

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Departament Prawno-Traktatowy

UKŁAD ANTARKTYCZNY

Wybór dokumentów z wprowadzeniem

Publikacja z okazji 40-lecia założenia Stacji antarktycznej im. H. Arctowskiego

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Departament Prawno-Traktatowy

UKŁAD ANTARKTYCZNY

Wybór dokumentów z wprowadzeniem

Publikacja z okazji 40-lecia założenia
Stacji antarktycznej im. H. Arctowskiego

Redakcja:

Zespół Departamentu Prawno-Traktatowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP

Paulina Dudzik

Juliusz Juchniewicz

Joanna Krawczyk-Grzesiowska

Konrad Jan Marciniak

Andrzej Misztal

Bartłomiej Sierzputowski

przy współudziale Instytutu Biochemii i Biofizyki Polskiej Akademii Nauk

Robert Bialik

Anna Kidawa

Zdjęcie na okładce:

Mariusz Potocki,

„Góra lodowa w Cieśninie Bransfielda” – pierwsza i czwarta strona okładki

Projekt graficzny i skład:

Beata Rosa

© Copyright by Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

Departament Prawno-Traktatowy

al. J.Ch. Szucha 23

00-580 Warszawa

www.msz.gov.pl

twitter.com/msz_rp

Liczba egzemplarzy:

1000

ISBN 978-83-65427-38-0

Druk i oprawa:

Legra Sp. z o.o.

ul. Albatrosów 10 C

30-716 Kraków

Spis treści

I. Wprowadzenie

I.1	<i>Andrzej Misztal</i> , Przedmowa	11
I.2	<i>Robert Bialik</i> , Dyplomacja naukowa oparta na Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego	14
I.3	<i>Konrad Jan Marciniak</i> , System Układu Antarktycznego: uwagi z perspektywy prawa międzynarodowego	17

II. Układ Antarktyczny wraz z Protokołem o ochronie środowiska

II.1	Układ Antarktyczny, sporządzony w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r.	64
II.1.1	Dokument ratyfikacyjny Układu Antarktycznego.....	75
II.1.2	Akt końcowy konferencji w sprawie Antarktyki.....	78
II.2	Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego, sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r.	92
II.2.1	Aneks do Protokołu.....	115
II.2.2	Załącznik I: Ocena oddziaływania na środowisko.....	122
II.2.3	Załącznik II: Zachowanie antarktycznej fauny i flory.....	129
II.2.4	Załącznik III: Niszczenie odpadów i gospodarka odpadami.....	139
II.2.5	Załącznik IV: Zapobieganie zanieczyszczeniom morskim	149
II.2.6	Załącznik V: Ochrona i zarządzanie obszarem	159
II.2.7	Załącznik VI: Odpowiedzialność za wypadki ekologiczne.....	173
II.2.8	Dokument ratyfikacyjny Protokołu o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego	189
II.3	Wykaz Państw-Stron Układu i Protokołu	
II.3.1	Lista Państw-Stron Konsultatywnych	192
II.3.2	Lista Państw-Stron Niekonsultatywnych	194
II.4	Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego.....	198

III. Pozostałe umowy międzynarodowe w ramach Systemu Układu Antarktycznego

III.1	Konwencja o ochronie fok antarktycznych (CCAS), sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r.....	228
III.1.1	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 22 marca 1978 r. w sprawie wyrażenia woli przystąpienia do Konwencji o ochronie fok antarktycznych	245
III.1.2	Dokument ratyfikacyjny Konwencji o ochronie fok antarktycznych.....	246
III.2	Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki (CCAMLR), sporządzona w Canberze dnia 20 maja 1980 r.	247
III.2.1	Dokument ratyfikacyjny Konwencji o zachowaniu żywych zasobów morskich.....	273
III.2.2	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 27 marca 1984 r. o przekazaniu dokumentu ratyfikacyjnego Konwencji o zachowaniu żywych zasobów morskich.....	274

IV. Wybrane polskie dokumenty archiwalne

IV.1	Nota dyplomatyczna Wielkiej Brytanii z dnia 18 grudnia 1958 r. w sprawie polskiej ekspedycji naukowej.....	278
IV.2	Notatka M. Lachsa z dnia 15 stycznia 1959 r. w sprawie odpowiedzi na notę dyplomatyczną Wielkiej Brytanii dotyczącej polskiej ekspedycji naukowej.....	279
IV.3	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 19 stycznia 1959 r. w sprawie polskiej ekspedycji naukowej.....	280
IV.4	Nota dyplomatyczna Wielkiej Brytanii z dnia 2 maja 1959 r. w sprawie polskiej ekspedycji naukowej na obszarze Australijskiego Terytorium Antarktycznego	282
IV.5	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 15 grudnia 1975 r. w sprawie organizacji polskiej ekspedycji naukowej	283
IV.6	Uchwała Rady Ministrów nr 246/76 z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk (fragment).....	285
IV.7	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 8 marca 1977 r. w sprawie utworzenia polskiej stacji antarktycznej – Henryk Arctowski.....	291
IV.8	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 11 lipca 1977 r. w sprawie wyrażenia gotowości do uzyskania Statusu Konsultatywnego	293

IV.9	Raport (fragment) ze specjalnego Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego Państw Stron (Londyn, 25-29 lipca 1977 r.): decyzja w sprawie nadania Polsce Statusu Konsultatywnego	294
IV.10	Uchwała Rady Ministrów nr 173/77 z dnia 29 listopada 1977 r. w sprawie rozwoju badań polarnych	298
IV.11	Notatka z dnia 5 grudnia 1988 r. w sprawie Konwencji o regulowaniu działalności dotyczącej zasobów mineralnych Antarktyki	309
IV.12	Pełnomocnictwo z dnia 15 grudnia 1988 r. do podpisania Konwencji o regulowaniu działalności dotyczącej zasobów mineralnych Antarktyki.....	311

V. Sekretariat

V.1	Środek 1 z 2003 r. w sprawie ustanowienia Sekretariatu Układu Antarktycznego w Buenos Aires w Argentynie	314
V.2	Porozumienie o siedzibie Sekretariatu Układu Antarktycznego	320

VI. Polskie wyprawy naukowe na Antarktykę

VI.1	Lista polskich wypraw naukowych na Antarktykę	342
------	---	-----

Autor: Piotr Andryszczak

Polska Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego położona na wybrzeżu Zatoki Admiralicji na Wyspie Króla Jerzego jest jedyną działającą polską stacją w tym rejonie świata.

I.

Wprowadzenie

Autor: Anna Kidawa

Pisklęta pingwinów Adeli tworzące tzw. „żłobki” chronią się wzajemnie przed silnym wiatrem oraz atakami drapieżnych wydrzyków i petrelców.

Autor: Piotr Andryszczak

Słonie morskie (*Mirounga leonina*) to największe ssaki pletwonogie.

Na Polskiej Stacji Antarktycznej już od wielu lat prowadzi się monitoring tych majestatycznych ssaków.

Przedmowa

Szanowni Państwo,

Jest mi niezwykle miło zaprezentować przygotowane przez Departament Prawno-Traktatowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych wydawnictwo poświęcone Układowi Antarktycznemu. Przypomnienie fundamentalnych dokumentów, które określają status i zasady współpracy państw w tym szczególnym obszarze globu, uważamy za nasz obowiązek, jako instytucji koordynującej wykonywanie zobowiązań międzynarodowych Polski w odniesieniu do Antarktyki.

Okazja do takiego przedsięwzięcia jest ewidentna. W tym roku bowiem mija 40 lat od rozpoczęcia przez Stację im. Henryka Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego regularnej działalności. W dniu 26 lutego 1977 roku został nadany ze Stacji pierwszy komunikat radiowy – wydarzenie o charakterze symbolicznym. Jednocześnie w tym samym roku Polska uzyskała status konsultatywny, co zgodnie z Układem oznaczało możliwość współdecydowania o tym unikalnym regionie jakim jest Antarktyka.

Unikalnym, bo Antarktyka jest regionem wymagającym szczególnego podejścia i odpowiedzialności ze strony ludzi i państw. Zgodnie z artykułem 2 Protokołu madryckiego o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego, państwa zobowiązały się do wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki i zależnych oraz powiązanych ekosystemów oraz zdefiniowały Antarktykę jako rezerwat przyrody.

Unikalnym, bo jest poligonem badawczym, w ramach którego eksploracja dostarcza ciągle bogatej wiedzy na temat przeszłości Ziemi, a badania w dziedzinach biologii, geologii i glaciologii mają znaczenie dla innych obszarów i celów praktycznych.

Unikalnym także ze względu na szczególne podejście do współpracy międzynarodowej – surowe warunki naturalne powodują, że wszystkie państwa działające w Antarktyce zależą od siebie nawzajem oraz mogą i muszą liczyć na siebie w sytuacjach ekstremalnych. Sami takiej pomocy doświadczyliśmy. Przekłada się to na podejście państw do rozwiązywania bieżących problemów i proces podejmowania decyzji, gdzie dążenie do porozumienia i głosowanie w drodze konsensu są fundamentalnymi zasadami.

Jest Antarktyka wreszcie obszarem unikalnym z punktu widzenia prawno-międzynarodowego. Układ zamroził roszczenia terytorialne państw do poszczególnych części kontynentu i przyległych

obszarów morskich. Jednocześnie państwa ciągle w różnej formie i dokumentach o różnym znaczeniu politycznym bądź prawnym przypominają o swoich pretensjach. Nie jest jednak Antarktyka elementem przetargowym w grze globalnej. Dzięki Układowi stała się niewątpliwie strefą pokoju i współpracy. Warto także odnotować, że szereg autorów dostrzega znaczenie Układu Antarktycznego jako traktatu rozbrojeniowego i nieproliferacyjnego.

Z punktu widzenia naszego kraju, szanse które stworzyło nam osiągnięcie statusu konsultatywnego i impuls nadany badaniom naukowym w 1977 roku wykorzystaliśmy w odpowiedni sposób, wnosząc trwały wkład w badania antarktyczne i współpracę międzynarodową. Nasi eksperci cieszą się uznaniem na całym świecie. Należy pamiętać i o tym, że dzięki pomocy ze strony Polski kilka państw rozwinęło swoją działalność w Antarktyce i uzyskało status konsultatywny. Nasza obecność tam to wizytówka naszego kraju.

Dlatego też wdzięczni za dorobek naszych poprzedników, a także naszych badaczy, chcielibyśmy wnieść swój prawniczy wkład w uczczenie tego 40-lecia stałej obecności polskiej w Antarktyce. Na wydawnictwo, które przekazujemy w Państwa ręce składają się m.in. teksty Układu Antarktycznego i Protokołu madryckiego o ochronie środowiska, wraz z Aneksem i Załącznikami oraz teksty innych traktatów międzynarodowych związanych z Antarktyką.

Zestawienie wyżej wspomnianych tekstów zostało poprzedzone artykułami dra hab. Roberta Bialika, Kierownika Zakładu Biologii Antarktyki, Instytutu Biochemii i Biofizyki Polskiej Akademii Nauk na temat działalności naukowej w Antarktyce i dra Konrada J. Marciniaka, Zastępcy Dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego MSZ, który omawia aspekty prawno-międzynarodowe systemu antarktycznego.

Poprawione wersje tłumaczeń tych dokumentów, które przedstawiamy w publikacji są efektem nowego podejścia do tekstów w porównaniu z tymi opublikowanymi pierwotnie w Dzienniku Urzędowym, biorąc pod uwagę upływ czasu oraz nieuchronną ewolucję terminologii. Trzeba tu zaznaczyć, że z inicjatywy Departamentu Prawno-Traktatowego MSZ dokonano sprostowań opublikowanych tekstów Układu i Protokołu madryckiego i to właśnie te „poprawione” wersje są prezentowane w niniejszej publikacji (Dz. U. z 2017 r., poz. 1915 oraz Dz. U. z 2017 r., poz. 1982). Warto też podkreślić, że takie działania mają charakter bezprecedensowy w polskiej praktyce traktatowej.

Przygotowanie materiałów do publikacji nie byłoby możliwe bez ogromnego zaangażowania moich współpracowników – Pauliny Dudzik, Juliusza Juchniewicza, Joanny Krawczyk-Grzesiowskiej oraz Bartłomieja Sierżputowskiego, którzy pod kierownictwem mojego zastępcy – dra Konrada Marciniaka poświęcili swój czas, poza bieżącymi obowiązkami, na trud związany z weryfikacją i przygotowaniem tekstów oraz pozostałe działania, które sprawiły, że niniejsza publikacja może się ukazać. Do nich kieruję szczególne podziękowania.

Odnotować również należy, że Departament Prawno-Traktatowy MSZ podjął starania zmie-

rzające do odszukania i publikacji wielu archiwalnych dokumentów. W większości przypadków, było to możliwe w oparciu o Archiwum Traktatowe MSZ. W kilku jednak sytuacjach korzystaliśmy z pomocy kolegów i koleżanek Departamentu Stanu USA oraz brytyjskiego *Foreign Office*, którym bardzo za to dziękuję. Wreszcie, otrzymaliśmy również życzliwe wsparcie Sekretariatu Układu Antarktycznego w zakresie przygotowania listy będących w mocy decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego.

Jesteśmy także wdzięczni Polskiej Akademii Nauk za wsparcie merytoryczne w działaniach poprzedzających publikację niniejszej książki, a przede wszystkim za zaangażowanie w sprawy antarktyczne, bez którego Polska nie byłaby obecna – ani w wymiarze naukowym, ani polityczno-prawnym – na „białym kontynencie”.

Andrzej Misztal

Dyrektor Departamentu Prawno-Traktatowego MSZ

Dyplomacja naukowa oparta na Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego

dr hab. Robert J. Bialik
Kierownik Zakładu Biologii Antarktyki IBB PAN

Polska Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego rozpoczęła swoją działalność 26 lutego 1977 roku. Tego dnia, po uprzednich 57 dniach budowy, w pięciu językach nadano następujący komunikat radiowy:

„Tu stacja antarktyczna im. Henryka Arctowskiego Polskiej Akademii Nauk na Wyspie Króla Jerzego w archipelagu Szetlandów Południowych, położona na 62°10'S i 58°28'W. Stacja im. Henryka Arctowskiego rozpoczęła działalność dziś o godz. 3.25 GMT. Nasz sygnał wywoławczy 3ZL30, 3ZL34, częstotliwość 7514 i 8054 kHz, temperatura powietrza 4,3°C, ciśnienie 962 mbar, zachmurzenie 0.8, prędkość wiatru 7 m/s.”

Kierownikiem pierwszej wyprawy, która zimowała na Stacji był Józef Jersak. Natomiast lista osób zaangażowanych w jej budowę została wymieniona na tablicy upamiętniającej to wydarzenie, która znajduje się w budynku głównym Stacji (rys. 1).

Przez 40-ści lat swojej działalności, Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego dawała i daje nadal Polsce dostęp do największego naturalnego „laboratorium przyrody”, jakim jest Antarktyka, możliwość prowadzenia ambitnych, multidyscyplinarnych programów badawczych oraz współpracy z najlepszymi placówkami naukowymi z całego świata. Nasz kraj należy do elitarnej grupy 20 państw posiadających całoroczne stacje badawcze w rejonie Antarktyki.

Ekstremalne warunki klimatyczne panujące w Antarktyce, wysokie wymagania dotyczące ochrony środowiska i ogromne wyzwania logistyczne związane z utrzymaniem stacji badawczych i realizacją programów naukowych sprawiają, że rejon ten stał się również laboratorium testowania nowych technologii np. w ramach polsko-norweskiego projektu monitoringu środowiskowego „MONICA”, realizowanego na Polskiej Stacji Antarktycznej, wykorzystywane są także samoloty bezzałogowe. Dane i materiały z monitoringu i badań prowadzonych na Stacji od 1977 roku są wykorzystywane przez liczne polskie i zagraniczne instytucje naukowe. W Instytucie Biochemii i Biofizyki PAN (IBB PAN) będącym od 2012 roku gospodarzem Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego utrzymywany jest jeden z największych na świecie banków polarnych psychrofilnych szczepów mikroorganizmów, w tym także tych o potencjale wskazującym na ich przydatność biotechnologiczną.

Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego jest, jak na warunki antarktyczne, stacją średniej wielkości (sezon zimowy – do 15 osób, sezon letni – do 40 osób). W skład głównego kom-

pleksu Stacji wchodzi kilkanaście budynków: budynki mieszkalne, laboratoria naukowe, elektrownia, chłodnie, magazyny, warsztaty i zaplecze techniczne, kompleks paliwowy, latarnia morska, budynek informacji turystycznej itp. Od 2006 r. funkcjonują również dwie bazy terenowe (Lions Rump w Zatoce Króla Jerzego oraz Demay u wlotu Zatoki Admiralicji do Cieśniny Bransfielda), zapewniające możliwość prowadzenia badań terenowych w oddalonych rejonach wyspy oraz stanowiących schronienie w sytuacjach awaryjnych.

Ponad 40-letni okres użytkowania budynków stacji w skrajnie niekorzystnych warunkach klimatycznych, bez istotnego wsparcia finansowego, spowodował znaczną ich degradację. W ostatnich latach zaobserwowano również wzmożoną erozję linii brzegowej, zagrażającą głównemu budynkowi mieszkalnemu. Zachowanie ciągłości funkcjonowania stacji oraz prowadzonych na niej badań naukowych wymaga wybudowania nowego, nowoczesnego kompleksu stacyjnego.

Pomimo swoich problemów, Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego jest wizytówką Rzeczypospolitej Polskiej w tym rejonie świata, nieoficjalną ambasadą RP w Antarktyce, odwiedzaną corocznie przez oficjalne delegacje międzynarodowe, przedstawicieli programów antarktycznych innych państw, naukowców z państw członkowskich Układu Antarktycznego, załogi innych stacji i statków badawczych oraz tysiące turystów. Pracownicy IBB PAN zaangażowani w funkcjonowanie Polskiej Stacji Antarktycznej wspierają i reprezentują polskie interesy w organizacjach zarządzających Antarktyką. IBB PAN pełni rolę naukowego doradcy Ministerstwa Spraw Zagranicznych we wszystkich sprawach związanych z polską obecnością w Antarktyce, a także pomaga w przygotowaniu dokumentacji niezbędnej do wypełniania przez Polskę zobowiązań międzynarodowych wynikających z Układu Antarktycznego oraz Protokołu o ochronie środowiska. Pracownicy IBB PAN uczestniczą, jako członkowie delegacji RP, w corocznych Spotkaniach Konsultacyjnych Układu Antarktycznego (ATCM – *Antarctic Treaty Consultative Meeting*) i Komitetu Ochrony Środowiska (CEP – *Committee for Environmental Protection*).

Ponadto IBB PAN świadczy doradztwo naukowe dla Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej dotyczące rejonu Konwencji o Zachowaniu Żywych Zasobów Morskich Antarktyki CCAMLR (*Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources*). Efektem współpracy jest uzyskanie przez Ministerstwo wsparcia naukowego w szerokim spektrum spraw rybołówstwa dalekomorskiego, co ułatwia formułowanie stanowiska strony polskiej i budowanie merytorycznej argumentacji do jego przeforsowania.

Dodatkowo IBB PAN reprezentuje Polskę w Komitecie Naukowym Badań Antarktyki SCAR (*Scientific Committee on Antarctic Research*) oraz Radzie Menadżerów Narodowych Programów Antarktycznych COMNAP (*Council of Managers of National Antarctic Programs*). Członkostwo w SCAR i COMNAP stwarza możliwość wpływania na światową politykę naukową w badaniach Antarktyki.

Prowadzone w oparciu o Stację im. H. Arctowskiego programy naukowe, monitoringi i tworzone plany zarządzania obszarami specjalnie chronionymi stanowią efektywne narzędzie wspierające i umożliwiający prawidłowe wypełnianie międzynarodowych zobowiązań RP. Członkostwo przedstawicieli IBB PAN w powyższych organizacjach oraz prowadzone w Antarktyce badania dają bezpośredni dostęp do informacji o zmianach zachodzących w tym wrażliwym ekosystemie,

co umożliwia niezależne podejmowanie decyzji przez Polskę.

Podsumowując, Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego daje możliwości prowadzenia badań szerokiego gronu naukowców z Polski, ale również całego świata. Bazując na wieloletnim doświadczeniu zarówno pracowników Zakładu Biologii Antarktyki IBB PAN, jak i naukowców z innych współpracujących jednostek, Polska zyskuje ogromny potencjał naukowy i intelektualny, zgromadzony dzięki prowadzonym na Stacji ambitnym programom naukowym. Badania te z powodzeniem mogą być koordynowane przez Polaków w oparciu o infrastrukturę naszej jedynej działającej stacji badawczej w rejonie Antarktyki, co czyni z Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego ośrodek wyjątkowy, odgrywający istotną rolę w dyplomacji naukowej, tworzący mosty i rozwijający nasze relacje ze społecznościami naukowymi na arenie międzynarodowej.

Rys. 1 Tablica upamiętniająca założycieli i budowniczych Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego

System Układu Antarktycznego: uwagi z perspektywy prawa międzynarodowego

dr Konrad Jan Marciniak¹

1. Wstęp

Upływająca w tym roku czterdziesta rocznica założenia Polskiej Stacji Antarktycznej imienia Henryka Arctowskiego (dalej: „Stacja Arctowskiego”) stanowi doskonałą okazję do przypomnienia podstawowych uwarunkowań prawnomiędzynarodowych, w których Stacja Arctowskiego funkcjonuje. Przedmiotem poniższej analizy jest właśnie dokonanie przeglądu najważniejszych uregulowań prawa międzynarodowego, kluczowych dla właściwego rozumienia zagadnień antarktycznych, w tym wpływających na działalność polskiej Stacji, a także innych działań podejmowanych w omawianym rejonie.

Już na wstępie zaznaczyć należy, że kontynent antarktyczny jest pod wieloma względami wyjątkowy. Można tu choćby wskazać, że cechuje go najwyższa średnia wysokość (ok. 2.200 metrów) w porównaniu do pozostałych kontynentów; jest też najbardziej suchy, wietrzny oraz zimny (zanotowany, na rosyjskiej Stacji Wostok, rekord najniższej temperatury na Ziemi: -89.2°C^2). Jest też kontynentem o znacznej powierzchni. Wprawdzie klasyczne mapy, z uwagi na odwzorowanie Merkatora, zdają się sugerować, że Antarktyka „nie ma końca”, ale mimo to nie zawsze pamięta się, że kontynent antarktyczny stanowi aż ok. 10% powierzchni lądowej Ziemi (zajmuje powierzchnię $14 \times 10^6 \text{ km}^2$). Jednak zaledwie niewielki ułamek tej powierzchni jest bezpośrednio dostępny (ok. 46.000 km^2 czyli ok. 0.33% całości); większość pokryta jest lodem. Jak się wskazuje, antarktyczna pokrywa lodowa stanowi największy pojedynczy obiekt na powierzchni Ziemi, zajmując ok. $30 \times 10^6 \text{ km}^3$, co zarazem odpowiada ok. 70% dostępnych zasobów słodkowodnych³.

---

¹ Zastępca Dyrektora, Departament Prawno – Traktatowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Autor pragnie wyrazić wdzięczność dr A Kidawie i dyr. A Misztalowi, a także dr. Ł. Kutadze, dr. P. Rychlikowi, P. Dudzik oraz J. Krawczyk-Grzesiowskiej za uwagi i komentarze do pierwszej wersji tego opracowania. Naturalnie jednak, odpowiedzialność za wszelkie błędy spoczywa wyłącznie na autorze.

² Satelita NASA zanotowała nawet niższą temperaturę w sierpniu 2010 r.: -94.7°C . Zob.: <https://www.comnap.aq/Information/SitePages/Home.aspx>.

³ J. Turner, R. Bindshadler, P. Convey et al. (red.), *Antarctic Climate Change and the Environment*, SCAR, 2009, s. 30-33. Gwoli ścisłości, należałoby odnotować, że dane te są aktualne na 2009 r., nie uwzględniają więc m.in. ostatniego, szeroko komentowanego, pęknięcia lodowca szelfowego Larsen C i oddzielenia się od niego ogromnej (ok. 6.000 km^2) góry lodowej. Zob. np. informację PAP z 13.7.2017 r., Olbrzymia góra lodowa oderwała się od szelfu antarktycznego, a także informację NASA z 12.7.2017 r., *Massive Iceberg Breaks Off from Antarctica*, dostępne, odpowiednio, na stronach internetowych: <http://naukawpolsce.pap.pl/> oraz <https://www.nasa.gov/>.

Antarktyka ma również niebagatelne znaczenie dla regulacji klimatu, a także funkcjonowania i cyrkulacji prądów morskich⁴. Wszystkie te czynniki i jej położenie sprawiają, że Antarktyka jest miejscem nadzwyczaj istotnym dla prowadzenia badań naukowych w wielu dziedzinach, o czym – pośrednio – świadczy liczba (80) naukowych stacji antarktycznych (nie uwzględniając innego rodzaju infrastruktury) utrzymywanych w obszarze antarktycznym przez 30 państw⁵. Wśród nich jest m.in. polska Stacja Arctowskiego.

Wreszcie, wyjątkowe jest także geopolityczne znaczenie Antarktyki, jej rola w stosunkach międzynarodowych, co znajduje swoje odzwierciedlenie w mających zastosowanie do tego obszaru i regulacjach prawnomiędzynarodowych.

Na zakończenie niniejszych uwag wstępnych zauważyć można, że choć często mówi się łącznie o „obszarach polarnych”, a więc zarówno o Antarktyce, jak i Arktyce, to jednak międzynarodowa sytuacja obu regionów jest zasadniczo odmienna⁶. Nie jest tu możliwe pełne omówienie tego zagadnienia, ale podkreślić należy, że Arktyka, w uproszczeniu, znajduje się na Oceanie Arktycznym, który jest w dużej mierze pokryty lodem, a otoczona jest przez terytoria lądowe pięciu państw nadbrzeżnych (tzw. „Arktyczna Piątka”, A5), wysuwających roszczenia o charakterze terytorialnym lub zbliżonym (m.in. do szelfu kontynentalnego rozciągającego się ponad 200 mil morskich od linii brzegowej tych państw)⁷. Arktykę zamieszkuje też ludność rdzenna. Nie ma jednej umowy międzynarodowej, która regulowałaby w sposób kompleksowy status Arktyki⁸, a współpraca na tym obszarze ma charakter w przeważającej mierze regionalny, w ramach, powołanej na mocy deklaracji politycznej w 1996 r., Rady Arktycznej.

Sytuacja jest zgoła odmienna w przypadku Antarktyki, która jest terytorium lądowym (choć prawie całkowicie pokrytym lodem), bez żadnej autochtonicznej ludności, otoczonym generalnie przez morze otwarte, a jej status prawny (mimo pewnych roszczeń terytorialnych) jest obecnie określony przez postanowienia Układu Antarktycznego i związanych z nim umów międzynarodowych⁹. Współpraca antarktyczna ma charakter globalny¹⁰, dotyczy kilkudziesięciu państw na świecie i przejawia się ona zwłaszcza w postaci Spotkań Konsultatywnych Układu Antarktycznego.

---

⁴ J. Turner, R. Bindschadler, P. Convey et al. (red.), *Antarctic Climate Change and the Environment*, SCAR 2009.

⁵ Informacje za COMNAP: <https://www.comnap.aq/Members/SitePages/Home.aspx>. Dodatkowo, można wskazać, że Stacji całorocznych jest 40 i należą one do 20 państw.

⁶ Pełniejsze omówienie podobieństw i różnic obszarów polarnych w: K.N. Scott, D.L. VanderZwaag, *Polar Oceans and the Law of the Sea* [w:] D.R. Rothwell, A.G. Oude Elferink, K.N. Scott, T. Stephens (red.), *The Oxford Handbook on the Law of the Sea*, Oxford University Press 2015, s. 724-738.

⁷ Szerzej na temat pojęcia „Arktyki”, w tym w wymiarze geograficzno-politycznym: M. Łuszczuk, A. Stępień, *Zmieniająca się Arktyka* [w:] M. Łuszczuk, P. Graczyk, A. Stępień, M. Śmieszek (red.), *Cele i narzędzia polskiej polityki arktycznej*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Warszawa 2015, s. 21-30. Publikacja dostępna online: http://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/polityka_zagraniczna/baltyk/arktyka/opracowania/. Na temat statusu prawnego Arktyki: J. Symonides, *Status prawny i roszczenia do Arktyki oraz Bieguna Północnego*, Państwo i Prawo, 1/2008, s. 31-45.

⁸ Można jedynie odnotować, że z uwagi na to, że duża część Arktyki to wody oceaniczne, istotne znaczenie, zwłaszcza w kontekście (a) potencjalnie otwierających się nowych tras żeglugowych przez region arktyczny (w związku z kurczeniem się pokrywy lodowej), a także (b) roli Komisji Granic Szelfu Kontynentalnego, ma Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzona w Montego Bay, dnia 10.12.1982 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 59, poz. 543). Dalej cytowana jako: „UNCLOS”.

W celu omówienia prawnomiędzynarodowych uregulowań mających zastosowanie w obszarze antarktycznym przyjęto następującą strukturę. W pierwszej kolejności omówiona jest geneza Układu Antarktycznego (pkt 2), która wyjaśnia historyczne, polityczne i prawne uwarunkowania jego powstania, a następnie podjęte są dwa zagadnienia o charakterze horyzontalnym: rola i znaczenie Systemu Układu Antarktycznego (pkt 3) oraz rola Stron Konsultatywnych, a także funkcjonowanie instytucjonalne Układu (pkt 4). Kolejne dwie, najbardziej obszerne, części omawiają kolejno postanowienia Układu (pkt 5) oraz Protokołu madryckiego (pkt 6). Zaprezentowane też zostaną wnioski i uwagi końcowe (pkt 7).

2. Geneza Układu Antarktycznego

Dwa zasadnicze elementy składają się na genezę Układu i oba są, mniej lub bardziej wprost, wyrażone w jego preambule. Wskazuje ona mianowicie, że „jest w interesie całej ludzkości, aby Antarktyka nadal w przyszłości zawsze była wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych” oraz, że takie właśnie jej wykorzystanie i wynegocjowany w tym celu Układ, sprzyjać będą „utrzymaniu harmonijnych stosunków międzynarodowych w Antarktyce”, a także rozwijaniu „celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych”. Z drugiej strony, preambuła Układu odnotowuje „istotny wkład wniesiony do nauki, dzięki współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w Antarktyce”, co miało miejsce podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego oraz „odpowiada interesom nauki i postępu całej ludzkości”.

Pierwsza z wymienionych kwestii, a więc chęć zapewnienia pokojowej współpracy w Antarktyce i zapobiegnięcie sporom międzynarodowym w tym zakresie, wiąże się z faktem zgłoszenia przez szereg państw, od początku XX wieku, roszczeń terytorialnych do fragmentów kontynentu antarktycznego. Możliwie bezkonfliktowe i efektywne rozwiązanie tej sprawy, zwłaszcza po zakończeniu II wojny światowej, ukształtowaniu się ONZ oraz wobec rozpoczynającej się tzw. „zimnej wojny”, stawało się zagadnieniem bardzo istotnym¹¹.

Choć pełne omówienie zagadnienia antarktycznych roszczeń terytorialnych nie jest możliwe w ramach niniejszego opracowania, to wskazać jednak należy na następujące kwestie. Po pierwsze, siedem państw (tzw. claimant States) istotnie zgłosiło takie roszczenia, a mianowicie: Wielka

---

⁹ Niniejsze porównanie Arktyki i Antarktyki zostało zainspirowane stwierdzeniem T. Koivuova, *Environmental Protection in the Arctic and Antarctic: Can the Polar Regimes Learn From Each Other?*, *International Journal of Legal Information*, Vol. 33 (2005), No 2, s. 204: „(...) the Arctic consists of ocean surrounded by continents, whereas the Antarctic is a continent surrounded by ocean; the Antarctic has no permanent human habitation, while the Arctic is inhabited by indigenous peoples and other local communities.”

¹⁰ Doskonale obrazuje to mapa przygotowana przez COMNAP („COMNAP Antarctic Facilities Map, Edition 5, 24 July 2009), zakładka: „Countries Involved in Antarctic Affairs”, dostępna tu: <https://www.comnap.aq/Publications/Comnap%20Publications/Forms/Publications.aspx?Category=Maps%20and%20Charts>.

¹¹ Można zauważyć, że pierwsze „tarcia” nastąpiły w latach 1947-1948 między Argentyną i Chile, z jednej strony, a Wielką Brytanią, z drugiej. Mniej więcej równoległe (lata 1946-1947) wystąpiły one również na linii Stany Zjednoczone Ameryki - Wielka Brytania. Zob.: F.M. Auburn, *Antarctic Law & Politics*, Indiana University Press 1982, s. 84-85, J. Hanessian, *The Antarctic Treaty 1959*, *International and Comparative Law Quarterly* (dalej: „ICLQ”), Vol. 9 (1960), s. 436-437.

Brytania (1908 r.; ok. 700.000 mil²), Nowa Zelandia (1923 r.; 175.000 mil²), Francja (1924 r.; 150.000 mil²), Australia (1933 r.; 2,4 mln mil²), Norwegia (1939 r.; 1,2 mln mil²), Chile (1940 r.; 500.000 mil²) i Argentyna (1940/1942 r.; 550.000 mil²)¹². Co do zasady, przyjmują one formę trójkątnych sektorów, gdzie podstawą jest północna linia „graniczna” wyznaczona zakresem zastosowania dzisiejszego Układu (60°S szerokości geograficznej), a „wierzchołek” wyznacza biegun południowy. Niemniej jednak, w niektórych przypadkach aspekty spornego rozszczenia łączą się z problematyką wykraczającą poza 60° szerokości geograficznej południowej (dotyczy to zwłaszcza sporu argentyńsko-brytyjskiego o Falklandy/Malwiny). Z kolei rozszczenie norweskie nie zostało określone przed odwołanie się do precyzyjnych współrzędnych geograficznych.

W rezultacie, tylko relatywnie niewielki fragment Antarktyki nie jest przedmiotem żadnych rozszczeń (między 90°W a 150°W długości geograficznej, co stanowi ok. 20% powierzchni całego kontynentu; tzw. unclaimed sector, czyli Ellsworth Land oraz Marie Byrd Land)¹³. Co więcej, po drugie, część rozszczeń pokrywa się (mianowicie te, wysuwane przez Argentynę, Chile oraz Wielką Brytanię). W trzeciej kolejności podkreślenia wymaga fakt, że różne (i generalnie dość kontrowersyjne) są podstawy prawne uzasadniające zasadność poszczególnych rozszczeń. Odwołują się one do praw historycznych (włącznie z bullą papieską *Inter Caetera* z 1493 r.), teorii odkrycia, teorii sektorów, teorii bliskości terytorium lądowego oraz towarzyszą im dodatkowe argumenty o efektywnym i ciągłym wykonywaniu władztwa¹⁴. Wreszcie, po czwarte, tylko niektóre z rozszczeń są wzajemnie uznawane przez państwa je wysuwające (nie mówiąc o ich międzynarodowym uznaniu)¹⁵. Z kolei USA i Rosja nie uznają żadnych z wyżej wymienionych rozszczeń i nie wysunęły formalnie swoich, aczkolwiek zastrzegły, że mogą tak uczynić w przyszłości.

W tym stanie rzeczy, już w 1948 r. Stany Zjednoczone Ameryki wysunęły propozycję uregulowania współpracy antarktycznej i przedstawiły w tym zakresie alternatywne opcje. Mianowi-

---

¹² Z uwagi na istotne kontrowersje i niejasności dotyczące poszczególnych rozszczeń, daty podane w nawiasach mają jedynie charakter symboliczny. Tytuły prawne i stanowiska prawno-polityczne poszczególnych państw wysuwających rozszczenia kształtowały się i zmieniały w czasie, stąd też nie wszystkie źródła podają te same daty (zob. literaturę przywoływaną w przypisie nr 42). Orientacyjne wielkości (w milach kwadratowych) poszczególnych rozszczeń podane za: P.J. Beck, *The International Politics of Antarctica*, Routledge 1986 (2014-revied edition; cytowana jest tu elektroniczna reedycja książki z 2014 r., która niestety nie zawiera numerów stron), Rozdział 6.

¹³ Obszar ten został nazwany też „największym terytorium na Ziemi nie będącym przedmiotem żadnego rozszczenia”. Zob. Ch.C. Joyner, *Antarctica and the Law of the Sea*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1992, s. 89.

¹⁴ Szerzej na ten temat: A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego Antarktyki a państwa trzecie*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1995, s. 32-46; J. Machowski, *Sytuacja Antarktyki w świetle prawa międzynarodowego*, Wyd. PAN, Wrocław/Warszawa/Kraków 1968, s. 18-23; Ch. Joyner, *Governing the Frozen Commons. The Antarctic Regime and Environmental Protection*, University of South Carolina Press 1998, s. 14-20; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 5-47; G.D. Triggs, *Introduction* [w:] G.D. Triggs (red.), *The Antarctic Treaty Regime. Law, Environment and Resources*, Cambridge University Press 1987, s. 51 i n.; P.J. Beck, *The International Politics...*

¹⁵ Tylko Australia, Nowa Zelandia, Norwegia i Francja wzajemnie uznają swoje rozszczenia. Nie czynią tego Argentyna, Chile oraz Wielka Brytania. Kwestia ta była również częściowo przedmiotem sporu, który w 1955 r. został skierowany przez Wielką Brytanię do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS). Z uwagi jednak na fakt, że ani Argentyna, ani Chile nie uznały jurysdykcji Trybunału, została ona usunięta z listy spraw. Zob. decyzja MTS z 16.3.1956 r. w sprawie Antarktyki (*Wielka Brytania v. Argentyna; Wielka Brytania v. Chile*), ICJ Reports 1956, s. 12 oraz 16.

cie, USA proponowały włączenie Antarktyki do systemu powierniczego ONZ¹⁶ bądź utworzenie „kondominium wielonarodowego” (ang. multiple condominium) tworzonego przez państwa wysuwające roszczenia terytorialne oraz same Stany Zjednoczone¹⁷. Z wielu przyczyn, propozycja nie wzbudziła entuzjazmu pozostałych państw, a negocjacje w tej mierze znacznie spowolniły po 1950 r.¹⁸ Zwrócić jednak należy uwagę na odpowiedź Chile, sformułowaną przez prof. Julio Escudero Guzmán w lipcu 1948 r., w której postulowano, aby ustanowić 5-letnie modus vivendi opierające się na wolności badań naukowych i zawieszeniu roszczeń terytorialnych¹⁹.

Druga z wskazanych kwestii, czyli pozytywne doświadczenia współpracy naukowej podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego (ang. International Geophysical Year, IGY) dostarczyły praktycznych przesłanek, w jaki sposób do „kwestii antarktycznej” podejść. Międzynarodowa Rada Zrzeszeń Naukowych (ang. International Council of Scientific Unions, ICSU), otrzymawszy stosowną rekomendację w 1950 r., ustanowiła specjalny Komitet ds. Międzynarodowego Roku Geofizycznego (fr. Comité Spécial de l'Année Géophysique Internationale, CSAGI; komitet przekształcił się następnie w działający do dziś SCAR – więcej poniżej). W 1952 r. ICSU podjęła decyzję, zgodnie z którą IGY miał trwać w okresie od 1 lipca 1957 r. do 31 grudnia 1958 r.²⁰ Z kolei zwłaszcza na spotkaniu CSAGI w Rzymie w 1954 r. sformułowano podstawowe cele naukowe jakie IGY miał osiągnąć²¹.

Współpraca w ramach IGY okazała się bardzo owocna, nie tylko z naukowej perspektywy. Choć początkowo przedstawiciele 46 państw wyrazili zainteresowanie uczestnictwem w IGY, pod jego koniec we współpracy naukowej brało udział już 67 państw²². Wprawdzie budżet „międzynarodowy” IGY był relatywnie skromny (\$250 tys.), to jednak całkowite wydatki szacuje się na aż \$2 mld. Ma to związek z tym, że na IGY składały się głównie wysiłki narodowych komitetów naukowych. Finansowanie tych wysiłków było co do zasady przewidziane tylko na okres IGY, co pośrednio także przełożyło się na to, że założone wówczas bazy naukowe były pomyślane jako mające charakter tymczasowy. Niemniej jednak, decyzja ZSRR, aby pozostawić swoje bazy

---

¹⁶ Por. art. 75-79 Karty Narodów Zjednoczonych (KNZ), sporządzonej w San Francisco, dnia 26.6.1945 r. (Dz. U. z 1947 r., nr 23, poz. 90).

¹⁷ F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 85.

¹⁸ Miało to związek w szczególności z kryzysem koreańskim w 1950 r., a także memorandum wystosowanym przez ZSRR w tym samym roku, wskazującym, że żadne uzgodnienia dotyczące Antarktyki nie mogą być prowadzone (oraz skutecznie zakończone) bez uwzględnienia ZSRR (która dotychczas w nich nie uczestniczyła) oraz przywołującym historyczne zainteresowanie tego państwa kontynentem antarktycznym (mając na myśli m.in. wyprawę Bellinghausena z lat 1819-1821). Zob. J. Hanessian, *op. cit.*, s. 438-447.

¹⁹ J. Hanessian, *op. cit.*, s. 440; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 86.

²⁰ Było to w pewnej mierze trzecie wydarzenie naukowe dotyczące kwestii polarnych: po Międzynarodowym Roku Polarnym w okresie 1882-1883 oraz analogicznym w okresie 1932-1933. Zob. https://www.esrl.noaa.gov/gmd/obop/spo/igy_history.html. Ostatnio, Międzynarodowy Rok Polarny miał miejsce w latach 2007-2008.

²¹ F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 87.

²² Zob. <http://www.nas.edu/history/igy/>. Można więc odnotować, że w IGY uczestniczyło istotnie więcej państw niż formuła 7+2 (7 państw wysuwających roszczenia oraz dodatkowo USA i ZSRR). Niewiele jednak z pozostałych państw utworzyło bazy naukowe w obszarze antarktycznym. Spośród 55 baz wówczas założonych, tylko trzy państwa spoza formatu 7+2 to uczyniły: Belgia, Japonia, Republika Południowej Afryki.

(zlokalizowane m.in. w „sektorze australijskim”) także po zakończeniu IGY, w sposób oczywisty spowodowała, że pozostałe zainteresowane państwa musiały uczynić podobnie²³.

W rezultacie, tak jak chilijska propozycja prof. Escudero z 1948 r. dostarczyła teoretycznych podstaw rozwiązania „problemu Antarktyki”, tak doświadczenia podczas IGY w latach 1957-1958 dostarczyły praktycznych przesłanek jak to uczynić, a także stanowiły impuls do dalszych prac prawno-dyplomatycznych, aby znaleźć długoterminowe rozwiązanie dla uregulowania statusu Antarktyki.

Wreszcie, należy odnotować, że pewną rolę w tym zakresie odegrały wówczas także pojawiające się sugestie, aby „kwestią antarktyczną” (ang. the question of Antarctica) zajęła się ONZ. Początkowo, taką propozycję wysunął Premier Nowej Zelandii W. Nash, sugerując uznanie Antarktyki „terytorium światowym” (ang. world territory) znajdującym się pod kontrolą ONZ²⁴. Wprawdzie m.in. Wielka Brytania oraz Australia odniosły się do tej propozycji sceptycznie, niemniej jednak pomysł został rozwinięty przez Indie, które zaproponowały formalne włączenie „kwestii antarktycznej” do programu prac XI sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 1956 r.²⁵ Inicjatywę tę Indie powtórzyły w 1958 r.²⁶ W obu przypadkach nie spotkała się ona ze znaczącym poparciem²⁷. Niemniej jednak, pojawiające się sugestie „umiędzynarodowienia” kwestii antarktycznej niewątpliwie również miały swoje przełożenie na państwa bezpośrednio zainteresowane Antarktyką, aby innego rodzaju starania intensyfikować.

W istocie, takie starania dyplomatyczne miały miejsce, a ich kulminacją było zaproszenie wyśtosowane dnia 2 maja 1958 r. przez Stany Zjednoczone jednocześnie do 11 państw „bezpośrednio zainteresowanych” Antarktyką – a więc tych, które były aktywne podczas IGY na kontynencie²⁸. Były to więc państwa formatu 7+2, a także Belgia, Japonia oraz Afryka Południowa²⁹. Nota wskazywała, że zasadne byłoby zawarcie traktatu, któremu przyświecałyby następujące zasady: (a) wolności badań naukowych w Antarktyce; (b) wykorzystania Antarktyki wyłącznie do celów pokojowych; oraz (c) jej wykorzystania także do innych celów, które nie byłyby sprzeczne z Kartą Narodów Zjednoczonych³⁰.

---

²³ F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 88-89; R. Hayton, *The Antarctic Settlement of 1959*, *American Journal of International Law*, Vol. 54 (1960), s. 352-353. Symboliczne jest też ulokowanie (w 1957 r.) amerykańskiej stacji Amundsen-Scott na samym biegunie, a więc w miejscu, w którym zbiegają się linie wyznaczające wszystkie sektory ew. roszczeń.

²⁴ J. Hanessian, *op. cit.*, s. 450-451.

²⁵ *Provisional Agenda of the Eleventh Regular Session of the General Assembly: Item proposed by India, „The Question of Antarctica”, dok. A/3118 z 21.2.1956 r.*

²⁶ *Provisional Agenda of the Thirteenth Regular Session of the General Assembly: Item proposed by India, „The Question of Antarctica”, dok. A/3852 z 15.7.1958 r.*

²⁷ Warto tu odnotować, że zagadnienie „kwestii antarktycznej” powróciło na agendę ONZ, tym razem z inicjatywą Malezji, w roku 1982. Zob. na ten temat: A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 15-31; M. Hayashi, *The Antarctica Question in the United Nations*, *Cornell International Law Journal*, Vol. 19 (1986), Issue 2, s. 275-290. Por. poniżej, uwagi w pkt. 6.1 niniejszego opracowania.

²⁸ Zob. *Department of State Bulletin*, Vol. 38 (1958), No 988, s. 910-912 („United States Proposes Conference on Antarctica”).

²⁹ Por. *supra*, przypis nr 22.

³⁰ *Ibidem*.

Sama konferencja zebrała się w Waszyngtonie i trwała w okresie od 15 października do 1 grudnia 1959 r. Rozpoczęła się więc dopiero ok. 10 miesięcy po formalnym zakończeniu IGY. Czas ten był jednak konieczny, aby uzgodnić najbardziej fundamentalne kwestie między zainteresowanymi państwami i nie zwoływać konferencji, narażając się na istotne publiczne spory, a być może nawet jej fiasko³¹.

Negocjacje zakończyły się sukcesem, a więc podpisaniem Układu w dniu 1 grudnia 1959 r. Sam Układ, mimo dużej roli jaką odgrywa w prawie i stosunkach międzynarodowych, jest dokumentem relatywnie prostym i krótkim, składającym się z zaledwie 14 przepisów. Należy zwrócić uwagę na to, że ograniczenie kręgu negocjacyjnego do 12 państw miało naturalnie istotne konsekwencje dla logiki rozwiązań samego Układu, a także wysuwanej później krytyki, co do jego legitymizacji³².

Polska podejmowała próby dołączenia do grupy państw negocjujących Układ. W szczególności, polska Ambasada w Waszyngtonie wystosowała notę dyplomatyczną do 12 uczestniczących w negocjacjach państw, wskazującą m.in. na „bezpośrednie zainteresowanie Polski problemem Antarktyki”. Następnie, Ambasada wydała komunikat prasowy w dniu 3.4.1959 r. zatytułowany „Polska domaga się udziału w konferencji antarktycznej”³³. Informuje on o wystosowaniu przez Polskę poprzedzającego dnia stosownej noty dyplomatycznej, gdzie m.in. zwraca się w uwagę na przekazanie Polsce byłej radzieckiej stacji antarktycznej w Oazie Bungera³⁴ i prace prowadzone tam wówczas przez polskich uczonych. Dodatkowo, podkreśla się dorobek naukowy m.in. J. Forstera, A. Dobrowolskiego oraz H. Arctowskiego. Jednak główny postulat (popierany, spośród 12 państw do których nota była skierowana, tylko przez ZSRR), aby „zezwolić Polsce na udział zarówno w rokowaniach wstępnych do Konferencji Antarktycznej, jak również w samej konferencji”, pozostał niespełniony.

---

³¹ Zob. R. Hayton, op. cit., s. 354-355. W okresie 25.6.1958 r.-5.10.1959 r. odbyło się ponad 40 spotkań przygotowawczych do konferencji. A. van der Essen, *The Origin of the Antarctic System* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), *International Law for Antarctica*, Kluwer Law International, The Hague/London/Boston 1996, s. 20.

³² Przegląd argumentów (i kontrargumentów) w tym zakresie daje: F. Orrego Vicuña, *The Antarctic Treaty System: a viable alternative for the regulation of resource-oriented activities* [w:] G.D. Triggs (red.), *The Antarctic Treaty Regime...*, s. 65-76. Zob. też: A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 21.

³³ Zob. J. Machowski, *Sytuacja Antarktyki...*, s. 41 oraz 130 (Załącznik 1). Komunikat był wydany w języku angielskim, natomiast nawiązania w niniejszej pracy pochodzą z jego tłumaczenia na język polski zawartego w cytowanej tu pracy. Zob. też: R. Hayton, op. cit., s. 354 (przypis nr 22) oraz J. Machowski, *Poland's Policies Toward Antarctica*, *German Yearbook of International Law*, Vol. 34 (1991), s. 63-91; J. Hanessian, op. cit., s. 462-463.

³⁴ Pierwotnie radziecka stacja „Oasis”, następnie – po przekazaniu Polsce w sezonie 1958/1959 r. – nazwana Stacją im. A.B. Dobrowolskiego. Pierwsza wizyta ekspedycji polskiej na tę stację odbyła się pod przewodnictwem prof. W. Krzemińskiego i nastąpiło wówczas oficjalne przejęcie stacji (23.1.1959 r.). Następna ekspedycja (w ramach wyprawy radzieckiej) na tę stację odbyła się 10 lat później (styczeń 1966 r., ekspedycja pod kierownictwem inż. S.M. Zalewskiego; dok. PAN, Komisja Wypraw Geofizycznych, nr ZG-MWG-43A/6/67 z dnia 9.2.1967 r.), a następnie kolejne 10 lat później. Zob. W. Krzemiński, E. Wiśniewski, *The Polish Expedition to the A.B. Dobrowolski Station on the Antarctic continent in 1978/1979*, *Polish Polar Research*, Vol. 6 (1985), Issue 3, s. 377.

3. System Układu Antarktycznego i jego części składowe

3.1. Uwagi ogólne: znaczenie i zakres systemu Układu Antarktycznego

Na współczesny prawnomiędzynarodowy reżim dotyczący Antarktyki składa się przede wszystkim szereg umów międzynarodowych, które wspólnie tworzą tzw. system Układu Antarktycznego (ang. Antarctic Treaty System, ATS³⁵). Najważniejszą z nich jest naturalnie sam Układ Antarktyczny z 1959 r.³⁶ (dalej: „Układ”). Dodatkowo, w skład systemu wchodzi: Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego z 1991 r.³⁷ (dalej: „Protokół” lub „Protokół madrycki”), a także Konwencja o ochronie fok antarktycznych z 1972 r.³⁸ oraz Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki z 1980 r. (najczęściej nazywana, od jej anglojęzycznego tytułu, „Konwencją CCAMLR”)³⁹. Ponadto, choć najczęściej nie zalicza się tej umowy stricte do systemu Antarktycznego, to niewątpliwie powiązana z nim jest Konwencja o zachowaniu albatrosów i petreli z 2001 r.⁴⁰

Odnotować trzeba, że zgodnie z Protokołem pojęcie systemu Układu Antarktycznego jest zdefiniowane i obejmuje „(...) środki obowiązujące zgodnie z tym Układem, związane z nim odrębne instrumenty międzynarodowe będące w mocy i środki obowiązujące zgodnie z tymi instrumentami”⁴¹. Innymi słowy, system obejmuje nie tylko wskazane powyżej (choć nieokreślone precyzyjnie w przytoczonej definicji) umowy międzynarodowe, ale również „obowiązujące środki” przyjęte zgodnie z nimi. Pojęcie to należy odczytywać w szczególności w świetle art. IX Układu,

³⁵ Zob. też informacje na stronie internetowej Sekretariatu Układu Antarktycznego: http://www.ats.aq/e/ats_keydocs.htm oraz http://www.ats.aq/e/ats_related.htm. Stworzenie pojęcia „systemu” antarktycznego przypisuje się publikacji: R. Guyer, *The Antarctic System*, Collected Courses of the Hague Academy of International Law, Vol. 139 (1973). Ogólne uwagi na temat tego pojęcia: Ch. Joyner, *The Antarctic Treaty System and the Law of the Sea – Competing Regimes in the Southern Ocean?*, *International Journal of Marine and Coastal Law* (dalej: „IJMCL”), Vol. 10 (1995), No 2, s. 302-304.

³⁶ Układ Antarktyczny, sporządzony w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r. (Dz.U. z 1961 r. nr 46, poz. 237; Dz.U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087; Dz.U. z 2017 r., poz. 1915, Załącznik; pierwszy adres publikacyjny dotyczy pierwotnej publikacji Układu, drugi sprostowania tytułu: z „Antarktyda” na „Antarktyka”; trzeci wreszcie jest efektem bieżących prac DPT MSZ i zawiera obwieszczenie o sprostowaniu szeregu błędów, a także skonsolidowaną wersję Układu, zamieszczoną w załączniku. Ta wersja jest cytowana w niniejszej publikacji). Układ wszedł w życie dnia 23 czerwca 1961 r., Stronami Układu są obecnie 53 państwa.

³⁷ Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego z 1991 r., sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r. (Dz. U. z 2001 r. nr 6, poz. 52; Dz. U. z 2017 r., poz. 1982, Załącznik - sprostowanie błędów oraz skonsolidowana wersja Protokołu). Protokół wszedł w życie dnia 14 stycznia 1998 r., a jego stronami jest obecnie 39 państw.

³⁸ Konwencja o ochronie fok antarktycznych, sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. (Dz. U. z 1980 r. nr 28, poz. 119 i 120; Dz. U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087). Konwencja weszła w życie dnia 11 marca 1978 r. i jej stronami jest obecnie 17 państw.

³⁹ Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki, sporządzona w Canberze dnia 20 maja 1980 r. (Dz. U. z 1984 r. nr 61, poz. 314; Dz. U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087). Anglojęzyczny tytuł tej umowy międzynarodowej brzmi: „Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources”. Konwencja weszła w życie dnia 7 kwietnia 1982 r. i jej stronami jest obecnie 35 państw oraz dodatkowo Unia Europejska.

⁴⁰ Konwencja o zachowaniu albatrosów i petreli, sporządzona w Canberze dnia 19 czerwca 2001 r. (United Nations Treaty Series, Vol. 2258, s. 257, no 40228). Konwencja weszła w życie dnia 1 lutego 2004 r. i jej stronami jest obecnie 13 państw. Polska nie jest stroną Konwencji, brakuje więc jej polskiego tłumaczenia. Jej tekst angielski jest dostępny m.in. tu: <http://www.acap.aq/en/acap-agreement>.

⁴¹ Art. 1 lit. e Protokołu.

zgodnie z którym Spotkania Konsultatywne Układu (ang. Antarctic Treaty Consultative Meetings, ATCM) mogą przyjmować takie właśnie środki dotyczące różnych kwestii związanych z obszarem antarktycznym⁴². Uznać więc należy, że system Układu Antarktycznego ma charakter dynamiczny. Zmienić się bowiem może zarówno zakres samych umów (i przedmiot ich regulacji) wchodzących w skład tego systemu (choć z pewnością będzie to rzadszy przypadek), jak również stale rozszerza się zakres środków przyjmowanych m.in. na mocy Układu Antarktycznego⁴³. Aby zilustrować skalę tego zjawiska, należy wskazać, że samych środków ATCM przyjął dotychczas ok. 200⁴⁴, natomiast wliczając także innego rodzaju instrumenty (zalecenia, decyzje, rezolucje) liczba ta urasta do ponad 650.

3.2. Uwagi szczegółowe: związki między elementami systemu Układu Antarktycznego

Mimo tego, że wskazane powyżej umowy stanowią część systemu Układu Antarktycznego, to jednak ich sposób powiązania z Układem jest różny. W przypadku Protokołu związek ten jest naturalnie najsilniejszy. Po pierwsze, samo jego wejście w życie było uzależnione od jego przyjęcia przez wszystkie Strony Konsultatywne Układu⁴⁵. Podobnie, zmiany i przyjęcie nowych Załączników do Protokołu jest, co do zasady, uzależnione od trybu określonego w samym Układzie (i stanowiska jego Stron Konsultatywnych)⁴⁶. Po drugie, sam Protokół wskazuje, że należy go traktować jako „dokument uzupełniający Układu Antarktycznego”, który „nie modyfikuje ani nie zmienia postanowień tego Układu”⁴⁷. Jeśli zaś chodzi o relację Protokołu z innymi elementami systemu, to wskazuje on, że jego wejście w życie „nie narusza praw i obowiązków” Stron wynikających z innych instrumentów międzynarodowych obowiązujących w systemie⁴⁸. Po trzecie, Strona Układu planująca wyznaczenie przedstawiciela do udziału w Spotkaniach Konsultatywnych Układu musi wcześniej związać się Protokołem⁴⁹. Po czwarte wreszcie, Protokół i Układ są ze sobą ściśle związane pod względem funkcjonalnym. W szczególności, Protokół ustanawia Komitet Ochrony Środowiska (dalej: „Komitet” lub „CEP”⁵⁰), który pełni istotną rolę naukowo-doradczą. Na podstawie rad i zaleceń CEP, ATCM przyjmuje środki w celu wykonania Protokołu (dotyczą więc one, w tym zakresie, ochrony środowiska Antarktyki i zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów)⁵¹.

---

⁴² Kwestie te są ogólnie wskazane w art. IX ust. 1, lit. a-f Układu. Szerzej na temat „środków”: poniżej pkt 4 niniejszego opracowania.

⁴³ Por. A. Wyrozumka, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 9-10 oraz 193-196.

⁴⁴ Lista obowiązujących (a więc nie wszystkich przyjętych) jest reprodukowana w niniejszej książce.

⁴⁵ Art. 23 ust. 1 Protokołu. Na temat rozróżnienia między „Stroną” a „Stroną Konsultatywną” Układu: zob. poniżej pkt 4 niniejszego opracowania.

⁴⁶ Art. 9 Protokołu.

⁴⁷ Art. 4 ust. 1 Protokołu.

⁴⁸ Art. 4 ust. 2 Protokołu.

⁴⁹ Art. 22 ust. 4 Protokołu. Innymi słowy: państwo nie może uzyskać statusu Strony Konsultatywnej Układu nie wiążąc się wcześniej Protokołem.

⁵⁰ Art. 11 Protokołu. Angielska nazwa Komitetu to „Committee for Environmental Protection”.

⁵¹ Art. 10-12 Protokołu.

W przypadku Konwencji o ochronie fok antarktycznych z 1972 r., Konwencji CCAMLR, a także Konwencji o zachowaniu albatrosów i petreli z 2001 r.⁵² związek normatywny z Układem nie jest aż tak ścisły, aczkolwiek nadal bardzo wyraźny⁵³. Naturalnie, w pierwszej kolejności należy podkreślić, że geograficzny zakres zastosowania przedmiotowych umów generalnie pokrywa się z tym, określonym w Układzie (a więc na południe od 60 równoleżnika szerokości geograficznej południowej)⁵⁴.

Co więcej, zarówno Konwencja z 1972 r. oraz Konwencja CCAMLR „przejmują” podstawowe zasady określone w Układzie i zobowiązują do ich przestrzegania, niezależnie od tego, czy każdorazowe strony tych umów międzynarodowych są zarazem stronami Układu⁵⁵. W tym zakresie, szczególnie rozbudowane są postanowienia Konwencji CCAMLR⁵⁶, która dodatkowo uznaje „szczególne obowiązki i odpowiedzialność” Stron Konsultatywnych Układu w zakresie ochrony i zachowania środowiska w obszarze antarktycznym i, wobec tego, nakazuje przestrzeganie środków przyjętych w ramach Układu, a dotyczących ochrony fauny i flory⁵⁷. Z kolei Konwencja o ochronie fok antarktycznych jest dodatkowo normatywnie związana z środkami przyjętymi w ramach ATCM z uwagi na to, że strefy połowów fok ustanowione w jej załączniku opierają się na stosownej decyzji przyjętej przez państwa-strony Układu Antarktycznego⁵⁸.

Wreszcie, wyraźne jest też powiązanie instytucjonalne. Mianowicie, Komisja utworzona przez Konwencję CCAMLR ma obowiązek uwzględnić w realizacji swoich zadań „wszelkie właściwe środki i przepisy” przyjęte bądź zalecone przez ATCM⁵⁹. Podobnie Komitet Naukowy ustanowiony na potrzeby Konwencji CCAMLR zobligowany jest do uwzględnienia działalności naukowej pro-

---

⁵² Z uwagi na to, że Konwencja ta nie jest najczęściej zaliczana do systemu Układu Antarktycznego, nie będzie przedmiotem dalszych szczegółowych uwag. Zob. jednak m.in. art. XI ust. 2, lit. c oraz art. XIII ust. 1 Konwencji na temat jej związków z Układem.

⁵³ Zob. też na ten temat: Ch. Joyner, *Governing...*, s. 68-73.

⁵⁴ Art. 1 ust. 1 Konwencji o ochronie fok antarktycznych z 1972 r. oraz art. 1 ust. 1 Konwencji CCAMLR. Por. art. VI Układu. Konwencja o ochronie fok antarktycznych ma potencjalnie szerszy zakres zastosowania, z uwagi na postanowienie jej art. 5 ust. 7, który odnosi się także obszaru „dryfujących lodów na północ od 60° szerokości geograficznej południowej”. Również Konwencja CCAMLR ma szerszy zakres terytorialny zastosowania, z uwagi na to, że obejmuje także żywe zasoby morskie pomiędzy 60° szerokości geograficznej a konwergencją antarktyczną (infra). Zakres tej ostatniej jest zmienny w czasie, ale generalnie przyjmuje się, że znajduje się ona między 42° a 62° szerokości południowej. Szerzej na temat przyczyn takiego ujęcia zakresu zastosowania Konwencji CCAMLR zob.: H. Fox, *The relevance of Antarctica to the lawyer* [w:] G.D. Triggs (red.), *The Antarctic Treaty Regime...*, s. 80 oraz G.D. Triggs, *The Antarctic Treaty System: some jurisdictional problems*, infra, s. 92 i n. Wreszcie, zwraca się również uwagę na to, że formalnie rzecz biorąc Konwencja CCAMLR stosuje się do żywych zasobów morskich opisanego powyżej obszaru, nie zaś do tego obszaru per se. Ch. Joyner, *Governing...*, s. 71.

⁵⁵ W szczególności dotyczy to art. IV Układu (zamrożenie roszczeń terytorialnych); por. art. 1 ust. 1 Konwencji z 1972 r. oraz art. IV Konwencji CCAMLR).

⁵⁶ Odwołuje się ona do zasad określonych w art. I, V oraz VI Układu (art. III oraz IV Konwencji CCAMLR).

⁵⁷ Art. V ust. 1-2 Konwencji CCAMLR. Szereg odwołań do roli Układu Antarktycznego, zwłaszcza w zakresie ochrony fauny i flory, czyni też preambuła Konwencji CCAMLR (m.in. jej ust. 5-8).

⁵⁸ Konwencja o ochronie fok antarktycznych z 1972 r., Załącznik, ust. 4.

⁵⁹ Art. IX ust. 5 Konwencji CCAMLR. W spotkaniach Komisji CCAMLR bierze udział – jako obserwator – Sekretarz Wykonawczy Sekretariatu Układu Antarktycznego oraz przedstawiciel CEP.

wadzonej w ramach Układu⁶⁰. Konwencja o ochronie fok antarktycznych z 1972 r. nie ustanawia żadnej stałej instytucji na swoje potrzeby, aczkolwiek można zwrócić uwagę, że dla jej funkcjonowania istotne znaczenie ma Komitet Naukowy Badań Antarktycznych⁶¹ (tzw. SCAR, Scientific Committee on Antarctic Research). Jest to zarazem instytucja, która dostarcza danych naukowych na potrzeby Układu Antarktycznego i ma na forum ATCM ustaloną pozycję i rolę⁶².

Reasumując, należy uznać, że system Układu Antarktycznego stanowi funkcjonalną całość⁶³. Niewątpliwie, podstawą jego działania jest Układ i, ściśle z nim związany, Protokół madrycki. Decyzje (środki) podejmowane w ramach ATCM sprawiają, że system ma charakter dynamiczny i relatywnie elastyczny, umożliwiając reagowanie na nowe problemy i wyzwania. System uzupełniają wyspecjalizowane umowy międzynarodowe: Konwencja CCAMLR oraz Konwencja o ochronie fok antarktycznych, które, mimo częściowo odmiennej listy ich państw-stron, uznają kluczową rolę Układu oraz zasad ustanowionych na jego podstawie, a także są z nim normatywnie, funkcjonalnie oraz instytucjonalnie powiązane.

Dodatkowo, w ramach szeroko rozumianego „klubu antarktycznego”, funkcjonują wyspecjalizowane organizacje o charakterze pozarządowym – wyżej wspomniany SCAR, a także COMNAP (Council of Managers of National Antarctic Programmes; Rada Menadżerów Narodowych Programów Antarktycznych). Odgrywają one istotną rolę w ramach swoich kompetencji, a więc, odpowiednio: (a) inicjowania, rozwijania i koordynowania antarktycznych badań naukowych⁶⁴ oraz (b) wspierania badań naukowych poprzez m.in. stworzenie forum koordynacji narodowych programów antarktycznych i wypracowanie wytycznych i najlepszych praktyk w dziedzinie efektywnego i odpowiedzialnego prowadzenia działalności w obszarze antarktycznym, zapewniając przy tym przestrzeganie wymogów ochrony środowiska⁶⁵. Polska jest członkiem obu wskazanych organizacji. Odnotować należy także funkcjonowanie IAATO (International Association of Antarctica Tour Operators), które wypracowuje standardy prowadzenia działalności turystycznej w obszarze antarktycznym, zrzeszając przy tym zaangażowanych operatorów turystycznych⁶⁶.

---

⁶⁰ Art. XV ust. 3 Konwencji CCAMLR. Przedstawiciel CEP bierze udział – jako obserwator – w spotkaniach Komitetu Naukowego CCAMLR.

⁶¹ Preambuła, ust. 6, art. 4 ust. 2 oraz art. 5 Konwencji o ochronie fok antarktycznych z 1972 r. Z kolei art. 6 tej Konwencji przewiduje możliwość ustanowienia Komisji, w przypadku rozpoczęcia połowów komercyjnych.

⁶² Była ona uznana już na pierwszym ATCM (zob. m.in. zalecenie I-4 z 1962 r., Advisory work of SCAR), a współcześnie rola SCAR dla państw-stron Układu zdaje się jeszcze rosnąć.

⁶³ W celu lepszego skoordynowania poszczególnych „komponentów” systemu, ATCM postanowił w 1985 r., aby na każdym jego posiedzeniu był wprowadzony punkt agendy „Funkcjonowanie Systemu Antarktycznego” (ang. Operation of the Antarctic Treaty System), który obejmowałby przedstawienie raportów o swojej działalności przez CCAMLR, SCAR oraz sprawozdanie z działalności Konwencji o ochronie fok antarktycznych przez jej depozytariusza. Zob. zalecenie nr XIII-2 (1985), Operational reports at ATCM.

⁶⁴ Zob. <https://www.scar.org/>. SCAR stanowi część Międzynarodowej Rady Zrzeszeń Naukowych. Jak już wskazano powyżej, rola SCAR jest wprost uznana w Konwencji o ochronie fok antarktycznych z 1972 r., ale również w Protokole madryckim (m.in. art. 10 ust. 2, art. 11 ust. 4, i art. 12 ust. 2) oraz ma duże znaczenie zwłaszcza dla prac CEP i – w konsekwencji – ATCM.

⁶⁵ Zob. <https://www.comnap.aq/SitePages/Home.aspx>.

⁶⁶ Zob. <https://iaato.org/home>.

4. Rola ATCM i Stron Konsultatywnych, a także wymiar instytucjonalny

Przed przystąpieniem do analizy poszczególnych przepisów Układu, zasadne jest zwrócenie uwagi na pewne horyzontalne rozwiązania instytucjonalno-prawne w nim (i następnie w Protokole madryckim) przyjęte. Wyróżnić tu można trzy, związane ze sobą, kwestie. Mianowicie: (a) rolę ATCM oraz (b) powiązaną z nią problematykę znaczenia Stron Konsultatywnych Układu. Ponadto, (c) ciekawy jest również rozwój instytucjonalny w ramach Układu (i Protokołu), z czym wiąże się w szczególności ustanowienie stałego Sekretariatu.

Jako uwagę wstępną w tym kontekście należy poczynić spostrzeżenie, że pierwotnie Układ Antarktyczny nie ustanowił żadnej stałej struktury instytucjonalnej (w tym w szczególności Sekretariatu) oraz, tym bardziej, nie powołano na jego mocy żadnej organizacji międzynarodowej⁶⁷. Jedynym forum podejmowania decyzji były wspomniane już Spotkania Konsultatywne Układu, czyli ATCM⁶⁸. Sama ich nazwa nie wynika wprost z Układu i ma raczej charakter zwyczajowy, choć powszechnie stosowany⁶⁹. Częstotliwość spotkań ATCM nie została precyzyjnie określona w Układzie⁷⁰. Istotnie, pierwotnie spotkania odbywały się w cyklu dwuletnim, rotacyjnie w kolejnych państwach-Stronach Konsultatywnych, natomiast od 1991 r. spotkania mają charakter doroczny⁷¹. Pierwotnie (tj. aż do ustanowienia Sekretariatu), większość obowiązków „administracyjnych” spoczywała na państwie goszczącym: posiedzenie ATCM w danym roku, które w szczególności: (a) przygotowywało spotkanie i dokumentację; (b) zapewniało wszelką obsługę podczas samego spotkania; (c) zapewniało publikację raportu końcowego i jego przesłanie wszystkim uczestnikom; oraz (d) zapewniało dystrybucję przyjętych zaleceń⁷².

⁶⁷ Zabieg ten był celowy i wiązał się z obawą niektórych państw negocjujących (zwłaszcza Argentyny, Australii oraz Chile), że ustanowienie jakiejś „trwałej” struktury (nie wspominając już o pełnoprawnej organizacji międzynarodowej) „umiędzynarodowi” Antarktykę i, tym samym, osłabi ich status jako państwa mającego roszczenia terytorialne. Por. F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 155; J. Hanessian, *op. cit.*, s. 462. Chile zaproponowało wprowadzić utworzenie „Antarktycznego Instytutu Badawczego” (Antarctic Scientific Research Institute), a USA „Stałego Komitetu” (Standing Committee), ale obie propozycje zostały odrzucone. J. Berquño, *Institutional Issues for the Antarctic Treaty System with the Protocol in Force: An Overview* [w:] D. Vidas (red.) *Implementing the Environmental Protection Regime for the Antarctic*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/Boston/London 2000, s. 101.

⁶⁸ Art. IX Układu.

⁶⁹ Ta sama uwaga odnosi się do pojęcia „Stron Konsultatywnych”, które również w Układzie nie występuje. Posługuje się on jedynie opisowym sformułowaniem: „Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX” – czyli w ATCM.

⁷⁰ Poza pierwszym spotkaniem w Canberze, które miało się odbyć „nie później niż w dwa miesiące po wejściu w życie niniejszego Układu”. Art. IX ust. 1 Układu.

⁷¹ W praktyce, można odnotować większą różnorodność spotkań, przynajmniej w początkowym okresie funkcjonowania Układu. Mianowicie, odbywały się regularne spotkania ATCM, a dodatkowo „spotkania ekspertów” (zob. zalecenie nr IV-24 (1966), *Procedure for meetings of experts*). Wreszcie, na potrzeby przyznania Statusu Konsultatywnego wybranym państwom odbywały się Specjalne Spotkania Konsultatywne Układu (ang. *Special Antarctic Treaty Consultative Meetings*, SATCM).

⁷² Te podstawowe ustalenia administracyjne w zakresie organizacji i sporządzania dokumentacji ze spotkań ATCM przyjęto w zaleceniu nr I-XIV (1961), *Administrative arrangements for ATCMs*. Dwie dekady później wprowadzono także instytucję „krajowych punktów kontaktowych” (ang. *national contact point*), co usprawniło wymianę informacji w okresie międzysejsyjnym. Zob. zalecenie nr XIII-1 (1985), *Improvements to the ATCM*.

Niewątpliwie jednak, rola ATCM jest znacząca. Zgodnie z Układem, ATCM jest zarówno forum wymiany informacji oraz „wzajemnych konsultacji w sprawach Antarktyki, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania”, ale przede wszystkim „opracowania i zalecenia swoim Rządom środków mających się przyczynić do realizacji zasad i celów niniejszego Układu”⁷³. Omawiany przepis wymienia także przykładowy katalog takich środków, który generalnie odpowiada systematyce przepisów samego Układu⁷⁴, a także precyzuje, że stają się one obowiązujące po ich zatwierdzeniu przez wszystkie Strony Konsultatywne⁷⁵.

Trzeba tu zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, już od początków funkcjonowania Układu pewne wątpliwości budził status prawny owych „zalecanych środków”⁷⁶. Po drugie, rosnąca liczba różnorodnych dokumentów dyskutowanych i przyjmowanych w praktyce ATCM (dotychczas nazywanych zbiorczo „zaleceniami”, ang. recommendations) wymusiła konieczność wprowadzenia pewnej systematyzacji. Stało się to w roku 1995, kiedy to uznano, że ATCM przyjmować będzie: (a) środki (ang. measures); (b) decyzje (ang. decisions); (c) rezolucje (ang. resolutions); oraz (d) raporty końcowe (ang. final reports) spotkań ATCM⁷⁷. Zgodnie z treścią tej decyzji należy przyjąć, że środki przyjmowane przez ATCM mają charakter prawnie wiążący. Konstatacja ta nie wyklucza naturalnie uznania, że przynajmniej część wcześniej przyjętych zaleceń ATCM (tj. przed 1995 r.) ma w istocie status np. „środków” (wg. nowej nomenklatury)⁷⁸.

W tym kontekście zaznaczyć także należy, że w ramach ATCM decyzje podejmowane są w drodze konsensusu. Niewątpliwie podkreśla to wyjątkową rolę Stron Konsultatywnych w zarządzaniu obszarem antarktycznym, wymusza osiąganie kompromisów oraz, oceniając rzecz cało-

---

⁷³ Art. IX ust. 1 Układu.

⁷⁴ Art. IX ust. 1, lit. a-f Układu. Środki dotyczyć więc mogą m.in. pokojowego wykorzystania Antarktyki (por. art. I oraz IV); wolności badań naukowych (por. art. II), współpracy naukowej (por. art. III), wykonywania inspekcji (por. art. VII), wykonywania jurysdykcji (por. art. VIII). Logika ta nie dotyczy pkt f dotyczącego – jako jedyny przepis w całym Układzie – ochrony środowiska (a dokładnie: żywych zasobów) Antarktyki. Kompetencje ATCM w tym zakresie rozwija Protokół madrycki, zgodnie z którym ATCM są także właściwe dla „określenia ogólnej polityki wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki i zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów” oraz przyjęcia środków w tym zakresie (art. 10 ust. 1). W tym zakresie ATCM jest wspomagany przez CEP (art. 12 Protokołu).

⁷⁵ Art. IX ust. 4 Układu. Szczególną procedurę zatwierdzania (tzw. fast approval) przewiduje Załącznik V do Protokołu madryckiego. Mianowicie, statuuje on (art. 6 ust. 1), że środki zawierające Plany Zarządzania dla obszarów ASPA lub ASMA (por. poniżej, przypis nr 273 i tekst mu towarzyszący) wchodzi w życie po upływie 90 dni od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, o ile żadne państwo nie zażąda przedłużenia tego terminu lub nie poinformuje, że nie jest w stanie zatwierdzić danego środka. W tym więc zakresie nie wymaga się „wyraźnego” zatwierdzenia przez państwo, a raczej, stają się one obowiązujące w procedurze swoistej „milczącej zgody”.

⁷⁶ Art. IX ust. 1 Układu mówi o „zalecaniu” Rządom „środków”, które następnie stają się obowiązujące po ich zatwierdzeniu przez państwa (art. IX ust. 4). Problem dotyczy zarówno samej „natury prawnej” środków (wcześniej: „zaleceń”), a także tego, czy obowiązują one państwa, które uzyskały Status Konsultatywny po ich przyjęciu oraz, nawet, czy obowiązują państwa trzecie. Zob. np. zalecenie nr III-VII (1964), Acceptance of recommendations oraz: F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 165-170; C. Focarelli, *The Legal Nature of the Acts Adopted under Art. IX of the Antarctic Treaty and Their Implementation in Italy* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), op. cit., s. 505 i n.

⁷⁷ Decyzja nr 1 (1995). Zgodnie z nią: (a) środki przyjmowane są w sytuacjach, gdy tekst ma wywoływać skutki prawne, zgodnie z art. IX ust. 4 Układu; (b) decyzje dotyczą wewnętrznej struktury organizacyjnej; natomiast (c) rezolucje mają charakter zalecający (ang. hortatory) pewne działanie.

⁷⁸ Stanowi o tym wyraźnie decyzja nr 1 (1995), ust. 5.

ściowo, jest proceduralnym elementem, któremu przypisuje się dużą rolę w ogólnej, pozytywnej ocenie jaką odgrywa Układ w Antarktyce⁷⁹.

Następnie, odnotować należy, że Układ rozpoznaje w praktyce trzy różne grupy państw. Współcześnie, najistotniejszy jest dychotomiczny podział na, z jednej strony, państwa Strony Konsultatywne (w tej grupie są zarówno pierwotne państwa sygnatariusze oraz państwa, które przystąpiły do Układu oraz następnie uzyskały Status Konsultatywny) oraz, z drugiej strony, „zwykłe” państwa-strony (tj. państwa, które przystąpiły do Układu, lecz nie uzyskały Statusu Konsultatywnego). Mimo, że państwa z obu grup mają status stron Układu, to jednak tylko Strony Konsultatywne są uprawnione do uczestniczenia w spotkaniach ATCM z prawem głosu.

Jeżeli chodzi o pierwotne państwa-sygnatariuszy, to wskazać należy, że to od ich ratyfikacji uzależnione było wejście w życie Układu⁸⁰ oraz, co istotne, tylko one zostały uprawnione, bezpośrednio na mocy postanowień Układu, do uczestniczenia w spotkaniach ATCM⁸¹. Tym samym, mają zarazem status Stron Konsultatywnych (i nie musiały w tym celu spełnić żadnych dodatkowych warunków).

Druga i trzecia grupa państw, to te, które przystąpiły do Układu (wywodzą się więc spoza grona pierwotnej „dwunastki”), a różnica między nimi polega na posiadaniu lub nie Statusu Konsultatywnego. Przypomnieć należy, że już sama kwestia dopuszczenia innych państw do negocjowania Układu (m.in. Polski) okazała się kontrowersyjna. Równie problematyczne okazało się przyjęcie zasady dotyczącej „otwarcia” Układu, a więc możliwości przystępowania do niego kolejnych państw (tj. nie uczestniczących w samych negocjacjach). Ścierały się tu poglądy państw dążących do utrzymania zamkniętego charakteru Układu, przez państwa pragnące zastosować tzw. formułę wiedeńską (ang. Vienna formula) umożliwiającą przystąpienie państw członkowskich ONZ i organizacji wyspecjalizowanych ONZ⁸², po wole umożliwienia przystąpienia wszystkim państwom, które wyrażą taką chęć.

W rezultacie, art. XIII Układu przyjmuje kompromisową formułę polegającą na umożliwieniu przystąpienia do niego bądź przez wszystkie państwa członkowskie ONZ bądź przez każde inne państwo, aczkolwiek na zaproszenie i za zgodą wszystkich Stron Konsultatywnych Układu⁸³.

---

⁷⁹ B. Roberts, *International co-operation for Antarctic development: the test for the Antarctic Treaty*, Polar Record, Vol. 19 (1978), Issue 119, s. 118-119.

⁸⁰ Art. XIII ust. 1 Układu, zdanie pierwsze.

⁸¹ Art. IX ust. 1 Układu. Przepis ten odwołuje się do: „Przedstawicieli Umawiających się Stron, wymienionych w preambule niniejszego Układu” (a więc 12 państw sygnatariuszy), którzy zbierać się będą na spotkaniach ATCM.

⁸² Ogólnie na ten temat: D.B. Hollis, *Treaty Clauses* [w:] D.B. Hollis (red.), *The Oxford Guide to Treaties*, Oxford University Press 2012, s. 660. Współcześnie, z uwagi na szerokie członkostwo w ONZ, kwestia ta nie ma takiego znaczenia jak w latach 50-tych i 60-tych XX wieku (kiedy przyjęcie tej klauzuli stawałoby pod znakiem zapytania możliwości przystąpienia choćby Korei, Szwajcarii czy Republiki Federalnej Niemiec (a także Niemieckiej Republiki Demokratycznej); problematyczna również mogła być kwestia uczestnictwa Chińskiej Republiki Ludowej). Zob. J. Machowski, *Sytuacja Antarktyki...*, s. 124-125; J. Hanessian, op. cit., s. 474; R. Hayton, op. cit., 365.

⁸³ Art. XIII ust. 1 Układu. Jak się wskazuje, takie rozwiązanie (w istocie przyznające prawo weta wszystkim Stronom Konsultatywnym wobec każdego państwa nieczłonkowskiego ONZ) było motywowane głównie kwestią RFN i NRD. R. Hayton, op. cit., 365.

Odnotować tu należy, że Polska była pierwszym państwem, które przystąpiło do Układu. Polska złożyła swój dokument ratyfikacyjny jeszcze przed wejściem Układu w życie tj. w dniu 8 czerwca 1961 r. W momencie więc wejścia w życie Układu (23 czerwca 1961 r.), zaczął on wiązać 12 pierwotnych państw negocjujących (mających, jako jedyne na tym etapie, Status Konsultatywny) oraz, dodatkowo, Polskę – która wówczas jednak Statusu Konsultatywnego nie posiadała.

Jak więc widać choćby na przykładzie Polski, samo przystąpienie do Układu nie gwarantuje możliwości wykonywania wszystkich praw w nim określonych. Zgodnie bowiem z art. IX ust. 2 Układu tylko państwom, które „wykazują zainteresowanie Antarktyką przez prowadzenie tam istotnej pracy naukowo-badawczej, takiej jak założenie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej” przysługuje prawo mianowania przedstawicieli na spotkania ATCM i – tym samym – uzyskanie Statusu Konsultatywnego. Również i to zagadnienie budziło wiele kontrowersji, w szczególności z uwagi na to, że pojęcie „istotnej” pracy naukowo-badawczej jest stosunkowo nieprecyzyjne, aczkolwiek dalsza część przepisu dostarcza pewnych wskazówek interpretacyjnych w tym zakresie⁸⁴. Nie jest też jasne, czy sam fakt prowadzenia takich badań rodzi uprawnienie do automatycznego stania się Stroną Konsultatywną, czy też uzależnione jest ono od (mniej lub bardziej uznaniowej) decyzji aktualnych Stron Konsultatywnych⁸⁵.

Także i w tym przypadku kasus Polski jest bardzo pouczający. Podkreślić bowiem trzeba, że Polska była pierwszym państwem, które przystąpiło do Układu i uzyskało Status Konsultatywny. Należy tu zwrócić uwagę, na następujące, wybrane działania Polski, które ostatecznie zostały uwieńczone uzyskaniem takiego statusu. Po pierwsze, przypomnieć należy, że Polska otrzymała od ZSRR stację, nazwaną później stacją im. A.B. Dobrowolskiego, już w sezonie 1958/1959, aczkolwiek – z uwagi na ograniczenia logistyczne i finansowe – badania na niej nie miały regularnego charakteru i argument ten nie umożliwił też Polsce udziału w konferencji waszyngtońskiej⁸⁶. Następnie, Polska zorganizowała wyprawę naukową pod kierownictwem prof. S. Rakusa-Suszczewskiego i prof. D. Dutkiewicza w okresie grudzień 1975 – marzec 1976, na statku „Profesor Siedlecki” oraz statku rybackim „B-417” (tj. m/t „Tazar”)⁸⁷. Wreszcie, po trzecie, Polska zdecydowała się na budowę stacji naukowej w Antarktyce (na Wyspie Króla Jerzego w Archipelagu Szetlandów

---

⁸⁴ Wskazując mianowicie, że taka istotna praca dokonywać się może poprzez „założenie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej” (art. IX ust. 2 Układu). Niemniej jednak, wiele pytań pozostaje otwartych, jak choćby: (a) działalność naukowa jednego państwa w ramach programu antarktycznego innego państwa (a więc nie zakładając stacji naukowej czy nie wysyłając „samodzielnej” wyprawy naukowej); (b) pozarządowa działalność naukowa (jak np. prywatna ekspedycja włoska w 1976 r.), nie stanowiąca działalności państwa. Zob. F.M. Auburn, Consultative Status Under the Antarctic Treaty, ICLQ, Vol. 28 (1978), s. 519-520.

⁸⁵ Można tu odnotować, że w 2016 r. Wenezuela wnioskuje o przyznanie jej Statusu Konsultatywnego, co jednak nie zakończyło się pozytywną decyzją ATCM. Final Report of the Thirty-ninth Antarctic Treaty Consultative Meeting - Nineteenth Committee on Environmental Protection Meeting, Santiago (Chile), 23 May-1 June 2016, ust. 92-98.

⁸⁶ Por. supra, przypisy nr 33-34 i tekst im towarzyszący.

⁸⁷ Stosowne noty dyplomatyczne, informujące o planowanej wyprawie, zostały rozesłane do wszystkich stron Układu w 1975 r. Przykładowa nota (do Wielkiej Brytanii) z 15.12.1975 r., nr D.IV.Og 54-17-75/WB jest reprodukowana w niniejszej książce. Zob. też: S. Rakusa-Suszczewski, K. Jażdżewski, R. Ligowski, Antarctic oceanobiological expeditions organized by the Polish Academy of Sciences, Polish Polar Research, Vol. 19 (1998), No 1-2, s. 61-65; J.C. Chojnacki, Polish exploration and exploitation of Antarctic Waters, *infra*, s. 81-85.

Południowych, rejon Półwyspu Antarktycznego)⁸⁸. W realizacji tej decyzji, zorganizowana została kolejna wyprawa antarktyczna na m/t „Dalmor” oraz m/s „Zabrze”, ponownie pod kierownictwem prof. S. Rakusa-Suszczewskiego i w okresie 28.1.-24.3.1977 r. wszystkie prace budowlane zostały przeprowadzone⁸⁹, a pierwszy kontakt radiowy Stacji z krajem nawiązano 26 lutego 1976 r. Tę ostatnią datę przyjmuje się jako inaugurację działalności stacji, która od tego czasu funkcjonuje nieprzerwanie do dziś⁹⁰.

Z perspektywy prawnomiędzynarodowej, kluczowe jest naturalnie ustalenie sposobu i podstawy prawnej uzyskania przez Polskę Statusu Konsultatywnego. Polska powiadomiła strony Układu już w marcu 1977 r. o swojej działalności naukowej w obszarze antarktycznym, informując zarazem o woli uzyskania Statusu Konsultatywnego⁹¹. W nocie podkreśla się w szczególności, że Polska: (a) zatwierdziła wszystkie zalecenia przyjęte wcześniej przez ATCM⁹² oraz (b) że spełnia wymogi określone w art. IX ust. 2 Układu, nie precyzując jednak, jak je dokładnie rozumie. Było to działanie w pewnej mierze zrozumiałe, ponieważ także wśród ówczesnych państw Stron Konsultatywnych nie było pełnej jasności, jak dokładnie interpretować kryteria określone w art. IX ust. 2 Układu⁹³. Dość powiedzieć, że aby rozpatrzyć wniosek Polski, zdecydowano się na zwołanie pierwszego Specjalnego Spotkania Konsultatywnego Układu (SATCM), poświęconego wyłącznie tej kwestii, które odbyło się w Londynie w dniach 25-29 lipca 1977 r.⁹⁴

Raport odnotowuje jednak wyraźnie, że Polska zatwierdziła wcześniejsze zalecenia ATCM, a także ustanowiła stałą Stację im. H. Arctowskiego oraz, że jej działania są zgodne z zasadami i celami Układu. Na tej podstawie, Strony Konsultatywne uznały (ang. record their acknowledgment), że Polska wypełniła wymogi art. IX ust. 2 Układu i jest uprawniona do mianowania

---

⁸⁸ Uchwała Rady Ministrów nr 246/76 z dnia 7.12.1976 r. w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk. Na kolejnym etapie, przyjęta została uchwała Rady Ministrów nr 173/77 z dnia 29.11.1977 r. w sprawie rozwoju badań polarnych, która powierzyła Polskiej Akademii Nauk koordynację badań polarnych w rejonie Antarktyki (i Arktyki). Oba dokumenty są reprodukowane w niniejszej książce.

⁸⁹ Zob. materiały dostępne na stronie internetowej Stacji: <http://www.arctowski.pl/index.php?p=298>. Warto dodać, że w skład głównego kompleksu Stacji wchodzi kilkanaście budynków – budynki mieszkalne, laboratoria naukowe, elektrownia, chłodnie, magazyny, warsztaty i zaplecze techniczne, kompleks paliwowy, latarnia morska, budynek informacji turystycznej itp. Od 2006 r. funkcjonują również dwa refugia (Lions Rump w Zatoce Króla Jerzego oraz Demay u wlotu Zatoki Admiralicji do Cieśniny Bransfielda), zapewniające możliwość prowadzenia badań terenowych w oddalonych rejonach Wyspy Króla Jerzego.

⁹⁰ Zob. artykuł w niniejszej książce: R. Bialik, Dyplomacja naukowa oparta na Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego.

⁹¹ Zob. nota nr DPT 54-1-76 z dnia 11 lipca 1977 r., reprodukowana w niniejszej książce. Nota informuje też o wcześniejszej korespondencji dyplomatycznej Polski w tej mierze, a mianowicie notach z: 2 marca, 26 maja oraz 11 czerwca 1977 r.

⁹² Kwestia obowiązku zatwierdzania przez państwa przystępujące do Układu wszelkiego rodzaju zaleceń czy środków przyjętych przez ATCM przed datą przystąpienia danego państwa była przedmiotem odrębnej debaty politycznej i akademickiej.

⁹³ Wydaje się, że również Polska zmieniła zdanie w tym zakresie. Pierwotnie, po wyprawie morskiej 1975/76, argumentowała, że stanowi ona wystarczającą podstawę naukową dla uzyskania Statusu Konsultatywnego. Jednak już w notach dyplomatycznych polskiego MSZ z 2.3.1977 r. do wszystkich stron Układu, Polska wskazała, że warunki do uzyskania przez nią Statusu Konsultatywnego zostały spełnione w lutym 1977 r., po zbudowaniu Stacji im. H. Arctowskiego. Zob. J. Machowski, *Poland's Policies...*, s. 67-68; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 148-153; tenże, *Consultative Status...*, s. 519.

⁹⁴ Report of the First Special Consultative Meeting, held at London 25, 27 and 29 July 1977 and Recommendations of the Ninth Consultative Meeting, London, 19 September – 7 October 1977 (dalej: „SATCM I Report”). Fragment tego dokumentu jest reprodukowany w niniejszej książce.

przedstawicieli na posiedzenia ATCM⁹⁵. Omawiana decyzja SATCM zdaje się więc sugerować uprawnienie Stron Konsultatywnych do oceny działalności naukowej (i innej) państwa aspirującego do uzyskania Statusu Konsultatywnego oraz, że spełnienie warunków art. IX ust. 2 Układu nie daje automatycznego prawa do mianowania swoich przedstawicieli na ATCM⁹⁶. Potwierdzają to również kryteria przyjęte na omawianym spotkaniu SATCM do oceny przyszłych wniosków o uzyskanie Statusu Konsultatywnego⁹⁷. W późniejszym okresie, ATCM przyjął kolejne decyzje precyzujące kryteria uzyskania Statusu Konsultatywnego, jednak pozostają one poza zakresem niniejszego opracowania⁹⁸. Aczkolwiek dodać trzeba, że Protokół madrycki wprowadził nowy warunek, a mianowicie wymóg wcześniejszego związania się Protokołem, jako koniecznej przesłanki dla ubiegania się o uzyskanie Statusu Konsultatywnego⁹⁹.

Reasumując tę część rozważań, stwierdzić należy, że zbudowanie przez Polskę Stacji im. H. Arctowskiego oraz prowadzenie dzięki niej stałej działalności naukowej w obszarze antarktycznym było kluczowym argumentem za przyznaniem Polsce Statusu Konsultatywnego, który Polska posiada do dziś. Warto to zaznaczyć, że opiekę logistyczną i merytoryczną nad Stacją sprawuje Instytut Biochemii i Biofizyki (IBB) Polskiej Akademii Nauk (PAN)¹⁰⁰.

Ostatnim zagadnieniem wymagającym poruszenia w niniejszej części opracowania jest kwestia Sekretariatu Układu Antarktycznego. Jak już podkreślono, Układ żadnej tego typu instytucji nie przewiduje, a forum podejmowania decyzji (czyli ATCM) ma charakter *stricte* międzyrządowy¹⁰¹. Nie ulega więc wątpliwości, że ATCM nie stanowi organizacji międzynarodowej i nie posia-

---

⁹⁵ SATCM I Report, decyzja II.

⁹⁶ Pomija się tu kwestie odwrotną: czy ustanie „istotnej pracy naukowo-badawczej” może powodować utratę Statusu Konsultatywnego. Układ zdaje się w to wskazywać, gdyż art. IX ust. 2 mówi o tym, że prawo mianowania przedstawiciela ATCM przyznane jest na „tak długo, jak Umawiające się Strony wykazują zainteresowanie Antarktyką”. Jeśli jednak tak, to zasadne byłoby przeprowadzenie procedury odwrotnej do przyznania Statusu Konsultatywnego – a więc przyjęcia stosownej decyzji ATCM (w podejmowaniu której, formalnie rzecz biorąc, państwo zainteresowane miałoby prawo głosu, a decyzje podejmowane są przeciw jednomyślnie).

⁹⁷ SATCM I Report, decyzja I. Kryteria te obejmowały m.in.: (a) przesłanie przez państwo wnioskujące raportu dotyczącego swojej działalności, zwłaszcza naukowej, w obszarze antarktycznym; (b) zobowiązanie dla Stron Konsultatywnych do weryfikacji tych informacji, w tym poprzez wykonanie prawa inspekcji, zgodnie z art. VII Układu; (c) podkreślenie uprawnienia do „wzywania” państwa wnioskującego do zatwierdzenia wcześniejszych zaleceń ATCM.

⁹⁸ Należy tu wskazać zwłaszcza na decyzję nr 2 (1997), decyzję nr 4 (2005) oraz decyzję nr 2 (2017). Ta ostatnia decyzja określa aktualne wymogi uzyskania Statusu Konsultatywnego. Nie sposób w tym kontekście nie zauważyć, że załącznik tej decyzji, zawierający wytyczne postępowania w omawianym zakresie (Guidelines on the procedure to be followed with respect to Consultative Party status) precyzuje, że wymogi określone w art. IX ust. 2 Układu (czyli ustanowienie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej) mają charakter niewyczerpujący (ang. non-exhaustive). Jak należy rozumieć, stanowi to powolne odejście od kierunku, który ATCM przyjął w latach 70-tych XX wieku, gdzie wymóg ustanowienia stacji był traktowany raczej jako warunek *sine qua non*.

⁹⁹ Art. 22 ust. 4 Protokołu madryckiego.

¹⁰⁰ Zob. <http://www.arctowski.pl/index.php?p=3>.

¹⁰¹ Zgodnie z brzmieniem art. IX Układu, w ATCM uczestniczą „przedstawiciele” państw-stron, a dodatkowo mogą oni jedynie zalecić pewne środki, które dla swojej pełnej skuteczności muszą być przez te państwa zatwierdzone.

da też podmiotowości prawnej, niezależnej od swoich członków¹⁰²; nie reprezentuje stron Układu ani w stosunkach międzynarodowych¹⁰³, ani w prawie wewnętrznym swoich członków¹⁰⁴.

Taka sytuacja instytucjonalna w ramach Układu trwała długo, niemniej jednak stopniowo zaczęło się zmieniać jego otoczenie „polityczno-prawne”, poniekąd wymuszając pewne zmiany w tym zakresie. Po pierwsze, warto zwrócić uwagę, że w ramach należącej do Systemu Układu Antarktycznego Konwencji CCAMLR z 1980 r. powstała stała Komisja, Komitet Naukowy oraz Sekretariat¹⁰⁵. Po drugie, rosła liczba państw Stron Konsultatywnych oraz państw zainteresowanych uzyskaniem takiego statusu. Oznaczało to, że, z jednej strony, ATCM rozpatrywał coraz większą liczbę dokumentów oraz, z drugiej, brakowało sekretariackiej pomocy w tym zakresie. Po trzecie, brakowało także centralnego archiwum przechowującego dokumentację i przyjęte zalecenia. Stało się to kłopotliwe nie tylko dla samych Stron Konsultatywnych, ale także dla państw, które do tego statusu aspirowały, co z kolei oznaczało przecież, że powinny wcześniejsze zalecenia zatwierdzić. Aby więc to uczynić, konieczne było zdobywanie dokumentów od poszczególnych państw goszczących kolejne posiedzenia ATCM. Wreszcie, po czwarte, każde takie kolejne państwo goszczące musiało „od początku” podejmować starania organizacyjno-administracyjne na potrzeby danego posiedzenia ATCM¹⁰⁶.

Powyższe „ograniczenia instytucjonalne” w dwójnasób uwidocznili przyjęcie Protokołu madryckiego w 1991 r. (a zwłaszcza jego wejście w życie w 1998 r.). Po pierwsze, na jego podstawie powstała nowa instytucja o charakterze stałym – CEP. Wiązał się z tym, po drugie, znaczny wzrost generowanych dokumentów w skomplikowanych materiałach środowiskowych będących przedmiotem jego działalności¹⁰⁷. W konsekwencji jednak przyjęcia koncepcji CEP jako ciała doradczego i podległego ATCM¹⁰⁸, to nowa i większa aktywność tego pierwszego ciała, w sposób naturalny generowała większe oczekiwania i nakład pracy po stronie tego drugiego¹⁰⁹.

---

¹⁰² Zob. ogólnie na temat podmiotowości organizacji międzynarodowych: J. Klabbers, *An Introduction to International Institutional Law*, Second Edition, Cambridge University Press 2009, s. 38-52 oraz H.G. Schermers, N.M. Blokker, *International Institutional Law*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston 2011, ust. 29-46.

¹⁰³ Por. jednak przypisy nr 117-119 poniżej i tekst im towarzyszący w zakresie zawarcia przez Przewodniczącego ATCM, w imieniu ATCM, umowy z Argentyną o siedzibie Sekretariatu.

¹⁰⁴ F. Francioni, *Establishment of an Antarctic Treaty Secretariat: Pending Legal Issues* [w:] D. Vidas (red.) op. cit., s. 125-126.

¹⁰⁵ Art. VII, XIV oraz XVII Konwencji CCAMLR.

¹⁰⁶ *Ibidem*, s. 128.

¹⁰⁷ Podstawową funkcją CEP pozostaje „udzielanie rad i formułowanie zaleceń” dla ATCM w zakresie zastosowania Protokołu madryckiego (art. 12), czyli dla „wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów” (art. 2).

¹⁰⁸ Art. 11 ust. 5-6, art. 12 ust. 1 oraz ust. 5-6 Protokołu madryckiego.

¹⁰⁹ P. Gautier, *Institutional Development in the Antarctic Treaty System* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), op. cit., s. 34.

¹¹⁰ *Final Report of the Seventeenth Antarctic Treaty Consultative Meeting*, Venice, 11-20 November 1992, ust. 43-48. Oferty co do goszczenia sekretariatu wysunęły Argentyna oraz USA. Stanowiło to i tak postęp względem wcześniejszych spotkań ATCM w Brukseli i Rio de Janeiro, gdzie z jednej strony rozważano utworzenie „małego sekretariatu”, ale z drugiej nadal wątpiono, czy zmiana istniejącego status quo jest uzasadniona. Por. *Final Report of the Thirteenth Antarctic Treaty Consultative Meeting*, Brussels, 8-18 October 1985, ust. 25 oraz *Final Report of the Fourteenth Antarctic Treaty Consultative Meeting*, Rio de Janeiro, 5-16 October 1987, ust. 28.

Wobec powyższego, Strony Konsultatywne w 1992 r. (tj. rok po przyjęciu Protokołu) zgodziły się co do tego, że istnieje potrzeba ustanowienia sekretariatu dla wspomżenia pracy ATCM oraz CEP, aczkolwiek z uwagi na brak konsensusu co do lokalizacji takiego ciała, dalszych decyzji nie podjęto¹¹⁰. Podczas kolejnych posiedzeń ATCM w latach 90-tych XX wieku zagadnienie to było podejmowane, ale nadal bez konsensusu, za to z nowymi argumentami „za” utworzeniem sekretariatu¹¹¹. W każdym razie, mimo 7 lat dyskusji dotyczących ustanowienia ewentualnego sekretariatu i wiążących się z tym problemów prawnych (dotyczących m.in. statusu prawnego sekretariatu, jego ewentualnych przywilejów i immunitetów) i technicznych (liczba funkcjonariuszy, koszty utrzymania)¹¹², to jednak zwłaszcza delikatna kwestia jego lokalizacji uniemożliwiła znalezienie konsensusu¹¹³.

Przedmiotowy impas został przezwyciężony w 2001 r., kiedy na spotkaniu ATCM w Sankt Petersburgu Wielka Brytania wycofała swoje zastrzeżenia odnośnie kandydatury Buenos Aires, jako miasta które ma gościć Sekretariat ATCM¹¹⁴. W konsekwencji, podjęta została „historyczna decyzja”¹¹⁵ na mocy której Sekretariat miał zostać ustanowiony w Buenos Aires, po dokonaniu stosownych przygotowań. Trwały one kolejne 2 lata i w 2003 r., a więc po ponad 10 latach od podjęcia decyzji co do zasadności ustanowienia Sekretariatu, udało się ten cel zrealizować¹¹⁶. Do pełnej skuteczności tego działania, konieczne było również zawarcie tzw. Headquarters Agreement (a więc Porozumienia o siedzibie Sekretariatu)¹¹⁷. Z prawnomiędzynarodowej perspektywy ciekawe jest to, że zostało ono zawarte (w 2010 r.) między Argentyną (jako państwem goszczącym Sekretariat) i Przewodniczącym XXXIII posiedzenia ATCM¹¹⁸. W tym więc zakresie, uznano, że

---

¹¹¹ Mianowicie, rosnące koszty organizacji (dorocznych już) posiedzeń ATCM powodowały argumenty: (a) o dyskryminację mniejszych państw o Statusie Konsultatywnym (dla których organizacja takich spotkań jest nieporównanie bardziej obciążająca niż dla państw dużych), co z kolei rodziło sugestie, że (b) należy powrócić do tradycji organizacji posiedzeń ATCM co 2 lata (i wówczas ustanowienie sekretariatu funkcjonującego w trybie międzysesyjnym stawałoby się jeszcze bardziej uzasadnione). F. Francioni, *Establishment...*, s. 129-131.

¹¹² Specjalna grupa robocza pracowała nad tymi zagadnieniami, pod przewodnictwem prof. F. Francioniego (Włochy) oraz prof. R. Wolfruma (Niemcy).

¹¹³ Argentyna proponowała Buenos Aires i była popierana przez większość państw, w tym także z uwagi na to, że żadna z dotychczasowych instytucji Systemu Układu Antarktycznego nie znajdowała się w Ameryce Południowej. Kandydatura ta była jednak trudna dla zaakceptowania dla Wielkiej Brytanii, utrzymującej, że taka instytucja nie powinna znajdować się w państwach, które mają nakładające się na siebie roszczenia terytorialne w obszarze antarktycznym (naturalnie w tle tego sporu był również konflikt o Falklandy/Malwiny). F. Francioni, *Establishment...*, s. 131-132.

¹¹⁴ Zob. Deklarację przyjętą wówczas („ATCM XXIV Declaration”) oraz oświadczenia Argentyny oraz Wielkiej Brytanii: *Final Report of the Twenty-fourth Antarctic Treaty Consultative Meeting*, St. Petersburg, 9-21 July 2001, s. 31-34.

¹¹⁵ Decyzja nr 1 (2001), *Establishment of Secretariat in Buenos Aires*. Cytowana powyżej deklaracja określiła ten fakt jako „historyczną decyzję”.

¹¹⁶ Środek nr 1 (2003), *Sekretariat Układu Antarktycznego*. Środek ten jest reprodukowany w niniejszej książce.

¹¹⁷ *Ibidem*, Załącznik. Porozumienie o siedzibie Sekretariatu Układu Antarktycznego (dalej: „Porozumienie o siedzibie”) jest również reprodukowane w niniejszej książce.

¹¹⁸ Porozumienie o siedzibie, art. V ust. 1-2. *Final Report of the Thirty-third Antarctic Treaty Consultative Meeting - Thirteenth Committee on Environmental Protection Meeting*, Punta del Este (Uruguay), 3-14 May 2010, ust. 11. Podpisanie nastąpiło na ATCM w 2010 r., po tym jak środek nr 1 (2003) zaczął obowiązywać dnia 6.10.2009 r. (po jego zatwierdzeniu przez Brazylię, jako ostatnie wymagane państwo, zgodnie z art. IX ust. 4 Układu).

ATCM (względnie: przedstawiciel państwa, które przewodniczyło wówczas pracom ATCM – czyli Urugwaju) ma zdolność prawną do zawarcia umowy międzynarodowej¹¹⁹.

Niewątpliwie, przyjęta koncepcja Sekretariatu powoduje, że pełni on co do zasady funkcje stricte organizatorsko-administracyjne i ma dość ograniczone kompetencje. W tym sensie, Sekretariat Układu Antarktycznego odgrywa daleko mniejszą rolę od sekretariatów tzw. wielostronnych porozumień środowiskowych (tzw. MEAs, Multilateral Environmental Agreements)¹²⁰.

Należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę, że jest on całkowicie podporządkowany ATCM i może wykonywać tylko te funkcje, które ATCM mu przydzieli¹²¹. Wśród przykładowego katalogu działań, które Sekretariat ma wykonywać, Środek 1 (2003) wymienia pomoc w organizacji danej sesji ATCM, pomoc w okresie międzysesyjnym (np. w wymianie informacji między stronami Układu), przechowywanie archiwum dokumentów ATCM oraz udostępnianie informacji o Systemie Układu Antarktycznego¹²².

Następnie, należy zwrócić uwagę, że status prawny Sekretariatu został określony wąsko. Przyznana mu bowiem została zdolność prawną jedynie na terytorium Argentyny i, co więcej, może ją wykonywać tylko w takim zakresie w jakim zezwoli na to ATCM¹²³ (nie ma więc międzynarodowej osobowości prawnej)¹²⁴. W konsekwencji, przywileje i immunitety zostały przyznane Sekretariatowi oraz jego personelowi jedynie na terytorium Argentyny (już więc nie na terytorium każdego z pozostałych państw stron Układu, w których odbywają się rotacyjnie posiedzenia ATCM). Dość klasycznie w kontekście przywilejów i immunitetów, mają one charakter funkcjonalny, a więc nie zostały przyznane dla osobistej korzyści personelu Sekretariatu¹²⁵.

W wymiarze organizacyjnym, na czele Sekretariatu stoi jego Sekretarz Wykonawczy¹²⁶, który kieruje jego pracami. Powinno się to odbywać w sposób efektywny finansowo¹²⁷. Sam budżet Se-

---

¹¹⁹ Por. Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Prezydencją Wspólnoty Demokracji w sprawie Stałego Sekretariatu Wspólnoty Demokracji, podpisana w Ułan Bator dnia 9 lipca 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 390).

¹²⁰ Zob. na ten temat: G. Ulfstein, *Treaty Bodies* [w:] D. Bodansky, J. Brunnée, E. Hey (red.), *The Oxford Handbook of International Environmental Law*, 2008, s. 877-890; E. Hey, *International Institutions* [w:] *infra*, s. 749-769.

¹²¹ Środek nr 1 (2003), art. I, II ust. 1.

¹²² *Ibidem*, art. I ust. 2, lit. a-l.

¹²³ *Ibidem*, art. V ust. 1 oraz ust. 3; Porozumienie o siedzibie, art. 2.

¹²⁴ Taka koncepcja też była wcześniej rozważana. Zob. F. Francioni, *Establishment...*, s. 135-137; K. Scott, *Institutional Developments within the Antarctic Treaty System*, ICLQ, Vol. 52 (2003), s. 481-484.

¹²⁵ Porozumienie o siedzibie, art. 3, 4, 16 i 17. ATCM może zrzec się immunitetów określonych w Porozumieniu o siedzibie (art. 5 ust. 2). Jest to również wąskie ujęcie immunitetów. Wielka Brytania argumentowała, że Sekretariat, dla prawidłowego wykonywania swoich funkcji, powinien dysponować przywilejami i immunitetami na terytorium wszystkich państw-stron Układu. F. Francioni, *Establishment...*, s. 137. Przywileje i immunitety na terytorium Argentyny obejmują również delegatów państw stron Układu (art. 15) i w tym zakresie mogą się ich zrzec jedynie państwa, których są oni obywatelami (art. 5 ust. 3).

¹²⁶ W 2017 r. został wybrany nowy Sekretarz Wykonawczy, którym został Albert Lluberas Bonaba z Urugwaju.

¹²⁷ Zarówno z tej zasady oraz zakresu obowiązków Sekretariatu wynika to, że zatrudnia on (nie licząc Sekretarza Wykonawczego) 5 osób na pełny etat oraz dodatkowe 3 na etat niepełny (stan na 2017 rok).

ekretariatu jest zatwierdzany przez ATCM, a skala wkładów finansowych poszczególnych państw jest różnicowana (częściowo zależna od skali prowadzonej działalności w obszarze antarktycznym)¹²⁸.

Reasumując, obecnie struktura członkowska Układu przedstawia się następująco: od 1959 roku, 41 państw przystąpiło do Układu (w sumie są więc 53 państwa-strony), z czego 17 z nich uzyskało dotychczas Status Konsultatywny¹²⁹. Oznacza to, że Stron Konsultatywnych, włączając naturalnie pierwotne 12 państw, jest obecnie 29, podczas gdy państw nie posiadających tego statusu jest w sumie 24. Jedynym forum podejmowania decyzji był i pozostaje ATCM, aczkolwiek od 1998 r. (tj. od wejścia w życie Protokołu madryckiego) wspomaga go w kwestiach naukowo-środowiskowych CEP, a od 2003 r. jest on (i państwo, w którym w danym roku odbywa się posiedzenie ATCM) wspierany organizacyjnie przez Sekretariat Układu Antarktycznego.

5. Analiza podstawowych przepisów Układu Antarktycznego

W niniejszych rozważaniach przedstawione zostaną kluczowe rozwiązania prawne przyjęte w Układzie Antarktycznym. Ponadto, należy zwrócić uwagę, że tam gdzie to zasadne, będą dodatkowo przytaczane stosowne postanowienia Protokołu madryckiego.

Jak już wskazano powyżej (pkt 2), dwa zasadnicze cele Układu wyraża już jego preambuła, a sam Układ składa się z zaledwie 14 artykułów. Na potrzeby niniejszego opracowania można jednak dokonać ich systematyzacji na 4 podstawowe grupy przepisów, z czego pierwsze dwie odzwierciedlają cele Układu (tj. pokojowe wykorzystanie oraz wolność badań naukowych). Należy wszakże wskazać, że niektóre rozwiązania pełnią różnorakie funkcje i przyporządkowanie ich tylko do jednej grupy przepisów jest naturalnie pewnym uproszczeniem.

Po pierwsze, wyróżnić należy przepisy związane z wolą negocjatorów, aby „Antarktyka nadal w przyszłości zawsze była wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych”¹³⁰. Art. I Układu rozwija tę myśl, statuując wyraźnie, że Antarktyka będzie wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych¹³¹, dodając zarazem, że:

„Zabrania się w szczególności wszelkich przedsięwzięć o charakterze wojskowym, jak tworzenie baz wojskowych, przeprowadzanie manewrów wojskowych oraz doświadczeń ze wszelkimi rodzajami broni.”

Odstępstwem od tego zakazu jest jedynie to, że możliwe jest „korzystanie z personelu lub sprzętu wojskowego dla badań naukowych lub dla wszelkich innych celów pokojowych”¹³². Od-

---

¹²⁸ Środek nr 1 (2003), art. IV.

¹²⁹ W ostatnim okresie uzyskały go: Ukraina (w 2004 r.) oraz Czechy (w 2014 r.). Pełna lista państw stron, z wyszczególnieniem tych, o charakterze konsultatywnym, jest reprodukowana w niniejszej książce (pkt II.3).

¹³⁰ Układ, preambuła. Por. Protokół madrycki, preambuła (ust. 3).

¹³¹ Art. I Układu rozwija Protokół madrycki, wskazując, że Antarktyka jest „rezerwatem naturalnym przeznaczonym dla pokoju i nauki” (art. 2).

¹³² Art. I ust. 2 Układu.

zwierciedlało to ówczesną (i w pewnej mierze także do dziś aktualną) sytuację, w której choćby uwarunkowania środowiskowo-logistyczne powodowały konieczność zaangażowania wojska dla prowadzenia działalności w obszarze antarktycznym¹³³. Wskazany przepis wskazuje jednak wyraźnie, że wykorzystanie personelu i sprzętu militarnego musi służyć jedynie celom naukowym bądź innym lecz naturalnie wyłącznie pokojowym¹³⁴.

Z powyższym rozwiązaniem współgra to, zawarte w art. V, gdzie wyrażony został zakaz wszelkich wybuchów jądrowych w Antarktyce oraz usuwania w tym rejonie odpadów promieniotwórczych¹³⁵. Zwłaszcza w sytuacji zimnowojennej oraz faktycznego prowadzenia wówczas testów jądrowych przez szereg państw (USA, ZSRR, Wielka Brytania, Francja), takie rozwiązanie było nadzwyczaj istotne oraz, dla prawa międzynarodowego, precedensowe¹³⁶. Można tu dodatkowo odnotować, że formalnie rzecz biorąc samo użycie energii jądrowej w Antarktyce nie jest zakazane¹³⁷. Zakaz nie ma też potencjalnie charakteru absolutnego, ponieważ dalsza część przepisu dopuszcza zastosowanie innych norm dotyczących „wykorzystania energii jądrowej, włączając w to wybuchy jądrowe i usuwanie odpadów promieniotwórczych”, o ile takie będą ustanowione w innych umowach międzynarodowych¹³⁸.

---

¹³³ Rozwiązanie to było wówczas istotne choćby dla USA (i jej Marynarki Wojennej), ale obecnie choćby także dla Argentyny i Brazylii, których programy antarktyczne związane są z wojskiem. Zob. też J. Hanessian, op. cit., s. 468; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 95; J. Machowski, *Sytuacja Antarktyki...*, s. 113-117. Niemniej jednak, m.in. USA były przedmiotem pewnej krytyki ze strony ZSRR z uwagi na brak równowagi w składzie swoich stacji (przykładowo w sezonie 1968-1969 na amerykańskich stacjach znajdowało się 213 osób personelu wojskowego i 30 naukowców; USA zmodyfikowały swoją politykę w tym zakresie w latach 70-tych). Podobne zarzuty wysuwano w latach 80-tych pod adresem Argentyny i Chile. P.J. Beck, *The International Politics...*, Rozdział 4, tekst towarzyszący przypisom nr 21-25. Zob. też oświadczenie Chile, zawarte w dok. AT30111959, *Statements of the Contracting Parties Made Concerning Particular Articles of the Antarctic Treaty*, reprodukowane w: W.M. Bush, *Antarctica and International Law*, Vol. I, Oceana Publications 1982, s. 32-44.

¹³⁴ Jakkolwiek postanowienie to jest zrozumiałe, w praktyce, zwłaszcza współcześnie, odróżnienie działalności czysto „militarnej” od „naukowej” może nastęrczać trudności, zwłaszcza w kontekście naukowych badań mających wojskowe zastosowania czy implikacje. Zob. w tym kontekście raport inspekcji brytyjsko-czeskiej z sezonu 2014/2015 w zakresie niemieckiej stacji „GARS”. Raport dostępny tu: http://www.ats.aq/devAS/ats_governance_listinspections.aspx.

¹³⁵ Pierwotnie, rozwiązanie to zostało zaproponowane przez Argentynę w kontekście art. I, ale następnie po wielu debatach, zostało ono przyjęte w samodzielnym artykule V. Zob. A. van der Essen, op. cit., s. 21. Zob. też zalecenie ATCM I-XIII (1961). Wszystkie zalecenia, rezolucje oraz środki dostępne są na stronie: http://www.ats.aq/devAS/info_measures_list.aspx?lang=e.

¹³⁶ Zob. D.R. Rothwell, *The Antarctic Treaty as a security construct* [w:] A.D. Hemmings, D.R. Rothwell, K.N. Scott (red.), *Antarctic Security in the Twenty-First Century*, Routledge 2012, s. 37-39. Analogiczne rozwiązania dotyczące demilitaryzacji (choć w omawianym kontekście należałoby mówić, bardziej precyzyjnie, o strefie wolnej od broni nuklearnej; dodatkowo podkreślić należy, że Antarktyka nigdy nie została zmilitaryzowana) całego lub części pewnego obszaru można również znaleźć m.in. w: Układzie o zakazie umieszczania broni jądrowej i innych rodzajów broni masowej zagłady na dnie mórz i oceanów oraz w jego podłożu, sporządzonym w Moskwie, Waszyngtonie i Londynie, dnia 11.2.1971 r. (Dz. U. z 1972 r., Nr. 44, poz. 276) oraz Układzie o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej, łącznie z księżycem i innymi ciałami niebieskimi, sporządzonym w Moskwie, Waszyngtonie i Londynie, dnia 27.1.1967 r. (Dz. U. z 1968 r., Nr 14, poz. 82, Załącznik).

¹³⁷ Stany Zjednoczone w istocie zamontowały reaktor jądrowy na stacji naukowej McMurdo w 1968 r., aczkolwiek usunęły go, wraz z odpadami radioaktywnymi, w 1978 r. Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 58-59 (oraz przypis 15 na s. 287). Zob. też oświadczenie Urugwaju dołączone do dokumentu ratyfikacyjnego, dostępne na stronie depozytariusza Układu (Rządu USA): <https://www.state.gov/s/l/treaty/depositary/index.htm#ANTARCTICA>.

Naturalnie, kluczowym przepisem – zarówno dla zapewnienia pokojowego współistnienia w regionie, jak i dla samej możliwości wynegocjowania Układu – jest jego art. IV. Jak wskazano powyżej przy omawianiu genezy powstania Układu, sytuacja przed konferencją waszyngtońską była bardzo skomplikowana: 7 państw wysuwających roszczenia terytorialne, z czego 4 roszczenia są wzajemnie uznawane, a pozostałe 3 nie; dodatkowo 2 ówczesne mocarstwa nie wysuwające własnych roszczeń i nie uznające żadnych istniejących, ale nie wykluczające zgłoszenia takowych w przyszłości. W tym stanie rzeczy, art. IV, podążając za wcześniejszą propozycją prof. J. Escudero, wyraża słynną koncepcję „zamrożenia roszczeń” terytorialnych w obszarze antarktycznym, czy – ujmując sprawę od strony techniki negocjacyjnej – odzwierciedla on „uzgodnienie, co do braku zgody” (ang. agreement to disagree)¹³⁹. Co więcej, jest to przepis dość długi, sformułowany w sposób negatywny¹⁴⁰ i stosunkowo niejasny, pozwalając na różnorodne interpretacje.

Niemniej jednak, istota tego skomplikowanego przepisu polega na tym, że stara się on zabezpieczyć interesy trzech różnych grup państw, a więc (a) tych, które już (tj. przed 1959 r.) wysunęły roszczenia terytorialne do kontynentu antarktycznego¹⁴¹; (b) tych, które potencjalnie mogą to jeszcze uczynić¹⁴²; oraz (c) państw nie wysuwających takich roszczeń¹⁴³. Zabezpieczenie to ma się odbyć głównie dzięki zastrzeżeniu, że „żadne postanowienie niniejszego Układu nie będzie interpretowane jako” naruszające pozycje prawne trzech grup państw wymienionych powyżej¹⁴⁴.

Dodatkowo, art. IV ust. 2 Układu gwarantuje, że żadne „posunięcia lub działania” (ang. acts or activities) dokonane w okresie, gdy pozostaje on w mocy nie stwarzają podstawy do „zgłoszenia, podtrzymania lub negowania roszczeń do suwerenności terytorialnej na Antarktyce”, a także, że nie można zgłaszać nowych (bądź rozszerzać istniejących) roszczeń¹⁴⁵.

---

¹³⁸ Art. V ust. 2 Układu. Jednak, zgodnie z brzmieniem tego przepisu, stronami takich innych umów międzynarodowych muszą być wszystkie strony konsultatywne Układu. Warto tu przypomnieć, że konferencja waszyngtońska toczyła się równolegle do prowadzonych w Genewie rozmów dotyczących traktatu w sprawie zakazu prób z bronią jądrową, który w istocie został następnie przyjęty: Układ o zakazie prób broni nuklearnej w atmosferze, w przestrzeni kosmicznej i pod wodą, sporządzony w Moskwie dnia 5.8.1963 r. (Dz. U. z 1963 r., Nr 52, poz 288). Na obecnym etapie, o wiele bardziej wątpliwe jest zastosowanie niedawno przyjętej umowy w omawianym zakresie: Układu o zakazie broni nuklearnej, sporządzonego w Nowym Jorku dnia 7.7.2017 r. (Układ ten nie wszedł jeszcze w życie).

¹³⁹ Szerzej na ten temat: M. Mouton, *The International Regime of the Polar Regions*, Collected Courses of the Hague Academy of International Law, Vol. 107 (1962), s. 252-257.

¹⁴⁰ Jak wskazał amerykański Senator Gruening w 1960 r. podczas przesłuchania dotyczącego Układu, art. IV „wskazuje, czego nie oznacza, ale nie wskazuje, co w istocie znaczy”. F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 104.

¹⁴¹ Art. IV, ust. 1, lit. a Układu: „...zrzeczenie się przez którąkolwiek z Umawiających się Stron zgłoszonych poprzednio praw lub roszczeń do suwerenności terytorialnej...” (zaznacz. dodane).

¹⁴² Art. IV, ust. 1, lit. b Układu: „...zrzeczenie się przez którąkolwiek z Umawiających się Stron jakiegokolwiek podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej na Antarktyce, którą ta Strona może posiadać...” (zaznacz. dodane).

¹⁴³ Art. IV, ust. 1, lit. c Układu: „...narażenie na szwank pozycji którejkolwiek z Umawiających się Stron odnośnie uznawania bądź nieuznawania przez nią prawa lub roszczeń lub podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej na Antarktyce jakiegokolwiek innego państwa.” (zaznacz. dodane).

¹⁴⁴ Szerzej na temat tego przepisu: F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 104-110; Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 57-58.

¹⁴⁵ Z jednej strony, omawiany przepis dotyczy m.in. działań polegających za zakładaniu i utrzymywaniu baz naukowych, wraz z personelem. Z drugiej jednak strony, problem ten jest częściowo rozwiązany w art. VIII ust. 1 („...bez uszczerbku dla pozycji każdej z Umawiających się Stron w sprawie jurysdykcji nad wszystkimi innymi osobami na Antarktyce...”). Dla pierwszej argumentacji zob.: R. Guyer, op. cit., s. 182.

Niewątpliwie, omawiany przepis jest wyrazem nie tylko debat prawnych, ale także uwarunkowań politycznych. Nie jest też wolny od wad¹⁴⁶, ale – co może najistotniejsze – wedle zgodnej opinii komentatorów stał się fundamentem istnienia samego Układu oraz późniejszej, pokojowej współpracy antarktycznej. Podkreślić należy, że trwa ona do dziś, a omawiany przepis – wedle najlepszej dostępnej wiedzy – nie został wyraźnie naruszony. Nie rozstrzygając więc o przynależności terytorialnej poszczególnych fragmentów Antarktyki i statusie poszczególnych roszczeń, pozwala on na podejmowanie w niej działań, gwarantując zarazem, że te działania same w sobie również nie staną się przesłanką do ugruntowania lub osłabienia pozycji prawnych poszczególnych grup państw.

Wreszcie, podkreślenia wymaga fakt, że pierwszym z kategorii środków, które mogą przyjmować Strony Konsultatywne Układu jest ten, dotyczący „wykorzystania Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych”¹⁴⁷. Odnotować też trzeba, że system inspekcji ustanowiony na mocy art. VII Układu niewątpliwie przyczynia się do budowania wzajemnego zaufania i do pokojowej współpracy w regionie. Przepis ten zostanie jednak omówiony w dalszej kolejności.

Druga grupa przepisów wiąże się z wolą negocjatorów „stworzenia trwałego fundamentu dla kontynuowania i rozwoju takiej [tj. tak jak to miało miejsce podczas IGY – KJM] współpracy na zasadzie wolności badań naukowych w Antarktyce”¹⁴⁸ (zaznacz. dodane). Zasadę tę statuuje w szczególności art. II Układu, wskazując, że „wolność badań naukowych w Antarktyce oraz współpraca w tej dziedzinie (...) będą kontynuowane zgodnie z postanowieniami niniejszego Układu”, a dodatkowo podkreśla jej rolę Protokół madrycki¹⁴⁹. Ponadto, kolejny przepis Układu zmierza do rozszerzenia współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych. Mianowicie, Strony Układu mają: (a) wymieniać informacje co do planów prac naukowych w Antarktyce; (b) dokonywać wymiany personelu naukowego (zarówno między stacjami, jak i ekspedycjami); (c) dokonywać wymiany danych i rezultatów obserwacji naukowych, a także zapewniać swobodny dostęp do nich¹⁵⁰. Układ przewiduje również możliwość współpracy z organizacjami wyspecjalizowanymi ONZ, a także innymi zainteresowanymi organizacjami¹⁵¹.

---

¹⁴⁶ Z perspektywy czysto traktatowej wskazuje się, że art. IV wiąże – jak sam Układ – jedynie jego strony, co potencjalnie nie wyklucza roszczeń spośród państw nim nie związanych. Na temat krytyki art. IV Układu zob. też: Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 57-58; A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 21-22.

¹⁴⁷ Art. IX ust. 1, lit a Układu.

¹⁴⁸ Układ, preambuła.

¹⁴⁹ W szczególności art. 3 ust. 3 Protokołu wskazuje, że „działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w taki sposób, aby przyznać pierwszeństwo badaniom naukowym i zachować wartość Antarktyki jako obszaru do prowadzenia wyżej wymienionych badań, włącznie z badaniami istotnymi dla rozumienia środowiska globalnego.” (zaznacz. dodane). Rolę nauki podkreśla też m.in. art. 2 Protokołu.

¹⁵⁰ Art. III ust. 1 Układu. Zob. też art. 6 Protokołu madryckiego.

¹⁵¹ Art. III ust. 2. Podczas negocjacji, kierowano się tu zwłaszcza możliwością współpracy z Międzynarodową Komisją Wielorybniczą (utworzoną na podstawie Międzynarodowej Konwencji o uregulowaniu połowów wielorybów, sporządzonej w Waszyngtonie dnia 2.12.1946 r.; Dz. U. z 2009 r., Nr 143, poz. 1165) oraz Światową Organizacją Meteorologiczną (WMO) oraz SCAR. Zob. J. Hanessian, *op. cit.*, s. 469. Współcześnie, niewątpliwie rosnącą rolę odgrywa także współpraca z Międzynarodową Organizacją Morską (IMO), a także Międzynarodową Organizacją Hydrograficzną (IHO).

Podobnie jak w przypadku aspektów pokojowego wykorzystania Antarktyki, także obecnie omawiane kwestie dotyczące art. II i III Układu znajdują swoje odzwierciedlenie w środkach, które Strony Konsultatywne Układu mogą przyjmować¹⁵².

Odnotować też należy, że Układ, gwarantując wolność badań naukowych oraz zobowiązanie do wymiany informacji oraz rezultatów badań, ani nie definiuje pojęcia „badań naukowych”¹⁵³, ani nie rozróżnia tzw. „czystych” i „stosowanych” badań naukowych¹⁵⁴. Należy też przyjąć, że próby dokonania takiej delimitacji pojęć (i wskazania odmiennych implikacji prawnych) nie pozostawałyby w zgodzie z przedmiotem i celem Układu¹⁵⁵.

Do trzeciej grupy przepisów zaliczyć należy rozwiązania o charakterze systemowo-instytucjonalnym. Jest ona najbardziej zróżnicowana wewnętrznie. Zaliczono do niej bowiem przepisy związane z: (a) Spotkaniami Konsultatywnymi Układu (ATCM; art. IX Układu); (b) systemem inspekcji (art. VII ust. 1-4); (c) systemem wymiany informacji (art. VII ust. 5). Podstawową przyczyną wspólnego ujęcia tych rozwiązań prawnych jest ich horyzontalny i systemowy charakter; w pewnej mierze stanowią one „instytucjonalne” zaplecze całego Układu, pozwalają weryfikować jego wykonywanie, a także rozwijać system antarktyczny do zmieniających się potrzeb.

Jeżeli chodzi o rolę ATCM oraz środków przez niego przyjmowanych, to zagadnienia te były już omówione powyżej (pkt 4). W tym miejscu należy jedynie zaznaczyć, że ATCM stanowi jedyne forum podejmowania decyzji, które jest obecnie wspomagane merytorycznie przez Komitet Ochrony Środowiska (CEP)¹⁵⁶, a organizacyjnie przez Sekretariat. Decyzje te mają się przyczyniać do realizacji zasad i celów Układu¹⁵⁷. Jak też już podkreślano powyżej, lista przykładowych środków odpowiada mniej więcej systematyce Układu, stąd mogą one dotyczyć m.in. wykorzystania Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych, ułatwiania badań naukowych na Antarktyce itd.¹⁵⁸

---

¹⁵² Art. IX ust. 1, lit. b-c Układu.

¹⁵³ Anglojęzyczny tekst Układu postuluje się też dwoma sformułowaniami, które wydaje się, że należy jednak interpretować jako posiadające to samo znaczenie: „scientific investigation” (art. II i III) oraz „scientific research” (art. IX).

¹⁵⁴ Debata w zakresie przyjęcia takiego rozróżnienia miała również miejsce dwie dekady później, podczas III Konferencji o prawie morza, w kontekście wolności prowadzenia morskich badań naukowych. Ostatecznie jednak, także i w tym zakresie generalnie takiego rozróżnienia nie przyjęto. Szerzej na ten temat: K.J. Marciniak, *Morskie zasoby genetyczne w prawie międzynarodowym*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 169-171.

¹⁵⁵ Podobnie: E. Hambro, *Some Notes on the Future of the Antarctic Treaty Collaboration*, *American Journal of International Law*, Vol. 68 (1974), s. 222-223; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 99. Należy jednak odnotować, że art. III ust. 1 Układu, obligując m.in. do wymiany informacji i rezultatów badań naukowych, łączy do zobowiązanie poprzez klauzulę mówiącą o tym, że należy to czynić „w maksymalnie możliwym i praktycznie osiągalnym stopniu”.

¹⁵⁶ Art. 10-12 Protokołu madryckiego. CEP jest właściwy jedynie w zakresie wykonywania Protokołu madryckiego (wraz z załącznikami).

¹⁵⁷ Art. IX ust. 1 Układu.

¹⁵⁸ Art. IX ust. 1, lit. a-f Układu.

System inspekcji określony w art. VII ust. 1-4 Układu pełni bardzo istotną rolę oraz ma precedensowy w stosunkach międzynarodowych charakter¹⁵⁹. Rzeczywiście, każda Strona Konsultatywna uprawniona jest do mianowania obserwatorów¹⁶⁰, którzy mają „całkowicie wolny dostęp w każdej chwili do każdego lub do wszystkich rejonów Antarktyki”¹⁶¹, z czego te ostatnie obejmują również „wszystkie stacje, urządzenia i sprzęt w tych rejonach oraz wszystkie statki morskie i powietrzne”¹⁶². Sama inspekcja może również odbywać się drogą powietrzną¹⁶³. Jak więc można zaobserwować, uprawnienia inspekcyjne są dalekosiężne, aczkolwiek doznają pewnych ograniczeń. W szczególności, nie jest dozwolone przeszukiwanie samego personelu, a możliwość inspekcji statków morskich i powietrznych ma się odbywać w miejscach wyładunku¹⁶⁴.

Układ nie precyzuje roli inspekcji, ale wskazuje, że mają one służyć osiągnięciu jego celów i zapewnieniu przestrzegania jego postanowień¹⁶⁵. Z tej przyczyny stosunkowo często łączy się system inspekcji z określonym w art. II Układu zobowiązaniem do pokojowego wykorzystania Antarktyki oraz zakazem wybuchów jądrowych (art. V Układu)¹⁶⁶. Współcześnie, raporty post-inspekcyjne dużą uwagę zwracają na środowiskowe uwarunkowania funkcjonowania stacji naukowych, a także na ich potencjał naukowy¹⁶⁷. Ma to naturalnie związek z postanowieniami Protokołu madryckiego, który w pewnej mierze powtarza rozwiązania Układu w zakresie inspekcji, ale do-

---

¹⁵⁹ Jest to w istocie pierwszy uzgodniony (i przyjęty przez m.in. USA oraz Rosję) międzynarodowy system nieograniczonych inspekcji. Zwłaszcza akceptacja tego rozwiązania przez ówczesne ZSRR stanowiła istotny argument dla administracji USA w argumentacji na rzecz ratyfikacji Układu. F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 110-111; J. Hanessian, *op. cit.*, s. 471. Należy też zwrócić uwagę, że wcześniej (tj. przed Układem) przyjęty został Statut Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, sporządzony w Nowym Jorku dnia 26.10.1956 r. (Dz. U. z 1958 r., Nr 41, poz. 187, Załącznik), aczkolwiek inspekcje prowadzone na jego podstawie mają charakter zespołów międzynarodowych, nie zaś narodowych. Zob. szerzej na ten temat: J. Simsarian, *Inspection Experience under the Antarctic Treaty and the International Atomic Energy Agency*, *American Journal of International Law*, Vol. 60 (1966), s. 502-510.

¹⁶⁰ Art. VII ust. 1 Układu. Układ mówi o „obserwatorach” (nie „inspektorach”), ale już o inspekcjach państw (zob. art. VII ust. 1, 3-4, art. IX ust. 1, lit. d). Por. też art. 14 Protokołu madryckiego.

¹⁶¹ Art. VII ust. 2 Układu.

¹⁶² Art. VII ust. 3 Układu.

¹⁶³ Art. VII ust. 4 Układu.

¹⁶⁴ Art. VII ust. 3 Układu. Pewne ograniczenia proceduralne wynikają dodatkowo z faktu, że obserwatorzy muszą być obywatelami państw ich nominujących, a nazwiska obserwatorów należy zakomunikować wszystkim Stronom Konsultatywnym. Zob. art. VII ust. 1 Układu.

¹⁶⁵ Art. VII ust. 1 Układu.

¹⁶⁶ Podczas samych negocjacji łączono zagadnienie ustanowienia Antarktyki jako strefy wolnej od broni nuklearnej z ustanowieniem systemu inspekcji. Zob. J. Hanessian, *op. cit.*, s. 456, 462, 467. Obecne brzmienie Układu nie czyni wyraźnych związków normatywnych między art. VII oraz art. V, aczkolwiek może być tak interpretowane z uwagi na odwołanie w art. VII do „celów” Układu. Podobna interpretacja: M. Mouton, *op. cit.*, s. 260; R. Guyer, *op. cit.*, s. 180. Dość symbolicznie, pierwsza przeprowadzona inspekcja (nowozelandzka), wskazując, że nie dopatrzone się żadnych uchybień w stosowaniu Układu, podkreśliła w swoim raporcie, że wniosek ten dotyczy w szczególności jego art. I oraz V. Na podstawie: J. Simsarian, *op. cit.*, s. 508.

¹⁶⁷ Zob. np. rezolucję nr 3 z 2010 r., *Revised Antarctic inspection Checklist "A"*. Kwestiom „militarnym” poświęcona jest mniejsza część listy (Sekcja 12, część A), podczas gdy większość dotyczy właśnie funkcjonowania stacji (zarówno naukowego, jak i technicznego – jak choćby kwestie przechowywania paliwa, zarządzania odpadami i substancjami niebezpiecznymi itp.).

daje również, że mają być one organizowane „w celu wspierania ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, a także zapewnienia przestrzegania niniejszego Protokołu”¹⁶⁸.

Początkowo, system inspekcji nie był bardzo intensywnie wykorzystywany. Jako pierwsza przeprowadziła inspekcję Nowa Zelandia w listopadzie 1963 r., a następnie Stany Zjednoczone (sezon 1963-1964), częściowo z uwagi na to, aby podtrzymać wykonywanie tego uprawnienia traktatowego (brak *desuetudo*)¹⁶⁹. Do pewnego stopnia taka sytuacja jest zrozumiała, ponieważ przeprowadzenie inspekcji stanowi olbrzymie wyzwanie logistyczne i finansowe i nie każde państwo może sobie na nie pozwolić. Tym też należy tłumaczyć nasilającą się praktykę wspólnych inspekcji, organizowanych przez kilka państw¹⁷⁰. Zauważyć można dążenie do usystematyzowania sposobu przeprowadzania inspekcji, m.in. poprzez stworzenie zalecanej „check-listy” inspekcyjnej¹⁷¹, a także wprowadzenie mechanizmu raportowania po przeprowadzonych inspekcjach.

Polska dotychczas nigdy nie przeprowadziła inspekcji, natomiast Stacja im. H. Arctowskiego była jej poddana 12 razy, spośród ok. 60 dotychczas w ogóle przeprowadzonych¹⁷².

Oddzielnie należy też zwrócić uwagę na system wymiany informacji, ustanowiony w art. VII ust. 5 Układu. Mimo, że znajduje się on w ramach przepisu dotyczącego, co do zasady, inspekcji, jego rola jest inna. Należy przy tym zwrócić uwagę, że Układ przewiduje co najmniej dwa systemy wymiany informacji. Pierwszy, dotyczy wymiany informacji naukowych¹⁷³. Drugi, któremu poświęcony jest omawiany przepis, obliuguje do informowania z wyprzedzeniem:

„a) o wszystkich wyprawach do Antarktyki lub w obszar Antarktyki, podejmowanych przez jej statki lub jej obywateli oraz o wszystkich wyprawach do Antarktyki, które są organizowane na jej terytorium lub z jej terytorium wyruszają,

b) o wszystkich stacjach na Antarktyce zajmowanych przez jej obywateli,

---

¹⁶⁸ Art. 14 ust. 1 Protokołu madryckiego. Oznacza to, że również obszary ASMA, ASPA oraz HSM mogą być poddawane inspekcjom. Por. poniżej, przypis nr 273 i tekst mu towarzyszący.

¹⁶⁹ F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 111; R. Guyer, *op. cit.*, s. 210-211, wskazując, że inspekcje były przeprowadzone (z uwagi na czas pisania cytowanej pozycji, Autor miał na myśli pierwszą dekadę funkcjonowania Układu) nie tyle z uwagi na podejrzenie naruszenia przepisów Układu, ale aby wykonać samo prawo inspekcji.

¹⁷⁰ Pierwsza wspólna inspekcja miała miejsce w sezonie 1988-1989 i była przeprowadzona przez Nową Zelandię oraz Wielką Brytanię.

¹⁷¹ Zob. rezolucję nr 5 z 1995 r., rezolucję nr 3 z 2010 r. oraz rezolucję nr 4 z 2008 r.

¹⁷² Dane za: http://www.ats.aq/devAS/ats_governance_listinspections.aspx. Pierwsza inspekcja Stacji Arctowskiego miała miejsce w sezonie 1979-1980, a ostatnia: 2015-2016. Większość inspekcji dotyczy więcej niż jednej stacji naukowej (lub innej infrastruktury). Można też zaobserwować, że spośród 12 państw negocjujących Układ, początkowo najczęściej przeprowadzały inspekcje USA, Australia, Wielka Brytania i Argentyna. Rosja przeprowadziła swoją pierwszą inspekcję dopiero pod koniec lat 80-tych XX wieku, Belgia – 90-tych, Japonia w sezonie 2009-2010, a Afryka Południowa – 2012-2013.

¹⁷³ Art. III Układu. Chodzi tu zwłaszcza o wymianę informacji dotyczących planów naukowych, jak i wymianę danych i rezultatów obserwacji.

c) o wszelkim personelu lub sprzęcie wojskowym przeznaczonym do wysłania przez nią do Antarktyki z przestrzeganiem warunków przewidzianych w ustępie 2 artykułu I niniejszego Układu.”

W praktyce, obie kategorie wymiany informacji były jednak niejednokrotnie traktowane łącznie. Świadczy o tym choćby ostatnio przyjęta przez ATCM w tym zakresie decyzja nr 5 z 2016 r.¹⁷⁴ Precyzuje ona, że taka wymiana informacji powinna się dokonać najlepiej przed 1 października każdego roku, a w każdym razie nie później niż moment podjęcia planowanej działalności. Załącznik wskazanej decyzji wyszczególnia szereg informacji, które powinny być udostępnione¹⁷⁵.

Na szczególną uwagę zasługuje zakres informacji wymaganych w art. VII ust. 5. Nie chodzi przy tym tylko o to, że jest on relatywnie szeroki i dotyczy wszelkich wypraw, wszelkich stacji, a także wszelkiego personelu i sprzętu wojskowego, które miałyby się znaleźć w obszarze antarktycznym. Skuteczne bowiem wykonanie tego przepisu zakłada, że państwo-Strona Układu ma pełną wiedzę co do tego, że taka działalność ma mieć miejsce. Takie założenie było ze wszech miar uzasadnione zwłaszcza w okresie, gdy Układ był negocjowany i w pewnym zakresie nadal pozostaje aktualne. W szczególności ekspedycja personelu i sprzętu wojskowego zakłada w istocie działalność państwową. Podobnie, istnienie stacji zajmowanych przez obywateli danego państwa wydaje się kwestią dość prostą do raportowania, z uwagi na fakt, że co do zasady tylko państwo ma możliwości, aby stację naukową zbudować i utrzymywać¹⁷⁶.

Najbardziej problematyczną sprawą współcześnie jest niewątpliwie informowanie o wszelkich wyprawach do Antarktyki podejmowanych: (a) na statkach danego państwa; (b) przez obywateli danego państwa; lub (c) organizowanych na/wyruszających z terytorium danego państwa¹⁷⁷. Ma to naturalnie związek ze wzrostem możliwości i skali działalności pozarządowej, w tym w szczególności turystycznej.

Czwarta i ostatnia grupa obejmuje przepisy o charakterze jurysdykcyjnym i formalnym. Bynajmniej nie oznacza to jednak, że mają one charakter standardowych i bezproblemowych klauzul (nawet jeśli większość tego typu rozwiązań klasycznie występuje w wielu umowach międzynarodowych). W rzeczywistości, przepisy te okazały się jednymi z najbardziej kontrowersyjnych do uzgodnienia. Zaliczono tu do nich: (a) art. VI określający terytorialny zakres zastosowania Układu; (b) art. VIII regulujący pewne kwestie związane z wykonywaniem jurysdykcji w obszarze antark-

---

¹⁷⁴ Decyzja nr 5 z 2016 r., Exchange of Information. Decyzja została przyjęta w oparciu o zarówno art. III ust. 1, lit. a, jak i art. VII ust. 5 Układu. Konsoliduje ona dotychczasową praktykę i uchyla poprzednią decyzję w tym zakresie.

¹⁷⁵ Szereg z tych informacji jest publicznie dostępny na stronie: <http://www.ats.aq/e/ie.htm>.

¹⁷⁶ Aczkolwiek to założenie jest współcześnie już mniej oczywiste. Choć więc większość stacji jest budowana i utrzymywana wysiłkiem działalności państwa, to jednak potencjalnie możliwa jest działalność prywatna lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Można tu choćby odnotować działalność stacji „Eco-Nelson” (czeskiej stacji pozarządowej założonej w 1988 r.) czy założonej przez Greenpeace „World Park Base” (1987-1992).

¹⁷⁷ Art. VII ust. 5, lit. a Układu.

¹⁷⁸ Por. supra, przypis nr 54 i tekst mu towarzyszący.

¹⁷⁹ Art. VI Układu. Rozwiązanie to powiela art. IV ust. 1 Konwencji CCAMLR oraz art. 1 ust. b Protokołu madryckiego.

¹⁸⁰ A. van der Essen, op. cit., s. 21-22. Argentyna i ZSRR dążyły do włączenia morza otwartego do zakresu zastosowania Układu, podczas gdy Wielka Brytania, Japonia, Belgia oraz Stany Zjednoczone – wężąc przeciwnie.

tycznym; (c) art. X odnoszący się do państw trzecich; (d) art. XI dotyczący pokojowego rozstrzygnięcia sporów; (e) art. XII dotyczący procedury zmiany lub przeglądu funkcjonowania Układu; oraz (f) art. XIII-XIV określające procedurę wejścia w życie oraz możliwości przystąpienia do Układu.

Jeżeli chodzi o terytorialny zakres zastosowania Układu, to jego postanowienia „dotyczą rejonu położonego na południe od 60 równoleżnika szerokości geograficznej południowej, włączając w to wszystkie szelfy lodowe”¹⁷⁸. Druga część zdania z kolei „precyzuje”, że: „nic w niniejszym Układzie nie uszczupla i w żadnej mierze nie narusza praw jakiegokolwiek państwa lub wykonywania tych praw zgodnie z prawem międzynarodowym dotyczącym otwartego morza, w granicach tego rejonu”¹⁷⁹.

Jednak cytowany fragment, mówiący o nienaruszaniu praw państw wynikających z międzynarodowego prawa morza, stoi w pewnej sprzeczności z częścią pierwszą przepisu, zdającą się sugerować tezę przeciwną. Można ją bowiem odczytywać jako przyjmującą, że Układ stosuje się do całego obszaru poniżej 60 równoleżnika, a więc i do kontynentu antarktycznego, i do szelfów lodowych, ale też do przestrzeni morskiej „pomiędzy”. Rzeczywiście, przepis ten jest wynikiem kompromisu między przeciwstawnymi pozycjami państw negocjujących w tym zakresie¹⁸⁰ i dostarczył przesłanek do politycznej¹⁸¹ i akademickiej debaty¹⁸², do dziś trwającej, w zakresie relacji między Systemem Układu Antarktycznego a międzynarodowym prawem morza¹⁸³. Istotnie, pełne pogodzenie obu reżimów prawnych może nie być możliwe we wszystkich sytuacjach (w szczególności: kwestia wolności rybołówstwa czy eksploatacji zasobów ożywionych bądź nieożywionych morza otwartego lub Obszaru¹⁸⁴).

Kolejny przepis z omawianej grupy regulacji (art. VIII) dotyczy kwestii jurysdykcyjnych i jest jedynym w całym Układzie, który w ogóle do kwestii „jurysdykcji” się odwołuje. Zagadnienie to w sposób oczywisty było kontrowersyjne z uwagi na skomplikowane relacje między pozycjami prawnymi poszczególnych państw. W tym świetle oraz w związku z brzmieniem art. IV Układu, uzgodnienie ogólniejszej klauzuli jurysdykcyjnej było praktycznie niemożliwe. Z drugiej jednak strony, kwestia funkcjonowania stacji oraz ich personelu naukowego (art. III) i obserwatorów (in-

---

¹⁸¹ Szczególnie interesujące jest w tym kontekście interpretowanie art. IV Układu, mówiącego o zamrożeniu roszczeń „terytorialnych”, jako nie dotyczącego roszczeń „morskich”. Zob. np. T. Scovazzi, *The Antarctic Treaty System and the New Law of the Sea: Selected Questions* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), op. cit., s. 383-385.

¹⁸² Podstawową pozycją w tym zakresie pozostaje: Ch.C. Joyner, *Antarctica and the Law of the Sea...*, m.in. s. 185-219; tenże, *The Antarctic Treaty System and the Law of the Sea...*, s. 301-331, a także: T. Scovazzi, op. cit., s. 377-394; B.H. Oxman, *Antarctica and the Law of the Sea*, *Cornell International Law Journal*, Vol. 19 (1986), s. 211-248; K.N. Scott, D.L. VanderZwaag, op. cit., s. 738-745.

¹⁸³ Można tu dodać, że w momencie negocjowania Układu przyjęte już były 4 Konwencje genewskie z 1958 r. dotyczące prawa morza, a wśród nich m.in. Konwencja o morzu pełnym, sporządzona w Genewie dnia 29.4.1958 r. (Dz. U. z 1963 r., Nr 33, poz. 187), która jednak weszła w życie 30.9.1962 r. (a więc już po wejściu w życie Układu). Współcześnie, podstawową umową międzynarodową w omawianym zakresie jest naturalnie UNCLOS.

¹⁸⁴ Por. art. 87 oraz Część XI Konwencji o prawie morza z 1982 r.

spektorów; art. VII) poniekąd wymusiła dyskusję w tym zakresie. W rezultacie, ustalono, że zarówno obserwatorzy¹⁸⁵, jak i personel naukowy¹⁸⁶ oraz personel towarzyszący:

„podlegają jurysdykcji tylko tej Umawiającej się Strony, której są obywatelami w odniesieniu do wszelkich czynów lub zaniedbań, mających miejsce podczas ich pobytu na Antarktyce, związanego z wykonywaniem ich funkcji.”¹⁸⁷

Analizując to zagadnienie z innej perspektywy, można tu dodać, że przy negocjowaniu tekstu tego przepisu starannie unikano sformułowania mówiącego o „immunitacie”, które potencjalnie implikowałoby uznanie, że jakieś państwo może sprawować jurysdykcję o charakterze terytorialnym¹⁸⁸. Niewątpliwie, zagadnienia te – zwłaszcza w świetle wzrastającej aktywności ludzkiej, w tym pozarządowej (m.in. turystycznej), w obszarze antarktycznym – pozostają bardzo aktualne, aczkolwiek raczej nie należy się spodziewać przyjęcia kompleksowych rozwiązań w tej mierze¹⁸⁹.

W następnej kolejności warto dokonać analizy przepisów Układu, które dotyczą jego relacji z państwami trzecimi (nie będącymi jego stronami¹⁹⁰). Tej kwestii dotyczą w istocie dwa przepisy: art. X oraz art. XIII. Drugi ze wskazanych przepisów określa procedurę możliwości przystąpienia do Układu przez państwa spoza pierwotnych 12 sygnatariuszy i był już przedmiotem uwagi w niniejszym opracowaniu. Najbardziej jednak znanym przepisem w kontekście relacji Układu z państwami trzecimi jest naturalnie art. X Układu, zgodnie z którym każda jego strona zobowiązuje się do:

„podjęcia odpowiednich wysiłków, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, by na Antarktyce nikt nie prowadził jakiegokolwiek działalności [ang. no one engages in any activity – KJM] sprzecznej z zasadami lub celami niniejszego Układu”.

Z prawnej perspektywy rozwiązanie takie jest o tyle zaskakujące¹⁹¹, że zgodnie z podstawo-

---

¹⁸⁵ Art. VII ust. 1 Układu.

¹⁸⁶ Art. III ust. 1, lit. b Układu – przepis mówiący o wymianie personelu naukowego między ekspedycjami i stacjami na Antarktyce.

¹⁸⁷ Art. VIII ust. 1 Układu. Ustęp 2 tego przepisu obowiązuje do przeprowadzenia natychmiastowych konsultacji w przypadku wystąpienia sporu między państwami w zakresie jurysdykcji.

¹⁸⁸ A. van der Essen, op. cit., s. 23. Mimo i tak dość ostrożnego ujęcia kwestii jurysdykcyjnej, art. VIII ust. 1 zawiera dodatkowo klauzulę mówiącą o tym, że rozwiązanie w nim przyjęte pozostaje „bez uszczerbku dla pozycji każdej z Umawiających się Stron w sprawie jurysdykcji nad wszystkimi innymi osobami na Antarktyce” (a więc w szczególności bez uszczerbku dla stanowiska państw wysuwających roszczenia o charakterze terytorialnym).

¹⁸⁹ Odnosiły to też Strony Konsultatywne Układu przyjmując rezolucję nr 2 z 2012 r., Cooperation on questions related to the exercise of jurisdiction in the Antarctic Treaty area. Zobowiązuje ona Strony do podjęcia dyskusji związanej z kwestią wykonywania jurysdykcji w Antarktyce. Istotnie, od tego czasu kilka państw przedstawiło dokumenty na spotkaniu ATCM poświęcone tej kwestii, aczkolwiek nie przyjęto żadnych wiążących działań. Zob. np. dok. WPO28 (ATCM XXXV; Francja), dok. WPO44 (ATCM XXXVI; Francja), WPO37 (ATCM XXXVII; Francja) oraz IPO80 (ATCM XXXVII; Wielka Brytania). Dostępne na stronie: http://www.ats.aq/devAS/devAS_meetings_doc_database.aspx?lang=e&menu=5.

¹⁹⁰ Zob. art. 2 ust. 1, lit. g Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23.5.1969 r. (Dz. U. z 1990 r., Nr 74, poz. 439). Dalej cytowane jako „KPT”.

¹⁹¹ Por. jednak art. 2 ust. 6 KNZ.

wymi zasadami traktatowymi *pacta sunt servanda*¹⁹² oraz *pacta tertiis nec nocent nec prosunt*¹⁹³, umowa wiąże jedynie jej strony i nie może tworzyć praw i obowiązków dla państw trzecich. Wprawdzie ta ostatnia zasada doznaje pewnych wyjątków, w sytuacji gdy państwo trzecie się zgadza¹⁹⁴, lecz bieżący przepis wykracza poza te przypadki. Z tych przyczyn stanowił on podstawę wielu dyskusji akademickich w szczególności w kontekście tego, czy Układ jest tzw. reżimem obiektywnym, traktatem rodzącym zobowiązania *erga omnes*, a więc także w stosunku do państw, które nie są jego stronami. Choćby pobieżne omówienie tych debat nie jest możliwe w ramach niniejszego opracowania¹⁹⁵. Uwagę zwrócić jednak należy na następujące kwestie.

Po pierwsze, już preambuła Układu wyraża intencję przyjęcia pewnych reguł dotyczących obszaru antarktycznego „w interesie całej ludzkości”. Po drugie, istotnie art. X Układu mówi o tym, aby „nikt” nie prowadził jakiegokolwiek „działalności”¹⁹⁶ w obszarze antarktycznym, która byłaby sprzeczna z „zasadami lub celami” Układu. To ostatnie sformułowanie obejmuje, co najmniej, pokojowe wykorzystanie obszaru antarktycznego oraz jedynie w celach naukowych¹⁹⁷, ale zapewne także kwestię „zamrożenia roszczeń” terytorialnych i nie wysuwanie nowych¹⁹⁸. Przy bardziej dynamicznej interpretacji, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że środki przyjmowane przez ATCM mają „przyczynić do realizacji zasad i celów” Układu¹⁹⁹, argumentować można, że państwa trzecie powinny również przestrzegać środków przyjętych w wykonaniu Układu. Po trzecie wreszcie, uznać też należy – niezależnie od tego, czy z uwagi na zawarcie art. X w Układzie czy też nie – że wedle najlepszej dostępnej wiedzy, Układ spełnił swoją rolę i nie odnotowano żadnej działalności sprzecznej z jego celami i zasadami (zarówno przez jego strony, jak i państwa trzecie)²⁰⁰.

Kolejnym z omawianej grupy przepisów Układu jest art. XI regulujący system rozstrzygnięcia sporów²⁰¹. Naturalnie, i ta regulacja była przedmiotem kontrowersji. Podczas gdy większość

---

¹⁹² Art. 26 KPT: „Každy będący w mocy traktat wiąże jego strony i powinien być przez nie wykonywany w dobrej wierze.”

¹⁹³ Art. 34 KPT: „Traktat nie tworzy obowiązków ani praw dla państwa trzeciego bez jego zgody.”

¹⁹⁴ W zależności od tego, czy traktat przyznaje prawa (*pactum in favorem tertii*) czy obowiązki (*pactum in onus tertii*) państwu trzeciemu, zgoda ta może być domniemana lub wyrażona wyraźnie. Zob. art. 35 i 36 KPT.

¹⁹⁵ Szerzej na ten temat: A. Wyrozumska, Traktaty ustanawiające reżimy terytorialne, *Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica*, Vol. 31 (1987), s. 3-138; A. Wyrozumska, Ewolucja statusu prawnego..., s. 119-137; B. Simma, The Antarctic Treaty as a treaty providing for an „objective regime”, *Cornell International Law Journal*, Vol. 19 (1986), Issue 2, s. 189-209; R. Hayton, op. cit., s. 366 (wyraźnie uznając, że Układ tworzy zobowiązania dla państw trzecich); M.W. Mouton, op. cit., s. 258-259 (wyrażając tezę przeciwną do R. Haytona). Zob. też: D.J. Bederman, *Third Party Rights and Obligations in Treaties* [w:] D.B. Hollis (red.), op. cit., s. 344.

¹⁹⁶ Delegacja ZSRR, długo przeciwna analizowanemu przepisowi podczas konferencji waszyngtońskiej, zgodziła się ostatecznie na jego brzmienie, w szczególności po zapewnieniu, że pojęcie „działalności” obejmuje także kwestię ewentualnych nowych roszczeń terytorialnych. A. van der Essen, op. cit., s. 24.

¹⁹⁷ Art. I-III Układu.

¹⁹⁸ Art. IV Układu.

¹⁹⁹ Art. IX ust. 1 Układu.

²⁰⁰ Niezależnie od krytyki wysuwanej pod adresem Układu, zwłaszcza na forum ONZ.

²⁰¹ Analogiczne rozwiązanie zawiera Konwencja CCAMLR (art. XXV), aczkolwiek dopuszcza ona odwołanie nie tylko do MTS, ale również do arbitrażu.

państw w trakcie konferencji waszyngtońskiej preferowała obligatoryjny tryb rozstrzygania sporów (przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości), m.in. Argentyna, Chile i ZSRR były przeciwnie temu rozwiązaniu. Uzgodniony kompromis odzwierciedla w istocie stanowisko tej drugiej grupy państw. W pierwszej kolejności, omawiany przepis wskazuje, że w razie jakiegokolwiek sporu dotyczącego stosowania lub interpretacji Układu, strony mają podjąć konsultacje co do sposobu jego rozstrzygnięcia²⁰². W przypadku natomiast gdy spór nie będzie rozstrzygnięty w ten sposób (przy czym nie określono precyzyjnego terminu, kiedy takie ewentualne rozstrzygnięcie miałyby się dokonać), to strony mogą faktycznie przekazać go do MTS, ale jedynie po uzyskaniu „każdorazowej zgody wszystkich Stron uczestniczących w sporze”²⁰³. Tym samym, art. XI kodyfikuje, klasyczny dla prawa międzynarodowego, system braku przymusu sądowego i obowiązku uzyskania zgody państw toczących spór na jurysdykcję danego sądu międzynarodowego. Co więcej, omawiany przepis obliguje czynić to „każdorazowo”, co może być odczytywane jako wykluczenie generalnej deklaracji uznającej kompetencję Trybunału haskiego, którą państwo mogło złożyć w trybie art. 36 ust. 2 Statutu MTS²⁰⁴.

Nie zmienia to jednak istoty rzeczy, że nie było dotychczas potrzeby i woli formalnego uruchomienia procedury wynikającej z omawianego przepisu. Prawdziwe wydaje się też stwierdzenie, że cały Układ i mechanizmy w nim ustanowione (w tym system wymiany informacji, regularne spotkania ATCM) funkcjonują całościowo, zgodnie zresztą z podstawowym celem Układu, jako efektywna platforma zapobiegania i rozwiązywania sporów²⁰⁵.

Wyraźnie należy też podkreślić w omawianym kontekście, że Protokół madrycki zawiera własny system rozstrzygania sporów, który odbiega od tego, który został przewidziany na potrzeby Układu. Będzie on pokrótce omówiony w kolejnej części niniejszej pracy.

Wreszcie, w ostatniej kolejności przywołać należy końcowe przepisy Układu (art. XII-XIV), regulujące kwestie jego zmiany, wejścia w życie oraz języków autentycznych. Jeżeli chodzi o kwestię zmiany Układu, to należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia. Po pierwsze, Układ może być zmieniony w każdym czasie, ale wymagana jest do tego jednomyślna wola Stron Konsultatywnych Układu²⁰⁶. Po drugie, warto zwrócić uwagę na istotne rozwiązanie w art. XII ust. 2 Układu. Zgodnie z nim, po upływie 30 lat od jego wejścia w życie (a więc po 23 czerwca 1991 r.) każda ze Stron Konsultatywnych może zażądać zwołania konferencji przeglądowej „w celu omówienia funkcjonowania Układu”. Podczas takiej konferencji mogą być przyjęte (na wniosek każdej ze Stron, a więc nie tylko Konsultatywnej) zmiany do Układu (większością głosów, w tym

---

²⁰² Art. XI ust. 1 Układu. Przepis ten wskazuje na szeroką i niezamkniętą (oraz dobrze znaną prawu międzynarodowemu; por. art. 33 KNZ) listę dyplomatycznych i sądowych metod rozstrzygania sporów: rokowania, badania, pośrednictwo, concyliacja, arbitraż, postępowanie sądowe.

²⁰³ Art. XI ust. 2 Układu.

²⁰⁴ Por. F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 138-139; R. Hayton, *op. cit.*, s. 363-364.

²⁰⁵ Tak też: J. Crawford, *The Antarctic Treaty after 50 Years* [w:] D. French, M. Saul, N.D. White (red.), *International Law and Dispute Settlement*, Hart, Oxford/Portland 2012, s. 271 i n.

²⁰⁶ Art. XII ust. 1 Układu.

Stron Konsultatywnych). Co ciekawe jednak, jeśli takie zmiany nie wejdą w życie w ciągu 2 lat od ich przyjęcia (do tego konieczna jest już jednak jednomyślność Stron Konsultatywnych), każda ze stron może wypowiedzieć Układ (co stanie się skuteczne po upływie kolejnych 2 lat)²⁰⁷.

Postanowienie to, mimo, że dotyczy kwestii pozornie formalnej, budziło istotne kontrowersje podczas negocjacji Układu. Ścierały się bowiem w tym kontekście przeciwstawne dążenia: do zapewnienia, aby Układ funkcjonował stale, możliwie „zawsze” (Australia, Belgia, Francja, Japonia, Norwegia, Wielka Brytania)²⁰⁸, z jednej strony oraz, aby ustalić 10-letni limit trwania Układu (Chile i Argentyna), z drugiej²⁰⁹. Formuła, którą odnajdujemy w art. XII ma więc charakter kompromisowy i daje możliwość „przeglądu stosowania” Układu po 30 latach jego funkcjonowania, przy czym jeśli zaproponowane zmiany nie wejdą w życie (a więc w praktyce którekolwiek ze Stron Konsultatywnych nie zgodzi się na nie), możliwie jest wystąpienie z Układu, która to możliwość jest interpretowana jako w praktyce prowadząca do wygaśnięcia Układu jako całości²¹⁰. Należy tu wyraźnie podkreślić, że zwołanie takiej konferencji przeglądowej nie ma charakteru automatycznego i w istocie dotychczas nie nastąpiło²¹¹.

Art. XIII Układu był już przedmiotem analizy powyżej, w kontekście relacji Układu z państwami trzecimi. W pozostałym zakresie, ani art. XIII, ani art. XIV nie zawierają nowatorskich rozwiązań²¹². Określają one: (a) wymóg ratyfikacji Układu²¹³; (b) fakt, że Rząd USA jest depozytariuszem Układu²¹⁴; (c) obowiązek rejestracji Układu w Sekretariacie ONZ, zgodnie z art. 102 KNZ²¹⁵; oraz (d) że językami autentycznymi Układu są: angielski, francuski, rosyjski i hiszpański²¹⁶.

Na zakończenie tej części analizy i zarazem w kontekście rozwiązań formalnych Układu, wskazać należy, że nie zawiera on klauzuli zakazującej zastrzeżeń. Zgodnie więc z ogólną regułą przyjętą później w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, co do zasady takie działanie byłoby

---

²⁰⁷ Art. XII ust. 2, lit. a-c Układu. Por. art. 54 lit. a KPT w zakresie ogólnego uregulowania związanego z wypowiedzeniem traktatów.

²⁰⁸ Ponownie przywołać należy preambułę Układu, podkreślającą wolę negocjatorów „aby Antarktyka nadal w przyszłości zawsze była wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych” (zaznacz. dodane – KJM).

²⁰⁹ A. van der Essen, op. cit., s. 24; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 143 podaje, że Francja należała do tego drugiego obozu.

²¹⁰ R. Hayton, op. cit., s. 365. Pomija się tu kwestię roli zwyczajowych i konwencyjnych reguł dotyczących możliwości wypowiedzenia traktatów (por. art. 56 KPT).

²¹¹ Wprawdzie data przyjęcia Protokołu madryckiego (4.10.1991 r.) jest generalnie zbieżna z tą, określoną w art. XII ust. 2 Układu, ale podkreślić trzeba, że Protokół madrycki nie został wynegocjowany w trybie art. XII Układu.

²¹² W istocie, zaskakuje jedynie fakt, że przepisy te zawarte są w dwóch oddzielnych przepisach, nie zaś – klasycznie – w jednym. Nie sposób nie przytoczyć tu historii, zgodnie z którą przyczyną tego stanu rzeczy należy upatrywać w tym, że jeden z negocjatorów wskazał, zastrzegając wprawdzie, iż nie jest przesądny, że nie byłoby dobrze, aby Układ miał 13 artykułów. Ponoć, kluczowa decyzja o utworzeniu dodatkowego, 14-ego artykułu zapadła 13 listopada 1959 r. (w piątek). A. van der Essen, op. cit., s. 25.

²¹³ Art. XIII ust. 1-2 Układu.

²¹⁴ Art. XIII ust. 3 Układu.

²¹⁵ Art. XIII ust. 6 Układu.

²¹⁶ Art. XIV Układu.

dopuszczalne²¹⁷. W istocie, przy ratyfikacji Układu część państw złożyła różnego rodzaju „deklaracje”²¹⁸. Biorąc jednak pod uwagę przedmiot i cel Układu²¹⁹, uznać należy, że składanie zastrzeżeń jest niedopuszczalne²²⁰.

6. Protokół madrycki

Z uwagi na ograniczenia niniejszego opracowania, uwagi dotyczące genezy Protokołu madryckiego i rozwiązań prawnych w nim zawartych będą miały mniej szczegółowy charakter niż w przypadku Układu²²¹. Część zagadnień dotyczących Protokołu została już omówiona, w kontekście analizy stosownych przepisów Układu.

6.1. Geneza

Aby właściwie zrozumieć uwarunkowania prawno-polityczne, w ramach których podjęto negocjacje Protokołu madryckiego, należy zwrócić uwagę na następujące kwestie. Składały się na nie różne rodzaje „zewnętrznej presji” na Strony Konsultatywne Układu²²².

Po pierwsze, warto przypomnieć, że lata 70-te i 80-te XX wieku były okresem wielu negocjacji dotyczących kwestii antarktycznych. W 1972 r. przyjęto Konwencję o ochronie fok antarktycznych, z kolei w 1980 – Konwencję CCAMLR.

Niewątpliwie jednak, po drugie, największy wpływ na powstanie Protokołu madryckiego miało fiasko innej, wynegocjowanej w latach 1982-1988²²³, umowy międzynarodowej, a mia-

---

²¹⁷ Por. art. 19 KPT. Można odnotować, że w momencie negocjowania Układu znana już była Opinia doradcza MTS z 28.5.1951 r. w sprawie zastrzeżeń do Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, ICJ Reports 1951, która już skonceptualizowała problem niedopuszczalności zastrzeżeń sprzecznych z przedmiotem i celem traktatu (s. 23-24).

²¹⁸ Naturalnie, z prawnomiędzynarodowej perspektywy nie liczy się nazwa dokumentu, ale cel, który zamierza on wywołać. W sytuacji więc, gdyby zmierzał on do wykluczenia lub modyfikacji skutku prawnego pewnych postanowień Układu, taki dokument byłby w rzeczywistości zastrzeżeniem. Por. definicja „zastrzeżenia” w art. 2 ust. 1, lit. d KPT. W celu przeglądu tych dokumentów zob. stronę internetową depozytariusza: <https://www.state.gov/s/l/treaty/depositary/index.htm#ANTARCTICA>.

²¹⁹ Art. 19 lit. c KPT.

²²⁰ Podobnie: F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 145-146, który dodatkowo kwalifikuje oświadczenia Argentyny, Chile, Francji oraz USA jako zastrzeżenia i, w konsekwencji, jako nie wywołujące skutków prawnych.

²²¹ Bardziej kompleksowe omówienia Protokołu można znaleźć w: F. Francioni, *The Madrid Protocol on the Protection of the Antarctic Environment*, *Texas International Law Journal*, Vol. 28 (1993), s. 47-72; D. Rothwell, *Polar Environmental Protection and International Law: The 1991 Antarctic Protocol*, *European Journal of International Law*, Vol. 11 (2000), No 3, s. 591-614; S. Blay, *New Trends in the Protection of the Antarctic Environment: The 1991 Madrid Protocol*, *American Journal of International Law*, Vol. 86 (1992), s. 377-399; J. Machowski, *The Antarctic environmental legal regime*, *Polish Polar Research*, Vol. 12 (1992), no 3-4, s. 183-214; A. Wyrozumka, *Protokół do Traktatu Antarktycznego o ochronie środowiska, Państwo i Prawo*, 1993/1, s. 75-83.

²²² Uwagi na podstawie: D. Vidas, *Entry into Force of the Environmental Protocol and Implementation Issues: An Overview* [w:] D. Vidas (red.), *op. cit.*, s. 2 i n.

²²³ Decyzja o wszczęciu negocjacji zapadła podczas posiedzenia ATCM w Buenos Aires w 1981 r. Zob. zalecenie nr XI-I (1981), *Regime on Antarctic Mineral Resources*. Na podstawie tego zalecenia odbyło się 12 sesji IV Specjalnego Spotkania Konsultatywnego Układu, poświęconego wynegocjowaniu Konwencji CRAMRA.

nowicie Konwencji o regulowaniu działalności dotyczącej zasobów mineralnych Antarktyki (tzw. Konwencja CRAMRA)²²⁴. Nie jest tu zasadna szczegółowa analiza jej (bardzo rozbudowanych – Konwencja CRAMRA składa się z 67 artykułów oraz załącznika) postanowień²²⁵. Zwrócić jednak należy uwagę, że: (a) dopuszczała ona działalność wydobywcą minerałów, aczkolwiek dopiero po spełnieniu relatywnie wysokich standardów związanych z ochroną środowiska²²⁶; (b) ustanawiała szereg instytucji, a więc: Komisję ds. Antarktycznych Zasobów Naturalnych, Komitet Regulacyjny ds. Antarktycznych Zasobów Naturalnych, a także Naukowy, Techniczny i Środowiskowy Komitet Doradczy, Specjalne Spotkanie Stron oraz Sekretariat²²⁷; (c) po raz pierwszy jeśli chodzi o System Układu Antarktycznego przyjęto regulacje prawne dotyczące odpowiedzialności (ang. liability) za szkodę wyrządzoną w środowisku antarktycznym²²⁸.

Szybko jednak po przyjęciu Konwencji CRAMRA, okazało się, że szanse na jej wejście w życie zmalały praktycznie do zera, po tym jak Australia i Francja ogłosiły w 1989 r., że nie zamierza ją ratyfikować²²⁹. Już na posiedzeniu ATCM w tym samym roku zdecydowano o wszczęciu kolejnych negocjacji²³⁰, które doprowadziły do przyjęcia Protokołu madryckiego. Wśród wielu przyczyn, które mogły stać za tą decyzją, należy zwrócić uwagę na dwie o horyzontalnym znaczeniu²³¹. Po pierwsze, negocjacje i przyjęcie Konwencji CRAMRA były mocno krytykowane zwłaszcza przez organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną środowiska²³². Krytyka ta tylko wzmożyła się w świetle katastrof statków (wszystkie w okresie styczeń-marzec 1989): argentyńskiego „Bahia Paraiso”, brytyjskiego „HMS Endurance”, peruwiańskiego „BIC Humboldt” i wreszcie „Exxon Valdez”²³³.

---

²²⁴ Konwencja CRAMRA (Convention on the Regulation of Antarctic Mineral Resource Activities) została przyjęta w Wellington, 2.6.1988 r. i nigdy nie weszła w życie. Polska podpisała tę Konwencję dnia 24.2.1989 r. Podstawowe informacje oraz anglojęzyczny tekst Konwencji można znaleźć na stronie depozytariusza Konwencji (Nowa Zelandia): <https://www.mfat.govt.nz/en/about-us/who-we-are/treaties/convention-on-the-regulation-of-antarctic-mineral-resource-activities/>.

²²⁵ Szerzej na ten temat: A. Watts, *The Convention on the Regulation of Antarctic Mineral Resource Activities 1988*, ICLQ, Vol. 39 (1990), s. 169-182; R. Trolle Andersen, *Negotiating a New Regime: How CRAMRA Came Into Existence* [w:] W. ?streng, A. Jorgensen-Dahl (red.), *The Antarctic Treaty System in World Politics*, Palgrave Macmillan 1991, s. 94-109.

²²⁶ Zob. zwłaszcza art. 4, a także art. 2 oraz art. 39-52 oraz 53-54 Konwencji CRAMRA.

²²⁷ Zob. odpowiednio art. 18, 29, 23, 28 i 33 Konwencji CRAMRA.

²²⁸ Zob. art. 8 Konwencji CRAMRA.

²²⁹ Ratyfikacja m.in. tych państw była konieczna (podobnie jako pozostałych 11 Stron Konsultatywnych Układu uczestniczących w przyjęciu tej umowy), z uwagi na określony w Konwencji CRAMRA tryb jej wejścia w życie (art. 62 ust. 1).

²³⁰ Zalecenie XV-1 (1989), *Comprehensive system for the protection of the Antarctic environment*. Zalecenie odnotowuje propozycje 4 państw (Chile, Nowej Zelandii, USA oraz Szwecji) odnośnie konieczności przyjęcia nowej umowy międzynarodowej w sposób całościowy i kompleksowy regulującej ochronę środowiska antarktycznego. Samo zalecenie nie sprecyzowało jednak formy prawnej przyszłego instrumentu (nowa „samodzielna” konwencja, protokół do Układu bądź zestaw środków przyjętych na mocy art. IX Układu), co przez pewien czas było dyskutowane podczas samych negocjacji.

²³¹ Zob. też: A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 28-31; Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 149-151.

²³² M.in. przez ASOC (Antarctic and Southern Ocean Coalition).

²³³ Zob. Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 150; C. Redgwell, *Antarctica*, ICLQ, Vol. 39 (1990), s. 474-481. „Najśmieszniejszą” z tych katastrof jest naturalnie wyciek ok 11 milionów barytek ropy z „Exxon Valdez”. Nastąpiło to wprawdzie u wybrzeży Alaski, ale uświadomiło środowiskowe zagrożenia w obszarach podbiegunowych i było szeroko wykorzystywane w debacie dotyczącej planów, co do eksploatacji zasobów mineralnych Antarktyki (czyli w celu krytyki działalności dopuszczonej przez Konwencję CRAMRA). Z nowszych przykładów można wymienić np. zatonięcie liberyjskiego m/s „Explorer” w 2007 r. czy koreańskiego „Insung No 1” w 2010 r.

Kolejną przyczyną przemawiającą za odrzuceniem Konwencji CRAMRA, a zarazem będącą przesłanką podjęcia negocjacji Protokołu madryckiego, były działania podejmowane na forum ONZ względem Układu i jego państw-stron. Wspominano już powyżej, że kwestia legitymizacji ograniczonego grona Stron Konsultatywnych do „zarządzania” regionem antarktycznym była już podnoszona w latach 50-tych XX wieku²³⁴. Niemniej jednak, kulminacja tej krytyki nastąpiła właśnie w latach 80-tych i była zapoczątkowana przez Malezję w 1982 r.²³⁵ Rok później, Malezja, podobnie jak wcześniej Indie, wniosła, wsparta m.in. przez Antygę i Barbudę, Singapur, Filipiny, Tajlandię, Pakistan, Algierię, Sierra Leone i Ghanę²³⁶, o wprowadzenie „kwestii Antarktyki” do agendy Zgromadzenia Ogólnego ONZ, co tym razem okazało się działaniem skutecznym, a Zgromadzenie Ogólne przyjęło pierwszą rezolucję w tym zakresie²³⁷. Od tej pory, „kwestia Antarktyki” regularnie powracała do porządku obrad Zgromadzenia Ogólnego ONZ²³⁸. Zwłaszcza obrady Zgromadzenia Ogólnego w 1985 r. okazały się dość burzliwe, a przyjęte wówczas (trzy) rezolucje dotyczące Antarktyki w szczególności: (a) odnotowywały interes całej ludzkości jako całości w Antarktyce; (b) potwierdzały, że eksploatacja zasobów Antarktyki ma zapewniać międzynarodowy pokój i bezpieczeństwo, ochronę środowiska, niezawłaszczanie jej zasobów, międzynarodowe zarządzanie nimi, a także sprawiedliwy podział zysków (ang. equitable sharing of benefits) wynikających z takiej eksploatacji; oraz (c) prosiły Strony Konsultatywne o przekazanie informacji dotyczących negocjacji dotyczących zasobów mineralnych Antarktyki²³⁹.

Kolejne rezolucje Zgromadzenia Ogólnego, przyjmowane już bez udziału Stron Konsultatywnych Układu, które dodatkowo nie przekazywały powyżej wzmiankowanych informacji dotyczą-

---

²³⁴ Por. supra, przypisy nr 24-27 (inicjatywa Indii, aby „kwestia antarktyczna” była rozwiązana w ramach ONZ) oraz 32 i tekst im towarzyszący.

²³⁵ Przemówienie Premiera Malezji, reprodukowane w: UNGA, 37th Session (1982), Official Records, dok. A/37/PV.10, ust. 36-37. Malezja dodatkowo zwróciła tu uwagę na zakończone w 1982 r. negocjacje dotyczące UNCLOS. Argument ten był o tyle istotny, i w późniejszym okresie jeszcze podejmowany, że państwa rozwijające się (m.in. regionu afrykańskiego) argumentowały, że należy uznać Antarktykę, podobnie jak dno i podziemie mórz oraz oceanów, za wspólne dziedzictwo ludzkości.

²³⁶ M. Hayashi, op. cit., s. 275-277; A. Wyrozumka, Ewolucja statusu prawnego..., s. 24-26. Malezja już wcześniej, na szczycie Krajów Niezaangażowanych (marzec 1983) zapewniła sobie poparcie dla tej inicjatywy.

²³⁷ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 38/77 z 15.12.1983 r., Question of Antarctica. Rezolucja zobligowała m.in. Sekretarza Generalnego do przygotowania specjalnego raportu dotyczącego Antarktyki. Został on przygotowany w kolejnym roku: dok. A/39/583 z 31.10.1984 r., Question of Antarctica. Study requested under General Assembly resolution 38/77. Report of the Secretary General.

²³⁸ Zob. m.in. rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ (wszystkie zatytułowane Question of Antarctica): nr 39/152 z 17.12.1984 r. oraz 40/156 A-C z 16.12.1985 r., a także rezolucje cytowane poniżej (przypisy nr 240-241).

²³⁹ Zob. rezolucje Zgromadzenia Ogólnego nr 40/156 A-B. Szersze omówienie ówczesnych debat: M. Hayashi, op. cit., s. 275-290; A. Wyrozumka, Ewolucja statusu prawnego..., s. 24-27.

²⁴⁰ Zob. rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ (wszystkie zatytułowane Question of Antarctica): nr 41/88 A-C z 4.12.1986 r. (rezolucja „B” wzywała do wprowadzenia moratorium dla negocjacji reżimu dotyczącego zasobów mineralnych Antarktyki, dopóki wszystkie państwa nie będą mogły w nich uczestniczyć), nr 42/46 A-B z 30.11.1987 r. (rezolucja „B” dodatkowo wzywa do włączenia Sekretarza Generalnego ONZ lub jego przedstawiciela w ww. negocjacjach), nr 43/83 A-B z 7.12.1988 r. (rezolucja „A” z „głęboką przykrością” odnotowała przyjęcie Konwencji CRAMRA), nr 44/124 A-B z 15.11.1989 r. (rezolucja „B” odnotowuje ważną rolę ochrony środowiska antarktycznego oraz wzywa do wprowadzenia pełnego zakazu działalności wydobywczej).

cych negocjacji Konwencji CRAMRA, tym mocniej zwracały się o ich dostarczenie i wręcz zaprzestanie negocjacji dotyczących antarktycznych zasobów mineralnych²⁴⁰.

W rezultacie, wobec rosnącej krytyki ze strony istotnej grupy państw w ramach ONZ co do trybu i meritum działań Stron Konsultatywnych dotyczących Antarktyki, dodatkowej krytyki „środowiskowej” ze strony m.in. organizacji pozarządowych oraz społeczeństw poszczególnych państw-Stron Konsultatywnych, decyzja o, w istocie, odrzuceniu Konwencji CRAMRA i podjęciu kolejnych negocjacji – uwieńczonych przyjęciem Protokołu madryckiego – staje się bardziej zrozumiała. Tym razem, negocjacje trwały o wiele krócej²⁴¹: od decyzji o ich rozpoczęciu (1989) do przyjęcia Protokołu madryckiego w 1991 r. upłynęły zaledwie dwa lata, aczkolwiek na jego wejście w życie (1998 r.) należało czekać kolejne 7 lat²⁴².

6.2. Podstawowe rozwiązania prawne

Protokół madrycki jest umową dłuższą i bardziej złożoną niż Układ. Jego struktura przedstawia się następująco. Sam Protokół składa się z 27 artykułów oraz dodatkowo Aneksu (regulującego procedurę arbitrażową). Ponadto, w momencie wynegocjowania Protokołu dołączono do niego cztery załączniki²⁴³: I – dotyczący ocen oddziaływania na środowisko, II – dotyczący zachowania antarktycznej fauny i flory²⁴⁴, III – dotyczący niszczenia odpadów i gospodarki odpadami oraz IV – dotyczący zapobiegania zanieczyszczeniom morskim. W późniejszym okresie, wynegocjowano²⁴⁵ jeszcze dwa dodatkowe załączniki: V – dotyczący ochrony i zarządzania obszarem²⁴⁶ oraz VI – dotyczący odpowiedzialności (ang. liability) za wypadki ekologiczne²⁴⁷.

---

²⁴¹ Negocjacje rozłożone były na dwie sesje, aczkolwiek sesja druga (w Madrycie) składała się w istocie z trzech spotkań (w kwietniu, czerwcu i październiku) w 1992 r. Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 45/78 A z 12.12.1990 r., Question of Antarctica, wezwała m.in. do umożliwienia całej społeczności międzynarodowej do udziału w negocjacjach Protokołu oraz wyraziła przekonanie, że negocjacje te powinny mieć miejsce na forum ONZ. Zgromadzenie Ogólne ONZ nadal pozostało zainteresowane Antarktyką, aczkolwiek można uznać, że po przyjęciu i wejściu w życie Protokołu (oraz w związku z faktem, że coraz więcej państw uzyskiwało Status Konsultatywny) już w mniej „intensywny” sposób. W 1999 r. zadecydowano o rozpatrywaniu „kwestii antarktycznej” w cyklu trzyletnim (rezolucja nr 54/45 z 1.12.1999 r.). Z kolei w 2005 r. uznano jedynie, że Zgromadzenie Ogólne „pozostanie zainteresowane” tą sprawą, nie wyznaczając jednak konkretnej daty kolejnej debaty w tym zakresie (rezolucja nr 60/47 z 8.12.2005 r.). Dotychczas, kolejnych rezolucji nie przyjęto. Zob. też: P.J. Beck, *The United Nations and Antarctica, 2002: 'constructive engagement' between the Antarctic Treaty System and the United Nations*, Polar Record, Vol. 39 (2003), No 210, s. 231-238.

²⁴² Warunki wejścia w życie Protokołu określa jego art. 23 (wymóg ratyfikacji Protokołu przez wszystkie Strony Konsultatywne Układu; jako ostatnia uczyniła to Japonia).

²⁴³ Zarówno Aneks jak i Załączniki stanowią integralną część Protokołu madryckiego: zob. art. 1 lit. f oraz 9 ust. 1.

²⁴⁴ Załącznik ten był dwukrotnie zmieniony: środkiem nr 4 (2006), który stał się skuteczny dnia 23.6.2007 r. oraz środkiem nr 16 (2009), który stał się skuteczny dnia 8.12.2016 r.

²⁴⁵ Zgodnie z art. 9 ust. 2 Protokołu madryckiego możliwe jest przyjęcie nowych załączników, aczkolwiek ich procedura wejścia w życie jest odmienna od tej, przewidzianej dla samego Protokołu.

²⁴⁶ Załącznik V został przyjęty zaleceniem nr XVI-10 (1991) i wszedł w życie dnia 24.5.2002 r.

²⁴⁷ Załącznik VI został przyjęty środkiem nr 1 (2005) i nie wszedł jeszcze w życie. Por. art. 16 Protokołu oraz supra, przypis nr 228 dot. art. 8 Konwencji CRAMRA. Szerzej na ten temat: R. Lefebvre, *The Prospects for an Antarctic Environmental Liability Regime* [w:] D. Vidas (red.), op. cit., s. 199-217.

Protokół został zawarty na czas nieokreślony. Natomiast przewiduje on zarazem, że po upływie 50 lat od dnia jego wejścia w życie (a więc w roku 2048 i później) możliwe jest, na żądanie którejkolwiek Strony Konsultatywnej Układu (nie stanie się to więc w sposób automatyczny), zwołanie konferencji przeglądowej dotyczącej funkcjonowania Protokołu. Możliwe jest na niej przyjęcie zmian Protokołu, które wejdą w życie po ich ratyfikacji m.in. przez wszystkie Strony Konsultatywne Układu w czasie, gdy był przyjmowany Protokół²⁴⁸.

Protokół nie określa wprost swojego terytorialnego zakresu zastosowania, więc najbardziej naturalne byłoby przyjęcie tezy, że jest on tożsamy z zakresem zastosowania Układu²⁴⁹, który Protokół „uzupełnia”²⁵⁰. Z drugiej strony, można wskazać, że Protokół mówi o ochronie zarówno środowiska Antarktyki, jak również „zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów”, co potencjalnie mogłoby rozszerzać, przynajmniej w niektórych sytuacjach, zakres zastosowania Protokołu do ekosystemów na północ od 60° szerokości geograficznej²⁵¹.

Jak można wywnioskować choćby na podstawie genezy powstania Protokołu madryckiego (oraz powyżej wskazanych nazw jego załączników), jego cele wiążą się z ochroną środowiska antarktycznego. W tym sensie nie tylko odchodzi on w pewnej mierze od Konwencji CRAMRA, ale także wypełnia relatywnie najstabilniej rozwiniętą część Układu²⁵². Z drugiej jednak strony, Protokół nie powstał ex nihilo (o czym częściowo świadczy tempo, w którym zdołano go wynegocjować). Istotną część przepisów nawiązuje bądź do wcześniej przyjętych środków na mocy art. IX Układu²⁵³, bądź wręcz do „zarzuconej” Konwencji CRAMRA (która zawierała dość rozwinięte przepisy w dziedzinie ochrony środowiska)²⁵⁴.

Przekonanie o „konieczności zwiększenia ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów” (zaznacz. dodane) jest zadeklarowane już w preambule Protokołu madryckiego i przenika wiele jego postanowień²⁵⁵. Co więcej, strony uznały, że zasadne jest stworzenie „wszechstronnego systemu ochrony środowiska” (zaznacz. dodane), co ma też le-

---

²⁴⁸ Art. 25 ust. 2-4 Protokołu madryckiego. Jeśli chodzi o zmianę art. 7 Protokołu (zakaz podejmowania działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki) wymogi dla ewentualnych zmian w tym zakresie są jeszcze wyższe, bowiem zakaz ten będzie obowiązywał „do czasu przyjęcia wiążącego reżimu prawnego dotyczącego działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki, zawierającego uzgodnione środki określające, czy i na jakich warunkach jakakolwiek taka działalność jest dopuszczalna” (art. 25 ust. 5 Protokołu).

²⁴⁹ Zob. uwagi dot. art. VI Układu.

²⁵⁰ Art. 4 ust. 1 Protokołu madryckiego.

²⁵¹ D. Rothwell, *Polar Environmental...*, s. 596-597.

²⁵² Można tu przypomnieć, że Układ statuuje jedynie, że możliwe jest przyjmowanie środków w dziedzinie zachowania i ochrony żywych zasobów Antarktyki: art. IX ust. 1 lit. f Układu.

²⁵³ Nie sposób przytoczyć tu wszystkich z nich, ale z pewnością do kluczowych należały: Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Fauna and Flora, przyjęte zaleceniem III-VIII (1964), Code of conduct for Antarctic activities, przyjęty zaleceniem nr VIII-11 (1975) oraz Environmental impact of scientific research, przyjęte zaleceniem nr XII-3 (1983).

²⁵⁴ Jeden z autorów twierdzi wręcz, że negocjacje Protokołu były prowadzone metodą „kopiuj-wklej”: D. Vidas, *Entry...*, s. 4-5. Zob. też: F. Francioni, *The Madrid Protocol...*, s. 59 oraz L. Pineschi, *The Madrid Protocol on the Protection of the Antarctic Environment and Its Effectiveness* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), *op. cit.*, s. 261-263.

²⁵⁵ Zob. m.in. art. 3, 6, 8, 10 i 16 Protokołu madryckiego.

żeć w interesie całej ludzkości²⁵⁶. Wśród najważniejszych przepisów implementujących te zasady, należy zwrócić uwagę w szczególności na następujące.

Po pierwsze, najstynniejsze chyba stwierdzenie Protokołu uznaje Antarktykę za „rezerwat naturalny przeznaczony dla pokoju i nauki”²⁵⁷. Samo w sobie, stwierdzenie to nie pociąga za sobą automatycznych i jednoznacznych skutków prawnych, ale niewątpliwie znajduje swoje rozwinięcie w wielu innych, bardziej szczegółowych, postanowieniach Protokołu oraz ma wpływ na jego interpretację. Odnotować też należy, że przyznanie całemu kontynentowi takiego statusu jest bezprecedensowe w prawie międzynarodowym²⁵⁸.

Po drugie, podkreślić należy, że w przeciwieństwie do Konwencji CRAMRA, Protokół madrycki wprowadza całkowity zakaz prowadzenia jakiegokolwiek działalności, innej niż badania naukowe, w odniesieniu do zasobów mineralnych²⁵⁹. W świetle historii Konwencji CRAMRA, takie rozwiązanie jest zrozumiałe, aczkolwiek nie jest wolne od problemów interpretacyjnych. Zwrócić tu należy uwagę na dwie podstawowe kontrowersje: (a) czy zakaz dotyczy również wydobycia zasobów mineralnych dna i podziemia morskiego wokół Antarktyki²⁶⁰; oraz (b) czy zakaz obejmuje również eksploatację/wydobywanie lodu (ang. ice-mining, harvesting of ice). Tak jak odpowiedź na problem pierwszy jest nieoczywista i przekracza ramy niniejszego opracowania, tak w drugim przypadku sprawa jest o tyle prostsza, że sam Akt końcowy w sprawie przyjęcia Protokołu madryckiego wskazuje, że taka działalność nie jest postrzegana jako „działalność w odniesieniu do zasobów mineralnych”²⁶¹.

W trzeciej kolejności należy wyraźnie podkreślić, że sam fakt, że dana działalność nie jest zakazana (jak w art. 7 Protokołu), nie oznacza bynajmniej, że jest wolna od jakichkolwiek ograniczeń. Wręcz przeciwnie. Często określany jako kluczowy dla całego Protokołu²⁶², jego art. 3 wprowadza bowiem szereg zasad dotyczących ochrony środowiska, które opierają się na założeniu, że każda działalność ma być „planowana i prowadzona w ten sposób, aby ograniczyć jej szkodliwy wpływ” na środowisko antarktyczne i powiązane ekosystemy²⁶³. Takie planowanie musi też opierać się o „informacje pozwalające na uprzednią ocenę oddziaływania i podjęcie uzasadnionych decyzji z punktu widzenia możliwych skutków tych działań”²⁶⁴. Należy też prowadzić następczy monito-

---

²⁵⁶ Protokół madrycki, preambuła.

²⁵⁷ Art. 2 Protokołu madryckiego. Stanowiło to w pewnej mierze reakcję na wnioski m.in. organizacji międzyrządowych, aby Antarktykę uznać za „park światowy” (and. world park). F. Francioni, *The Madrid Protocol...*, s. 61-62.

²⁵⁸ Zob. też: D. Rothwell, *Polar Environmental...*, s. 594.

²⁵⁹ Art. 7 Protokołu madryckiego. Jak już podkreślono, zmiana Protokołu madryckiego w tym zakresie jest szczególnie trudna (art. 25 ust. 5 Protokołu).

²⁶⁰ Problem ten dotyczy, z jednej strony, ustalenia zakresu terytorialnego stosowania Protokołu oraz, z drugiej strony, ustalenia jego relacji z UNCLOS, ponieważ zakazu określonego w art. 7 nie da się w pełni pogodzić z reżimem Obszaru (dna i podziemia morskiego poza granicami jurysdykcji państw) określonym w Części XI UNCLOS. Zob. supra, literatura cytowana w przypisie nr 182 i tekst mu towarzyszący.

²⁶¹ Final Act of the Eleventh Special Antarctic Treaty Consultative Meeting, Madrid, Spain, 3-4 October 1991.

²⁶² Zob. A. Wyrozumska, *Protokół do Traktatu Antarktycznego...*, s. 77.

²⁶³ Art. 3 ust. 2 lit. a Protokołu madryckiego.

²⁶⁴ Art. 3 ust. 2 lit. c Protokołu madryckiego.

ring podejmowanych działań²⁶⁵. Co więcej, każda działalność musi uwzględniać fakt konieczności „zachowania istotnej wartości Antarktyki, włącznie z jej pierwotnym charakterem i walorami estetycznymi, oraz jej przydatnością do prowadzenia badań naukowych”, co przekłada się na obowiązek, przy planowaniu i podejmowaniu działań, przyznania pierwszeństwa badaniom naukowym²⁶⁶.

W rezultacie, po czwarte, prawie każda dozwolona działalność (w tym rządowa, pozarządowa, naukowa i turystyczna) musi być poddana wcześniejszej ocenie oddziaływania na środowisko (ang. environmental impact assessment, EIA)²⁶⁷. Protokół wprowadził tu znany prawu międzynarodowemu instrument²⁶⁸, aczkolwiek przystosowany do środowiska antarktycznego. W zależności od tego, czy dana działalność wywiera (a) mniejszy niż niewielki lub czasowy skutek, (b) niewielki lub czasowy skutek bądź (c) większy niż niewielki lub czasowy skutek²⁶⁹, możliwe jest bądź natychmiastowe podjęcie danej działalności albo sporządzenie wstępnej lub wszechstronnej oceny oddziaływania na środowisko²⁷⁰. Warto podkreślić, że każda ze Stron ma „zapewnić”, aby procedury określone w Załączniku I były stosowane²⁷¹, co jest rozwiązaniem raczej klasycznym dla prawa międzynarodowego (odrzucono tym samym koncepcję, rozważaną podczas negocjacji, dokonywania EIA przez niezależny organ²⁷²).

Wreszcie, po piąte, należy zwrócić uwagę na Załącznik V Protokołu dotyczący ochrony i zarządzania obszarem. Na jego podstawie możliwe jest tworzenie Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki (ang. Antarctic Specially Protected Areas, ASPA) lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki (ang. Antarctic Specially Managed Areas, ASMA), które zastąpiły wcześniej istniejące kategorie obszarów chronionych²⁷³. Obszary ASPA tworzone są m.in. z uwagi na zasadność „ochrony szczególnych wartości środowiskowych, naukowych, historycznych, estetycznych lub pierwotnych (...)” i wkraczanie na nie bez zezwolenia jest niedozwolone²⁷⁴. Z kolei ASMA ustanawia się w celu „ułatwienia planowania i koordynacji działalności, uniknięcia możliwych konfliktów,

---

²⁶⁵ Art. 3 ust. 2 lit. d-e Protokołu madryckiego.

²⁶⁶ Art. 3 ust. 1 oraz ust. 3 Protokołu madryckiego. Por. też art. II i III Układu.

²⁶⁷ Zob. art. 8 Protokołu madryckiego oraz Załącznik I, a także art. VII ust. 5 Układu, do którego odwołuje się art. 8 Protokołu.

²⁶⁸ Por. Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzona w Espoo dnia 25.2.1991 r. (Dz. U. z 1999 r., Nr 96, poz. 1110). MTS w wyroku z 20.4.2010 r. w sprawie Pulp Mills, Argentyna v. Urugwaj, ICJ Reports 2010, ust. 204 uznał też, że obowiązek przeprowadzenia EIA ma status prawa zwyczajowego.

²⁶⁹ Art. 8 ust. 1 Protokołu madryckiego.

²⁷⁰ Art. 1-3 Załącznika I Protokołu madryckiego.

²⁷¹ Art. 8 ust. 2 Protokołu madryckiego. Zob. też art. 12 ust. 1 lit. d Protokołu (rola CEP w tym zakresie) oraz art. 13 Protokołu (zapewnienie przestrzegania przepisów).

²⁷² F. Francioni, *The Madrid Protocol...*, s. 62-66.

²⁷³ W szczególności, cytowane powyżej Agreed Measures uznawały Antarktykę za „Obszar Specjalnej Ochrony” (ang. Special Conservation Area). Wprowadzały one również instytucję „Specially Protected Area” (SPA) oraz „Specially Protected Species” (SPS). Na mocy zaleceń nr VII-3 (1972) oraz VIII-3 (1975), Institution of SSSIs funkcjonowała również instytucja „Sites of Special Scientific Interest” (SSSI). Obecnie, w ramach Systemu Układu Antarktycznego prowadzi się też obecnie listę Miejsc i Pomników Historycznych (ang. Historic Sites and Monuments, HSM); art. 8 Załącznika V Protokołu madryckiego. Zob. http://www.ats.aq/e/ep_protected.htm.

²⁷⁴ Art. 3 Załącznika V Protokołu madryckiego. Zezwolenia są wydawane przez państwa, których obywatele planują wejścia na dany obszar ASPA.

udoskonalenia współpracy między Stronami bądź zmniejszenia wpływu na środowisko” i wkraczanie na nie jest generalnie dozwolone²⁷⁵. W obu przypadkach, w celu skutecznego uznania danego obszaru jako ASPA lub ASMA konieczne jest przygotowanie stosownego Planu Zarządzania²⁷⁶.

W sumie obecnie istnieje ok. 70 obszarów ASPA oraz 6 obszarów ASMA²⁷⁷. Warto w tym kontekście zaznaczyć, że Polska (współ)odpowiada za ASMA 1²⁷⁸, ASPA 128²⁷⁹ oraz ASPA 151²⁸⁰ i w tym zakresie przygotowuje stosowne Plany Zarządzania. Odnotować tu również należy, że kluczową rolę w tym zakresie odgrywa Instytut Biochemii i Biofizyki PAN.

Reasumując, należy stwierdzić, że Protokół madrycki, wraz z 5 obecnie wiążącymi Załącznikami do niego, rzeczywiście ustanowił „wszechstronny” system ochrony środowiska antarktycznego. Niewątpliwie, relatywnie wysokie standardy (zarówno co do meritum, jak i od strony proceduralnej) powodują też wiele wyzwań dla krajowej implementacji Protokołu i praktycznej organizacji pracy naukowo-badawczej na „białym kontynencie”.

Na zakończenie tych rozważań należy zwrócić uwagę na dwie dodatkowe kwestie związane z Protokołem madryckim. Mianowicie, po pierwsze, przypomnieć należy, że ustanowił on ważne ciało doradcze ATCM, czyli CEP, który udziela rad i formułuje zalecenia dla Stron w związku z wykonywaniem Protokołu, włącznie z funkcjonowaniem załączników²⁸¹.

Następnie, podkreślić należy, że Protokół madrycki ustanawia własny mechanizm rozstrzygnięcia sporów. Nie jest możliwe jego pełne omówienie w tym miejscu, ale zaznaczyć należy, że mechanizm ten odbiega w swojej istocie od tego, przewidzianego w Układzie. Wprawdzie w obu przypadkach zachęca się do bezpośredniego rozstrzygnięcia sporu m.in. środkami dyplomatycznymi²⁸², to jednak Protokół dopuszcza mechanizm obligatoryjnego postępowania sądowego²⁸³. W szczególności, państwa, składając dokument ratyfikacyjny lub przystąpienia do Protokołu mogą złożyć deklarację uznającą kompetencję MTS lub Trybunału Arbitrażowego do rozstrzygnięcia ewentualnego sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania artykułów 7 (tj. zakaz podejmo-

---

²⁷⁵ Art. 4 Załącznika V Protokołu madryckiego.

²⁷⁶ Art. 5 Załącznika V Protokołu madryckiego. Jak zauważono powyżej, procedura przyjęcia środków zawierających Plany Zarządzania, zgodnie z art. 6, jest generalnie szybsza niż w przypadku pozostałych środków (tzw. fast approval). Por. supra, przypis nr 75). Jak też można zaobserwować na podstawie reprodukowanej w niniejszej książce listy obowiązujących decyzji przyjętych przez Strony Konsultatywne Układu, liczba przyjętych w ten sposób środków jest znaczna.

²⁷⁷ Zob. dok. Status of Antarctic Specially Protected Area and Antarctic Specially Managed Area Management Plans, dostępny na stronie: http://www.ats.aq/documents/ATCM39/WW/atcm39_ww003_e.pdf.

²⁷⁸ Środek 2 (2006) oraz środek 14 (2014), Antarctic Specially Managed Area No 1 (Admiralty Bay, King George Island): Revised Management Plan. Polska zaproponowała ten obszar wspólnie z Brazylią, Ekwadorem, Peru oraz USA i „zarządza” nim wspólnie z wskazanymi państwami.

²⁷⁹ Zob. decyzja 1 (2002) i środek 2 (2006). Najbardziej aktualny Plan Zarządzania w tym zakresie określony jest w środku 4 (2014), Antarctic Specially Protected Area No 128 (Western shore of Admiralty Bay, King George Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan.

²⁸⁰ Najbardziej aktualny Plan Zarządzania w tym zakresie określony jest w środku 11 (2013), Antarctic Specially Protected Area No 151 (Lions Rump, King George Island (Isla 25 de Mayo), South Shetland Islands): Revised Management Plan.

²⁸¹ Art. 12 ust. 1 Protokołu madryckiego.

²⁸² Art. XI ust. 1 Układu, art. 18 Protokołu madryckiego.

²⁸³ Por. art. XI ust. 2 Układu i konieczność uzyskania „każdorazowej zgody” państw toczących spór.

wania działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych), 8 (tj. ocena oddziaływania na środowisko) i 15 (tj. postępowanie w sytuacjach zagrożeń) Protokołu oraz postanowień każdego załącznika (chyba, że sam załącznik to wyklucza) i art. 13 (tj. dotyczącego zapewnienia przestrzegania Protokołu) w zakresie, w jakim odnosi się on do wcześniej wymienionych postanowień²⁸⁴. Co ważne, w przypadku, jeśli państwa nie wybiorą żadnej metody (jak np. Polska) bądź wybiorą dwie różne, uznaje się, że wyraziły zgodę na postępowanie przed Trybunałem Arbitrażowym²⁸⁵. Z kolei Aneks do Protokołu reguluje zagadnienia proceduralne związane z ukonstytuowaniem się i postępowaniem przed takim Trybunałem²⁸⁶.

Dotychczas, procedura ta nie została wykorzystana. Warto też podkreślić, że dotyczy jedynie interpretacji i stosowania wybranych przepisów Protokołu²⁸⁷. A contrario, nie znajduje ona zastosowania do wszystkich jego postanowień, ani, tym bardziej, do postanowień samego Układu²⁸⁸.

7. Uwagi końcowe

Niewątpliwie, w prawie 60 lat od przyjęcia Układu, można uznać, że współczesny System Układu Antarktycznego jest kompleksowym (i relatywnie skomplikowanym) zestawem norm prawnych, które względnie całościowo regulują działalność w obszarze antarktycznym. Nie jest zasadne na tym etapie powtarzanie czy podsumowywanie wszystkich ustaleń dokonanych w powyższej analizie. Na podkreślenie zasługuje jednak fakt, że System Antarktyczny w sposób istotny rozwinął się przez wskazany okres, dostosowując się do nowej sytuacji politycznej i nowych wyzwań. „Dynamikę” Układu można obserwować na co najmniej trzech płaszczyznach.

Po pierwsze, Układ nie jest współcześnie zamkniętym „klubem antarktycznym” kilku państw. Wprawdzie konieczność prowadzenia istotnej działalności naukowo-badawczej w regionie pozostaje warunkiem uzyskania Statusu Konsultatywnego, ale liczba państw uczestniczących w Spotkaniach Konsultatywnych wzrosła z 12 do 29, co oznacza, że pierwotne państwa-sygnatariusze Układu reprezentują obecnie mniej niż połowę składu ATCM. Dodatkowo, w spotkaniach tych, jako obserwatorzy, uczestniczą dalsze 24 państwa.

Po drugie, System Układu przeszedł też istotną modyfikację jeśli chodzi o zakres przedmiotowy spraw, którymi się zajmuje. Kolejne umowy międzynarodowe: Konwencja o ochronie fok

---

²⁸⁴ Art. 19 ust. 1 Protokołu madryckiego.

²⁸⁵ Art. 19 ust. 3-5 Protokołu madryckiego.

²⁸⁶ Aneks do Protokołu, art. 1-13.

²⁸⁷ Poza odnotowanym powyżej „pozytywnym” ograniczeniem kompetencji Trybunału, jest też ograniczenie „negatywne”, zgodnie z którym Trybunał Arbitrażowy „nie będzie właściwy do decydowania lub orzekania w odniesieniu do jakiegokolwiek sprawy wchodzącej w zakres artykułu IV Układu”, tj. dotyczącego kwestii roszczeń terytorialnych a obszarze antarktycznym. Zob. art. 19 ust. 2 w zw. z art. 20 ust. 2 Protokołu madryckiego.

²⁸⁸ Szerzej na ten temat: T. Treves, *Compulsory Settlement of Disputes: A New Element in the Antarctic System* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), *op. cit.*, s. 603-612.

antarktycznych z 1972 r. Konwencja o CCAMLR z 1980 r. oraz, zwłaszcza, Protokół madrycki z 1991 r. sprawiają, że obecne uregulowania prawne w obszarze antarktycznym w sposób istotny wykraczają poza pierwotne 12 artykułów Układu.

Obydwie podkreślone powyżej kwestie pokazują też, że System adaptuje się do nowych wyzwań polityczno-prawnych, co też niewątpliwie przyczyniło się do, *summa summarum*, odrzucenia Konwencji CRAMRA, ale także zmniejszenia głosów krytycznych wysuwanych wcześniej pod jego adresem na forum ONZ.

Trzecią płaszczyzną rozwoju Układu jest naturalnie element instytucjonalny. Z jednej strony ATCM, później wspomniany przez CEP, stał się aktywnym forum podejmowania decyzji w szerokim spektrum spraw. W tym też kontekście, dokonano również wewnętrznej systematyki aktów przyjmowanych przez ATCM (wprowadzony w 1995 r. podział na środki, decyzje, rezolucje oraz raporty końcowe). Z drugiej zaś strony ustanowiono Sekretariat Układu Antarktycznego, który – choć z relatywnie ograniczonymi kompetencjami – zapewnia ciągłość instytucjonalną i, w pewnym zakresie, prezentuje prace prowadzone na forum Układu w przestrzeni publicznej.

Nie sposób też nie zauważyć, że Polska była aktywnym uczestnikiem drogi, jaką przeszedł Układ. Była pierwszym państwem (spoza pierwotnych 12 państw sygnatariuszy), które stało się Stroną Układu i pierwszym państwem, które uzyskało Status Konsultatywny, a więc od 1977 r. uczestniczy z prawem głosu w posiedzeniach ATCM. W tym ostatnim kontekście trzeba ponownie podkreślić, że kluczowym argumentem za przyznaniem Polsce takiego Statusu było wybudowanie Stacji im. H. Arctowskiego oraz prowadzenie dzięki niej istotnej działalności badawczo-naukowej.

Na zakończenie warto jednak wskazać, że naturalnie istnieje nadal szereg kwestii kontrowersyjnych bądź wymagających dalszej pracy. Odnotowano już powyżej, że właściwa implementacja (m.in. krajowa) Protokołu madryckiego pozostaje trudnym zadaniem. Wyzwania łączą się też naturalnie z kwestią odpowiedzialności za szkody wyrządzone w środowisku, a długi okres (począwszy od jego przyjęcia w 2005 r.), w którym nie wchodzi w życie Załącznik VI do Protokołu madryckiego w pewnej mierze na to też wskazuje. W tym miejscu, należy jednak zwrócić uwagę na wybrane dwie kwestie.

Pierwsza z nich to zagadnienie intensyfikacji działalności o charakterze pozarządowym w obszarze antarktycznym, czego najbardziej wyraźnym przykładem jest turystyka antarktyczna²⁸⁹. Dość powiedzieć, biorąc tylko pod uwagę oficjalne dane IAATO, że liczba turystów w obszarze antarktycznym w sezonie 2012-2013 wyniosła 34.316 osób, a w sezonie 2016-2017 – już

---

²⁸⁹ Wśród innych zagadnień można np. zwrócić uwagę na działalność Kongsberg Satellite Services' (KSAT), jako szczególnego rodzaju działalności komercyjnej na dużą skalę, podejmowanej na terenie antarktycznej stacji naukowej (tj. norweskiej stacji „Troll”). Zob. raport inspekcyjny USA i Rosji z 2012 r., dostępny tu: http://www.ats.aq/devAS/ats_governance_listinspections.aspx.

44.367²⁹⁰. Niezależnie od samej skali wzrostowej, liczby te pokazują, że corocznie w obszarze antarktycznym znajduje się duża grupa ludzi z wielu państw. Z jednej strony, zjawisko to rodzi nowe wyzwania związane z zarządzaniem tym obszarem (choćby dotyczące ochrony środowiska i zapewnienia bezpieczeństwa). Z drugiej strony, powoduje ono także wyzwanie prawno-organizacyjne dla każdego z państw, związane z ustanowieniem odpowiedniego systemu, który umożliwi uzyskanie wiedzy o działalności turystycznej podejmowanej przez jego obywateli lub na jego statkach bądź terytorium²⁹¹ oraz jej właściwą regulację, m.in. w świetle obowiązujących wymogów Protokołu madryckiego i jego załączników²⁹². Kwestia ta już od dłuższego czasu znajduje się w centrum zainteresowania ATCM²⁹³, ale niewątpliwie nadal wymaga zarówno współpracy państw na tym forum, jak i podejmowania działań w prawie krajowym²⁹⁴.

Drugim, nowszym, wyzwaniem jest kwestia tzw. bioposzukiwań (ang. bioprospecting) i ewentualnego wykorzystania (naukowego lub komercyjnego) morskich zasobów genetycznych z obszaru antarktycznego. Zagadnienie to, po pierwsze, łączy się ze skomplikowaną kwestią relacji normatywnych Układu i Protokołu madryckiego z reżimem międzynarodowego prawa morza wyrażonego współcześnie w UNCLOS. Po drugie, ma niewątpliwie związek z podejmowanymi od ponad dekady na forum ONZ pracami zmierzającymi do wynegocjowania kolejnego porozumienia implementacyjnego do Konwencji o prawie morza w sprawie ochrony i zrównoważonego wykorzystania morskiej różnorodności biologicznej poza granicami jurysdykcji państw²⁹⁵. Problematyka ta zarówno odnawia istniejące już kontrowersje dotyczące tego, na ile inne umowy międzynarodowe (tj. spoza Systemu Układu Antarktycznego, jak np. UNCLOS) mogą regulować działania

---

²⁹⁰ Zob. dane na stronie: <https://iaato.org/tourism-statistics>. Analizując dane za ostatni sezon, można wskazać, że najwięcej turystów pochodzi z USA (30%), a w następnej kolejności są turyści z Chin (14%), Australii (10%), Niemiec (10%) i Wielkiej Brytanii (9%). Jeszcze na początku lat 90-tych XX wieku, liczba turystów oscylowała wokół 4.000. Ostatnie dane za: E. Molenaar, *Sea-Borne Tourism in Antarctica: Avenues for Further Intergovernmental Regulation*, *IJMC*, Vol. 20 (2005), No 2, s. 248.

²⁹¹ Zob. art. VII ust. 5 Układu.

²⁹² Protokół madrycki zarówno wprost, jak i w sposób dorozumiany obejmuje działania turystyczne. Zob. np. art. 3 ust. 4, 8 ust. 2, 15 ust. 1 lit. a Protokołu madryckiego oraz art. 1 ust. 1 Załącznika I oraz III. Szereg przepisów, poprzez ogólne odniesienie do „działalności”, niewątpliwie również dotyczy turystyki (zob. np. art. 3, art. 6 ust. 1 i 4, art. 13 ust. 2 Protokołu madryckiego. Oznacza to zarazem, że sam Protokół i jego Załączniki (m.in. postanowienia dot. EIA, gospodarki odpadami, obszarów chronionych, ochrony fauny i flory) muszą być przestrzegane przy organizowaniu i prowadzeniu działalności turystycznej.

²⁹³ Zob. zalecenie IV-27 (1966), Regulation of Antarctic Tourism oraz zalecenie VIII-9 (1975), Statement of Accepted Practices in Tourism. Aktywniejsze działania ATCM dot. turystyki rozpoczęły się w latach 90-tych XX wieku. Zob. zwłaszcza zalecenie XVIII-1 (1994), Tourism and Non-governmental activities. Ostatnio zob. m.in. rezolucja 7 (2009), General Principles of Antarctic Tourism oraz rezolucja 6 (2017), Guidelines on Contingency Planning, Insurance and Other Matters for Tourist and Other Non-Governmental Activities in the Antarctic Treaty Area.

²⁹⁴ Szerzej na ten temat: M.G. Richardson, *Regulating Tourism in the Antarctic: Issues of Environment and Jurisdiction* [w:] D. Vidas (red.), op. cit., s. 71-90 oraz E. Molenaar, *Sea-Borne Tourism in Antarctica...*, s. 247-295.

²⁹⁵ Szerzej na temat wskazanych negocjacji zob.: K.J. Marciniak, *Morskie zasoby genetyczne...*, m.in. s. 5-12 oraz <http://www.un.org/Depts/los/biodiversity/prepcom.htm>.

w obszarze antarktycznym²⁹⁶ oraz rodzi dalszy problem merytoryczny: jakie ewentualnie decyzje Strony Konsultatywne powinny podjąć w sprawie regulacji bioposzukiwań w obszarze antarktycznym²⁹⁷. Zapewne, w zależności od postępu stosownych prac na forum ONZ²⁹⁸, także Strony Konsultatywne Układu mogą zintensyfikować swoje prace w tym zakresie.

Niewątpliwie jednak, podstawowe cele Układu – zapewnienie pokojowej współpracy w obszarze antarktycznym oraz wyznaczenie go jako obszaru wolności naukowej (a od końca lat 90-tych, tj. po wejściu w życie Protokołu madryckiego, jako „rezerwatu naturalnego, zarezerwowanego dla pokoju i nauki”) – udało się zrealizować. Konkluzja ta zapewne pozostanie aktualna, niezależnie od choćby powyżej odnotowanych wyzwań, właśnie z uwagi na fakt, że System Układu Antarktycznego adaptuje się do zmieniających okoliczności i wymogów.

---

²⁹⁶ Kontrowersja ta istnieje też w wymiarze instytucjonalnym, a więc na ile ONZ i jego państwa członkowskie (oraz decyzje przez nie przyjęte) mogą skutkować materialnymi rozwiązaniami w obszarze antarktycznym. Symbolicznym wyrazem tego, jak delikatna jest to materia, jest decyzja ostatniego ATCM w Pekinie, przygotowująca projekt odpowiedzi (mailowej) Sekretariatu Układu na wiadomości/zaproszenia kierowane do niego z ONZ w omawianej sprawie negocjacji dotyczących bioróżnorodności morskiej. Zob. Final Report of the Fortieth Antarctic Treaty Consultative Meeting - Twentieth Committee for Environmental Protection Meeting, Beijing, China, 22 May-1 June 2017, ust. 172.

²⁹⁷ Zagadnienie to było poruszane przez kilka państw (m.in. Belgię, Francję oraz Holandię) w dokumentach roboczych przygotowanych na spotkania ATCM, aczkolwiek dotychczas przyjęte decyzje nie zawierają istotniejszych rozwiązań merytorycznych (poza zasadnością wymiany informacji oraz rolą współpracy w tym zakresie). Zob. rezolucja 7 (2005), Biological Prospecting, rezolucja 9 (2009), Collection and use of Antarctic biological material oraz rezolucja 6 (2013), Biological Prospecting in Antarctica.

²⁹⁸ Poza materiałami wskazanymi w przypisie nr 295 powyżej, zob. też: rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 69/292, Development of an international legally-binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction oraz najbardziej aktualny dokument w tej sprawie: Report of the Preparatory Committee established by General Assembly resolution 69/292: Development of an international legally binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction (2017).

Autor: Leszek Krzemien

Kolonia pingwinów Adeli (*Pygoscelis adeliae*) na terenie ASPA 128 w sąsiedztwie Polskiej Stacji Antarktycznej. ASPA No 128 (Antarctic Special Protected Area) to ścisły rezerwat, do którego wstęp mają osoby po otrzymaniu specjalnych zezwoleń.

II.

Układ Antarktyczny
wraz z Protokołem o ochronie środowiska

UKŁAD ANTARKTYCZNY podpisany w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r.¹

Rządy Argentyny, Australii, Belgii, Chile, Republiki Francuskiej, Japonii, Nowej Zelandii, Norwegii, Republiki Południowej Afryki, Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki;

Uznając, że jest w interesie całej ludzkości, aby Antarktyka nadal w przyszłości zawsze była wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych;

Doceniając istotny wkład wniesiony do nauki, dzięki współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w Antarktyce;

Będąc przekonanymi, że stworzenie trwałego fundamentu dla kontynuowania i rozwoju takiej współpracy na zasadzie wolności badań naukowych w Antarktyce, jak to miało miejsce podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego, odpowiada interesom nauki i postępu całej ludzkości;

Będąc również przekonanymi, że Układ zapewniający wykorzystanie Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych i sprzyjający utrzymaniu harmonijnych stosunków międzynarodowych w Antarktyce będzie rozwijał cele i zasady Karty Narodów Zjednoczonych;

THE ANTARCTIC TREATY signed at Washington on December 1, 1959

The Governments of Argentina, Australia, Belgium, Chile, the French Republic, Japan, New Zealand, Norway, the Union of South Africa, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America,

Recognizing that it is in the interest of all mankind that Antarctica shall continue for ever to be used exclusively for peaceful purposes and shall not become the scene or object of international discord;

Acknowledging the substantial contributions to scientific knowledge resulting from international cooperation in scientific investigation in Antarctica;

Convinced that the establishment of a firm foundation for the continuation and development of such cooperation on the basis of freedom of scientific investigation in Antarctica as applied during the International Geophysical Year accords with the interests of science and the progress of all mankind;

Convinced also that a treaty ensuring the use of Antarctica for peaceful purposes only and the continuance of international harmony in Antarctica will further the purposes and principles embodied in the Charter of the United Nations;

¹ Układ Antarktyczny, sporządzony w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r. (Dz.U. z 1961 r. nr 46, poz. 237; Dz.U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087; Dz.U. z 2017 r., poz. 1915, Załącznik). Układ wszedł w życie dnia 23 czerwca 1961 r., a jego stronami są obecnie 53 państwa.

Uzgodniły, co następuje:

Artykuł I

1. Antarktyka będzie wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych. Zabrania się w szczególności wszelkich przedsięwzięć o charakterze wojskowym, jak tworzenie baz i fortyfikacji wojskowych, przeprowadzanie manewrów wojskowych oraz doświadczeń ze wszelkimi rodzajami broni.
2. Niniejszy Układ nie zabrania korzystania z personelu lub sprzętu wojskowego dla badań naukowych lub dla wszelkich innych celów pokojowych.

Artykuł II

Wolność badań naukowych w Antarktyce oraz współpraca w tej dziedzinie, jak to miało miejsce podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego, będą kontynuowane zgodnie z postanowieniami niniejszego Układu.

Artykuł III

1. W celu rozszerzenia współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w Antarktyce, jak przewidziano w artykule II niniejszego Układu, Umawiające się Strony zgadzają się, że w maksymalnie możliwym i praktycznie osiągalnym stopniu:
  - a) dokonuje się wymiany informacji co do planów prac naukowych w Antarktyce, aby zapewnić maksymalną oszczędność środków i skuteczność prac,
  - b) dokonuje się wymiany personelu naukowego między ekspedycjami i stacjami w Antarktyce,
  - c) dokonuje się wymiany danych i rezultatów obserwacji naukowych w Antarktyce i zapewnia się swobodny dostęp do nich.
2. Przy wykonaniu postanowień niniejszego

Have agreed as follows:

Article I

1. Antarctica shall be used for peaceful purposes only. There shall be prohibited, inter alia, any measures of a military nature, such as the establishment of military bases and fortifications, the carrying out of military maneuvers, as well as the testing of any type of weapons.
2. The present Treaty shall not prevent the use of military personnel or equipment for scientific research or for any other peaceful purpose.

Article II

Freedom of scientific investigation in Antarctica and cooperation toward that end, as applied during the International Geophysical Year, shall continue, subject to the provisions of the present Treaty.

Article III

1. In order to promote international cooperation in scientific investigation in Antarctica, as provided for in Article II of the present Treaty, the Contracting Parties agree that, to the greatest extent feasible and practicable:
  - (a) information regarding plans for scientific programs in Antarctica shall be exchanged to permit maximum economy and efficiency of operations;
  - (b) scientific personnel shall be exchanged in Antarctica between expeditions and stations;
  - (c) scientific observations and results from Antarctica shall be exchanged and made freely available.
2. In implementing this Article, every encoura-

artykułu udziela się wszechstronnego poparcia ustanowieniu stosunków rzeczowej współpracy z tymi agencjami wyspecjalizowanymi Organizacji Narodów Zjednoczonych i innymi organizacjami międzynarodowymi, które są zainteresowane w sprawach Antarktyki pod względem naukowym lub technicznym.

Artykuł IV

1. Żadne postanowienie niniejszego Układu nie będzie interpretowane jako:
  - a) zrzeczenie się przez którąkolwiek z Umawiających się Stron zgłoszonych poprzednio praw lub roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce,
  - b) całkowite lub częściowe zrzeczenie się przez którąkolwiek z Umawiających się Stron jakiegokolwiek podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce, którą ta Strona może posiadać w wyniku swej działalności lub działalności swoich obywateli w Antarktyce lub na skutek innych przyczyn,
  - c) narażenie na szwank pozycji którejkolwiek z Umawiających się Stron odnośnie do uznawania bądź nieuznawania przez nią prawa lub roszczeń lub podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce jakiegokolwiek innego państwa.
2. Żadne posunięcia lub działania, dokonane w okresie gdy niniejszy Układ pozostaje w mocy, nie stwarzają podstawy do zgłoszenia, podtrzymania lub negocjowania roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce i nie stwarzają żadnych praw do suwerenności w Antarktyce. Żadnego nowego roszczenia lub zwiększenia istniejącego roszczenia do suwerenności terytorialnej w Antarktyce nie można zgłaszać w okresie pozostawania niniejszego Układu w mocy".

gement shall be given to the establishment of cooperative working relations with those Specialized Agencies of the United Nations and other international organizations having a scientific or technical interest in Antarctica.

Article IV

1. Nothing contained in the present Treaty shall be interpreted as:
  - (a) a renunciation by any Contracting Party of previously asserted rights of or claims to territorial sovereignty in Antarctica;
  - (b) a renunciation or diminution by any Contracting Party of any basis of claim to territorial sovereignty in Antarctica which it may have whether as a result of its activities or those of its nationals in Antarctica, or otherwise;
  - (c) prejudicing the position of any Contracting Party as regards its recognition or non-recognition of any other State's right of or claim or basis of claim to territorial sovereignty in Antarctica.
2. No acts or activities taking place while the present Treaty is in force shall constitute a basis for asserting, supporting or denying a claim to territorial sovereignty in Antarctica or create any rights of sovereignty in Antarctica. No new claim, or enlargement of an existing claim, to territorial sovereignty in Antarctica shall be asserted while the present Treaty is in force.

Artykuł V

1. Zabrania się wszelkich wybuchów jądrowych w Antarktyce oraz usuwania w tym rejonie odpadów promieniotwórczych.
2. W razie zawarcia umów międzynarodowych w sprawie wykorzystania energii jądrowej, włączając w to wybuchy jądrowe i usuwanie odpadów promieniotwórczych, w jakich będą uczestniczyć wszystkie Umawiające się Strony, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, ustanowione przez takie umowy zasady stosowane będą w Antarktyce.

Artykuł VI

Postanowienia niniejszego Układu dotyczą rejonu położonego na południe od 60 równoleżnika szerokości geograficznej południowej, włączając w to wszystkie szelfy lodowe, lecz nic w niniejszym Układzie nie uszczupla i w żadnej mierze nie narusza praw jakiegokolwiek państwa lub wykonywania tych praw zgodnie z prawem międzynarodowym dotyczącym otwartego morza, w granicach tego rejonu.

Artykuł VII

1. Dla osiągnięcia celów i zapewnienia przestrzegania postanowień niniejszego Układu każda z Umawiających się Stron, której przedstawiciele uprawnieni są do uczestnictwa w naradach wspomnianych w artykule IX niniejszego Układu, ma prawo mianować obserwatorów do przeprowadzania jakiegokolwiek inspekcji, przewidzianej w niniejszym artykule. Obserwatorzy są obywatelami tych Umawiających się Stron, które ich mianują. Nazwiska obserwatorów podaje się do wiadomości wszystkim pozostałym Umawiającym się Stronom uprawnionym do mianowania obserwatorów; zakończenie ich funkcji jest przedmiotem analogicznego zawiadomienia.

Article V

1. Any nuclear explosions in Antarctica and the disposal there of radioactive waste material shall be prohibited.
2. In the event of the conclusion of international agreements concerning the use of nuclear energy, including nuclear explosions and the disposal of radioactive waste material, to which all of the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX are parties, the rules established under such agreements shall apply in Antarctica.

Article VI

The provisions of the present Treaty shall apply to the area south of 60° South Latitude, including all ice shelves, but nothing in the present Treaty shall prejudice or in any way affect the rights, or the exercise of the rights, of any State under international law with regard to the high seas within that area.

Article VII

1. In order to promote the objectives and ensure the observance of the provisions of the present Treaty, each Contracting Party whose representatives are entitled to participate in the meetings referred to in Article IX of the Treaty shall have the right to designate observers to carry out any inspection provided for by the present Article. Observers shall be nationals of the Contracting Parties which designate them. The names of observers shall be communicated to every other Contracting Party having the right to designate observers, and like notice shall be given of the termination of their appointment.

2. Każdy obserwator, mianowany zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu, ma całkowicie wolny dostęp w każdej chwili do każdego lub do wszystkich rejonów Antarktyki.
  3. Wszystkie rejony Antarktyki, łącznie ze wszystkimi stacjami, urządzeniami i sprzętem w tych rejonach oraz wszystkie statki morskie i powietrzne w miejscach wyładunku i załadunku ładunków lub personelu w Antarktyce są w każdej chwili dostępne dla dokonania inspekcji przez każdego z obserwatorów mianowanych zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu.
  4. Każda z Umawiających się Stron, uprawniona do mianowania obserwatorów, może w każdej chwili przeprowadzić inspekcję powietrzną dowolnego rejonu lub wszystkich rejonów Antarktyki.
  5. Każda z Umawiających się Stron od chwili wejścia dla niej w życie niniejszego Układu informuje inne Umawiające się Strony i później zawiadamia je zawczasu:
    - a) o wszystkich wyprawach do Antarktyki lub w obszar Antarktyki, podejmowanych przez jej statki lub jej obywateli oraz o wszystkich wyprawach do Antarktyki, które są organizowane na jej terytorium lub z jej terytorium wyruszają,
    - b) o wszystkich stacjach w Antarktyce zajmowanych przez jej obywateli,
    - c) o wszelkim personelu lub sprzęcie wojskowym przeznaczonym do wysłania przez nią do Antarktyki z przestrzeganiem warunków przewidzianych w ustępie 2 artykułu I niniejszego Układu.
2. Each observer designated in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article shall have complete freedom of access at any time to any or all areas of Antarctica.
  3. All areas of Antarctica, including all stations, installations and equipment within those areas, and all ships and aircraft at points of discharging or embarking cargoes or personnel in Antarctica, shall be open at all times to inspection by any observers designated in accordance with paragraph 1 of this Article.
  4. Aerial observation may be carried out at any time over any or all areas of Antarctica by any of the Contracting Parties having the right to designate observers.
  5. Each Contracting Party shall, at the time when the present Treaty enters into force for it, inform the other Contracting Parties, and thereafter shall give them notice in advance, of
    - (a) all expeditions to and within Antarctica, on the part of its ships or nationals, and all expeditions to Antarctica organized in or proceeding from its territory;
    - (b) all stations in Antarctica occupied by its nationals; and
    - (c) any military personnel or equipment intended to be introduced by it into Antarctica subject to the conditions prescribed in paragraph 2 of Article I of the present Treaty.

Artykuł VIII

1. W celu ułatwienia wykonania ich funkcji na podstawie niniejszego Układu i bez uszczerbku dla pozycji każdej z Umawiających się Stron w sprawie jurysdykcji nad wszystkimi innymi osobami w Antarktyce, obserwatorzy mianowani zgodnie z postanowieniami ustępu 1 artykułu VII oraz personel naukowy, który Strony wymieniają między sobą w myśl ustępu 1 litery b) artykułu III Układu, a także personel towarzyszący wszelkim takim osobom, podlegają jurysdykcji tylko tej Umawiającej się Strony, której są obywatelami w odniesieniu do wszelkich czynów lub zaniedbań, mających miejsce podczas ich pobytu w Antarktyce, związanego z wykonywaniem ich funkcji.
2. Bez uszczerbku dla postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu i przed podjęciem środków, przewidzianych w ustępie 1 litery e) artykułu IX, zainteresowane Umawiające się Strony w przypadku każdego sporu dotyczącego wykonywania jurysdykcji w Antarktyce przeprowadzą natychmiast między sobą konsultacje w celu osiągnięcia akceptowalnego dla nich rozwiązania.

Artykuł IX

1. Przedstawiciele Umawiających się Stron, wymienionych w preambule niniejszego Układu, zbiorą się w mieście Canberra nie później niż w dwa miesiące po wejściu w życie niniejszego Układu, a następnie zbierać się będą w odpowiednich miejscach w celu wymiany informacji, wzajemnych konsultacji w sprawach Antarktyki, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, opracowania i zalecenia swoim Rządom środków mających się przyczynić do realizacji zasad i celów niniejszego Układu, uwzględniając środki dotyczące:

Article VIII

1. In order to facilitate the exercise of their functions under the present Treaty, and without prejudice to the respective positions of the Contracting Parties relating to jurisdiction over all other persons in Antarctica, observers designated under paragraph 1 of Article VII and scientific personnel exchanged under subparagraph 1(b) of Article III of the Treaty, and members of the staffs accompanying any such persons, shall be subject only to the jurisdiction of the Contracting Party of which they are nationals in respect of all acts or omissions occurring while they are in Antarctica for the purpose of exercising their functions.
2. Without prejudice to the provisions of paragraph 1 of this Article, and pending the adoption of measures in pursuance of subparagraph 1(e) of Article IX, the Contracting Parties concerned in any case of dispute with regard to the exercise of jurisdiction in Antarctica shall immediately consult together with a view to reaching a mutually acceptable solution.

Article IX

1. Representatives of the Contracting Parties named in the preamble to the present Treaty shall meet at the City of Canberra within two months after the date of entry into force of the Treaty, and thereafter at suitable intervals and places, for the purpose of exchanging information, consulting together on matters of common interest pertaining to Antarctica, and formulating and considering, and recommending to their Governments, measures in furtherance of the principles and objectives of the Treaty, including measures regarding:

a) wykorzystania Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych, b) ułatwiania badań naukowych w Antarktyce, c) ułatwiania międzynarodowej współpracy naukowej w Antarktyce, d) ułatwiania realizacji praw inspekcji, przewidzianych w artykule VII niniejszego Układu, e) kwestii dotyczących wykonywania jurysdykcji w Antarktyce, f) ochrony i zachowania żywych zasobów w Antarktyce. 2. Każdej Umawiającej się Stronie, która stała się uczestnikiem niniejszego Układu, przez przystąpienie zgodnie z postanowieniem artykułu XIII, przysługuje prawo mianowania przedstawicieli uczestniczących w naradach wspomnianych w ustępie 1 niniejszego artykułu, tak długo, jak Umawiające się Strony wykazują zainteresowanie Antarktyką przez prowadzenie tam istotnej pracy naukowo-badawczej, takiej jak założenie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej. 3. Sprawozdania obserwatorów, wspomnianych w artykule VII niniejszego Układu, przesyłane są do przedstawicieli Umawiających się Stron, którzy uczestniczą w naradach wspomnianych w ustępie 1 niniejszego artykułu. 4. Środki wymienione w ustępie 1 niniejszego artykułu wchodzi w życie po zaaprobowaniu ich przez wszystkie Umawiające się Strony, których przedstawiciele byli uprawnieni do udziału w naradach zwołanych dla rozpatrzenia tych środków. 5. Poszczególne lub wszystkie prawa ustanowione	(a) use of Antarctica for peaceful purposes only; (b) facilitation of scientific research in Antarctica; (c) facilitation of international scientific cooperation in Antarctica; (d) facilitation of the exercise of the rights of inspection provided for in Article VII of the Treaty; (e) questions relating to the exercise of jurisdiction in Antarctica; (f) preservation and conservation of living resources in Antarctica. 2. Each Contracting Party which has become a party to the present Treaty by accession under Article XIII shall be entitled to appoint representatives to participate in the meetings referred to in paragraph 1 of the present Article, during such time as that Contracting Party demonstrates its interest in Antarctica by conducting substantial scientific research activity there, such as the establishment of a scientific station or the despatch of a scientific expedition. 3. Reports from the observers referred to in Article VII of the present Treaty shall be transmitted to the representatives of the Contracting Parties participating in the meetings referred to in paragraph 1 of the present Article. 4. The measures referred to in paragraph 1 of this Article shall become effective when approved by all the Contracting Parties whose representatives were entitled to participate in the meetings held to consider those measures. 5. Any or all of the rights established in the

wione niniejszym Układem mogą być wykonywane z dniem wejścia w życie Układu niezależnie od tego, czy środki mające ułatwić wykonywanie tych praw były czy też nie były zaproponowane, rozpatrzone lub zaaprobowane, jak to przewiduje niniejszy artykuł.

Artykuł X

Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się do podjęcia odpowiednich wysiłków, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, by w Antarktyce nikt nie prowadził jakiegokolwiek działalności sprzecznej z zasadami lub celami niniejszego Układu.

Artykuł XI

1. W razie powstawania jakiegokolwiek sporu między dwiema lub kilkoma Umawiającymi się Stronami, co do interpretacji lub stosowania niniejszego Układu, strony te przeprowadzą między sobą konsultacje w celu rozstrzygnięcia sporu w drodze rokowań, badań, pośrednictwa, koncyliacji, arbitrażu, postępowania sądowego lub innymi sposobami pokojowymi stosownie do swego wyboru.
2. Wszelki tego rodzaju spór, który nie będzie rozstrzygnięty w ten sposób, przekazuje się, za każdorazową zgodą wszystkich Stron uczestniczących w sporze do rozstrzygnięcia Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości; w braku rozstrzygnięcia Strony uczestniczące w sporze, nie będą jednak zwolnione z obowiązku dalszego poszukiwania rozstrzygnięcia sporu za pomocą jakiegokolwiek z różnych środków pokojowych, wymienionych w ustępie 1 niniejszego artykułu.

Artykuł XII

1. a) Niniejszy Układ może być w każdym czasie zmieniony lub poprawiony za zgodą wszystkich Umawiających się Stron, których

present Treaty may be exercised as from the date of entry into force of the Treaty whether or not any measures facilitating the exercise of such rights have been proposed, considered or approved as provided in this Article.

Article X

Each of the Contracting Parties undertakes to exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in any activity in Antarctica contrary to the principles or purposes of the present Treaty.

Article XI

1. If any dispute arises between two or more of the Contracting Parties concerning the interpretation or application of the present Treaty, those Contracting Parties shall consult among themselves with a view to having the dispute resolved by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement or other peaceful means of their own choice.
2. Any dispute of this character not so resolved shall, with the consent, in each case, of all parties to the dispute, be referred to the International Court of Justice for settlement; but failure to reach agreement on reference to the International Court shall not absolve parties to the dispute from the responsibility of continuing to seek to resolve it by any of the various peaceful means referred to in paragraph 1 of this Article.

Article XII

1. (a) The present Treaty may be modified or amended at any time by unanimous agreement of the Contracting Parties whose

przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX. Każda taka zmiana lub każda poprawka wchodzi w życie po otrzymaniu przez rząd-depozytariusza od wszystkich tych Umawiających się Stron zawiadomienia o jej ratyfikacji.

b) Następnie taka zmiana lub poprawka wchodzi w życie w stosunku do każdej Umawiającej się Strony po otrzymaniu od niej przez rząd-depozytariusza zawiadomienia o ratyfikacji. Każdą Umawiającą się Stronę, od której nie otrzymano zawiadomienia o ratyfikacji w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie zmiany lub poprawki, zgodnie z postanowieniami ustępu 1 litery a) niniejszego artykułu, uważać się będzie za nie będącą już uczestnikiem Układu od dnia wygaśnięcia tego terminu.

2. a) Jeżeli po upływie trzydziestu lat od dnia wejścia w życie niniejszego Układu którejkolwiek z Umawiających się Stron, której przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, zażąda, przez zawiadomienie skierowane do rządu-depozytariusza, zwołania konferencji wszystkich Umawiających się Stron w celu omówienia funkcjonowania Układu, konferencję taką zwołuje się tak szybko, jak to możliwe.

b) Każdą zmianę lub poprawkę do niniejszego Układu, zaaprobowaną na wspomnianej konferencji przez większość reprezentowanych na niej Umawiających się Stron, włączając większość tych Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, rząd-depozytariusz podaje do wiadomości wszystkich Umawiających się Stron natychmiast po zakończeniu konferencji. Każda zmiana lub poprawka wchodzi w życie zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu.

representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX. Any such modification or amendment shall enter into force when the depositary Government has received notice from all such Contracting Parties that they have ratified it.

(b) Such modification or amendment shall thereafter enter into force as to any other Contracting Party when notice of ratification by it has been received by the depositary Government. Any such Contracting Party from which no notice of ratification is received within a period of two years from the date of entry into force of the modification or amendment in accordance with the provisions of subparagraph 1(a) of this Article shall be deemed to have withdrawn from the present Treaty on the date of the expiration of such period.

2. (a) If after the expiration of thirty years from the date of entry into force of the present Treaty, any of the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX so requests by a communication addressed to the depositary Government, a Conference of all the Contracting Parties shall be held as soon as practicable to review the operation of the Treaty.

(b) Any modification or amendment to the present Treaty which is approved at such a Conference by a majority of the Contracting Parties there represented, including a majority of those whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX, shall be communicated by the depositary Government to all the Contracting Parties immediately after the termination of the Conference and shall enter into force in accordance with the provisions of paragraph 1 of the present Article

c) Jeżeli taka zmiana lub poprawka nie wejdzie w życie zgodnie z postanowieniami ustępu 1 litery a) niniejszego artykułu w ciągu dwóch lat od daty zawiadomienia wszystkich Umawiających się Stron, każda Umawiająca się Strona może w każdej chwili, po zakończeniu tego terminu, notyfikować rządowi-depozytariuszowi wypowiedzenie niniejszego Układu, zaś takie wypowiedzenie nabierze mocy po upływie dwóch lat od daty otrzymania tej notyfikacji przez rząd-depozytariusza.

Artykuł XIII

1. Niniejszy Układ podlega ratyfikacji przez państwa, które go podpisały. Będzie on otwarty do przystąpienia dla każdego państwa będącego członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych lub dla każdego innego państwa, które może być zaproszone do przystąpienia do Układu za zgodą wszystkich Umawiających się Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach, przewidzianych w artykule IX niniejszego Układu.
2. Ratyfikacja niniejszego Układu lub przystąpienie do niego dokonywane jest przez każde państwo zgodnie z jego przepisami konstytucyjnymi.
3. Dokumenty ratyfikacyjne i dokumenty przystąpienia składa się na przechowanie Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, który jest rządem-depozytariuszem.
4. Rząd-depozytariusz zawiadamia wszystkie państwa, które podpisały Układ, oraz państwa, które do niego przystąpiły, o dacie złożenia każdego dokumentu ratyfikacyjnego lub dokumentu przystąpienia oraz o dacie wejścia w życie Układu i każdej zmiany lub poprawki do niego.

(c) If any such modification or amendment has not entered into force in accordance with the provisions of subparagraph 1(a) of this Article within a period of two years after the date of its communication to all the Contracting Parties, any Contracting Party may at any time after the expiration of that period give notice to the depositary Government of its withdrawal from the present Treaty; and such withdrawal shall take effect two years after the receipt of the notice by the depositary Government.

Article XIII

1. The present Treaty shall be subject to ratification by the signatory States. It shall be open for accession by any State which is a Member of the United Nations, or by any other State which may be invited to accede to the Treaty with the consent of all the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX of the Treaty.
2. Ratification of or accession to the present Treaty shall be effected by each State in accordance with its constitutional processes.
3. Instruments of ratification and instruments of accession shall be deposited with the Government of the United States of America, hereby designated as the depositary Government.
4. The depositary Government shall inform all signatory and acceding States of the date of each deposit of an instrument of ratification or accession, and the date of entry into force of the Treaty and of any modification or amendment thereto.

5. Po złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych przez wszystkie państwa, które go podpisały, niniejszy Układ wejdzie w życie dla tych państw oraz dla państw, które złożyły dokumenty przystąpienia. W przyszłości Układ wejdzie w życie dla każdego państwa, które do niego przystąpi, po złożeniu przez nie dokumentu przystąpienia.
6. Rząd-depozytariusz rejestruje niniejszy Układ zgodnie z postanowieniami artykułu 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł XIV

Niniejszy Układ sporządzono w języku angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim, przy czym każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny i zdeponowano w archiwum Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki, który przekaże należycie uwierzytelnione kopie Układu Rządom państw, które go podpisały lub które do niego przystąpiły.

5. Upon the deposit of instruments of ratification by all the signatory States, the present Treaty shall enter into force for those States and for States which have deposited instruments of accession. Thereafter the Treaty shall enter into force for any acceding State upon the deposit of its instrument of accession.
6. The present Treaty shall be registered by the depositary Government pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

Article XIV

The present Treaty, done in the English, French, Russian and Spanish languages, each version being equally authentic, shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America, which shall transmit duly certified copies thereof to the Governments of the signatory and acceding States.

Dokument ratyfikacyjny Układu Antarktycznego

Przekład

W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
Rada Państwa
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 1 grudnia 1959 r. sporządzony został w Waszyngtonie Układ w sprawie Antarktydy.

Po zaznajomieniu się z powyższym Układem Rada Państwa uznała go i uznaje za słuszny zarówno w całości jak i każde z postanowień w nim zawartych; oświadcza, że wymieniony Układ jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 6 kwietnia 1961 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY PAŃSTWA
H. A. Zawadzki

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

H. A. Rapacki

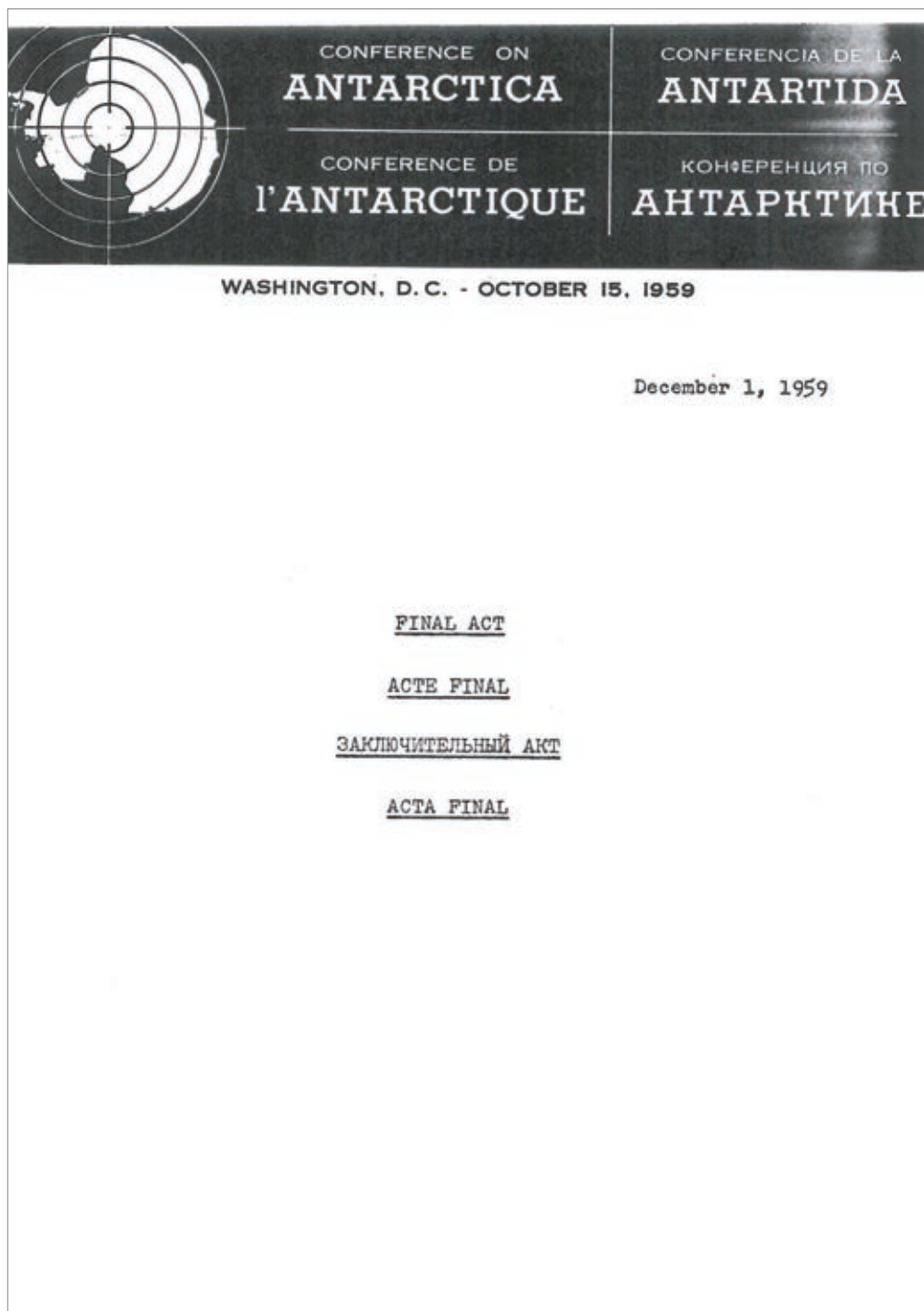

Autor: Anna Kidawa

Na początku XX wieku Wyspa Króla Jerzego była często odwiedzana przez statki wielorybnicze, czego świadectwem są liczne kości wielorybów zalegające na wybrzeżu.

Akt końcowy konferencji
w sprawie Antarktyki

FINAL ACT

The Governments of Argentina, Australia, Belgium, Chile, the French Republic, Japan, New Zealand, Norway, the Union of South Africa, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America,

Having accepted the invitation extended to them on May 2, 1958, by the Government of the United States of America to participate in a Conference on Antarctica to be attended by representatives of the twelve nations which cooperated in the Antarctic Program of the International Geophysical Year;

Appointed their respective Representatives, who are listed below by countries:

Argentina

Representative

His Excellency
Adolfo Scilingo
(Head of Delegation)

Alternate Representative

Dr. Francisco R. Bello

Australia

Representatives

The Right Honorable
Richard Gardiner Casey, C.H., D.S.O., M.C., M.P.
(Head of Delegation)

His Excellency the Honorable
Howard Beale, Q.C.
(Deputy Head of Delegation)

Alternate Representatives

J. C. G. Kevin

M. R. Booker

Belgium

Representative

His Excellency
Viscount Obert de Thieusies
(Head of Delegation)

Alternate Representatives

Jean de Bassompierre

Alfred van der Essen

Chile

Representatives

His Excellency
Marcial Mora
(Head of Delegation)

His Excellency
Enrique Gajardo

His Excellency
Julio Escudero

Alternate Representative

Horacio Suarez

The French Republic

Representative

His Excellency
Pierre Charpentier
(Head of Delegation)

Alternate Representative

Guy Scalabre

Japan

Representatives

His Excellency
Koichiro Asakai
(Head of Delegation)

Takeso Shimoda

New Zealand

Representatives

The Right Honorable
Walter Nash, C.H.
(Head of Delegation)

A. D. McIntosh, C.M.G.
(Deputy Head of Delegation)

Alternate Representative

G. D. L. White, M.V.O.

Norway

Representatives

His Excellency
Paul Koht
(Head of Delegation)

Torfinn Oftedal
(Deputy Head of Delegation)

Alternate Representatives

Dr. Anders K. Orvin

Gunnar Haerum

Union of South Africa

Representatives

The Honorable
Eric H. Louw
(Head of Delegation)

His Excellency
W. C. du Plessis
(Deputy Head of Delegation)

Alternate Representatives

J. G. Stewart
A. G. Dunn
D. Stuart Franklin

Union of Soviet Socialist Republics

Representatives

His Excellency
Vasili V. Kuznetsov
(Head of Delegation)

Grigory I. Tunkin

Alternate Representatives

Alexander A. Afanasiev
Vice Admiral Valentin A. Chekurov
Mikhail M. Somov
Mikhail N. Smirnovsky

United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Representatives

Sir Esler Dening, G.C.M.G., O.B.E.
(Head of Delegation)

His Excellency
Sir Harold Caccia, G.C.M.G., K.C.V.O.

Alternate Representatives

H. N. Brain, C.M.G., O.B.E.
The Viscount Hood, C.M.G.
The Honorable

United States of America

Representative

The Honorable
Herman Phleger
(Head of Delegation)

Alternate Representatives

The Honorable
Paul C. Daniels

George H. Owen

The Conference met at Washington on October 15, 1959. It had before it as a basis for discussion working papers considered in the course of informal preparatory talks among representatives of the twelve countries who had met in Washington following the afore-said invitation of the Government of the United States of America.

At the opening Plenary Session of the Conference the Honorable Herman Phleger, Head of the United States Delegation, was elected Chairman of the Conference. Mr. Henry E. Allen was appointed Secretary General of the Conference and Rapporteur.

The Conference established two Committees under rotating chairmanship to deal with the items on the agenda of the Conference. Following initial consideration of such items, these Committees were reconstituted as a Committee of the Whole. There were also established a Credentials Committee, a Drafting Committee, and a Committee on Style.

The final session of the Conference was held on December 1, 1959.

As a result of the deliberations of the Conference, as recorded in the summary records and reports of the respective Committees and

of the Plenary Sessions, the Conference formulated and submitted for signature on December 1, 1959, the Antarctic Treaty.

The Conference recommended to the participating Governments that they appoint representatives to meet in Washington within two months after the signing of the Treaty and thereafter at such times as may be convenient, pending the entry into force of the Treaty, to consult together and to recommend to their Governments such interim arrangements regarding the matters dealt with in the Treaty as they may deem desirable.

IN WITNESS WHEREOF, the following Plenipotentiaries sign this Final Act.

DONE at Washington this first day of December, one thousand nine hundred and fifty-nine, in the English, French, Russian and Spanish languages, each version being equally authentic, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the other Governments represented at the Conference.

FOR ARGENTINA:
POUR L'ARGENTINE:
ЗА АРГЕНТИНУ:
FOR LA ARGENTINA:

Howard Beale
Beale

FOR AUSTRALIA:
POUR L'AUSTRALIE:
ЗА АВСТРАЛИЮ:
FOR AUSTRALIA:

Howard Beale
Beale
Beale

FOR BELGIUM:
POUR LA BELGIQUE:
ЗА БЕЛЬГИЮ:
FOR BELGICA:

Howard Beale

FOR CHILE:
POUR LE CHILI:
ЗА ЧИЛИ:
FOR CHILE:

Marcos Jimenez
Gayardok
Juli Hernandez.

FOR THE FRENCH REPUBLIC:
POUR LA REPUBLIQUE FRANCAISE:
ЗА ФРАНЦУЗСКУЮ РЕСПУБЛИКУ:
FOR LA REPUBLICA FRANCESA:

Pierre Charbonnet

M. ———

FOR JAPAN:
POUR LE JAPON:
ЗА ЯПОНИЮ:
FOR JAPON:

Kinichiro Aokai

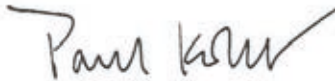
V. Shimoda

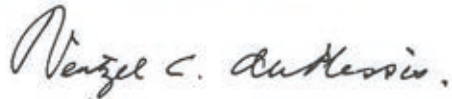
FOR NEW ZEALAND
POUR LA NOUVELLE-ZELANDE:
ЗА НОВУЮ ЗЕЛАНДИЮ:
POR NUEVA ZELANDIA:

FOR NORWAY
POUR LA NORVEGE:
ЗА НОРВЕГИЮ:
POR NORUEGA:

FOR THE UNION OF SOUTH AFRICA:
POUR L'UNION SUD-AFICAINE:
ЗА ЮЖНО-АФРИКАНСКИЙ СОЮЗ:
POR LA UNION DEL AFRICA DEL SUR:

FOR THE UNION OF SOVIET SOCIALIST REPUBLICS:
POUR L'UNION DES REPUBLIQUES SOCIALISTES SOVIETIQUES:
ЗА СОЮЗ СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК:
POR LA UNION DE REPUBLICAS SOCIALISTAS SOVIETICAS:

B. Rybczak.
D. Struzan

FOR THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND:
POUR LE ROYAUME-UNI DE GRANDE-BRETAGNE ET D'IRLANDE DU NORD:
ЗА СОЕДИНЕННОЕ КОРОЛЕВСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИИ И СЕВЕРНОЙ ИРЛАНДИИ:
POR EL REINO UNIDO DE GRAN BRETANA E IRLANDA DEL NORTE:

Handa Cassa

FOR THE UNITED STATES OF AMERICA:
POUR LES ETATS-UNIS D'AMERIQUE:
ЗА СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ АМЕРИКИ:
POR LOS ESTADOS UNIDOS DE AMERICA:

Herman Phleger
Paul C. Daniels

I CERTIFY THAT the foregoing is a true copy of the Final Act of the Conference on Antarctica signed at Washington on December 1, 1959 in the English, French, Russian, and Spanish languages, the signed original of which is deposited in the archives of the Government of the United States of America.

IN TESTIMONY WHEREOF, I, CHRISTIAN A. HERTER, Secretary of State of the United States of America, have hereunto caused the seal of the Department of State to be affixed and my name subscribed by the Authentication Officer of the said Department, at the city of Washington, in the District of Columbia, this second day of December, 1959.

_____
Secretary of State

By _____
Authentication Officer
Department of State

JHN 444747

Autor: Piotr Andryszczak

Grób Włodzimierza Puchalskiego. Pomnik wpisany na listę obiektów historycznych Antarktyki (HSM No 51).

Włodzimierz Puchalski – polski przyrodnik, fotograf, reżyser filmów przyrodniczych, zmarł na Wyspie Króla Jerzego w 1979r.

Autor: Mariusz Potocki

Pingwiny białobrewy (*Pygoscelis papua*) powracające z żerowania. Pingwin białobrewy to jeden z trzech gatunków pingwinów, które gniazdują na Wyspie Króla Jerzego.

Protokół o ochronie środowiska
do Układu Antarktycznego

PROTOKÓŁ O OCHRONIE ŚRODOWISKA

do Układu Antarktycznego

sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r.¹

Preambuła

Państwa-Strony niniejszego Protokołu do Układu Antarktycznego, zwane dalej Stronami;

przekonane o konieczności zwiększenia ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;

przekonane o konieczności umocnienia systemu Układu Antarktycznego w taki sposób, aby Antarktyka zawsze w przyszłości używana była wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych;

biorąc pod uwagę specjalny prawny i polityczny status Antarktyki oraz szczególną odpowiedzialność Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego w zakresie zapewnienia, aby wszelka działalność w Antarktyce była zgodna z celami i zasadami tego Układu;

powołując się na określenie Antarktyki jako Obszaru Specjalnie Chronionego i na inne środki przyjęte w ramach systemu Układu Antarktycznego w celu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;

uznając nadal, że Antarktyka stwarza unikalne możliwości dla naukowego monitorowania

PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION

to the Antarctic Treaty

signed in Madrid on October 4, 1991

Preamble

The States Parties to this Protocol to the Antarctic Treaty, hereinafter referred to as the Parties,

Convinced of the need to enhance the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

Convinced of the need to strengthen the Antarctic Treaty system so as to ensure that Antarctica shall continue forever to be used exclusively for peaceful purposes and shall not become the scene or object of international discord;

Bearing in mind the special legal and political status of Antarctica and the special responsibility of the Antarctic Treaty Consultative Parties to ensure that all activities in Antarctica are consistent with the purposes and principles of the Antarctic Treaty;

Recalling the designation of Antarctica as a Special Conservation Area and other measures adopted under the Antarctic Treaty system to protect the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

Acknowledging further the unique opportunities Antarctica offers for scientific moni-

¹ Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego z 1991 r., sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r. (Dz. U. z 2001 r. nr 6, poz. 52; Dz. U. z 2017 r., poz. 1982, Załącznik). Razem z Protokołem, przyjęty został Aneks oraz pierwsze cztery Załączniki. Protokół wszedł w życie dnia 14 stycznia 1998 r., a jego stronami jest obecnie 39 państw.

i badania procesów mających zarówno globalne, jak i regionalne znaczenie;

potwierdzając zasady ochrony zawarte w Konwencji o ochronie żywych zasobów morskich Antarktyki;

przekonane, że stworzenie wszechstronnego systemu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów leży w interesie całej ludzkości;

pragnąc w tym celu uzupełnić Układ Antarktyczny;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

Dla celów niniejszego Protokołu:

- (a) "Układ Antarktyczny" oznacza Układ Antarktyczny zawarty w Waszyngtonie 1 grudnia 1959 r.;
- (b) „obszar Układu Antarktycznego” oznacza obszar, do którego odnoszą się postanowienia Układu Antarktycznego zgodnie z artykułem VI tego Układu;
- (c) „Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego” oznaczają spotkania przewidziane w artykule IX Układu Antarktycznego;
- (d) „Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego” oznaczają Umawiające się Strony Układu Antarktycznego uprawnione do wyznaczania przedstawicieli biorących udział w spotkaniach przewidzianych w artykule IX tego Układu;
- (e) „system Układu Antarktycznego” oznacza Układ Antarktyczny, środki obowiązujące zgodnie z tym Układem, związane z nim

toring of and research on processes of global as well as regional importance;

Reaffirming the conservation principles of the Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources;

Convinced that the development of a comprehensive regime for the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems is in the interest of mankind as a whole;

Desiring to supplement the Antarctic Treaty to this end;

Have agreed as follows:

Article 1

Definitions

For the purposes of this Protocol:

- (a) "The Antarctic Treaty" means the Antarctic Treaty done at Washington on 1 December 1959;
- (b) "Antarctic Treaty area" means the area to which the provisions of the Antarctic Treaty apply in accordance with Article VI of that Treaty;
- (c) "Antarctic Treaty Consultative Meetings" means the meetings referred to in Article IX of the Antarctic Treaty;
- (d) "Antarctic Treaty Consultative Parties" means the Contracting Parties to the Antarctic Treaty entitled to appoint representatives to participate in the meetings referred to in Article IX of that Treaty;
- (e) "Antarctic Treaty system" means the Antarctic Treaty, the measures in effect under that Treaty, its associated separate interna-

odrębne instrumenty międzynarodowe będące w mocy i środki obowiązujące zgodnie z tymi instrumentami;

- (f) „Trybunał Arbitrażowy” oznacza Trybunał Arbitrażowy utworzony zgodnie z Anekssem do niniejszego Protokołu, stanowiącym jego integralną część;
- (g) „Komitet” oznacza Komitet Ochrony Środowiska utworzony zgodnie z artykułem 11.

Artykuł 2

Cele i przeznaczenie

Strony zobowiązują się do zapewnienia wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów i niniejszym uznają Antarktykę za rezerwat naturalny przeznaczony dla pokoju i nauki.

Artykuł 3

Zasady dotyczące ochrony środowiska

1. Ochrona środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, a także zachowanie istotnej wartości Antarktyki, włącznie z jej pierwotnym charakterem i wartościami estetycznymi, oraz jej przydatnością do prowadzenia badań naukowych, a w szczególności badań niezbędnych dla rozumienia środowiska globalnego, stanowią podstawową płaszczyznę dla planowania i prowadzenia wszelkiej działalności na obszarze Układu Antarktycznego.
2. W tym celu:
  - (a) działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w ten sposób, aby ograniczyć jej szkodliwy wpływ na środowisko Antarktyki oraz zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy;

tional instruments in force and the measures in effect under those instruments;

- (f) "Arbitral Tribunal" means the Arbitral Tribunal established in accordance with the Schedule to this Protocol, which forms an integral part thereof;
- (g) "Committee" means the Committee for Environmental Protection established in accordance with Article 11.

Article 2

Objective And Designation

The Parties commit themselves to the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems and hereby designate Antarctica as a natural reserve, devoted to peace and science.

Article 3

Environmental Principles

1. The protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems and the intrinsic value of Antarctica, including its wilderness and aesthetic values and its value as an area for the conduct of scientific research, in particular research essential to understanding the global environment, shall be fundamental considerations in the planning and conduct of all activities in the Antarctic Treaty area.
2. To this end:
  - (a) activities in the Antarctic Treaty area shall be planned and conducted so as to limit adverse impacts on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

- (b) działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w taki sposób, aby uniknąć:
- (i) szkodliwych skutków dla klimatu i zjawisk pogodowych;
  - (ii) istotnie szkodliwych skutków dla jakości powietrza lub wody;
  - (iii) istotnych zmian w środowisku atmosferycznym, lądowym (włącznie z wodnym), lodowym lub morskim;
  - (iv) szkodliwych zmian w rozmieszczeniu, bogactwie lub produktywności gatunków lub populacji gatunków fauny i flory;
  - (v) dalszego pogorszenia sytuacji zagrożonych lub będących w niebezpieczeństwie gatunków lub populacji tych gatunków;
  - (vi) degradacji lub poważnego ryzyka takiej degradacji obszarów mających biologiczne, naukowe, historyczne, estetyczne znaczenie lub pierwotny charakter;
- (c) działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w oparciu o informacje pozwalające na uprzednią ocenę oddziaływania i podjęcie uzasadnionych decyzji z punktu widzenia możliwych skutków tych działań dla środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, jak również wartości Antarktyki dla prowadzenia badań naukowych; takie decyzje powinny w pełni uwzględniać:
- (i) zakres działalności, włącznie z jej obszarem, czasem trwania i intensywnością;
  - (ii) skumulowany wpływ działalności, zarówno poprzez efekt własny, jak i w połączeniu z innymi działaniami na obszarze Układu Antarktycznego;
- (b) activities in the Antarctic Treaty area shall be planned and conducted so as to avoid:
- (i) adverse effects on climate or weather patterns;
  - (ii) significant adverse effects on air or water quality;
  - (iii) significant changes in the atmospheric, terrestrial (including aquatic), glacial or marine environments;
  - (iv) detrimental changes in the distribution, abundance or productivity of species or populations of species of fauna and flora;
  - (v) further jeopardy to endangered or threatened species or populations of such species; or
  - (vi) degradation of, or substantial risk to, areas of biological, scientific, historic, aesthetic or wilderness significance;
- (c) activities in the Antarctic Treaty area shall be planned and conducted on the basis of information sufficient to allow prior assessments of, and informed judgments about, their possible impacts on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems and on the value of Antarctica for the conduct of scientific research; such judgments shall take account of:
- (i) the scope of the activity, including its area, duration and intensity;
  - (ii) the cumulative impacts of the activity, both by itself and in combination with other activities in the Antarctic Treaty area;

- (iii) czy działalność nie wpłynie szkodliwie na inną działalność na obszarze Układu Antarktycznego;
  - (iv) czy technologie i procedury są odpowiednie do przeprowadzenia operacji bezpiecznej dla środowiska;
  - (v) czy istnieje zdolność monitorowania głównych parametrów środowiskowych i składników ekosystemu, tak aby zidentyfikować i wcześniej ostrzec o jakichkolwiek szkodliwych skutkach działalności, jak również przewidzieć takie zmiany stosowanych procedur, jakie mogą być niezbędne w świetle wyników monitorowania lub szerszego poznania środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;
  - (vi) czy istnieje zdolność niezwłocznego i efektywnego reagowania na wypadki, szczególnie takie, które mogą potencjalnie wpływać na środowisko;
- (d) należy prowadzić systematyczne i skuteczne monitorowanie w celu umożliwienia oceny skutków prowadzonej działalności, włącznie z weryfikacją przewidywanych skutków;
- (e) należy prowadzić systematyczne i skuteczne monitorowanie w celu ułatwienia wczesnego wykrywania możliwych i nieprzewidywanych skutków działań prowadzonych zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obszaru Układu Antarktycznego w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów.
3. Działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w taki sposób, aby przyznać pierwszeństwo badaniom naukowym i zachować wartość Antarktyki jako obszaru do prowadzenia wyżej wymienionych badań, włącznie z ba-
- (iii) whether the activity will detrimentally affect any other activity in the Antarctic Treaty area;
  - (iv) whether technology and procedures are available to provide for environmentally safe operations;
  - (v) whether there exists the capacity to monitor key environmental parameters and ecosystem components so as to identify and provide early warning of any adverse effects of the activity and to provide for such modification of operating procedures as may be necessary in the light of the results of monitoring or increased knowledge of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems; and
  - (vi) whether there exists the capacity to respond promptly and effectively to accidents, particularly those with potential environmental effects;
- (d) regular and effective monitoring shall take place to allow assessment of the impacts of ongoing activities, including the verification of predicted impacts;
- (e) regular and effective monitoring shall take place to facilitate early detection of the possible unforeseen effects of activities carried on both within and outside the Antarctic Treaty area on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems.
3. Activities shall be planned and conducted in the Antarctic Treaty area so as to accord priority to scientific research and to preserve the value of Antarctica as an area for the conduct of such research, including research essential to understanding the global environment.

daniami istotnymi dla rozumienia środowiska globalnego.

4. Działalność podejmowana na obszarze Układu Antarktycznego w związku z programami badań naukowych, turystyką i wszelkimi innymi rządowymi i pozarządowymi działaniami na obszarze Układu Antarktycznego, dla których uprzednie zawiadomienie jest wymagane zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu Antarktycznego, włącznie z towarzyszącymi logistycznymi działaniami pomocniczymi:
  - (a) odbywa się w sposób zgodny z zasadami niniejszego artykułu; i
  - (b) będzie zmodyfikowana, zawieszona lub zaniechana, jeżeli powoduje skutki dla środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów niezgodne z tymi zasadami lub tworzy ryzyko spowodowania takich skutków.

Artykuł 4

Związek z innymi elementami systemu Układu Antarktycznego

1. Niniejszy Protokół jest dokumentem uzupełniającym Układ Antarktyczny i nie modyfikuje ani nie zmienia postanowień tego Układu.
2. Żadne postanowienie niniejszego Protokołu nie narusza praw i obowiązków Stron tego Protokołu wynikających z innych będących w mocy instrumentów międzynarodowych w systemie Układu Antarktycznego.

Artykuł 5

Zgodność z innymi elementami systemu Układu Antarktycznego

Strony konsultują się i współpracują z Umawia-

4. Activities undertaken in the Antarctic Treaty area pursuant to scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required in accordance with Article VII (5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities, shall:

- (a) take place in a manner consistent with the principles in this Article; and
- (b) be modified, suspended or cancelled if they result in or threaten to result in impacts upon the Antarctic environment or dependent or associated ecosystems inconsistent with those principles.

Article 4

Relationship with the other components of the Antarctic Treaty System

1. This Protocol shall supplement the Antarctic Treaty and shall neither modify nor amend that Treaty.
2. Nothing in this Protocol shall derogate from the rights and obligations of the Parties to this Protocol under the other international instruments in force within the Antarctic Treaty system.

Article 5

Consistency with the other components of the Antarctic Treaty System

The Parties shall consult and co-operate with the

jącymi się Stronami innych instrumentów międzynarodowych obowiązujących w systemie Układu Antarktycznego i ich odpowiednimi instytucjami tak, aby zagwarantować osiągnięcie celów i zasad niniejszego Protokołu i uniknąć jakichkolwiek zakłóceń w osiąganiu celów i zasad tych instrumentów czy jakichkolwiek niezgodności pomiędzy wykonywaniem tych instrumentów i niniejszego Protokołu.

Artykuł 6

Współpraca

1. Strony współpracują przy planowaniu i prowadzeniu działalności na obszarze Układu Antarktycznego. W tym celu każda Strona dołoży starań, aby:
  - (a) popierać wspólne programy o wartości naukowej, technicznej i edukacyjnej, dotyczące ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;
  - (b) udzielać odpowiedniej pomocy innym Stronom przy przygotowywaniu ocen oddziaływania na środowisko;
  - (c) udzielać na prośbę innych Stron informacji odnośnie do wszelkiego potencjalnego ryzyka dla środowiska w Antarktyce oraz udzielać im pomocy w celu zmniejszenia do minimum skutków wypadków, które mogą zniszczyć środowisko Antarktyki lub zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy;
  - (d) konsultować z innymi Stronami sprawę wyboru miejsc dla utworzenia stacji lub innych instalacji w celu uniknięcia skumulowanych skutków nadmiernej ich koncentracji w danym miejscu;
  - (e) podejmować, jeśli jest to wskazane, wspólne ekspedycje, a także wspólnie użytkować stacje i inne instalacje;

Contracting Parties to the other international instruments in force within the Antarctic Treaty system and their respective institutions with a view to ensuring the achievement of the objectives and principles of this Protocol and avoiding any interference with the achievement of the objectives and principles of those instruments or any inconsistency between the implementation of those instruments and of this Protocol.

Article 6

Co-operation

1. The Parties shall co-operate in the planning and conduct of activities in the Antarctic Treaty area. To this end, each Party shall endeavour to:
  - (a) promote co-operative programmes of scientific, technical and educational value, concerning the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;
  - (b) provide appropriate assistance to other Parties in the preparation of environmental impact assessments;
  - (c) provide to other Parties upon request information relevant to any potential environmental risk and assistance to minimize the effects of accidents which may damage the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems;
  - (d) consult with other Parties with regard to the choice of sites for prospective stations and other facilities so as to avoid the cumulative impacts caused by their excessive concentration in any location;
  - (e) where appropriate, undertake joint expeditions and share the use of stations and other facilities; and

- (f) realizować takie kroki, które mogą być uzgodnione na Spotkaniach Konsultatywnych Układu Antarktycznego.
2. Każda Strona zobowiązuje się, w możliwym zakresie, dzielić się informacjami, które mogą być pomocne innym Stronom przy planowaniu i prowadzeniu ich działalności na obszarze Układu Antarktycznego w celu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów.
  3. Strony współpracują z tymi Stronami, które mogą sprawować jurysdykcję na obszarach przylegających do obszaru Układu Antarktycznego w celu zapewnienia, aby działalność na obszarze Układu Antarktycznego nie miała szkodliwych skutków na wymienionych obszarach.

Artykuł 7

Zakaz podejmowania działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych

Jakkolwiek działalność w odniesieniu do zasobów mineralnych, inna aniżeli badania naukowe, jest zakazana.

Artykuł 8

Ocena oddziaływania na środowisko

1. Proponowana działalność, wymieniona w ustępie 2, jest przedmiotem procedur określonych w Załączniku I w celu przedniego zbadania skutków takiej działalności w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, zgodnie z tym, czy taka działalność jest uznana za wywołującą:
  - (a) mniejszy niż niewielki lub czasowy skutek,
  - (b) niewielki lub czasowy skutek,

- (f) carry out such steps as may be agreed upon at Antarctic Treaty Consultative Meetings.
2. Each Party undertakes, to the extent possible, to share information that may be helpful to other Parties in planning and conducting their activities in the Antarctic Treaty area, with a view to the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems.
  3. The Parties shall co-operate with those Parties which may exercise jurisdiction in areas adjacent to the Antarctic Treaty area with a view to ensuring that activities in the Antarctic Treaty area do not have adverse environmental impacts on those areas.

Article 7

Prohibition of mineral resource activities

Any activity relating to mineral resources, other than scientific research, shall be prohibited.

Article 8

Environmental impact assessment

1. Proposed activities referred to in paragraph 2 below shall be subject to the procedures set out in Annex I for prior assessment of the impacts of those activities on the Antarctic environment or on dependent or associated ecosystems according to whether those activities are identified as having:
  - (a) less than a minor or transitory impact;
  - (b) a minor or transitory impact; or

- (c) większy niż niewielki lub czasowy skutek.
2. Każda Strona zapewnia, aby procedury badań przewidziane w Załączniku I były stosowane w procesie przygotowywania decyzji dotyczących jakiegokolwiek działalności podejmowanej na obszarze Układu Antarktycznego zgodnie z programami badań naukowych, turystyki i innych rządowych i pozarządowych działań na obszarze Układu Antarktycznego, dla których uprzednie zawiadomienie jest wymagane zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu Antarktycznego, włącznie z towarzyszącymi logistycznymi działaniami pomocniczymi.
  3. Procedury oceny przewidziane w Załączniku I stosuje się do każdej zmiany działalności bez względu na to, czy taka zmiana wynika ze zwiększenia czy też zmniejszenia istniejącego działania, z dodatkowego działania, z zamknięcia instalacji lub z innego powodu.
  4. Jeżeli działalność jest planowana wspólnie przez więcej niż jedną Stronę, zainteresowane Strony wyznaczają jedną z nich do koordynowania wykonania procedur dotyczących oceny oddziaływania na środowisko przewidzianych w Załączniku I.

Artykuł 9

Załączniki

1. Załączniki do niniejszego Protokołu będą stanowiły jego integralną część.
2. Dodatkowe załączniki, poza Załącznikami I-IV, mogą zostać przyjęte i staną się obowiązujące zgodnie z artykułem IX Układu Antarktycznego.
3. Poprawki i zmiany do załączników mogą być przyjęte i staną się obowiązujące zgodnie z artykułem IX Układu Antark-

- (c) more than a minor or transitory impact.
2. Each Party shall ensure that the assessment procedures set out in Annex I are applied in the planning processes leading to decisions about any activities undertaken in the Antarctic Treaty area pursuant to scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII (5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities.
  3. The assessment procedures set out in Annex I shall apply to any change in an activity whether the change arises from an increase or decrease in the intensity of an existing activity, from the addition of an activity, the decommissioning of a facility, or otherwise.
  4. Where activities are planned jointly by more than one Party, the Parties involved shall nominate one of their number to coordinate the implementation of the environmental impact assessment procedures set out in Annex I.

Article 9

Annexes

1. The Annexes to this Protocol shall form an integral part thereof.
2. Annexes, additional to Annexes I-IV, may be adopted and become effective in accordance with Article IX of the Antarctic Treaty.
3. Amendments and modifications to Annexes may be adopted and become effective in accordance with Article IX of the Ant-

tycznego, chyba że jakikolwiek załącznik będzie zawierać postanowienie dotyczące przyspieszonego obowiązywania poprawek i zmian.

4. Załączniki i jakiegokolwiek poprawki i zmiany do nich, które stały się obowiązujące zgodnie z ustępami 2 i 3 staną się obowiązujące dla Umawiającej się Strony Układu Antarktycznego, która nie jest Stroną Konsultatywną Układu Antarktycznego lub która nie była Stroną Konsultatywną Układu Antarktycznego w czasie ich przyjęcia, kiedy depozytariusz otrzyma zawiadomienie o ich zatwierdzeniu przez taką Umawiającą się Stronę, chyba że sam załącznik przewiduje inny sposób rozpoczęcia obowiązywania poprawki lub zmiany.
5. Załączniki podlegają procedurom rozstrzygania sporów określonych w artykułach 18 do 20, chyba że któryś z Załączników przewiduje inaczej.

Artykuł 10

Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego

1. Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego są w oparciu o najlepszą naukową i techniczną wiedzę właściwe dla:
  - (a) Określenia, zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu, ogólnej polityki wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki i zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;
  - (b) przyjęcia środków, zgodnie z artykułem IX Układu Antarktycznego, w celu wykonania niniejszego Protokołu.
2. Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego dokonują przeglądu pracy Komitetu oraz korzystają w pełni z jego rad

arctic Treaty, provided that any Annex may itself make provision for amendments and modifications to become effective on an accelerated basis.

4. Annexes and any amendments and modifications thereto which have become effective in accordance with paragraphs 2 and 3 above shall, unless an Annex itself provides otherwise in respect of the entry into effect of any amendment or modification thereto, become effective for a Contracting Party to the Antarctic Treaty which is not an Antarctic Treaty Consultative Party, or which was not an Antarctic Treaty Consultative Party at the time of the adoption, when notice of approval of that Contracting Party has been received by the Depository.
5. Annexes shall, except to the extent that an Annex provides otherwise, be subject to the procedures for dispute settlement set out in Articles 18 to 20.

Article 10

Antarctic Treaty Consultative Meetings

1. Antarctic Treaty Consultative Meetings shall, drawing upon the best scientific and technical advice available:
  - (a) define, in accordance with the provisions of this Protocol, the general policy for the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems; and
  - (b) adopt measures under Article IX of the Antarctic Treaty for the implementation of this Protocol.
2. Antarctic Treaty Consultative Meetings shall review the work of the Committee and shall draw fully upon its advice and recommen-

i zaleceń przy wykonywaniu zadań wymienionych w ustępie 1, jak również z rad Naukowego Komitetu Badań Antarktycznych.

Artykuł 11

Komitet Ochrony Środowiska

1. Tworzy się niniejszym Komitet Ochrony Środowiska.
2. Każda Strona ma prawo być członkiem Komitetu i wyznaczyć swego przedstawiciela, któremu mogą towarzyszyć eksperci i doradcy.
3. Status obserwatora w Komitecie jest otwarty dla każdej Umawiającej się Strony Układu Antarktycznego, która nie jest Stroną niniejszego Protokołu.
4. Komitet zaprosi Przewodniczącego Naukowego Komitetu Badań Antarktycznych oraz Przewodniczącego Komitetu Naukowego do Spraw Ochrony Żywych Zasobów Morskich Antarktyki do udziału w charakterze obserwatorów podczas jego sesji. Komitet może również, za zgodą Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, zaprosić do udziału w charakterze obserwatorów podczas jego sesji także inne odpowiednie naukowe, techniczne i związane z ochroną środowiska organizacje, które mogą wnieść wkład do jego prac.
5. Komitet przedstawia Spotkaniu Konsultatywnemu Układu Antarktycznego sprawozdanie z każdej sesji. Sprawozdanie powinno obejmować wszystkie zagadnienia rozpatrywane na sesji i odzwierciedlać wyrażone opinie. Sprawozdanie przesyła się Stronom i obserwatorom uczestniczącym w sesji, a następnie udostępnia publicznie.

dations in carrying out the tasks referred to in paragraph 1 above, as well as upon the advice of the Scientific Committee on Antarctic Research.

Article 11

Committee for Environmental Protection

1. There is hereby established the Committee for Environmental Protection.
2. Each Party shall be entitled to be a member of the Committee and to appoint a representative who may be accompanied by experts and advisers.
3. Observer status in the Committee shall be open to any Contracting Party to the Antarctic Treaty which is not a Party to this Protocol.
4. The Committee shall invite the President of the Scientific Committee on Antarctic Research and the Chairman of the Scientific Committee for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources to participate as observers at its sessions. The Committee may also, with the approval of the Antarctic Treaty Consultative Meeting, invite such other relevant scientific, environmental and technical organisations which can contribute to its work to participate as observers at its sessions.
5. The Committee shall present a report on each of its sessions to the Antarctic Treaty Consultative Meeting. The report shall cover all matters considered at the session and shall reflect the views expressed. The report shall be circulated to the Parties and to observers attending the session, and shall thereupon be made publicly available.

6. Komitet przyjmuje reguły procedury, które podlegają zatwierdzeniu przez Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego.

Artykuł 12

Funkcje Komitetu

1. Funkcje Komitetu polegają na udzielaniu rad i formułowaniu zaleceń dla Układających się Stron w związku z wykonywaniem niniejszego Protokołu, włącznie z funkcjonowaniem Załączników w celu ich rozpatrzenia na Spotkaniach Konsultatywnych Układu Antarktycznego; Komitet sprawuje także inne funkcje, jakie mogą być zlecone przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego. W szczególności Komitet udziela rad w odniesieniu do:
- (a) skuteczności środków podjętych na podstawie niniejszego Protokołu;
  - (b) konieczności aktualizacji, wzmocnienia lub polepszenia w inny sposób tych środków;
  - (c) konieczności przyjęcia dodatkowych środków włącznie z dodatkowymi załącznikami, o ile to właściwe;
  - (d) zastosowania i wykonywania procedur oceny oddziaływania na środowisko, określonych w artykule 8 oraz w Załączniku I;
  - (e) środków minimalizujących lub łagodzących skutki działań wobec środowiska na obszarze Układu Antarktycznego;
  - (f) procedur w sytuacjach wymagających pilnego działania, włącznie z interwencją w sytuacjach zagrożeń dla środowiska;
  - (g) działania i dalszego rozwoju systemu Obszarów Chronionych Antarktyki;
  - (h) procedur inspekcyjnych, włącznie z forma-

6. The Committee shall adopt its rules of procedure which shall be subject to approval by the Antarctic Treaty Consultative Meeting.

Article 12

Functions of the Committee

1. The functions of the Committee shall be to provide advice and formulate recommendations to the Parties in connection with the implementation of this Protocol, including the operation of its Annexes, for consideration at Antarctic Treaty Consultative Meetings, and to perform such other functions as may be referred to it by the Antarctic Treaty Consultative Meetings. In particular, it shall provide advice on:
- (a) the effectiveness of measures taken pursuant to this Protocol;
  - (b) the need to update, strengthen or otherwise improve such measures;
  - (c) the need for additional measures, including the need for additional Annexes, where appropriate;
  - (d) the application and implementation of the environmental impact assessment procedures set out in Article 8 and Annex I;
  - (e) means of minimising or mitigating environmental impacts of activities in the Antarctic Treaty area;
  - (f) procedures for situations requiring urgent action, including response action in environmental emergencies;
  - (g) the operation and further elaboration of the Antarctic Protected Area system;
  - (h) inspection procedures, including formats

tami sprawozdań i wykazami kontrolnymi dla prowadzenia inspekcji;

- (i) zbierania, archiwizacji, wymiany i oceny informacji dotyczących ochrony środowiska;
  - (j) stanu środowiska Antarktyki; oraz
  - (k) konieczności badań naukowych, włącznie z monitorowaniem środowiska, związanych z wykonywaniem niniejszego Protokołu.
2. Wykonując swoje funkcje, Komitet, o ile to właściwe, konsultuje się z Naukowym Komitetem Badań Antarktycznych, Komitetem Naukowym do Spraw Ochrony Żywych Zasobów Morskich Antarktyki oraz innymi odpowiednimi naukowymi, technicznymi i związanymi z ochroną środowiska organizacjami.

Artykuł 13

Przestrzeganie niniejszego Protokołu

1. Każda Strona podejmuje właściwe środki w granicach swojej kompetencji, włącznie z przyjęciem ustaw i przepisów, działaniami administracyjnymi i środkami przymusu, dla zapewnienia przestrzegania niniejszego Protokołu.
2. Każda Strona dokonuje właściwych wysiłków, zgodnych z Kartą Narodów Zjednoczonych, w tym celu, aby nikt nie podejmował działalności sprzecznej z niniejszym Protokołem.
3. Każda Strona notyfikuje wszystkim innym Stronom środki, jakie podejmie zgodnie z ustępami 1 i 2.
4. Każda Strona zwraca uwagę wszystkim innym Stronom na jakąkolwiek działalność, która według jej opinii narusza wykonywanie celów i zasad niniejszego Protokołu.

for inspection reports and checklists for the conduct of inspections;

- (i) the collection, archiving, exchange and evaluation of information related to environmental protection;
  - (j) the state of the Antarctic environment; and
  - (k) the need for scientific research, including environmental monitoring, related to the implementation of this Protocol.
2. In carrying out its functions, the Committee shall, as appropriate, consult with the Scientific Committee on Antarctic Research, the Scientific Committee for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources and other relevant scientific, environmental and technical organizations.

Article 13

Compliance with this Protocol

1. Each Party shall take appropriate measures within its competence, including the adoption of laws and regulations, administrative actions and enforcement measures, to ensure compliance with this Protocol.
2. Each Party shall exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in any activity contrary to this Protocol.
3. Each Party shall notify all other Parties of the measures it takes pursuant to paragraphs 1 and 2 above.
4. Each Party shall draw the attention of all other Parties to any activity which in its opinion affects the implementation of the objectives and principles of this Protocol.

5. Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego zwracają uwagę jakiegokolwiek państwa, które nie jest Stroną niniejszego Protokołu, na każdą działalność podjętą przez to państwo, jego agendy, instytucje publiczne, osoby fizyczne lub prawne, statki, samoloty lub inne środki transportu, które naruszają wykonywanie celów i zasad niniejszego Protokołu.

Artykuł 14

Inspekcja

1. W celu wspierania ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, a także zapewnienia przestrzegania niniejszego Protokołu, Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego zorganizują, indywidualnie lub wspólnie, inspekcje obserwatorów zgodnie z artykułem VII Układu Antarktycznego.
2. Obserwatorami są:
  - (a) obserwatorzy wyznaczeni przez jakąkolwiek Stronę Konsultatywną Układu Antarktycznego, będący obywatelami tej Strony; oraz
  - (b) każdy obserwator wyznaczony na Spotkaniach Konsultatywnych Układu Antarktycznego dla przeprowadzania inspekcji zgodnie z procedurami ustalonymi przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego.
3. Strony ściśle współpracują z obserwatorami dokonującymi inspekcji oraz zapewniają, aby podczas inspekcji obserwatorzy mieli dostęp do wszystkich części stacji, instalacji, wyposażenia, statków i samolotów udostępnionych do inspekcji zgodnie z artykułem VII ustęp 3 Układu Antarktycznego, jak również do wszystkich znajdujących się w nich dokumentów, które są wymagane zgodnie z niniejszym Protokołem.

5. The Antarctic Treaty Consultative Meetings shall draw the attention of any State which is not a Party to this Protocol to any activity undertaken by that State, its agencies, instrumentalities, natural or juridical persons, ships, aircraft or other means of transport which affects the implementation of the objectives and principles of this Protocol.

Article 14

Inspection

1. In order to promote the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems, and to ensure compliance with this Protocol, the Antarctic Treaty Consultative Parties shall arrange, individually or collectively, for inspections by observers to be made in accordance with Article VII of the Antarctic Treaty.
2. Observers are:
  - (a) observers designated by any Antarctic Treaty Consultative Party who shall be nationals of that Party; and
  - (b) any observers designated at Antarctic Treaty Consultative Meetings to carry out inspections under procedures to be established by an Antarctic Treaty Consultative Meeting.
3. Parties shall co-operate fully with observers undertaking inspections, and shall ensure that during inspections, observers are given access to all parts of stations, installations, equipment, ships and aircraft open to inspection under Article VII (3) of the Antarctic Treaty, as well as to all records maintained thereon which are called for pursuant to this Protocol.

4. Sprawozdania z inspekcji wysyła się do Stron, których stacje, instalacje, wyposażenie, statki lub samoloty były przedmiotem sprawozdania. Po stworzeniu tym Stronom możliwości przekazania uwag, sprawozdania wraz z uwagami doręcza się wszystkim Stronom oraz Komitetowi i rozpatruje się je na najbliższym Spotkaniu Konsultatywnym Układu Antarktycznego, a następnie udostępnia się publicznie.

Artykuł 15

Postępowanie w sytuacjach zagrożeń dla środowiska

1. W celu reagowania na zagrożenia dla środowiska na obszarze Układu Antarktycznego każda Strona wyraża zgodę na:
  - (a) zastosowanie środków szybkich i skutecznych wobec takich zagrożeń, które mogą wyniknąć podczas wykonywania programów badań naukowych, turystyki i innych rządowych lub pozarządowych działań na obszarze Układu Antarktycznego, w odniesieniu do których uprzednie zawiadomienie jest wymagane na podstawie artykułu VII ustęp 5 Układu Antarktycznego, włącznie z towarzyszącymi logistycznymi działaniami pomocniczymi; oraz
  - (b) stworzenie planów ewentualnościowych w celu reagowania na wypadki mające szkodliwy wpływ na środowisko Antarktyki lub zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy.
2. W tym celu Strony będą:
  - (a) współpracować przy formułowaniu i wykonywaniu takich planów ewentualnościowych; oraz
  - (b) ustalać procedury natychmiastowego zawiadomienia oraz wspólnych działań w sytuacji zagrożeń dla środowiska.

4. Reports of inspections shall be sent to the Parties whose stations, installations, equipment, ships or aircraft are covered by the reports. After those Parties have been given the opportunity to comment, the reports and any comments thereon shall be circulated to all the Parties and to the Committee, considered at the next Antarctic Treaty Consultative Meeting, and thereafter made publicly available.

Article 15

Emergency response action

1. In order to respond to environmental emergencies in the Antarctic Treaty area, each Party agrees to:
  - (a) provide for prompt and effective response action to such emergencies which might arise in the performance of scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII (5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities; and
  - (b) establish contingency plans for response to incidents with potential adverse effects on the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems.
2. To this end, the Parties shall:
  - (a) co-operate in the formulation and implementation of such contingency plans; and
  - (b) establish procedures for immediate notification of, and co-operative response to, environmental emergencies.

3. Przy wykonywaniu postanowień niniejszego artykułu Strony korzystają z rad odpowiednich organizacji międzynarodowych.

Artykuł 16

Odpowiedzialność

Zgodnie z celami niniejszego Protokołu dotyczącymi wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, Strony zobowiązują się opracować reguły i procedury dotyczące odpowiedzialności za szkody wynikające z działalności mającej miejsce na obszarze Układu Antarktycznego i obszarach objętych niniejszym Protokołem. Te reguły i procedury zostaną włączone do jednego lub więcej załączników, które będą przyjęte zgodnie z artykułem 9 ustęp 2.

Artykuł 17

Roczne sprawozdanie Stron

1. Każda Strona sporządzi sprawozdanie roczne z działań podjętych przez nią w celu wykonania niniejszego Protokołu. Sprawozdanie to powinno zawierać zawiadomienia dokonane zgodnie z artykułem 13 ustęp 3, plany ewentualnościowe sporządzone zgodnie z artykułem 15, jak również wszelkie inne zawiadomienia i informacje wymagane przez niniejszy Protokół, które nie są wskazane przez żadne inne postanowienie dotyczące przekazywania i wymiany informacji.
2. Sprawozdania sporządzone zgodnie z ustępem 1 przekazuje się wszystkim Stronom i Komitetowi, rozpatruje się w trakcie najbliższego Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego oraz udostępnia publicznie.

3. In the implementation of this Article, the Parties shall draw upon the advice of the appropriate international organisations.

Article 16

Liability

Consistent with the objectives of this Protocol for the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems, the Parties undertake to elaborate rules and procedures relating to liability for damage arising from activities taking place in the Antarctic Treaty area and covered by this Protocol. Those rules and procedures shall be included in one or more Annexes to be adopted in accordance with Article 9 (2).

Article 17

Annual report by Parties

1. Each Party shall report annually on the steps taken to implement this Protocol. Such reports shall include notifications made in accordance with Article 13 (3), contingency plans established in accordance with Article 15 and any other notifications and information called for pursuant to this Protocol for which there is no other provision concerning the circulation and exchange of information.
2. Reports made in accordance with paragraph 1 above shall be circulated to all Parties and to the Committee, considered at the next Antarctic Treaty Consultative Meeting, and made publicly available.

Artykuł 18

Rozstrzygnięcie sporów

W przypadku sporu co do interpretacji lub stosowania niniejszego Protokołu strony sporu, na żądanie jednej z nich, będą się wzajemnie konsultować tak szybko, jak to możliwe w celu rozwiązania sporu w drodze rokowań, badań, pośrednictwa, koncyliacji, arbitrażu, postępowania sądowego lub w inny pokojowy sposób, na który strony sporu wyrażą zgodę.

Artykuł 19

Wybór procedury rozstrzygnięcia sporów

1. W czasie podpisania, ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia niniejszego Protokołu lub przystąpienia do niego, albo też później w dowolnym czasie, każda Strona może wybrać, w drodze pisemnej deklaracji, jeden lub oba środki rozstrzygnięcia sporów dotyczących interpretacji lub stosowania artykułów 7, 8 i 15 oraz postanowień każdego załącznika, chyba że dany załącznik przewiduje co innego, a także artykułu 13, o ile odnosi się on do wspomnianych artykułów i postanowień:
  - (a) Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości;
  - (b) Trybunał Arbitrażowy.
2. Deklaracja złożona zgodnie z ustępem 1 nie będzie naruszać stosowania artykułu 18 i artykułu 20 ustęp 2.
3. Uważa się, że Strona, która nie złożyła deklaracji zgodnie z ustępem 1 lub w odniesieniu do której taka deklaracja utraciła moc, akceptuje właściwość Trybunału Arbitrażowego.

Article 18

Dispute settlement

If a dispute arises concerning the interpretation or application of this Protocol, the parties to the dispute shall, at the request of any one of them, consult among themselves as soon as possible with a view to having the dispute resolved by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement or other peaceful means to which the parties to the dispute agree.

Article 19

Choice of dispute settlement procedure

1. Each Party, when signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol, or at any time thereafter, may choose, by written declaration, one or both of the following means for the settlement of disputes concerning the interpretation or application of Articles 7, 8 and 15 and, except to the extent that an Annex provides otherwise, the provisions of any Annex and, insofar as it relates to these Articles and provisions, Article 13:
  - (a) the International Court of Justice;
  - (b) the Arbitral Tribunal.
2. A declaration made under paragraph 1 above shall not affect the operation of Article 18 and Article 20 (2).
3. A Party which has not made a declaration under paragraph 1 above or in respect of which a declaration is no longer in force shall be deemed to have accepted the competence of the Arbitral Tribunal.

4. Jeżeli strony sporu zaakceptowały ten sam środek rozstrzygania sporów, spór może być poddany tylko tej procedurze, chyba że strony uzgodnią inaczej.
  5. Jeżeli strony sporu nie zaakceptowały tego samego środka rozstrzygania sporów lub jeżeli obie strony zaakceptowały oba środki, spór może być przedłożony jedynie Trybunałowi Arbitrażowemu, chyba że strony uzgodnią inaczej.
  6. Deklaracja złożona zgodnie z ustępem 1 pozostaje w mocy do czasu jej wygaśnięcia w myśl jej postanowień lub po upływie trzech miesięcy od momentu złożenia depozytariuszowi pisemnego zawiadomienia o jej odwołaniu.
  7. Nowa deklaracja, zawiadomienie o odwołaniu lub wygaśnięcie mocy deklaracji nie naruszają w żadnej mierze toczących się postępowań przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości lub Trybunałem Arbitrażowym, chyba że strony sporu uzgodnią inaczej.
  8. Deklaracje i zawiadomienia przewidziane w niniejszym artykule składane będą depozytariuszowi, który prześle ich kopie wszystkim Stronom.
4. If the parties to a dispute have accepted the same means for the settlement of a dispute, the dispute may be submitted only to that procedure, unless the parties otherwise agree.
  5. If the parties to a dispute have not accepted the same means for the settlement of a dispute, or if they have both accepted both means, the dispute may be submitted only to the Arbitral Tribunal, unless the parties otherwise agree.
  6. A declaration made under paragraph 1 above shall remain in force until it expires in accordance with its terms or until three months after written notice of revocation has been deposited with the Depository.
  7. A new declaration, a notice of revocation or the expiry of a declaration shall not in any way affect proceedings pending before the International Court of Justice or the Arbitral Tribunal, unless the parties to the dispute otherwise agree.
  8. Declarations and notices referred to in this Article shall be deposited with the Depository who shall transmit copies thereof to all Parties.

Artykuł 20

Procedura rozstrzygania sporów

1. Jeżeli strony sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania artykułów 7, 8 lub 15 lub postanowień każdego Załącznika, o ile dany Załącznik nie przewiduje inaczej, a także artykułu 13, o ile odnosi się on do wspomnianych artykułów i postanowień, nie uzgodniły środków dla jego rozstrzygnięcia w ciągu 12 miesięcy od żądania konsultacji

Article 20

Dispute settlement procedure

1. If the parties to a dispute concerning the interpretation or application of Articles 7, 8 or 15 or, except to the extent that an Annex provides otherwise, the provisions of any Annex or, insofar as it relates to these Articles and provisions, Article 13, have not agreed on a means for resolving it within 12 months of the request for

w myśl artykułu 18, spór zostanie, na żądanie jednej ze stron sporu, przekazany do rozstrzygnięcia zgodnie z procedurą ustaloną w artykule 19 ustępy 4 i 5.

2. Trybunał Arbitrażowy nie będzie właściwy do decydowania lub orzekania w odniesieniu do jakiegokolwiek sprawy wchodzącej w zakres artykułu IV Układu Antarktycznego. Ponadto żadne postanowienie niniejszego Protokołu nie może być interpretowane w sposób przyznający właściwość lub jurysdykcję Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości lub innemu trybunałowi, ustanowionemu dla rozstrzygania sporów między Stronami, do decydowania lub orzekania w odniesieniu do spraw wchodzących w zakres artykułu IV Układu Antarktycznego.

Artykuł 21

Podpisanie

Niniejszy Protokół będzie otwarty do podpisu w Madrycie dnia 4 października 1991 r., a następnie w Waszyngtonie do dnia 3 października 1992 r. dla wszystkich państw, które są Stronami Układu Antarktycznego.

Artykuł 22

Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie

1. Niniejszy Protokół podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez państwa, które go podpisały.
2. Po 3 października 1992 r. niniejszy Protokół będzie otwarty do przystąpienia dla każdego państwa, które jest Stroną Układu Antarktycznego.

consultation pursuant to Article 18, the dispute shall be referred, at the request of any party to the dispute, for settlement in accordance with the procedure determined by Article 19 (4) and (5).

2. The Arbitral Tribunal shall not be competent to decide or rule upon any matter within the scope of Article IV of the Antarctic Treaty. In addition, nothing in this Protocol shall be interpreted as conferring competence or jurisdiction on the International Court of Justice or any other tribunal established for the purpose of settling disputes between Parties to decide or otherwise rule upon any matter within the scope of Article IV of the Antarctic Treaty.

Article 21

Signature

This Protocol shall be open for signature at Madrid on the 4th of October 1991 and thereafter at Washington until the 3rd of October 1992 by any State which is a Contracting Party to the Antarctic Treaty.

Article 22

Ratification, acceptance, approval or accession

1. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval by signatory States.
2. After the 3rd of October 1992 this Protocol shall be open for accession by any State which is a Contracting Party to the Antarctic Treaty.

3. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia składa się Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, wyznaczonemu niniejszym na depozytariusza.
4. Po wejściu w życie niniejszego Protokołu Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego nie będą podejmowały działań odnośnie zawiadomienia dotyczącego prawa Umawiającej się Strony Układu Antarktycznego do wyznaczenia przedstawicieli w celu uczestniczenia w Spotkaniach Konsultatywnych Układu Antarktycznego zgodnie z artykułem IX ustęp 2 Układu Antarktycznego do czasu, aż ta Umawiająca się Strona uprzednio ratyfikuje, przyjmie lub zatwierdzi ten Protokół albo do niego przystąpi.

Artykuł 23

Wejście w życie

1. Niniejszy Protokół wejdzie w życie w trzydziestym dniu od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia przez wszystkie państwa będące Stronami Konsultatywnymi Układu Antarktycznego w dniu przyjęcia tego Protokołu.
2. Dla każdej Umawiającej się Strony Układu Antarktycznego, która po wejściu w życie niniejszego Protokołu złoży dokument ratyfikacyjny, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, Protokół ten wejdzie w życie w trzydziestym dniu od daty złożenia takiego dokumentu.

Artykuł 24

Zastrzeżenia

Nie jest dopuszczalne żadne zastrzeżenie do niniejszego Protokołu.

3. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Government of the United States of America, hereby designated as the Depository.
4. After the date on which this Protocol has entered into force, the Antarctic Treaty Consultative Parties shall not act upon a notification regarding the entitlement of a Contracting Party to the Antarctic Treaty to appoint representatives to participate in Antarctic Treaty Consultative Meetings in accordance with Article IX (2) of the Antarctic Treaty unless that Contracting Party has first ratified, accepted, approved or acceded to this Protocol.

Article 23

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of instruments of ratification, acceptance, approval or accession by all States which are Antarctic Treaty Consultative Parties at the date on which this Protocol is adopted.
2. For each Contracting Party to the Antarctic Treaty which, subsequent to the date of entry into force of this Protocol, deposits an instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day following such deposit.

Article 24

Reservations

Reservations to this Protocol shall not be permitted.

Artykuł 25

Zmiana lub poprawka

1. Bez naruszania postanowień artykułu 9 niniejszy Protokół może być zmieniony lub poprawiony w każdym czasie zgodnie z procedurami ustalonymi w artykule XII ustęp 1 punkty (a) i (b) Układu Antarktycznego.
2. Jeżeli po upływie 50 lat od dnia wejścia w życie niniejszego Protokołu którakolwiek Strona Konsultatywna Układu Antarktycznego zażąda, przez zawiadomienie skierowane do depozytariusza, zwołania konferencji w celu omówienia funkcjonowania Protokołu, konferencję taką zwołuje się tak szybko, jak to możliwe.
3. Zmiana lub poprawka zaproponowane na Konferencji Przeglądowej zwołanej zgodnie z ustępem 2, przyjęte będą przez większość Stron, włączając 3/4 państw, które są Stronami Konsultatywnymi Układu Antarktycznego w czasie przyjęcia niniejszego Protokołu.
4. Zmiana lub poprawka przyjęte zgodnie z ustępem 3 wejdą w życie po ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu do nich przez 3/4 Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego, włączając ratyfikację, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie wszystkich państw, które są Stronami Konsultatywnymi Układu Antarktycznego w czasie przyjęcia niniejszego Protokołu.
5. (a) Jeśli chodzi o artykuł 7, zakaz podejmowania działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki zawarty w tym artykule będzie obowiązywał do czasu przyjęcia wiążącego reżimu prawnego dotyczącego działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki, zawierającego uzgodnione środki określające, czy i na jakich warunkach

Article 25

Modification or amendment

1. Without prejudice to the provisions of Article 9, this Protocol may be modified or amended at any time in accordance with the procedures set forth in Article XII (1) (a) and (b) of the Antarctic Treaty.
2. If, after the expiration of 50 years from the date of entry into force of this Protocol, any of the Antarctic Treaty Consultative Parties so requests by a communication addressed to the Depository, a conference shall be held as soon as practicable to review the operation of this Protocol.
3. A modification or amendment proposed at any Review Conference called pursuant to paragraph 2 above shall be adopted by a majority of the Parties, including 3/4 of the States which are Antarctic Treaty Consultative Parties at the time of adoption of this Protocol.
4. A modification or amendment adopted pursuant to paragraph 3 above shall enter into force upon ratification, acceptance, approval or accession by 3/4 of the Antarctic Treaty Consultative Parties, including ratification, acceptance, approval or accession by all States which are Antarctic Treaty Consultative Parties at the time of adoption of this Protocol.
5. (a) With respect to Article 7, the prohibition on Antarctic mineral resource activities contained therein shall continue unless there is in force a binding legal regime on Antarctic mineral resource activities that includes an agreed means for determining whether, and, if so, under which conditions, any such activities would be

jakakolwiek taka działalność jest dopuszczalna. Reżim ten powinien w pełni chronić interesy wszystkich państw wymienionych w artykule IV Układu Antarktycznego i stosować zasady tam zawarte. Dlatego też, jeżeli zostanie zaproponowana zmiana lub poprawka artykułu 7 na Konferencji Przeglądowej wymienionej w ustępie 2, taka zmiana lub poprawka powinny zawierać taki wiążący reżim prawny.

- (b) Jeżeli żadna taka zmiana lub poprawka nie wejdą w życie w ciągu 3 lat od daty ich przyjęcia, każda Strona może w dowolnym czasie po tej dacie notyfikować depozytariuszowi swoje wycofanie się z niniejszego Protokołu, przy czym takie wycofanie nabierze mocy po upływie 2 lat od otrzymania zawiadomienia przez depozytariusza.

Artykuł 26

Zawiadomienia dokonywane przez depozytariusza

Depozytariusz notyfikuje wszystkim Umawiającym się Stronom Układu Antarktycznego:

- (a) podpisanie niniejszego Protokołu i złożenie dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- (b) datę wejścia w życie niniejszego Protokołu oraz każdego dodatkowego załącznika do niego;
- (c) datę wejścia w życie każdej poprawki do niniejszego Protokołu lub każdej jego zmiany;
- (d) złożenie deklaracji i zawiadomień zgodnie z artykułem 19; i
- (e) każde zawiadomienie otrzymane zgodnie z artykułem 25 ustęp 5 punkt (b).

acceptable. This regime shall fully safeguard the interests of all States referred to in Article IV of the Antarctic Treaty and apply the principles thereof. Therefore, if a modification or amendment to Article 7 is proposed at a Review Conference referred to in paragraph 2 above, it shall include such a binding legal regime.

- (b) If any such modification or amendment has not entered into force within 3 years of the date of its adoption, any Party may at any time thereafter notify to the Depositary of its withdrawal from this Protocol, and such withdrawal shall take effect 2 years after receipt of the notification by the Depositary.

Article 26

Notifications by the Depositary

The Depositary shall notify all Contracting Parties to the Antarctic Treaty of the following:

- (a) signatures of this Protocol and the deposit of instruments of ratification, acceptance, approval or accession;
- (b) the date of entry into force of this Protocol and any additional Annex thereto;
- (c) the date of entry into force of any amendment or modification to this Protocol;
- (d) the deposit of declarations and notices pursuant to Article 19; and
- (e) any notification received pursuant to Article 25 (5) (b).

Artykuł 27

Tekst autentyczny i rejestracja w systemie Narodów Zjednoczonych

1. Niniejszy Protokół, sporządzony w językach angielskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim, przy czym każdy tekst jest jednako-wo autentyczny, złożono na przechowanie w archiwach Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki, który przekaże należycie uwierzytelnione kopie wszystkim Umawiającym się Stronom Układu Antarktycznego.
2. Niniejszy Protokół zostanie zarejestrowany przez Depozytariusza z zgodnie z artyku-łem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Article 27

Authentic texts and registration with the United Nations

1. This Protocol, done in the English, French, Russian and Spanish languages, each ver-sion being equally authentic, shall be de-positated in the archives of the Government of the United States of America, which shall transmit duly certified copies thereof to all Contracting Parties to the Antarctic Treaty.
2. This Protocol shall be registered by the Depositary pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

ANEKS DO PROTOKOŁU

Arbitraż

Artykuł 1

1. Tworzy się Trybunał Arbitrażowy działający zgodnie z Protokołem, włączając niniejszy Aneks.
2. Sekretarzem, w rozumieniu niniejszego Aneksu, jest Sekretarz Generalny Stałego Trybunału Arbitrażowego.

Artykuł 2

1. Każda Strona jest upoważniona do wyznaczenia nie więcej niż trzech arbitrów, z których co najmniej jednego wyznacza się w ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie Protokołu w stosunku do tej Strony. Każdy arbiter powinien mieć doświadczenie w sprawach Antarktyki, posiadać pogłębioną znajomość prawa międzynarodowego i cieszyć się bardzo wysokim uznaniem za swoją bezstronność, kompetencję i nieskazitelną charakter. Nazwiska osób w ten sposób wyznaczonych stanowią listę arbitrów. Każda Strona powinna w każdym czasie utrzymywać na liście nazwisko co najmniej jednego arbitra.
2. Z zastrzeżeniem postanowień ustępu 3, arbiter wyznaczony przez Stronę pozostaje na liście przez okres pięciu lat i będzie mógł być ponownie wyznaczony przez tę Stronę na kolejne pięcioletnie okresy.
3. Strona, która wyznaczyła arbitra, może wycofać nazwisko tego arbitra z listy. W przypadku śmierci arbitra lub wycofania z listy przez Stronę z jakiegokolwiek powodu nazwiska arbitra wyznaczonego przez nią, Strona, która wyznaczyła danego arbitra, powiadomi o tym niezwłocznie Sekreta-

SCHEDULE TO THE PROTOCOL

Arbitration

Article 1

1. The Arbitral Tribunal shall be constituted and shall function in accordance with the Protocol, including this Schedule.
2. The Secretary referred to in this Schedule is the Secretary General of the Permanent Court of Arbitration.

Article 2

1. Each Party shall be entitled to designate up to three Arbitrators, at least one of whom shall be designated within three months of the entry into force of the Protocol for that Party. Each Arbitrator shall be experienced in Antarctic affairs, have thorough knowledge of international law and enjoy the highest reputation for fairness, competence and integrity. The names of the persons so designated shall constitute the list of Arbitrators. Each Party shall at all times maintain the name of at least one Arbitrator on the list.
2. Subject to paragraph 3 below, an Arbitrator designated by a Party shall remain on the list for a period of five years and shall be eligible for redesignation by that Party for additional five year periods.
3. A Party which designated an Arbitrator may withdraw the name of that Arbitrator from the list. If an Arbitrator dies or if a Party for any reason withdraws from the list the name of an Arbitrator designated by it, the Party which designated the Arbitrator in question shall notify the Secretary promptly. An Ar-

rza. Arbitr, którego nazwisko zostało wycofane z listy, kontynuuje swą działalność w jakimkolwiek Trybunale Arbitrażowym, do którego został wyznaczony, aż do czasu zakończenia postępowania przed tym Trybunałem Arbitrażowym.

4. Sekretarz zapewni stałą aktualizację listy arbitrów wyznaczonych zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 3

1. Trybunał Arbitrażowy składa się z trzech arbitrów, którzy są wyznaczani w następujący sposób:
  - (a) Strona sporu rozpoczynająca postępowanie wyznacza z listy wymienionej w artykule 2 jednego arbitra, który może być jej obywatelem. Nominacja ta będzie zamieszczona w zawiadomieniu, o którym mowa w artykule 4.
  - (b) W ciągu 40 dni od otrzymania tej notyfikacji inna strona sporu wyznaczy z listy wymienionej w artykule 2 drugiego arbitra, który może być jej obywatelem.
  - (c) W ciągu 60 dni od wyznaczenia drugiego arbitra strony sporu wyznaczą z listy wymienionej w artykule 2, za porozumieniem, trzeciego arbitra.

Trzeci arbiter nie może być ani obywatelem strony sporu, ani osobą wyznaczoną z listy wymienionej w artykule 2 przez stronę sporu, ani też posiadać tego samego obywatelstwa, co którykolwiek z dwóch pierwszych arbitrów. Trzeci arbiter przewodniczy Trybunałowi Arbitrażowemu.

- (d) Jeżeli drugi arbiter nie został wyznaczony w ustanowionym terminie lub jeżeli strony sporu nie osiągnęły porozumienia w przewidzianym okresie co do powołania

bitrator whose name is withdrawn from the list shall continue to serve on any Arbitral Tribunal to which that Arbitrator has been appointed until the completion of proceedings before the Arbitral Tribunal.

4. The Secretary shall ensure that an up-to-date list is maintained of the Arbitrators designated pursuant to this Article.

Article 3

1. The Arbitral Tribunal shall be composed of three Arbitrators who shall be appointed as follows:
  - (a) The party to the dispute commencing the proceedings shall appoint one Arbitrator, who may be its national, from the list referred to in Article 2. This appointment shall be included in the notification referred to in Article 4.
  - (b) Within 40 days of the receipt of that notification, the other party to the dispute shall appoint the second Arbitrator, who may be its national, from the list referred to in Article 2.
  - (c) Within 60 days of the appointment of the second Arbitrator, the parties to the dispute shall appoint by agreement the third Arbitrator from the list referred to in Article 2.

The third Arbitrator shall not be either a national of a party to the dispute, or a person designated for the list referred to in Article 2 by a party to the dispute, or of the same nationality as either of the first two Arbitrators. The third Arbitrator shall be the Chairperson of the Arbitral Tribunal.

- (d) If the second Arbitrator has not been appointed within the prescribed period, or if the parties to the dispute have not reached agreement within the prescribed

trzeciego arbitra, arbiter lub arbitrzy będą wyznaczeni z listy wymienionej w artykule 2 i w oparciu o zasady ujęte w punktach (b) i (c), na wniosek którejkolwiek strony sporu, w ciągu 30 dni od dnia otrzymania takiego wniosku przez Prezesa Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Podczas wykonywania funkcji przyznanych mu w niniejszym punkcie Prezes Trybunału konsultuje się ze stronami sporu.

- (e) Jeżeli Prezes Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości nie jest w stanie wykonywać funkcji przyznanych mu w punkcie (d) lub jest obywatelem jednej ze stron sporu, funkcje te będą wykonywane przez Wiceprezesa Trybunału; jeżeli jednak Wiceprezes nie jest w stanie wykonywać funkcji lub jeżeli jest obywatelem jednej ze stron sporu, funkcje powyższe będą wykonywane przez następnego członka Trybunału z najdłuższym stażem, będącego w dyspozycji i niebędącego obywatelem jednej ze stron sporu.
2. Każde zwolnione stanowisko będzie uzupełnione w trybie przewidzianym dla początkowego wyznaczenia arbitra.
3. W jakimkolwiek sporze dotyczącym więcej niż dwóch Stron, Strony, które mają ten sam interes, wyznaczą w drodze porozumienia wspólnego arbitra w terminie określonym w ustępie 1 punkt (b).

period on the appointment of the third Arbitrator, the Arbitrator or Arbitrators shall be appointed, at the request of any party to the dispute and within 30 days of the receipt of such request, by the President of the International Court of Justice from the list referred to in Article 2 and subject to the conditions prescribed in subparagraphs (b) and (c) above. In performing the functions accorded him or her in this subparagraph, the President of the Court shall consult the parties to the dispute.

- (e) If the President of the International Court of Justice is unable to perform the functions accorded him or her in subparagraph (d) above or is a national of a party to the dispute, the functions shall be performed by the Vice-President of the Court, except that if the Vice-President is unable to perform the functions or is a national of a party to the dispute the functions shall be performed by the next most senior member of the Court who is available and is not a national of a party to the dispute.
2. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.
3. In any dispute involving more than two Parties, those Parties having the same interest shall appoint one Arbitrator by agreement within the period specified in paragraph 1 (b) above.

Artykuł 4

Strona sporu, wszczynając postępowanie, powiadomi w formie pisemnej o powyższym drugą stronę lub inne strony sporu, jak również Sekretarza. Powyższe zawiadomienie powinno zawierać określenie roszczenia i podstawy, na której jest ono oparte. Zawiadomienie zostanie przekazane przez Sekretarza wszystkim innym Stronom.

Artykuł 5

1. O ile strony sporu nie uzgodnią inaczej, arbitraż ma miejsce w Hadze, gdzie znajdują się archiwa Trybunału Arbitrażowego. Trybunał Arbitrażowy przyjmie własne zasady postępowania. Takie zasady powinny zapewnić, aby każda strona sporu miała pełną możliwość bycia wysłuchaną oraz przedstawienia swojej sprawy; należy również zapewnić, aby postępowanie prowadzone było sprawnie.
2. Trybunał Arbitrażowy może zapoznać się z roszczeniem wzajemnym, powstałym podczas postępowania, oraz wydać orzeczenie odnośnie do tego roszczenia.

Artykuł 6

1. O ile Trybunał Arbitrażowy uzna *prima facie*, że ma jurysdykcję na podstawie Protokołu, może on:
  - (a) na życzenie każdej strony sporu wskazać takie środki tymczasowe, jakie uważa za niezbędne, w celu zapewnienia poszanowania praw stron sporu;
  - (b) polecić zastosowanie wszelkich środków tymczasowych, jakie uważa za właściwe w danych okolicznościach, w celu zapobieżenia poważnej szkodzie w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów.

Article 4

The party to the dispute commencing proceedings shall so notify the other party or parties to the dispute and the Secretary in writing. Such notification shall include a statement of the claim and the grounds on which it is based. The notification shall be transmitted by the Secretary to all Parties.

Article 5

1. Unless the parties to the dispute agree otherwise, arbitration shall take place at The Hague, where the records of the Arbitral Tribunal shall be kept. The Arbitral Tribunal shall adopt its own rules of procedure. Such rules shall ensure that each party to the dispute has a full opportunity to be heard and to present its case and shall also ensure that the proceedings are conducted expeditiously.
2. The Arbitral Tribunal may hear and decide counterclaims arising out of the dispute.

Article 6

1. The Arbitral Tribunal, where it considers that *prima facie* it has jurisdiction under the Protocol, may:
  - (a) at the request of any party to a dispute, indicate such provisional measures as it considers necessary to preserve the respective rights of the parties to the dispute;
  - (b) prescribe any provisional measures which it considers appropriate under the circumstances to prevent serious harm to the Antarctic environment or dependent or associated ecosystems.

2. Strony sporu zastosują niezwłocznie wszelkie środki tymczasowe przewidziane w ustępie 1 punkt (b), w oczekiwaniu na orzeczenie w myśl artykułu 10.
3. Niezależnie od terminu ustalonego w artykule 20 Protokołu, strona sporu może zgodnie z artykułem 4 w każdym czasie, w drodze zawiadomienia skierowanego do innej strony lub innych stron sporu oraz do Sekretarza, zażądać, aby Trybunał Arbitrażowy ukonstytuował się pilnie w celu wskazania lub zalecenia pilnych środków tymczasowych zgodnie z artykułem 3, z tym że w każdym przypadku terminy określone w artykule 3 ustęp 1 punkty (b), (c) i (d) zostaną skrócone do 14 dni. Trybunał Arbitrażowy orzeknie co do żądania dotyczącego pilnych środków tymczasowych w ciągu dwóch miesięcy od wyznaczenia swego przewodniczącego.
4. Po podjęciu decyzji przez Trybunał Arbitrażowy co do żądania dotyczącego pilnych środków tymczasowych podjętych zgodnie z ustępem 3, procedura rozstrzygnięcia sporu przebiegać będzie zgodnie z artykułami 18, 19 i 20 Protokołu.

Artykuł 7

Każda Strona, uważająca, że ma interes prawny, ogólny lub indywidualny, który może być istotnie naruszony orzeczeniem Trybunału Arbitrażowego, może interweniować w trakcie postępowania, o ile Trybunał Arbitrażowy nie postanowi inaczej.

Artykuł 8

Strony sporu ułatwiają pracę Trybunału Arbitrażowego i w szczególności, zgodnie z ich prawem

2. The parties to the dispute shall comply promptly with any provisional measures prescribed under paragraph 1 (b) above pending an award under Article 10.
3. Notwithstanding the time period in Article 20 of the Protocol, a party to a dispute may at any time, by notification to the other party or parties to the dispute and to the Secretary in accordance with Article 4, request that the Arbitral Tribunal be constituted as a matter of exceptional urgency to indicate or prescribe emergency provisional measures in accordance with this Article. In such case, the Arbitral Tribunal shall be constituted as soon as possible in accordance with Article 3, except that the time periods in Article 3 (1) (b), (c) and (d) shall be reduced to 14 days in each case. The Arbitral Tribunal shall decide upon the request for emergency provisional measures within two months of the appointment of its Chairperson.
4. Following a decision by the Arbitral Tribunal upon a request for emergency provisional measures in accordance with paragraph 3 above, settlement of the dispute shall proceed in accordance with Articles 18, 19 and 20 of the Protocol.

Article 7

Any Party which believes it has a legal interest, whether general or individual, which may be substantially affected by the award of an Arbitral Tribunal, may, unless the Arbitral Tribunal decides otherwise, intervene in the proceedings.

Article 8

The parties to the dispute shall facilitate the work of the Arbitral Tribunal and, in particu-

oraz używając wszelkich środków znajdujących się w ich dyspozycji, dostarczają Trybunałowi wszelkich odpowiednich dokumentów i informacji, a także umożliwiają mu, gdy to będzie niezbędne, powoływanie świadków lub ekspertów oraz uzyskiwanie ich zeznań.

Artykuł 9

Jeżeli jedna ze stron sporu nie stawi się przed Trybunałem Arbitrażowym lub zaniecha obrony swej sprawy, każda inna strona sporu może zwrócić się do Trybunału Arbitrażowego o kontynuowanie postępowania i wydanie orzeczenia.

Artykuł 10

1. Trybunał Arbitrażowy rozstrzyga przedłożone mu spory na podstawie postanowień Protokołu i innych odpowiednich norm i zasad prawa międzynarodowego, które nie są sprzeczne z tymi postanowieniami.
2. Trybunał Arbitrażowy może orzekać *ex aequo et bono* w sporach mu przedłożonych, o ile strony sporu wyrażą na to zgodę.

Artykuł 11

1. Przed wydaniem orzeczenia Trybunał Arbitrażowy upewni się, że jest kompetentny w odniesieniu do sporu oraz że roszczenie lub roszczenie wzajemne jest należycie uzasadnione od strony faktycznej i prawnej.
2. Do orzeczenia dołącza się uzasadnienie wskazujące na powody decyzji; orzeczenie komunikuje się Sekretarzowi, który przesyła je wszystkim Stronom.
3. Orzeczenie jest ostateczne i wiążące dla stron sporu i dla każdej Strony, która interweniowała podczas postępowania, i podlega niezwłocznemu wykonaniu. Na życzenie strony

lar, in accordance with their law and using all means at their disposal, shall provide it with all relevant documents and information, and enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

Article 9

If one of the parties to the dispute does not appear before the Arbitral Tribunal or fails to defend its case, any other party to the dispute may request the Arbitral Tribunal to continue the proceedings and make its award.

Article 10

1. The Arbitral Tribunal shall, on the basis of the provisions of the Protocol and other applicable rules and principles of international law that are not incompatible with such provisions, decide such disputes as are submitted to it.
2. The Arbitral Tribunal may decide, *ex aequo et bono*, a dispute submitted to it, if the parties to the dispute so agree.

Article 11

1. Before making its award, the Arbitral Tribunal shall satisfy itself that it has competence in respect of the dispute and that the claim or counterclaim is well founded in fact and law.
2. The award shall be accompanied by a statement of reasons for the decision and shall be communicated to the Secretary who shall transmit it to all Parties.
3. The award shall be final and binding on the parties to the dispute and on any Party which intervened in the proceedings and shall be complied with without delay. The

sporu lub Strony interweniującej Trybunał Arbitrażowy dokona interpretacji orzeczenia.

4. Orzeczenie jest wiążące jedynie w odniesieniu do danego sporu.
5. Jeżeli Trybunał Arbitrażowy nie zdecyduje inaczej, wydatki tego Trybunału, włącznie z wynagrodzeniem arbitrów, pokrywane są przez strony sporu w równych częściach.

Artykuł 12

Wszystkie decyzje Trybunału Arbitrażowego, włącznie z tymi, o których mowa w artykułach 5, 6 i 11, podejmuje się większością głosów arbitrów, przy czym nie mogą oni wstrzymać się od głosu.

Artykuł 13

1. Niniejszy Aneks może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
2. Każda poprawka lub zmiana do niniejszego Aneksu, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Arbitral Tribunal shall interpret the award at the request of a party to the dispute or of any intervening Party.

4. The award shall have no binding force except in respect of that particular case.
5. Unless the Arbitral Tribunal decides otherwise, the expenses of the Arbitral Tribunal, including the remuneration of the Arbitrators, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares.

Article 12

All decisions of the Arbitral Tribunal, including those referred to in Articles 5, 6 and 11, shall be made by a majority of the Arbitrators who may not abstain from voting.

Article 13

1. This Schedule may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.
2. Any amendment or modification of this Schedule which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

ZAŁĄCZNIK I

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO

Ocena oddziaływania na środowisko

Artykuł 1

Faza wstępna

1. Oddziaływanie na środowisko proponowanych działań wymienionych w artykule 8 Protokołu rozpatruje się, przed ich rozpoczęciem, zgodnie z odpowiednimi procedurami narodowymi.
2. Jeżeli dana działalność zostanie określona jako ta, która powoduje mniejsze niż niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko można ją podjąć natychmiast.

Artykuł 2

Wstępna ocena wpływu na środowisko

1. O ile nie zostanie stwierdzone, iż działalność będzie miała mniejsze niż niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko, lub o ile Wszechstronna ocena wpływu na środowisko nie została sporządzona zgodnie z artykułem 3, przygotowuje się Wstępną ocenę wpływu na środowisko. Jest ona dostatecznie szczegółowa, aby ustalić, czy proponowana działalność może mieć większe aniżeli niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko, oraz zawiera:
  - (a) określenie proponowanej działalności, włącznie z jej celem, miejscem, czasem trwania i intensywnością; oraz
  - (b) rozpatrzenie alternatyw proponowanej działalności i oddziaływań, które ta działalność może wywołać, włącznie z rozpatrzeniem ku-

ANNEX I

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Environmental impact assessment

Article 1

Preliminary stage

1. The environmental impacts of proposed activities referred to in Article 8 of the Protocol shall, before their commencement, be considered in accordance with appropriate national procedures.
2. If an activity is determined as having less than a minor or transitory impact, the activity may proceed forthwith.

Article 2

Initial Environmental Evaluation

1. Unless it has been determined that an activity will have less than a minor or transitory impact, or unless a Comprehensive Environmental Evaluation is being prepared in accordance with Article 3, an Initial Environmental Evaluation shall be prepared. It shall contain sufficient detail to assess whether a proposed activity may have more than a minor or transitory impact and shall include:
  - (a) a description of the proposed activity, including its purpose, location, duration and intensity; and
  - (b) consideration of alternatives to the proposed activity and any impacts that the activity may have, including consideration

mulatywnych oddziaływań w świetle istniejących oraz znanych planowanych działań.

2. Jeżeli Wstępna ocena wpływu na środowisko wykaże, że proponowana działalność prawdopodobnie nie będzie miała większego aniżeli niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko, działalność ta może zostać podjęta, pod warunkiem że zostaną zastosowane odpowiednie procedury, włącznie z monitoringiem, w celu zbadania i oceny oddziaływań tej działalności.

Artykuł 3

Wszeczhronna ocena wpływu na środowisko

1. Jeżeli Wstępna ocena wpływu na środowisko wykaże lub jeżeli w inny sposób zostanie stwierdzone, że proponowana działalność prawdopodobnie będzie mieć większe aniżeli niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko, przygotowuje się Wszeczhronną ocenę wpływu na środowisko.
2. Wszeczhronna ocena wpływu na środowisko zawiera:
  - (a) określenie proponowanej działalności, włącznie z jej celem, miejscem, czasem trwania i intensywnością, a także możliwe alternatywy działalności, włącznie z alternatywą zaniechania działalności oraz określenie konsekwencji takich alternatyw;
  - (b) określenie stanu początkowego warunków środowiskowych jako stanu odniesienia, z którym przewidywane zmiany powinny być porównywane, a także prognozę co do późniejszego stanu środowiska w przypadku niepodjęcia proponowanej działalności;
  - (c) określenie metod i danych używanych w celu przewidywania skutków proponowanej działalności;

of cumulative impacts in the light of existing and known planned activities.

2. If an Initial Environmental Evaluation indicates that a proposed activity is likely to have no more than a minor or transitory impact, the activity may proceed, provided that appropriate procedures, which may include monitoring, are put in place to assess and verify the impact of the activity.

Article 3

Comprehensive Environmental Evaluation

1. If an Initial Environmental Evaluation indicates or if it is otherwise determined that a proposed activity is likely to have more than a minor or transitory impact, a Comprehensive Environmental Evaluation shall be prepared.
2. A Comprehensive Environmental Evaluation shall include:
  - (a) a description of the proposed activity including its purpose, location, duration and intensity, and possible alternatives to the activity, including the alternative of not proceeding, and the consequences of those alternatives;
  - (b) a description of the initial environmental reference state with which predicted changes are to be compared and a prediction of the future environmental reference state in the absence of the proposed activity;
  - (c) a description of the methods and data used to forecast the impacts of the proposed activity;

(d) ocenę rodzaju, wielkości, czasu trwania i intensywności prawdopodobnych bezpośrednich oddziaływań proponowanej działalności; (e) rozpatrzenie możliwych pośrednich i drugorzędnych oddziaływań proponowanej działalności; (f) rozpatrzenie kumulatywnych oddziaływań proponowanej działalności w świetle istniejących oraz innych planowanych działań; (g) rozpoznanie środków, włącznie z programami monitorowania, które mogą zostać podjęte w celu zmniejszenia do minimum lub osłabienia oddziaływań proponowanej działalności i wykrycia oddziaływań nieprzewidzianych, które umożliwią wczesne ostrzeżenie o ujemnych następstwach działalności oraz pozwolą podjąć szybkie i skuteczne działania w odniesieniu do wypadków; (h) rozpoznanie nieuchronnych oddziaływań proponowanej działalności; (i) rozpatrzenie skutków proponowanej działalności w odniesieniu do prowadzenia badań naukowych i innych istniejących rodzajów użytkowania; (j) rozpoznanie braków w posiadanej wiedzy oraz niejasności napotkanych w czasie zbierania informacji wymaganych zgodnie z niniejszym ustępem; (k) nietechniczne streszczenie informacji przewidzianych w niniejszym ustępie; oraz (l) nazwisko i adres osoby lub nazwę i adres organizacji, która przygotowała Wszeczną ocenę wpływu na środowisko oraz adres, pod który należy kierować uwagi do tego dokumentu. 3. Projekt Wszeczonej oceny wpływu na środowisko udostępni się publicznie i roz-	(d) estimation of the nature, extent, duration, and intensity of the likely direct impacts of the proposed activity; (e) consideration of possible indirect or second order impacts of the proposed activity; (f) consideration of cumulative impacts of the proposed activity in the light of existing activities and other known planned activities; (g) identification of measures, including monitoring programmes, that could be taken to minimise or mitigate impacts of the proposed activity and to detect unforeseen impacts and that could provide early warning of any adverse effects of the activity as well as to deal promptly and effectively with accidents; (h) identification of unavoidable impacts of the proposed activity; (i) consideration of the effects of the proposed activity on the conduct of scientific research and on other existing uses and values; (j) an identification of gaps in knowledge and uncertainties encountered in compiling the information required under this paragraph; (k) a non-technical summary of the information provided under this paragraph; and (l) the name and address of the person or organization which prepared the Comprehensive Environmental Evaluation and the address to which comments thereon should be directed. 3. The draft Comprehensive Environmental Evaluation shall be made publicly avail-

syła się do wszystkich Stron, które również udostępnią go publicznie w celu uzyskania uwag. Ustanawia się 90-dniowy termin dla przesyłania uwag.

4. Projekt Wszeczhstronnej oceny wpływu na środowisko przesyła się do Komitetu w tym samym czasie, w którym przesyła się go Stronom, i co najmniej na 120 dni przed najbliższym Spotkaniem Konsultatywnym Układu Antarktycznego, w celu jego właściwego rozpatrzenia.
5. Nie podejmuje się żadnej ostatecznej decyzji dotyczącej prowadzenia proponowanej działalności na obszarze Układu Antarktycznego, zanim Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego, po uzyskaniu rady Komitetu, nie będzie miało możliwości rozpatrzenia projektu Wszeczhstronnej oceny wpływu na środowisko, przy czym decyzja co do podjęcia wspomnianej działalności nie powinna być opóźniona z powodu wykonywania niniejszego ustępu więcej aniżeli o 15 miesięcy, licząc od daty rozesłania projektu Wszeczhstronnej oceny wpływu na środowisko.
6. Ostateczny tekst Wszeczhstronnej oceny wpływu na środowisko zawiera uwagi nadesłane w związku z projektem Wszeczhstronnej oceny wpływu na środowisko lub streszczenia tych uwag. Ostateczny tekst Wszeczhstronnej oceny wpływu na środowisko, informacje dotyczące jakiegokolwiek decyzji w sprawie tej oceny, a także ocenę znaczenia przewidywanych oddziaływań w stosunku do korzyści z proponowanej działalności, rozsyła się do wszystkich Stron, które udostępnią te dokumenty publicznie, co najmniej 60 dni przed rozpoczęciem proponowanej działalności na obszarze Układu Antarktycznego.

able and shall be circulated to all Parties, which shall also make it publicly available, for comment. A period of 90 days shall be allowed for the receipt of comments.

4. The draft Comprehensive Environmental Evaluation shall be forwarded to the Committee at the same time as it is circulated to the Parties, and at least 120 days before the next Antarctic Treaty Consultative Meeting, for consideration as appropriate.
5. No final decision shall be taken to proceed with the proposed activity in the Antarctic Treaty area unless there has been an opportunity for consideration of the draft Comprehensive Environmental Evaluation by the Antarctic Treaty Consultative Meeting on the advice of the Committee, provided that no decision to proceed with a proposed activity shall be delayed through the operation of this paragraph for longer than 15 months from the date of circulation of the draft Comprehensive Environmental Evaluation.
6. A final Comprehensive Environmental Evaluation shall address and shall include or summarise comments received on the draft Comprehensive Environmental Evaluation. The final Comprehensive Environmental Evaluation, notice of any decisions relating thereto, and any evaluation of the significance of the predicted impacts in relation to the advantages of the proposed activity, shall be circulated to all Parties, which shall also make them publicly available, at least 60 days before the commencement of the proposed activity in the Antarctic Treaty area.

Artykuł 4

Decyzje oparte na Wszechstronnej ocenie wpływu na środowisko

Jakakolwiek decyzja dotycząca proponowanej działalności, do której ma zastosowanie artykuł 3, powinna być podejmowana, a jeżeli zostanie podjęta, niezależnie czy w swojej pierwotnej, czy też w zmienionej formie, będzie oparta na Wszechstronnej ocenie wpływu na środowisko, jak również na innych odpowiednich ocenach.

Artykuł 5

Monitorowanie

1. W celu oceny i weryfikacji oddziaływania jakiegokolwiek działalności podjętej na podstawie ukończonej Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko stosuje się procedury, włącznie z odpowiednim monitorowaniem głównych parametrów dotyczących środowiska.
2. Procedury wymienione w ustępie 1 i w artykule 2 ustęp 2 ustala się dla regularnego i weryfikowalnego rejestrowania oddziaływania działalności, między innymi, w celu:
  - (a) umożliwienia realizacji oceny wskazującej, w jakiej mierze oddziaływania te zgodne są z Protokołem;
  - (b) dostarczania informacji użytecznych dla zmniejszenia do minimum lub ograniczenia oddziaływań, a także, jeśli to wskazane, informacji o konieczności zawieszenia, zaprzestania lub zmiany działalności.

Artykuł 6

Obieg informacji

1. Następujące informacje przesyła się Stro-

Article 4

Decisions to be based on Comprehensive Environmental Evaluations

Any decision on whether a proposed activity, to which Article 3 applies, should proceed, and, if so, whether in its original or in a modified form, shall be based on the Comprehensive Environmental Evaluation as well as other relevant considerations.

Article 5

Monitoring

1. Procedures shall be put in place, including appropriate monitoring of key environmental indicators, to assess and verify the impact of any activity that proceeds following the completion of a Comprehensive Environmental Evaluation.
2. The procedures referred to in paragraph 1 above and in Article 2 (2) shall be designed to provide a regular and verifiable record of the impacts of the activity in order, inter alia, to:
  - (a) enable assessments to be made of the extent to which such impacts are consistent with the Protocol; and
  - (b) provide information useful for minimising or mitigating impacts, and, where appropriate, information on the need for suspension, cancellation or modification of the activity.

Article 6

Circulation of information

1. The following information shall be circulat-

nom, przekazuje Komitetowi i udostępnia publicznie:

- (a) określenie procedur wymienionych w artykule 1;
  - (b) roczna lista wszystkich Wstępnych ocen wpływu na środowisko, przygotowanych zgodnie z artykułem 2, oraz decyzji podjętych w konsekwencji tych ocen;
  - (c) istotne informacje otrzymane w związku z procedurami zastosowanymi zgodnie z artykułem 2 ustęp 2 i artykułem 5 oraz dotyczące wszelkich akcji podjętych w ich konsekwencji;
  - (d) informacje wymienione w artykule 3 ustęp 6.
2. Każdą Wstępną ocenę wpływu na środowisko, przygotowaną zgodnie z artykułem 2, udostępnia się na żądanie.

Artykuł 7

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszego Załącznika nie stosuje się w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo bezpieczeństwa statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości albo też ochrony środowiska, które wymagają podjęcia działań bez wypełniania procedur określonych w tym Załączniku.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych, które normalnie wymagałyby przygotowania Wszeczhonnej oceny wpływu na środowisko, będzie przesłane natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu; pełne wyjaśnienie podjętych działań zostanie dostarczone w ciągu 90 dni od ich realizacji.

ed to the Parties, forwarded to the Committee and made publicly available:

- (a) a description of the procedures referred to in Article 1;
  - (b) an annual list of any Initial Environmental Evaluations prepared in accordance with Article 2 and any decisions taken in consequence thereof;
  - (c) significant information obtained, and any action taken in consequence thereof, from procedures put in place in accordance with Articles 2 (2) and 5; and
  - (d) information referred to in Article 3 (6).
2. Any Initial Environmental Evaluation prepared in accordance with Article 2 shall be made available on request.

Article 7

Cases of emergency

1. This Annex shall not apply in cases of emergency relating to the safety of human life or of ships, aircraft or equipment and facilities of high value, or the protection of the environment, which require an activity to be undertaken without completion of the procedures set out in this Annex.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency, which would otherwise have required preparation of a Comprehensive Environmental Evaluation, shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee and a full explanation of the activities carried out shall be provided within 90 days of those activities.

Artykuł 8

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Article 8

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.
2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

ZAŁĄCZNIK II

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO²

Zachowanie antarktycznej fauny i flory

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego Załącznika:

- (a) „miejscowy ssak” oznacza każdego osobnika należącego do klasy ssaków (Mammalia), zamieszkującego obszar Układu Antarktycznego lub znajdującego się sezonowo na tym obszarze w wyniku naturalnej migracji;
- (b) „miejscowy ptak” oznacza każdego osobnika, w każdym cyklu swego życia (włącznie z jajami) należącego do klasy ptaków (Aves), zamieszkującego obszar Układu Antarktycznego lub znajdującego się sezonowo na tym obszarze w wyniku naturalnej migracji;
- (c) „miejszcowa roślina” oznacza każdy rodzaj lądowej lub słodkowodnej roślinności, włączając mszaki, porosty, grzyby i glony, w każdym stadium swego życia (włącznie z nasionami i innymi zarodnikami), znajdującymi się na obszarze Układu Antarktycznego;
- (d) „miejscowy bezkręgowiec” oznacza każdego lądowego lub słodkowodnego bezkrę-

² Załącznik II został zmieniony środkiem nr 4 (2006), który stał się obowiązujący dnia 23 czerwca 2007 r. oraz środkiem nr 16 (2009), który stał się obowiązujący dnia 8 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 1859). Publikowana tu wersja uwzględnia te zmiany.

ANNEX II

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Conservation of antarctic fauna and flora

Article 1

Definitions

For the purposes of this Annex:

- (a) "native mammal" means any member of any species belonging to the Class Mammalia, indigenous to the Antarctic Treaty area or occurring there naturally through migrations;
- (b) "native bird" means any member, at any stage of its life cycle (including eggs), of any species of the Class Aves indigenous to the Antarctic Treaty area or occurring there naturally through migrations;
- (c) "native plant" means any member of any species of terrestrial or freshwater vegetation, including bryophytes, lichens, fungi and algae, at any stage of its life cycle (including seeds, and other propagules), indigenous to the Antarctic Treaty area;
- (d) "native invertebrate" means any member of any species of terrestrial or freshwater

gowca, w każdym stadium swego życia, znajdującego się na obszarze Układu Antarktycznego;

- (e) „właściwa władza” oznacza każdą osobę lub agencję upoważnioną przez Stronę do wydawania zezwoleń na podstawie niniejszego Załącznika;
- (f) „zezwolenie” oznacza formalne zezwolenie na piśmie wydane przez odpowiednią władzę;
- (g) „pozyskać” lub „pozyskiwanie” oznacza zabić, zranić lub schwycić miejscowego ssaka lub ptaka albo je trzymać lub im dokuczać, albo też zabrać lub zniszczyć taką ilość miejscowych roślin, że ich lokalne rozprzestrzenienie lub bogactwo byłyby istotnie naruszone;
- (h) „szkodliwa interwencja” oznacza:
  - (i) przelot lub lądowanie helikopterów lub innych statków powietrznych, w sposób który zakłóca spokój skupisk ptaków i fok;
  - (ii) używanie pojazdów lub statków, włącznie z wodolotami i małymi łodziami, w sposób który zakłóca spokój skupisk ptaków i fok;
  - (iii) używanie środków wybuchowych lub broni palnej, w sposób który zakłóca spokój skupisk ptaków i fok;
  - (iv) świadome naruszanie spokoju rozmnażających się lub opierających się ptaków albo skupisk ptaków i fok przez osoby idące pieszo;
  - (v) istotne zniszczenie skupisk miejscowych roślin lądowych przez lądujące statki powietrzne, jeżdżące pojazdy lub przez pieszych albo też w inny sposób; oraz
  - (vi) każdą działalność, która skutkuje istotnymi niekorzystnymi zmianami siedlisk

invertebrate, at any stage of its life cycle, indigenous to the Antarctic Treaty area;

- (e) "appropriate authority" means any person or agency authorised by a Party to issue permits under this Annex;
- (f) "permit" means a formal permission in writing issued by an appropriate authority;
- (g) "take" or „taking" means to kill, injure, capture, handle or molest a native mammal or bird, or to remove or damage such quantities of native plants or invertebrates that their local distribution or abundance would be significantly affected;
- (h) "harmful interference" means:
  - (i) flying or landing helicopters or other aircraft in a manner that disturbs concentrations of native birds or seals;
  - (ii) using vehicles or vessels, including hovercraft and small boats, in a manner that disturbs concentrations of native birds or seals;
  - (iii) using explosives or firearms in a manner that disturbs concentrations of native birds or seals;
  - (iv) wilfully disturbing breeding or moulting native birds or concentrations of native birds or seals by persons on foot;
  - (v) significantly damaging concentrations of native terrestrial plants by landing aircraft, driving vehicles, or walking on them, or by other means; and
  - (vi) any activity that results in the significant adverse modification of habitats of any

jakichkolwiek gatunków lub populacji miejscowych ssaków, ptaków, roślin lub bezkręgowców.

- (i) „Międzynarodowa konwencja o uregulowaniu połowów wielorybów” oznacza konwencję sporządzoną w Waszyngtonie dnia 2 grudnia 1946 r.;
- (j) „Umowa o ochronie albatrosów i petreli” oznacza umowę sporządzoną w Canberze dnia 19 czerwca 2001 r.

Artykuł 2

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszego Załącznika nie stosuje się w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości albo też ochrony środowiska.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych przesyła się natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Artykuł 3

Ochrona miejscowej fauny i flory

1. Pozyskiwanie lub szkodliwa interwencja są zabronione, z wyjątkiem działania zgodnego z zezwoleniem.
2. Zezwolenia takie określają dopuszczalne działania, w tym datę, miejsce i osobę działającą; wydaje się je wyłącznie w następujących okolicznościach:
  - (a) w celu uzyskania próbek do badań naukowych lub naukowej informacji;
  - (b) w celu uzyskania próbek dla muzeów, herbariów i ogrodów zoologicznych i botanicznych albo innych edukacyjnych instytucji lub do innego użytku;

species or population of native mammal, bird, plant or invertebrate.

- (i) "International Convention for the Regulation of Whaling" means the Convention done at Washington on 2 December 1946.
- (j) "Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels" means the Agreement done at Canberra on 19 June 2001.

Article 2

Cases of emergency

1. This Annex shall not apply in cases of emergency relating to the safety of human life or of ships, aircraft, or equipment and facilities of high value, or the protection of the environment.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency that result in any taking or harmful interference shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee.

Article 3

Protection of native fauna and flora

1. Taking or harmful interference shall be prohibited, except in accordance with a permit.
2. Such permits shall specify the authorised activity, including when, where and by whom it is to be conducted and shall be issued only in the following circumstances:
  - (a) to provide specimens for scientific study or scientific information;
  - (b) to provide specimens for museums, herbaria and botanical gardens, or other educational institutions or uses;

- (c) w celu uzyskania okazów dla ogrodów zoologicznych, aczkolwiek w przypadku miejscowych ssaków i ptaków jedynie, jeśli nie jest możliwe pozyskanie ich z istniejących hodowli w niewoli lub z powodu nieodpartej potrzeby ochrony; oraz
- (d) w przypadkach nieuniknionych skutków badań naukowych, dla których nie było upoważnienia zgodnie z punktami (a), (b) lub (c), albo też takich skutków budowy lub funkcjonowania pomocniczych instalacji naukowych.
3. Wydawanie takich zezwoleń będzie limitowane w taki sposób, aby zapewnić, że:
- (a) żadne miejscowe ssaki, ptaki lub rośliny nie będą pozyskiwane ponad te, które są niezbędne, aby osiągnąć cele ustalone w ustępie 2;
- (b) jedynie mała liczba miejscowych ssaków lub ptaków będzie zabita i że w żadnym przypadku miejscowe ssaki lub ptaki nie będą zabijane w miejscowej populacji w większej ilości, aniżeli, włączając inne upoważnione pozyskania, może być odtworzona normalnie poprzez naturalną reprodukcję w następnym sezonie;
- (c) zostanie utrzymana różnorodność gatunków, jak również siedlisk niezbędnych dla ich istnienia, oraz równowaga systemów ekologicznych na obszarze Układu Antarktycznego;
4. Wszystkie gatunki miejscowych ssaków, ptaków i roślin, wymienione w Dodatku A do niniejszego Załącznika, są uznane za „Gatunki Specjalnie Chronione” i korzystają ze szczególnej ochrony Stron.
5. Uznanie gatunku za Gatunek Specjalnie Chroniony odbywa się według procedur
- (c) to provide specimens for zoological gardens but, in respect of native mammals or birds, only if such specimens cannot be obtained from existing captive collections elsewhere, or if there is a compelling conservation requirement; and
- (d) to provide for unavoidable consequences of scientific activities not otherwise authorised under sub-paragraphs (a), (b) or (c) above, or of the construction and operation of scientific support facilities.
3. The issue of such permits shall be limited so as to ensure that:
- (a) no more native mammals, birds, plants or invertebrates are taken than are strictly necessary to meet the purposes set forth in paragraph 2 above;
- (b) only small numbers of native mammals or birds are killed, and in no case more are killed from local populations than can, in combination with other permitted takings, normally be replaced by natural reproduction in the following season; and
- (c) the diversity of species, as well as the habitats essential to their existence, and the balance of the ecological systems existing within the Antarctic Treaty area are maintained.
4. Any species of native mammals, birds, plants and invertebrates listed in Appendix A to this Annex shall be designated „Specially Protected Species”, and shall be accorded special protection by the Parties.
5. Designation of a species as a Specially Protected Species shall be undertaken ac-

- i kryteriów przyjętych przez Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego.
6. Komitet dokonuje przeglądu i udziela rady, co do kryteriów uznania miejscowych ssaków, ptaków, roślin czy bezkręgowców za Gatunki Specjalnie Chronione.
  7. Każda Strona, Komitet, Naukowy Komitet Badań Antarktycznych lub Komisja do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki mogą zaproponować uznanie gatunku za Gatunek Specjalnie Chroniony poprzez przedłożenie wniosku wraz z uzasadnieniem Spotkaniu Konsultywnemu Układu Antarktycznego.
  8. Nie wydaje się zezwoleń na pozyskanie Specjalnie Chronionych Gatunków, z wyjątkiem przypadków:
    - (a) niezbędnych dla celów naukowych; oraz
    - (b) gdy to nie zagrazi przeżyciu lub odtworzeniu tych gatunków lub miejscowej populacji.
  9. Używanie metod prowadzących do śmierci na Gatunkach Specjalnie Chronionych jest dozwolone jedynie w przypadku braku odpowiednich metod alternatywnych.
  10. Wnioski o uznanie gatunku za Gatunek Specjalnie Chroniony kierowane są do Komitetu, Naukowego Komitetu Badań Antarktycznych i w przypadku miejscowych ssaków oraz ptaków, do Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki, oraz, jeśli jest to właściwe, Spotkania Stron Umowy o ochronie albatrosów i petreli i innych organizacji. Komitet, udzielając rady Spotkaniu Konsultywnemu Układu Antarktycznego, czy dany gatunek powinien zostać uznany za Gatunek Specjalnie Chroniony, bierze pod uwagę wszelkie uwagi przedstawione przez Naukowy
- cording to agreed procedures and criteria adopted by the ATCM.
6. The Committee shall review and provide advice on the criteria for proposing native mammals, birds, plants or invertebrates for designation as a Specially Protected Species.
  7. Any Party, the Committee, the Scientific Committee on Antarctic Research or the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources may propose a species for designation as a Specially Protected Species by submitting a proposal with justification to the ATCM.
  8. A permit shall not be issued to a Specially Protected Species unless the taking:
    - (a) is for a compelling scientific purpose; and
    - (b) will not jeopardise the survival or recovery of that species or local population;
  9. The use of lethal techniques on Specially Protected Species shall only be permitted where there is no suitable alternative technique.
  10. Proposals for the designation of a species as a Specially Protected Species shall be forwarded to the Committee, the Scientific Committee on Antarctic Research and, for native mammals and birds, the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources, and as appropriate, the Meeting of the Parties to the Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels and other organisations. In formulating its advice to the ATCM on whether a species should be designated as a Specially Protected Species, the Committee shall take into account any comments

Komitet Badań Antarktycznych i w przypadku miejscowych ssaków i ptaków, Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki, oraz, jeśli to właściwe, Spotkanie Stron Umowy o ochronie albatrosów i petreli i inne organizacje.

11. Wszelkie pozyskania miejscowych ssaków i ptaków odbywają się w taki sposób, aby stwarzać jak najmniej bólu i możliwych cierpień.

Artykuł 4

Wprowadzenie gatunków niemiejsowych, pasożytów i chorób

1. Żadnych gatunków zwierząt lub roślin spoza obszaru Układu Antarktycznego nie wprowadza się na ląd lub szelf lodowy albo też do wód obszaru Układu Antarktycznego, z wyjątkiem przypadków objętych zezwoleniem.
2. Psów nie wprowadza się na ląd, lodowce szelfowe lub pak lodowy.
3. Zezwolenia, o których mowa w ustępie 1:
  - (a) zezwalają na wwóz wyłącznie roślin uprawnych i ich propagul w celu kontrolowanego użycia oraz gatunków w celu eksperymentów kontrolowanych; oraz
  - (b) określają liczebność poszczególnych gatunków, i jeśli to właściwe, wiek i płeć, a także przedstawiają uzasadnienie wprowadzenia i środki ostrożności zapobiegające ucieczce lub kontaktowi z fauną i florą.
4. Wszelkie gatunki, dla których zezwolenie zostało wydane zgodnie z ustępami 1 i 3, przed wygaśnięciem zezwolenia, wywozi

provided by the Scientific Committee on Antarctic Research, and, for native mammals and birds, the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources, and as appropriate, the Meeting of the Parties to the Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels and other organisations.

11. All taking of native mammals and birds shall be done in the manner that involves the least degree of pain and suffering practicable.

Article 4

Introduction of non-native species and diseases

1. No species of living organisms not native to the Antarctic Treaty area shall be introduced onto land or ice shelves, or into water, in the Antarctic Treaty area except in accordance with a permit.
2. Dogs shall not be introduced onto land, ice shelves or sea ice.
3. Permits under paragraph 1 above shall:
  - (a) be issued to allow the importation only of cultivated plants and their reproductive propagules for controlled use, and species of living organisms for controlled experimental use; and
  - (b) specify the species numbers and, if appropriate, age and sex of the species to be introduced, along with a rationale, justifying the introduction and precautions to be taken to prevent escape or contact with fauna or flora.
4. Any species for which a permit has been issued in accordance with paragraphs 1 and 3 above shall, prior to expiration of

się z obszaru Układu Antarktycznego albo niszczy się przez spalanie lub w równie skuteczny sposób, który eliminuje ryzyko dla miejscowej fauny i flory. Zezwolenie określa ten obowiązek.

5. Jakikolwiek gatunek, wliczając potomstwo, nie będący gatunkiem miejscowym na obszarze Układu Antarktycznego, który został wprowadzony na ten obszar bez zezwolenia wydanego zgodnie z powyższymi ustępami 1 i 3, zostanie wywieziony lub unieszkodliwiony, jeśli to możliwe, chyba że usunięcie lub unieszkodliwienie spowodowałoby większe szkody w środowisku. Usunięcie lub unieszkodliwienie może następować poprzez spalanie lub równie skuteczne metody zapewniające sterylność, chyba że zostanie stwierdzone, iż nie stanowią one zagrożenia dla miejscowej flory i fauny. Ponadto, podjęte zostaną wszelkie uzasadnione kroki zapewniające kontrolę następstw wprowadzenia celu uniknięcia szkód wyrządzonych miejscowej faunie i florze.
6. Żadnego postanowienia niniejszego artykułu nie stosuje się do wwozu żywności na obszar Układu Antarktycznego, o ile nie będzie się w tym celu wwozić żywych zwierząt, a wszystkie rośliny i części zwierząt oraz produkty będą przechowywane w ściśle kontrolowanych warunkach i zostaną zniszczone zgodnie z Załącznikiem III do Protokołu.
7. Każda Strona zapewni podjęcie środków ostrożności zapobiegających przypadkowemu wprowadzeniu mikroorganizmów (np. wirusów, bakterii, drożdży, grzybów), niewystępujących w sposób naturalny na obszarze Układu Antarktycznego.
8. Żywy drób i inne ptaki nie są wprowadzane na obszar Układu Antarktycznego. Po-

the permit, be removed from the Antarctic Treaty area or be disposed of by incineration or equally effective means that eliminates risk to native fauna or flora. The permit shall specify this obligation.

5. Any species, including progeny, not native to the Antarctic Treaty area that is introduced into that area without a permit that has been issued in accordance with paragraph 1 and 3 above, shall be removed or disposed of whenever feasible, unless the removal or disposal would result in a greater adverse environmental impact. Such removal or disposal may include by incineration or by equally effective means, so as to be rendered sterile, unless it is determined that they pose no risk to native flora or fauna. In addition, all reasonable steps shall be taken to control the consequences of that introduction to avoid harm to native fauna or flora.
6. Nothing in this Article shall apply to the importation of food into the Antarctic Treaty area provided that no live animals are imported for this purpose and all plants and animal parts and products are kept under carefully controlled conditions and disposed of in accordance with Annex III to the Protocol.
7. Each Party shall require that precautions are taken to prevent the accidental introduction of micro-organisms (e.g., viruses, bacteria, yeasts, fungi) not present naturally in the Antarctic Treaty area.
8. No live poultry or other living birds shall be brought into the Antarctic Treaty area.

dejmowane są wszelkie możliwe starania, aby drobiowe lub ptasie produkty wwożone do Antarktyki były wolne od chorób (takich jak rzekomy pomór drobiu, gruźlica i zakażenie drożdżakowe), mogących stanowić zagrożenie dla miejscowej flory i fauny. Niewykorzystane pozostałości produktów drobiowych i ptasich są usuwane z obszaru Układu Antarktycznego lub unieszkodliwiane poprzez spalanie lub równie skuteczne metody eliminujące ryzyko wprowadzenia mikroorganizmów (np. wirusów, bakterii, drożdży, grzybów) do miejscowej flory i fauny.

9. Celowe wprowadzenie niesterylnej ziemi na obszar Układu Antarktycznego jest zabronione. Strony zapewniają, w maksymalnie możliwym stopniu, że niesterylna ziemia nie będzie przypadkowo wwożona na obszar Układu Antarktycznego.

Artykuł 5

Informacje

Każda Strona udostępni publicznie informacje dotyczące zakazanych działań i Gatunków Specjalnie Chronionych, tym wszystkim osobom obecnym na obszarze Układu Antarktycznego lub zamierzającym udać się na ten obszar, aby upewnić się, że osoby te rozumieją postanowienia tego Załącznika i będą ich przestrzegać.

Artykuł 6

Wymiana informacji

1. Strony podejmą kroki, aby:
  - (a) zbierać i wymieniać co roku wykazy (włącznie z wykazem zezwoleń) i dane statystyczne odnośnie do liczby lub ilości każdego gatunku miejscowych ssaków,

All appropriate efforts shall be made to ensure that poultry or avian products imported into Antarctica are free from contamination by diseases (such as Newcastle's Disease, tuberculosis, and yeast infection) which might be harmful to native flora and fauna. Any poultry or avian products not consumed shall be removed from the Antarctic Treaty area or disposed of by incineration or equivalent means that eliminates the risks of introduction of micro-organisms (e.g. viruses, bacteria, yeasts, fungi) to native flora and fauna.

9. The deliberate introduction of non-sterile soil into the Antarctic Treaty area is prohibited. Parties should, to the maximum extent practicable, ensure that non-sterile soil is not unintentionally imported into the Antarctic Treaty area.

Article 5

Information

Each Party shall make publicly available information on prohibited activities and Specially Protected Species to all those persons present in or intending to enter the Antarctic Treaty area with a view to ensuring that such persons understand and observe the provisions of this Annex.

Article 6

Exchange of information

1. The Parties shall make arrangements for:
  - (a) collecting and annually exchanging records (including records of permits) and statistics concerning the numbers or quantities of each species of native mammal, bird, plant

ptaków, roślin lub bezkręgowców pozyskanych na obszarze Układu Antarktycznego;

- (b) uzyskać i wymienić informacje co do stanu miejscowych ssaków, ptaków, roślin i bezkręgowców na obszarze Układu Antarktycznego oraz odnośnie do stopnia, w jakim gatunki lub populacje potrzebują ochrony;
2. Strony informują inne Strony jak również Komitet, tak wcześnie jak jest to możliwe po zakończeniu letniego sezonu antarktycznego, ale w każdym przypadku najpóźniej 1 października każdego roku, o wszelkich krokach podjętych na podstawie ustępu 1, a także o liczbie i rodzaju zezwoleń wydanych w oparciu o niniejszy Załącznik w poprzedzającym okresie od 1 kwietnia do 31 marca.

Artykuł 7

Stosunek do innych porozumień poza systemem Układu Antarktycznego

Niniejszy Załącznik w żadnej mierze nie narusza praw i obowiązków Stron wynikających z Międzynarodowej konwencji o uregulowaniu połowów wielorybów.

Artykuł 8

Przegląd

Strony dokonują stałego przeglądu środków ochrony fauny i flory Antarktyki, biorąc pod uwagę wszelkie zalecenia wydawane przez Komitet.

Artykuł 9

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi in-

or invertebrate taken in the Antarctic Treaty area; and

- (b) obtaining and exchanging information as to the status of native mammals, birds, plants, and invertebrates in the Antarctic Treaty area, and the extent to which any species or population needs protection.
2. As early as possible, after the end of each austral summer season, but in all cases before 1 October of each year, the Parties shall inform the other Parties as well as the Committee of any step taken pursuant to paragraph 1 above and of the number and nature of permits issued under this Annex in the preceding period of 1 April to 31 March.

Article 7

Relationship with other agreements outside the Antarctic Treaty System

Nothing in this Annex shall derogate from the rights and obligations of Parties under the International Convention for the Regulation of Whaling.

Article 8

Review

The Parties shall keep under continuing review measures for the conservation of Antarctic fauna and flora, taking into account any recommendations from the Committee.

Article 9

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise,

czej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie przedłużenia tego okresu lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.

2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

DODATKI DO ZAŁĄCZNIKA

Dodatek A:

Gatunki Specjalnie Chronione

Ommatophoca rossii, foka Rossa.

the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depository, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.

2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depository.

APPENDICES TO THE ANNEX

Appendix A:

Specially Protected Species

Ommatophoca rossii, Ross Seal.

ZAŁĄCZNIK III

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO Niszczenie odpadów i gospodarka odpadami

Artykuł 1

Zobowiązania ogólne

1. Niniejszy Załącznik stosuje się do działań podejmowanych na obszarze Układu Antarktycznego w rezultacie programów badań naukowych, turystyki oraz wszelkiej innej rządowej i pozarządowej działalności na obszarze Układu Antarktycznego, dla których wymagana jest uprzednia notyfikacja zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu Antarktycznego, włączając także wspomagające działania logistyczne.
2. Ilość odpadów wytwarzanych lub niszczonego na obszarze Układu Antarktycznego powinna być zmniejszona, jak tylko jest to praktycznie możliwe, aby obniżyć do minimum szkody w środowisku Antarktyki oraz ingerencję w naturalne wartości Antarktyki dokonywane poprzez badania naukowe i inne użytkowania Antarktyki, zgodnie z Układem Antarktycznym.
3. Istotnymi czynnikami, które bierze się pod uwagę podczas planowania i prowadzenia działań na obszarze Układu Antarktycznego, są kwestie składowania i niszczenia odpadów oraz ich wywóz z obszaru Układu Antarktycznego, jak również ich recykling i zredukowanie źródeł ich wytwarzania.
4. Odpady wywożone z obszaru Układu Antarktycznego wracają, w maksymalnym zakresie, do kraju, który zorganizował działalność powodującą powstanie

ANNEX III

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY Waste disposal and waste management

Article 1

General obligations

1. This Annex shall apply to activities undertaken in the Antarctic Treaty area pursuant to scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII (5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities.
2. The amount of wastes produced or disposed of in the Antarctic Treaty area shall be reduced as far as practicable so as to minimise impact on the Antarctic environment and to minimise interference with the natural values of Antarctica, with scientific research and with other uses of Antarctica which are consistent with the Antarctic Treaty.
3. Waste storage, disposal and removal from the Antarctic Treaty area, as well as recycling and source reduction, shall be essential considerations in the planning and conduct of activities in the Antarctic Treaty area.
4. Wastes removed from the Antarctic Treaty area shall, to the maximum extent practicable, be returned to the country from which the activities generating the waste

odpadów, albo do innego kraju, w którym podjęto działania w celu zniszczenia takich odpadów, zgodnie z odpowiednimi porozumieniami międzynarodowymi.

5. Poprzednie i aktualne miejsca niszczenia odpadów na lądzie oraz porzucone miejsca prac w ramach działań antarktycznych zostaną oczyszczone przez sprawców takich zanieczyszczeń i użytkowników tych miejsc. Nie można interpretować tego obowiązku jako wymagającego:
  - (a) usunięcia jakichkolwiek struktur określonych jako miejsce historyczne lub pomnik;
  - (b) usunięcia jakichkolwiek struktur lub zabrania materiału odpadowego w okolicznościach, gdy czynności te przy każdej praktycznej opcji mogłyby spowodować większą szkodę w środowisku, aniżeli pozostawienie struktury lub materiału odpadowego na ich dotychczasowym miejscu.

Artykuł 2

Niszczenie odpadów poprzez wywiezienie ich z obszaru Układu Antarktycznego

1. Następujące odpady, jeśli powstały po wejściu w życie niniejszego Załącznika, wywożone są z obszaru Układu Antarktycznego przez sprawców tych zanieczyszczeń:
  - (a) materiały radioaktywne;
  - (b) baterie elektryczne;
  - (c) paliwo, zarówno płynne, jak i stałe;
  - (d) odpady zawierające szkodliwe ilości metali ciężkich lub silnie toksyczne lub trwałe szkodliwe składniki;
  - (e) polichlorek winylu (PCV), piana poliuretanu, piana polistyrenu, kauczuk i oleje smarne, drzewo impregnowane i inne pro-

were organized or to any other country in which arrangements have been made for the disposal of such wastes in accordance with relevant international agreements.

5. Past and present waste disposal sites on land and abandoned work sites of Antarctic activities shall be cleaned up by the generator of such wastes and the user of such sites. This obligation shall not be interpreted as requiring:
  - (a) the removal of any structure designated as a historic site or monument; or
  - (b) the removal of any structure or waste material in circumstances where the removal by any practical option would result in greater adverse environmental impact than leaving the structure or waste material in its existing location.

Article 2

Waste disposal by removal from the Antarctic Treaty area

1. The following wastes, if generated after entry into force of this Annex, shall be removed from the Antarctic Treaty area by the generator of such wastes:
  - (a) radio-active materials;
  - (b) electrical batteries;
  - (c) fuel, both liquid and solid;
  - (d) wastes containing harmful levels of heavy metals or acutely toxic or harmful persistent compounds;
  - (e) poly-vinyl chloride (PVC), polyurethane foam, polystyrene foam, rubber and lubricating oils, treated timbers and other

dukty zawierające dodatki, które mogą wytworzyć szkodliwe emisje w przypadku ich spalania;

(f) wszystkie inne odpady plastikowe, z wyjątkiem pojemników polietylenowych niskiej gęstości (takich jak worki do składania odpadów), z tym że takie pojemniki będą spalone zgodnie z artykułem 3 ustęp 1;

(g) zbiorniki na paliwo; i

(h) inne stałe niepalne odpadki, pod warunkiem, że obowiązek wywiezienia zbiorników i stałych niepalnych odpadów, objętych punktami (g) i (h), nie będzie miał zastosowania w okolicznościach, gdy wywiezienie tych odpadów przy każdej praktycznej opcji mogłoby spowodować większą szkodę w środowisku, aniżeli pozostawienie wspomnianych odpadów na ich dotychczasowym miejscu.

2. Płynne odpady, do których nie stosuje się ustępu 1, oraz płynne odpady kanalizacyjne i domowe są wywożone, w maksymalnym możliwym zakresie, z obszaru Układu Antarktycznego przez sprawcę takich zanieczyszczeń.

3. Następujące odpady są wywożone z obszaru Układu Antarktycznego przez sprawcę takich zanieczyszczeń, o ile nie zostały one spalone, umieszczone w autoklawach lub w inny sposób doprowadzone do stanu sterylności:

(a) resztki szkieletów wwiezionych zwierząt;

(b) laboratoryjne kultury mikroorganizmów i roślinnych organizmów chorobotwórczych; oraz

(c) wwiezione produkty ptasie.

products which contain additives that could produce harmful emissions if incinerated;

(f) all other plastic wastes, except low density polyethylene containers (such as bags for storing wastes), provided that such containers shall be incinerated in accordance with Article 3 (1);

(g) fuel drums; and

(h) other solid, non-combustible wastes; provided that the obligation to remove drums and solid non-combustible wastes contained in subparagraphs (g) and (h) above shall not apply in circumstances where the removal of such wastes by any practical option would result in greater adverse environmental impact than leaving them in their existing locations.

2. Liquid wastes which are not covered by paragraph 1 above and sewage and domestic liquid wastes, shall, to the maximum extent practicable, be removed from the Antarctic Treaty area by the generator of such wastes.

3. The following wastes shall be removed from the Antarctic Treaty area by the generator of such wastes, unless incinerated, autoclaved or otherwise treated to be made sterile:

(a) residues of carcasses of imported animals;

(b) laboratory culture of micro-organisms and plant pathogens; and

(c) introduced avian products.

Artykuł 3

Niszczanie odpadów poprzez spalanie

1. Uwzględniając postanowienia ustępu 2, odpady palne, inne aniżeli wymienione w artykule 2 ustęp 1, które nie zostały wywiezione z obszaru Układu Antarktycznego, spala się w spalarniach, które zredukują w maksymalnym możliwym zakresie szkodliwe emisje gazów. Należy wziąć pod uwagę wszelkie standardy emisji oraz wskazówki dotyczące sprzętu udzielane m.in. przez Komitet i Naukowy Komitet Badań Antarktycznych. Stałe pozostałości po takim spalaniu wywozi się z obszaru Układu Antarktycznego.
2. Spalanie odpadów na otwartej przestrzeni zaprzestaje się tak szybko, jak to jest możliwe, lecz nie później niż do końca sezonu 1998/1999. Do czasu zrealizowania pełnego zakazu takiej praktyki, o ile zachodzi konieczność zniszczenia odpadów poprzez spalanie na otwartej przestrzeni, uwzględnia się kierunek i prędkość wiatru oraz rodzaj spalanych odpadów, aby ograniczyć osadzenie się pozostałości i unikać takiego osadzania na obszarach mających szczególne znaczenie z punktu widzenia biologicznego, naukowego, historycznego, estetycznego lub pierwotności natury, włączając w szczególności obszary chronione na mocy Układu Antarktycznego.

Artykuł 4

Inne formy niszczenia odpadów na lądzie

1. Odpadów niewywiezionych lub niezniszczonych zgodnie z artykułami 2 i 3 nie niszczy się na obszarach wolnych od lodu lub w systemach wód słodkich.
2. Ciekłych odpadów kanalizacyjnych i domowych oraz innych ciekłych odpadów niewywiezionych z obszaru Układu Antarktycz-

Article 3

Waste disposal by incineration

1. Subject to paragraph 2 below, combustible wastes, other than those referred to in Article 2 (1), which are not removed from the Antarctic Treaty area shall be burnt in incinerators which to the maximum extent practicable reduce harmful emissions. Any emission standards and equipment guidelines which may be recommended by, inter alia, the Committee and the Scientific Committee on Antarctic Research shall be taken into account. The solid residue of such incineration shall be removed from the Antarctic Treaty area.
2. All open burning of wastes shall be phased out as soon as practicable, but no later than the end of the 1998/1999 season. Pending the completion of such phase-out, when it is necessary to dispose of wastes by open burning, allowance shall be made for the wind direction and speed and the type of wastes to be burnt to limit particulate deposition and to avoid such deposition over areas of special biological, scientific, historic, aesthetic or wilderness significance including, in particular, areas accorded protection under the Antarctic Treaty.

Article 4

Other waste disposal on land

1. Wastes not removed or disposed of in accordance with Articles 2 and 3 shall not be disposed of onto ice-free areas or into fresh water systems.
2. Sewage, domestic liquid wastes and other liquid wastes not removed from the Antarctic Treaty area in accordance with Arti-

nego, zgodnie z artykułem 2, nie umieszcza się, o ile jest to tylko praktycznie możliwe, na paku lodowym, na lodowcach szelfowych lub na językach lodowcowych, przy czym odpady wytwarzane przez stacje położone w środku lodowców szelfowych lub na językach lodowcowych mogą być składane w głębokich szybach lodowych, o ile takie składanie jest jedyną praktycznie opcją. Szyby takie nie będą umieszczane na znanych liniach ruchu lodowców, które kończą się na wolnych od lodu obszarach lub obszarach silnego topnienia lodu.

3. Odpady wytwarzane w obozowiskach zostaną, w maksymalnie możliwym stopniu, wywiezione przez sprawcę tych odpadów do stacji lub statków udzielających pomocy w celu ich zniszczenia zgodnie z niniejszym Załącznikiem.

Artykuł 5

Niszczenie odpadów na morzu

1. Płynne odpady kanalizacyjne i domowe mogą być odprowadzane bezpośrednio do morza, biorąc pod uwagę zdolność absorbującą przyjmującego środowiska morskiego i zakładając, że:
  - (a) takie odprowadzenie znajduje się w miejscu, o ile to możliwe, gdzie istnieją warunki do wstępnego rozcieńczenia i szybkiego rozproszenia; i
  - (b) duże ilości takich odpadów (wytworzonych w stacjach, gdzie przeciętna tygodniowa frekwencja podczas polarnego lata wynosi około 30 lub więcej osób), podlegają co najmniej maceracji.
2. Produkty powstałe z zastosowania wobec odpadów kanalizacyjnych procesu Rotary Biological Contacter lub innych podobnych procesów

cle 2, shall, to the maximum extent practicable, not be disposed of onto sea ice, ice shelves or the grounded ice-sheet, provided that such wastes which are generated by stations located inland on ice shelves or on the grounded ice-sheet may be disposed of in deep ice pits where such disposal is the only practicable option. Such pits shall not be located on known ice-flow lines which terminate at ice-free areas or in areas of high ablation.

3. Wastes generated at field camps shall, to the maximum extent practicable, be removed by the generator of such wastes to supporting stations or ships for disposal in accordance with this Annex.

Article 5

Disposal of waste in the sea

1. Sewage and domestic liquid wastes may be discharged directly into the sea, taking into account the assimilative capacity of the receiving marine environment and provided that:
  - (a) such discharge is located, wherever practicable, where conditions exist for initial dilution and rapid dispersal; and
  - (b) large quantities of such wastes (generated in a station where the average weekly occupancy over the austral summer is approximately 30 individuals or more) shall be treated at least by maceration.
2. The by-product of sewage treatment by the Rotary Biological Contacter process or similar processes may be disposed of into

mogą zostać odprowadzone do morza, pod warunkiem że nie wywoła to negatywnych skutków wobec miejscowego środowiska, a także pod warunkiem że takie odprowadzenie jest zgodne z Załącznikiem IV do Protokołu.

Artykuł 6

Składowanie odpadów

Wszelkie odpady przeznaczone do wywiezienia z obszaru Układu Antarktycznego lub do zniszczenia składa się w taki sposób, aby zapobiec ich przeniknięciu do środowiska.

Artykuł 7

Produkty zakazane

Nie sprowadza się na ląd lub lodowce szelfowe albo na wody obszaru Układu Antarktycznego polichlorków bifenylu (PCB), ziemi niesterylnej, kulek polistyrenu lub innych podobnych form opakowania ani też pestycydów (innych aniżeli potrzebne do celów naukowych, medycznych lub higienicznych).

Artykuł 8

Planowanie gospodarki odpadami

1. Każda Strona, która prowadzi sama działania na obszarze Układu Antarktycznego, ustanowi w odniesieniu do tych działań system klasyfikacji niszczenia odpadów będący podstawą ewidencji odpadów i ułatwiający badania mające na celu ocenę zagrożeń dla otoczenia ze strony działalności naukowej i towarzyszącej akcji logistycznej. W tym celu wytwarzane odpady klasyfikuje się w sposób następujący:
  - (a) płynne odpady kanalizacyjne i domowe (grupa 1),
  - (b) inne płynne odpady i chemikalia, włącznie z paliwami i olejami (grupa 2);

the sea provided that such disposal does not adversely affect the local environment, and provided also that any such disposal at sea shall be in accordance with Annex IV to the Protocol.

Article 6

Storage of waste

All wastes to be removed from the Antarctic Treaty area, or otherwise disposed of, shall be stored in such a way as to prevent their dispersal into the environment.

Article 7

Prohibited products

No polychlorinated biphenyls (PCBs), non-sterile soil, polystyrene beads, chips or similar forms of packaging, or pesticides (other than those required for scientific, medical or hygiene purposes) shall be introduced onto land or ice shelves or into water in the Antarctic Treaty area.

Article 8

Waste management planning

1. Each Party which itself conducts activities in the Antarctic Treaty area shall, in respect of those activities, establish a waste disposal classification system as a basis for recording wastes and to facilitate studies aimed at evaluating the environmental impacts of scientific activity and associated logistic support. To that end, wastes produced shall be classified as:
  - (a) sewage and domestic liquid wastes (Group 1);
  - (b) other liquid wastes and chemicals, including fuels and lubricants (Group 2);

(c) odpady stałe do spalenia (grupa 3);

(d) inne stałe odpady (grupa 4);

(e) materiały radioaktywne (grupa 5).

2. W celu zmniejszenia dalszego szkodliwego wpływu odpadów na środowisko Antarktyki każda Strona przygotowuje i co roku dokona przeglądu i unowocześni plany gospodarowania odpadami (włącznie z redukcją odpadów, ich składowaniem i niszczeniem), ze wskazaniem dla każdego stałego miejsca, miejsc obozowania ogólnie oraz każdego statku (innego aniżeli małe łodzie obsługujące stałe miejsca lub statki oraz biorąc pod uwagę plany gospodarki istniejące dla statków):

(a) programów oczyszczania istniejących miejsc niszczenia odpadów oraz porzucenych miejsc prac;

(b) bieżących oraz planowanych przedsięwzięć dotyczących gospodarowania odpadami i ich definitywnego zniszczenia;

(c) bieżących i planowanych przedsięwzięć dotyczących badania wpływu odpadów na środowisko oraz systemów gospodarowania odpadami;

(d) innych działań, w celu zminimalizowania wpływu na środowisko odpadów i gospodarowania odpadami.

3. W miarę możliwości każda Strona przygotowuje także wykaz miejsc dawnych działań (takich jak trasy, składy paliwa, obozowiska, rozbite samoloty), zanim informacje o nich zostaną utracone w celu wzięcia tych miejsc pod uwagę przy opracowywaniu przyszłych programów naukowych (takich jak chemia śniegu, zanieczyszczenia porostów lub wiercenia w pokrywie lodu).

(c) solids to be combusted (Group 3);

(d) other solid wastes (Group 4); and

(e) radioactive material (Group 5).

2. In order to reduce further the impact of waste on the Antarctic environment, each such Party shall prepare and annually review and update its waste management plans (including waste reduction, storage and disposal), specifying for each fixed site, for field camps generally, and for each ship (other than small boats that are part of the operations of fixed sites or of ships and taking into account existing management plans for ships):

(a) programmes for cleaning up existing waste disposal sites and abandoned work sites;

(b) current and planned waste management arrangements, including final disposal;

(c) current and planned arrangements for analysing the environmental effects of waste and waste management; and

(d) other efforts to minimise any environmental effects of wastes and waste management.

3. Each such Party shall, as far as is practicable, also prepare an inventory of locations of past activities (such as traverses, field depots, field bases, crashed aircraft) before the information is lost, so that such locations can be taken into account in planning future scientific programmes (such as snow chemistry, pollutants in lichens or ice core drilling).

Artykuł 9

Obieg i przegląd planów gospodarki odpadami

1. Plany gospodarki odpadami przygotowane zgodnie z artykułem 8, sprawozdania z ich wykonania oraz wykazy wspomniane w artykule 8 ustęp 3 włącza się do rocznej wymiany informacji dokonywanej zgodnie z artykułami III i VII Układu Antarktycznego oraz odnośnymi zaleceniami przyjętymi na podstawie artykułu IX Układu Antarktycznego.
2. Każda Strona prześle Komitetowi kopie swoich planów gospodarki odpadami oraz sprawozdania z ich wykonania i przeglądu.
3. Komitet może dokonać przeglądu planów gospodarki odpadami oraz sprawozdań z ich wykonania i może przedstawić, w celu rozpatrzenia przez Strony, uwagi, włącznie z sugestiami dotyczącymi zmniejszenia do minimum zagrożeń, a także modyfikacje i ulepszenia tych planów.
4. Strony mogą wymieniać informacje i udzielać rad na temat, między innymi, osiągalnych technologii małoodpadowych, zmiany istniejących instalacji, specjalnych wymogów dla częściowo oczyszczonych wód oraz właściwych metod niszczenia i neutralizacji odpadów.

Artykuł 10

Metody gospodarki

Każda Strona:

- (a) wyznaczy urzędnika do spraw gospodarki odpadami w celu rozwijania i kontroli planów gospodarki odpadami; w terenie, w każdym miejscu, odpowiedzialność będzie przekazana odpowiedniej osobie;

Article 9

Circulation and review of waste management plans

1. The waste management plans prepared in accordance with Article 8, reports on their implementation, and the inventories referred to in Article 8 (3), shall be included in the annual exchanges of information in accordance with Articles III and VII of the Antarctic Treaty and related Recommendations under Article IX of the Antarctic Treaty.
2. Each Party shall send copies of its waste management plans, and reports on their implementation and review, to the Committee.
3. The Committee may review waste management plans and reports thereon and may offer comments, including suggestions for minimising impacts and modifications and improvement to the plans, for the consideration of the Parties.
4. The Parties may exchange information and provide advice on, inter alia, available low waste technologies, reconversion of existing installations, special requirements for effluents, and appropriate disposal and discharge methods.

Article 10

Management practices

Each Party shall:

- (a) designate a waste management official to develop and monitor waste management plans; in the field, this responsibility shall be delegated to an appropriate person at each site;

- (b) zapewni, aby członkowie jej ekspedycji zostali przeszkoleni w celu ograniczenia ujemnych skutków ich działań wobec środowiska Antarktyki i aby zostali poinformowani o wymogach niniejszego Załącznika i
- (c) Załącznik II został zmieniony zaniecha używania produktów z polichlorkiem winylu (PCV) oraz zapewni, aby jej ekspedycje na obszar Układu Antarktycznego zostały uprzedzone, że jakiegokolwiek produkty z PCV, które mogą wnieść na ten obszar, muszą być następnie wywiezione, zgodnie z niniejszym Załącznikiem.

Artykuł 11

Przegląd

Niniejszy Załącznik podlega regularnemu przeglądowi w celu zapewnienia, że jest on aktualny, odzwierciedla postęp dokonany w technologii i procedurach niszczenia odpadów i przez to zapewnia maksymalną ochronę środowiska Antarktyki.

Artykuł 12

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszego Załącznika nie stosuje się w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo bezpieczeństwa statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości albo też ochrony środowiska.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych przesyła się natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Artykuł 13

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka

- (b) ensure that members of its expeditions receive training designed to limit the impact of its operations on the Antarctic environment and to inform them of requirements of this Annex; and
- (c) discourage the use of poly-vinyl chloride (PVC) products and ensure that its expeditions to the Antarctic Treaty are advised of any PVC products they may introduce into that area in order that these products may be removed subsequently in accordance with this Annex.

Article 11

Review

This Annex shall be subject to regular review in order to ensure that it is updated to reflect improvement in waste disposal technology and procedures and to ensure thereby maximum protection of the Antarctic environment.

Article 12

Cases of emergency

1. This Annex shall not apply in cases of emergency relating to the safety of human life or of ships, aircraft or equipment and facilities of high value or the protection of the environment.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee.

Article 13

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance

zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.

2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depository, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the amendment.

2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depository.

ZAŁĄCZNIK IV

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO

Zapobieganie zanieczyszczeniom morskim

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego Załącznika:

- (a) „zrzut” oznacza każde usunięcie takich substancji ze statku, bez względu na przyczynę, i obejmuje każde ich przedostanie się do morza, pozbycie, rozlewanie, cieknięcie, pompowanie, wydzielanie lub opróżnianie;
- (b) „odpady” oznaczają wszelkiego rodzaju odpady produktów spożywczych, odpady bytowe i eksploatacyjne, z wyjątkiem świeżych ryb lub części, które powstały podczas normalnej eksploatacji statku, wyłączając te substancje, których dotyczy artykuły 3 i 4;
- (c) „MARPOL 73/78” oznacza Międzynarodową konwencję o zapobieganiu zanieczyszczeniom ze statków z 1973 r., zmienioną Protokołem z 1978 r. dotyczącym tej konwencji i innymi zmianami, które weszły w życie w czasie późniejszym;
- (d) „szkodliwa substancja ciekła” oznacza każdą szkodliwą substancję ciekłą, określoną w Załączniku II do MARPOL 73/78;
- (e) „olej” oznacza ropę naftową w każdej postaci, włączając w to ropę naftową, paliwo olejowe, szlam, odpadki olejowe oraz produkty rafinowane (inne aniżeli produkty petrochemiczne będące przedmiotem postanowień artykułu 4);

ANNEX IV

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Prevention of marine pollution

Article 1

Definitions

For the purposes of this Annex:

- (a) "discharge" means any release howsoever caused from a ship and includes any escape, disposal, spilling, leaking, pumping, emitting or emptying;
- (b) "garbage" means all kinds of victual, domestic and operational waste excluding fresh fish and parts thereof, generated during the normal operation of the ship, except those substances which are covered by Articles 3 and 4;
- (c) "MARPOL 73/78" means the International Convention for the Prevention of Pollution from Ships, 1973, as amended by the Protocol of 1978 relating thereto and by any other amendment in force thereafter;
- (d) "noxious liquid substance" means any noxious liquid substance as defined in Annex II of MARPOL 73/78;
- (e) "oil" means petroleum in any form including crude oil, fuel oil, sludge, oil refuse and refined oil products (other than petrochemicals which are subject to the provisions of Article 4);

- (f) „mieszanina oleista” oznacza mieszaninę o jakiegokolwiek zawartości oleju;
- (g) „statek” oznacza jednostkę pływającą jakiegokolwiek typu używaną w środowisku morskim i obejmuje wodoloty, poduszkowce, statki podwodne, urządzenia pływające oraz stałe bądź pływające platformy.

Artykuł 2

Zastosowanie

Niniejszy Załącznik stosuje się, w odniesieniu do każdej Strony, do statków upoważnionych do podnoszenia jej bandery i do jakichkolwiek innych statków zaangażowanych w działalność antarktyczną lub wspierających tę działalność, o ile operują one na obszarze Układu Antarktycznego.

Artykuł 3

Zrzut oleju

1. Zakazany jest zrzut oleju lub mieszaniny oleistej do morza, z wyjątkiem przypadków, na które zezwolono zgodnie z Załącznikiem I do MARPOL 73/78. W czasie operowania na obszarze Układu Antarktycznego statki zatrzymują na pokładzie wszelki szlam, zanieczyszczony balast, wodę z płukania pojemników oraz inne pozostałości oleju i mieszanki, które nie mogą być zrzucone do morza. Statki zrzucają te pozostałości jedynie poza obszarem Układu Antarktycznego w odpowiednich urządzeniach odbiorczych albo w inny sposób, na który zezwolono, zgodnie z Załącznikiem I do MARPOL 73/78.
2. Niniejszego artykułu nie stosuje się do:
  - (a) zrzutu do morza oleju lub mieszaniny oleistej na skutek uszkodzenia statku lub jego urządzeń:

(f) "oily mixture" means a mixture with any oil content; and

(g) "ship" means a vessel of any type whatsoever operating in the marine environment and includes hydrofoil boats, air-cushion vehicles, submersibles, floating craft and fixed or floating platforms.

Article 2

Application

This Annex applies, with respect to each Party, to ships entitled to fly its flag and to any other ship engaged in or supporting its Antarctic operations, while operating in the Antarctic Treaty area.

Article 3

Discharge of oil

1. Any discharge into the sea of oil or oily mixture shall be prohibited, except in cases permitted under Annex I of MARPOL 73/78. While operating in the Antarctic Treaty area, ships shall retain on board all sludge, dirty ballast, tank washing waters and other oily residues and mixtures which may not be discharged into the sea. Ships shall discharge these residues only outside the Antarctic Treaty area, at reception facilities or as otherwise permitted under Annex I of MARPOL 73/78.
2. This Article shall not apply to:
  - (a) the discharge into the sea of oil or oily mixture resulting from damage to a ship or its equipment:

- (i) pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne środki po powstaniu uszkodzenia lub stwierdzeniu wycieku, aby zapobiec zrzutowi lub zmniejszyć go do minimum; i
  - (ii) z wyjątkiem przypadków, gdy właściciel lub kapitan działają albo z zamiarem spowodowania uszkodzenia, albo nierozważnie i ze świadomością, że uszkodzenie mogłoby przypuszczalnie nastąpić;
- (b) zrzutu do morza substancji zawierających olej, które były użyte dla zwalczania szczególnego przypadku zanieczyszczenia, w celu zmniejszenia do minimum szkody wywołanej zanieczyszczeniem.

Artykuł 4

Zrzut szkodliwych substancji ciekłych

Zakazany jest zrzut do morza wszelkich szkodliwych substancji ciekłych oraz jakichkolwiek innych chemicznych lub innych substancji w ilościach lub gęstościach szkodliwych dla środowiska morskiego.

Artykuł 5

Usuwanie odpadów

1. Zakazane jest usuwanie do morza wszelkich przedmiotów plastikowych, włącznie, lecz nie tylko, z syntetycznymi linami, syntetycznymi sieciami rybackimi i plastikowymi torbami na opady.
2. Zakazane jest usuwanie do morza wszelkich innych odpadów, włącznie z produktami papierowymi, szmatami, szkłem, metalem, butelkami, sprzętem kuchennym, popiołem, paletami, materiałami do pokrywania i pakowania.

- (i) provided that all reasonable precautions have been taken after the occurrence of the damage or discovery of the discharge for the purpose of preventing or minimising the discharge; and
  - (ii) except if the owner or the Master acted either with intent to cause damage, or recklessly and with the knowledge that damage would probably result; or
- (b) the discharge into the sea of substances containing oil which are being used for the purpose of combating specific pollution incidents in order to minimise the damage from pollution.

Article 4

Discharge of noxious liquid substances

The discharge into the sea of any noxious liquid substance, and any other chemical or other substances, in quantities or concentrations that are harmful to the marine environment, shall be prohibited.

Article 5

Disposal of garbage

1. The disposal into the sea of all plastics, including but not limited to synthetic ropes, synthetic fishing nets, and plastic garbage bags, shall be prohibited.
2. The disposal into the sea of all other garbage, including paper products, rags, glass, metal, bottles, crockery, incineration ash, dunnage, lining and packing materials, shall be prohibited.

3. Może być dozwolone usuwanie do morza odpadów żywnościowych, o ile zostały one przepuszczone przez urządzenia rozdrabniające lub mielące, pod warunkiem że takie wyrzucenie zostanie dokonane, z wyjątkiem przypadków dozwolonych w myśl Załącznika V do MARPOL 73/78, tak daleko, jak tylko będzie to praktycznie możliwe, z łądu lub lodowców szelfowych, a w każdym razie nie bliżej aniżeli 12 mil morskich. Takie rozdrobnione lub zmielone odpady żywnościowe powinny przejść przez sito z otworami nie większymi aniżeli 25 milimetrów.
  4. O ile substancja lub materiał, do których odnosi się niniejszy artykuł, zmieszane są z inną substancją lub innym materiałem, przeznaczonym do zrzucenia lub wyrzucenia, i których zrzucenie lub wyrzucenie podlega różnym rygorom, mają zastosowane bardziej surowe normy.
  5. Postanowienia ustępów 1 i 2 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do:
    - (a) usuwania odpadów w wyniku uszkodzenia statku lub jego urządzeń, pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne kroki, przed i po powstaniu uszkodzenia, aby zapobiec usunięciu lub zmniejszyć jego rozmiar do minimum; lub
    - (b) przypadkowego zgubienia syntetycznych sieci rybackich, pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne kroki zaradcze, aby zapobiec takiej utracie.
  6. Strony wymagają, o ile jest to wskazane, prowadzenia rejestru odpadów.
3. The disposal into the sea of food wastes may be permitted when they have been passed through a comminuter or grinder, provided that such disposal shall, except in cases permitted under Annex V of MARPOL 73/78, be made as far as practicable from land and ice shelves but in any case not less than 12 nautical miles from the nearest land or ice shelf. Such comminuted or ground food wastes shall be capable of passing through a screen with openings no greater than 25 millimeters.
  4. When a substance or material covered by this Article is mixed with other such substance or material for discharge or disposal, having different disposal or discharge requirements, the most stringent disposal or discharge requirements shall apply.
  5. The provisions of paragraphs 1 and 2 above shall not apply to:
    - (a) the escape of garbage resulting from damage to a ship or its equipment provided all reasonable precautions have been taken, before and after the occurrence of the damage, for the purpose of preventing or minimising the escape; or
    - (b) the accidental loss of synthetic fishing nets, provided all reasonable precautions have been taken to prevent such loss.
  6. The Parties shall, where appropriate, require the use of garbage record books.

Artykuł 6

Zrzut ścieków

1. Z wyjątkiem przypadków, które mogłyby w niewłaściwy sposób zakłócić działania antarktyczne:
  - (a) każda Strona zakazuje wszelkiego zrzutu do morza nieprzerobionych ścieków („ścieki” rozumiane zgodnie z definicją w Załączniku IV do MARPOL 73/78) w granicach do 12 mil morskich, licząc od lądu lub lodowców szelfowych;
  - (b) poza tą odległością zrzut ścieków zbieranych w pojemnikach nie odbywa się jednorazowo, ale w umiarkowanych porcjach i, o ile jest to praktycznie możliwe, kiedy statek jest w ruchu z prędkością nie mniejszą aniżeli 4 węzły.

Niniejszy ustęp nie odnosi się do statków upoważnionych do przewożenia do 10 osób.

2. Strony wymagają, o ile jest to wskazane, prowadzenia rejestru zrzutu ścieków.

Artykuł 7

Przypadki nadzwyczajne

1. Artykuły 3, 4, 5 i 6 niniejszego Załącznika nie będą mieć zastosowania w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa statku i osób na pokładzie lub ratowania życia na morzu.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych przesyła się natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Article 6

Discharge of sewage

1. Except where it would unduly impair Antarctic operations:
  - (a) each Party shall eliminate all discharge into the sea of untreated sewage („sewage” being defined in Annex IV of MARPOL 73/78) within 12 nautical miles of land or ice shelves;
  - (b) beyond such distance, sewage stored in a holding tank shall not be discharged instantaneously but at a moderate rate and, where practicable, while the ship is en route at a speed of no less than 4 knots.

This paragraph does not apply to ships certified to carry not more than 10 persons.

2. The Parties shall, where appropriate, require the use of sewage record books.

Article 7

Cases of emergency

1. Articles 3, 4, 5 and 6 of this Annex shall not apply in cases of emergency relating to the safety of a ship and those on board or saving life at sea.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee.

Artykuł 8

Skutki dla zależnych i powiązanych ekosystemów

Przy wykonywaniu postanowień niniejszego Załącznika należy poświęcić należytą uwagę konieczności uniknięcia ujemnych skutków dla zależnych i powiązanych ekosystemów poza obszarem Układu Antarktycznego.

Artykuł 9

Pojemność statku do magazynowania odpadów i urządzenie odbiorcze

1. Każda Strona zobowiązuje się zapewnić, że wszystkie statki upoważnione do podnoszenia jej bandery i wszystkie inne statki zaangażowane w jej działalność antarktyczną lub wspierające tę działalność, przed wejściem na obszar Układu Antarktycznego, będą wyposażone w zbiornik lub zbiorniki o dostatecznej pojemności dla zatrzymania na pokładzie wszelkiego szlamu, zanieczyszczonego balastu, wody z płukania pojemników oraz innych pozostałości oleju i mieszanki, a także, że będą miały dostateczną pojemność do zatrzymania na pokładzie odpadów podczas prowadzenia działań na obszarze Układu Antarktycznego, jak również że zostaną zawarte porozumienia dotyczące zebrania pozostałości olejowych i odpadów w urządzeniach odbiorczych po opuszczeniu wspomnianego obszaru. Statki mają także dostateczną pojemność do zatrzymania na pokładzie szkodliwych substancji ciekłych.
2. Każda Strona, z portów której statki wychodzą do obszaru Układu Antarktycznego lub do portów której statki z tego obszaru zawijają, podejmie kroki, aby, o ile jest to praktycznie możliwe, zapewnić udostępnienie odpowiednich urządzeń odbiorczych w celu

Article 8

Effect on dependent and associated ecosystems

In implementing the provisions of this Annex, due consideration shall be given to the need to avoid detrimental effects on dependent and associated ecosystems, outside the Antarctic Treaty area.

Article 9

Ship retention capacity and reception facilities

1. Each Party shall undertake to ensure that all ships entitled to fly its flag and any other ship engaged in or supporting its Antarctic operations, before entering the Antarctic Treaty area, are fitted with a tank or tanks of sufficient capacity on board for the retention of all sludge, dirty ballast, tank washing water and other oily residues and mixtures, and have sufficient capacity on board for the retention of garbage, while operating in the Antarctic Treaty area and have concluded arrangements to discharge such oily residues and garbage at a reception facility after leaving that area. Ships shall also have sufficient capacity on board for the retention of noxious liquid substances.
2. Each Party at whose ports ships depart en route to or arrive from the Antarctic Treaty area undertakes to ensure that as soon as practicable adequate facilities are provided for the reception of all sludge, dirty ballast, tank washing water, other oily

zebrania wszelkiego szlamu, zanieczyszczonego balastu, wody z płukania pojemników, innych pozostałości oleju i mieszanek, a także odpadów ze statków, bez powodowania zbędnej zwłoki i zgodnie z potrzebami statków korzystających z tych urządzeń.

3. Strony, których statki korzystają z portów innych Stron, udając się na obszar Układu Antarktycznego lub wracając z tego obszaru, powinny przeprowadzić konsultacje z tymi Stronami w celu upewnienia się, czy utworzenie portowych urządzeń odbiorczych nie będzie stanowić niesprawiedliwego obciążenia dla Stron sąsiadujących z obszarem Układu Antarktycznego.

Artykuł 10

Projektowanie, budowa, instalowanie armatury i wyposażenie statków

Przy projektowaniu, budowie, instalowaniu armatury i wyposażeniu statków, używanych do działalności antarktycznej lub działań wspierających te operacje, każda Strona weźmie pod uwagę cele niniejszego Załącznika.

Artykuł 11

Suwerenny immunitet

1. Niniejszego Załącznika nie stosuje się do żadnego okrętu wojennego, jednostki pomocniczej marynarki wojennej lub innego statku będącego własnością lub będącego w eksploatacji państwa i używanego czasowo wyłącznie do niehandlowej służby rządowej. Jednakże każda Strona podejmie odpowiednie kroki nie powodujące zakłóceń w działalności lub zdolnościach operacyjnych takich okrętów, będących własnością lub używanych przez nią, w celu zapewnienia, iż okręty te będą działać w sposób zgodny, na ile jest to rozsądne i praktycznie możliwe, z niniejszym Załącznikiem.

residues and mixtures, and garbage from ships, without causing undue delay, and according to the needs of the ships using them.

3. Parties operating ships which depart to or arrive from the Antarctic Treaty area at ports of other Parties shall consult with those Parties with a view to ensuring that the establishment of port reception facilities does not place an inequitable burden on Parties adjacent to the Antarctic Treaty area.

Article 10

Design, construction, manning and equipment of ships

In the design, construction, manning and equipment of ships engaged in or supporting Antarctic operations, each Party shall take into account the objectives of this Annex.

Article 11

Sovereign immunity

1. This Annex shall not apply to any warship, naval auxiliary or other ship owned or operated by a State and used, for the time being, only on government non-commercial service. However, each Party shall ensure by the adoption of appropriate measures not impairing the operations or operational capabilities of such ships owned or operated by it, that such ships act in a manner consistent, so far as is reasonable and practicable, with this Annex.

2. Przy stosowaniu ustępu 1 każda Strona weźmie pod uwagę znaczenie ochrony środowiska Antarktyki.
3. Każda Strona poinformuje inne Strony o tym, jak wykonuje to postanowienie.
4. Procedura rozstrzygania sporów, przewidziana w artykułach 18 do 20 Protokołu, nie ma zastosowania do niniejszego artykułu.

Artykuł 12

Środki zapobiegawcze, gotowość w sytuacjach zagrożenia i reagowanie

1. W celu skuteczniejszego reagowania w sytuacjach zagrożenia zanieczyszczeniem albo zanieczyszczenia morza na obszarze Układu Antarktycznego Strony, zgodnie z artykułem 15 Protokołu, sporządzą plany ewentualnościowe dla reagowania na przypadki zanieczyszczenia morza, włączając w to plany ewentualnościowe dla statków (innych aniżeli małe łodzie działające w ustalonych miejscach lub ze statków) działających na obszarze Układu Antarktycznego, a w szczególności dla statków przewożących olej, jako towar, jak również dla wycieków oleju do środowiska morskiego, pochodzących z instalacji na brzegu. W tym celu Strony:
  - (a) współpracują przy formułowaniu i wykonywaniu tych planów; i
  - (b) korzystają z rad Komitetu, Międzynarodowej Organizacji Morskiej i innych organizacji międzynarodowych.
2. Strony ustalą również procedury wspólnego reagowania na nadzwyczajne zanieczyszczenia oraz podejmują odpowiednie działania zgodnie z tymi procedurami.

2. In applying paragraph 1 above, each Party shall take into account the importance of protecting the Antarctic environment.
3. Each Party shall inform the other Parties of how it implements this provision.
4. The dispute settlement procedure set out in Articles 18 to 20 of the Protocol shall not apply to this Article.

Article 12

Preventive measures and emergency preparedness and response

1. In order to respond more effectively to marine pollution emergencies or the threat thereof in the Antarctic Treaty area, the Parties, in accordance with Article 15 of the Protocol, shall develop contingency plans for marine pollution response in the Antarctic Treaty area, including contingency plans for ships (other than small boats that are part of the operations of fixed sites or of ships) operating in the Antarctic Treaty area, particularly ships carrying oil as cargo, and for oil spills, originating from coastal installations, which enter into the marine environment. To this end they shall:
  - (a) co-operate in the formulation and implementation of such plans; and
  - (b) draw on the advice of the Committee, the International Maritime Organization and other international organizations.
2. The Parties shall also establish procedures for cooperative response to pollution emergencies and shall take appropriate response actions in accordance with such procedures.

Artykuł 13

Przeгляд

Strony dokonują stałego przeglądu postanowień niniejszego Załącznika i innych środków służących do zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska morskiego Antarktyki, do zmniejszania zanieczyszczenia i do reagowania na nie, włączając wszelkie poprawki i nowe regulacje przyjęte w myśl MARPOL 73/78, w celu osiągnięcia celów niniejszego Załącznika.

Artykuł 14

Stosunek do MARPOL 73/78

Niniejszy Załącznik w żadnej mierze nie narusza szczególnych praw i obowiązków wynikających z MARPOL 73/78 w odniesieniu do Stron, które są równocześnie Stronami MARPOL 73/78.

Artykuł 15

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu,

Article 13

Review

The Parties shall keep under continuous review the provisions of this Annex and other measures to prevent, reduce and respond to pollution of the Antarctic marine environment, including any amendments and new regulations adopted under MARPOL 73/78, with a view to achieving the objectives of this Annex.

Article 14

Relationship with MARPOL 73/78

With respect to those Parties which are also Parties to MARPOL 73/78, nothing in this Annex shall derogate from the specific rights and obligations thereunder.

Article 15

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.
2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereaf-

stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy, należycie upoważnieni, podpisali niniejszy Protokół.

Sporządzono w Madrycie dnia 4 października tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego pierwszego roku.

ter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

ZAŁĄCZNIK V

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO³

Ochrona i zarządzanie obszarem

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego Załącznika:

- (a) „właściwa władza” oznacza jakąkolwiek osobę lub organ upoważniony przez Stronę do wydawania zezwoleń, zgodnie z niniejszym Załącznikiem;
- (b) „zezwolenie” oznacza formalną zgodę w formie pisemnej, wydaną przez odpowiednie władze;
- (c) „Plan Zarządzania” oznacza plan zarządzania działaniami i ochrony szczególnie wartości Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki.

Artykuł 2

Cele

Dla celów określonych w niniejszym Załączniku jakikolwiek obszar, w tym jakikolwiek obszar morski, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki. Działania w tych obszarach będą zakazane, ograniczone lub też prowadzone zgodnie z Planami Zarządzania, przyjętymi zgodnie z postanowieniami niniejszego Załącznika.

ANNEX V

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Area protection and management

Article 1

Definitions

For the purposes of this Annex:

- (a) "appropriate authority" means any person or agency authorised by a Party to issue permits under this Annex;
- (b) "permit" means a formal permission in writing issued by an appropriate authority;
- (c) "Management Plan" means a plan to manage the activities and protect the special value or values in an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area.

Article 2

Objectives

For the purposes set out in this Annex, any area, including any marine area, may be designated as an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area. Activities in those Areas shall be prohibited, restricted or managed in accordance with Management Plans adopted under the provisions of this Annex.

---

³ Załącznik V został przyjęty zaleceniem nr XVI-10 (1991) i stał się obowiązujący dnia 24 maja 2002 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 1861).

Artykuł 3

Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki

1. Jakikolwiek obszar, w tym obszar morski, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki w celu ochrony szczególnych wartości środowiskowych, naukowych, historycznych, estetycznych lub pierwotnych, wszelkiego połączenia wyżej wymienionych wartości bądź prowadzonych lub planowanych badań naukowych.
2. Strony dążą do wyodrębnienia w ramach systematycznych badań środowiskowo-geograficznych oraz włączenia do grupy Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki:
  - (a) obszarów wolnych od jakiejkolwiek ingerencji człowieka, co umożliwi w przyszłości porównanie z miejscami dotkniętymi ludzką działalnością;
  - (b) typowych przykładów większych lądowych ekosystemów, w tym lodowych i wodnych, oraz ekosystemów morskich;
  - (c) obszarów obejmujących istotne lub niespotykane zbiorowiska gatunków, w tym większe kolonie rozmnażających się rodzimych ptaków i ssaków;
  - (d) miejsc typowych dla przebywania jakichkolwiek gatunków lub jedynych znanych ich siedlisk;
  - (e) obszarów będących obiektem szczególnego zainteresowania z punktu widzenia prowadzonych lub planowanych badań naukowych;
  - (f) przykładów szczególnych form geologicznych, glaciologicznych i geomorfologicznych;
  - (g) obszarów posiadających szczególne wartości estetyczne i pierwotne;

Article 3

Antarctic Specially Protected Areas

1. Any area, including any marine area, may be designated as an Antarctic Specially Protected Area to protect outstanding environmental, scientific, historic, aesthetic or wilderness values, any combination of those values, or ongoing or planned scientific research.
2. Parties shall seek to identify, within a systematic environmental-geographical framework, and to include in the series of Antarctic Specially Protected Areas:
  - (a) areas kept inviolate from human interference so that future comparisons may be possible with localities that have been affected by human activities;
  - (b) representative examples of major terrestrial, including glacial and aquatic, ecosystems and marine ecosystems;
  - (c) areas with important or unusual assemblages of species, including major colonies of breeding native birds or mammals;
  - (d) the type locality or only known habitat of any species;
  - (e) areas of particular interest to ongoing or planned scientific research;
  - (f) examples of outstanding geological, glaciological or geomorphological features;
  - (g) areas of outstanding aesthetic and wilderness value;

- (h) miejsc lub pomników o uznanej wartości historycznej; oraz
  - (i) wszelkich innych obszarów, jakie mogą okazać się niezbędne dla ochrony wartości określonych w ustępie 1.
3. Szczególnie Chronione Obszary oraz Miejsca o Szczególnym Znaczeniu Naukowym, wyznaczone jako takie przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego, niniejszym wyznacza się jako Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki. Zgodnie z powyższym dokonuje się zmiany ich nazewnictwa oraz numeracji.
4. Wkraczanie na teren Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki jest zabronione, z wyjątkiem sytuacji, kiedy ma to miejsce na podstawie zezwolenia wydanego zgodnie z artykułem 7.

Artykuł 4

Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki

1. Jakikolwiek obszar, w tym jakikolwiek obszar morski, gdzie prowadzona jest lub może być w przyszłości prowadzona działalność, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki w celu ułatwienia planowania i koordynacji działalności, uniknięcia możliwych konfliktów, udoskonalenia współpracy między Stronami bądź zmniejszenia wpływu na środowisko.
2. Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki mogą obejmować:
- (a) obszary, gdzie działalność powoduje ryzyko wzajemnej ingerencji lub kumulatywnego oddziaływania na środowisko; oraz
  - (b) miejsca lub pomniki o uznanej wartości historycznej.

- (h) sites or monuments of recognised historic value; and
  - (i) such other areas as may be appropriate to protect the values set out in paragraph 1 above.
3. Specially Protected Areas and Sites of Special Scientific Interest designated as such by past Antarctic Treaty Consultative Meetings are hereby designated as Antarctic Specially Protected Areas and shall be renamed and renumbered accordingly.
4. Entry into an Antarctic Specially Protected Area shall be prohibited except in accordance with a permit issued under Article 7.

Article 4

Antarctic Specially Managed Areas

1. Any area, including any marine area, where activities are being conducted or may in the future be conducted, may be designated as an Antarctic Specially Managed Area to assist in the planning and co-ordination of activities, avoid possible conflicts, improve co-operation between Parties or minimise environmental impacts.
2. Antarctic Specially Managed Areas may include:
- (a) areas where activities pose risks of mutual interference or cumulative environmental impacts; and
  - (b) sites or monuments of recognised historic value.

3. Wkraczanie na teren Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki nie wymaga zezwolenia.
4. Niezależnie od postanowień ustępu 3 Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki może obejmować jeden lub więcej Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, na które wkraczanie jest zabronione, z wyjątkiem sytuacji, kiedy ma to miejsce na podstawie zezwolenia wydanego zgodnie z artykułem 7.

Artykuł 5

Plany Zarządzania

1. Którakolwiek ze Stron, Komitet, Naukowy Komitet Badań Antarktycznych lub Komisja do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki może zaproponować wyznaczenie danego obszaru jako Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki poprzez przedstawienie Spotkaniu Konsultatywnemu Układu Antarktycznego proponowanego Planu Zarządzania.
2. Obszar zaproponowany do wyznaczenia ma powierzchnię wystarczającą dla ochrony wartości, które wymagają szczególnej ochrony lub zarządzania.
3. Proponowany Plan Zarządzania zawiera odpowiednio:
  - (a) opis wartości, które wymagają szczególnej ochrony lub zarządzania;
  - (b) wyszczególnienie celów i zadań Planu Zarządzania w celu ochrony lub zarządzania powyższymi wartościami;
  - (c) działania w ramach zarządzania, jakie zo-

3. Entry into an Antarctic Specially Managed Area shall not require a permit.
4. Notwithstanding paragraph 3 above, an Antarctic Specially Managed Area may contain one or more Antarctic Specially Protected Areas, entry into which shall be prohibited except in accordance with a permit issued under Article 7.

Article 5

Management Plans

1. Any Party, the Committee, the Scientific Committee for Antarctic Research or the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources may propose an area for designation as an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area by submitting a proposed Management Plan to the Antarctic Treaty Consultative Meeting.
2. The area proposed for designation shall be of sufficient size to protect the values for which the special protection or management is required.
3. Proposed Management Plans shall include, as appropriate:
  - (a) a description of the value or values for which special protection or management is required;
  - (b) a statement of the aims and objectives of the Management Plan for the protection or management of those values;
  - (c) management activities which are to be un-

- staną podjęte w celu ochrony wartości, które wymagają szczególnej ochrony;
- (d) okres wyznaczenia, o ile taki zostanie ustanowiony;
- (e) opis obszaru zawierający:
- (i) współrzędne geograficzne, punkty graniczne oraz naturalne cechy, wyznaczające dany obszar;
  - (ii) dostęp do obszaru z lądu, morza lub powietrza, w tym morskie podejścia i kotwice, drogi dla pieszych i pojazdów znajdujące się na terenie obszaru oraz korytarze dla samolotów i lądowiska;
  - (iii) lokalizację konstrukcji, w tym stacji naukowych, urządzeń badawczych i ratowniczych, zarówno na obszarze, jak i w pobliżu niego; oraz
  - (iv) lokalizację na obszarze lub w pobliżu obszaru innych Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki, wyznaczonych zgodnie z niniejszym Załącznikiem, lub innych chronionych obszarów wyznaczonych w zgodzie ze środkami przyjętymi zgodnie z elementami systemu Układu Antarktycznego;
- (f) określenie stref w ramach obszaru, w których działalność powinna zostać zakazana, ograniczona lub prowadzona w celu osiągnięcia celów i zadań, wskazanych w punkcie (b);
- (g) mapy i fotografie pokazujące w wyraźny sposób granice obszaru w odniesieniu do cech terenów otaczających ten obszar oraz zasadnicze cechy charakterystyczne danego obszaru;
- dertaken to protect the values for which special protection or management is required;
- (d) a period of designation, if any;
- (e) a description of the area, including:
- (i) the geographical co-ordinates, boundary markers and natural features that delineate the area;
  - (ii) access to the area by land, sea or air including marine approaches and anchorages, pedestrian and vehicular routes within the area, and aircraft routes and landing areas;
  - (iii) the location of structures, including scientific stations, research or refuge facilities, both within the area and near to it; and
  - (iv) the location in or near the area of other Antarctic Specially Protected Areas or Antarctic Specially Managed Areas designated under this Annex, or other protected areas designated in accordance with measures adopted under other components of the Antarctic Treaty system;
- (f) the identification of zones within the area, in which activities are to be prohibited, restricted or managed for the purpose of achieving the aims and objectives referred to in subparagraph (b) above;
- (g) maps and photographs that show clearly the boundary of the area in relation to surrounding features and key features within the area;

(h) dokumentację pomocniczą; (i) w odniesieniu do obszarów zaproponowanych do wyznaczenia jako Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki, wyraźną charakterystykę warunków, przy których zaistnieniu odpowiednie władze mogą wydać zezwolenie dotyczące: (i) dostępu do obszaru oraz poruszania się w nim lub ponad nim; (ii) działalności, jaka jest lub może być prowadzona w granicach tego obszaru, łącznie z jej ograniczeniami co do czasu i miejsca; (iii) zainstalowania, zmiany lub usunięcia jakichkolwiek konstrukcji; (iv) lokalizacji obozowisk; (v) ograniczeń odnośnie do materiałów i organizmów, jakie mogą być wwożone na teren danego obszaru; (vi) pozyskiwania lub szkodliwego wpływu na rodzimą florę i faunę; (vii) zbierania lub usuwania czegokolwiek niewwiezionego na teren obszaru przez posiadacza zezwolenia; (viii) niszczenia odpadów; (ix) działań, jakie okażą się konieczne dla zapewnienia dalszego wypełniania celów i zadań Planu Zarządzania; oraz (x) wymogów odnośnie do raportów, dotyczących wizyt na danym obszarze, które będą przekazywane odpowiednim władzom. (j) w odniesieniu do obszarów zaproponowanych do wyznaczenia w charakterze Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki, kodeks postępowania dotyczący:	(h) supporting documentation; (i) in respect of an area proposed for designation as an Antarctic Specially Protected Area, a clear description of the conditions under which permits may be granted by the appropriate authority regarding: (i) access to and movement within or over the area; (ii) activities which are or may be conducted within the area, including restrictions on time and place; (iii) the installation, modification, or removal of structures; (iv) the location of field camps; (v) restrictions on materials and organisms which may be brought into the area; (vi) the taking of or harmful interference with native flora and fauna; (vii) the collection or removal of anything not brought into the area by the permit-holder; (viii) the disposal of waste; (ix) measures that may be necessary to ensure that the aims and objectives of the Management Plan can continue to be met; and (x) requirements for reports to be made to the appropriate authority regarding visits to the area; (j) in respect of an area proposed for designation as an Antarctic Specially Managed Area, a code of conduct regarding:

- (i) dostępu do danego obszaru i poruszania się w nim oraz ponad nim;
- (ii) działalności, jaka jest lub może być prowadzona w granicach tego obszaru, włączając jej ograniczenia co do czasu i miejsca;
- (iii) zainstalowania, zmiany lub usunięcia jakichkolwiek konstrukcji;
- (iv) lokalizacji obozowisk;
- (v) pozyskiwania lub szkodliwego wpływu na rodzimą florę i faunę;
- (vi) zbierania lub usuwania czegokolwiek niewwiezionego na teren obszaru przez osobę odwiedzającą dany obszar;
- (vii) niszczenia odpadów; oraz
- (viii) wymogów odnośnie do raportów dotyczących wizyt na danym obszarze, które będą przekazywane właściwym władzom;

oraz

- (k) postanowienia dotyczące okoliczności, w których Strony powinny dążyć do wymiany informacji przed podjęciem działań, które zamierzają przedsięwziąć.

Artykuł 6

Procedura wyznaczenia

1. Proponowane Plany Zarządzania przekazuje się Komitetowi, Naukowemu Komitetowi Badań Antarktycznych oraz, jeśli to zasadne, Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki. Przy formułowaniu porady dla Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego Komitet bierze pod uwagę wszelkie komentarze poczynione przez Naukowy Komitet Badań Antarktycznych oraz, jeśli

- (i) access to and movement within or over the area;
- (ii) activities which are or may be conducted within the area, including restrictions on time and place;
- (iii) the installation, modification, or removal of structures;
- (iv) the location of field camps;
- (v) the taking of or harmful interference with native flora and fauna;
- (vi) the collection or removal of anything not brought into the area by the visitor;
- (vii) the disposal of waste; and
- (viii) any requirements for reports to be made to the appropriate authority regarding visits to the area;

and

- (k) provisions relating to the circumstances in which Parties should seek to exchange information in advance of activities which they propose to conduct.

Article 6

Designation procedures

1. Proposed Management Plans shall be forwarded to the Committee, the Scientific Committee on Antarctic Research and, as appropriate, to the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources. In formulating its advice to the Antarctic Treaty Consultative Meeting, the Committee shall take into account any comments provided by the Scientific Committee on Antarctic Research and, as

jest to zasadne, Komisję do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki. W dalszej kolejności Plany Zarządzania mogą zostać przyjęte przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego na podstawie środka przyjętego podczas Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek nie stanowi inaczej Plan uważa się za zatwierdzony po upływie 90 dni od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym został przyjęty, pod warunkiem że żadna ze Stron Konsultatywnych nie poinformuje depozytariusza, we wskazanym powyżej terminie, iż życzy sobie jego przedłużenia albo nie jest w stanie zatwierdzić powyższego środka.

2. Z uwzględnieniem postanowień artykułów 4 i 5 Protokołu, żaden z obszarów morskich nie może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki bez uprzedniej zgody Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki.
3. Wyznaczenia Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki dokonuje się na czas nieokreślony, o ile Plan Zarządzania nie stanowi inaczej. Przegląd Planu Zarządzania wszczyna się nie rzadziej niż co pięć lat. W razie potrzeby Plan podlega aktualizacji.
4. Plany Zarządzania mogą być zmieniane lub uchylane zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu.
5. Po zatwierdzeniu Planu Zarządzania depozytariusz niezwłocznie rozsyła go do wszystkich Stron. Depozytariusz prowa-

appropriate, by the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources. Thereafter Management Plans may be approved by the Antarctic Treaty Consultative Parties by a measure adopted at an Antarctic Treaty Consultative Meeting in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the Plan shall be deemed to have been approved 90 days after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or is unable to approve the measure.

2. Having regard to the provisions of Articles 4 and 5 of the Protocol, no marine area shall be designated as an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area without the prior approval of the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources.
3. Designation of an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area shall be for an indefinite period unless the Management Plan provides otherwise. A review of a Management Plan shall be initiated at least every five years. The Plan shall be updated as necessary.
4. Management Plans may be amended or revoked in accordance with paragraph 1 above.
5. Upon approval Management Plans shall be circulated promptly by the Depositary to all Parties. The Depositary shall maintain

dzi rejestr wszystkich aktualnie przyjętych Planów Zarządzania.

Artykuł 7

Zezwolenia

1. Każda Strona wyznaczy właściwe władze, które będą upoważnione do wydawania zezwoleń na wszczynanie lub prowadzenie działalności w granicach Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, zgodnie z wymogami Planu Zarządzania dotyczącego danego obszaru. Zezwolenie zawiera stosowne części Planu Zarządzania oraz określa granice i usytuowanie obszaru, dozwoloną działalność oraz informację na temat tego, kiedy, gdzie i przez kogo działalność powyższa może zostać prowadzona, jak również wszelkie inne warunki ustanowione na mocy Planu Zarządzania.
2. W przypadku Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki wyznaczonych jako takie przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego, nie posiadających Planu Zarządzania, odpowiednie władze mogą wydawać zezwolenia dla istotnych celów naukowych, które nie mogą zostać osiągnięte gdziekolwiek indziej oraz które nie zagrażą naturalnemu systemowi ekologicznemu w danym obszarze.
3. Każda Strona wymaga od posiadacza zezwolenia zabierania ze sobą kopii zezwolenia w czasie przebywania na terenie danego Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki.

Artykuł 8

Miejsca i Pomniki Historyczne

1. Miejsca lub pomniki o uznanej wartości historycznej, które zostały wyznaczone jako Szczególnie Chronione Obszary Antark-

a record of all currently approved Management Plans.

Article 7

Permits

1. Each Party shall appoint an appropriate authority to issue permits to enter and engage in activities within an Antarctic Specially Protected Area in accordance with the requirements of the Management Plan relating to that Area. The permit shall be accompanied by the relevant sections of the Management Plan and shall specify the extent and location of the Area, the authorised activities and when, where and by whom the activities are authorised and any other conditions imposed by the Management Plan.
2. In the case of a Specially Protected Area designated as such by past Antarctic Treaty Consultative Meetings which does not have a Management Plan, the appropriate authority may issue a permit for a compelling scientific purpose which cannot be served elsewhere and which will not jeopardise the natural ecological system in that Area.
3. Each Party shall require a permit-holder to carry a copy of the permit while in the Antarctic Specially Protected Area concerned.

Article 8

Historic Sites and Monuments

1. Sites or monuments of recognised historic value which have been designated as Antarctic Specially Protected Areas or Antarc-

tyki lub Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki lub które znajdują się na terenie takich obszarów, zostają zaliczone do Miejsc i Pomników Historycznych.

2. Każda Strona może zaproponować zaliczenie do Historycznych Miejsc i Pomników jakiegokolwiek miejsca lub pomnika o uznanej wartości historycznej, który nie został wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki lub który nie znajduje się na terenie takiego obszaru. Propozycja odnośnie do takiego zaliczenia może zostać przyjęta przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego na mocy środka podjętego podczas Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, zgodnie z artykułem IX ustępu 1 Układu Antarktycznego. O ile środek nie stanowi inaczej, propozycję uważa się za zatwierdzoną po upływie 90 dni od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym została przyjęta, pod warunkiem że żadna ze Stron Konsultatywnych nie poinformuje depozytariusza, we wskazanym powyżej terminie, iż życzy sobie jego przedłużenia albo nie jest w stanie zatwierdzić powyższej propozycji.
3. Istniejące Historyczne Miejsca i Pomniki, zaliczone do takich przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego, umieszcza się w wykazie Historycznych Miejsc i Pomników, zgodnie z niniejszym artykułem.
4. Umieszczone w wykazie Historyczne Miejsca i Pomniki nie mogą zostać uszkodzone, usunięte ani zniszczone.
5. Wykaz Historycznych Miejsc i Pomników może zostać uzupełniony zgodnie z ustępem 2. Depozytariusz prowadzi wykaz aktualnych Historycznych Miejsc i Pomników.

tic Specially Managed Areas, or which are located within such Areas, shall be listed as Historic Sites and Monuments.

2. Any Party may propose a site or monument of recognised historic value which has not been designated as an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area, or which is not located within such an Area, for listing as a Historic Site or Monument. The proposal for listing may be approved by the Antarctic Treaty Consultative Parties by a measure adopted at an Antarctic Treaty Consultative Meeting in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the proposal shall be deemed to have been approved 90 days after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or is unable to approve the measure.
3. Existing Historic Sites and Monuments which have been listed as such by previous Antarctic Treaty Consultative Meetings shall be included in the list of Historic Sites and Monuments under this Article.
4. Listed Historic Sites and Monuments shall not be damaged, removed or destroyed.
5. The list of Historic Sites and Monuments may be amended in accordance with paragraph 2 above. The Depositary shall maintain a list of current Historic Sites and Monuments.

Artykuł 9

Informacja i upowszechnienie

1. Dla zagwarantowania, iż wszelkie osoby odwiedzające lub zamierzające odwiedzić Antarktykę rozumieją oraz przestrzegają postanowień niniejszego Załącznika, każda Strona udostępni informacje zawierające w szczególności:
  - (a) usytuowanie Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki i Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki;
  - (b) wykaz powyższych obszarów oraz ich mapy;
  - (c) Plany Zarządzania, włączając wyszczególnienie zakazów mających zastosowanie do danego obszaru;
  - (d) usytuowanie Historycznych Miejsc i Pomników oraz stosowne zakazy lub ograniczenia.
2. Każda Strona zapewni, aby usytuowanie oraz, jeżeli to możliwe, granice Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki oraz Historycznych Miejsc i Pomników zostały zaznaczone na jej mapach topograficznych, hydrograficznych oraz w innych odpowiednich publikacjach.
3. Strony współpracują ze sobą celem zagwarantowania, aby tam, gdzie to będzie stosowne, granice Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki oraz Historycznych Miejsc i Pomników zostały właściwie oznakowane w terenie.

Article 9

Information and publicity

1. With a view to ensuring that all persons visiting or proposing to visit Antarctica understand and observe the provisions of this Annex, each Party shall make available information setting forth, in particular:
  - (a) the location of Antarctic Specially Protected Areas and Antarctic Specially Managed Areas;
  - (b) listing and maps of those Areas;
  - (c) the Management Plans, including listings of prohibitions relevant to each Area;
  - (d) the location of Historic Sites and Monuments and any relevant prohibition or restriction.
2. Each Party shall ensure that the location and, if possible, the limits, of Antarctic Specially Protected Areas, Antarctic Specially Managed Areas and Historic Sites and Monuments are shown on its topographic maps, hydrographic charts and in other relevant publications.
3. Parties shall co-operate to ensure that, where appropriate, the boundaries of Antarctic Specially Protected Areas, Antarctic Specially Managed Areas and Historic Sites and Monuments are suitably marked on the site.

Artykuł 10

Wymiana informacji

1. Strony podejmują działania w celu:
  - (a) zbierania i wymiany rejestrów, w tym rejestrów zezwoleń oraz raportów z wizyt na terenie Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, włączając inspekcje, oraz raportów z inspekcji Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki;
  - (b) uzyskiwania i wymiany informacji na temat wszelkich ważniejszych zmian lub szkód spowodowanych na terenie jakiegokolwiek Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki, Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Historycznych Miejsc i Pomników; oraz
  - (c) ustanowienia jednakowych form, w których powyższe rejestry oraz informacja będą przekazywane przez Strony zgodnie z ustępem 2.
2. Każda Strona poinformuje inne Strony oraz Komitet, przed końcem listopada każdego roku, o liczbie i charakterze zezwoleń wydanych na podstawie niniejszego Załącznika w poprzedzającym okresie od 1 lipca do 30 czerwca.
3. Każda Strona prowadząca, finansująca lub wydająca zgodę na badania bądź inne działania w ramach Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki będzie prowadzić rejestr takiej działalności oraz przedstawiać w ramach corocznej wymiany informacji na podstawie Układu Antarktycznego ogólny opis działań prowadzonych na takich obszarach w poprzednim roku przez osoby podlegające jej jurysdykcji.

Article 10

Exchange of information

1. The Parties shall make arrangements for:
  - (a) collecting and exchanging records, including records of permits and reports of visits, including inspection visits, to Antarctic Specially Protected Areas and reports of inspection visits to Antarctic Specially Managed Areas;
  - (b) obtaining and exchanging information on any significant change or damage to any Antarctic Specially Managed Area, Antarctic Specially Protected Area or Historic Site or Monument; and
  - (c) establishing common forms in which records and information shall be submitted by Parties in accordance with paragraph 2 below.
2. Each Party shall inform the other Parties and the Committee before the end of November of each year of the number and nature of permits issued under this Annex in the preceding period of 1st July to 30th June.
3. Each Party conducting, funding or authorising research or other activities in Antarctic Specially Protected Areas or Antarctic Specially Managed Areas shall maintain a record of such activities and in the annual exchange of information in accordance with the Antarctic Treaty shall provide summary descriptions of the activities conducted by persons subject to its jurisdiction in such areas in the preceding year.

4. Każda Strona poinformuje inne Strony oraz Komitet przed końcem listopada każdego roku o działaniach, jakie zostały przez nią podjęte dla wykonania postanowień niniejszego Załącznika, włączając dane na temat wszelkich inspekcji na miejscu oraz działań podjętych dla przeciwstawienia się przypadkom naruszenia postanowień przyjętego Planu Zarządzania w odniesieniu do Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki.

Artykuł 11

Przypadki nadzwyczajne

1. Ograniczenia ustanowione oraz dopuszczone przez niniejszy Załącznik nie mają zastosowania w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego lub bezpieczeństwa statków morskich, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości lub też ochrony środowiska.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych przesyła się niezwłocznie do wszystkich Stron i Komitetu.

Artykuł 12

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu

4. Each Party shall inform the other Parties and the Committee before the end of November each year of measures it has taken to implement this Annex, including any site inspections and any steps it has taken to address instances of activities in contravention of the provisions of the approved Management Plan for an Antarctic Specially Protected Area or Antarctic Specially Managed Area.

Article 11

Cases of emergency

1. The restrictions laid down and authorised by this Annex shall not apply in cases of emergency involving safety of human life or of ships, aircraft, or equipment and facilities of high value or the protection of the environment.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee.

Article 12

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative

Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.

2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.

2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

ZAŁĄCZNIK VI¹

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO

Odpowiedzialność za wypadki
ekologiczne

Preambuła

Strony,

uznając znaczenie zapobiegania wypadkom ekologicznym oraz minimalizacji i ograniczenia ich wpływu na środowisko Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;

nawiązując do artykułu 3 Protokołu, a w szczególności do postanowienia nakładającego wymóg planowania i prowadzenia działalności na obszarze Układu Antarktycznego w taki sposób, aby nadawać pierwszeństwo badaniom naukowym i zachować wartość Antarktyki jako miejsca prowadzenia takich badań;

nawiązując do nałożonego w artykule 15 Protokołu obowiązku szybkiego i skutecznego reagowania na wypadki ekologiczne oraz sporządzenia planów ewentualnościowych w razie wypadku mogącego mieć szkodliwy wpływ na środowisko Antarktyki lub zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy;

nawiązując do artykułu 16 Protokołu, w którym Strony zobowiązały się, zgodnie z celami Protokołu dotyczącymi wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, do opracowania, w jednym lub więk-

---

¹ Załącznik VI został przyjęty środkiem nr 1 (2005) i jeszcze nie wszedł w życie.

ANNEX VI

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Liability Arising From Environmental
Emergencies

Preamble

The Parties,

Recognising the importance of preventing, minimising and containing the impact of environmental emergencies on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

Recalling Article 3 of the Protocol, in particular that activities shall be planned and conducted in the Antarctic Treaty area so as to accord priority to scientific research and to preserve the value of Antarctica as an area for the conduct of such research;

Recalling the obligation in Article 15 of the Protocol to provide for prompt and effective response action to environmental emergencies, and to establish contingency plans for response to incidents with potential adverse effects on the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems;

Recalling Article 16 of the Protocol under which the Parties to the Protocol undertook consistent with the objectives of the Protocol for the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems to elaborate, in one or

szej liczbie załączników do Protokołu, reguł i procedur dotyczących odpowiedzialności za szkody wynikające z objętej Protokołem działalności prowadzonej na obszarze Układu Antarktycznego;

nawiązując ponadto do decyzji 3 (2001) XXIV Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego w sprawie opracowania załącznika na temat aspektów odpowiedzialności za wypadki ekologiczne jako etapu na drodze do ustanowienia systemu odpowiedzialności zgodnie z artykułem 16 Protokołu;

nawiązując do artykułu IV Układu Antarktycznego i artykułu 8 Protokołu;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Zakres

Niniejszy Załącznik dotyczy wypadków ekologicznych na obszarze Układu Antarktycznego związanych z programami badań naukowych, turystyką lub inną działalnością rządową i pozarządową na obszarze Układu Antarktycznego podlegającą uprzedniemu zgłoszeniu zgodnie z art. VII ust. 5 Układu Antarktycznego, w tym z działalnością wsparcia logistycznego. W Załączniku uwzględniono również środki i plany mające na celu zapobieganie tego rodzaju wypadkom i reagowanie na nie. Załącznik dotyczy wszystkich statków turystycznych wpływających na obszar Układu Antarktycznego. Dotyczy również wypadków ekologicznych na obszarze Układu Antarktycznego związanych z innymi statkami i rodzajami działalności, w zależności od decyzji podjętej zgodnie z art. 13.

more Annexes to the Protocol, rules and procedures relating to liability for damage arising from activities taking place in the Antarctic Treaty area and covered by the Protocol;

Noting further Decision 3 (2001) of the XXIVth Antarctic Treaty Consultative Meeting regarding the elaboration of an Annex on the liability aspects of environmental emergencies, as a step in the establishment of a liability regime in accordance with Article 16 of the Protocol;

Having regard to Article IV of the Antarctic Treaty and Article 8 of the Protocol;

Have agreed as follows:

Article 1

Scope

This Annex shall apply to environmental emergencies in the Antarctic Treaty area which relate to scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII(5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities. Measures and plans for preventing and responding to such emergencies are also included in this Annex. It shall apply to all tourist vessels that enter the Antarctic Treaty area. It shall also apply to environmental emergencies in the Antarctic Treaty area which relate to other vessels and activities as may be decided in accordance with Article 13.

Artykuł 2

Definicje

W rozumieniu Załącznika:

- (a) „decyzja” oznacza decyzję podjętą zgodnie z Regulaminem Spotkań Konsultatywnych Układu Antarktycznego, o której mowa w decyzji 1 (1995) XIX Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego;
- (b) „wypadek ekologiczny” oznacza każdy wypadek, który nastąpił po wejściu w życie niniejszego Załącznika, który wywarł poważny i szkodliwy wpływ na środowisko Antarktyki lub grozi rychłym powstaniem takiego wpływu;
- (c) „operator” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, rządową lub pozarządową, która organizuje działalność prowadzoną na obszarze Układu Antarktycznego. Pojęcie operatora nie obejmuje osoby fizycznej będącej pracownikiem, zleceniobiorcą, podwykonawcą, przedstawicielem lub osobą działającą w służbie osoby fizycznej lub prawnej, rządowej lub pozarządowej, która organizuje działalność prowadzoną na obszarze Układu Antarktycznego oraz nie obejmuje osoby prawnej będącej zleceniobiorcą lub podwykonawcą, działającej w imieniu operatora państwowego;
- (d) „Operator Strony” oznacza operatora organizującego na terytorium danej Strony działalność, która ma być prowadzona na obszarze Układu Antarktycznego, a jednocześnie:
  - (i) działalność ta podlega zatwierdzeniu przez tę Stronę dla obszaru Układu Antarktycznego;
  - (ii) w przypadku, gdy dana Strona nie wydaje

Article 2

Definitions

For the purposes of this Annex:

- (a) "Decision" means a Decision adopted pursuant to the Rules of Procedure of Antarctic Treaty Consultative Meetings and referred to in Decision 1 (1995) of the XIXth Antarctic Treaty Consultative Meeting;
- (b) "Environmental emergency" means any accidental event that has occurred, having taken place after the entry into force of this Annex, and that results in, or imminently threatens to result in, any significant and harmful impact on the Antarctic environment;
- (c) "Operator" means any natural or juridical person, whether governmental or non-governmental, which organises activities to be carried out in the Antarctic Treaty area. An operator does not include a natural person who is an employee, contractor, subcontractor, or agent of, or who is in the service of, a natural or juridical person, whether governmental or non-governmental, which organises activities to be carried out in the Antarctic Treaty area, and does not include a juridical person that is a contractor or subcontractor acting on behalf of a State operator;
- (d) "Operator of the Party" means an operator that organises, in that Party's territory, activities to be carried out in the Antarctic Treaty area, and:
  - (i) those activities are subject to authorisation by that Party for the Antarctic Treaty area; or
  - (ii) in the case of a Party which does not for-

formalnych zezwoleń na działalność na obszarze Układu Antarktycznego, działalność ta podlega podobnemu procesowi regulacyjnemu realizowanemu przez tę Stronę.

Pojęcia „swoich operatorów”, „Strona operatora” i „Strona tego operatora” należy interpretować zgodnie ze wskazaną definicją;

- (e) „uzasadniony”, w odniesieniu do środków zapobiegawczych i reagowania, oznacza środki lub czynności, które są odpowiednie, wykonalne, proporcjonalne i opierają się na dostępności obiektywnych kryteriów i informacji, w tym:
- (i) zagrożenia dla środowiska Antarktyki oraz jego naturalnego tempa odtwarzania;
  - (ii) zagrożenia dla życia i bezpieczeństwa ludzi;
  - (iii) wykonalności technicznej i gospodarczej;
- (f) „reagowanie” oznacza uzasadnione środki podjęte po wystąpieniu wypadku ekologicznego w celu uniknięcia, zminimalizowania lub ograniczenia skutków tego wypadku, co w odpowiednich okolicznościach może obejmować oczyszczanie, a także obejmuje określenie zasięgu wypadku i jego skutków;
- (g) „Strony” oznaczają państwa, w stosunku do których niniejszy Załącznik zaczął obowiązywać zgodnie z art. 9 Protokołu.

Artykuł 3

Środki zapobiegawcze

1. Strony zobowiązują swoich operatorów do podjęcia uzasadnionych środków zapobiegawczych w celu obniżenia zagrożenia wypadkami ekologicznymi i ich ewentualnym negatywnym wpływem.

mally authorise activities for the Antarctic Treaty area, those activities are subject to a comparable regulatory process by that Party.

The terms „its operator”, „Party of the operator”, and „Party of that operator” shall be interpreted in accordance with this definition;

- (e) "Reasonable", as applied to preventative measures and response action, means measures or actions which are appropriate, practicable, proportionate and based on the availability of objective criteria and information, including:
- (i) risks to the Antarctic environment, and the rate of its natural recovery;
  - (ii) risks to human life and safety; and
  - (iii) technological and economic feasibility;
- (f) "Response action" means reasonable measures taken after an environmental emergency has occurred to avoid, minimise or contain the impact of that environmental emergency, which to that end may include clean-up in appropriate circumstances, and includes determining the extent of that emergency and its impact;
- (g) "The Parties" means the States for which this Annex has become effective in accordance with Article 9 of the Protocol.

Article 3

Preventative Measures

1. Each Party shall require its operators to undertake reasonable preventative measures that are designed to reduce the risk of environmental emergencies and their potential adverse impact.

2. Środki zapobiegawcze mogą obejmować:
- (a) uwzględnienie w projekcie i konstrukcji obiektów lub środków transportu specjalistycznych konstrukcji lub sprzętu;
  - (b) uwzględnienie w eksploatacji obiektów i środków transportu specjalnych procedur;
  - (c) specjalne przeszkolenie personelu.

Artykuł 4

Plany ewentualnościowe

1. Strony zobowiązują swoich operatorów do:
  - (a) sporządzenia planów ewentualnościowych dotyczących reagowania na wypadki mogące mieć negatywny wpływ na środowisko Antarktyki lub zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy;
  - (b) współpracy w formułowaniu i wdrażaniu tych planów ewentualnościowych.
2. Plany ewentualnościowe zawierają, stosownie do potrzeb, następujące elementy:
  - (a) procedury oceny charakteru wypadku;
  - (b) procedury zgłaszania;
  - (c) wskazanie i uruchomienie zasobów;
  - (d) plany reagowania;
  - (e) szkolenie;
  - (f) ewidencjonowanie;
  - (g) demobilizacja.

2. Preventative measures may include:
- (a) specialised structures or equipment incorporated into the design and construction of facilities and means of transportation;
  - (b) specialised procedures incorporated into the operation or maintenance of facilities and means of transportation; and
  - (c) specialised training of personnel.

Article 4

Contingency Plans

1. Each Party shall require its operators to:
  - (a) establish contingency plans for responses to incidents with potential adverse impacts on the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems; and
  - (b) co-operate in the formulation and implementation of such contingency plans.
2. Contingency plans shall include, when appropriate, the following components:
  - (a) procedures for conducting an assessment of the nature of the incident;
  - (b) notification procedures;
  - (c) identification and mobilisation of resources;
  - (d) response plans;
  - (e) training;
  - (f) record keeping; and
  - (g) demobilisation.

3. Strony ustanawiają i wdrażają procedury bezwzględnego zgłaszania wypadków ekologicznych i zbiorowego reagowania na wypadki ekologiczne oraz zachęcają do korzystania z procedur zgłaszania i zbiorowego reagowania przez swoich operatorów powodujących wypadki ekologiczne.

Artykuł 5

Reagowanie

1. Strony zobowiązują swoich operatorów do szybkiego i skutecznego reagowania na wypadki ekologiczne wynikające z działalności tych operatorów.
2. Jeżeli operator nie reaguje szybko i skutecznie, zachęca się Stronę tego operatora i inne Strony do podjęcia takiego działania, m.in. za pośrednictwem swoich przedstawicieli i operatorów specjalnie przez nie upoważnionych do podejmowania takiego działania w ich imieniu.
3. (a) Na wypadek, gdyby Strona operatora chciała zareagować samodzielnie, inne Strony pragnące zareagować na wypadek ekologiczny zgodnie z ust. 2 powyżej zgłaszają uprzednio swój zamiar Stronie operatora i Sekretariatowi Układu Antarktycznego, chyba że istnieje bezpośrednie zagrożenie poważnym i szkodliwym wpływem na środowisko Antarktyki i w danych okolicznościach uzasadnione byłoby natychmiastowe zareagowanie. W takim przypadku należy jak najszybciej powiadomić Stronę operatora i Sekretariat Układu Antarktycznego.
- (b) Inne Strony nie reagują na wypadek ekologiczny zgodnie z ust. 2 powyżej, chyba że istnieje bezpośrednie zagrożenie poważnym i szkodliwym wpływem na środowisko

3. Each Party shall establish and implement procedures for immediate notification of, and co-operative responses to, environmental emergencies, and shall promote the use of notification procedures and co-operative response procedures by its operators that cause environmental emergencies.

Article 5

Response Action

1. Each Party shall require each of its operators to take prompt and effective response action to environmental emergencies arising from the activities of that operator.
2. In the event that an operator does not take prompt and effective response action, the Party of that operator and other Parties are encouraged to take such action, including through their agents and operators specifically authorised by them to take such action on their behalf.
3. (a) Other Parties wishing to take response action to an environmental emergency pursuant to paragraph 2 above shall notify their intention to the Party of the operator and the Secretariat of the Antarctic Treaty beforehand with a view to the Party of the operator taking response action itself, except where a threat of significant and harmful impact to the Antarctic environment is imminent and it would be reasonable in all the circumstances to take immediate response action, in which case they shall notify the Party of the operator and the Secretariat of the Antarctic Treaty as soon as possible.
- (b) Such other Parties shall not take response action to an environmental emergency pursuant to paragraph 2 above, unless a threat of significant and harmful impact to the

sko Antarktyki i w danych okolicznościach uzasadnione byłoby natychmiastowe zareagowanie albo Strona operatora nie powiadomiła w uzasadnionym czasie Sekretariatu Układu Antarktycznego, że sama zareaguje, albo gdy nie zareagowała w uzasadnionym czasie po powiadomieniu.

- (c) Jeżeli Strona operatora samodzielnie reaguje, ale chce skorzystać z pomocy innej Strony lub Stron, wówczas reagowaniem kieruje Strona operatora.
4. Jeżeli jednak nie jest jasne, która Strona jest Stroną operatora albo okaże się, że może być więcej takich Stron, wszystkie reagujące Strony podejmują wysiłki na rzecz wzajemnego porozumiewania się i w miarę możliwości powiadamiają Sekretariat Układu Antarktycznego o zaistniałych okolicznościach.
5. Reagujące Strony porozumiewają się i koordynują działania ze wszystkimi innymi reagującymi Stronami, prowadzącymi działania w rejonie wypadku ekologicznego albo w inny sposób dotkniętymi wypadkiem ekologicznym i w miarę możliwości uwzględniają wszelkie stosowne specjalistyczne wskazówki udzielane przez delegacje stałych obserwatorów na Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego, przez inne organizacje lub przez stosownych specjalistów.

Artykuł 6

Odpowiedzialność

1. Operator, który nie reaguje szybko i skutecznie na wypadki ekologiczne wynikające z jego działalności jest zobowiązany do

Antarctic environment is imminent and it would be reasonable in all the circumstances to take immediate response action, or the Party of the operator has failed within a reasonable time to notify the Secretariat of the Antarctic Treaty that it will take the response action itself, or where that response action has not been taken within a reasonable time after such notification.

- (c) In the case that the Party of the operator takes response action itself, but is willing to be assisted by another Party or Parties, the Party of the operator shall coordinate the response action.
4. However, where it is unclear which, if any, Party is the Party of the operator or it appears that there may be more than one such Party, any Party taking response action shall make best endeavours to consult as appropriate and shall, where practicable, notify the Secretariat of the Antarctic Treaty of the circumstances.
5. Parties taking response action shall consult and coordinate their action with all other Parties taking response action, carrying out activities in the vicinity of the environmental emergency, or otherwise impacted by the environmental emergency, and shall, where practicable, take into account all relevant expert guidance which has been provided by permanent observer delegations to the Antarctic Treaty Consultative Meeting, by other organisations, or by other relevant experts.

Article 6

Liability

1. An operator that fails to take prompt and effective response action to environmental emergencies arising from its activities

zwrócenia reagującym Stronom zgodnie z art. 5 ust. 2 kosztów tego reagowania.

2. (a) Jeżeli operator państwowy powinien szybko i skutecznie zareagować, ale tego nie zrobił i żadna ze Stron nie zareagowała, operator państwowy jest zobowiązany wpłacić koszty reagowania, które należało podjąć na specjalny fundusz, o którym mowa w art. 12.
- (b) Jeżeli operator niepaństwowy powinien podjąć szybko i skutecznie zareagować, ale tego nie zrobił i żadna ze Stron nie zareagowała, operator niepaństwowy jest zobowiązany zapłacić sumę pieniężną możliwie najwierniej odzwierciedlającą koszty reagowania, które należało podjąć. Sumę tę należy wpłacić bezpośrednio na fundusz, o którym mowa w art. 12 na rzecz Strony tego operatora albo Strony, która korzysta z mechanizmu, o którym mowa w art. 7 ust. 3. Strona otrzymująca tę sumę robi wszystko, co w jej mocy, aby zasilić fundusz, o którym mowa w art. 12 w wysokości przynajmniej takiej samej, jak suma otrzymana od operatora.
3. Odpowiedzialność ma charakter absolutny.
4. Jeżeli wypadek ekologiczny wynika z działalności dwóch lub większej liczby operatorów, odpowiadają oni solidarnie, z wyjątkiem operatora, który wykaże, że tylko część wypadku ekologicznego wynika z jego działalności, w związku z czym jest odpowiedzialny wyłącznie za tę część.
5. Mimo że Strona ponosi odpowiedzialność na podstawie niniejszego artykułu za brak szybkiego i skutecznego reagowania na wypadki ekologiczne spowodowane przez jej okręty wojenne, okręty pomocnicze albo

shall be liable to pay the costs of response action taken by Parties pursuant to Article 5(2) to such Parties.

2. (a) When a State operator should have taken prompt and effective response action but did not, and no response action was taken by any Party, the State operator shall be liable to pay the costs of the response action which should have been undertaken, into the fund referred to in Article 12.
- (b) When a non-State operator should have taken prompt and effective response action but did not, and no response action was taken by any Party, the non-State operator shall be liable to pay an amount of money that reflects as much as possible the costs of the response action that should have been taken. Such money is to be paid directly to the fund referred to in Article 12, to the Party of that operator or to the Party that enforces the mechanism referred to in Article 7(3). A Party receiving such money shall make best efforts to make a contribution to the fund referred to in Article 12 which at least equals the money received from the operator.
3. Liability shall be strict.
4. When an environmental emergency arises from the activities of two or more operators, they shall be jointly and severally liable, except that an operator which establishes that only part of the environmental emergency results from its activities shall be liable in respect of that part only.
5. Notwithstanding that a Party is liable under this Article for its failure to provide for prompt and effective response action to environmental emergencies caused by its warships, naval auxiliaries, or other ships or

inne statki morskie lub powietrzne należące do Strony lub będące w jej posiadaniu, ale w danym czasie wykorzystywane wyłącznie do rządowej służby niehandlowej, żadne postanowienie tego Załącznika nie narusza przyznanego zgodnie z prawem międzynarodowym immunitetu tych okrętów wojennych, okrętów pomocniczych oraz innych statków morskich lub powietrznych.

Artykuł 7

Spory sądowe

1. Tylko Strona, która zareagowała na podstawie art. 5 ust. 2 może wystąpić na drogę sądową przeciwko operatorowi niepaństwowemu z tytułu odpowiedzialności z art. 6 ust. 1; proces ten można wytoczyć w sądach nie więcej niż jednej Strony, w której operator jest zarejestrowany lub która jest głównym miejscem prowadzenia działalności operatora albo jego zwykłym miejscem pobytu. Jednak jeżeli operator nie jest zarejestrowany w państwie będącym Stroną, nie prowadzi w nim głównej działalności albo nie jest ono zwykłym miejscem pobytu operatora, proces można wytoczyć w sądach Strony operatora w rozumieniu art. 2 lit. d. Procesy o wypłatę odszkodowania należy wносить w ciągu 3 lat od rozpoczęcia reagowania albo w ciągu 3 lat od dnia, w którym Strona wszczynająca proces poznała lub powinna poznać tożsamość operatora, w zależności od tego, który dzień jest późniejszy. W żadnych okolicznościach proces przeciwko operatorowi niepaństwowemu nie może się rozpocząć później niż 15 lat od rozpoczęcia reagowania.
2. Strony zapewniają, aby ich sądy posiadały odpowiednią kompetencję do prowadzenia postępowania, o którym mowa w ust. 1 powyżej.

aircraft owned or operated by it and used, for the time being, only on government non-commercial service, nothing in this Annex is intended to affect the sovereign immunity under international law of such warships, naval auxiliaries, or other ships or aircraft.

Article 7

Actions

1. Only a Party that has taken response action pursuant to Article 5(2) may bring an action against a non-State operator for liability pursuant to Article 6(1) and such action may be brought in the courts of not more than one Party where the operator is incorporated or has its principal place of business or his or her habitual place of residence. However, should the operator not be incorporated in a Party or have its principal place of business or his or her habitual place of residence in a Party, the action may be brought in the courts of the Party of the operator within the meaning of Article 2(d). Such actions for compensation shall be brought within three years of the commencement of the response action or within three years of the date on which the Party bringing the action knew or ought reasonably to have known the identity of the operator, whichever is later. In no event shall an action against a non-State operator be commenced later than 15 years after the commencement of the response action.
2. Each Party shall ensure that its courts possess the necessary jurisdiction to entertain actions under paragraph 1 above.

3. Strony zapewniają istnienie w prawie wewnętrznym mechanizmu egzekwowania postanowienia art. 6 ust. 2 lit. b) w odniesieniu do każdego z jej operatorów niepaństwowych w rozumieniu art. 2 ust. d), jak również w miarę możliwości w odniesieniu do każdego operatora niepaństwowego zarejestrowanego w państwie będącym Stroną kraju, prowadzącego w nim główną działalność lub posiadającego w nim zwykłe miejsce pobytu. Strona informuje wszystkie pozostałe Strony o tym mechanizmie zgodnie z art. 13 ust. 3 Protokołu. Jeżeli istnieje wiele Stron zdolnych do wyegzekwowania postanowienia art. 6 ust. 2 lit. b) przeciwko danemu operatorowi niepaństwowemu na podstawie niniejszego ustępu, Strony te powinny uzgodnić, która z nich powinna podjąć czynności egzekucyjne. Na mechanizm, o którym mowa w niniejszym ustępie nie można się powoływać po upływie 15 lat od dnia, w którym Strona pragnąca powołać się na mechanizm dowiedziała się o wypadku ekologicznym.
  4. Odpowiedzialność Strony lub operatora państwowego na podstawie art. 6 ust. 1 może zostać ustalona wyłącznie zgodnie z procedurą dochodzeniową ustaloną przez Strony, postanowieniami art. 18, 19 i 20 Protokołu i w odpowiednich przypadkach Aneksu do Protokołu w sprawie arbitrażu.
  5. (a) Odpowiedzialność Strony lub operatora państwowego na podstawie art. 6 ust. 2 lit. a) może zostać ustalona wyłącznie przez Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego, a jeżeli spór nadal nie zostanie rozwiązany, wyłącznie zgodnie z procedurą dochodzeniową ustaloną przez Strony, postanowieniami art. 18, 19 i 20 Protokołu
3. Each Party shall ensure that there is a mechanism in place under its domestic law for the enforcement of Article 6(2)(b) with respect to any of its non-State operators within the meaning of Article 2(d), as well as where possible with respect to any non-State operator that is incorporated or has its principal place of business or his or her habitual place of residence in that Party. Each Party shall inform all other Parties of this mechanism in accordance with Article 13(3) of the Protocol. Where there are multiple Parties that are capable of enforcing Article 6(2)(b) against any given non-State operator under this paragraph, such Parties should consult amongst themselves as to which Party should take enforcement action. The mechanism referred to in this paragraph shall not be invoked later than 15 years after the date the Party seeking to invoke the mechanism became aware of the environmental emergency.
  4. The liability of a Party as a State operator under Article 6(1) shall be resolved only in accordance with any enquiry procedure which may be established by the Parties, the provisions of Articles 18, 19 and 20 of the Protocol and, as applicable, the Schedule to the Protocol on Arbitration.
  5. (a) The liability of a Party as a State operator under Article 6(2)(a) shall be resolved only by the Antarctic Treaty Consultative Meeting and, should the question remain unresolved, only in accordance with any enquiry procedure which may be established by the Parties, the provisions of Articles 18, 19 and 20 of the Protocol and,

i w odpowiednich przypadkach Aneksu do Protokołu w sprawie arbitrażu.

- (b) Jeżeli należało zareagować, a nie zostało to uczynione, koszty reagowania, które operator państwowy powinien wpłacić na fundusz, o którym mowa w art. 12 powinny zostać zatwierdzone na mocy decyzji. W razie potrzeby Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego powinno zwrócić się o opinię do Komitetu Ochrony Środowiska.
6. Na potrzeby niniejszego Załącznika postanowienia art. 19 ust. 4, 19 ust. 5 i 20 ust. 1 Protokołu i w odpowiednich przypadkach Aneksu do Protokołu w sprawie arbitrażu odnoszą się tylko do odpowiedzialności Strony jako operatora państwowego za zwrot kosztów reagowania na wypadek ekologiczny lub wpłatę na fundusz.

Artykuł 8

Wyłączenie odpowiedzialności

1. Operator nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 6, jeżeli wykaze, że wypadek ekologiczny został wywołany przez:
- (a) działanie lub zaniechanie konieczne do ochrony ludzkiego życia lub bezpieczeństwa;
- (b) zdarzenie stanowiące w warunkach antarktycznych klęskę żywiołową o wyjątkowym charakterze, której nie można było w sposób uzasadniony przewidzieć, ani generalnie, ani w danym przypadku, pod warunkiem podjęcia wszelkich uzasadnionych środków zapobiegawczych mających na celu obniżenie zagrożenia wypadkami ekologicznymi i ich ewentualnym negatywnym wpływem;
- (c) akt terroryzmu;

as applicable, the Schedule to the Protocol on Arbitration.

- (b) The costs of the response action which should have been undertaken and was not, to be paid by a State operator into the fund referred to in Article 12, shall be approved by means of a Decision. The Antarctic Treaty Consultative Meeting should seek the advice of the Committee on Environmental Protection as appropriate.
6. Under this Annex, the provisions of Articles 19(4), 19(5), and 20(1) of the Protocol, and, as applicable, the Schedule to the Protocol on Arbitration, are only applicable to liability of a Party as a State operator for compensation for response action that has been undertaken to an environmental emergency or for payment into the fund.

Article 8

Exemptions from Liability

1. An operator shall not be liable pursuant to Article 6 if it proves that the environmental emergency was caused by:
- (a) an act or omission necessary to protect human life or safety;
- (b) an event constituting in the circumstances of Antarctica a natural disaster of an exceptional character, which could not have been reasonably foreseen, either generally or in the particular case, provided all reasonable preventative measures have been taken that are designed to reduce the risk of environmental emergencies and their potential adverse impact;
- (c) an act of terrorism; or

- (d) wrogi akt wobec działalności operatora.
2. Strona, jej przedstawiciele lub operatorzy specjalnie upoważnieni przez nią do podjęcia takiego działania w jej imieniu nie są odpowiedzialni za wypadek ekologiczny wynikający z reagowania podjętego przez nich zgodnie z art. 5 ust. 2, pod warunkiem, że reagowanie to było uzasadnione w danych okolicznościach.

Artykuł 9

Ograniczenie odpowiedzialności

1. Maksymalna kwota, do jakiej operator może być odpowiedzialny na podstawie art. 6 ust. 1 lub art. 6 ust. 2 w odniesieniu do każdego wypadku ekologicznego wynosi:
- (a) w razie wypadku ekologicznego wynikającego ze zdarzenia z udziałem statku:
- (i) jeden milion SDR w przypadku statku o tonażu nieprzekraczającym 2 000 ton;
- (ii) w przypadku statku o większym tonażu dodatkową kwotę ponad kwotę, o której mowa w punkcie (i) powyżej:
- za każdą tonę w zakresie od 2 001 do 30 000 ton, 400 SDR;
  - za każdą tonę w zakresie od 30 001 do 70 000 ton, 300 SDR;
  - za każdą tonę powyżej 70 000 ton 200 SDR;
- (b) w razie wypadku ekologicznego wynikającego ze zdarzenia bez udziału statku - 3 miliony SDR.
2. (a) Niezależnie od postanowienia ust. 1 lit. (a) powyżej, Załącznik nie wpływa na:

- (d) an act of belligerency against the activities of the operator.
2. A Party, or its agents or operators specifically authorised by it to take such action on its behalf, shall not be liable for an environmental emergency resulting from response action taken by it pursuant to Article 5(2) to the extent that such response action was reasonable in all the circumstances.

Article 9

Limits of Liability

1. The maximum amount for which each operator may be liable under Article 6(1) or Article 6(2), in respect of each environmental emergency, shall be as follows:
- (a) for an environmental emergency arising from an event involving a ship:
- (i) one million SDR for a ship with a tonnage not exceeding 2,000 tons;
- (ii) for a ship with a tonnage in excess thereof, the following amount in addition to that referred to in (i) above:
- for each ton from 2,001 to 30,000 tons, 400 SDR;
  - for each ton from 30,001 to 70,000 tons, 300 SDR; and
  - for each ton in excess of 70,000 tons, 200 SDR;
- (b) for an environmental emergency arising from an event which does not involve a ship, three million SDR.
2. (a) Notwithstanding paragraph 1(a) above, this Annex shall not affect:

- (i) odpowiedzialność lub prawo do ograniczenia odpowiedzialności istniejące na podstawie innego mającego zastosowanie traktatu międzynarodowego przewidującego ograniczenia odpowiedzialności;
- (ii) zastosowanie zastrzeżenia dokonanego na podstawie takiego traktatu o wyłączeniu stosowania ograniczeń tam zawartych dla określonych roszczeń pod warunkiem, że stosowne ograniczenia wynoszą co najmniej: jeden milion SDR w przypadku statku o tonażu nieprzekraczającym 2 000 ton; a w przypadku statku o większym tonażu - 400 SDR za każdą tonę od 2 001 do 30 000 ton tonażu; w przypadku statku o tonażu od 30 001 do 70 000 ton - 300 SDR za każdą tonę; za każdą tonę powyżej 70 000 ton - 200 SDR.
- (b) żadne postanowienie lit. (a) nie dotyczy ograniczeń odpowiedzialności wskazanych w ust. 1 lit. a) dotyczących Strony jako operatora państwowego ani praw i obowiązków Stron niebędących stronami wyżej wskazanego traktatu, ani zastosowania art. 7 ust. 1 i art. 7 ust. 2.
3. Odpowiedzialność nie jest ograniczona, jeżeli zostanie wykazane, że wypadek ekologiczny wynikał z czynu lub zaniechania operatora popełnionego z zamiarem spowodowania tego wypadku albo lekkomyślnie i ze świadomością, że najprawdopodobniej może dojść do takiego wypadku.
4. Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego dokonuje przeglądu ograniczeń wskazanych w ust. 1 lit a) i 1 lit. b) co 3 lata lub, na wniosek jednej ze Stron, częściej. Wszelkich zmian ograniczeń, które nale-
- (i) the liability or right to limit liability under any applicable international limitation of liability treaty; or
- (ii) the application of a reservation made under any such treaty to exclude the application of the limits therein for certain claims; provided that the applicable limits are at least as high as the following: for a ship with a tonnage not exceeding 2,000 tons, one million SDR; and for a ship with a tonnage in excess thereof, in addition, for a ship with a tonnage between 2,001 and 30,000 tons, 400 SDR for each ton; for a ship with a tonnage from 30,001 to 70,000 tons, 300 SDR for each ton; and for each ton in excess of 70,000 tons, 200 SDR for each ton.
- (b) Nothing in subparagraph (a) above shall affect either the limits of liability set out in paragraph 1(a) above that apply to a Party as a State operator, or the rights and obligations of Parties that are not parties to any such treaty as mentioned above, or the application of Article 7(1) and Article 7(2).
3. Liability shall not be limited if it is proved that the environmental emergency resulted from an act or omission of the operator, committed with the intent to cause such emergency, or recklessly and with knowledge that such emergency would probably result.
4. The Antarctic Treaty Consultative Meeting shall review the limits in paragraphs 1(a) and 1(b) above every three years, or sooner at the request of any Party. Any amendments to these limits, which shall

ży określić za porozumieniem Stron i na podstawie opinii, w tym opinii naukowej i technicznej, należy dokonywać zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 13 ust. 2.

5. W rozumieniu niniejszego artykułu:

- (a) „statek” oznacza jednostkę pływającą dowolnego typu, eksploatowaną w środowisku morskim, w tym m.in. wodolot, poduszkowiec, łódź podwodną, urządzenie pływające oraz platformę stałą lub pływającą;
- (b) „SDR” oznacza specjalne prawa ciągnięcia zgodnie z definicją Międzynarodowego Funduszu Walutowego;
- (c) tonaż statku oznacza tonaż brutto obliczony zgodnie z zasadami pomiaru tonażu zawartymi w załączniku I do Międzynarodowej konwencji o pomierzaniu pojemności statków z 1969 r.

Artykuł 10

Odpowiedzialność państwa

Strona nie ponosi odpowiedzialności za niepodjęcie przez operatora innego niż operator państwowy reagowania, o ile Strona podjęła odpowiednie kroki w ramach swoich uprawnień, w tym przyjęła ustawy i akty wykonawcze, podjęła czynności administracyjne i egzekucyjne mające na celu zachowanie zgodności z niniejszym Załącznikiem.

Artykuł 11

Ubezpieczenie i inne zabezpieczenie finansowe

1. Strony zobowiązują swoich operatorów do posiadania odpowiedniego ubezpieczenia lub innego zabezpieczenia finansowego, takiego jak gwarancja banku lub innej in-

be determined after consultation amongst the Parties and on the basis of advice including scientific and technical advice, shall be made under the procedure set out in Article 13(2).

5. For the purpose of this Article:

- (a) "ship" means a vessel of any type whatsoever operating in the marine environment and includes hydrofoil boats, air-cushion vehicles, submersibles, floating craft and fixed or floating platforms;
- (b) "SDR" means the Special Drawing Rights as defined by the International Monetary Fund;
- (c) a ship's tonnage shall be the gross tonnage calculated in accordance with the tonnage measurement rules contained in Annex I of the International Convention on Tonnage Measurement of Ships, 1969.

Article 10

State Liability

A Party shall not be liable for the failure of an operator, other than its State operators, to take response action to the extent that that Party took appropriate measures within its competence, including the adoption of laws and regulations, administrative actions and enforcement measures, to ensure compliance with this Annex.

Article 11

Insurance and Other Financial Security

1. Each Party shall require its operators to maintain adequate insurance or other financial security, such as the guarantee of a bank or similar financial institution, to

stytucji finansowej, w celu pokrycia odpowiedzialności, o której mowa w art. 6 ust. 1, do stosownej sumy wskazanej w art. 9 ust. 1 i art. 9 ust. 2.

2. Strony mogą zobowiązać swoich operatorów do posiadania odpowiedniego ubezpieczenia lub innego zabezpieczenia finansowego, takiego jak gwarancja banku lub innej instytucji finansowej, w celu pokrycia odpowiedzialności, o której mowa w art. 6 ust. 2, do stosownej sumy wymienionej w art. 9 ust. 1 i art. 9 ust. 2.
3. Niezależnie od postanowień ust. 1 i 2, Strona może posiadać samoubezpieczenie w odniesieniu do swoich operatorów państwowych, w tym operatorów prowadzących działalność na rzecz badań naukowych.

Artykuł 12

Fundusz

1. Zgodnie z zakresem kompetencji, jaki Strony określą w drodze decyzji, Sekretariat Układu Antarktycznego prowadzi i zarządza funduszem stworzonym w celu umożliwienia między innymi zwrotu uzasadnionych i usprawiedliwionych kosztów poniesionych przez Stronę lub Strony w związku z reagowaniem zgodnie z art. 5 ust. 2.
2. Strona lub Strony mogą zwrócić się do Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego o zwrot kosztów ze środków funduszu. Wniosek w tej sprawie może zostać zatwierdzony przez Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego w drodze decyzji. W razie potrzeby Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego może zwrócić się o opinię w sprawie takiego wniosku do Komitetu Ochrony Środowiska.

cover liability under Article 6(1) up to the applicable limits set out in Article 9(1) and Article 9(2).

2. Each Party may require its operators to maintain adequate insurance or other financial security, such as the guarantee of a bank or similar financial institution, to cover liability under Article 6(2) up to the applicable limits set out in Article 9(1) and Article 9(2).
3. Notwithstanding paragraphs 1 and 2 above, a Party may maintain self-insurance in respect of its State operators, including those carrying out activities in the furtherance of scientific research.

Article 12

The Fund

1. The Secretariat of the Antarctic Treaty shall maintain and administer a fund, in accordance with Decisions including terms of reference to be adopted by the Parties, to provide, inter alia, for the reimbursement of the reasonable and justified costs incurred by a Party or Parties in taking response action pursuant to Article 5(2).
2. Any Party or Parties may make a proposal to the Antarctic Treaty Consultative Meeting for reimbursement to be paid from the fund. Such a proposal may be approved by the Antarctic Treaty Consultative Meeting, in which case it shall be approved by way of a Decision. The Antarctic Treaty Consultative Meeting may seek the advice of the Committee of Environmental Protection on such a proposal, as appropriate.

3. W związku z postanowieniami ust. 2 powyżej, Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego należy uwzględnić szczególne okoliczności i kryteria, takie jak: fakt, że operator ponoszący odpowiedzialność był operatorem Strony żądającej zwrotu kosztów, nieznaną lub niepodlegającą postanowieniom Załącznika tożsamość odpowiedzialnego operatora, nieprzewidziane bankructwo odpowiedniego towarzystwa ubezpieczeniowego lub instytucji finansowej, czy też zastosowanie wyłączenia, o którym mowa w art. 8.
4. Każde państwo lub osoba może dobrowolnie zasilić fundusz.

Artykuł 13

Zmiany

1. Niniejszy Załącznik może zostać poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z art. IX ust. 1 Układu Antarktycznego.
2. W przypadku środka przyjętego zgodnie z art. 9 ust. 4 oraz w każdym innym przypadku, o ile dany środek nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
3. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 i 2 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez stronę.

3. Special circumstances and criteria, such as: the fact that the responsible operator was an operator of the Party seeking reimbursement; the identity of the responsible operator remaining unknown or not subject to the provisions of this Annex; the unforeseen failure of the relevant insurance company or financial institution; or an exemption in Article 8 applying, shall be duly taken into account by the Antarctic Treaty Consultative Meeting under paragraph 2 above.
4. Any State or person may make voluntary contributions to the fund.

Article 13

Amendment or Modification

1. This Annex may be amended or modified by a Measure adopted in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty.
2. In the case of a Measure pursuant to Article 9(4), and in any other case unless the Measure in question specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes any extension of that period or that it is unable to approve the Measure.
3. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 or 2 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

Dokument ratyfikacyjny Protokołu madryckiego

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT
Rzeczypospolitej Polskiej
podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 4 października 1991 roku został sporządzony w Madrycie Protokół o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktydy.

Po zaznajomieniu się z powyższym Protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości,
jak i każde z postanowień w nim zawarte;
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony;
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie, dnia 20 września 1995 roku.

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Lech Wałęsa

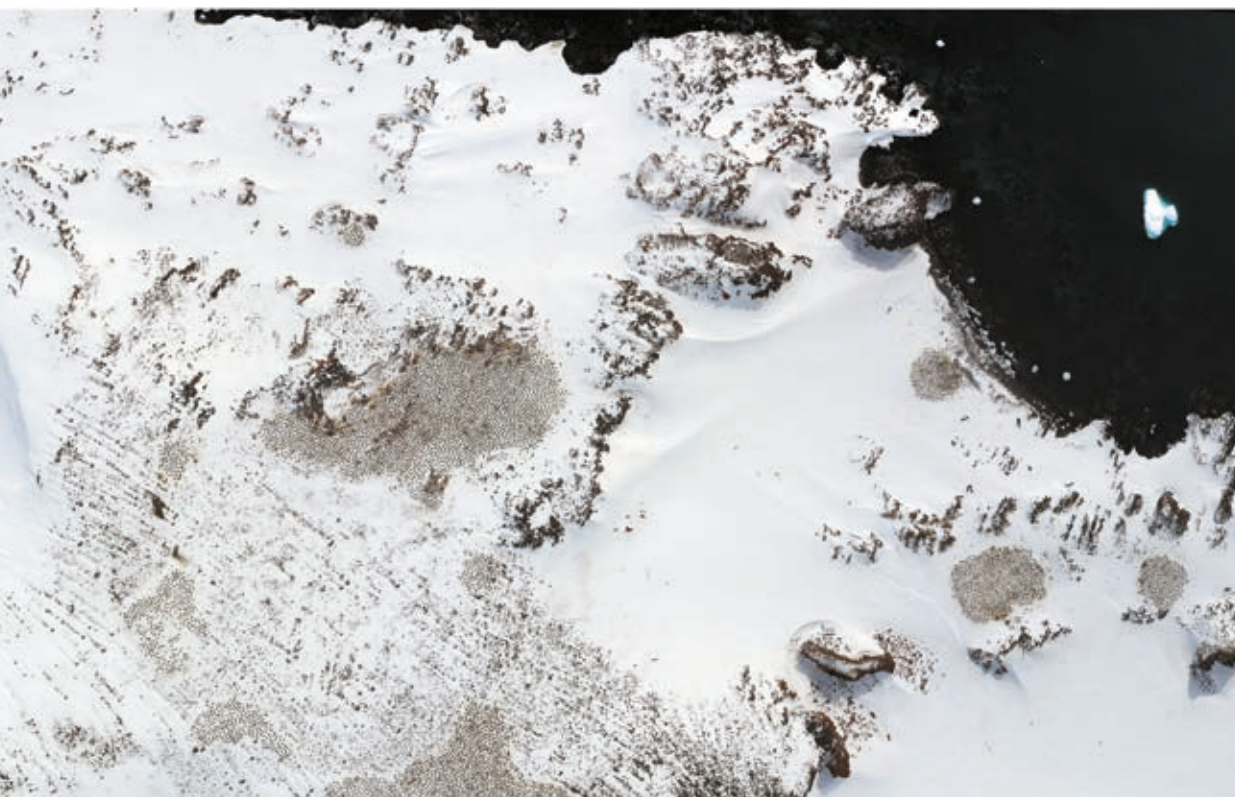
MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Autor: Piotr Andryszczak
Droga mleczna widoczna nad Stacją.

Autor: MONICA

Zdjęcia kolonii pingwinów zrobione z bezałogowego samolotu. MONICA - Projekt finansowany w ramach Programu Polsko-Norweskiej Współpracy Badawczej, p.t.: "Nowe podejście do monitoringu zmian klimatycznych w ekosystemach antarktycznych" (POL-NOR/197810/84/2013), jest jednym z wielu międzynarodowych projektów prowadzonych na Stacji.

Wykaz Państw-Stron Konsultatywnych
Układu Antarktycznego

Wykaz Państw-Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r. (stan prawny na dzień 1 października 2017 r.)

Wykaz obejmuje również informacje dotyczące związania się przez poszczególne państwa Protokołem o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego, sporządzonym w Madrycie dnia 4 października 1991 r., Konwencją o ochronie fok antarktycznych, sporządzoną w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. (tzw. CCAS) oraz Konwencją o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki, sporządzoną w Canberze dnia 20 maja 1980 r. (tzw. CCAMLR)

Lp.	Państwo	Układ Antarktyczny ¹	Data uzyskania statusu konsultatywnego*	Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego ²	Konwencja o ochronie fok antarktycznych ³	Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki ⁴
1.	Argentyna	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	07/03/1978r	27/06/1982
2.	Australia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	01/07/1987r	07/04/1982
3.	Belgia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	09/02/1978r	23/03/1984
4.	Brazylia	16/05/1975	27/09/1983	14/01/1998	11/02/1991p	27/02/1986
5.	Bułgaria	11/09/1978	05/06/1998	21/05/1998	-	01/10/1992
6.	Chile	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	07/02/1980r	07/04/1982
7.	Chiny	08/06/1983	07/10/1985	14/01/1998	-	19/10/2006
8.	Czechy	14/06/1962	01/04/2014	24/09/2004	-	-
9.	Ekwador	15/09/1987	19/11/1990	14/01/1998	-	-
10.	Finlandia	15/05/1984	20/10/1989	14/01/1998	-	06/10/1989
11.	Francja	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	19/02/1975z	16/10/1982
12.	Hiszpania	31/03/1982	21/09/1988	14/01/1998	-	09/05/1984
13.	Indie	19/08/1983	12/09/1983	14/01/1998	-	17/07/1985
14.	Japonia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	28/08/1980z	07/04/1982
15.	Korea Południowa	28/11/1986	09/10/1989	14/01/1998	-	28/04/1985
16.	Niderlandy	30/03/1967	19/11/1990	14/01/1998	-	25/03/1990

¹ Data wejścia w życie Układu dla danego Państwa-Strony.

* Państwa-Strony, które uzyskały status konsultatywny wraz z wejściem w życie Układu Antarktycznego.

² Data wejścia w życie Protokołu dla danego Państwa-Strony.

³ Konwencja o ochronie fok antarktycznych (ang. Convention for the Conservation of Antarctic Seals), sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. Data złożenia dokumentu ratyfikacyjnego (r), zatwierdzenia (z) bądź, przystąpienia (p); Konwencja weszła w życie dnia 11 marca 1978 r. Zgodnie z art. 13 ust. 2 Konwencji, wchodzi ona w życie dla danego państwa 30 dni po złożeniu dokumentu przystąpienia (p).

⁴ Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki (ang. Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources), sporządzona w Canberze dnia 20 maja 1980 r. Data wejścia w życie Konwencji dla danego Państwa-Strony.

Układ Antarktyczny

17.	Niemcy	05/02/1979	03/03/1981	14/01/1998	30/09/1987p	23/05/1982
18.	Norwegia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	10/12/1973r	05/01/1984
19.	Nowa Zelandia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	-	07/04/1982
20.	Peru	10/04/1981	09/10/1989	14/01/1998	-	23/07/1989
21.	Polska	23/06/1961	29/07/1977	14/01/1998	15/08/1980p	27/04/1984
22.	Rosja	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	08/02/1978r	07/04/1982
23.	Republika Południowej Afryki	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	15/08/1972r	07/04/1982
24.	Szwecja	24/04/1984	21/09/1988	14/01/1998	-	06/07/1984
25.	Stany Zjednoczone Ameryki	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	19/01/1977r	07/04/1982
26.	Ukraina	28/10/1992	04/06/2004	24/06/2001	-	22/05/1994
27.	Urugwaj	11/01/1980	07/10/1985	14/01/1998	-	21/04/1985
28.	Wielka Brytania	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	10/09/1974r	07/04/1982
29.	Włochy	18/03/1981	05/10/1987	14/01/1998	02/04/1992p	28/04/1989

Wykaz Państw-Stron Niekonsultatywnych Układu Antarktycznego, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r. (stan prawny na dzień 1 października 2017 r.)

Wykaz obejmuje również informacje dotyczące związania się przez poszczególne państwa Protokołem o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego, sporządzonym w Madrycie dnia 4 października 1991 r., Konwencją o ochronie fok antarktycznych, sporządzoną w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. (tzw. CCAS) oraz Konwencją o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki, sporządzoną w Canberze dnia 20 maja 1980 r. (tzw. CCAMLR)

Lp.	Państwo	Układ Antarktyczny ¹	Protokół o ochronie środowiska do Układu ²	Konwencja o ochronie fok antarktycznych ³	Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki ⁴
1.	Austria	25/08/1987	-	-	-
2.	Białoruś	27/12/2006	15/08/2008	-	-
3.	Dania	20/05/1965	-	-	-
4.	Estonia	17/05/2001	-	-	-
5.	Grecja	08/01/1987	14/01/1998	-	14/03/1987
6.	Gwatemala	31/07/1991	-	-	-
7.	Islandia	13/10/2015	-	-	-
8.	Kanada	04/05/1988	13/12/2003	04/10/1990p	-
9.	Kazachstan	27/01/2015	-	-	-
10.	Kolumbia	31/01/1989	-	-	-
11.	Korea Północna	21/01/1987	-	-	-
12.	Kuba	16/08/1984	-	-	-
13.	Malezja	31/10/2011	14/09/2016	-	-
14.	Monako	31/05/2008	31/07/2009	-	-
15.	Mongolia	23/03/2015	-	-	-
16.	Pakistan	01/03/2012	31/03/2012	-	22/02/2012

¹ Data wejście w życie Układu dla danego Państwa-Strony.

² Data wejście w życie Protokołu dla danego Państwa-Strony.

³ Konwencja o ochronie fok antarktycznych (ang. Convention for the Conservation of Antarctic Seals), sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r.; Data złożenia dokumentu ratyfikacyjnego (r), zatwierdzenia (z), bądź przystąpienia (p); Konwencja weszła w życie dnia 11 marca 1978 r. Zgodnie z art. 13 ust. 2 Konwencji, wchodzi ona w życie dla danego państwa 30 dni po złożeniu dokumentu przystąpienia (p).

⁴ Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki (ang. Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources), sporządzona w Canberze dnia 20 maja 1980 r.; Data wejścia w życie Konwencji dla danego Państwa-Strony.

Układ Antarktyczny

17.	Papua Nowa Gwinea	16/03/1981	-	-	-
18.	Portugalia	29/01/2010	10/10/2014	-	-
19.	Rumunia	15/09/1971	05/03/2003	-	-
20.	Słowacja	01/01/1993	-	-	-
21.	Szwajcaria	15/11/1990	01/06/2017	-	-
22.	Turcja	24/01/1996	-	-	-
23.	Wenezuela	24/03/1999	31/08/2014	-	-

Autor: Mariusz Potocki

Foka krabojad (*Lobodon carcinophaga*) w Zatoce Admiralicji. Krabojady są jednymi z najliczniej występujących ssaków pletwonogich w Antarktyce, głównie tam gdzie występuje pak lodowy.

Autor: Anna Kidawa

Pingwin antarktyczny (*Pygoscelis antarcticus*) z powodu charakterystycznego wzoru na głowie przypominającego czapkę policyjną często nazywany jest „pingwinem maskowym” lub potocznie „policjantem”.

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych
przez Spotkania Konsultatywne

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego

W poniższym wykazie prezentowane są środki przyjęte dotychczas przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego (ATCM) na mocy jego art. IX, które zarazem nadal obowiązują. Należy wskazać, że początkowo wszystkie z nich nosiły nazwę „zaleceń” (ang. recommendations). Dopiero na podstawie decyzji nr 1 podjętej przez ATCM w Seulu w 1995 r. wprowadzono podział na: (a) środki (ang. measures); (b) decyzje (ang. decisions); (c) rezolucje (ang. resolutions); oraz (d) raporty końcowe (ang. final reports) spotkań ATCM (te ostatnie nie są tu uwzględnione). Te z nich, które w szczególny sposób dotyczą Polski, zostały dodatkowo wyróżnione.

Ponadto, wykaz uwzględnia Specjalne Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego (SATCM), a także konferencje dotyczące innych umów międzynarodowych znajdujących się w Systemie Układu Antarktycznego.

Z uwagi na to, że większość z prezentowanych środków nie posiada polskiego tłumaczenia, wykaz prezentuje ich anglojęzyczne tytuły. Wszystkie z tych środków są dostępne online na stronie Sekretariatu Układu Antarktycznego (http://www.ats.aq/devAS/info_measures_list.aspx?lang=e).

Antarctic Conference (Washington, 1959)

	The Antarctic Treaty	Effective 23-06-1961
ATCM I (Canberra, 1961)		
I-1	Exchange of information on scientific programmes.	Effective 30-04-1962
I-2	Exchange of scientific personnel	Effective 30-04-1962
I-3	Exchange and availability of scientific data	Effective 30-04-1962
I-4	Advisory work of SCAR	Effective 30-04-1962
I-5	Scientific and technical cooperation with international organisations	Effective 30-04-1962
I-6	Specification of the information provided under Art. VII-5	Effective 30-04-1962
I-10	Principle of emergency assistance	Effective 30-04-1962
I-12	Cooperation on postal services	Effective 30-04-1962
I-13	Exchange of information on nuclear equipment and techniques	Effective 30-04-1962
I-14	Administrative arrangements for ATCMs	Effective 30-04-1962

ATCM II (Buenos Aires, 1962)

II-1	Transmission of scientific data	Effective 11-01-1963
II-4	Exchange of information on Antarctic activities	Effective 11-01-1963
II-6	Timetable for exchange of information	Effective 11-01-1963
II-7	Shipping procedures for research objects	Effective 11-01-1963
II-9	Timetable for the approval of recommendations	Effective 11-01-1963

ATCM III (Brussels, 1964)

III-1	Information exchange on airfield facilities	Effective 27-07-1966
III-2	Timetable for the exchange of information on refuges	Effective 27-07-1966
III-7	Acceptance of recommendations	Effective 22-12-1978
III-11	Voluntary regulation of pelagic sealing	Effective 01-09-1966

ATCM IV (Santiago, 1966)

IV-14	Designation of SPA 14 (Lynch Island)	Effective 01-11-1982
IV-15	Designation of SPA 15 (Southern Powell Island)	Effective 01-11-1982
IV-18	Limitation of permits to kill or capture native mammals and birds	Effective 01-11-1982
IV-21	Voluntary measures on pelagic sealing.	Effective 30-10-1968
IV-22	Study of pelagic sealing	Effective 30-10-1968
IV-23	Timetable for the exchange of information	Effective 30-10-1968
IV-24	Procedure for meetings of experts	Effective 30-10-1968
IV-27	Regulation of Antarctic Tourism	Effective 30-10-1968

ATCM V (Paris, 1968)

V-3	Southern Ocean research	Effective 26-05-1972
V-6	Modification of Agreed Measures for the conservation of Antarctic flora and fauna	Effective 01-11-1982
V-7	SCAR proposals on Pelagic Sealing.	Effective 31-07-1972

ATCM VI (Tokyo, 1970)

VI-5	Control of radio isotopes in scientific investigations.	Effective 10-10-1973
VI-6	Information exchange on the use of radio isotopes	Effective 10-10-1973
VI-7	Regulation of Antarctic Tourism	Effective 10-10-1973
VI-10	Designation of SPA 16 (Coppermine Peninsula)	Effective 08-04-1987
VI-11	Special protection for new islands	Effective 10-10-1973
VI-12	Information exchange on rocket launching	Effective 10-10-1973
VI-13	Information exchange on oceanographical research ships	Effective 10-10-1973

Conf. CCAS (London, 1972)

Convention for the Conservation of Antarctic Seals	Effective 11-03-1978
--	----------------------

ATCM VII (Wellington, 1972)

VII-4	Effects of tourist activity	Effective 24-06-1981
VII-6	Study and discussion of the exploitation of Antarctic mineral resources	Effective 29-05-1975
VII-8	Common transport facilities	Effective 29-05-1975

ATCM VIII (Oslo, 1975)

VIII-1	Designation of SPA 17 (Litchfield Island)	Effective 28-04-2005
VIII-4	Designation of SSSI 1(Cape Royds), 2 (Arrival Heights), 3 (Barwick Valley), 4 (Cape Crozier), 5 (Fildes Peninsula), 6 (Byers Peninsula), 7 (Haswell Island)	Effective 10-10-2003
VIII-6	Standard format for exchange of information	Effective 16-12-1978
VIII-8	Non-Consultative party status and the approval of Recommendations	Effective 16-12-1978
VIII-9	Statement of Accepted Practices in Tourism	Effective 01-11-1982
VIII-10	Protection and study of Antarctic marine living resources.	Effective 16-12-1978
VIII-12	Efforts to stop disposal of nuclear waste in the Antarctic Treaty Area	Effective 16-12-1978
VIII-14	Antarctic mineral resources and environmental impact	Effective 16-12-1978

SATCM I (London, 1977)

I	Recognition of Poland as Consultative Party	Adopted
---	---	---------

ATCM IX (London, 1977)

IX-1	Future regime on Antarctic mineral resources	Effective 08-09-1983
------	--	----------------------

IX-2	Research on and conservation of Antarctic marine living resources	Effective 08-09-1983
------	---	----------------------

ATCM X (Washington, 1979)

X-1	Preparation for an Antarctic mineral resources regime	Effective 16-11-1989
-----	---	----------------------

X-2	CCAMLR negotiations	Effective 08-04-1987
-----	---------------------	----------------------

X-8	Tourist Regulation	Effective 08-04-1987
-----	--------------------	----------------------

Conf. CCAMLR (Canberra, 1980)

	Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources	Effective 07-04-1982
--	---	----------------------

SATCM III (Buenos Aires, 1981)

III	Recognition of the Federal Republic of Germany as a Consultative Party	Adopted
-----	--	---------

ATCM XI (Buenos Aires, 1981)

XI-1	Regime on Antarctic Mineral Resources.	Effective 16-11-1989
------	--	----------------------

XI-3	Mount Erebus declared a tomb	Effective 05-10-1989
------	------------------------------	----------------------

SATCM V (Canberra, 1983)

V	Recognition of the consultative status of Brazil and India	Adopted
---	--	---------

ATCM XII (Canberra, 1983)

XII-6	ATCM reports and documents.	Effective 27-04-2004
XII-7	Monument 44 (Dakshin Gangotri) added to List of Historic Monuments	Effective 27-04-2004
XII-8	SCAR funding requests	Effective 27-04-2004

SATCM VI (Brussels, 1985)

VI	Recognition of China and Uruguay as Consultative Parties	Adopted
----	--	---------

ATCM XIII (Brussels, 1985)

XIII-1	Improvements to the ATCM	Effective 27-04-2004
XIII-2	Operational reports at ATCM	Effective 27-04-2004
XIII-3	Timetable for the exchange of information	Effective 27-04-2004
XIII-5	Protected Areas system; comparability and accessibility of scientific data	Effective 27-04-2004
XIII-6	Consultation between program operators on siting of stations	Effective 27-04-2004
XIII-15	Non-consultative parties invited to ATCMs	Effective 27-04-2004

XIII-16	Historic Monuments 45 (Metchnikoff Point), 46 (Port-Martin), 47 (Base Marret), 48 (Prudhomme Cross), 49 (Dobrolowski Station), 50 (Maxwell Bay), 51 (Puchalski Grave) and 52 (Great Wall Station) to be added to the List of Historic Monuments	Effective 27-04-2004
---------	---	----------------------

VII	Recognition of the German Democratic Republic and Italy as Consultative Parties	Adopted
-----	---	---------

ATCM XIV (Rio de Janeiro, 1987)

XIV-1	Public availability of ATCM documents	Effective 23-01-2004
XIV-3	Regulations for scientific drilling	Effective 23-01-2004
XIV-8	Historic Monument 53 (Elephant Island)	Effective 23-01-2004
XIV	Guidelines on notification with respect to Consultative Status	Adopted

SATCM VIII (Paris, 1988)

VIII	Recognition of Spain and Sweden as Consultative Parties	Adopted
------	---	---------

ATCM XV (Paris, 1989)

XV-12	Historic Monuments 54 (East Base, Stonington Island) and 55 (Richard E. Byrd Monument, McMurdo Station)	Effective 07-05-2004
XV-13	Description of Historic Monument 53 (Elephant Island) modified	Effective 07-05-2004
XV-14	Promotion of international scientific cooperation	Effective 29-01-2004
XV-17	Establishment of new stations	Effective 07-05-2004
XV-21	Exploitation of icebergs	Effective 29-01-2004

SATCM IX (Paris, 1989)

IX	Recognition of Finland, Korea and Peru as Consultative Parties	Adopted
IX	Deferment of applications of Ecuador and The Netherlands for consultative party status	Adopted

SATCM X (Viña del Mar, 1990)

X	Recognition of Ecuador and The Netherlands as Consultative Parties	Adopted
---	--	---------

SATCM XI-4 (Madrid, 1991)

XI-4	Environment Protocol	Effective 14-01-1998
XI-4	Annex I of the Environment Protocol	Effective 14-01-1998
XI-4	Annex III of the Environment Protocol	Effective 14-01-1998
XI-4	Annex IV of the Environment Protocol (Prevention of Marine Pollution)	Effective 14-01-1998

ATCM XVI (Bonn, 1991)

XVI	Modification of SSSI 17 (Clark Peninsula)	Adopted
XVI	Voluntary adoption of SRA at Dufek Massif and MPA at Anvers Island	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

XVI-2	Designation of SSSI 33 (Ardley Island), 34 (Lions Rump)	Effective 11-05-2016
XVI-10	Annex V of the Environmental Protocol (Area Protection and Management)	Effective 24-05-2002
ATCM XVII (Venice, 1992)		
XVII	Revised Rules of Procedure (1992)	Adopted
ATCM XVIII (Kyoto, 1994)		
XVIII-1	Guidelines for tourism	Effective 11-05-2016
ATCM XIX (Seoul, 1995)		
Measure 3 (1995)	Designation of SPA 24 (Pointe-Geologie)	Effective 11-05-2016
Decision 1 (1995)	Recommendations divided into Measures, Decisions and Resolutions.	Adopted
Resolution 2 (1995)	Disposal of nuclear waste negotiations	Adopted
Resolution 3 (1995)	Tourist reporting	Adopted
Resolution 5 (1995)	Inspection checklists	Adopted
Resolution 8 (1995)	Guidelines for proposing new Historic Sites and Monuments	Adopted
ATCM XX (Utrecht, 1996)		
Resolution 1 (1996)	Guidance for inspections of remote field camps	Adopted
Resolution 2 (1996)	Educational and cultural activities	Adopted
Resolution 4 (1996)	Guidelines for proposing Historic Sites and Monuments	Adopted
ATCM XXI (Christchurch, 1997)		
Resolution 2 (1997)	Procedures for Comprehensive Environmental Evaluation follow-up	Adopted
Resolution 3 (1997)	Tourism reporting form	Adopted

ATCM XXII - CEP I (Tromsø, 1998)

Decision 1 (1998)	Recognition of Bulgaria as a Consultative Party	Adopted
Resolution 1 (1998)	National responsibilities for revising management plans of Antarctic protected areas	Adopted
Resolution 3 (1998)	Draft Polar Shipping Code	Adopted
Resolution 4 (1998)	National Antarctic Data Centres	Adopted
Resolution 5 (1998)	ATCM Home Page	Adopted

ATCM XXIII - CEP II (Lima, 1999)

Decision 1 (1999)	CEP web site	Adopted
Resolution 2 (1999)	Review of Specially Protected Species	Adopted
Resolution 3 (1999)	Support for CCAMLR	Adopted
Resolution 5 (1999)	Liability Annex deliberations	Adopted
Resolution 6 (1999)	Non-consultative parties and the Environmental Protocol	Adopted

SATCM XII - CEP III (The Hague, 2000)

Resolution 1 (2000)	Guidelines for Implementation of the Framework for Protected Areas	Adopted
Resolution 2 (2000)	Support for CCAMLR Catch Documentation Scheme[1][2]	Adopted

ATCM XXIV - CEP IV (St. Petersburg, 2001)

Decision 1 (2001)	Establishment of Secretariat in Buenos Aires	Adopted
Resolution 1 (2001)	Decision on superseded recommendations	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Resolution 2 (2001)	Support for the CCAMLR Catch Documentation Scheme.	Adopted
Resolution 3 (2001)	Protection of Antarctic meteorites.	Adopted
Resolution 4 (2001)	Review of Historic Sites and Monuments.	Adopted
Resolution 5 (2001)	Guidelines for handling pre-1958 historic remains	Adopted
Resolution 6 (2001)	I central website according to Information Exchange Requirements (attached)	Adopted
ATCM XXV - CEP V (Warsaw, 2002)		
Measure 1 (2002)	Revised Management Plans for ASPA 106 (Cape Hallett), 107 (Emperor Island), 108 (Green Island), 117 (Avian Island), 121 (Cape Royds, subject to CCAMLR approval), 123 (Barwick Valley), 124 (Cape Crozier), 126 (Byers Peninsula), 130 (Tramway Ridge), 137 (White Island), 147 (Ablation Point), 148 (Mount Flora), and 157 (Backdoor Bay)	Effective 19-12-2002 (Fast Approval)
Decision 1 (2002)	Adoption of naming and numbering system for ASPAs	Adopted
Decision 2 (2002)	Emblem of the Antarctic Treaty	Adopted
Decision 3 (2002)	ATCM Recommendations designated as spent	Adopted
Resolution 1 (2002)	Review of conservation status of Antarctic Species	Adopted
Resolution 2 (2002)	Revision of ASPA Management Plans	Adopted
Resolution 3 (2002)	Support for CCAMLR	Adopted
ATCM XXVI - CEP VI (Madrid, 2003)		
Measure 1 (2003)	Secretariat of the Antarctic Treaty	Effective 06-10-2009
Measure 2 (2003)	Designation of ASPA 160 (Frazier Islands) and 161 (Terra Nova Bay); Revised Management Plans for ASPA 105 (Beaufort Island), 114 (Coronation Island), 118 (Mount Melbourne), 135 (Bailey Peninsula), 143 (Marine Plain), 152 (Bransfield Strait), 153 (Dallmann Bay), 154 (Botany Bay) and 156 (Lewis Bay)	Effective 18-09-2003 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 3 (2003)	Revised List of Historic Sites and Monuments	Effective 18-09-2003 (Fast Approval)
Decision 1 (2003)	Allocation of contributions to the Antarctic Treaty Secretariat	Adopted
Decision 2 (2003)	Provisional application of the Secretariat Measure	Adopted
Decision 3 (2003)	Staff regulations for the Secretariat	Adopted
Decision 4 (2003)	Financial Regulations for the Secretariat	Adopted
Decision 5 (2003)	Expert Meeting on tourism	Adopted
Resolution 1 (2003)	Advice to vessel and yacht operators	Adopted
Resolution 2 (2003)	Support for the International Polar Year 2007/8	Adopted
Resolution 4 (2003)	Albatross and Petrel Agreement	Adopted
CEP (2003)	CEP Consideration of New and Revised Draft ASPA and ASMA Management Plans	Adopted
ATCM XXVII - CEP VII (Capetown, 2004)		
Measure 2 (2004)	Designation of ASPA 162 (Mawson's Huts); (revised) management plans for ASPA 113 (Litchfield Island), ASPA 122 (Arrival Heights), 139 (Biscoe Point) and 142 (Svarthamaren)	Effective 02-09-2004 (Fast Approval)
Measure 3 (2004)	Designation of Historic Monuments 77 (Cape Denison) and 78 (India Point)	Effective 02-09-2004 (Fast Approval)
Decision 1 (2004)	Revised Rules of Procedure of the ATCM	Adopted; (Decision 3 -2005)
Decision 2 (2004)	Secretariat (Financial considerations)	Adopted
Decision 3 (2004)	Appointment of the Executive Secretary	Adopted
Decision 4 (2004)	Shipping Guidelines	Adopted
Resolution 1 (2004)	Marine pollution and fishing activities	Adopted
Resolution 2 (2004)	Guidelines for Aircraft near concentrations of birds	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Resolution 3 (2004)	Tourism and non-Governmental activities	Adopted
Resolution 5 (2004)	Intersessional contact group on exchange of information	Adopted
ATCM XXVIII - CEP VIII (Stockholm, 2005)		
Decision 2 (2005)	Recognition of Ukraine as Consultative Party	Adopted
Measure 2 (2005)	Designation of ASPA 163 (Dakshin Gangotri) and 164 (Scullin and Murray Monoliths); revised management plans for ASPA 101 (Taylor Rookery), 102 (Rookery Islands), 103 (Ardery and Odbert Islands), 119 (Forlidas and Davis Valley Ponds), 120 (Pointe- Geologie), 132 (Potter Peninsula), 133 (Harmony Point), 149 (Cape Shirreff), 155 (Cape Evans), 157 (Backdoor Bay), 158 (Hut Point), 159 (Cape Adare)	Effective 15-09-2005 (Fast Approval)
Measure 3 (2005)	Designation of ASMA 4 (Deception Island) and revision of management plans for ASPA 140 (Parts of Deception Island) and 145 (Port Foster)	Effective 15-09-2005 (Fast Approval)
Measure 4 (2005)	Extension of Expiry Dates for the Management Plans for ASPA 125 (Fildes Peninsula), 127 (Haswell Island), 144 (Chile Bay), 146 (South Bay), 150 (Ardley Island)	Effective 15-09-2005 (Fast Approval)
Measure 5 (2005)	Historic Monuments 79 (Lillie Marleen Hut) and 80 (Amundsen's Tent)	Effective 15-09-2005 (Fast Approval)
Decision 5 (2005)	External Auditor of the Secretariat	Adopted
Decision 6 (2005)	Financial Regulations of the Secretariat	Adopted
Decision 7 (2005)	Secretariat: Work Programme and Budget	Adopted
Decision 9 (2005)	Marine Protected Areas	Adopted
Decision 10 (2005)	Electronic Information Exchange System	Adopted
Resolution 1 (2005)	Environmental Impact Assesment: Circulation of information	Adopted
Resolution 2 (2005)	Guidelines for Environmental Monitoring	Adopted
Resolution 6 (2005)	Post Visit Site Report Form	Adopted
Resolution 7 (2005)	Biological Prospecting	Adopted
CEP (2005)	New and Revised Designations of Specially Protected Species	Adopted

ATCM XXIX - CEP IX (Edinburgh, 2006)

Measure 1 (2006)	Designation of ASPA 165 (Edmonson Point), 166 (Port-Martin) and 167 (Hawker Island); Revised Management Plans for ASPA 116 (New College Valley), 127 (Haswell Island), 131 (Canada Glacier), 134 (Cierva Point) and 136 (Clark Peninsula)	Effective 21-09-2006 (Fast Approval)
Measure 2 (2006)	Designation of ASMA 1 (Admiralty Bay), including ASPA 128 (Admiralty Bay) and HSM 51 (Puchalski Grave)	Effective 21-09-2006 (Fast Approval)
Measure 3 (2006)	Historic Site 81 (Rocher du Débarquement)	Effective 21-09-2006 (Fast Approval)
Measure 4 (2006)	De-listing of Fur Seals as Specially Protected Species	Effective 23-06-2007 (Fast Approval)
Decision 1 (2006)	Secretariat: Financial Reports, Programme and Budget	Adopted
Resolution 1 (2006)	CCAMLR in the Antarctic Treaty System	Adopted
Resolution 3 (2006)	Ballast Water Exchange	Adopted
Resolution 4 (2006)	Southern Giant Petrels	Adopted
Other (2006)	Edinburgh declaration on the International Polar Year 2007-2008	Adopted

Conf. Review CCAS (London, 1988)

	Amendments to the Annex of the Convention for Conservation of Antarctic Seals	Effective 27-03-1990
	CCAS Rules of Procedure	Adopted
	Special permits for the killing or capturing of seals	Adopted

ATCM XXX - CEP X (New Delhi, 2007)

Measure 1 (2007)	Revised Management Plans for ASPA 109 (Moe Island) and 129 (Rothera Point)	Effective 09-08-2007 (Fast Approval)
Measure 2 (2007)	Designation of ASMA 5 (Amundsen Scott South Pole Station) and 6 (Larsemann Hills)	Effective 09-08-2007 (Fast Approval)
Measure 3 (2007)	Historic Monument 82 (Monument to the Antarctic Treaty)	Effective 09-08-2007 (Fast Approval)
Decision 1 (2007)	ATCM Recommendations designated as no longer current	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Decision 2 (2007)	Re-appointment of the Executive Secretary	Adopted
Decision 4 (2007)	Approval of the Secretariat Budget and Programme for 2007/08	Adopted
Resolution 2 (2007)	Conservation of the Southern Giant Petrel	Adopted
Resolution 3 (2007)	Long-Term Monitoring	Adopted
Resolution 4 (2007)	Ship-based Tourism	Adopted
Resolution 5 (2007)	Long-term effects of tourism	Adopted
Other (2007)	Measures, Decisions, Resolutions and Final Report	Adopted
CEP (2007)	Review of Management Plan for ASPA 130 (Tramway Ridge)	Adopted
CEP (2007)	Intersessional Consideration of Draft CEEs	Adopted
ATCM XXXI - CEP XI (Kyiv, 2008)		
Measure 1 (2008)	Designation of ASMA 7 (Southwest Anvers island and Palmer Basin)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 2 (2008)	Designation of ASPA 168 (Mount Harding)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 3 (2008)	Designation of ASPA 169 (Amanda Bay)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 4 (2008)	Designation of ASPA 170 (Marion Nunataks)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 5 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 118 (Summit of Mount Melbourne)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 6 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 123 (Barwick and Balham Valleys)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 7 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 124 (Cape Crozier)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 9 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 137 (North-west White Island)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 10 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 138 (Linnaeus Terrace)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 11 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 154 (Botany Bay)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 12 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 155 (Cape Evans)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 13 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 160 (Frazier Islands)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 14 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 161 (Terra Nova Bay)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Decision 2 (2008)	Secretariat's Financial Report for 2006/07 and Programme and Budget for 2008/09	Adopted
Decision 3 (2008)	Renewal of the contract of the External Auditor	Adopted
Decision 4 (2008)	Selection and Appointment of the Executive Secretary of the Secretariat of the Antarctic Treaty	Adopted
Decision 5 (2008)	Electronic Information Exchange System: Start of operations	Adopted
Resolution 3 (2008)	Environmental Domains Analysis for the Antarctic continent as a dynamic model for a systematic environmental geographic framework	Adopted
Resolution 4 (2008)	Checklist for inspections of Antarctic Specially Protected Areas and Antarctic Specially Managed Areas	Adopted
Resolution 6 (2008)	Maritime Rescue Coordination Centres and Search and Rescue in the Antarctic Treaty Area	Adopted
CEP (2008)	Review of Management Plan for ASPA 141 (Yukidori Valley), 143 (Marine Plain) and 156 (Lewis Bay)	Adopted

ATCM XXXII - CEP XII (Baltimore, 2009)

Measure 1 (2009)	Revised Management Plan for ASMA 3 (Cape Denison)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 3 (2009)	Adoption of Management Plan for ASPA 104 (Sabrina Island)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 4 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 113 (Litchfield Island)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 5 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 121 (Cape Royds)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 6 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 125 (Fildes Peninsula)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 7 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 136 (Clark Peninsula)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 8 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 142 (Svarthamaren)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 9 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 150 (Ardley Island)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 10 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 152 (Western Bransfield Strait)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 11 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 153 (Eastern Dallmann Bay)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 12 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 162 (Mawson's Huts)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 13 (2009)	Designation of ASPA 171 (Narębski Point)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 14 (2009)	Historic Sites 83 (Base "W") and 84 (Hut at Damoy Point)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 16 (2009)	Amendment of Annex II to the Environment Protocol	Effective 08-12-2016 (Fast Approval)
Decision 1 (2009)	Meeting of Experts on Climate Change	Adopted
Decision 2 (2009)	Renewal of the Contract of the Secretariat's External Auditor	Adopted
Decision 4 (2009)	Secretariat's Financial Report 2007/08 and Programme 2009/10	Adopted
Decision 5 (2009)	Appointment of the Executive Secretary of the Antarctic Treaty Secretariat	Adopted
Decision 7 (2009)	Meeting of Experts on Ship-borne Tourism	Adopted
Decision 8 (2009)	Letter to UNFCCC	Adopted
Resolution 1 (2009)	Enhancement of Environmental Protection up to the Antarctic Convergence	Adopted
Resolution 2 (2009)	Role and place of COMNAP	Adopted
Resolution 3 (2009)	Guidelines for the designation and protection of Historic Sites and Monuments	Adopted
Resolution 5 (2009)	Protection of the Southern Giant Petrel	Adopted
Resolution 6 (2009)	Ensuring the legacy of the IPY	Adopted
Resolution 7 (2009)	General Principles of Antarctic Tourism	Adopted
Resolution 9 (2009)	Collection and use of Antarctic biological material	Adopted
Other (2009)	Publication of the Final Report	Adopted

ATCM XXXIII - CEP XIII (Punta del Este, 2010)

Measure 1 (2010)	ASPA No. 101 (Taylor Rookery, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 2 (2010)	ASPA No. 102 (Rookery Islands, Holme Bay, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 3 (2010)	ASPA No. 103 (Ardery Island and Odbert Island, Budd Coast, Wilkes Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 4 (2010)	ASPA No. 105 (Beaufort Island, McMurdo Sound, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 5 (2010)	ASPA No. 106 (Cape Hallett, Northern Victoria Land, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 6 (2010)	ASPA No. 119 (Davis Valley and Forlidas Pond, Dufek Massif, Pensacola Mountains): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 7 (2010)	ASPA No. 139 (Biscoe Point, Anvers Island, Palmer Archipelago): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 8 (2010)	ASPA No. 155 (Cape Evans, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 9 (2010)	ASPA No. 157 (Backdoor Bay, Cape Royds, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 10 (2010)	ASPA No. 158 (Hut Point, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 11 (2010)	ASPA No. 159 (Cape Adare, Borchgrevink Coast): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 12 (2010)	ASPA No. 163 (Dakshin Gangotri Glacier, Dronning Maud Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 13 (2010)	ASPA No. 164 (Scullin and Murray Monoliths, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 14 (2010)	ASMA No. 7 (Southwest Anvers Island and Palmer Basin): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 15 (2010)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Plaque Commemorating the PM-3A Nuclear Power Plant at McMurdo Station	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Decision 1 (2010)	Compilation of Key Documents of the Antarctic Treaty System	Adopted
Decision 2 (2010)	Secretariat Reports, Programme and Budgets	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Decision 5 (2010)	Letters to UNFCCC, IPCC, WMO and IMO on the SCAR ACCE Report	Adopted
Resolution 3 (2010)	Revised Antarctic inspection Checklist "A"	Adopted
Resolution 4 (2010)	SCAR Antarctic Climate Change and the Environment Report	Adopted
Resolution 5 (2010)	Co-ordination among Antarctic Treaty Parties on Antarctic proposals under consideration in the IMO	Adopted
Resolution 6 (2010)	Improving the co-ordination of maritime search and rescue in the Antarctic Treaty area	Adopted
Resolution 7 (2010)	Enhancement of port State control for passenger vessels bound for the Antarctic Treaty area	Adopted
Other (2010)	Signing of the Headquarters Agreement	Adopted

ATCM XXXIV - CEP XIV (Buenos Aires, 2011)

Measure 1 (2011)	ASPAs No 116 (New College Valley, Caughley Beach, Cape Bird, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 2 (2011)	ASPAs No 120 (Pointe-Géologie Archipelago, Terre Adélie): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 3 (2011)	ASPAs No 122 (Arrival Heights, Hut Point Peninsula, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 4 (2011)	ASPAs No 126 (Byers Peninsula, Livingston Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 5 (2011)	ASPAs No 127 (Haswell Island): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 6 (2011)	ASPAs No 131 (Canada Glacier, Lake Fryxell, Taylor Valley, Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 7 (2011)	ASPAs No 149 (Cape Shirreff and San Telmo Island, Livingston Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 8 (2011)	ASPAs No 165 (Edmonson Point, Wood Bay, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 9 (2011)	ASPA No 167 (Hawker Island, Vestfold Hills, Ingrid Christensen Coast, Princess Elizabeth Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 10 (2011)	ASMA No 2 (McMurdo Dry Valleys, Southern Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 11 (2011)	HSM: Monument to the Antarctic Treaty and Plaque	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 12 (2011)	HSM: No.1 Building at Great Wall Station	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Decision 1 (2011)	Measures designated as no longer current	Adopted
Decision 3 (2011)	Secretariat Reports, Programme and Budgets	Adopted
Resolution 2 (2011)	Revised Guide to the Preparation of Management Plans for Antarctic Specially Protected Areas	Adopted
Resolution 3 (2011)	General Guidelines for Visitors to the Antarctic	Adopted
ATCM XXXV - CEP XV (Hobart, 2012)		
Measure 1 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 109 (Moe Island, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 2 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 110 (Lynch Island, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 3 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 111 (Southern Powell Island and adjacent islands, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 4 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 112 (Coppermine Peninsula, Robert Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 5 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 115 (Lagotellerie Island, Marguerite Bay, Graham Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 6 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 129 (Rothera Point, Adelaide Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 7 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 133 (Harmony Point, Nelson Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 8 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 140 (Parts of Deception Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 9 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 172 (Lower Taylor Glacier and Blood Falls, Taylor Valley, McMurdo Dry Valleys, Victoria Land): Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 10 (2012)	Antarctic Specially Managed Area No 4 (Deception Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 11 (2012)	Antarctic Historic Sites and Monuments: No 4 Pole of Inaccessibility Station building, No 7 Ivan Khmara's Stone, No 8 Anatoly Shcheglov's Monument, No 9 Buromsky Island Cemetery, No 10 Soviet Oasis Station Observatory, No 11 Vostok Station Tractor, No 37 O'Higgins Historic Site	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Decision 1 (2012)	Measures on Operational Matters designated as no longer current	Adopted
Decision 2 (2012)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Decision 4 (2012)	Electronic Information Exchange System	Adopted
Resolution 1 (2012)	Strengthening Support for the Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty	Adopted
Resolution 2 (2012)	Cooperation on questions related to the exercise of jurisdiction in the Antarctic Treaty area	Adopted
Resolution 3 (2012)	Improving Cooperation in Antarctica	Adopted
Resolution 5 (2012)	Barrientos Island – Aitcho Islands visitor Site Guidelines	Adopted
Resolution 7 (2012)	Vessel Safety in the Antarctic Treaty Area	Adopted
Resolution 8 (2012)	Improved Coordination of Maritime, Aeronautical and Land-Based Search and Rescue	Adopted
Resolution 9 (2012)	The Assessment of Land-Based Expeditionary Activities	Adopted
Resolution 10 (2012)	Yachting Guidelines	Adopted
Resolution 11 (2012)	Checklist for visitors' in-field activities	Adopted
ATCM XXXVI - CEP XVI (Brussels, 2013)		
Measure 1 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 108 (Green Island, Berthelot Islands, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 2 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 117 (Avian Island, Marguerite Bay, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 3 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 123 (Barwick and Balham Valleys, Southern Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 4 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 132 (Potter Peninsula, King George Island (Isla 25 de Mayo), South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 5 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 134 (Cierva Point and offshore islands, Danco Coast, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 6 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 135 (North-east Bailey Peninsula, Budd Coast, Wilkes Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 7 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 137 (Northwest White Island, McMurdo Sound): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 8 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 138 (Linnaeus Terrace, Asgard Range, Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 9 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 143 (Marine Plain, Mule Peninsula, Vestfold Hills, Princess Elizabeth Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 10 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 147 (Ablation Valley and Ganymede Heights, Alexander Island): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 11 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 151 (Lions Rump, King George Island (Isla 25 de Mayo), South Shetland Islands): Revised Management Plan ASPAN° 151 - Lions Rump	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Attachments: Measure 12 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 154 (Botany Bay, Cape Geology, Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 13 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 156 (Lewis Bay, Mount Erebus, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 14 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 160 (Frazier Islands, Windmill Islands, Wilkes Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 15 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 161 (Terra Nova Bay, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 16 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 170 (Marion Nunataks, Charcot Island, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 17 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 173 (Cape Washington and Silverfish Bay, Terra Nova Bay, Ross Sea): Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 18 (2013)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Location of the first permanently occupied German Antarctic research station "Georg Forster" at the Schirmacher Oasis, Dronning Maud Land	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 19 (2013)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Professor Kudryashov's Drilling Complex Building, Vostok Station	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 20 (2013)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Upper "Summit Camp", Mount Erebus	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 21 (2013)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Lower "Camp E", Mount Erebus	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Decision 1 (2013)	Recognition of the Czech Republic as a Consultative Party	Adopted
Decision 2 (2013)	Re-appointment of the Executive Secretary	Adopted
Decision 3 (2013)	Renewal of the Contract of the Secretariat's External Auditor	Adopted
Decision 4 (2013)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Decision 6 (2013)	Information Exchange on Tourism and Non- Governmental Activities	Adopted
Decision 7 (2013)	Additional availability of information on lists of Observers of the Consultative Parties through the Secretariat of the Antarctic Treaty	Adopted
Resolution 1 (2013)	Air Safety in Antarctica	Adopted
Resolution 2 (2013)	Antarctic Clean-Up Manual	Adopted
Resolution 4 (2013)	Improved Collaboration on Search and Rescue (SAR) in Antarctica	Adopted
Resolution 5 (2013)	International cooperation in cultural projects about Antarctica	Adopted
Resolution 6 (2013)	Biological Prospecting in Antarctica	Adopted
Other (2013)	Indicative template for terms of reference of intersessional contact groups	Adopted

ATCM XXXVII - CEP XVII (Brasilia, 2014)

Measure 1 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 113 (Litchfield Island, Arthur Harbor, Anvers Island, Palmer Archipelago): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 2 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 121 (Cape Royds, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 3 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 124 (Cape Crozier, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 4 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 128 (Western shore of Admiralty Bay, King George Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 5 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 136 (Clark Peninsula, Budd Coast, Wilkes Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 6 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 139 (Biscoe Point, Anvers Island, Palmer Archipelago): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 7 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 141 (Yukidori Valley, Langhovde, Lützow-Holm Bay): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 8 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 142 (Svarthamaren): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 9 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 162 (Mawson's Huts, Cape Denison, Commonwealth Bay, George V Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 10 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 169 (Amanda Bay, Ingrid Christensen Coast, Princess Elizabeth Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 11 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 171 (Narebski Point, Barton Peninsula, King George Island): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 12 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 174 (Stornes, Larsemann Hills, Princess Elizabeth Land): Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 13 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 175 (High Altitude Geothermal sites of the Ross Sea region): Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 14 (2014)	Antarctic Specially Managed Area No 1 (Admiralty Bay, King George Island): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 15 (2014)	Antarctic Specially Managed Area No 6 (Larsemann Hills, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 16 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 114 (Northern Coronation Island, South Orkney Islands): Revoked Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Decision 1 (2014)	Measures on Operational Matters designated as no longer current	Adopted
Decision 2 (2014)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Resolution 1 (2014)	Fuel Storage and Handling	Adopted
Resolution 2 (2014)	Cooperation, Facilitation, and Exchange of Meteorological and Related Oceanographic and Cryospheric Environmental Information	Adopted
Resolution 3 (2014)	Supporting the Polar Code	Adopted
Resolution 5 (2014)	Strengthening Cooperation in Hydrographic Surveying and Charting of Antarctic Waters	Adopted
Resolution 6 (2014)	Toward a Risk-based Assessment of Tourism and Non-governmental Activities	Adopted
Resolution 7 (2014)	Entering into force of Measure 4 (2004)	Adopted
ATCM XXXVIII - CEP XVIII (Sofia, 2015)		
Measure 1 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 101 (Taylor Rookery, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 2 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 102 (Rookery Islands, Holme Bay, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 3 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 103 (Ardery Island and Odbert Island, Budd Coast, Wilkes Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 4 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 104 (Sabrina Island, Balleny Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 5 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 105 (Beaufort Island, McMurdo Sound, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 6 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 106 (Cape Hallett, Northern Victoria Land, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 7 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 119 (Davis Valley and Forlidas Pond, Dufek Massif, Pensacola Mountains): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 8 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 148 (Mount Flora, Hope Bay, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 9 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 152 (Western Bransfield Strait): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 10 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 153 (Eastern Dallmann Bay): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 11 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 155 (Cape Evans, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 12 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 157 (Backdoor Bay, Cape Royds, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 13 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 158 (Hut Point, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 14 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 159 (Cape Adare, Borchgrevink Coast): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 15 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 163 (Dakshin Gangotri Glacier, Dronning Maud Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 16 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 164 (Scullin and Murray Monoliths, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 17 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 168 (Mount Harding, Grove Mountains, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 18 (2015)	Antarctic Specially Managed Area No 2 (McMurdo Dry Valleys, Southern Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 19 (2015)	Revised List of Antarctic Historic Sites and Monuments: Lame Dog Hut at the Bulgarian base St. Kliment Ohridski, Livingston Island and Oversnow heavy tractor "Kharkovchanka" that was used in Antarctica from 1959 to 2010	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Decision 2 (2015)	Measures on operational matters designated as no longer current	Adopted
Decision 3 (2015)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Decision 5 (2015)	Liability arising from Environmental Emergencies	Adopted
Resolution 1 (2015)	Cooperative Air Transport System	Adopted
Resolution 2 (2015)	Antarctic Information and Telecommunications Technology Systems	Adopted
Resolution 3 (2015)	The Antarctic Environments Portal	Adopted
Resolution 4 (2015)	Committee for Environmental Protection Climate Change Response Work Programme	Adopted
Resolution 5 (2015)	Important Bird Areas in Antarctica	Adopted
Resolution 6 (2015)	The role of Antarctica in global climate processes	Adopted
ATCM XXXIX - CEP XIX (Santiago, 2016)		
Measure 1 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 116 (New College Valley, Caughley Beach, Cape Bird, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 2 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 120 (Pointe-Géologie Archipelago, Terre Adélie): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 3 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 122 (Arrival Heights, Hut Point Peninsula, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 4 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 126 (Byers Peninsula, Livingston Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 5 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 127 (Haswell Island): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 6 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 131 (Canada Glacier, Lake Fryxell, Taylor Valley, Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 7 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 149 (Cape Shirreff and San Telmo Island, Livingston Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 8 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 167 (Hawker Island, Princess Elizabeth Land): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 9 (2016)	Revised List of Antarctic Historic Sites and Monuments: Incorporation of a historic wooden pole to Historic Site and Monument No 60 (Corvette Uruguay Cairn), in Seymour Island (Marambio), Antarctic Peninsula	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Decision 1 (2016)	Observers to the Committee for Environmental Protection	Adopted
Decision 2 (2016)	Revised Rules of Procedure for the Antarctic Treaty Consultative Meeting	Adopted
Decision 3 (2016)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Decision 4 (2016)	Procedure for Selection and Appointment of the Executive Secretary of the Secretariat of the Antarctic Treaty	Adopted
Decision 5 (2016)	Exchange of Information	Adopted
Resolution 1 (2016)	Revised Guidelines for Environmental Impact Assessment in Antarctica	Adopted
Resolution 2 (2016)	Site Guidelines for visitors	Adopted
Resolution 3 (2016)	Code of Conduct for Activity within Terrestrial Geothermal Environments in Antarctica	Adopted
Resolution 4 (2016)	Non-native Species Manual	Adopted
Resolution 5 (2016)	Revised Guide to the presentation of Working Papers containing proposals for Antarctic Specially Protected Areas, Antarctic Specially Managed Areas or Historic Sites and Monuments	Adopted
Resolution 6 (2016)	Confirming ongoing commitment to the prohibition on Antarctic mineral resource activities, other than for scientific research; support for the Antarctic Mining Ban	Adopted
Other (2016)	Review of Management Plan for ASPA No 166 (Port-Martin, Terre-Adélie)	Adopted
ATCM XL - CEP XX (Beijing, 2017)		
Measure 1 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No (109) (Moe Island, South Orkney Islands, Revised Management Plans)	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 2 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 110 (Lynch Island, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 3 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 111 (Southern Powell Island and adjacent islands, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 4 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 115 (Lagotellerie Island, Marguerite Bay, Graham Land): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 5 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 129 (Rothera Point, Adelaide Island): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 6 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 140 (Parts of Deception Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 7 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 165 (Edmonson Point, Wood Bay, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 8 (2017)	Antarctic Specially Managed Area No 5 (Amundsen-Scott South Pole Station, South Pole): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Decision 1 (2017)	Subsidiary Group of the Committee for Environmental Protection on Climate Change Response (SGCCR)	Adopted
Decision 2 (2017)	Guidelines on the procedure to be followed with respect to Consultative Party status	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Decision 3 (2017)	Measures withdrawn	Adopted
Decision 4 (2017)	Procedure for Appointing Antarctic Treaty Consultative Meeting Working Group Chairs	Adopted
Decision 5 (2017)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Decision 6 (2017)	Appointment of the Executive Secretary	Adopted
Decision 7 (2017)	Multi-Year Strategic Work Plan for the Antarctic Treaty Consultative Meeting	Adopted
Resolution 1 (2017)	Guidance Material for Antarctic Specially Managed Area (ASMA) designations	Adopted
Resolution 2 (2017)	SCAR's Code of Conduct for the Exploration and Research of Subglacial Aquatic Environments	Adopted
Resolution 3 (2017)	Revised Antarctic Conservation Biogeographic Regions	Adopted
Resolution 4 (2017)	Green Expedition in the Antarctic	Adopted
Resolution 5 (2017)	Establishment of the Ross Sea Region Marine Protected Area	Adopted
Resolution 6 (2017)	Guidelines on Contingency Planning, Insurance and Other Matters for Tourist and Other Non-Governmental Activities in the Antarctic Treaty Area	Adopted
Other (2017)	Procedure upon receiving invitations from the U.N. Secretariat	Adopted

Autor: Marta Potocka

Na Polskiej Stacji Antarktycznej prowadzi się badania morskich ekosystemów.

Zatoka Admiralicji zamieszkiwana jest przez wiele endemicznych gatunków bezkręgowców.

Autor: Marta Potocka

Podwodny świat Antarktyki jest bardzo bogaty i kolorowy.

Licznie występujące tam bezkręgowce wyglądają jak przeniesione z tropikalnych raf koralowych.

Autor: Mariusz Potocki

Foki Weddella (*Leptonychotes weddellii*) wraz z nowonarodzonymi szczeniętami można spotkać w sąsiedztwie Stacji w okresie wiosennym.

III.

Pozostałe umowy międzynarodowe
w ramach Systemu Układu Antarktycznego

KONWENCJA O OCHRONIE FOK ANTARKTYCZNYCH

sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca
1972 r.¹

Umawiające się Strony,

powołując się na uzgodnione środki do ochrony fauny i flory antarktycznej, przyjęte na podstawie Układu Antarktycznego, podpisanego w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r.,

uznając ogólną troskę odnośnie do zagrożenia fok antarktycznych eksploatacją na skalę handlową i wynikającą stąd potrzebę podjęcia skutecznych środków ochrony,

uznając, że stada fok antarktycznych stanowią znaczące żywe zasoby środowiska morskiego, wymagające międzynarodowego porozumienia w celu ich skutecznej ochrony,

uznając, że zasoby te nie powinny ulec wyczerpaniu przez nadmierną eksploatację, a więc, że wszelkie połowy powinny być tak regulowane, aby nie przekroczyły dopuszczalnego optymalnego poziomu dającej się utrzymać wydajności,

uznając, że w celu poprawy stanu naukowego poznania oraz racjonalnej eksploatacji należy podjąć wszelkie wysiłki zarówno dla

CONVENTION FOR THE CONSERVATION OF ANTARCTIC SEALS

done at London on June 1, 1972

The Contracting Parties,

Recalling the Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Fauna and Flora, adopted under the Antarctic Treaty signed at Washington on 1 December 1959;

Recognizing the general concern about the vulnerability of Antarctic seals to commercial exploitation and the consequent need for effective conservation measures;

Recognizing that the stocks of Antarctic seals are an important living resource in the marine environment which requires an international agreement for its effective conservation;

Recognizing that this resource should not be depleted by over-exploitation, and hence that any harvesting should be regulated so as not to exceed the levels of the optimum sustainable yield;

Recognizing that in order to improve scientific knowledge and so place exploitation on a rational basis, every effort should be made

¹ Konwencja o ochronie fok antarktycznych, sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. (Dz.U. z 1980 r. nr 28, poz. 119 i 120; Dz. U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087) Konwencja weszła w życie dnia 11 marca 1978 r. i jej stronami jest obecnie 17 państw. Zob. też wykaz Państw-Stron Układu oraz Protokołu prezentowany w pkt. II.3 niniejszej książki. W publikacji uwzględniono zmieniony tytuł Układu: „Układ Antarktyczny”, nie zaś „Układ w sprawie Antarktyki”.

popierania biologicznych i innych badań nad populacjami foki antarktycznej, jak i dla uzyskania naukowych i statystycznych informacji pochodzących z przyszłych badań nad działalnością połowową fok w taki sposób, aby można było sformułować dalsze odpowiednie przepisy,

stwierdzając, że Komitet Naukowy Badań Antarktycznych Międzynarodowej Rady Zrzeszeń Naukowych (SCAR) wyraża wolę podjęcia zadań wymaganych od niego w niniejszej konwencji,

pragnąc rozwijać i osiągać cele ochrony, badań naukowych i racjonalnego użytkowania fok antarktycznych oraz utrzymania zadowalającego stanu równowagi w obrębie systemu ekologicznego,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Zakres

1. Niniejsza konwencja ma zastosowanie do mórz na południe od 60o szerokości geograficznej południowej, w odniesieniu do których Umawiające się Strony potwierdzają postanowienia artykułu IV Układu Antarktycznego.
2. Niniejsza konwencja może mieć zastosowanie do jednego lub wszystkich wymienionych niżej gatunków:
  - południowy stoń morski (*Mirounga leonina*),
  - lampart morski (*Hydrurga leptonyx*),
  - foka Weddella (*Leptonychotes weddelli*),
  - foka krabojad (*Lobodon carcinophagus*),
  - foka Rossa (*Ommatophoca rossi*),
  - południowa uchatka (*Arctocephalus* sp.)

both to encourage biological and other research on Antarctic seal populations and to gain information from such research and from the statistics of future sealing operations, so that further suitable regulations may be formulated;

Noting that the Scientific Committee on Antarctic Research of the International Council of Scientific Unions (SCAR) is willing to carry out the tasks requested of it in this Convention;

Desiring to promote and achieve the objectives of protection, scientific study and rational use of Antarctic seals, and to maintain a satisfactory balance within the ecological system,

Have agreed as follows:

Article 1

Scope

1. This Convention applies to the seas south of 60° South Latitude, in respect of which the Contracting Parties affirm the provisions of Article IV of the Antarctic Treaty.
2. This Convention may be applicable to any or all of the following species:
  - Southern elephant seal *Mirounga leonina*,
  - Leopard seal *Hydrurga leptonyx*,
  - Weddell seal *Leptonychotes weddelli*,
  - Crabeater seal *Lobodon carcinophagus*,
  - Ross seal *Ommatophoca rossi*,
  - Southern fur seals *Arctocephalus* sp.

3. Załącznik do niniejszej konwencji stanowi jej integralną część.

Artykuł 2

Wykonanie

1. Umawiające się Strony uzgadniają, że obywatele oraz statki podnoszące ich bandery nie będą zabijały lub chwytaly na obszarze objętym konwencją fok gatunków wymienionych w artykule 1, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w postanowieniach niniejszej konwencji.
2. Każda Umawiająca się Strona ustanowi dla swoich obywateli i statków podnoszących jej banderę takie prawa i przepisy oraz inne środki, łącznie z systemem zezwoleń w razie potrzeby, jakie mogą się okazać konieczne do wykonania niniejszej konwencji.

Artykuł 3

Środki przewidziane w załączniku

1. Niniejsza konwencja zawiera załącznik określający środki, jakie niniejszym akceptują Umawiające się Strony. Umawiające się Strony mogą w przyszłości okresowo zaakceptować inne środki w odniesieniu do ochrony, badań naukowych oraz racjonalnego i humanitarnego użytkowania populacji fok, określając między innymi:
  - a) dopuszczalny połów,
  - b) gatunki podlegające i nie podlegające ochronie,
  - c) daty otwarcia i zamknięcia sezonów połowowych,
  - d) obszary otwarte i zamknięte dla połowów, łącznie z określeniem rezerwatów,
  - e) specjalne obszary, na których będzie zabronione niepokojenie fok,

3. The Annex to this Convention forms an integral part thereof.

Article 2

Implementation

1. The Contracting Parties agree that the species of seals enumerated in Article 1 shall not be killed or captured within the Convention area by their nationals or vessels under their respective flags except in accordance with the provisions of this Convention.
2. Each Contracting Party shall adopt for its nationals and for vessels under its flag such laws, regulations and other measures, including a permit system as appropriate, as may be necessary to implement this Convention.

Article 3

Annexed Measures

1. This Convention includes an Annex specifying measures which the Contracting Parties hereby adopt. Contracting Parties may from time to time in the future adopt other measures with respect to the conservation, scientific study and rational and humane use of seal resources, prescribing inter alia:
  - (a) permissible catch;
  - (b) protected and unprotected species;
  - (c) open and closed seasons;
  - (d) open and closed areas, including the designation of reserves;
  - (e) the designation of special areas where there shall be no disturbance of seals;

- f) ograniczenia połowu dotyczące płci, wielkości lub wieku każdego gatunku,
  - g) ograniczenia dotyczące pory dnia i czasu trwania połowu fok oraz ograniczenia nakładów i metod połowowych,
  - h) typy i charakterystykę techniczną narzędzi połowowych, aparatury i przyborów, jakie mogą być użyte,
  - i) raporty połowowe oraz inne zapisy statystyczne i biologiczne,
  - j) tryb postępowania w celu ułatwienia przeglądu i oceny informacji naukowych,
  - k) inne środki regulujące, łącznie ze skutecznym systemem nadzoru.
2. Środki zaakceptowane stosownie do ustępu 1 niniejszego artykułu będą oparte na najlepszych dostępnych dowodach naukowych i technicznych.
3. W odpowiednim czasie załącznik może być zmieniony w trybie przewidzianym w artykule 9.

Artykuł 4

Zezwolenia specjalne

1. Niezależnie od postanowień niniejszej konwencji każda Umawiająca się Strona może wydać zezwolenia na zabicie lub schwytanie fok w ograniczonych ilościach, zgodnie z celami i zasadami niniejszej konwencji:
- a) w celu zaopatrzenia w niezbędną żywność ludzi lub psów,
  - b) w celu badań naukowych lub
  - c) w celu dostarczenia okazów dla muzeów oraz zakładów szkoleniowych i instytucji kulturalnych.

- (f) limits relating to sex, size, or age for each species;
  - (g) restrictions relating to time of day and duration, limitations of effort and methods of sealing;
  - (h) types and specifications of gear and apparatus and appliances which may be used;
  - (i) catch returns and other statistical and biological records;
  - (j) procedures for facilitating the review and assessment of scientific information;
  - (k) other regulatory measures including an effective system of inspection.
2. The measures adopted under paragraph (1) of this Article shall be based upon the best scientific and technical evidence available.
3. The Annex may from time to time be amended in accordance with the procedures provided for in Article 9.

Article 4

Special Permits

1. Notwithstanding the provisions of this Convention, any Contracting Party may issue permits to kill or capture seals in limited quantities and in conformity with the objectives and principles of this Convention for the following purposes:
- (a) to provide indispensable food for men or dogs;
  - (b) to provide for scientific research; or
  - (c) to provide specimens for museums, educational or cultural institutions.

2. Każda Umawiająca się Strona powinna zawiadomić, tak szybko, jak to jest możliwe, inne Umawiające się Strony oraz Komitet Naukowy Badań Antarktycznych o celu i treści wszystkich zezwoleń wydanych na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu, a następnie podać liczbę fok zabitych lub schwytych na podstawie tych zezwoleń.

Artykuł 5

Wymiana informacji i porad naukowych

1. Każda Umawiająca się Strona dostarczy innym Umawiającym się Stronom oraz Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych informacji określonych w załączniku we wskazanym w nim terminie.
2. Każda Umawiająca się Strona dostarczy również do 31 października każdego roku innym Umawiającym się Stronom oraz Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych informacji o wszelkich krokach podjętych zgodnie z artykułem 2 niniejszej konwencji w ciągu poprzedzającego okresu od 1 lipca do 30 czerwca.
3. Umawiające się Strony, które nie mają żadnych informacji do przekazania stosownie do dwóch poprzedzających ustępów, stwierdzą to formalnie przed 31 października każdego roku.
4. Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych zleca się :
  - a) ocenę informacji otrzymywanych stosownie do niniejszego artykułu; zachęcanie do wymiany danych naukowych i informacji między Umawiającymi się Stronami; zalecanie programów naukowych; zalecanie zbierania danych statystycznych i biologicznych przez wyprawy mające na celu połów fok na obszarze objętym konwencją; sugerowanie zmian załącznika; oraz

2. Each Contracting Party shall, as soon as possible, inform the other Contracting Parties and SCAR of the purpose and content of all permits issued under paragraph (1) of this Article and subsequently of the numbers of seals killed or captured under these permits.

Article 5

Exchange of Information and Scientific Advice

1. Each Contracting Party shall provide to the other Contracting Parties and to SCAR the information specified in the Annex within the period indicated therein.
2. Each Contracting Party shall also provide to the other Contracting Parties and to SCAR before 31 October each year information on any steps it has taken in accordance with Article 2 of this Convention during the preceding period 1 July to 30 June.
3. Contracting Parties which have no information to report under the two preceding paragraphs shall indicate this formally before 31 October each year.
4. SCAR is invited:
  - (a) to assess information received pursuant to this Article ; encourage exchange of scientific data and information among the Contracting Parties; recommend programmes for scientific research; recommend statistical and biological data to be collected by sealing expeditions within the Convention area; and suggest amendments to the Annex; and

- b) składanie sprawozdań na podstawie statystycznych, biologicznych i innych dostępnych dowodów odnośnie do poważnych szkodliwych skutków połowów fok jakiegokolwiek gatunku na obszarze objętym konwencją dla ogółu stad tego gatunku lub dla systemu ekologicznego w jakimkolwiek określonym miejscu.
5. Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych zleca się zawiadamianie Depozytariusza, który z kolei poinformuje Umawiające się Strony o tym, że Komitet Naukowy Badań Antarktycznych ocenia, czy w jakimkolwiek sezonie połowowym powstała możliwość przekroczenia dozwolonych limitów połowowych jakiegokolwiek gatunku, oraz w takim przypadku określa datę osiągnięcia dopuszczalnego limitu połowowego. W takim przypadku każda Umawiająca się Strona podejmie odpowiednie środki zapobiegające zabijaniu lub chwytniu fok tego gatunku przez własnych obywateli lub statki podnoszące jej banderę po upływie określonej daty aż do czasu, gdy Umawiające się Strony postanowią inaczej.
6. W razie konieczności Komitet Naukowy Badań Antarktycznych może zwrócić się do Organizacji Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa o techniczną pomoc w sporządzaniu swoich oszacowań.
7. Niezależnie od postanowień ustępu 1 artykułu 1 Umawiające się Strony zgodnie ze swoim ustawodawstwem wewnętrznym będą przekazywać sobie wzajemnie oraz Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych, w celu rozpatrzenia, dane statystyczne dotyczące fok antarktycznych określonych w ustępie 2 artykułu 1, które
- (b) to report on the basis of the statistical, biological and other evidence available when the harvest of any species of seal in the Convention area is having a significantly harmful effect on the total stocks of such species or on the ecological system in any particular locality.
5. SCAR is invited to notify the Depository which shall report to the Contracting Parties when SCAR estimates in any sealing season that the permissible catch limits for any species are likely to be exceeded and, in that case, to provide an estimate of the date upon which the permissible catch limits will be reached. Each Contracting Party shall then take appropriate measures to prevent its nationals and vessels under its flag from killing or capturing seals of that species after the estimated date until the Contracting Parties decide otherwise.
6. SCAR may if necessary seek the technical assistance of the Food and Agriculture Organization of the United Nations in making its assessments.
7. Notwithstanding the provisions of paragraph (1) of Article 1 the Contracting Parties shall, in accordance with their internal law, report to each other and to SCAR, for consideration, statistics relating to the Antarctic seals listed in paragraph (2) of Article 1 which have been killed or captured by their nationals and vessels under their

re zostały zabite lub schwytane przez ich obywateli i statki podnoszące ich bandery na obszarze dryfujących lodów na północ od 60[°] szerokości geograficznej południowej.

Artykuł 6

Konsultacje między Umawiającymi się Stronami

1. W każdym czasie po rozpoczęciu połowu fok na skalę handlową Umawiająca się Strona za pośrednictwem Depozytariusza może zaproponować spotkanie Umawiających się Stron w celu:
  - a) ustanowienia większością dwóch trzecich Umawiających się Stron, włączając w to zgodne głosy wszystkich państw-Sygnatariuszy niniejszej konwencji obecnych na tym spotkaniu, skutecznego systemu kontroli, łącznie z inspekcją, nad przestrzeganiem postanowień niniejszej konwencji,
  - b) ustanowienia Komisji do pełnienia takich funkcji stosownie do niniejszej konwencji, jakie Umawiające się Strony mogą uznać za konieczne, lub
  - c) rozważenia innych propozycji obejmujących:
    - i) niezależną poradę naukową,
    - ii) ustanowienie większością dwóch trzecich głosów naukowego komitetu doradczego, któremu będzie można powierzyć niektóre lub wszystkie sprawowane dotychczas przez Komitet Naukowy Badań Antarktycznych funkcje stosownie do niniejszej konwencji, jeśli połowy fok na skalę handlową osiągną znaczne rozmiary,

respective flags in the area of floating sea ice north of 60° South Latitude.

Article 6

Consultations between Contracting Parties

1. At any time after commercial sealing has begun a Contracting Party may propose through the Depositary that a meeting of Contracting Parties be convened with a view to:
  - (a) establishing by a two-thirds majority of the Contracting Parties, including the concurring votes of all States signatory to this Convention present at the meeting, an effective system of control, including inspection, over the implementation of the provisions of this Convention;
  - (b) establishing a commission to perform such functions under this Convention as the Contracting Parties may deem necessary; or
  - (c) considering other proposals, including:
    - (i) the provision of independent scientific advice;
    - (ii) the establishment, by a two-thirds majority, of a scientific advisory committee which may be assigned some or all of the functions requested of SCAR under this Convention, if commercial sealing reaches significant proportions;

- iii) wykonanie programów naukowych z udziałem Umawiających się Stron oraz
  - iv) dalsze środki regulacji z moratoriami włącznie.
2. Za zgodą jednej trzeciej Umawiających się Stron Depozytariusz zorganizuje takie spotkanie tak szybko, jak to będzie możliwe.
  3. Spotkanie odbędzie się na żądanie każdej Umawiającej się Strony, jeżeli Komitet Naukowy Badań Antarktycznych zawiadomi, że eksploatacja jakiegokolwiek gatunku fok antarktycznych na obszarze objętym konwencją spowodowała znaczne szkodliwe skutki dla ogółu stad lub systemu ekologicznego w jakimkolwiek określonym miejscu.

Artykuł 7

Ocena stosowania konwencji

Umawiające się Strony spotkają się w ciągu pięciu lat po dacie wejścia w życie niniejszej konwencji, a następnie będą się spotykały co najmniej raz na pięć lat w celu oceny stosowania konwencji.

Artykuł 8

Zmiany konwencji

1. Niniejsza konwencja może być zmieniona w każdym czasie. Tekst każdej poprawki proponowanej przez Umawiającą się Stronę zostanie przekazany Depozytariuszowi, który z kolei prześle ją wszystkim Umawiającym się Stronom.
2. Na żądanie jednej trzeciej Umawiających się Stron Depozytariusz zorganizuje spotkanie w celu omówienia proponowanej poprawki.
3. Poprawka wejdzie w życie po otrzymaniu

- (iii) the carrying out of scientific programmes with the participation of the Contracting Parties; and
  - (iv) the provision of further regulatory measures, including moratoria.
2. If one-third of the Contracting Parties indicate agreement the Depositary shall convene such a meeting, as soon as possible.
  3. A meeting shall be held at the request of any Contracting Party, if SCAR reports that the harvest of any species of Antarctic seal in the area to which this Convention applies is having a significantly harmful effect on the total stocks or the ecological system in any particular locality.

Article 7

Review of Operations

The Contracting Parties shall meet within five years after the entry into force of this Convention and at least every five years thereafter to review the operation of the Convention.

Article 8

Amendments to the Convention

1. This Convention may be amended at any time. The text of any amendment proposed by a Contracting Party shall be submitted to the Depositary, which shall transmit it to all the Contracting Parties.
2. If one-third of the Contracting Parties request a meeting to discuss the proposed amendment the Depositary shall call such a meeting.
3. An amendment shall enter into force when

przez Depozytariusza od wszystkich Umawiających się Stron dokumentów ratyfikacyjnych lub przyjęcia tej poprawki.

Artykuł 9

Zmiany załącznika

1. Każda Umawiająca się Strona może zaproponować poprawki do załącznika do niniejszej konwencji. Tekst każdej proponowanej poprawki zostanie przekazany Depozytariuszowi, który prześle ją wszystkim Umawiającym się Stronom.
2. Każda zaproponowana poprawka nabierze mocy w stosunku do wszystkich Umawiających się Stron po sześciu miesiącach od daty notyfikacji i przekazania przez Depozytariusza Umawiającym się Stronom, jeżeli w ciągu 120 dni od daty notyfikacji poprawki nie wpłynęł żaden sprzeciw i dwie trzecie Umawiających się Stron pisemnie zawiadomią Depozytariusza o jej zatwierdzeniu.
3. Jeżeli w ciągu 120 dni od daty notyfikacji wpłynęł sprzeciw od którejkolwiek Umawiającej się Strony, to sprawa będzie rozpatrzona na następnym spotkaniu Umawiających się Stron. Jeżeli na spotkaniu nie osiągnie się jednomyślności w tej sprawie, Umawiające się Strony zawiadomią Depozytariusza w ciągu 120 dni od daty zakończenia spotkania o zatwierdzeniu lub odrzuceniu przez siebie pierwotnej poprawki lub o jakiegokolwiek nowej poprawce zaproponowanej w czasie spotkania. Jeżeli do końca tego okresu dwie trzecie Umawiających się Stron zatwierdzi poprawkę, to nabierze ona mocy w ciągu sześciu miesięcy od daty zakończenia spotkania w stosunku do tych Umawiających się Stron, które do końca tego okresu zawiadomią o jej zatwierdzeniu.

the Depositary has received instruments of ratification or acceptance thereof from all the Contracting Parties

Article 9

Amendments to the Annex

1. Any Contracting Party may propose amendments to the Annex to this Convention. The text of any such proposed amendment shall be submitted to the Depositary which shall transmit it to all Contracting Parties.
2. Each such proposed amendment shall become effective for all Contracting Parties six months after the date appearing on the notification from the Depositary to the Contracting Parties, if within 120 days of the notification date, no objection has been received and two-thirds of the Contracting Parties have notified the Depositary in writing of their approval.
3. If an objection is received from any Contracting Party within 120 days of the notification date, the matter shall be considered by the Contracting Parties at their next meeting. If unanimity on the matter is not reached at the meeting, the Contracting Parties shall notify the Depositary within 120 days from the date of closure of the meeting of their approval or rejection of the original amendment or of any new amendment proposed by the meeting. If, by the end of this period, two-thirds of the Contracting Parties have approved such amendment, it shall become effective six months from the date of the closure of the meeting for those Contracting Parties which have by then notified their approval.

4. Każda Umawiająca się Strona, która zgłosiła sprzeciw co do proponowanej poprawki, może w każdym czasie wycofać ten sprzeciw, a proponowana poprawka będzie obowiązywała tę Stronę niezwłocznie, jeżeli poprawka weszła już w życie, lub w takim czasie, gdy stanie się ona obowiązująca stosownie do przepisów niniejszego artykułu.
5. Depozytariusz niezwłocznie zawiadomi każdą Umawiającą się Stronę o otrzymaniu każdego zatwierdzenia lub sprzeciwu, o każdym wycofaniu sprzeciwu oraz o wejściu w życie każdej poprawki.
6. Każde Państwo stające się Stroną niniejszej konwencji po wejściu w życie poprawki do załącznika będzie zobowiązane do przestrzegania tak zmienionego załącznika. Każde Państwo, które stanie się Stroną niniejszej konwencji w okresie, gdy proponowana poprawka jest w toku załatwiania, może zatwierdzić taką poprawkę lub zgłosić co do niej sprzeciw w określonym czasie, przystępującym innym Umawiającym się Stronom.

Artykuł 10

Podpisanie

Niniejsza konwencja będzie otwarta do podpisu w Londynie od dnia 1 czerwca do 31 grudnia 1972 r. dla Państw uczestniczących w konferencji o ochronie fok antarktycznych, odbytej w Londynie w dniach od 3 do 11 lutego 1972 r.

Artykuł 11

Ratyfikacja

Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji lub przyjęciu. Dokumenty ratyfikacyjne lub przyjęcia będą złożone Rządowi Zjednoczonego

4. Any Contracting Party which has objected to a proposed amendment may at any time withdraw that objection, and the proposed amendment shall become effective with respect to such Party immediately if the amendment is already in effect, or at such time as it becomes effective under the terms of this Article .

5. The Depositary shall notify each Contracting Party immediately upon receipt of each approval or objection, of each withdrawal of objection, and of the entry into force of any amendment.

6. Any State which becomes a Party to this Convention after an amendment to the Annex has entered into force shall be bound by the Annex as so amended. Any State which becomes a Party to this Convention during the period when a proposed amendment is pending may approve or object to such an amendment within the time limits applicable to other Contracting Parties.

Article 10

Signature

This Convention shall be open for signature at London from 1 June to 31 December 1972 by States participating in the Conference on the Conservation of Antarctic Seals held at London from 3 to 11 February 1972.

Article 11

Ratification

This Convention is subject to ratification or acceptance. Instruments of ratification or acceptance shall be deposited with the Govern-

Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii, który niniejszym został wyznaczony jako Depozytariusz.

Artykuł 12

Przystąpienie

Niniejsza konwencja będzie otwarta do przystąpienia przez każde Państwo, które może być zaproszone do przystąpienia do konwencji za zgodą wszystkich Umawiających się Stron.

Artykuł 13

Wejście w życie

1. Niniejsza konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia po dacie złożenia siódmego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub przystąpienia.
2. Niniejsza konwencja wejdzie następnie w życie w stosunku do każdego Państwa ratyfikującego, przyjmującego lub przystępującego trzydziestego dnia po złożeniu przez takie Państwo dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub przystąpienia.

Artykuł 14

Wypowiedzenie

Każda Umawiająca się Strona może wypowiedzieć niniejszą konwencję w dniu 30 czerwca każdego roku, zawiadamiając o tym wcześniej lub najpóźniej w dniu 1 stycznia tego samego roku Depozytariusza, który po otrzymaniu takiego zawiadomienia niezwłocznie poinformuje o tym inne Umawiające się Strony. Każda inna Umawiająca się Strona w ciągu jednego miesiąca po otrzymaniu kopii takiego zawiadomienia od Depozytariusza może w podobny sposób zawiadomić o wypowiedzeniu, tak że konwencja utraci moc obowiązującą dnia 30 czerwca tego samego roku w stosunku do Umawiającej się Strony, która złożyła takie zawiadomienie.

ment of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, hereby designated as the Depository.

Article 12

Accession

This Convention shall be open for accession by any State which may be invited to accede to this Convention with the consent of all the Contracting Parties.

Article 13

Entry into Force

1. This Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of the seventh instrument of ratification or acceptance.
2. Thereafter this Convention shall enter into force for each ratifying, accepting or acceding State on the thirtieth day after deposit by such State of its instrument of ratification, acceptance or accession.

Article 14

Withdrawal

Any Contracting Party may withdraw from this Convention on 30 June of any year by giving notice on or before 1 January of the same year to the Depository, which upon receipt of such a notice shall at once communicate it to the other Contracting Parties. Any other Contracting Party may, in like manner, within one month of the receipt of a copy of such a notice from the Depository, give notice of withdrawal, so that the Convention shall cease to be in force on 30 June of the same year with respect to the Contracting Party giving such notice.

Artykuł 15

Zawiadomienie przez Depozytariusza

Depozytariusz zawiadamia wszystkich Sygnatariuszy i Państwa przystępujące o:

- a) podpisaniu niniejszej konwencji, złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia lub przystąpienia oraz o zawiadomieniach o wypowiedzeniu,
- b) dacie wejścia w życie niniejszej konwencji oraz o wszystkich zmianach konwencji lub załącznika.

Artykuł 16

Uwierzytelnione kopie i rejestracja

1. Niniejsza konwencja została sporządzona w językach angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim, przy czym każda wersja jest jednakowo autentyczna i będzie złożona w archiwach Rządu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii, który przekaże jej odpowiednio uwierzytelnione kopie wszystkim Sygnatariuszom i Państwom przystępującym.
2. Niniejsza konwencja będzie zarejestrowana przez Depozytariusza zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r.

Article 15

Notifications by the Depository

The Depository shall notify all signatory and acceding States of the following:

- (a) signatures of this Convention, the deposit of instruments of ratification, acceptance or accession and notices of withdrawal;
- (b) the date of entry into force of this Convention and of any amendments to it or its Annex.

Article 16

Certified Copies and Registration

1. This Convention, done in the English, French, Russian and Spanish languages, each version being equally authentic, shall be deposited in the archives of the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, which shall transmit duly certified copies thereof to all signatory and acceding States.
2. This Convention shall be registered by the Depository pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, duly authorized, have signed this Convention.

DONE at London, this 1st day of June 1972.

ZAŁĄCZNIK²

1. Dopuszczalny połów

W każdym roku od dnia 1 marca do ostatniego dnia lutego włącznie Umawiające się Strony wyznaczą liczbę każdego gatunku fok, która może być zabita lub schwytana; liczba nie może przekraczać:

- a) w przypadku foki krabojada (*Lobodon carcinophagus*) 175.000,
- b) w przypadku lamparta morskiego (*Hydrurga leptonyx*) 12.000,
- c) w przypadku foki Weddella (*Leptonychotes weddelli*) 5.000.

Ilości te podlegają zmianie w świetle ustaleń naukowych.

2. Gatunki chronione

- a) Zabrania się zabijania lub chwytania fok Rossa (*Ommatophoca rossi*), południowych słoni morskich (*Mirounga leonina*) i południowych uchatek (*Arctocephalus* sp.)
- b) W celu ochrony dojrzałego, rozmnażającego się stada w okresie jego najsilniejszych koncentracji i podatności na zranienie zabrania się zabijania lub chwytania jakichkolwiek fok Weddella (*Leptonychotes weddelli*) w okresie od dnia 1 września do dnia 31 stycznia włącznie.

---

² Załącznik został zmieniony podczas konferencji przeglądowej, która zebrała się w Londynie, w dniach 12-16 września 1988 r. Zmiany do Załącznika stały się obowiązujące dnia 27 marca 1990 r. Niniejszy tekst uwzględnia przedmiotowe zmiany.

ANNEX¹

1. Permissible Catch

The Contracting Parties shall in any one year, which shall run from 1 March to the last day in February inclusive, restrict the total number of seals of each species killed or captured to the numbers specified below. These numbers are subject to review in the light of scientific assessments:

- (a) in the case of Crabeater seals *Lobodon carcinophagus*, 175,000;
- (b) in the case of Leopard seals *Hydrurga leptonyx*, 12,000;
- (c) in the case of Weddell seals *Leptonychotes weddelli*, 5,000.

2. Protected Species

- (a) It is forbidden to kill or capture Ross seals *Ommatophoca rossi*, Southern elephant seals *Mirounga leonina*, or fur seals of the genus *Arctocephalus*.
- (b) In order to protect the adult breeding stock during the period when it is most concentrated and vulnerable, it is forbidden to kill or capture any Weddell seal *Leptonychotes weddelli* between 1 September and 31 January inclusive.

---

² Text as amended in the CCAS Review Meeting (London, 12-16 September 1988) The amendments became effective on 27 March 1990.

3. Sezon ochronny i sezon połowu fok

Okres między dniem 1 marca a dniem 31 sierpnia włącznie stanowi sezon ochronny, w którym obowiązuje zakaz zabijania lub chwytania fok. Okres od dnia 1 września do ostatniego dnia lutego stanowi sezon połowu fok.

4. Strefy połowów fok

Każda ze stref połowów fok wymieniona w niniejszym ustępie będzie zamknięta w numerycznej kolejności dla wszystkich połowów fok gatunków określonych w ustępie 1 niniejszego załącznika w okresie od dnia 1 września do ostatniego dnia lutego włącznie. Zamknięcia takie będą się rozpoczynały od tej samej strefy, która zostaje zamknięta na podstawie ustępu 2 załącznika B do załącznika 1 do sprawozdania z piątego spotkania konsultatywnego Układu Antarktycznego z chwilą wejścia w życie niniejszej konwencji. Po wygaśnięciu każdego okresu ochronnego właściwa strefa zostanie ponownie otwarta:

strefa 1 – między 60° a 120° długości geograficznej zachodniej,

strefa 2 – między 0° a 60° długości geograficznej zachodniej wraz z tą częścią Morza Weddella, która leży na zachód od 60° długości geograficznej zachodniej,

strefa 3 – między 0° a 70° długości geograficznej wschodniej,

strefa 4 – między 70° a 130° długości geograficznej wschodniej,

strefa 5 – między 130° długości geograficznej wschodniej a 170° długości geograficznej zachodniej,

strefa 6 – między 120° a 170° długości geograficznej zachodniej.

3. Closed Season and Sealing Season

The period between 1 March and 31 August inclusive is a Closed Season, during which the killing or capturing of seals is forbidden. The period 1 September to the last day in February constitutes a Sealing Season.

4. Sealing Zones

Each of the sealing zones listed in this paragraph shall be closed in numerical sequence to all sealing operations for the seal species listed in paragraph 1 of this Annex for the period 1 September to the last day of February inclusive. Such closures shall begin with the same zone as is closed under paragraph 2 of Annex B to Annex 1 of the Report of the Fifth Antarctic Treaty Consultative Meeting at the moment the Convention enters into force. Upon the expiration of each closed period, the affected zone shall reopen:

Zone 1 – between 60° and 120° West Longitude

Zone 2 – between 0° and 60° West Longitude, together with that part of the Weddell Sea lying westward of 60° West Longitude

Zone 3 – between 0° and 70° East Longitude

Zone 4 – between 70° and 130° East Longitude

Zone 5 – between 130° East Longitude and 170° West Longitude

Zone 6 – between 120° and 170° West Longitude.

5. Rezerwaty fok

Zabrania się zabijania lub chwytania fok w następujących rezerwatach, które stanowią obszary rozmnażania fok lub rejony długoterminowych badań naukowych:

- a) obszar dookoła Orkadów Południowych między 60° 20' i 60° 56' szerokości geograficznej południowej a 44° 05' i 46° 25' długości geograficznej zachodniej,
- b) obszar południowo-zachodniego Morza Rossa na południe od 76° szerokości geograficznej południowej i na zachód od 170° długości geograficznej wschodniej,
- c) obszar zatoki Edisto na południe i na zachód od linii łączącej przylądek Hallet na 70° 19' szerokości geograficznej południowej i 170° 18' długości geograficznej wschodniej z Helm Point na 72° 11' szerokości geograficznej południowej i 170° 00' długości geograficznej wschodniej.

6. Wymiana informacji

- a) Umawiające się Strony będą dostarczały przed dniem 30 czerwca każdego roku innym Umawiającym się Stronom i Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych streszczenie statystycznych informacji dotyczących wszystkich fok zabitych lub schwytyanych przez ich obywateli i statki podnoszące ich bandery na obszarze objętym konwencją w poprzedzającym okresie od dnia 1 marca do ostatniego dnia lutego. Informacja ta będzie zawierała według stref i miesięcy:
  - i) tonaż brutto i netto, moc wyhamowania w koniach mechanicznych, liczbę załogi, liczbę dni połowowych statków podnoszących banderę Umawiającej się Strony,
  - ii) liczbę dorosłych osobników i szczeniąt każdego złowionego gatunku.

5. Seal Reserves

It is forbidden to kill or capture seals in the following reserves, which are seal breeding areas or the site of long-term scientific research:

- (a) The area around the South Orkney Islands between 60°20' and 60°56' South Latitude and 44°05' and 46°25' West Longitude.
- (b) The area of the southwestern Ross Sea south of 76° South Latitude and west of 170° East Longitude.
- (c) The area of Edisto Inlet south and west of a line drawn between Cape Hallett at 72°19' South Latitude, 170°18' East Longitude, and Helm Point, at 72°11' South Latitude, 170°00' East Longitude.

6. Exchange of Information

- (a) Contracting Parties shall provide before 30 June each year to other Contracting Parties and to SCAR a summary of statistical information on all seals killed or captured by their nationals and vessels under their respective flags in the Convention area, in respect of the preceding period 1 March to the last day in February. This information shall include by zones and months:
  - (i) The gross and nett tonnage, brake horse-power, number of crew, and number of days' operation of vessels under the flag of the Contracting Party;
  - (ii) The number of adult individuals and pups of each species taken.

Na specjalne żądanie taka informacja będzie dostarczana z każdego statku wraz z dzienną pozycją statku, określaną w południe każdego dnia połowowego, i z połowem z tego dnia.

- b) W razie rozpoczęcia połowów na skalę handlową sprawozdania o liczbie fok każdego gatunku zabitych lub schwytanych w każdej strefie będą składane Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych w formie i okresach (nie krótszych niż jeden tydzień) określonych przez tę organizację.
- c) Umawiające się Strony będą dostarczały Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych informacje biologiczne dotyczące w szczególności:
  - i) płci,
  - ii) warunków rozmnażania,
  - iii) wieku.

Komitet Naukowy Badań Antarktycznych może zażądać dodatkowych informacji lub materiałów za zgodą Umawiających się Stron.

- d) Umawiające się Strony dostarczą innym Umawiającym się Stronom oraz Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych, co najmniej na 30 dni przed wyruszeniem ich statków z portów macierzystych, informacji dotyczących ich planowanych wypraw połowowych.

7. Metody połowu

- a) Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych zleca się podawanie metod połowu fok i wydawanie zaleceń zapewniających szybkie, bezbolesne i skuteczne zabijanie lub chwywanie fok. W razie potrzeby Umawiające się Strony ustanowią przepisy dla ich obywateli oraz statków podnoszących ich bandery, zajmujących

When specially requested, this information shall be provided in respect of each ship, together with its daily position at noon each operating day and the catch on that day.

- (b) When an industry has started, reports of the number of seals of each species killed or captured in each zone shall be made to SCAR in the form and at the intervals (not shorter than one week) requested by that body.
- (c) Contracting Parties shall provide to SCAR biological information, in particular:

- (i) Sex
- (ii) Reproductive condition
- (iii) Age

SCAR may request additional information or material with the approval of the Contracting Parties.

- (d) Contracting Parties shall provide to other Contracting Parties and to SCAR at least 30 days in advance of departure from their home ports, information on proposed sealing expeditions.

7. Sealing Methods

- (a) SCAR is invited to report on methods of sealing and to make recommendations with a view to ensuring that the killing or capturing of seals is quick, painless and efficient. Contracting Parties, as appropriate, shall adopt rules for their nationals and vessels under their respective flags engaged in the killing and capturing of seals,

się zabijaniem lub chwyтaniem fok, z należytym uwzględnieniem stanowiska Komitetu Naukowego Badań Antarktycznych.

- b) W świetle dostępnych danych naukowych i technicznych Umawiające się Strony uzgodnią podjęcie odpowiednich kroków w celu zapewnienia powstrzymania ich obywateli i statków podnoszących ich bandery od zabijania lub chwyтania fok w wodzie, z wyjątkiem ograniczonej liczby niezbędnej do badań naukowych zgodnie z celami i zasadami niniejszej konwencji. Badania takie będą obejmowały studia nad skutecznością metod połowu fok pod kątem dbałości o stan zasobów oraz humanitarnego i racjonalnego użytkowania tych zasobów fok antarktycznych w celach ochronnych. Podjęcie oraz rezultaty każdego takiego programu badań naukowych będą zgłaszane Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych i Depozytariuszowi, który przekaże je Umawiającym się Stronom.

8. Współpraca

Umawiające się Strony tej konwencji będą, w razie potrzeby, współpracowały i wymieniały informacje z innymi Umawiającymi się Stronami innych instrumentów międzynarodowych obowiązujących w systemie Układu Antarktycznego i ich odpowiednimi instytucjami.

giving due consideration to the views of SCAR.

- (b) In the light of the available scientific and technical data, Contracting Parties agree to take appropriate steps to ensure that their nationals and vessels under their respective flags refrain from killing or capturing seals in the water, except in limited quantities to provide for scientific research in conformity with the objectives and principles of this Convention. Such research shall include studies as to the effectiveness of methods of sealing from the viewpoint of the management and humane and rational utilization of the Antarctic seal resources for conservation purposes. The undertaking and the results of any such scientific research programme shall be communicated to SCAR and the Depository which shall transmit them to the Contracting Parties.

8. Cooperation

The Contracting Parties to this Convention shall, as appropriate, cooperate and exchange information with the other Contracting Parties to the other international instruments within the Antarctic Treaty System and their respective institutions.

Nota dyplomatyczna Polski z dnia 22 marca 1978 r. w sprawie wyrażenia woli przystąpienia do Konwencji o ochronie fok antarktycznych

DPT 36-33-78

The Ministry of Foreign Affairs presents its compliments to the British Embassy and has the honour to inform Her Majesty's Government as the Depository of the Convention for the Conservation of Antarctic Seals, done at London on June 1st, 1972, that Poland intends to accede to that Convention.

As a party to the 1959 Antarctic Treaty and, in particular, member of its Consultative Meetings Poland is interested in all measures aimed at a full conservation and a proper management of the Antarctic living resources in which seals play the special and important role. Poland's accession to the above-mentioned Convention would be an appropriate step to strengthen that Convention.

According to Article 12 of the Convention, any accession depends on the consent of all Contracting Parties. Taking this into account, the Polish Government has the honour to ask Her Majesty's Government to convey to all Contracting Parties the information about the Polish Government's intention and to seek a favourable attitude of all Contracting Parties towards this step.

The Ministry of Foreign Affairs avails itself of this opportunity to renew to the British Embassy the assurances of its high consideration.

Warsaw, 22 March, 1978

British Embassy

Warsaw

Dokument ratyfikacyjny Konwencji o ochronie fok antarktycznych

Odpis

W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Rada Państwa

Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 1 czerwca 1972 roku została sporządzona w Londynie Konwencja o ochronie fok antarktycznych.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za siłą obowiązującą zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że postanawia przystąpić do tej konwencji w imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz przyrzeka, że będzie ona niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 12 czerwca 1980 roku.

PRZEWODNICZĄCY RADY PAŃSTWA

/-/ Henryk Jabłoński

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Wojciech Wojtaszek

KONWENCJA O ZACHOWANIU ŻYWYCH ZASOBÓW MORSKICH ANTARKTYKI

sporządzona w Canberrze dnia 20 maja
1980 r.¹

Umawiające się strony,

uznając ważność ochrony środowiska naturalnego i zachowania integralności ekosystemu mórz otaczających Antarktydę;

biorąc pod uwagę skupienie żywych zasobów morskich w wodach Antarktyki oraz zwiększone zainteresowanie możliwościami wykorzystania tych zasobów jako źródła białka;

świadome pilnej konieczności zapewnienia zachowania żywych zasobów morskich Antarktyki;

uważając za niezbędne rozszerzenie wiedzy o morskim ekosystemie Antarktyki i jego składnikach w celu umożliwienia podejmowania decyzji o ich wykorzystaniu na podstawie międzynarodowych informacji naukowych;

przekonane, że zachowanie żywych zasobów morskich Antarktyki wymaga współpracy międzynarodowej z odpowiednim uwzględ-

CONVENTION ON THE CONSERVATION OF ANTARCTIC MARINE LIVING RESOURCES

drawn up at Canberra on May 20, 1980

The Contracting Parties,

Recognising the importance of safeguarding the environment and protecting the integrity of the ecosystem of the seas surrounding Antarctica;

Noting the concentration of marine living resources found in Antarctic waters and the increased interest in the possibilities offered by the utilization of these resources as a source of protein;

Conscious of the urgency of ensuring the conservation of Antarctic marine living resources;

Considering that it is essential to increase knowledge of the Antarctic marine ecosystem and its components so as to be able to base decisions on harvesting on sound scientific information;

Believing that the conservation of Antarctic marine living resources calls for international co-operation with due regard for the pro-

---

¹ Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki, sporządzona w Canberrze dnia 20 maja 1980 r. (Dz. U. z 1984 r. nr 61, poz. 314; Dz. U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087) Konwencja weszła w życie dnia 7 kwietnia 1982 r. i jej stronami jest obecnie 35 państw oraz dodatkowo Unia Europejska. Zob. też wykaz Państw-Stron Układu oraz Protokołu prezentowany w pkt. II.3 niniejszej książki. W niniejszej publikacji uwzględniono zmieniony tytuł Układu: „Układ Antarktyczny”, nie zaś „Układ w sprawie Antarktyki”.

nieniem postanowień Układu Antarktycznego oraz z czynnym współudziałem wszystkich państw prowadzących działalność badawczą lub eksploatacyjną wód Antarktyki,

uznając główną odpowiedzialność Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki za ochronę i zachowanie antarktycznego środowiska naturalnego, w szczególności ich odpowiedzialność wynikającą z artykułu IX, punkt 1 litera f) Układu Antarktycznego, dotyczącą ochrony i zachowania żywych zasobów Antarktyki;

przypominając o podjętych już przez Stronę Konsultatywną Układu Antarktycznego działaniach obejmujących w szczególności uzgodnione środki zachowania fauny i flory Antarktyki, jak również postanowienia Konwencji o ochronie fok antarktycznych;

mając na względzie troskę o zachowanie żywych zasobów morskich Antarktyki, wyrażoną na dziewiątym spotkaniu konsultacyjnym przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego oraz znaczenie postanowień Zalecenia IX - 2, które doprowadziło do przyjęcia niniejszej konwencji;

wierząc, że wykorzystanie wód otaczających kontynent Antarktydy wyłącznie w celach pokojowych oraz zapobieżenie, aby nie stały się one przyczyną lub przedmiotem nieporozumień międzynarodowych, odpowiada interesom całej ludzkości;

uznając, w świetle powyższego, że jest pożądane utworzenie odpowiedniego mechanizmu do wydawania zaleceń, popierania poczynań, podejmowania decyzji i koordynacji środków oraz badań naukowych niezbędnych do zapewnienia ochrony morskich organizmów żywych Antarktyki,

uzgodniły, co następuje:

visions of the Antarctic Treaty and with the active involvement of all States engaged in research or harvesting activities in Antarctic waters;

Recognising the prime responsibilities of the Antarctic Treaty Consultative Parties for the protection and preservation of the Antarctic environment and, in particular, their responsibilities under Article IX, paragraph 1(f) of the Antarctic Treaty in respect of the preservation and conservation of living resources in Antarctica;

Recalling the action already taken by the Antarctic Treaty Consultative Parties including in particular the Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Fauna and Flora, as well as the provisions of the Convention for the Conservation of Antarctic Seals;

Bearing in mind the concern regarding the conservation of Antarctic marine living resources expressed by the Consultative Parties at the Ninth Consultative Meeting of the Antarctic Treaty and the importance of the provisions of Recommendation IX-2 which led to the establishment of the present Convention;

Believing that it is in the interest of all mankind to preserve the waters surrounding the Antarctic continent for peaceful purposes only and to prevent their becoming the scene or object of international discord;

Recognising, in the light of the foregoing, that it is desirable to establish suitable machinery for recommending, promoting, deciding upon and co-ordinating the measures and scientific studies needed to ensure the conservation of Antarctic marine living organisms;

Have agreed as follows:

Artykuł I

1. Niniejsza konwencja ma zastosowanie do antarktycznych żywych zasobów morskich obszaru leżącego na południe od 60o szerokości geograficznej południowej oraz do antarktycznych żywych zasobów morskich obszaru znajdującego się pomiędzy tą szerokością a konwergencją antarktyczną, które stanowią część morskiego ekosystemu Antarktyki.
2. Określenie „żywe zasoby morskie Antarktyki” oznacza populacje ryb, mięczaków, skorupiaków oraz wszystkie inne gatunki żywych organizmów, włącznie z ptakami występującymi na południe od konwergencji antarktycznej.
3. Określenie „morski ekosystem Antarktyki” oznacza całokształt powiązań żywych zasobów morskich Antarktyki, wzajemnych i z otaczającym środowiskiem fizycznym.
4. Konwergencją antarktyczną jest linia łącząca następujące punkty, leżące na równoleżnikach szerokości geograficznej i południkach długości geograficznej:
50°S, 0°; 50°S, 30°E; 45°S, 30°E; 45°S, 80°E; 55°S, 80°E; 55°S, 150°E; 60°S, 150°E; 60°S, 50°W; 50°S, 50°W; 50°S, 0°.

Artykuł II

1. Celem niniejszej konwencji jest zachowanie żywych zasobów morskich Antarktyki.
2. W rozumieniu niniejszej konwencji określenie „zachowanie” obejmuje racjonalne wykorzystanie.
3. Wszelkie połowy i związana z nimi działalność na obszarze objętym niniejszą konwencją będą wykonywane zgodnie z po-

Article I

1. This Convention applies to the Antarctic marine living resources of the area south of 60° South latitude and to the Antarctic marine living resources of the area between that latitude and the Antarctic Convergence which form part of the Antarctic marine ecosystem.
2. Antarctic marine living resources means the populations of fin fish, molluscs, crustaceans and all other species of living organisms, including birds, found south of the Antarctic Convergence.
3. The Antarctic marine ecosystem means the complex of relationships of Antarctic marine living resources with each other and with their physical environment.
4. The Antarctic Convergence shall be deemed to be a line joining the following points along parallels of latitude and meridians of longitude:
50°S, 0°; 50°S, 30°E; 45°S, 30°E; 45°S, 80°E; 55°S, 80°E; 55°S, 150°E; 60°S, 150°E; 60°S, 50°W; 50°S, 50°W; 50°S, 0°.

Article II

1. The objective of this Convention is the conservation of Antarctic marine living resources.
2. For the purposes of this Convention, the term “conservation” includes rational use.
3. Any harvesting and associated activities in the area to which this Convention applies shall be conducted in accordance with the

stanowieniami niniejszej konwencji oraz z następującymi zasadami zachowania:

- a) zapobiegania spadkowi liczebności jakiegokolwiek odławianej populacji do poziomu granicznego, zapewniającego stałe jej uzupełnianie; w tym celu nie należy dopuszczać do spadku liczebności populacji poniżej poziomu zbliżonego do tego, który gwarantuje najwyższy roczny przyrost netto;
- b) utrzymania wzajemnych powiązań ekologicznych między populacjami odławianymi a zależnymi od nich i powiązanimi z nimi populacjami żywych zasobów morskich Antarktyki oraz odtwarzania populacji odłowionych do poziomu określonego pod literą a); oraz
- c) zapobiegania zmianom lub minimalizowania ryzyka zmian w ekosystemie morskim, potencjalnie nieodwracalnych w ciągu dwóch lub trzech dziesięcioleci, biorąc pod uwagę obecny stan wiedzy o bezpośrednim i pośrednim oddziaływaniu połowów, wpływie wprowadzania obcych gatunków, o skutkach związanej z tym działalności dla ekosystemu morskiego i o następstwach zmian w środowisku naturalnym, w celu umożliwienia długotrwałego zachowania żywych zasobów morskich Antarktyki.

Artykuł III

Umawiające się Strony, niezależnie od tego, czy są Stronami Układu Antarktycznego, uzgadniają, że na obszarze działania Układu Antarktycznego nie będą prowadzić żadnej działalności sprzecznej z zasadami i celami Układu i że w swych stosunkach wzajemnych są one związane zobowiązaniami wymienionymi w artykułach I i V Układu Antarktycznego.

provisions of this Convention and with the following principles of conservation:

- (a) prevention of decrease in the size of any harvested population to levels below those which ensure its stable recruitment. For this purpose its size should not be allowed to fall below a level close to that which ensures the greatest net annual increment;
- (b) maintenance of the ecological relationships between harvested, dependent and related populations of Antarctic marine living resources and the restoration of depleted populations to the levels defined in sub-paragraph (a) above; and
- (c) prevention of changes or minimization of the risk of changes in the marine ecosystem which are not potentially reversible over two or three decades, taking into account the state of available knowledge of the direct and indirect impact of harvesting, the effect of the introduction of alien species, the effects of associated activities on the marine ecosystem and of the effects of environmental changes, with the aim of making possible the sustained conservation of Antarctic marine living resources.

Article III

The Contracting Parties, whether or not they are Parties to the Antarctic Treaty, agree that they will not engage in any activities in the Antarctic Treaty area contrary to the principles and purposes of that Treaty and that, in their relations with each other, they are bound by the obligations contained in Articles I and V of the Antarctic Treaty.

Artykuł IV

1. W odniesieniu do obszaru objętego Układem Arktycznym wszystkie Umawiające się Strony - bez względu na to, czy są Stronami Układu - kierują się w swoich stosunkach wzajemnych postanowieniami artykułów IV i VI Układu Arktycznego.
2. Żadne postanowienia zawarte w niniejszej konwencji i żadne poczynania lub działalność, mające miejsce w czasie obowiązywania niniejszej konwencji, nie mogą:
  - a) stanowić podstawy do zgłaszania, podtrzymywania lub odrzucenia roszczenia do terytorialnej suwerenności na obszarze objętym Układem Antarktycznym lub stwarzać jakichkolwiek praw do suwerenności na obszarze obowiązywania Układu Antarktycznego;
  - b) być interpretowane jako zrzeczenie się lub pomniejszenie przez którąkolwiek spośród Umawiających się Stron bądź podważenie jakiegokolwiek prawa lub roszczenia albo podstawy do roszczenia do sprawowania jurysdykcji przez państwo nadbrzeżne zgodnie z prawem międzynarodowym w obrębie obszaru zastosowania niniejszej konwencji;
  - c) być interpretowane jako podważające pozycję którejkolwiek spośród Umawiających się Stron w sprawie uznania lub nieuznania przez nią jakiegokolwiek takiego prawa, roszczenia lub podstawy do roszczenia;
  - d) naruszać postanowień artykułu IV punkt 2 Układu Antarktycznego, stwierdzającego, że nie należy zgłaszać żadnego nowego roszczenia lub żadnego rozszerzenia istniejącego roszczenia do terytorialnej suwerenności w Antarktyce dopóty, dopóki Układu Antarktycznego pozostaje w mocy.

Article IV

1. With respect to the Antarctic Treaty area, all Contracting Parties, whether or not they are Parties to the Antarctic Treaty, are bound by Articles IV and VI of the Antarctic Treaty in their relations with each other.
2. Nothing in this Convention and no acts or activities taking place while the present Convention is in force shall:
  - (a) constitute a basis for asserting, supporting or denying a claim to territorial sovereignty in the Antarctic Treaty area or create any rights of sovereignty in the Antarctic Treaty area;
  - (b) be interpreted as a renunciation or diminution by any Contracting Party of, or as prejudicing, any right or claim or basis of claim to exercise coastal state jurisdiction under international law within the area to which this Convention applies;
  - (c) be interpreted as prejudicing the position of any Contracting Party as regards its recognition or non-recognition of any such right, claim or basis of claim;
  - (d) affect the provision of Article IV, paragraph 2, of the Antarctic Treaty that no new claim, or enlargement of an existing claim, to territorial sovereignty in Antarctica shall be asserted while the Antarctic Treaty is in force.

Artykuł V

1. Umawiające się Strony, niebędące stronami Układu Antarktycznego, uznają szczególne obowiązki i odpowiedzialność Stron konsultatywnych Układu Antarktycznego w zakresie ochrony i zachowania środowiska na obszarze obowiązywania Układu Antarktycznego.
2. Umawiające się Strony, niebędące stronami Układu Antarktycznego, są zgodne, że w swej działalności na obszarze zastosowania Układu Antarktycznego będą przestrzegać w odpowiednich przypadkach stosowania uzgodnionych środków zachowania fauny i flory Antarktyki oraz innych środków zaleconych przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego w wykonaniu przez nie swojej odpowiedzialności za ochronę środowiska Antarktyki przed wszelkimi rodzajami szkodliwej ingerencji człowieka.
3. W rozumieniu niniejszej konwencji określenie „Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego” oznacza Umawiające się Strony Układu Antarktycznego, których przedstawiciele uczestniczą w spotkaniach przewidzianych w artykule IX tego Układu.

Artykuł VI

Żadne postanowienia niniejszej konwencji nie naruszają praw i zobowiązań Umawiających się Stron, wynikających z Konwencji o uregulowaniu połowu wielorybów i Konwencji o ochronie fok antarktycznych.

Artykuł VII

1. Umawiające się Strony powołują i zgadzają się utrzymywać Komisję ds. zachowania żywych zasobów morskich Antarktyki, zwaną dalej „Komisją”.

Article V

1. The Contracting Parties which are not Parties to the Antarctic Treaty acknowledge the special obligations and responsibilities of the Antarctic Treaty Consultative Parties for the protection and preservation of the environment of the Antarctic Treaty area.
2. The Contracting Parties which are not Parties to the Antarctic Treaty agree that, in their activities in the Antarctic Treaty area, they will observe as and when appropriate the Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Fauna and Flora and such other measures as have been recommended by the Antarctic Treaty Consultative Parties in fulfilment of their responsibility for the protection of the Antarctic environment from all forms of harmful human interference.
3. For the purposes of this Convention, “Antarctic Treaty Consultative Parties” means the Contracting Parties to the Antarctic Treaty whose Representatives participate in meetings under Article IX of the Antarctic Treaty.

Article VI

Nothing in this Convention shall derogate from the rights and obligations of Contracting Parties under the International Convention for the Regulation of Whaling and the Convention for the Conservation of Antarctic Seals.

Article VII

1. The Contracting Parties hereby establish and agree to maintain the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources (hereinafter referred to as “the Commission”).

2. Skład Komisji jest następujący:

- a) każda Umawiająca się Strona, uczestnicząca w spotkaniu, na którym została przyjęta niniejsza konwencja, jest członkiem Komisji;
- b) każde Państwo - Strona, które przystąpiło do niniejszej konwencji zgodnie z artykułem XXIX, ma prawo być członkiem Komisji w okresie, gdy państwo to prowadzi badania lub połowy żywych zasobów morskich, do których stosuje się niniejszą konwencję;
- c) każda organizacja regionalnej integracji gospodarczej, która zgłosiła przystąpienie do niniejszej konwencji zgodnie z artykułem XXIX, ma prawo być członkiem Komisji w okresie, gdy państwa będące członkami tej organizacji mają do tego prawo;
- d) Umawiająca się Strona, pragnąca uczestniczyć w pracach Komisji zgodnie z literą b) i c), zawiadamia depozytariusza o tym, na jakiej podstawie chce ona stać się członkiem Komisji, i o swej gotowości do zaakceptowania obowiązujących środków ochrony. Depozytariusz powiadamia każdego członka Komisji o takim zawiadomieniu i o załączonych informacjach. W ciągu dwóch miesięcy po otrzymaniu od depozytariusza takiego zawiadomienia każdy członek Komisji może zażądać zwołania specjalnego posiedzenia Komisji w celu rozpatrzenia tej sprawy. Po otrzymaniu żądania depozytariusz zwołuje takie posiedzenie. Jeżeli żądanie zwołania posiedzenia nie zostało złożone, uważa się, że Umawiająca się Strona, która nadesłała zawiadomienie, spełnia wymagania członkostwa w Komisji.

2. Membership in the Commission shall be as follows:

- (a) each Contracting Party which participated in the meeting at which this Convention was adopted shall be a Member of the Commission;
- (b) each State Party which has acceded to this Convention pursuant to Article XXIX shall be entitled to be a Member of the Commission during such time as that acceding party is engaged in research or harvesting activities in relation to the marine living resources to which this Convention applies;
- (c) each regional economic integration organization which has acceded to this Convention pursuant to Article XXIX shall be entitled to be a Member of the Commission during such time as its States members are so entitled;
- (d) a Contracting Party seeking to participate in the work of the Commission pursuant to sub-paragraphs (b) and (c) above shall notify the Depositary of the basis upon which it seeks to become a Member of the Commission and of its willingness to accept conservation measures in force. The Depositary shall communicate to each member of the Commission such notification and accompanying information. Within two months of receipt of such communication from the Depositary, any Member of the Commission may request that a special meeting of the Commission be held to consider the matter. Upon receipt of such request, the Depositary shall call such a meeting. If there is no request for a meeting, the Contracting Party submitting the notification shall be deemed to have satisfied the requirements for Commission Membership.

3. Każdy członek Komisji będzie reprezentowany przez jednego przedstawiciela, któremu mogą towarzyszyć zastępcy i doradcy.

Artykuł VIII

Komisja ma osobowość prawną i korzysta na terytorium każdego Państwa - Strony z takich uprawnień, jakie mogą okazać się niezbędne do pełnienia jej funkcji i osiągnięcia celów niniejszej konwencji. Przywileje i immunitety, z których korzystać będzie Komisja oraz jej personel na terytorium któregośkolwiek Państwa - Strony, zostaną ustalone w drodze umowy między Komisją i zainteresowanym Państwem - Stroną.

Artykuł IX

1. Działalność Komisji polega na realizacji celów i zasad określonych w artykule II niniejszej konwencji. W tym celu Komisja będzie:
- a) ułatwiać prowadzenie badań i wszechstronne poznawanie żywych zasobów morskich Antarktyki oraz morskiego ekosystemu antarktycznego;
  - b) zbierać dane o stanie i zmianach w populacji żywych zasobów morskich Antarktyki oraz czynnikach wpływających na rozmieszczenie, liczebność i rozmnażanie gatunków odławianych oraz zależnych od nich i powiązanych z nimi gatunków lub populacji;
  - c) zapewniać uzyskiwanie danych statystycznych o połowach i nakładzie połowowym w odniesieniu do poławianych populacji;
  - d) analizować, rozpowszechniać i publikować informacje, o których mowa pod literą b) i c), oraz sprawozdania Komitetu Naukowego;

3. Each Member of the Commission shall be represented by one representative who may be accompanied by alternate representatives and advisers.

Article VIII

The Commission shall have legal personality and shall enjoy in the territory of each of the States Parties such legal capacity as may be necessary to perform its function and achieve the purposes of this Convention. The privileges and immunities to be enjoyed by the Commission and its staff in the territory of a State Party shall be determined by agreement between the Commission and the State Party concerned.

Article IX

1. The function of the Commission shall be to give effect to the objective and principles set out in Article II of this Convention. To this end, it shall:
- (a) facilitate research into and comprehensive studies of Antarctic marine living resources and of the Antarctic marine ecosystem;
  - (b) compile data on the status of and changes in population of Antarctic marine living resources and on factors affecting the distribution, abundance and productivity of harvested species and dependent or related species or populations;
  - (c) ensure the acquisition of catch and effort statistics on harvested populations;
  - (d) analyse, disseminate and publish the information referred to in sub-paragraphs (b) and (c) above and the reports of the Scientific Committee;

- e) ustalać potrzeby zachowania gatunków i analizować skuteczność środków ochrony;
  - f) formułować, przyjmować i rewidować środki ochrony, opierając się na najlepszych dostępnych informacjach naukowych, zgodnie z postanowieniami ustępu 5 niniejszego artykułu;
  - g) wprowadzać w życie system obserwacji oraz inspekcji, utworzony zgodnie z artykułem XXIV niniejszej konwencji;
  - h) prowadzić wszelką inną działalność, jaka jest niezbędna do osiągnięcia celów niniejszej konwencji.
2. Wymienione w ustępie 1 litera f) środki ochrony obejmują:
- a) określanie wielkości populacji dowolnego gatunku, jaką wolno odłowić w rejonie zastosowania niniejszej konwencji;
  - b) określanie rejonów i podrejonów na podstawie rozmieszczenia populacji żywych zasobów morskich Antarktyki;
  - c) określanie wielkości populacji, jaką wolno odłowić w rejonie i podrejonie;
  - d) określanie gatunków podlegających ochronie;
  - e) określanie wymiarów, wieku i - w odpowiednich przypadkach - płci gatunków, które wolno odławiać;
  - f) określanie dozwolonych i zakazanych okresów poławiania;
  - g) określanie obszarów, rejonów lub podrejonów otwartych lub zamkniętych dla badań naukowych lub ochrony, w tym specjalnych stref ochrony i badań naukowych;
- (e) identify conservation needs and analyse the effectiveness of conservation measures;
  - (f) formulate, adopt and revise conservation measures on the basis of the best scientific evidence available, subject to the provisions of paragraph 5 of this Article;
  - (g) implement the system of observation and inspection established under Article XXIV of this Convention;
  - (h) carry out such other activities as are necessary to fulfil the objective of this Convention.
2. The conservation measures referred to in paragraph 1(f) above include the following:
- (a) the designation of the quantity of any species which may be harvested in the area to which this Convention applies;
  - (b) the designation of regions and sub-regions based on the distribution of populations of Antarctic marine living resources;
  - (c) the designation of the quantity which may be harvested from the populations of regions and sub-regions;
  - (d) the designation of protected species;
  - (e) the designation of the size, age and, as appropriate, sex of species which may be harvested;
  - (f) the designation of open and closed seasons for harvesting;
  - (g) the designation of the opening and closing of areas, regions or sub-regions for purposes of scientific study or conservation, including special areas for protection and scientific study;

- h) regulację nakładu połowowego i metod poławiania, w tym narzędzi połowu, w szczególności w celu uniknięcia nadmiernej koncentracji połowów w jakimkolwiek rejonie lub podrejonie;
- i) podejmowanie innych środków ochrony, które Komisja uznaje za niezbędne do osiągnięcia celów niniejszej konwencji, w tym środków dotyczących oddziaływania połowów i związanej z nimi działalności na składniki ekosystemu morskiego inne niż odławiane populacje.
3. Komisja publikuje i prowadzi rejestr wszystkich obowiązujących środków ochrony.
4. Przy prowadzeniu działań wymienionych w ustępie 1 Komisja uwzględni w pełni zalecenia i rady Komitetu Naukowego.
5. Komisja uwzględni w pełni wszelkie właściwe środki i przepisy, przyjęte lub zalecone przez spotkania konsultacyjne zgodnie z artykułem IX Układu Antarktycznego, bądź też przyjęte lub zalecone przez właściwe komisje do spraw rybołówstwa, odpowiedzialne za gatunki, które mogą wystąpić w rejonie zastosowania niniejszej konwencji, aby uniknąć niezgodności między prawami i obowiązkami Umawiającej się Strony, wynikającymi z takich przepisów lub środków, a środkami ochrony, które mogą być przyjęte przez Komisję.
6. Środki ochrony przyjęte przez Komisję zgodnie z niniejszą konwencją są stosowane przez członków Komisji w następujący sposób:
- a) Komisja zawiadamia wszystkich członków Komisji o środkach ochrony;
- (h) regulation of the effort employed and methods of harvesting, including fishing gear, with a view, inter alia, to avoiding undue concentration of harvesting in any region or sub-region;
- (i) the taking of such other conservation measures as the Commission considers necessary for the fulfilment of the objective of this Convention, including measures concerning the effects of harvesting and associated activities on components of the marine ecosystem other than the harvested populations.
3. The Commission shall publish and maintain a record of all conservation measures in force.
4. In exercising its functions under paragraph 1 above, the Commission shall take full account of the recommendations and advice of the Scientific Committee.
5. The Commission shall take full account of any relevant measures or regulations established or recommended by the Consultative Meetings pursuant to Article IX of the Antarctic Treaty or by existing fisheries commissions responsible for species which may enter the area to which this Convention applies, in order that there shall be no inconsistency between the rights and obligations of a Contracting Party under such regulations or measures and conservation measures which may be adopted by the Commission.
6. Conservation measures adopted by the Commission in accordance with this Convention shall be implemented by Members of the Commission in the following manner:
- (a) the Commission shall notify conservation measures to all Members of the Commission;

- b) środki ochrony staną się obowiązujące dla wszystkich członków Komisji po upływie 180 dni od takiego zawiadomienia o nich, z wyjątkiem przypadków przewidzianych pod literą c) i d);
- c) jeżeli w ciągu dziewięćdziesięciu dni od zawiadomienia, o którym mowa pod literą a), członek Komisji zawiadomi Komisję o tym, że nie może przyjąć danego środka ochrony całkowicie lub częściowo, środek taki nie będzie obowiązywać tego członka Komisji we wspomnianym zakresie;
- d) w razie gdy którykolwiek członek Komisji powoła się na postępowanie, o którym mowa pod literą c), Komisja na wniosek któregośkolwiek jej członka zwoła posiedzenie w celu ponownego rozpatrzenia takiego środka ochrony. Podczas takiego posiedzenia oraz w okresie trzydziestu dni po nim każdy członek Komisji ma prawo oświadczyć, że nie może nadal akceptować tego środka ochrony i w takim przypadku wspomniany środek przestaje obowiązywać tego członka.

Artykuł X

1. Komisja będzie zwracać uwagę państw niebędących stronami niniejszej konwencji na wszelką działalność prowadzoną przez ich obywateli lub statki, która według opinii Komisji wpływa ujemnie na realizację celów niniejszej konwencji.
2. Komisja będzie zwracać uwagę wszystkich Umawiających się Stron na wszelką działalność, która według opinii Komisji wpływa ujemnie na osiągnięcie przez którąkolwiek Umawiającą się Stronę celów niniejszej konwencji lub na wykonywanie przez taką

- (b) conservation measures shall become binding upon all Members of the Commission 180 days after such notification, except as provided in subparagraphs (c) and (d) below;
- (c) if a Member of the Commission, within ninety days following the notification specified in sub-paragraph (a), notifies the Commission that it is unable to accept the conservation measure, in whole or in part, the measure shall not, to the extent stated, be binding upon that Member of the Commission;
- (d) in the event that any Member of the Commission invokes the procedure set forth in sub-paragraph (c) above, the Commission shall meet at the request of any Member of the Commission to review the conservation measure. At the time of such meeting and within thirty days following the meeting, any Member of the Commission shall have the right to declare that it is no longer able to accept the conservation measure, in which case the Member shall no longer be bound by such measure.

Article X

1. The Commission shall draw the attention of any State which is not a Party to this Convention to any activity undertaken by its nationals or vessels which, in the opinion of the Commission, affects the implementation of the objective of this Convention.
2. The Commission shall draw the attention of all Contracting Parties to any activity which, in the opinion of the Commission, affects the implementation by a Contracting Party of the objective of this Convention or the compliance by that Contracting

Umawiającą się Stronę jej zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji.

Artykuł XI

Komisja będzie dążyć do współpracy z Umawiającymi się Stronami, sprawującymi jurysdykcję w rejonach morskich przylegających do rejonu objętego niniejszą konwencją, w zakresie zachowania zasobu lub zasobów powiązanych ze sobą gatunków, występujących zarówno w obrębie tych rejonów, jak i w rejonie zastosowania niniejszej konwencji, w celu uzgodnienia środków ochrony stosowanych w odniesieniu do takich zasobów.

Artykuł XII

1. Decyzje Komisji w sprawach merytorycznych podejmowane są na zasadzie jednomyślności. Kwestię, czy dana sprawa jest merytoryczna, należy rozpatrywać jako sprawę merytoryczną.
2. Decyzje w innych sprawach niż te, o których mowa w ustępie 1, są podejmowane zwykłą większością głosów obecnych i głosujących członków Komisji.
3. Przy rozpatrywaniu przez Komisję sprawy wymagającej podjęcia decyzji powinno być wyraźnie zaznaczone, czy organizacja regionalnej integracji gospodarczej będzie uczestniczyć w podejmowaniu tej decyzji, a jeżeli tak, to czy będzie również uczestniczyć którekolwiek spośród państw członkowskich tej organizacji. Liczba Umawiających się Stron uczestniczących w takim charakterze nie powinna być większa niż liczba państw członkowskich organizacji regionalnej integracji gospodarczej, które są członkami Komisji.
4. Przy podejmowaniu decyzji zgodnie z niniejszym artykułem organizacja regionalnej integracji gospodarczej ma tylko jeden głos.

Party with its obligations under this Convention.

Article XI

The Commission shall seek to cooperate with Contracting Parties which may exercise jurisdiction in marine areas adjacent to the area to which this Convention applies in respect of the conservation of any stock or stocks of associated species which occur both within those areas and the area to which this Convention applies, with a view to harmonizing the conservation measures adopted in respect of such stocks.

Article XII

1. Decisions of the Commission on matters of substance shall be taken by consensus. The question of whether a matter is one of substance shall be treated as a matter of substance.
2. Decisions on matters other than those referred to in paragraph 1 above shall be taken by a simple majority of the Members of the Commission present and voting.
3. In Commission consideration of any item requiring a decision, it shall be made clear whether a regional economic integration organization will participate in the taking of the decision and, if so, whether any of its member States will also participate. The number of Contracting Parties so participating shall not exceed the number of member States of the regional economic integration organization which are Members of the Commission.
4. In the taking of decisions pursuant to this Article, a regional economic integration organization shall have only one vote.

Artykuł XIII

1. Siedzibę Komisji ustanawia się w Hobart w Tasmanii w Australii.
2. Komisja odbywa regularne coroczne posiedzenia. Inne posiedzenia mogą odbywać się również na prośbę jednej trzeciej członków Komisji, jeśli niniejsza konwencja nie stanowi inaczej. Pierwsze posiedzenie Komisji odbędzie się w ciągu trzech miesięcy po wejściu w życie niniejszej konwencji, pod warunkiem że wśród Umawiających się Stron będą przynajmniej dwa państwa prowadzące połowy na obszarze objętym niniejszą konwencją. W każdym razie pierwsze posiedzenie odbędzie się w ciągu roku od dnia wejścia konwencji w życie. Depozytariusz przeprowadzi konsultacje z Państwami - sygnatariuszami konwencji w sprawie pierwszego posiedzenia Komisji, biorąc pod uwagę to, że szerokie przedstawicielstwo tych Państw jest niezbędne do skutecznej pracy Komisji.
3. Depozytariusz zwoła pierwsze posiedzenie Komisji w siedzibie Komisji. Następne posiedzenia Komisji będą się odbywać w jej siedzibie, chyba że Komisja postanowi inaczej.
4. Komisja wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i zastępcę, przy czym każdy z nich jest wybierany na dwa lata i może być wybrany ponownie na dodatkową kadencję. Jednakże pierwszy przewodniczący będzie wybrany na początkową kadencję trzyletnią. Przewodniczący i zastępca nie mogą być przedstawicielami tej samej Umawiającej się Strony.
5. Komisja przyjmuje zasady proceduralne odbywania swych posiedzeń, z wyjątkiem

Article XIII

1. The headquarters of the Commission shall be established at Hobart, Tasmania, Australia.
2. The Commission shall hold a regular annual meeting. Other meetings shall also be held at the request of one-third of its members and as otherwise provided in this Convention. The first meeting of the Commission shall be held within three months of the entry into force of this Convention, provided that among the Contracting Parties there are at least two States conducting harvesting activities within the area to which this Convention applies. The first meeting shall, in any event, be held within one year of the entry into force of this Convention. The Depositary shall consult with the signatory States regarding the first Commission meeting, taking into account that a broad representation of such States is necessary for the effective operation of the Commission.
3. The Depositary shall convene the first meeting of the Commission at the headquarters of the Commission. Thereafter, meetings of the Commission shall be held at its headquarters, unless it decides otherwise.
4. The Commission shall elect from among its members a Chairman and Vice-Chairman, each of whom shall serve for a term of two years and shall be eligible for re-election for one additional term. The first Chairman shall, however, be elected for an initial term of three years. The Chairman and Vice-Chairman shall not be representatives of the same Contracting Party.
5. The Commission shall adopt and amend as necessary the rules of procedure for

spraw wymienionych w art. XII niniejszej konwencji, i w razie potrzeby wprowadza do nich poprawki.

6. Komisja może powoływać takie organy pomocnicze, jakie będą niezbędne do wykonywania jej funkcji.

Artykuł XIV

1. Umawiające się Strony powołują Komitet Naukowy ds. ochrony żywych zasobów morskich Antarktyki (zwany dalej „Komitetem Naukowym”), który jest organem doradczym Komisji. Komitet Naukowy odbywa swoje posiedzenia z reguły w siedzibie Komisji, jeśli nie postanowi on inaczej.
2. Każdy członek Komisji będzie członkiem Komitetu Naukowego i wyznaczy jednego przedstawiciela z odpowiednimi kwalifikacjami naukowymi, któremu mogą towarzyszyć inni eksperci i doradcy.
3. W miarę potrzeby Komitet Naukowy może zasięgać rady innych uczonych i ekspertów, powoływanych ad hoc.

Artykuł XV

1. Komitet Naukowy stanowi forum dla konsultacji i współpracy w dziedzinie zbierania, studiowania i wymiany informacji o morskich żywych zasobach, do których stosuje się niniejszą konwencję. Komitet Naukowy zachęca i przyczynia się do współpracy w dziedzinie badań naukowych w celu poszerzania wiedzy o żywych zasobach morskiego ekosystemu Antarktyki.
2. Komitet Naukowy prowadzi działalność, jaka może być zlecona przez Komisję dla osiągnięcia celów niniejszej konwencji,

the conduct of its meetings, except with respect to the matters dealt with in Article XII of this Convention.

6. The Commission may establish such subsidiary bodies as are necessary for the performance of its functions.

Article XIV

1. The Contracting Parties hereby establish the Scientific Committee for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources (hereinafter referred to as “the Scientific Committee”) which shall be a consultative body to the Commission. The Scientific Committee shall normally meet at the headquarters of the Commission unless the Scientific Committee decides otherwise.
2. Each Member of the Commission shall be a member of the Scientific Committee and shall appoint a representative with suitable scientific qualifications who may be accompanied by other experts and advisers.
3. The Scientific Committee may seek the advice of other scientists and experts as may be required on an ad hoc basis.

Article XV

1. The Scientific Committee shall provide a forum for consultation and cooperation concerning the collection, study and exchange of information with respect to the marine living resources to which this Convention applies. It shall encourage and promote cooperation in the field of scientific research in order to extend knowledge of the marine living resources of the Antarctic marine ecosystem.
2. The Scientific Committee shall conduct such activities as the Commission may direct in pursuance of the objective of this

a mianowicie:

- a) ustala kryteria i metody podejmowania decyzji dotyczących środków ochrony, wymienionych w artykule IX niniejszej konwencji;
  - b) regularnie ocenia stan i tendencje zmian w populacji żywych zasobów morskich Antarktyki;
  - c) analizuje dane o bezpośrednim i pośrednim wpływie połowów na populacje żywych zasobów morskich Antarktyki;
  - d) ocenia skutki proponowanych zmian metod lub poziomów odłowu i proponowanych środków zachowania zasobów;
  - e) przekazuje Komisji na jej żądanie lub z własnej inicjatywy oceny, analizy, sprawozdania i zalecenia dotyczące środków i badań pomocniczych dla osiągnięcia celów niniejszej konwencji;
  - f) opracowuje propozycje dotyczące realizacji międzynarodowych i krajowych programów badań żywych zasobów morskich Antarktyki.
3. Spełniając swoje funkcje Komitet Naukowy uwzględni pracę innych właściwych organizacji technicznych i naukowych oraz działalność naukową, prowadzoną w ramach Układu Antarktycznego.

Artykuł XVI

1. Pierwsze posiedzenie Komitetu Naukowego odbędzie się nie później niż w trzy miesiące po pierwszym posiedzeniu Komisji. Następnie Komitet Naukowy będzie odbywać swoje posiedzenia tak często, jak to jest konieczne do wykonania jego zadań.
2. Komitet Naukowy przyjmuje swoje zasady

Convention and shall:

- (a) establish criteria and methods to be used for determinations concerning the conservation measures referred to in Article IX of this Convention;
  - (b) regularly assess the status and trends of the populations of Antarctic marine living resources;
  - (c) analyse data concerning the direct and indirect effects of harvesting on the populations of Antarctic marine living resources;
  - (d) assess the effects of proposed changes in the methods or levels of harvesting and proposed conservation measures;
  - (e) transmit assessments, analyses, reports and recommendations to the Commission as requested or on its own initiative regarding measures and research to implement the objective of this Convention;
  - (f) formulate proposals for the conduct of international and national programs of research into Antarctic marine living resources.
3. In carrying out its functions, the Scientific Committee shall have regard to the work of other relevant technical and scientific organizations and to the scientific activities conducted within the framework of the Antarctic Treaty.

Article XVI

1. The first meeting of the Scientific Committee shall be held within three months of the first meeting of the Commission. The Scientific Committee shall meet thereafter as often as may be necessary to fulfil its functions.
2. The Scientific Committee shall adopt and

proceduralne i - w razie potrzeby - wprowadza do nich poprawki. Zasady te i wszelkie ich zmiany są zatwierdzane przez Komisję. Zasady proceduralne obejmują tryb przedstawiania opinii mniejszości członków Komitetu.

3. Komitet Naukowy może za zgodą Komisji powoływać takie organy pomocnicze, jakie będą niezbędne do wykonania jego zadań.

Artykuł XVII

1. Komisja powołuje sekretarza wykonawczego w celu zapewnienia działania Komisji i Komitetu Naukowego, zgodnie z trybem i na warunkach ustalonych przez Komisję. Sekretarza wykonawczego powołuje się na okres czterech lat i może on być powołany ponownie.
2. Komisja określi skład personelu sekretariatu w koniecznym zakresie, a sekretarz wykonawczy powołuje personel sekretariatu, kieruje nim i nadzoruje jego pracę zgodnie z zasadami postępowania, trybem i warunkami, ustalonymi przez Komisję.
3. Sekretarz wykonawczy i sekretariat wykonują zadania powierzone im przez Komisję.

Artykuł XVIII

Oficjalnymi językami Komisji i Komitetu Naukowego są: angielski, francuski, hiszpański i rosyjski.

Artykuł XIX

1. Na każdym dorocznym posiedzeniu Komisja zatwierdza na zasadzie jednogłośnie swój budżet i budżet Komitetu Naukowego.
2. Sekretarz wykonawczy sporządza projekt budżetu Komisji, Komitetu Naukowego

amend as necessary its rules of procedure. The rules and any amendments thereto shall be approved by the Commission. The rules shall include procedures for the presentation of minority reports.

3. The Scientific Committee may establish, with the approval of the Commission, such subsidiary bodies as are necessary for the performance of its functions.

Article XVII

1. The Commission shall appoint an Executive Secretary to serve the Commission and Scientific Committee according to such procedures and on such terms and conditions as the Commission may determine. His term of office shall be for four years and he shall be eligible for re-appointment.
2. The Commission shall authorize such staff establishment for the Secretariat as may be necessary and the Executive Secretary shall appoint, direct and supervise such staff according to such rules and procedures and on such terms and conditions as the Commission may determine.
3. The Executive Secretary and Secretariat shall perform the functions entrusted to them by the Commission.

Article XVIII

The official languages of the Commission and of the Scientific Committee shall be English, French, Russian and Spanish.

Article XIX

1. At each annual meeting, the Commission shall adopt by consensus its budget and the budget of the Scientific Committee.
2. draft budget for the Commission and the Scientific Committee and any subsidiary

i wszelkich organów pomocniczych oraz przedstawia go członkom Komisji co najmniej na sześćdziesiąt dni przed rozpoczęciem dorocznego posiedzenia Komisji.

3. Każdy członek Komisji wpłaca swoją składkę do budżetu. W okresie pięciu lat od wejścia w życie niniejszej konwencji każdy członek Komisji wnosi jednakową składkę. Następnie składka jest ustalana według dwóch kryteriów: wysokości odłowu oraz równego udziału dla wszystkich członków Komisji. Komisja określa na zasadzie jednoznaczności proporcje, według których mają być stosowane te dwa kryteria.
4. Działalność finansowa Komisji i Komitetu Naukowego jest prowadzona zgodnie z przepisami finansowymi, przyjętymi przez Komisję, i podlega dorocznej kontroli księgowej, dokonywanej przez rewidentów księgowych z zewnątrz, wybranych przez Komisję.
5. Każdy członek Komisji uczestniczy na własny koszt w posiedzeniach Komisji i Komitetu Naukowego.
6. Członek Komisji, który nie zapłacił swej składki w ciągu dwóch kolejnych lat, będzie przez czas zalegania z opłaceniem składki pozbawiony prawa uczestniczenia w podejmowaniu przez Komisję decyzji.

Artykuł XX

1. Członkowie Komisji co roku dostarczają Komisji i Komitetowi Naukowemu w maksymalnie szerokim zakresie dane i informacje statystyczne, biologiczne oraz inne, potrzebne Komisji oraz Komitetowi Naukowemu do pełnienia ich funkcji.

bodies shall be prepared by the Executive Secretary and submitted to the Members of the Commission at least sixty days before the annual meeting of the Commission.

3. Each Member of the Commission shall contribute to the budget. Until the expiration of five years after the entry into force of this Convention, the contribution of each Member of the Commission shall be equal. Thereafter the contribution shall be determined in accordance with two criteria: the amount harvested and an equal sharing among all Members of the Commission. The Commission shall determine by consensus the proportion in which these two criteria shall apply.
4. The financial activities of the Commission and Scientific Committee shall be conducted in accordance with financial regulations adopted by the Commission and shall be subject to an annual audit by external auditors selected by the Commission.
5. Each Member of the Commission shall meet its own expenses arising from attendance at meetings of the Commission and of the Scientific Committee.
6. A Member of the Commission that fails to pay its contributions for two consecutive years shall not, during the period of its default, have the right to participate in the taking of decisions in the Commission.

Article XX

1. The Members of the Commission shall, to the greatest extent possible, provide annually to the Commission and to the Scientific Committee such statistical, biological and other data and information as the Commission and Scientific Committee may require in the exercise of their functions.

2. Członkowie Komisji dostarczają w ustalony sposób i w ustalonych odstępach czasu informacje o swojej działalności połowowej, w tym o rejonach połowów i o statkach, w celu umożliwienia sporządzenia zestawień wiarygodnych danych statystycznych o połowach i nakładach połowowych.
3. Członkowie Komisji dostarczają jej w ustalonych odstępach czasu informacje o krokach podjętych w celu realizacji przyjętych przez Komisję środków zachowania zasobów.
4. Członkowie Komisji uzgadniają, że we wszelkiej prowadzonej przez nich działalności połowowej będą wykorzystywane możliwości zbierania danych koniecznych do oceny oddziaływania połowów.

Artykuł XXI

1. Każda Umawiająca się Strona podejmie odpowiednie kroki w ramach swoich kompetencji w celu zapewnienia przestrzegania postanowień niniejszej konwencji oraz realizacji przyjętych przez Komisję środków zachowania zasobów, obowiązujących daną Stronę zgodnie z artykułem IX niniejszej konwencji.
2. Każda Umawiająca się Strona będzie przekazywać Komisji informacje o krokach podjętych zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, nie wyłączając informacji o zastosowanych sankcjach w przypadku jakiegokolwiek naruszenia.

Artykuł XXII

1. Każda Umawiająca się Strona zobowiązuje się do podejmowania odpowiednich wysiłków, zgodnych z Kartą Narodów Zjednoczonych, w celu przeciwstawienia się jakiegokolwiek działalności sprzecznej z celami niniejszej konwencji.

2. The Members of the Commission shall provide, in the manner and at such intervals as may be prescribed, information about their harvesting activities, including fishing areas and vessels, so as to enable reliable catch and effort statistics to be compiled.
3. The Members of the Commission shall provide to the Commission at such intervals as may be prescribed information on steps taken to implement the conservation measures adopted by the Commission.
4. The Members of the Commission agree that in any of their harvesting activities, advantage shall be taken of opportunities to collect data needed to assess the impact of harvesting.

Article XXI

1. Each Contracting Party shall take appropriate measures within its competence to ensure compliance with the provisions of this Convention and with conservation measures adopted by the Commission to which the Party is bound in accordance with Article IX of this Convention.
2. Each Contracting Party shall transmit to the Commission information on measures taken pursuant to paragraph 1 above, including the imposition of sanctions for any violation.

Article XXII

1. Each Contracting Party undertakes to exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in any activity contrary to the objective of this Convention.

2. Każda Umawiająca się Strona będzie komunikować Komisji o wszelkiej takiej działalności, o której będzie jej wiadomo.

Artykuł XXIII

1. Komisja i Komitet Naukowy współpracują ze Stronami Konsultatywnymi Układu Antarktycznego w sprawach wchodzących w zakres kompetencji tych ostatnich.
2. Komisja i Komitet Naukowy w razie potrzeby współpracują z Organizacją do spraw Wyżywienia i Rolnictwa Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz z innymi organizacjami wyspecjalizowanymi.
3. Komisja i Komitet Naukowy będą dążyć w razie potrzeby do rozwijania roboczych stosunków współpracy z organizacjami międzyrządowymi i pozarządowymi, które mogą pomóc w ich działalności, w tym z Naukowym Komitetem Badań Antarktycznych, Naukowym Komitetem Badań Oceanicznych i Międzynarodową Komisją Wielorybniczą.
4. Komisja może zawierać porozumienia z organizacjami wymienionymi w niniejszym artykule oraz w razie potrzeby z innymi organizacjami. Komisja i Komitet Naukowy mogą zaprosić takie organizacje do wystania obserwatorów na swoje posiedzenia i na posiedzenia swoich organów pomocniczych.

Artykuł XXIV

1. W celu przyczynienia się do osiągnięcia celów zapewnienia przestrzegania postanowień niniejszej konwencji Umawiająca się Strona uzgodniły, że należy utworzyć system obserwacji oraz inspekcji.
2. System obserwacji oraz inspekcji zostanie opracowany przez Komisję na podstawie następujących zasad:

2. Each Contracting Party shall notify the Commission of any such activity which comes to its attention.

Article XXIII

1. The Commission and the Scientific Committee shall co-operate with the Antarctic Treaty Consultative Parties on matters falling within the competence of the latter.
2. The Commission and the Scientific Committee shall co-operate, as appropriate, with the Food and Agriculture Organisation of the United Nations and with other Specialised Agencies.
3. The Commission and the Scientific Committee shall seek to develop cooperative working relationships, as appropriate, with inter-governmental and nongovernmental organizations which could contribute to their work, including the Scientific Committee on Antarctic Research, the Scientific Committee on Oceanic Research and the International Whaling Commission.
4. The Commission may enter into agreements with the organizations referred to in this Article and with other organizations as may be appropriate. The Commission and the Scientific Committee may invite such organizations to send observers to their meetings and to meetings of their subsidiary bodies.

Article XXIV

1. In order to promote the objective and ensure observance of the provisions of this Convention, the Contracting Parties agree that a system of observation and inspection shall be established.
2. The system of observation and inspection shall be elaborated by the Commission on the basis of the following principles:

- a) Umawiające się Strony współpracują ze sobą w celu zapewnienia skutecznego stosowania systemu obserwacji oraz inspekcji, uwzględniając istniejącą praktykę międzynarodową. System ten obejmuje, między innymi, postępowanie w sprawie wkroczenia na statek i prowadzenia inspekcji przez obserwatorów i inspektorów wyznaczonych przez członków Komisji oraz postępowanie państwa bandery statku w sprawie wszczęcia śledztwa i stosowania sankcji, opartych na dowodach uzyskanych w wyniku takiego wkroczenia na statek oraz inspekcji. Sprawozdanie o przeprowadzonym śledztwie i zastosowanych sankcjach włącza się do informacji wymienionych w artykule XXI niniejszej konwencji;
- b) w celu sprawdzenia przestrzegania środków przyjętych zgodnie z niniejszą konwencją obserwację oraz inspekcję przeprowadza się na pokładzie statków prowadzących badania naukowe lub połowy żywych zasobów morskich w rejonie, do którego stosuje się niniejszą konwencję, za pośrednictwem obserwatorów lub inspektorów wyznaczonych przez członków Komisji i działających zgodnie z warunkami, które zostaną ustalone przez Komisję;
- c) wyznaczeni obserwatorzy i inspektorzy podlegają jurysdykcji Umawiającej się Strony, której są obywatelami. Składają oni sprawozdanie członkowi Komisji, przez którego zostali wyznaczeni, a on z kolei składa sprawozdanie Komisji.
3. Przed utworzeniem systemu obserwacji oraz inspekcji członkowie Komisji będą dążyć do opracowania tymczasowych sposobów wyznaczania obserwatorów oraz inspektorów, przy czym tak wyznaczeni obserwatorzy oraz inspektorzy będą
- (a) Contracting Parties shall cooperate with each other to ensure the effective implementation of the system of observation and inspection, taking account of the existing international practice. This system shall include, inter alia, procedures for boarding and inspection by observers and inspectors designated by the Members of the Commission and procedures for flag state prosecution and sanctions on the basis of evidence resulting from such boarding and inspections. A report of such prosecutions and sanctions imposed shall be included in the information referred to in Article XXI of this Convention;
- (b) in order to verify compliance with measures adopted under this Convention, observation and inspection shall be carried out on board vessels engaged in scientific research or harvesting of marine living resources in the area to which this Convention applies, through observers and inspectors designated by the Members of the Commission and operating under terms and conditions to be established by the Commission;
- (c) designated observers and inspectors shall remain subject to the jurisdiction of the Contracting Party of which they are nationals. They shall report to the Member of the Commission by which they have been designated which in turn shall report to the Commission.
3. Pending the establishment of the system of observation and inspection, the Members of the Commission shall seek to establish interim arrangements to designate observers and inspectors and such designated observers and inspectors shall be

uprawnieni do przeprowadzania inspekcji zgodnie z zasadami wymienionymi w powyższym ustępie 2.

Artykuł XXV

1. W razie powstania jakiegokolwiek sporu między dwiema lub kilkoma Umawiającymi się Stronami, dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji, takie Umawiające się Strony konsultują się ze sobą w celu rozstrzygnięcia sporu w drodze rokowań, badań, pośrednictwa, pojednania, arbitrażu, postępowania sądowego lub innych pokojowych środków, według ich własnego wyboru.
2. Każdy tego rodzaju spór, który nie zostanie w ten sposób rozstrzygnięty, będzie przekazywany, w każdym przypadku za zgodą wszystkich Stron uczestniczących w sporze, do rozstrzygnięcia Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości albo do arbitrażu, jednakże brak zgody co do przekazania sporu Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości albo do arbitrażu nie zwalnia Stron uczestniczących w sporze od obowiązku kontynuowania poszukiwań rozstrzygnięcia sporu za pomocą jednego ze środków pokojowych wymienionych w ustępie 1 niniejszego artykułu.
3. W razie przekazania sporu do arbitrażu, powołuje się sąd arbitrażowy zgodnie z postanowieniami zawartymi w załączniku do niniejszej konwencji.

Artykuł XXVI

1. Niniejsza konwencja jest otwarta do podpisu w Canberze od dnia 1 sierpnia do 31 grudnia 1980 r. przez państwa, które uczestniczyły w Konferencji w sprawie zachowania żywych zasobów morskich Antarktyki, odbytej w Canberze w dniach 7-20 maja 1980 r.

entitled to carry out inspections in accordance with the principles set out in paragraph 2 above.

Article XXV

1. If any dispute arises between two or more of the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Convention, those Contracting Parties shall consult among themselves with a view to having the dispute resolved by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement or other peaceful means of their own choice.
2. Any dispute of this character not so resolved shall, with the consent in each case of all Parties to the dispute, be referred for settlement to the International Court of Justice or to arbitration; but failure to reach agreement on reference to the International Court or to arbitration shall not absolve Parties to the dispute from the responsibility of continuing to seek to resolve it by any of the various peaceful means referred to in paragraph 1 above.
3. In cases where the dispute is referred to arbitration, the arbitral tribunal shall be constituted as provided in the Annex to this Convention.

Article XXVI

1. This Convention shall be open for signature at Canberra from 1 August to 31 December 1980 by the States participating in the Conference on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources held at Canberra from 7 to 20 May 1980.

2. Państwa, które w ten sposób podpisały niniejszą konwencję, będą pierwotnymi sygnatariuszami konwencji.

Artykuł XXVII

1. Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji, zatwierdzeniu lub przyjęciu przez państwa, które ją podpisały.
2. Dokumenty ratyfikacji, zatwierdzenia lub przyjęcia składa się na przechowanie rządowi Australii, który jest depozytariuszem.

Artykuł XXVIII

1. Niniejsza konwencja wchodzi w życie trzydziestego dnia po dniu złożenia na przechowanie przez państwa wymienione w ustępie 1 artykułu XXVI niniejszej konwencji ósmego dokumentu ratyfikacji, zatwierdzenia lub przyjęcia.
2. W stosunku do każdego państwa lub organizacji regionalnej integracji gospodarczej, które po dacie wejścia w życie niniejszej konwencji złożą dokumenty ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia po dacie złożenia tych dokumentów.

Artykuł XXIX

1. Niniejsza konwencja pozostaje otwarta do przystąpienia dla wszystkich państw, które są zainteresowane w działalności badawczej lub połowowej odnoszącej się do żywych zasobów morskich, do których stosuje się niniejszą konwencję.
2. Do niniejszej konwencji mogą przystąpić utworzone przez suwerenne państwa organizacje regionalnej integracji gospodarczej, w których skład wchodzi jedno lub więcej państw - członków Komisji i którym

2. The States which so sign will be the original signatory States of the Convention.

Article XXVII

1. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by signatory States.
2. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of Australia, hereby designated as the Depository.

Article XXVIII

1. This Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of the eighth instrument of ratification, acceptance or approval by States referred to in paragraph 1 of Article XXVI of this Convention.
2. With respect to each State or regional economic integration organization which subsequent to the date of entry into force of this Convention deposits an instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day following such deposit.

Article XXIX

1. This Convention shall be open for accession by any State interested in research or harvesting activities in relation to the marine living resources to which this Convention applies.
2. This Convention shall be open for accession by regional economic integration organizations constituted by sovereign States which include among their members one or more States Members of the Com-

państwa członkowskie organizacji przekazały w pełni lub częściowo kompetencje dotyczące spraw objętych niniejszą konwencją. Przystąpienie takich organizacji regionalnej integracji gospodarczej będzie przedmiotem konsultacji między członkami Komisji.

Artykuł XXX

1. Niniejsza konwencja może być zmieniona w dowolnym czasie.
2. Jeżeli jedna trzecia członków Komisji wypowie się za przeprowadzeniem konferencji w celu omówienia zaproponowanej zmiany, depozytariusz zwoła taką konferencję.
3. Poprawka wchodzi w życie po otrzymaniu przez depozytariusza od wszystkich członków Komisji dokumentów jej ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia.
4. Poprawka ta wchodzi w życie w stosunku do którejkolwiek Umawiającej się Strony po otrzymaniu przez depozytariusza zawiadomienia o ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu tej poprawki. Każda Umawiająca się Strona, od której takie zawiadomienie nie zostało otrzymane w ciągu jednego roku od dnia wejścia w życie tej poprawki, zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu, jest uważana za Stronę, która wystąpiła z niniejszej konwencji.

Artykuł XXXI

1. Każda Umawiająca się Strona może wystąpić z niniejszej konwencji 30 czerwca każdego roku, kierując nie później niż 1 stycznia tego samego roku pisemne zawiadomienie do depozytariusza, który po otrzymaniu takiego zawiadomienia natychmiast przekazuje je pozostałym Umawiającym się Stronom.

mission and to which the States members of the organization have transferred, in whole or in part, competences with regard to the matters covered by this Convention. The accession of such regional economic integration organizations shall be the subject of consultations among Members of the Commission.

Article XXX

1. This Convention may be amended at any time.
2. If one-third of the Members of the Commission request a meeting to discuss a proposed amendment the Depositary shall call such a meeting.
3. An amendment shall enter into force when the Depositary has received instruments of ratification, acceptance or approval thereof from all the Members of the Commission.
4. Such amendment shall thereafter enter into force as to any other Contracting Party when notice of ratification, acceptance or approval by it has been received by the Depositary. Any such Contracting Party from which no such notice has been received within a period of one year from the date of entry into force of the amendment in accordance with paragraph 3 above shall be deemed to have withdrawn from this Convention.

Article XXXI

1. Any Contracting Party may withdraw from this Convention on 30 June of any year, by giving written notice no later than 1 January of the same year to the Depositary, which, upon receipt of such a notice, shall communicate it forthwith to the other Contracting Parties.

2. Każda inna Umawiająca się Strona może w ciągu sześćdziesięciu dni po otrzymaniu kopii takiego pisemnego zawiadomienia od depozytariusza również zawiadomić pisemnie o swym wystąpieniu i w takim przypadku w stosunku do Umawiającej się Strony, która wystosowała takie zawiadomienie, konwencja traci moc 30 czerwca tego samego roku.
3. Wystąpienie z konwencji jakiegokolwiek członka Komisji nie zwalnia go od zobowiązań finansowych wynikających z niniejszej konwencji.

Artykuł XXXII

Depozytariusz zawiadamia wszystkie Umawiające się Strony o:

- a) podpisaniu niniejszej konwencji i złożeniu na przechowanie dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- b) dacie wejścia w życie niniejszej konwencji oraz jakichkolwiek poprawek do niej.

Artykuł XXXIII

1. Niniejsza konwencja, której teksty w językach angielskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim są jednakowo autentyczne, zostanie złożona na przechowanie rządowi Australii, który przekaze jej uwierzytelnione kopie wszystkim Stronom, które ją podpisały i które do niej przystąpiły.
2. Niniejsza konwencja zostaje zarejestrowana przez depozytariusza zgodnie z postanowieniami artykułu 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Sporządzono w Canberze dnia dwudziestego maja 1980 r.

2. Any other Contracting Party may, within sixty days of the receipt of a copy of such a notice from the Depositary, give written notice of withdrawal to the Depositary in which case the Convention shall cease to be in force on 30 June of the same year with respect to the Contracting Party giving such notice.
3. Withdrawal from this Convention by any Member of the Commission shall not affect its financial obligations under this Convention.

Article XXXII

The Depositary shall notify all Contracting Parties of the following:

- (a) signatures of this Convention and the deposit of instruments of ratification, acceptance, approval or accession;
- (b) the date of entry into force of this Convention and of any amendment thereto.

Article XXXIII

1. This Convention, of which the English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Government of Australia which shall transmit duly certified copies thereof to all signatory and acceding Parties.
2. This Convention shall be registered by the Depositary pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations. Drawn up at Canberra this twentieth day of May 1980.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized, have signed this Convention.

ZAŁĄCZNIK DOTYCZĄCY SĄDU ARBITRAŻOWEGO

1. Sąd arbitrażowy wymieniony w ustępie 3 artykułu XXV składa się z trzech arbitrów, mianowanych w następujący sposób:
  - a) Strona wszczynająca postępowanie komunikuje nazwisko arbitra drugiej stronie, która z kolei w ciągu 40 dni po uzyskaniu takiego zawiadomienia podaje nazwisko drugiego arbitra. W ciągu 60 dni po mianowaniu drugiego arbitra strony mianują trzeciego arbitra, który nie jest obywatelem żadnej z tych stron i nie ma obywatelstwa którejkolwiek spośród obu pierwszych arbitrów. Trzeci arbiter jest przewodniczącym sądu.
  - b) W razie gdy drugi arbiter nie zostanie mianowany w ustalonym terminie lub gdy strony w ustalonym terminie nie osiągną porozumienia dotyczącego mianowania trzeciego arbitra, to na prośbę którejkolwiek ze stron arbitra tego mianuje Sekretarz Generalny Stałego Trybunału Arbitrażowego spośród osób, które cieszą się dobrą opinią międzynarodową i nie są obywatelami państwa będącego stroną niniejszej konwencji.
2. Sąd arbitrażowy ustala swoją siedzibę i przyjmuje swoje własne przepisy proceduralne.
3. Decyzje sądu arbitrażowego są podejmowane większością głosów jego członków, którym nie wolno wstrzymywać się od głosu.

ANNEX FOR AN ARBITRAL TRIBUNAL

1. The arbitral tribunal referred to in paragraph 3 of Article XXV shall be composed of three arbitrators who shall be appointed as follows:
  - (a) The Party commencing proceedings shall communicate the name of an arbitrator to the other Party which, in turn, within a period of forty days following such notification, shall communicate the name of the second arbitrator. The Parties shall, within a period of sixty days following the appointment of the second arbitrator, appoint the third arbitrator, who shall not be a national of either Party and shall not be of the same nationality as either of the first two arbitrators. The third arbitrator shall preside over the tribunal.
  - (b) If the second arbitrator has not been appointed within the prescribed period, or if the Parties have not reached agreement within the prescribed period on the appointment of the third arbitrator, that arbitrator shall be appointed, as the request of either Party, by the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration, from among persons of international standing not having the nationality of a State which is a Party to this Convention.
2. The arbitral tribunal shall decide where its headquarters will be located and shall adopt its own rules of procedure.
3. The award of the arbitral tribunal shall be made by a majority of its members, who may not abstain from voting.

4. Każda Umawiająca się Strona, niebędąca stroną w sporze, może za zgodą sądu arbitrażowego uczestniczyć w postępowaniu arbitrażowym.
  5. Decyzja sądu arbitrażowego jest ostateczna i obowiązuje wszystkie strony sporu oraz każde państwo, które uczestniczyło w postępowaniu arbitrażowym, przy czym decyzja ta ma być niezwłocznie wykonana. Na prośbę jednej ze stron sporu lub dowolnego państwa, które uczestniczyło w postępowaniu arbitrażowym, sąd arbitrażowy podaje interpretację decyzji.
  6. Jeżeli sąd arbitrażowy nie postanowi inaczej w związku ze szczególnymi okolicznościami sprawy, to wydatki sądu wraz z wynagrodzeniem jego członków ponoszą w równej mierze strony sporu.
4. Any Contracting Party which is not a Party to the dispute may intervene in the proceedings with the consent of the arbitral tribunal.
  5. The award of the arbitral tribunal shall be final and binding on all Parties to the dispute and on any Party which intervenes in the proceedings and shall be complied with without delay. The arbitral tribunal shall interpret the award at the request of one of the Parties to the dispute or of any intervening Party.
  6. Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne by the Parties to the dispute in equal shares.

Dokument ratyfikacyjny Konwencji o zachowaniu żywych zasobów morskich

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
Rada Państwa
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
podaje do powszechnej wiadomości:

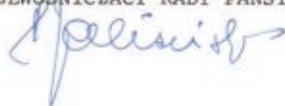
W dniu 20 maja 1980 roku sporządzona została w Canberze Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że wymieniona Konwencja jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

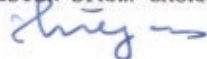
Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 19 grudnia 1983 roku.

PRZEWODNICZACY RADY PAŃSTWA

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Nota dyplomatyczna Polski z dnia 27 marca 1984 r. o przekazaniu dokumentu ratyfikacyjnego Konwencji o zachowaniu żywych zasobów morskich

43a/84-64

The Embassy of the Polish People's Republic in Canberra presents its compliments to the Department of Foreign Affairs and has the honour to deposit herewith the attached instrument of ratification of the Polish People's Republic to the Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources with the Government of Australia.

The Embassy of the Polish People's Republic in Canberra avails itself of this opportunity to renew to the Department of Foreign Affairs the assurances of its highest consideration.

Canberra, 27 March, 1984

Department of Foreign
Affairs
Canberra, A.C.T. 2600

Autor: Katarzyna Chwedorzewska
„Żłobek” piskląt pingwinów białobrewych.

Autor: Katarzyna Chwedorzewska
Mchy i porosty ożywiają krajobraz antarktyczny.

Autor: Piotr Andryszczak

Monitoring pingwinów jest prowadzony od początku działalności Polskiej Stacji Antarktycznej.
Na zdjęciu naukowcy podczas liczenia piskląt pingwinów Adeli (*Pygoscelis adeliae*).

IV.

Wybrane polskie
dokumenty archiwalne

No. 261.

Her Britannic Majesty's Embassy present their compliments to the Ministry of Foreign Affairs and have the honour, on behalf of the Government of Australia, to transmit to the Ministry the following Note.

"According to recent press reports, the Polish Authorities intend to despatch a scientific expedition to the Antarctic. If these reports are correct the expedition is to sail in December 1958 and will establish a base in Queen Mary Land or on the Knox Coast.

As the Polish Government is aware, both of these areas lie within Australian Antarctic territory; territory which is under the sovereignty of the Commonwealth of Australia and which is defined as that part of the territory in Antarctic seas which comprises all islands and territories other than Adelic Land situated south of 60th degree south latitude and lying between 160th degree east longitude and 45th degree east longitude.

In view of the foregoing the Australian authorities would appreciate the advice of the Polish Government as to whether in fact any such scientific expedition is contemplated in order that consideration may be given to the grant of the necessary facilities."

Her Britannic Majesty's Embassy avail themselves of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs the assurance of their highest consideration.

*doszly Edwards 19.12.58
pod. 11³⁰*

WJ
BRITISH EMBASSY,

WARSAW.

December 18, 1958.

Notatka M. Lachsa z dnia 15 stycznia 1959 r. w sprawie odpowiedzi na notę dyplomatyczną Wielkiej Brytanii dotyczącej polskiej ekspedycji naukowej

DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY

Warszawa, dnia 15 stycznia 1959 r.

55/1/59

Departament III

w g m a c h u

W związku z notą Ambasady Brytyjskiej z dnia 18 grudnia rb. Nr 261 Departament Prawno-Traktatowy sugeruje udzielenie następującej odpowiedzi:

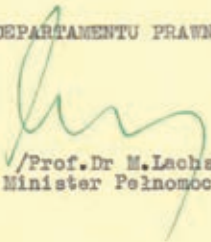
Dziękując za wyrażone przez rząd australijski zainteresowanie dla polskiej ekspedycji naukowej MSZ pragnie wyjaśnić, co następuje:

Polska ekspedycja naukowa udaje się do Antarktydy w ścisłym porozumieniu ze specjalnym Komitetem Badań Antarktycznych /Special Committee on Antarctic Research/, w którym Australia jest reprezentowana. Za miejsce prowadzenia badań naukowych obrano Oazę Bungera, położoną na takiej samej długości geograficznej jak polską wietnamską Cha-Pa w Wietnamie, co stwarza sprzyjające warunki dla badań porównawczych w zakresie magnetyzmu i jonosfery. Ekspedycja ta stała się możliwa dzięki przekazaniu polskim naukowcom stacji badawczej ZSRR.

Jak wiadomo zagadnienie statusu prawnego obszarów antarktycznych jest sporne i istnieją w tej sprawie znaczne rozbieżności poglądów. Zagadnienie to wymaga zatem rozpatrzenia w swoim całościowym zakresie i rząd Polski pragnie uniknąć fragmentarycznego jego ujęcia.

Zof. akta

DYREKTOR DEPARTAMENTU PRAWNO-TRAKTATOWEGO

/Prof. Dr. M. Lachs/
Minister Pełnomocny

Min. Unkowny
29
a. a. J.
Jan
O.P.T.

D.III.WB/55/2/59.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych przesyła wyrazy szacunku Ambasadsie Wielkiej Brytanii w Warszawie i w odpowiedzi na notę Ambasady Nr. 261 z dnia 18 grudnia ubiegłego roku za zaszczyt prosić o przekazanie Rządowi Australii następującej noty.

" Ministerstwo Spraw Zagranicznych dziękując za wyrażone przez Rząd Australijski zainteresowanie dla polskiej ekspedycji naukowej, pragnie wyjaśnić co następuje :

Polska ekspedycja naukowa udaje się do Antarktydy w ścisłym porozumieniu ze specjalnym Komitetem Badań Antarktycznych /Special Committee on Antarctic Research/, w którym Australia jest reprezentowana. Za miejsce prowadzenia badań naukowych obrano Oazę Bungera, położoną na takiej samej długości geograficznej jak polsko-wietnamska stacja badawcza Cha-Pa w Wietnamie, co stwarza sprzyjające warunki dla badań porównawczych w zakresie magnetyzmu i jonosfery. Ekspedycja ta stała się możliwa dzięki przekazaniu polskim naukowcom stacji badawczej ZERN.

JPT 55/2/59
20.1.59

AMBASADA WIELKIEJ BRYTANII
w Warszawie.

Nety to uprzedził tow. Zuchan!
I sekretarz Amb. Bryt. w dniu 19.1.59.
Edmondson *And.*

./.

- 2 -

Jak wiadomo zagadnienie statusu prawnego obszarów antarktycznych jest sporne i istnieją w tej sprawie znaczne rozbieżności poglądów. Zagadnienie to wymaga zatem rozpatrzenia w swoim całościowym i Rząd Polski pragnie uniknąć fragmentarycznego jego ujęcia."

Ministerstwo korzysta z okazji, aby ponowić ambasadsie wyrazy wysokiego poważania.

Warszawa, dnia 19 stycznia 1959 roku.

No. 99

Her Britannic Majesty's Embassy present their compliments to the Ministry of Foreign Affairs and have the honour, on behalf of the Government of Australia, to transmit to the Ministry the following Note:-

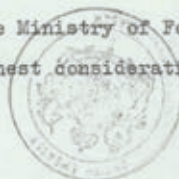
For the purposes of the programme established by the Special Committee on Antarctic research entitled "International Geophysical Co-operation 1959" the Australian Government welcomes the continuance of Polish scientists of the scientific work previously carried out by Soviet scientists at the research station at Bunger's Oasis in the Australian Antarctic Territory. The transfer of the scientific work being undertaken at the Bunger's Oasis station to Polish scientists meets with the approval of the Australian Government. The Australian Government does not wish to enter upon discussion of the legal status of the Australian Antarctic Territory, but, in communicating its approval to the carrying out of scientific work by Polish scientists, the Australian Government makes it clear that it reserves in its entirety its position in relation to the Australian Antarctic Territory.

Her Britannic Majesty's Embassy avail themselves of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs the assurance of their highest consideration.

BRITISH EMBASSY,

WARSAW.

May 2, 1959

ala

TV

18.12.75
54-7-74

D.IV. Og 54-17-35/4B

W.H.
Jou. E. G. ...
18.12.75

Ministerstwo Spraw Zagranicznych przesyła wyrazy szacunku Ambasadzie Wielkiej Brytanii w Warszawie i ma zaszczyt prosić o poinformowanie Rządu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii jako Umawiającej się Strony Układu w sprawie Antarktydy, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 roku o następującym:

Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zamierza w najbliższym czasie zorganizować naukową ekspedycję antarktyczną. W celu przeprowadzenia badań zostaną wysłane dwa polskie statki: "Profesor Siedlecki" i statek rybacki "B-417".

Badania naukowe będą prowadzone w Atlantyckim sektorze wód antarktycznych, w tym również na południe od 60° szerokości geograficznej południowej w obszarach Cieśniny Drake'a, Morza Weddella oraz wyspy Bouvet, w okresie: grudzień 1975 - marzec 1976.

Personel naukowy na statku "Profesor Siedlecki" składa się z 31 osób, na statku rybackim "B-417" z 6 osób. Kierownikiem naukowym wyprawy jest docent dr hab. Stanisław RAKUSA-SUSZCZEWSKI /Instytut Ekologii Polskiej Akademii Nauk/. Wszyscy są obywatelami polskimi.

J.P.T.

AMBASADA BRYTYJSKA

w Warszawie

- 2 -

Program badań polskiej ekspedycji obejmuje przede wszystkim określenie rejonów występowania "Krill'u", jego wszechstronne zbadanie oraz opracowanie metod eksploatacji.

Ponadto Ministerstwo ma zaszczyt zwrócić się do Ambasady z prośbą o poinformowanie swego Rządu, że zgodnie z artykułem VII wymienionego Układu docent dr hab. Stanisław RAKUSA-SUSZCZEWSKI został mianowany Obserwatorem Antarktycznym ze strony polskiej na okres lata antarktycznego 1975/1976.

Ministerstwo byłoby wdzięczne za potwierdzenie odbioru niniejszej noty.

Ministerstwo korzysta z okazji by ponowić Ambasadzie Wielkiej Brytanii wyrazy wysokiego poważania.

Warszawa, dnia 15 grudnia 1975 r.

Uchwała Rady Ministrów nr 246/76 z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk (fragment)

URZĄD RADY MINISTRÓW

RM 120-276/76

Tomasz Witkec
Bożena
Al. M. Piłsudski
21.12

UCHWAŁA Nr 246/76
RADY MINISTRÓW

z dnia 7 grudnia 1976 r.

911-020-352-76

3/36

DEPARTAMENT PRAWNO-INSTALACYJNY

M. S. Z.

Wpłynęło dnia *31. X. 76*

Nr sprawy *0214-199-76*

Zak. _____ Rodz. nrk. _____

w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk.

W celu przygotowania i budowy w latach 1976-1977 stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk, Rada Ministrów uchwała, co następuje:

§ 1

1. Sekretarz Naukowy PAN utworzy na obszarze Antarktydy stację naukową Polskiej Akademii Nauk im. Henryka Arctowskiego, zwaną dalej "Stacją".
2. Zadaniem Stacji jest:
- 1/ prowadzenie badań podstawowych w zakresie biologii i oceanologii, meteorologii, klimatologii, glaciologii, geografii, geofizyki, geologii poszukiwawczej, paleontologii i medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ekologii kryła, ryb i głowonogów antarktycznych stanowiących źródło białka spożywczego i paszowego,
  - 2/ opracowywanie informacji o warunkach pogodowych w rejonach Szetlandów, Południowej Georgii i Wysp Sandwich oraz lokalizacji i czasie tworzenia się skupień kryła antarktycznego.

§ 2

Powierza się Polskiej Akademii Nauk, we współdziałaniu z zainteresowanymi ministrami, zorganizowanie w terminie do dnia 15 grudnia 1976 r. wyprawy antarktycznej w celu zbudowania i uruchomienia Stacji.

- 2 -

§ 3

1. W celu zapewnienia sprawnej i terminowej realizacji zadań określonych w § 2:
  - 1/ Minister Obrony Narodowej:
    - a/ oddeleguje do Polskiej Akademii Nauk, na zasadach urlopowania, niezbędną ilość specjalistów wojskowych,
    - b/ przekaze na zasadach odpłatności lub wypożyczenia niezbędny sprzęt i urządzenia;
  - 2/ Minister Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej:
    - a/ uzgodni prace badawcze prowadzone przez Morski Instytut Rybacki w rejonie Antarktyki z działalnością PAN w ramach międzyresortowego tematu badań, o którym mowa w § 10 ust. 3,
    - b/ umożliwi wynajem na zasadach charteru dwóch statków floty polskiej do przewiezienia ludzi i sprzętu do budowy Stacji,
    - c/ umożliwi zakup artykułów żywnościowych dla Stacji w przedsiębiorstwie "BALTONA" na zasadach analogicznych jak dla pracowników floty polskiej,
    - d/ umożliwi wykorzystanie środków transportowych do zaopatrywania Stacji w żywność, paliwo i sprzęt oraz do przewozu ludzi w drodze odrębnych umów;
  - 3/ Minister Spraw Zagranicznych podejmie na płaszczyźnie międzynarodowej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami oraz Sekretarzem Naukowym PAN odpowiednie kroki w celu zapewnienia wyprawie i działalności Stacji właściwych warunków działania zgodnie z obowiązującymi przepisami, umowami i zwyczajami międzynarodowymi;
  - 4/ Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych zapewni w odpowiednich terminach dostawy materiałów i prefabrykatów określonych w załączniku nr 1 do uchwały, na zasadach odpłatności w złotych obiegowych do budowy Stacji oraz zapewni w 1978 r. w ramach planu inwestycyjnego PAN

- 3 -

wykonawstwo zaplecza organizacyjno-naukowego w Instytucie Ekologii PAN, a w szczególności montaż budynku typu "Zębiec", wiaty warsztatowo-garażowej typu "Mostostal" i budowę linii energetycznej 15 kV, o długości ok. 3 km, na podstawie uproszczonej dokumentacji;

- 5/ Ministrowie: Przemysłu Maszynowego, Hutnictwa, Przemysłu Maszyn Ciężkich i Rolniczych oraz Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych zapewnią dostawy materiałów i sprzętu określonych w załączniku nr 1 do uchwały.
2. Upoważnia się Sekretarza Naukowego PAN do dokonywania zmian w załączniku nr 1 do uchwały w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

§ 4

1. Osoby skierowane do udziału w wyprawie antarktycznej lub prac przygotowawczych w kraju, nie będące pracownikami PAN, otrzymują z macierzystego zakładu pracy urlop bezpłatny na okres zatrudnienia w Polskiej Akademii Nauk. Z osobami tymi zawiera się umowę o pracę na czas określony. Po wykonaniu zadań w PAN osoby te wracają do macierzystych zakładów pracy na stanowiska poprzednio zajmowane lub równorzędne. Okres urlopu bezpłatnego wraz z urlopem, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 5, wlicza się do ciągłości pracy w macierzystym zakładzie, od której jest uzależnione prawo do świadczeń związanych z zatrudnieniem.
2. Osoby, o których mowa w ust. 1, otrzymują wynagrodzenie na podstawie przepisów obowiązujących w placówkach naukowych PAN. Wynagrodzenie nie może być mniejsze od dotychczas otrzymywanego wraz ze wszystkimi dodatkami; w odniesieniu do ruchomych składników wynagrodzenia stosuje się zasady obowiązujące przy obliczaniu wynagrodzeń za urlop wypoczynkowy.
3. Osobom biorącym udział w kraju w pracach przygotowawczych do wyprawy antarktycznej może być przyznany zryczałtowany doda-

- 4 -

tek w wysokości 2000 do 5000 zł miesięcznie.

Wysokość dodatku dla poszczególnych osób ustala Sekretarz Naukowy PAN. W szczególnych wypadkach Sekretarz Naukowy PAN może zwiększyć dodatek o 25% w stosunku do jego maksymalnej wysokości.

§ 5

1. Osobom biorąc^{ym/} udział w wyprawie antarktycznej przyznaje się:
  - 1/ podwyższone o 100% wynagrodzenie pobierane bezpośrednio przed wyprawą,
  - 2/ bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie na okres podróży i pobytu poza granicami kraju,
  - 3/ w czasie pobytu za granicą, zryczałtowany dodatek walutowy w wysokości 150-300 dolarów USA miesięcznie, ustalany przez Sekretarza Naukowego PAN w zależności od pełnionej funkcji,
  - 4/ jednorazowy zasiłek pieniężny w wysokości:
    - 4000 zł dla osób pozostających za granicą przez okres poniżej 6 miesięcy,
    - 8000 zł dla osób pozostających za granicą przez okres powyżej 6 miesięcy,
  - 5/ urlop dodatkowy w kraju, w wymiarze 7 dni kalendarzowych za każdy miesiąc pobytu za granicą.
2. Urlopu, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, udziela Polska Akademia Nauk bezpośrednio po zakończeniu wyprawy antarktycznej.
3. Wynagrodzenie za urlop dodatkowy oblicza się według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy, z tym że wynagrodzenie to nie obejmuje dodatków określonych w ust. 1.

§ 6

Wynagrodzenie pracowników, zatrudnionych zgodnie z postanowieniami § 4 i 5 uchwały, jest wolne od podatków.

- 5 -

§ 7

W sprawach dotyczących uprawnień osób biorących udział w wyprawie antarktycznej, nie uregulowanych niniejszą uchwałą, stosuje się odpowiednio przepisy uchwały nr 47 Rady Ministrów z dnia 5 marca 1976 r. w sprawie kierowania za granicę obywateli polskich w celach szkoleniowych i naukowo-badawczych.

§ 8

Polska Akademia Nauk zawiera z Państwowym Zakładem Ubezpieczeń na koszt własny umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków w okresie pobytu za granicą osób biorących udział w wyprawie antarktycznej.

Wysokość kwot ubezpieczenia ustala się następująco:

- 100 tys. zł w razie śmierci,
- 200 tys. zł w razie trwałego inwalidztwa.

§ 9

1. Przyznaje się Polskiej Akademii Nauk dodatkowe kredyty budżetowe w kwocie 223 mln zł na pokrycie kosztów związanych z przygotowaniem i realizacją wyprawy oraz budową Stacji zgodnie z wykazem wydatków określonych w załączniku nr 2 do uchwały.
2. Minister Finansów dokona odpowiedniego zwiększenia budżetu Polskiej Akademii Nauk.
3. Zwiększa się dla Polskiej Akademii Nauk ponad ustalenia Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego na 1976 r. limity zatrudnienia i funduszu płac, inwestycji oraz środków dewizowych na zakupy w państwach zaliczonych do II obszaru płatniczego zgodnie z wielkościami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały.
4. Tworzy się fundusz nagród w kwocie 380 tys. zł do dyspozycji Sekretarza Naukowego PAN, z przeznaczeniem na nagrody indywidualne dla pracowników wyróżniających się w pracach przygotowawczych oraz budowie Stacji. Wysokość nagrody indywidualnej

- 6 -

nie może przekraczać 10.000 złotych.

W stosunku do osób nagradzanych zgodnie z niniejszym postanowieniem nie stosuje się przepisów uchwały nr 130 Rady Ministrów z dnia 19 marca 1972 r. w sprawie nagradzania za prawidłową i terminową oraz przedterminową realizację inwestycji / Monitor Polski z 1972 r. Nr 30, poz. 165, z 1974 r. Nr 4, poz. 24 i z 1976 r. Nr 3, poz. 14/.

§ 10

1. Nadzór nad przygotowaniem i realizacją budowy Stacji sprawuje Sekretarz Naukowy PAN.
2. Sekretarz Naukowy PAN opracuje harmonogram prac związanych z przygotowaniem i realizacją budowy Stacji oraz plany: naukowy i organizacyjno-techniczny działalności Stacji.
3. Sekretarz Naukowy PAN w porozumieniu z Ministrami Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej oraz innymi zainteresowanymi ustali dodatkowy, międzyresortowy temat badań nad zasobami Antarktyki w latach 1977-1980.
4. Sekretarz Naukowy PAN przedstawi Prezesowi Rady Ministrów w terminie do dnia 30 czerwca 1977 r. informację o realizacji uchwały.

§ 11

PREZES RADY MINISTRÓW
w/z
/-/ Jan Szydłak
Wiceprezes Rady Ministrów

Za zgodność:
Dyrektor Biura Prezydzialnego
Urzędu Rady Ministrów

Stanisław Koszyk

EMBASSY
OF THE POLISH PEOPLE'S REPUBLIC
WASHINGTON, D. C.

The Ambassador of the Polish People's Republic presents his compliments to the Honorable the Secretary of State and has the honor to inform that the following note dated March 2, 1977 was sent to the Embassies of States-Parties to the Antarctic Treaty of December 1, 1959:

"The Ministry of Foreign Affairs of the Polish People's Republic presents its compliments to the Embassies of the States-Parties to the Antarctic Treaty of December 1, 1959, and - with reference to the Ministry's note of January 3, 1977 - has the honor to inform - in accordance with the provisions of Articles VII and IX of the Treaty - that the "Henryk Arctowski Antarctic Research Station of the Polish Academy of Sciences" was permanently established in Antarctic on February 26, 1977 at 0000 GMT. On that day the Station began substantial scientific research activity in Antarctic as stipulated by Article IX paragraph 2 of the Treaty.

The Ministry of Foreign Affairs would like to inform also that Poland accepts all recommendations of all consultative meetings held from 1961 till 1975 in accordance with Article IX of the Treaty.

The Polish Government will highly appreciate all forms of scientific cooperation between competent scientific organizations of Poland and other States-Parties to the Treaty.

The Ministry of Foreign Affairs avail itself of this opportunity to renew to the Embassies of the States-Parties to the Antarctic Treaty the assurances of its highest consideration".

- 2 -

The Ambassador of the Polish People's Republic will be grateful to the Government of the United States of America as a depository of the Treaty for communicating the content of the above note to Chile and South Africa, the States-Parties of the Treaty with which Poland does not maintain diplomatic relations.

The Ambassador of the Polish People's Republic avail himself of this opportunity to renew to the Honorable the Secretary of State the assurances of his highest consideration.

Washington, D. C.

March 8, 1977.

THE HONORABLE
THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON, D. C.

DPT 54-1-76

The Ministry of Foreign Affairs of the Polish People's Republic presents its compliments to the Embassies of the States-Parties to the Antarctic Treaty of December 1, 1959, and referring to the Ministry's notes of March 2, May 26 and June 11, 1977 concerning the scientific activities of the Polish Academy of Sciences Antarctic Expedition - has the honour to declare the readiness of Poland to participate in the Ninth Antarctic Treaty Consultative Meeting, to be held in London in September 1977.

Poland fulfills all conditions provided for by the Treaty for such a participation, and especially by Article IX para 2 and accepted all the Recommendations adopted during eight previous Consultative Meetings.

Being entitled to participate in Consultative Meetings, Poland appreciates a positive attitude in this respect of the Governments of States-Parties to the Antarctic Treaty.

It is also expected that a formal invitation for Poland to appoint her representatives to participate in the Ninth Consultative Meeting in London will be duly forwarded.

The Ministry of Foreign Affairs will be grateful if this note is transmitted to the appropriate Authorities of the respective State.

The Ministry of Foreign Affairs of the Polish People's Republic avails itself of this opportunity to renew to the Embassies of the States-Parties to the Antarctic Treaty the assurances of its highest consideration. η

Warsaw, July 11, 1977

ANTARCTICA

Miscellaneous No. 7 (1979)

The Antarctic Treaty
Report of the
First Special Consultative Meeting
held at London 25, 27 and 29 July 1977
and
Recommendations of the
Ninth Consultative Meeting
held at London 19 September—7 October 1977

*Presented to Parliament
by the Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs
by Command of Her Majesty
May 1979*

LONDON
HER MAJESTY'S STATIONERY OFFICE

80p net

Cmd. 7542

THE ANTARCTIC TREATY

REPORT OF THE FIRST SPECIAL CONSULTATIVE MEETING HELD AT LONDON 25, 27 AND 29 JULY 1977

Early in 1977 the Polish People's Republic notified the Antarctic Treaty Consultative Parties of the establishment of a permanent scientific station in the Antarctic Treaty area. In consequence, at a Special Consultative Meeting held in London on 25, 27 and 29 July 1977, the Representatives of the Consultative Parties recorded their acknowledgement that the Polish People's Republic had fulfilled the requirements established in Article IX paragraph 2 of the Antarctic Treaty and, as a consequence, had the right to appoint representatives to Consultative Meetings. The report of the Special Consultative Meeting is reproduced below.

FINAL REPORT OF THE FIRST SPECIAL ANTARCTIC TREATY CONSULTATIVE MEETING

1. The Representatives of the Consultative Parties (Argentina, Australia, Belgium, Chile, France, Japan, New Zealand, Norway, the Republic of South Africa, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the United States of America) met in London on 25, 27 and 29 July 1977.
2. Mr. G. E. Hall, Representative of the United Kingdom, was elected Chairman. Mr. J. Smallwood, of the United Kingdom Foreign and Commonwealth Office, was appointed Secretary-General.
3. The Meeting considered in Plenary Session the question of procedures to be adopted to give effect to Article IX, paragraph 2, of the Antarctic Treaty and the notifications received from the Government of the Polish People's Republic about its activities in the Antarctic and decided as follows:

I

The Representatives of the Consultative Parties,

Recognising the need for a procedure of consultation to be adopted between them in the event that another state, having acceded to the Antarctic Treaty, should notify the Depositary Government that it considers it is entitled to appoint Representatives to participate in Antarctic Treaty Consultative Meetings;

Recalling that Recommendations which became effective in accordance with Article IX of the Treaty are, in terms of that Article

"measures in furtherance of the principles and objectives of the Treaty";

Recalling their obligation under Article X of the Antarctic Treaty to exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in an activity in Antarctica contrary to the principles or purposes of the Treaty;

Recognising that the entitlement of an acceding state to appoint Representatives to participate in Antarctic Treaty Consultative Meetings under Article IX, paragraph 2, of the Treaty depends on such a state demonstrating its interest in Antarctica by conducting substantial scientific research activities there, such as the establishment of a scientific station or the despatch of a scientific expedition;

Unanimously decide:

1. An acceding state which considers itself entitled to appoint Representatives in accordance with Article IX, paragraph 2, shall notify the Depository Government for the Antarctic Treaty of this view and shall provide information concerning its activities in the Antarctic, in particular the content and objectives of its scientific programme. The Depository Government shall forthwith communicate for evaluation the foregoing notification and information to all other Consultative Parties.

2. Consultative Parties, in exercising the obligation placed on them by Article X of the Treaty, shall examine the information about its activities supplied by such an acceding state, may conduct any appropriate enquiries (including the exercising of their right of inspection in accordance with Article VII of the Treaty) and may, through the Depository Government, urge such a state to make a declaration of intent to approve the Recommendations adopted at Consultative Meetings in pursuance of the Treaty and subsequently approved by all the Contracting Parties whose Representatives were entitled to participate in those meetings. Consultative Parties may, through the Depository Government, invite the acceding state to consider approval of the other Recommendations.

3. As soon as possible, but in any case within 12 months of the date of the Communication by the Depository Government to the other Consultative Parties referred to in paragraph 1 above, the Government which is to host the next Consultative Meeting shall convene a Special Consultative Meeting in order that it may determine, on the basis of all information available to it, whether to acknowledge that the acceding state in question has met the requirements of Article IX, paragraph 2 of the Antarctic Treaty. The adequate preparation of the Special Consultative Meeting shall be undertaken through diplomatic channels.

4. With the agreement of the Representatives of all the Consultative Parties, the Special Consultative Meeting shall record this acknowledgment in its report. The acceding state shall be so notified by the host Government of the Special Consultative Meeting.

5. The procedure hereby established may be modified only by a unanimous decision of Consultative Parties.

II

The Representatives of the Consultative Parties.

Recalling that the Polish People's Republic acceded to the Antarctic Treaty on the 8th of June 1961 in accordance with Article XIII;

Noting that the Polish People's Republic established a permanent scientific station named "Henryk Arctowski Antarctic Station", Lat. 62°09'S, Long. 58°29'W, in the Antarctic Treaty Area on the 26th of February 1977 and that the Polish People's Republic thereby demonstrates its interest in Antarctica in accordance with Article IX, paragraph 2 of the Treaty;

Recalling that the Polish People's Republic has made known its approval of all the Recommendations adopted at the first eight Antarctic Treaty Consultative Meetings;

Having ascertained in accordance with Article X of the Treaty, on the basis of information provided about scientific investigations being undertaken at the station and of an inspection carried out under Article VII of the Treaty, that the activities of the Polish People's Republic in the Antarctic are in accordance with the principles and purposes of the Treaty;

Record their acknowledgment that the Polish People's Republic has fulfilled the requirements established in Article IX, paragraph 2 of the Antarctic Treaty and that, as a consequence, has the right to appoint representatives in order to participate in the Consultative Meetings provided for in Article IX, paragraph 1 of the Treaty; and hereby warmly welcome the Polish People's Republic as a participant in such meetings.

URZĄD RADY MINISTRÓW

RM 120-169/77

UCHWAŁA Nr 173/77 •
RADY MINISTRÓW
z dnia 29 listopada 1977 r.

2 6446761. 10b33
p. Lipińska
URM

w sprawie rozwoju badań polarnych.

W celu dalszego rozwoju badań naukowych w rejonach polarnych Rada Ministrów uchwała, co następuje:

§ 1.

1. Powierza się Polskiej Akademii Nauk koordynację badań polarnych i wypraw naukowych w rejony Antarktyki i Arktyki.
2. Polska Akademia Nauk przy współpracy z zainteresowanymi resortami podejmie prace nad dalszym rozwojem i intensyfikacją badań naukowych obejmujących badania podstawowe w dziedzinach:

- 1/ zasobów biologicznych organizmów użytecznych jako źródła żywności, pasz i surowców,
- 2/ nauk o Ziemi - procesów geofizycznych i budowy geologicznej, w szczególności w celu rozpoznania zasobów mineralnych środowisk polarnych,
- 3/ warunków hydrologiczno-meteorologicznych środowisk polarnych dla potrzeb badań środowiska i działalności gospodarczej,
- 4/ przystosowania organizmu ludzkiego do życia i pracy w warunkach polarnych,

objętych problemem badawczym "Kompleksowe badania Antarktyki i Arktyki jako podstawa rozpoznania i ochrony ich naturalnego środowiska na lata 1977 - 1980" stanowiącym załącznik nr I do uchwały.

§ 2.

1. Sekretarz Naukowy Polskiej Akademii Nauk w celu intensyfikacji badań polarnych zapewni:

- 1/ rozbudowę Stacji Antarktycznej PAN im. Henryka Arctowskiego i uzupełnienie jej wyposażenia w aparaturę naukowo-badawczą i urządzenia techniczne,

- 2 -

- 2/ wznowienie działalności Stacji Antarktycznej PAN im. Antoniego Bolesława Dobrowolskiego,
  - 3/ rozbudowę stacji PAN w Hornsundzie na Spitsbergenie, a w szczególności zaplecza technicznego i wyposażenia w aparaturę naukowo-badawczą do prowadzenia intensywnych badań,
  - 4/ zorganizowanie wypraw morskich w celu prowadzenia badań w rejonach polarnych oraz zorganizowanie laboratorium badawczego na statku badawczym PAN,
  - 5/ utworzenie krajowego zaplecza badań polarnych, w odpowiednich placówkach PAN.
2. Sekretarz Naukowy PAN w miarę potrzeb naukowych, gospodarczych i politycznych utworzy nowe stacje badawcze, polarne lub morskie w ramach środków przewidzianych niniejszą uchwałą.

§ 3.

Sekretarz Naukowy PAN oraz Minister Górnictwa zorganizują rejsy badawcze na okręcie o/o "Kopernik" w obszary polarne.

§ 4.

Ministrowie: Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej, Górnictwa, Energetyki i Energii Atomowej, Rolnictwa, Zdrowia i Opieki Społecznej oraz inni zainteresowani ministrowie i Prezes Centralnego Urzędu Geologii zapewnią udział podległych im jednostek w realizacji programu badań polarnych, o których mowa w § 1.

§ 5.

W celu zapewnienia sprawnej i terminowej realizacji zadań określonych w § 1 i 2:

- 1/ Minister Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej:
  - a/ ustali w porozumieniu z Sekretarzem Naukowym PAN zasady i formy współpracy naukowej i technicznej między stacjami polarnymi PAN a badawczymi ekspedycjami morskimi organizowanymi w ramach resortu,

- 3 -

- b/ umożliwi zakup w przedsiębiorstwie "Bałtom" artykułów żywnościowych i technicznych dla załóg polskiej ekspedycji i stacji polarnych na zasadach analogicznych jak dla pracowników floty polskiej,
  - c/ zapewni transport ludzi i zaopatrzenia dla stacji naukowych PAN w Antarktyce i Arktyce na zasadach odrębnych umów;
- 2/ Ministrowie Górnictwa oraz Rolnictwa i Prezes Centralnego Urzędu Geologii przekazą PAN na zasadach odpłatności lub wypożyczą sprzęt i urządzenia niezbędne do realizacji zadań wynikających z § 1 pkt 2,
- 3/ Minister Spraw Zagranicznych zapewni współdziałanie z innymi państwami w dziedzinie prowadzenia badań naukowych w rejonach polarnych zgodnie z obowiązującymi przepisami, umowami i zwyczajami,
- 4/ Minister Przemysłu Maszyn Ciężkich i Rolniczych zapewni:
- a/ wybudowanie do 1980 r. statku badawczego o pojemności około 500 T do prowadzenia badań polarnych przez PAN,
  - b/ dostawę budynku typu "Zęblec" dla Instytutu Geofizyki PAN,
- 5/ Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych:
- a/ zapewni wykonawstwo do 1979 r. zaplecza organizacyjno-naukowego dla Instytutu Ekologii PAN, budynku typu "Zęblec" wraz z niezbędnymi instalacjami, a także budowę linii energetycznej 15 kV - w ramach planu inwestycyjnego PAN,
  - b/ zapewni montaż budynku typu "Zęblec" dla Instytutu Geofizyki PAN - w ramach planu inwestycyjnego PAN,
- 6/ Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów uwzględni w rozdzielnikach wyrobów i materiałów rozdzielanych centralnie dostawy niezbędnych materiałów i sprzętu dla wykonania zadań objętych programem badań polarnych,
- 7/ Ministrowie i kierownicy urzędów centralnych zapewnią w pierwszej kolejności dostawę materiałów i sprzętu niezbędnego do wykonania zadań programu badań polarnych według zamówień składanych przez zainteresowane jednostki,

- 4 -

§ 6.

1. Przyznaje się Polskiej Akademii Nauk dodatkowe środki budżetowe na pokrycie kosztów związanych z rozwojem badań polarnych na lata 1977-1980 do wysokości 700 mln zł, zgodnie z wykazem wydatków określonych w załączniku nr 2 do uchwały.
2. Minister Finansów:
  - 1/ przyzna z rezerwy budżetu centralnego środki na sfinansowanie zadań inwestycyjnych przewidzianych na 1977 r., określonych w załączniku nr 2 do uchwały,
  - 2/ zwiększy, na wniosek Sekretarza Naukowego PAN, limity zleceń dla gospodarki nieujętej na prace związane z realizacją badań polarnych, zgodnie z wielkościami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały.
3. Przyznaje się dla Polskiej Akademii Nauk na 1977 r. dodatkowe limity zatrudnienia i funduszu płac, zgodnie z wielkościami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały.
4. Minister Nauki, Szkolnictwa Wzszego i Techniki w 1978 r. przekaze dla Polskiej Akademii Nauk 150 mln zł na pokrycie kosztów bieżących, określonych w załączniku nr 2 do uchwały, z pozostającej w jego dyspozycji rezerwy przeznaczonej na sfinansowanie badań naukowych.
5. 1/ Sekretarz Naukowy Polskiej Akademii Nauk zabezpieczy nakłady inwestycyjne, o których mowa w załączniku nr 3 do uchwały, dla 1978 r., w ramach Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego na 1978 r. w części dotyczącej PAN,
  - 2/ Przyznaje się dla Polskiej Akademii Nauk na 1978 r. dodatkowe limity zatrudnienia, funduszu płac i limity dewizowe, zgodnie z wielkościami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały, w ramach Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego na 1978 r.
6. Środki na realizację programu badań polarnych przewidziane na lata 1979-1980 zostaną uwzględnione w rocznych NPSG.
7. Polska Akademia Nauk, w ramach środków, o których mowa w ust. 1-6, sfinansuje koszty badań naukowych wykonywanych przez placówki ba-

- 5 -

dawcze innych resortów włączonych do realizacji problemu określonego w § 1.

§ 7.

Do osób biorących udział w wyprawach antarktycznych i arktycznych lub pracach przygotowawczych w kraju stosuje się przepisy § 4-8 uchwały nr 246/76 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk, z tym że przepisy § 4 ust. 3 stosuje się do dnia 30 czerwca 1978 r.

§ 8.

Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy:

- 1/ zapewni w 1977 r. lokalizację budynków typu "Zębiec" dla rozbudowy krajowego zaplecza badań polarnych dla Instytutu Ekologii PAN i Instytutu Geofizyki PAN,
- 2/ zwiększy limit zatrudnienia na terenie m. st. Warszawy dla Polskiej Akademii Nauk w grupie pracowników realizujących program badań polarnych zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały.

§ 9.

Sekretarz Naukowy PAN będzie przedkładał Prezesowi Rady Ministrów roczne informacje dotyczące wykonania zadań badawczych określonych uchwałą oraz harmonogramy prac na lata następne - na podstawie analiz opracowywanych przez Komitet Badań Polarnych PAN, przy współudziale resortów biorących udział w realizacji programu badań polarnych.

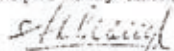
§ 10.

Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

PREZES RADY MINISTRÓW
/-/Piotr Jaroszewicz

Za zgodność:

Dyrektor Biura Prezydijskiego
Urzędu Rady Ministrów

Stanisław Koszyk

Załącznik Nr 1

do
uchwały Nr 173/77
Rady Ministrów
z dnia 29 listopada 1977 r.

ZARYS
PLANU KOORDYNACYJNEGO
PROBLEMU MIĘDZYRESORTOWEGO Nr MR/II ...

KOMPLEKSOWE BADANIA ANTARKTYKI I ARKTYKI
JAKO PODSTAWA ROZPOZNANIA I OCHRONY ICH
NATURALNEGO ŚRODOWISKA

na lata 1977 - 1980

SPIS TREŚCI

	<u>Str.</u>
I. Założenia problemu	1
II. Ważniejsze cele do osiągnięcia w latach 1977 - 1980	4
III. Plan rozwiązania problemu	5
IV. Współpraca z zagranicą	14
V. Inne środki i warunki	15

- 1 -

I. ZADANIOWA INICJATYWA

1. .... "Kompleksowe badania antarctyki i Arktyki jako poleisza rozpoznania i ochrony ich srodowiska naturalnego"
2. Problem: nowy
3. Horyzont czasowy: do roku 1985
4. Resort odpowiedzialny: Polska Akademia Nauk
5. Nadzorujacy z ramienia resortu odpowiedzialnego:
- Sekretarz Wydzialu II PAN Nauk Biologicznych
6. Jednostka koordynujaca: Instytut Ekologii PAN
Dziewanow Ledny, 05-150 Komianki
7. Komitety Naukowe oceniajace plan i przebieg realizacji:
- Komitet Badan Antarktycznych PAN, we wspolpracy z Komitetem Badan Morza, Komitetem Ekologicznym PAN, Komitetem Geofizyki PAN
8. Zespól koordynacyjny:
Kierownik problemu: prof. dr Romuald S. Elekowski
Instytut Ekologii PAN
Zastepca kierownika: doc. dr hab. Stanislaw Rakusa-Suszczewski
Instytut Ekologii PAN

Członkowie Zespołu:

doc. dr Stanislaw Baranowski	- Instytut Geograficzny Uniwersytet - roclawski
prof. dr Krzysztof Birkenmajer	- Zaklad Nauk Geologicznych PAN
prof. dr Jerzy Dera	- Zaklad Oceanologii PAN
prof. dr Czeslaw Druet	- Zaklad Oceanologii PAN
prof. dr Idzi Lrzycinski	- Akademia Rolnicza w Szczecinie
prof. dr Daniel Duda	- Wyzsza Szkola Morska w Gdyni
prof. dr Jerzy Jankowski	- Instytut Geofizyki PAN
doc. mgr inż. Wojciech Krzeminski	- Instytut Geodezji i Kartogra- fii
dr Henryk Kurowski	- Komisja d/s SCOR; ICSZ-12
prof. dr Leszek Kulnicki	- Wydzial II PAN
doc. dr hab. Krzysztof Kwarczek	- Instytut Medycyny Lotniczej
doc. dr Ryszard Maj	- Morski Instytut Rybacki
prof. dr Wladyslaw Malukowski	- Morski Instytut Rybacki
prof. dr Maksym Wikonow	- Państwowy Zaklad Higieny
doc. dr hab. Jan Piechura	- Morski Instytut Rybacki
doc. dr hab. Kazimierz Rótdyński	- Instytut Meteorologii i Gospodarki wodnej
prof. dr Roman Teisseyre	- Instytut Geofizyki PAN
prof. dr Adam Urbanek	- Wydzial II PAN
prof. dr Jan Galinowski	- Instytut Ekologii

84.

- 2 -

mgr Edwin Wiśniewski - Ministerstwo Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej
sekretarz Zespołu:
mgr inż. Maciej Zalewski - Instytut Geofizyki PAN

9. Cel główny problemu

Utworzenie naukowych podstaw dla polskiej działalności gospodarczej w rejonach Antarktycznych i Arktycznych; racjonalne wykorzystanie zasobów żywych Północnego i Północnego Oceanu, jako źródła żywności i paszy a w dalszej perspektywie wykorzystania wyników badań dla oceny możliwości eksploatacji bogactw mineralnych.

10. Uzasadnienie wyboru problemu

Wykorzystanie zasobów żywych i mineralnych Antarktyki i Arktyki wyprzedzać muszą szeroko zakrojone własne badania naukowe, dla ustalenia wielkości tych zasobów, ich lokalizacji oraz warunków eksploatacji. Prowadzenie badań w zakresie rozpoznania środowiska daje krajowi podstawy, zgodnie z obecnie obowiązującymi międzynarodowymi układami do decydowania o przyszłości politycznej tych regionów.

Badania w problemie będą głównie prowadzone:

1. w krajowych placówkach naukowych
2. na stałych stacjach badawczych
  - im. H. Arctowskiego
  - Hornsund - Spitsbergen
  - okresowo na stacji im. A.B. Dobrowolskiego
3. na polskich statkach naukowych i przemysłowych
4. na stacjach i statkach innych państw

Celowość rozwoju badań w problemie opiera się na przesłankach leżących w sferze naukowej, politycznej i ekonomicznej.

Badania wchodzące w zakres problemu dotyczyć będą głównie biologii i oceanologii, geofizyki, meteorologii, klimatologii, glaciologii, geologii poszukiwawczej, paleontologii i medycyny. Szczególna uwaga będzie zwrócona na problemy ekologii tych organizmów morskich, które stanowią źródło białka paszowego i spożywczego /skorupiaki, głowonogi, glony plechowe i ssaki/, jak również rozpoznania bogactw mineralnych.

W zakresie nauk o Ziemi istotne znaczenie dla nauki i gospodarki polskiej będą miały badania globalnej tektoniki, ewolucji struktur tektonicznych, genezy złóż i składowanie perspektywiczne

nych obszarów eksploatacji zasobów /ropa, gas, węgiel, rudy metali/.

W sferze politycznej, posiadanie stacji i prowadzenie badań objętych problemem, na obszarze Antarktyki i Arktyki, daje Polsce prawa: 1/ Międzynarodowej "Organizacji Konsultatywnych Spotkań" Państw Sygnatariuszy Układu w Sprawie Antarktyki, 2/ Komitecie naukowych Badań Antarktycznych /SCAR/, którego rekomendacje przyjmowane są przez rządy jako obowiązujące. Posiadanie "prawa głosu" w tych organizacjach leży w interesie naszego obozu i służy polityce związanej z łączącą i przyszłą eksploatacją bogactw Antarktyki i Arktyki.

Obecna aktywność Polaki w badaniach naukowych w Antarktyce, a w szczególności sukcesy wyprawy PAN w roku 1976/77 i założenie stałej stacji im. H. Arctowskiego na Szetlandach Południowych, stworzyły warunki, które kraj nasz musi spełnić chcąc zostać pełnoprawnym członkiem SCAR /Komitet Naukowy Badań Antarktycznych/. Rezultatem działalności naukowej naszych ekspedycji zarówno lądowych jak i morskich w rejonie Antarktyki było oficjalne przyjęcie dnia 29 lipca br. PRL jako 13-tego państwa do Spotkań Konsultatywnych Państw /Stron/ Układu Antarktycznego.

Instytucja ta jest obecnie jedynym organem międzynarodowym, który może podejmować decyzje polityczne dotyczące tego regionu. Podobnie przedstawia się udział Polski w badaniach Arktyki, a w szczególności Spitsbergenu. Polski dorobek naukowy w wielu dziedzinach badań ma znaczenie fundamentalne. Osiągnięcia te składają się na silną pozycję Polski w tym rejonie. Chcąc tę pozycję utrzymać należy jeszcze bardziej zaktywizować naszą działalność. Prowadzenie stałych badań naukowych daje Polsce prawo do uczestniczenia w organizacjach międzynarodowych decydujących o przyszłości tych rejonów oraz do udziału w międzynarodowych programach badawczych, w pracach międzynarodowych organizacji naukowych.

W sferze ekonomicznej polskie badania polarne mają szczególne znaczenie w aktualnej ostrej konkurencji międzynarodowej w zakresie priorytetów w wykorzystaniu bogactw Antarktyki i Arktyki, w szczególności biologicznych zasobów kryla i innych potencjalnych źródeł białka spożywczego i paszowego, a w dalszej perspektywie bogactw mineralnych.

Zgodnie z zaleceniem Rządu i Partii podjęty zostanie dalszy rozwój i intensyfikacja badań naukowych w Antarktyce i Arktyce prowadzonych w ramach niniejszego problemu. Program ten przewiduje prowadzenie kompleksowych badań biologicznych, oceanologicznych, meteorologicznych, klimatologicznych, glaciologicznych, geograficznych i geologicznych /w tym również poszukiwawczych/, paleontologicznych i w zakresie medycyny polarnej.

II. WYNIOSZCZA CIEKA DO OSIĄGNIĘCIA W LATACH 1977 - 1980

lp.	cele	symbol Grupy	Główny wykonawca	Termin /rok/
1.	Stworzenie podstaw naukowych dla rozpoznania zasobów biologicznych organizmów użytecznych jako źródła żywności, pasz i surowców	A.01.	Instytut Ekologii PAN	1978
2.	Zbadanie procesów geofizycznych i budowy geologicznej w szczególności dla rozpoznania zasobów mineralnych środowisk polarnych		Instytut Geofizyki PAN	1980
3.	Rozpoznanie i prognozowanie warunków hydrologiczno-meteorologicznych środowisk polarnych dla potrzeb badań środowiska i działalności gospodarczej	B.02.	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej	
4.	Określenie psychofizycznych mechanizmów adaptacji organizmu ludzkiego do życia i pracy w warunkach polarnych	A.03.	Instytut Medycyny Lotniczej	1980

UWAGI:

1. Szacunkowe koszty realizacji powyższych celów do końca 1980 r. wyniosą łącznie 848 mln zł z czego przypada na:
  - badania naukowe prowadzone w kraju - 150 mln zł
  - rozbudowę i modernizację stacji polarnych oraz organizację rejsów i badań naukowych na statkach - 698 mln zł
2. Podany w rozdziale III "Plan rozwiązania problemu" - program badawczy będzie wykonywany w kraju, na stacjach polarnych oraz laboratoriach zainstalowanych na statkach. Podane nakłady dotyczą tej części badań, która będzie wykonana w kraju.

DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY
DPT-I-54-1-85

Warszawa, 1988-12-5

Towarzysz Minister H. JAROSZEK

T. Dyr. Mickiewicz

*podkreślenie
stwierdzenie
D.P.T.*

*H. Jaroszek
88/12-05*

*F. Bijański
F. Lichwin
do*

[Handwritten signature]

W dniu 2 czerwca 1988 r. w Wellington, na zakończenie IV Specjalnego Spotkania Państw-Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego przyjęta została Konwencja regulująca zagospodarowanie zasobów mineralnych Antarktyki. Konwencja stanowi ważny element popieranego przez Polskę Systemu Układu Antarktycznego. W sposób kompleksowy reguluje działalność państw, przedsiębiorstw narodowych lub wielonarodowych mającą na celu rozpoznanie i wykorzystanie na skalę przemysłową zasobów mineralnych Antarktyki (tzn. na obszarze Kontynentu Antarktycznego oraz na jego szelfie kontynentalnym).

Podczas negocjacji tekstu Konwencji ścierały się ze sobą różne poglądy Państw-Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego. Część z nich sprzeciwiała się w ogóle idei eksploatacji zasobów mineralnych Antarktyki, motywując to niebezpieczeństwem realnej możliwości naruszenia systemu ekologicznego tego unikalnego obszaru. Z drugiej jednak strony, większość państw zaprezentowała konstruktywne podejście do problemu, proponując kompromisowe rozwiązanie łączące w sobie względy ochrony środowiska naturalnego, z prowadzeniem racjonalnej działalności gospodarczej. Sytuację komplikowało stanowisko państw, które wniosły w przeszłości roszczenia terytorialne do odpowiednich obszarów antarktycznych. Państwa te dążyły do przyznania specjalnych gwarancji i prerogatyw dotyczących działalności wydobywczej prowadzonych na tych obszarach przez inne państwa.

Uwzględniając całokształt uwarunkowań politycznych, gospodarczych oraz międzynarodowych sporządzenie Konwencji należy uznać za duży sukces państw socjalistycznych i innych państw Stron Konsultatywnych Układu potwierdzający wolę umocnienia Systemu Układu Antarktycznego.

- 2 -

Jest to istotne w związku ze stałym naciskiem grupy państw rozwijających się, mającym na celu zmianę statusu prawnego Antarktyki poprzez uznanie, jej, na wzór dna mórz i oceanów poza granicami jurysdykcji państw, za wspólne dziedzictwo ludzkości.

25 listopada br. odbyła się w Wellington ceremonia otwarcia Konwencji do podpisu. Wzięli w niej udział przedstawiciele 28 państw (w tym Polski). Podczas ceremonii Konwencję podpisały następujące państwa: Brazylia, Finlandia, Korea Południowa, Norwegia, Nowa Zelandia, Republika Południowej Afryki, Szwecja, Urugwaj oraz ZSRR.

Mając na względzie znaczenie Konwencji Departament Prawno-Traktatowy po otrzymaniu od Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych oraz Polskiej Akademii Nauk pism uznających za celowe podpisanie Konwencji przez Polskę, proponuje upełnomocnić tow. Antoniewicza - Charge d'Affaires a.i. Ambasady PRL w Wellington do podpisania Konwencji. Podpisanie Konwencji będzie miało charakter aktu poparcia przez Polskę systemu prawnego Antarktyki opartego na Układzie Antarktycznym.

Po podpisaniu Konwencji Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych, jako resort wiodący, przygotowuje ewentualnie ratyfikację Konwencji.

J. NICKIEWICZ

Pełnomocnictwo z dnia 15 grudnia 1988 r. do podpisania Konwencji o regulowaniu działalności
dotyczącej zasobów mineralnych Antarktyki

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
Pełnomocnictwo

Pismem niniejszym upoważnia się

Pana Tomasza ANTONIEWICZA,
Radcę Handlowego Ambasady Polskiej
Rzeczypospolitej Ludowej w Wellington,
Chargé d' Affaires a.i. Ambasady Polskiej
Rzeczypospolitej Ludowej w Wellington,

do podpisania w imieniu Rządu Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej Konwencji o regulowaniu działalności dotyczącej
zasobów mineralnych Antarktyki.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy.

Dano w Warszawie dnia 15 grudnia 1988 roku.

PREZES RADY MINISTRÓW

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Autor: Marcin Michalik

Bezzałogowy samolot używany do monitoringu ekologicznego w ramach polsko-norweskiego projektu MONICA.

V.

Sekretariat
Układu Antarktycznego

ŚRODEK 1 (2003) Sekretariat Układu Antarktycznego

Przedstawiciele,
nawiązując do Układu Antarktycznego i Protokołu o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego (Protokół);

uznając potrzebę istnienia sekretariatu wspierającego Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego (ATCM) oraz Komitet Ochrony Środowiska (CEP) w wykonywaniu ich zadań;

nawiązując do decyzji 1 (2001) XXIV ATCM o ustanowieniu Sekretariatu Układu Antarktycznego (Sekretariat) w Buenos Aires w Argentynie;

zalecają swoim Rządom zatwierdzenie, zgodnie z art. IX ust. 4 Układu Antarktycznego, następującego Środka:

Artykuł I

Sekretariat

Sekretariat jest organem ATCM. Jako taki jest podporządkowany ATCM.

Artykuł II

Funkcje

1. Sekretariat wykonuje zadania na rzecz ATCM i CEP powierzone mu przez ATCM.
2. Pod kierownictwem i nadzorem ATCM Sekretariat realizuje w szczególności następujące zadania:
  - a. obsługa administracyjna, przy wsparciu goszczącego rządu, spotkań organizowanych na podstawie Układu Antarktycznego i Protokołu oraz innych spotkań związanych z ATCM. Obsługa administracyjna obejmuje:
    - (i) przygotowywanie zestawień informacji na spotkania ATCM / CEP, np. ocen oddziaływania na środowisko lub planów zarządzania;
    - (ii) przygotowywanie porządków posiedzeń i raportów oraz ich rozprowadzanie;
    - (iii) przekład dokumentów ze spotkań;
    - (iv) realizacja tłumaczeń ustnych;
    - (v) kopiowanie, porządkowanie i rozprowadzanie dokumentów ze spotkań;
    - (vi) pomoc ATCM w opracowywaniu dokumentów ze spotkań, w tym raportu końcowego;

---

¹ Środek 1 (2003) stał się obowiązujący dnia 6 października 2009 r.

- b. wsparcie prac ATCM i CEP w okresie międzysesyjnym poprzez usprawnienie wymiany informacji, załatwianie spraw związanych z pomieszczeniami, w których mają odbywać się spotkania oraz realizacja innego rodzaju obsługi administracyjnej zgodnie ze wskazówkami ATCM;
- c. usprawnianie i koordynowanie łączności i wymiany informacji między Stronami we wszystkich sprawach, których wymaga Układ Antarktyczny i Protokół;
- d. pod kierownictwem ATCM, prowadzenie koordynacji i utrzymywanie kontaktu z innymi elementami systemu Układu Antarktycznego oraz, w odpowiednich przypadkach, innymi organami i organizacjami międzynarodowymi;
- e. ustanawianie, utrzymywanie, rozwój i w odpowiednich przypadkach udostępnianie baz danych związanych z realizacją Układu Antarktycznego i Protokołu;
- f. dystrybucja wśród Stron innych informacji i rozpowszechnianie informacji o działalności prowadzonej w Antarktyce;
- g. zapis, przechowywanie i publikacja, w odpowiednich przypadkach, protokołów z ATCM i CEP oraz innych spotkań zwoływanych na podstawie Układu Antarktycznego i Protokołu;
- h. zwiększanie dostępności informacji o systemie Układu Antarktycznego;
- i. przygotowywanie raportów z własnej działalności i przedkładanie ich ATCM;
- j. pomoc ATCM w dokonywaniu przeglądu statusu zaleceń i środków przyjętych na podstawie art. IX Układu Antarktycznego;
- k. pod kierownictwem ATCM, utrzymywanie i uaktualnianie „Podręcznika” systemu Układu Antarktycznego;
- l. inne wyznaczone przez ATCM zadania związane z realizacją celów Układu Antarktycznego i Protokołu.

Artykuł III

Sekretarz Wykonawczy

1. Na czele Sekretariatu stoi Sekretarz Wykonawczy powoływany przez ATCM spośród kandydatów będących obywatelami Stron Konsultatywnych. Sekretarz Wykonawczy wybierany jest zgodnie z procedurą przyjętą na mocy decyzji ATCM.
2. Sekretarz Wykonawczy powołuje członków personelu koniecznych do realizacji zadań Sekretariatu i angażuje odpowiednich specjalistów. Sekretarz Wykonawczy i inni członkowie personelu działają na podstawie procedur oraz na warunkach wynikających z Regulaminu Personelu przyjmowanego na mocy decyzji ATCM.
3. W okresie międzysesyjnym Sekretarz Wykonawczy prowadzi konsultacje w sposób określony przez Regulamin.

Artykuł IV

Budżet

1. Sekretariat powinien gospodarować zasobami w sposób oszczędny.
2. Budżet Sekretariatu zatwierdzany jest przez Przedstawicieli wszystkich Stron Konsultatywnych obecnych na ATCM.

3. Składki do budżetu Sekretariatu wpłacają wszystkie Strony Konsultatywne. Połowę budżetu wpłacają w równych częściach wszystkie Strony Konsultatywne. Pozostałą część budżetu Strony Konsultatywne wpłacają zgodnie z zakresem działalności prowadzonej w Antarktyce i z uwzględnieniem ich zdolności płatniczych.
4. Sposób obliczania skali składek określa decyzja 1 (2003) i załącznik do niej. W drodze decyzji ATCM może zmienić proporcje, w jakich stosowane są obydwa wyżej wymienione kryteria oraz sposób obliczania skali składek.
5. Każda z Umawiających się Stron może w dowolnym czasie dokonać dobrowolnej wpłaty.
6. ATCM przyjmuje w drodze decyzji Regulamin Finansowy.

Artykuł V

Status prawny, przywileje i immunitety

1. Status prawny Sekretariatu jako organu ATCM, jak również przywileje i immunitety Sekretariatu i Sekretarza Wykonawczego oraz innych członków personelu na terytorium Republiki Argentyńskiej reguluje Umowa o siedzibie Sekretariatu Układu Antarktycznego (Umowa o Siedzibie) w brzmieniu przyjętym i załączonym do niniejszego Środka, którą należy zawrzeć z Republiką Argentyńską.
2. ATCM upoważnia osobę piastującą stanowisko Przewodniczącego do podpisania Umowy o Siedzibie w imieniu ATCM, w momencie gdy niniejszy Środek stanie się obowiązujący.
3. Sekretariat może korzystać ze statusu prawnego wynikającego z art. 2 Umowy o Siedzibie jedynie w takim zakresie, na jaki zezwoli ATCM. W ramach budżetu zatwierdzonego przez ATCM i zgodnie z wszelkimi innymi decyzjami ATCM Sekretariat może zawierać umowy oraz nabywać i zbywać ruchomości w celu wykonywania swoich zadań wymienionych w art. 2 niniejszego Środka.
4. Sekretariat nie może nabywać ani zbywać nieruchomości, ani też wszczynać postępowania sądowego bez uprzedniej zgody ATCM.

MEASURE 1 (2003) Secretariat of the Antarctic Treaty

The Representatives,

Recalling the Antarctic Treaty and the Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty (the Protocol);

Recognizing the need for a secretariat to assist the Antarctic Treaty Consultative Meeting (the ATCM) and the Committee for Environmental Protection (the CEP) in performing their functions;

Recalling Decision 1 (2001) of the XXIV ATCM on the establishment of the Secretariat of the Antarctic Treaty (the Secretariat) in Buenos Aires, Argentina;

Recommend to their Governments the following Measure for approval in accordance with paragraph 4 of Article IX of the Antarctic Treaty:

Article 1

Secretariat

The Secretariat shall constitute an organ of the ATCM. As such it shall be subordinated to the ATCM.

Article 2

Functions

1. The Secretariat shall perform those functions in support of the ATCM and the CEP which are entrusted to it by the ATCM.
2. Under the direction and supervision of the ATCM, the Secretariat shall, in particular:
  - (a) Provide, with assistance from the host government, secretariat support for meetings held under the Antarctic Treaty and the Protocol and other meetings in conjunction with the ATCM. Secretariat support shall include:
    - i) Collation of information for ATCM/CEP meetings e.g. environmental impact assessments and management plans;
    - ii) Preparatory work for and distribution of the meeting agendas and reports;
    - iii) Translation of meeting documents;
    - iv) Provision of interpretation services;
    - v) Copying, organizing and distributing meeting documents; and
    - vi) Assisting the ATCM, in drafting the meeting documents including the final report;
  - (b) Support intersessional work of the ATCM and the CEP by facilitating the exchange of information, organizing meeting facilities and providing other secretariat support as directed by the ATCM;
  - (c) Facilitate and coordinate communications and exchange of information amongst Parties on all exchanges required under the Antarctic Treaty and the Protocol;
  - (d) Under guidance from the ATCM, provide the necessary coordination and contact with other elements of the Antarctic Treaty system and other relevant international bodies and organizations as appropriate;

- (e) Establish, maintain, develop and, as appropriate publish, databases relevant to the operation of the Antarctic Treaty and the Protocol;
- (f) Circulate amongst the Parties any other relevant information and disseminate information on activities in Antarctica;
- (g) Record, maintain and publish, as appropriate, the records of the ATCM and CEP and of other meetings convened under the Antarctic Treaty and the Protocol;
- (h) Facilitate the availability of information about the Antarctic Treaty system;
- (i) Prepare reports on its activities and present them to the ATCM;
- (j) Assist the ATCM in reviewing the status of past Recommendations and Measures adopted under Article IX of the Antarctic Treaty;
- (k) Under the guidance of the ATCM, take responsibility for maintaining and updating an Antarctic Treaty system “Handbook”; and
- (l) Perform such other functions relevant to the purposes of the Antarctic Treaty and the Protocol as may be determined by the ATCM.

Article 3

Executive Secretary

1. The Secretariat shall be headed by an Executive Secretary who shall be appointed by the ATCM from among candidates who are nationals of Consultative Parties. The procedure for the selection of the Executive Secretary shall be determined by a Decision of the ATCM.
2. The Executive Secretary shall appoint staff members essential for the carrying out of the functions of the Secretariat and engage experts as appropriate. The Executive Secretary and other staff members shall serve in accordance with the procedures, terms and conditions set out in the Staff Regulations which shall be adopted by a Decision of the ATCM.
3. During the intersessional periods the Executive Secretary shall consult in a manner to be prescribed in the Rules of Procedure.

Article 4

Budget

1. The Secretariat shall operate in a cost-effective manner.
2. The budget of the Secretariat shall be approved by the Representatives of all Consultative Parties present at the ATCM.
3. Each Consultative Party shall contribute to the budget of the Secretariat. One half of the budget shall be contributed equally by all Consultative Parties. The other half of the budget shall be contributed by the Consultative Parties based on the extent of their national Antarctic activities, taking into account their capacity to pay.
4. The method for calculating the scale of contributions is contained in Decision 1 (2003) and the Schedule attached to it. The ATCM may amend the proportion in which the above-mentioned two criteria shall apply and the method for calculating the scale of contributions by means of a Decision.
5. Any Contracting Party may make a voluntary contribution at any time.

6. Financial Regulations shall be adopted by a Decision of the ATCM.

Article 5

Legal capacity and privileges and immunities

1. The legal capacity of the Secretariat as an organ of the ATCM as well as its privileges and immunities and those of the Executive Secretary and other staff members in the territory of the Argentine Republic shall be provided for in the Headquarters Agreement for the Secretariat of the Antarctic Treaty (the Headquarters Agreement) hereby adopted and annexed to this Measure, to be concluded between the ATCM and the Argentine Republic.
2. The ATCM hereby authorizes the person who holds the office of the Chair to sign the Headquarters Agreement on its behalf at the time this Measure becomes effective.
3. The Secretariat may exercise its legal capacity as provided for in Article 2 of the Headquarters Agreement only to the extent authorized by the ATCM. Within the budget approved by and in accordance with any other decision of the ATCM, the Secretariat is hereby authorized to contract, and to acquire and dispose of movable property in order to perform its functions as set out in Article 2 of this Measure.
4. The Secretariat may not acquire or dispose of immovable property or institute legal proceedings without the prior approval of the ATCM.

POROZUMIENIE O SIEDZIBIE SEKRETARIATU UKŁADU ANTARKTYCZNEGO¹

Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego (ATCM) i Republika Argentyńska, przekonane o konieczności umocnienia systemu Układu Antarktycznego;

uwzględniając szczególny status prawny i polityczny Antarktyki oraz szczególny obowiązek zapewnienia przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego, aby wszelka działalność w Antarktyce była zgodna z celami i zasadami Układu Antarktycznego oraz Protokołu o ochronie środowiska do tego Układu;

uwzględniając decyzję nr 1 (2001) XXIV ATCM i środek nr 1 (2003) XXVI ATCM w sprawie Sekretariatu Układu Antarktycznego (Sekretariat) w Buenos Aires w Argentynie;

pragnąc umożliwić Sekretariatowi, jako organowi ATCM, wypełnianie powierzonych mu zadań i funkcji w sposób pełny i efektywny; oraz

pragnąc określić status prawny Sekretariatu jako organu ATCM, jak również przywileje i immunitety Sekretariatu i Sekretarza Wykonawczego oraz innych członków personelu na terytorium Republiki Argentyńskiej;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego Porozumienia:

- a. „Układ Antarktyczny” lub „Układ” oznacza Układ Antarktyczny, sporządzony w Waszyngtonie 1 grudnia 1959 r.;
- b. „właściwy organ” oznacza krajowe, regionalne lub lokalne władze Republiki Argentyńskiej zgodnie z przepisami prawnymi Republiki Argentyńskiej;
- c. „archiwa” oznaczają wszelkiego rodzaju korespondencję, dokumenty, rękopisy, fotografie, dane przechowywane komputerowo, filmy, nagrania oraz wszelkie inne zapisy w formie papierowej, elektronicznej lub innej, należące do Sekretariatu lub będące w jego posiadaniu;
- d. „Komitet Ochrony Środowiska” lub „CEP” oznacza komitet ustanowiony na mocy artykułu 11 Protokołu;
- e. „delegaci” oznaczają przedstawicieli, zastępców przedstawicieli, doradców i inne osoby reprezentujące Państwa Strony;
- f. „Sekretarz Wykonawczy” oznacza Sekretarza Wykonawczego powołanego przez ATCM, który sprawuje funkcję kierownika Sekretariatu zgodnie z dokumentem ustanawiającym Sekretariat;

---

¹ Porozumienie, po wejściu w życie środka nr 1 (2003), zostało podpisane dnia 10 maja 2010 r. przez Jorge Enrique Taiana (Ministra Spraw Zagranicznych i Wyznań Republiki Argentyńskiej) oraz Roberto Puceiro Ripoll (Przewodniczącego XXXIII Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego).

- g. „specjalista” oznacza osobę zaangażowaną w realizację projektów krótkoterminowych lub tymczasowych na rzecz Sekretariatu, lub biorącą udział w pracach Sekretariatu, lub sprawującą misję na rzecz Sekretariatu bez konieczności otrzymania wynagrodzenia ze strony Sekretariatu; kategoria ta nie obejmuje członków personelu;
- h. „Rząd” oznacza Rząd Republiki Argentyńskiej;
- i. „siedziba” oznacza pomieszczenia obejmujące budynki lub części budynków oraz związany z nimi teren, niezależnie od formy własności, zajmowany przez Sekretariat w celu prowadzenia działalności urzędowej;
- j. „działalność urzędowa” oznacza wszelkie czynności podejmowane na podstawie Układu i Protokołu, w tym czynności administracyjne Sekretariatu;
- k. „Protokół” oznacza Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego sporządzony w Madrycie 4 października 1991 r.;
- l. „Sekretariat” oznacza Sekretariat Układu Antarktycznego ustanowiony jako stały organ ATCM;
- m. „członek personelu” oznacza Sekretarza Wykonawczego oraz każdą inną osobę zatrudnioną w Sekretariacie i podlegającą Regulaminowi Personelu; kategoria ta nie obejmuje osób z naboru miejscowego, które otrzymują wynagrodzenie według stawki godzinowej;
- n. „Państwa Strony” oznaczają Państwa Strony Układu Antarktycznego.

Artykuł 2

Status prawny

Sekretariat, jako organ ATCM, posiada osobowość prawną i zdolność do wykonywania swoich funkcji na terytorium Republiki Argentyńskiej. W szczególności posiada zdolność do zawierania umów, nabywania i zbywania ruchomości i nieruchomości oraz wszczynania postępowania sądowego i bycia stroną postępowania sądowego. Sekretariat może korzystać ze zdolności do czynności prawnych jedynie w zakresie upoważnienia udzielonego przez ATCM.

Artykuł 3

Siedziba

1. Siedziba jest nietykalna i znajduje się pod pełną zwierzchnością Sekretariatu.
2. Rząd udostępnia wolną od czynszu nieruchomość w Buenos Aires, odpowiednią dla siedziby.
3. Rząd podejmuje wszelkie działania na rzecz ochrony siedziby przed wtargnięciem lub uszkodzeniem oraz zapobieżenia naruszeniu jej powagi.
4. Rząd powinien dopilnować, aby siedziba otrzymała od właściwych organów możliwość korzystania z dostępnych usług publicznych, takich jak energia elektryczna, zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków, zaopatrzenie w gaz, pocztę, telefon, telegraf, instalację deszczową, wywóz śmieci i ochronę pożarową na warunkach nie mniej korzystnych niż warunki, z jakich korzystają misje dyplomatyczne w Republice Argentyńskiej.
5. Sekretariat, za pośrednictwem ATCM, przedstawia Rządowi wszelkie potrzeby związane ze zmianą lokalizacji lub wielkości stale zajmowanej nieruchomości lub archiwów oraz tymczasowym zajmowaniem nieruchomości przeznaczonych do wykonywania działalności urzędowej. Jeżeli do wykonywania działalności urzędowej są wykorzystywane lub

zajmowane inne nieruchomości niż te, o których mowa w ustępie 2, za zgodą Rządu nieruchomości te otrzymują status oficjalnych nieruchomości Sekretariatu. Jeżeli dokonywane są, zgodnie z niniejszym ustępem, stałe lub tymczasowe zmiany w stanie nieruchomości Sekretariatu, wszelkie dodatkowe nieruchomości zajmowane przez Sekretariat nie muszą być udostępniane przez Rząd bez czynszu.

6. Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego Porozumienia, Sekretariat nie powinien dopuścić, aby siedziba stała się miejscem schronienia przed wymiarem sprawiedliwości dla osób pragnących uniknąć aresztu lub doręczenia pism procesowych, lub osób, wobec których wydano nakaz ekstradycji lub deportacji.
7. Przedstawiciele właściwych organów mogą wchodzić na teren siedziby w celu wykonywania swoich obowiązków jedynie za zgodą Sekretarza Wykonawczego oraz na warunkach z nim uzgodnionych. Domniemywa się, że Sekretarz Wykonawczy wydaje taką zgodę w razie pożaru lub innych okoliczności wyjątkowych, wymagających podjęcia natychmiastowych działań zapobiegawczych.

Artykuł 4

Immunitety

1. Z zastrzeżeniem postanowień Układu, Protokołu oraz niniejszego Porozumienia, działalność Sekretariatu w Republice Argentyńskiej podlega argentyńskiemu prawu wewnętrznemu zgodnemu z prawem międzynarodowym.
2. W ramach działalności urzędowej Sekretariat, jako organ ATCM, oraz jego majątek, pomieszczenia i aktywa korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego w postępowaniu sądowym i administracyjnym, z następującymi wyjątkami:
  - a. jeżeli ATCM wyraźnie zrzeknie się tego immunitetu;
  - b. w odniesieniu do wszelkich umów dostawy dóbr i usług, jak również kredytu i innych form udostępnienia środków finansowych oraz wszelkich gwarancji lub ubezpieczeń w odniesieniu do wymienionych transakcji lub innych zobowiązań finansowych;
  - c. w odniesieniu do procesu cywilnego wytoczonego przez stronę trzecią w związku ze śmiercią, uszkodzeniem mienia lub obrażeniami ciała z udziałem pojazdu mechanicznego należącego do Sekretariatu lub obsługiwanego w jego imieniu, w zakresie wykraczającym poza należną kwotę ubezpieczenia;
  - d. w odniesieniu do wykroczenia drogowego z udziałem pojazdu mechanicznego należącego do Sekretariatu lub obsługiwanego w jego imieniu;
  - e. w razie roszczenia związanego z uposażeniem lub innego rodzaju świadczeniem należnym od Sekretariatu;
  - f. w odniesieniu do roszczenia wzajemnego bezpośrednio związanego z postępowaniem wszczętym przez Sekretariat;
  - g. w odniesieniu do roszczeń dotyczących nieruchomości położonych w Republice Argentyńskiej;
  - h. w odniesieniu do powództwa wynikającego ze statusu Sekretariatu jako spadkobiercy lub beneficjenta majątku położonego w Republice Argentyńskiej.
3. Majątek, pomieszczenia i aktywa Sekretariatu nie podlegają żadnej formie ograniczenia ani

kontroli, takiej jak rekwizycja, konfiskata, wywłaszczenie lub zajęcie. Nie podlegają one również żadnej formie przymusu administracyjnego lub sądowego, z zastrzeżeniem, że pojazdy mechaniczne należące do Sekretariatu lub obsługiwane w jego imieniu nie są zwolnione z przymusu administracyjnego lub sądowego, jeżeli jest on konieczny w związku z zapobieganiem wypadkom lub ustalaniem okoliczności wypadków z udziałem tych pojazdów.

4. Postanowienia niniejszego Porozumienia nie ograniczają immunitetu Państw na terytorium innych Państw ani nie powinny być interpretowane jako uchylenie tego immunitetu.

Artykuł 5

Cel przywilejów i immunitetów oraz ich uchylenie

1. Przywileje i immunitety przewidziane w niniejszym Porozumieniu przyznawane są w celu zapewnienia niezakłóconego funkcjonowania ATCM i Sekretariatu oraz całkowitej niezależności osób, którym są one przyznane. Nie są one przyznawane w celu uzyskania osobistych korzyści przez poszczególne jednostki.
2. Z zastrzeżeniem postanowienia ust 3 poniżej, przywileje i immunitety przewidziane niniejszym Porozumieniem mogą być uchylone przez ATCM. Powinny być one w szczególności uchylone w sytuacji, gdy dany przywilej lub immunitet udaremniałby prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości i mógłby być uchylony bez uszczerbku dla celu, dla którego został ustanowiony.
3. Przewidziane w niniejszym Porozumieniu przywileje i immunitety delegatów mogą być uchylone przez Państwa Strony, które oni reprezentują.

Artykuł 6

Archiwa

Archiwa są nienaruszalne.

Artykuł 7

Flaga i emblemat Układu

Sekretariat jest upoważniony do wywieszania flagi i emblematu Układu w pomieszczeniach i na środkach transportu Sekretariatu i Sekretarza Wykonawczego.

Artykuł 8

Zwolnienie z podatków bezpośrednich

W ramach wykonywania działalności urzędowej Sekretariat, jego majątek, pomieszczenia i aktywa, jak również przychody (w tym składki na rzecz Sekretariatu dokonane w wyniku porozumienia osiągniętego przez Państwa-Strony) wolne są od wszelkich podatków bezpośrednich, w tym podatku dochodowego, podatku od zysków kapitałowych oraz wszelkich podatków państwowych. Sekretariat jest zwolniony z podatków samorządowych z wyjątkiem tych, które stanowią zapłatę za określone usługi świadczone zgodnie z artykułem 3 ustęp 4 powyżej.

Artykuł 9

Zwolnienie z opłat celnych i podatku akcyzowego oraz podatku od wartości dodanej

1. Majątek Sekretariatu konieczny do wykonywania jego działalności urzędowej (w tym publikacje ATCM, pojazdy mechaniczne i przedmioty przeznaczone na urzędowe cele reprezentacyjne) zwolnione są ze wszystkich opłat celnych i podatku akcyzowego.
2. Sekretariat zwolniony jest z podatku od wartości dodanej lub podobnych podatków od towarów i usług, w tym m.in. od publikacji i innych materiałów informacyjnych, pojazdów mechanicznych i przedmiotów przeznaczonych na urzędowe cele reprezentacyjne, jeżeli są one konieczne do realizacji celów urzędowych Sekretariatu.

Artykuł 10

Zwolnienie z ograniczeń i zakazów

Towary wwożone lub wywożone w związku z realizacją działalności urzędowej Sekretariatu zwolnione są z wszelkich zakazów lub ograniczeń stosowanych do tych towarów ze względu na kraj pochodzenia.

Artykuł 11

Odsprzedaż

Towary nabyte lub wwieszone przez Sekretariat, do których mają zastosowanie zwolnienia artykułu 9 powyżej oraz towary nabyte lub wwieszone przez Sekretarza Wykonawczego lub innych członków personelu, do których mają zastosowanie wyłączenia wynikające z artykułu 16 lub artykułu 17 poniżej nie podlegają rozdaniu, sprzedaży, wypożyczeniu, wynajmowi ani innego rodzaju zbyciu w Republice Argentyńskiej, chyba że odbywa się to na warunkach uzgodnionych z Rządem.

Artykuł 12

Waluty i wymiana walut

Sekretariat zwolniony jest z wszelkich ograniczeń w zakresie walut lub ich wymiany, w tym ograniczeń dotyczących otrzymywania, nabywania, przechowywania i zbywania środków finansowych, walut i papierów wartościowych. Sekretariat może również obsługiwać bez ograniczeń rachunki bankowe lub inne rachunki w celach urzędowych w dowolnej walucie oraz zlecać ich przekaz na terytorium Republiki Argentyńskiej lub innego kraju.

Artykuł 13

Łączność

1. W odniesieniu do łączności oficjalnej i przekazywania wszelkiego rodzaju dokumentów Rząd powinien traktować Sekretariat w sposób nie mniej uprzywilejowany niż inny rząd, w tym jego misje dyplomatyczne, w zakresie pierwszeństwa, stawek i podatków od łączności pocztowej oraz wszelkich form telekomunikacji.
2. Sekretariat może korzystać z odpowiednich środków komunikacji, w tym wiadomości szyfrowanych. Rząd nie nakłada żadnych ograniczeń na oficjalną łączność Sekretariatu lub rozpowszechnianie jego publikacji.
3. Za zgodą Rządu Sekretariat może instalować i wykorzystywać przekaźniki radiowe.

4. Oficjalna korespondencja Sekretariatu i inne środki przekazywania informacji przez Sekretariat nie podlegają cenzurze i korzystają ze wszystkich gwarancji, jakie przewiduje argentyńskie prawo wewnętrzne.

Artykuł 14

Publikacje

Wwóz i wywóz publikacji Sekretariatu i innych materiałów informacyjnych wwożonych lub wywożonych przez Sekretariat w ramach wykonywania działalności urzędowej nie podlegają żadnym ograniczeniom.

Artykuł 15

Przywileje i immunitety delegatów

1. W okresie pobytu w Republice Argentyńskiej w związku z wykonywaniem oficjalnych funkcji delegaci Państw-Stron korzystają z przywilejów i immunitetów należnych przedstawicielom dyplomatycznym na podstawie Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z 18 kwietnia 1961 r.
2. Postanowienia ustępu 1 mają zastosowanie niezależnie od stanu stosunków panujących między rządami, które reprezentują osoby, o których mowa a Rządem i nie naruszają żadnych dodatkowych immunitetów, do których takie osoby mogą być uprawnione w Republice Argentyńskiej.
3. Przywileje i immunitety przedstawione w ustępie 1 nie przysługują delegatom Rządu ani obywatelom Republiki Argentyńskiej lub osobom ze stałym miejscem pobytu w tym kraju.
4. Rząd będzie traktować delegatów z należyтым szacunkiem i podejmować wszelkie kroki, aby zapobiec zamachowi na ich osoby, wolność lub godność. Jeżeli wydaje się, że doszło do wykroczenia w stosunku do delegata, należy podjąć kroki zgodne z argentyńskimi procedurami prawnymi w celu wyjaśnienia okoliczności sprawy i zapewnienia podjęcia odpowiednich kroków w odniesieniu do ścigania podejrzanego o wykroczenie.

Artykuł 16

Sekretarz Wykonawczy

Oprócz przywilejów, immunitetów, zwolnień i ułatwień, o których mowa w artykule 17, Sekretarz Wykonawczy, o ile nie jest obywatelem Republiki Argentyńskiej lub nie ma stałego miejsca zamieszkania w tym kraju, korzysta z przywilejów, immunitetów, wyłączeń i ułatwień, do jakich uprawniony jest przedstawiciel dyplomatyczny w Republice Argentyńskiej, w tym przywilejów, immunitetów, wyłączeń i ułatwień w odniesieniu do członków jego rodziny wchodzących w skład gospodarstwa domowego, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub mają stałe miejsce zamieszkania w tym kraju.

Artykuł 17

Członkowie personelu

1. Członkowie personelu Sekretariatu:
  - a. korzystają, również po zakończeniu służby w Sekretariacie, z immunitetu procesowego

oraz immunitetu przed innego rodzaju postępowaniem prawnym lub administracyjnym lub wnioskami sądowymi w związku z czynnościami dokonanyymi przez nich podczas sprawowania funkcji urzędowych, w tym ich wypowiedziami ustnymi i pisemnymi;

- b. jednakże immunitet, o którym mowa w powyższym zdaniu nie ma zastosowania w przypadku wykroczenia z udziałem pojazdu mechanicznego, popełnionego przez członka personelu lub Sekretarza Wykonawczego ani w przypadku postępowania cywilnego lub administracyjnego w związku ze śmiercią, uszkodzeniem mienia lub obrażeniami ciała z udziałem pojazdu mechanicznego należącego do niego lub przez niego kierowanego, w zakresie wykraczającym poza należną kwotę ubezpieczenia;
  - c. są zwolnieni z wszelkich obowiązków w zakresie służby wojskowej i innego rodzaju służby obowiązkowej, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju;
  - d. nie podlegają przepisom dotyczącym rejestracji cudzoziemców i imigracji;
  - e. korzystają z takich samych wyłączeń w zakresie ograniczeń walutowych i wymiany walut, z jakich korzystają urzędnicy porównywalnej rangi z przedstawicielstw zagranicznych w Republice Argentyńskiej, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju;
  - f. jeżeli obejmują stanowisko w Republice Argentyńskiej po raz pierwszy, są zwolnieni z opłat celnych i podobnych opłat (z wyjątkiem płatności za usługi) w odniesieniu do wwozu mebli, pojazdów mechanicznych i innych przedmiotów osobistego użytku będących ich własnością lub będących w ich posiadaniu lub już przez nich zamówionych, przeznaczonych do osobistego użytku lub urządzenia się, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej. Dobra te należy wwieźć w ciągu 6 miesięcy od pierwszego wjazdu członka personelu na terytorium Republiki Argentyńskiej, jednak w wyjątkowych przypadkach Rząd może przedłużyć ten termin. Dobra nabyte lub wwiozione przez członków personelu, do których mają zastosowanie wyłączenia niniejszego punktu nie podlegają rozdaniu, sprzedaży, wypożyczeniu, wynajmowi ani innego rodzaju zbyciu, chyba że odbywa się to na warunkach uprzednio uzgodnionych z Rządem. W momencie wyjazdu z Republiki Argentyńskiej w związku z zakończeniem sprawowania oficjalnych funkcji członkowie personelu mogą wywieźć bez cła meble i przedmioty osobistego użytku;
  - g. są zwolnieni z wszelkich podatków od dochodu uzyskanego z Sekretariatu. Wyłączenie to nie dotyczy członków personelu będących obywatelami Republiki Argentyńskiej lub osobami na stałe zamieszkującymi w tym kraju;
  - h. przysługują im podobne ułatwienia repatriacyjne jak te przyznawane członkom przedstawicielstw zagranicznych w okresie kryzysu międzynarodowego;
  - i. korzystają z nietykalności osobistej w odniesieniu do wszelkich form aresztowania, zatrzymania osoby lub bagażu osobistego, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju.
2. Przywileje i immunitety, z których korzystają członkowie personelu na podstawie ustępie 1 literach c), d), e), f), h) oraz i) dotyczą również członków ich rodzin wchodzących w skład gospodarstwa domowego, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju.

Artykuł 18

Specjaliści

Podczas wykonywania swoich funkcji specjaliści korzystają z następujących przywilejów i immunitetów w zakresie koniecznym do wykonywania ich funkcji, w tym podczas podróży do Republiki Argentyńskiej:

- a. immunitet procesowy oraz immunitet przed innego rodzaju postępowaniem prawnym lub administracyjnym lub wnioskami sądowymi w związku z czynnościami dokonanymi przez nich podczas sprawowania funkcji urzędowych, w tym ich wypowiedziami ustnymi i piśmennymi. Immunitet ten nie ma jednak zastosowania w przypadku popełnionego przez specjalistę wykroczenia z udziałem pojazdu mechanicznego ani w przypadku postępowania cywilnego lub administracyjnego w związku ze śmiercią, uszkodzeniem mienia lub obrażeniami ciała z udziałem pojazdu mechanicznego należącego do niego lub przez niego kierowanego, w zakresie wykraczającym poza należną kwotę ubezpieczenia; Immunitet ten obowiązuje nadal po zakończeniu wykonywania przez specjalistę funkcji związanej z Sekretariatem;
- b. nienaruszalność oficjalnych druków i dokumentów jak również innych materiałów oficjalnych związanych z wykonywaniem przez Sekretariat swoich funkcji;
- c. korzystanie z takich samych wyłączeń w zakresie ograniczeń walutowych i wymiany walut, z jakich korzystają przedstawiciele rządu zagranicznego odbywający w Argentynie misję tymczasową w imieniu tego rządu, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju; oraz
- d. korzystają z immunitetu w odniesieniu do aresztowania, zatrzymania osoby lub bagażu osobistego, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju.

Artykuł 19

Wizy

1. Wszystkie osoby załatwiające oficjalne sprawy związane z Sekretariatem, mianowicie delegaci oraz członkowie ich rodzin wchodzący w skład ich gospodarstwa domowego, członkowie personelu Sekretariatu oraz wszyscy członkowie ich rodzin wchodzący w skład ich gospodarstwa domowego oraz specjaliści, o których mowa w artykule 18 powyżej posiadają prawo wjazdu do Republiki Argentyńskiej, pobytu w tym kraju oraz wyjazdu z niego.
2. Rząd podejmuje wszelkie kroki konieczne do ułatwienia wjazdu do Republiki Argentyńskiej, pobytu na jego terytorium i wyjazdu z niego wszystkim osobom, o których mowa w ustępie 1 powyżej. Wizy, jeżeli są wymagane, przyznawane są bez oczekiwania lub opóźnienia oraz bezpłatnie za okazaniem zaświadczenia, z którego wynika, że wnioskodawca jest osobą, o której mowa w ustępie 1 powyżej. Ponadto Rząd ułatwia podróż takich osób po terytorium Republiki Argentyńskiej.

Artykuł 20

Współpraca

Sekretariat w pełni współpracuje z właściwymi organami w celu zapobieżenia wszelkiego ro-

dzaju naruszeniom przywilejów, immunitetów i ułatwień, o których mowa w Porozumieniu. Rząd zastrzega sobie suwerenne prawo do podejmowania uzasadnionych działań na rzecz zachowania bezpieczeństwa. Żadne postanowienie Porozumienia nie uniemożliwia zastosowania przepisów zdrowotnych i kwarantannowych lub – w odniesieniu do Sekretariatu i jego urzędników – przepisów odnoszących się do porządku publicznego.

Artykuł 21

Powiadamianie o powołaniu na stanowisko, dowody tożsamości

1. ATCM powiadamia Rząd o powołaniu Sekretarza Wykonawczego oraz o dniu, w którym obejmuje on stanowisko i je opuszcza.
2. Sekretariat powiadamia Rząd o objęciu i opuszczeniu stanowiska przez członka personelu oraz o rozpoczęciu i zakończeniu projektu lub misji przez specjalistę.
3. Dwa razy w roku Sekretariat przekazuje Rządowi wykaz specjalistów i członków personelu oraz członków ich rodzin pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym w Republice Argentyńskiej. W każdym przypadku Sekretariat wskazuje, czy osoby te są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub osobami na stałe zamieszkującymi w tym kraju.
4. Po powiadomieniu o powołaniu członka personelu lub specjalisty Rząd wydaje mu, tak szybko, jak to możliwe, dowód tożsamości z fotografią posiadacza pozwalający na zidentyfikowanie go jako członka personelu lub specjalisty. Dowód akceptowany jest przez właściwe organy jako dowód tożsamości i powołania na stanowisko. Dowody tożsamości należy wydawać również członkom ich rodzin pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym. Jeżeli członek personelu lub specjalista przestaje pełnić swoje obowiązki Sekretariat zwraca Rządowi dowód tożsamości tej osoby wraz z dowodami tożsamości wydanymi członkom jego rodziny pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym.

Artykuł 22

Konsultacje

Rząd i Sekretariat jako organ ATCM porozumiewają się ze sobą na wniosek jednej ze stron w sprawach związanych z niniejszym Porozumieniem. Jeżeli sprawy tej nie można rozwiązać bezwzględnie, Sekretariat przekazuje ją ATCM.

Artykuł 23

Zmiany

Porozumienie może zostać zmienione w drodze umowy między Rządem a ATCM.

Artykuł 24

Rozwiązywanie sporów

Wszelkie spory wynikające z interpretacji lub stosowania niniejszego Porozumienia rozwiązywane są w drodze konsultacji, negocjacji lub w inny sposób akceptowalny dla obu stron, w tym w drodze wiążącego arbitrażu.

Artykuł 25

Wejście w życie i wygaśnięcie

1. Porozumienie wchodzi w życie w momencie podpisania.
2. Porozumienie może zostać wypowiedziane w drodze pisemnego powiadomienia złożonego przez jedną ze Stron. Wypowiedzenie wchodzi w życie po dwóch latach od otrzymania powiadomienia, chyba że strony postanowią inaczej.

Sporządzono w Punta del Este w dniu 10 maja 2010 r., w dwóch egzemplarzach, każdy w języku hiszpańskim, angielskim, francuskim i rosyjskim, przy czym oba egzemplarze są jednakowo autentyczne.

HEADQUARTERS AGREEMENT FOR THE SECRETARIAT OF THE ANTARCTIC TREATY

The Antarctic Treaty Consultative Meeting (ATCM) and the Argentine Republic,

Convinced of the need to strengthen the Antarctic Treaty system;

Bearing in mind the special legal and political status of Antarctica and the special responsibility of the Antarctic Treaty Consultative Parties to ensure that all activities in Antarctica are consistent with the purposes and principles of the Antarctic Treaty and its Protocol on Environmental Protection;

Having regard to Decision 1 (2001) of the XXIV ATCM and Measure 1 (2003) of the XXVI ATCM on the Secretariat of the Antarctic Treaty in Buenos Aires, Argentina;

Desiring to enable the Secretariat as an organ of the ATCM fully and efficiently to fulfill its purposes and functions; and

Desiring to define the legal capacity of the Secretariat as an organ of the ATCM as well as its privileges and immunities and those of the Executive Secretary and other staff members in the territory of the Argentine Republic;

Have agreed as follows:

Article 1

Definitions

For the purpose of this Agreement:

- a. "Antarctic Treaty" or "the Treaty" means the Antarctic Treaty done at Washington on 1 December 1959;
- b. "Appropriate Authorities" means the national, provincial or local authorities of the Argentine Republic in accordance with the laws of the Argentine Republic;
- c. "Archives" means all correspondence, documents, manuscripts, photographs, computer data storage, films, recordings and any other records, in paper, electronic or any other form, belonging to or held by the Secretariat;
- d. "Committee for Environmental Protection" or "CEP" means the Committee established under Article 11 of the Protocol;
- e. "Delegates" means Representatives, Alternate Representatives, Advisers and any other persons who represent the States Parties;
- f. "Executive Secretary" means the Executive Secretary appointed by the ATCM to head the Secretariat according to the instrument establishing the Secretariat;
- g. "Expert" means a person engaged to perform short term or temporary projects on behalf of the Secretariat or participate in the work of or perform a mission on behalf of the Secretariat without necessarily receiving remuneration from the Secretariat, but does not include staff members;
- h. "Government" means the Government of the Argentine Republic;

- i. "Headquarters" means the premises, including buildings or parts of buildings and any land ancillary thereto, irrespective of ownership, occupied by the Secretariat for the performance of its Official Activities;
- j. "Official Activities" means all activities undertaken pursuant to the Treaty and the Protocol including the Secretariat's administrative activities;
- k. "Protocol" means the Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty done at Madrid on 4 October 1991;
- l. "Secretariat" means the Secretariat of the Antarctic Treaty, established as a permanent organ of the ATCM;
- m. "Staff member" means the Executive Secretary and all other persons appointed for employment with the Secretariat and subject to its Staff Regulations, but does not include persons recruited locally and assigned to hourly rates of pay; and
- n. "States Parties" means the States Parties to the Antarctic Treaty.

Article 2

Legal Capacity

The Secretariat as an organ of the ATCM has legal personality and capacity to perform its functions in the territory of the Argentine Republic. It has, in particular, the capacity to contract, to acquire and dispose of movable and immovable property, and to institute and be a party to legal proceedings. The Secretariat may exercise its legal capacity only to the extent authorized by the ATCM.

Article 3

Headquarters

- 1. The Headquarters shall be inviolable and shall be under the full authority of the Secretariat.
- 2. The Government shall provide premises rent-free, in Buenos Aires, suitable as the Headquarters.
- 3. The Government shall take all appropriate steps to protect the Headquarters against any intrusion or damage and to prevent any impairment of its dignity.
- 4. The Government shall arrange for the Headquarters to be supplied by the appropriate authorities with available public services, such as electricity, water, sewerage, gas, mail, telephone, telegraph, drainage, garbage collection and fire protection, on terms no less favourable than those enjoyed by diplomatic missions in Argentine Republic.
- 5. Through the ATCM, the Secretariat shall make known to the Government the need for any changes to the location or extent of its permanent premises or archives and of any temporary occupation of premises for the performance of its Official Activities. Where any premises other than those provided under paragraph 2 above are used or occupied by the Secretariat for the performance of its Official Activities, such premises shall, with the concurrence of the Government, be accorded the status of official premises of the Secretariat. Where any permanent or temporary changes are made to the premises of the

Secretariat in accordance with this paragraph, any additional premises occupied by the Secretariat shall not necessarily be provided by the Government rent-free.

6. Without prejudice to the terms of this Agreement, the Secretariat shall not permit the Headquarters to become a refuge from justice for persons avoiding arrest or service of legal process or against whom an order of extradition or deportation has been issued.
7. The Appropriate Authorities may enter the Headquarters to carry out their duties only with the consent of the Executive Secretary and under the conditions agreed by him/her. The Executive Secretary's consent shall be deemed to have been given in the case of fire or other exceptional emergencies which require immediate protective action.

Article 4

Immunities

1. Subject to what is provided for in the Treaty, the Protocol or this Agreement, the activities of the Secretariat in the Argentine Republic shall be governed by Argentine domestic law consistent with international law.
2. Within the scope of its Official Activities, the Secretariat as an organ of the ATCM and its property, premises and assets shall have immunity of jurisdiction in judicial and administrative proceedings except:
  - a) to the extent that the ATCM expressly waives such immunity;
  - b) in respect of any contract for the supply of goods or services and any loan or other transaction for the provision of finance and any guarantee or indemnity in respect of any such transaction or of any other financial obligation;
  - c) in respect of a civil action by a third party for death, damage or personal injury arising from an accident caused by a motor vehicle belonging to, or operated on behalf of, the Secretariat to the extent that compensation is not recoverable from insurance;
  - d) in respect of a motor vehicle offence involving a motor vehicle belonging to, or operated on behalf of, the Secretariat;
  - e) in the event of a claim for salaries, wages or other emoluments owed by the Secretariat;
  - f) in respect of a counter-claim directly connected with proceedings initiated by the Secretariat;
  - g) in respect of claims made on real estate situated in the Argentine Republic;and
  - h) in respect of actions based on the Secretariat's status as heir or beneficiary of property situated in the Argentine Republic.
3. The Secretariat's property, premises and assets shall have immunity from any form of restrictions or controls such as requisition, confiscation, expropriation or attachment. They shall also be immune from any form of administrative or judicial constraint provided that motor vehicles belonging to or operated on behalf of the Secretariat shall not be immune from administrative or judicial constraint when temporarily necessary in connection with the prevention of, and investigation into, accidents involving such motor vehicles.
4. Nothing in this Agreement shall impair, or shall be construed as a waiver of, immunity that States enjoy in the territory of other States.

Article 5

Objective and Waiver of Privileges and Immunities

1. Privileges and immunities provided for in this Agreement are granted to ensure the unimpeded functioning of the ATCM and the Secretariat and the complete independence of the persons to whom they are accorded. They are not granted for the personal benefit of the individuals themselves.
2. Except as provided in paragraph 3 below, the privileges and immunities provided in this Agreement may be waived by the ATCM. They should be waived in a particular case where the privilege and immunity in question would impede the course of justice and can be waived without prejudice to the purpose for which they are accorded.
3. In the case of Delegates, their privileges and immunities provided in this Agreement may be waived by the States Parties which they respectively represent.

Article 6

Archives

The Archives shall be inviolable.

Article 7

The Treaty Flag and Emblem

The Secretariat shall be entitled to display the Treaty flag and emblem on the premises and means of transport of the Secretariat and of the Executive Secretary.

Article 8

Exemption from Direct Taxes

Within the scope of its Official Activities, the Secretariat, its property, premises and assets, and its income (including contributions made to the Secretariat as the result of any agreement arrived at by the States Parties) shall be exempt from all direct taxes including income tax, capital gains tax and all State taxes. The Secretariat shall be exempt from municipal taxes with the exception of those which constitute payment for specific services rendered in accordance with paragraph 4 of Article 3 above.

Article 9

Exemption from Customs and Excise Duties and Value Added Tax

1. The property used by the Secretariat necessary for its Official Activities (including the ATCM publications, motor vehicles and items for official entertainment purposes) shall be exempt from all customs and excise duties.
2. The Secretariat shall be exempt from any value added tax or similar taxes for services and goods, including publications and other information material, motor vehicles and items for official entertainment purposes, if the services and goods so purchased by the Secretariat are necessary for its official use.

Article 10

Exemption from Restrictions and Prohibitions

Goods imported or exported for the Official Activities of the Secretariat shall be exempt from any prohibitions or restrictions applicable to such goods on grounds of national origin.

Article 11

Re-sale

Goods which have been acquired or imported by the Secretariat to which exemptions under Article 9 above apply and goods acquired or imported by the Executive Secretary or other staff members to which the exemptions under Article 16 or Article 17 below apply, shall not be given away, sold, lent, hired out or otherwise disposed of in the Argentine Republic, except under conditions agreed in advance with the Government.

Article 12

Currency and Exchange

The Secretariat shall be exempt from any currency or exchange restrictions, including those in respect of funds, currency and securities received, acquired, held or disposed of. The Secretariat may also operate without restrictions bank or other accounts for its official use in any currency, and have them transferred freely within the Argentine Republic or to any other country.

Article 13

Communications

1. With regard to its official communications and the transfer of all its documents, the Secretariat shall enjoy treatment not less favourable than that generally accorded by the Government to any other government, including the latter's diplomatic mission, in the matter of priorities, rates and taxes on mails and all forms of telecommunications.
2. The Secretariat may employ any appropriate means of communication, including encrypted messages. The Government shall not impose any restriction on the official communications of the Secretariat or on the circulation of its publications.
3. The Secretariat may install and use radio transmitters with the consent of the Government.
4. Official correspondence and other official communications of the Secretariat are not subject to censorship and shall enjoy all the guarantees established by Argentine domestic law.

Article 14

Publications

The importation and exportation of the Secretariat's publications and other information material imported or exported by the Secretariat within the scope of its Official Activities shall not be restricted in any way.

Article 15

Privileges and Immunities of Delegates

1. Delegates of the States Parties shall enjoy, during their stay in the Argentine Republic for exercising their official functions, the privileges and immunities of diplomatic agents as established in the Vienna Convention on Diplomatic Relations of 18 April 1961.
2. The provisions of paragraph 1 above shall be applicable irrespective of the relations existing between the governments which the persons referred to represent and the Government, and are without prejudice to any additional immunities to which such persons may be entitled in the Argentine Republic.
3. The privileges and immunities described in paragraph 1 above shall not be accorded to any delegate of the Government or to any national or permanent resident of the Argentine Republic.
4. The Government shall treat Delegates with all due respect and shall take all necessary measures to prevent encroachment on their person, freedom and dignity. Where it appears that an offence may have been committed against a Delegate, steps shall be taken in accordance with Argentine legal procedures to investigate the matter and to ensure that appropriate action is taken with respect to the prosecution of the alleged offender.

Article 16

Executive Secretary

In addition to the privileges, immunities, exemptions and facilities provided for in Article 17 below, the Executive Secretary, unless he or she is a national or a permanent resident of the Argentine Republic, shall enjoy the privileges, immunities, exemptions and facilities to which a diplomatic agent in the Argentine Republic is entitled, including privileges, immunities, exemptions and facilities in respect of the members of their family which form a part of the household, unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic.

Article 17

Staff Members

1. Staff members of the Secretariat:
  - a) shall have, even after the termination of their service with the Secretariat, immunity from suit and any other legal or administrative proceedings or judicial request in respect of acts and things done by them in the exercise of their official functions, including words written or spoken;
  - b) immunities set out in the sub-paragraph above shall not, however, apply in the case of a motor vehicle offence committed by such a staff member or the Executive Secretary nor in the case of civil or administrative proceedings arising out of death, damage or personal injury caused by a motor vehicle belonging to or driven by him or her to the extent that compensation is not recoverable from insurance;
  - c) shall be exempt from any obligations in respect of military service and all other kinds of

- mandatory service, unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic;
- d) shall be exempt from the application of laws relating to the registration of aliens and immigration;
  - e) unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic, they shall be accorded the same exemption from currency and exchange restrictions as is accorded to an official of comparable rank from an international agency in the Argentine Republic;
  - f) unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic, they shall when taking up their post in the Argentine Republic for the first time, be exempt from customs duties and other such charges (except payments for services) in respect of import of furniture, motor vehicles and other personal effects in their ownership or possession or already ordered by them and intended for their personal use or for their establishment. Such goods shall be imported within six months of a staff member's first entry into the Argentine Republic but in exceptional circumstances an extension of this period shall be granted by the Government. Goods which have been acquired or imported by staff members and to which exemptions under this sub-paragraph apply shall not be given away, sold, lent, hired out, or otherwise disposed of except under conditions agreed in advance with the Government. Furniture and personal effects may be exported free of duties when leaving the Argentine Republic on the termination of the official functions of the staff member;
  - g) shall be exempt from all taxes on income received from the Secretariat. This exemption shall not apply to staff members who are nationals or permanent residents of the Argentine Republic;
  - h) shall have similar repatriation facilities as are accorded to representatives of international agencies in times of international crisis; and
  - i) shall have personal inviolability with respect to any form of personal arrest or detention or seizure of their personal baggage unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic.
2. Privileges and immunities applicable to a staff member in accordance with sub-paragraphs c), d), e), f), h) and i) of paragraph 1 above shall also apply to the members of his or her family forming a part of the household, unless they are nationals or permanent residents in the Argentine Republic.

Article 18

Experts

In the exercise of their functions experts shall enjoy the following privileges and immunities to the extent necessary for the carrying out of their functions, including while traveling in the Argentine Republic to that effect:

- a) immunity from suit and any other legal or administrative proceedings or judicial request in respect of acts and things done by them in the exercise of their official functions, including words written or spoken. This immunity shall not, however, apply in the case of a

motor vehicle offence committed by such experts nor in the case of civil or administrative proceedings arising out of death, damage or personal injury caused by a motor vehicle belonging to or driven by him or her to the extent the compensation is not recoverable from insurance. Such immunity shall continue after the expert's function in relation to the Secretariat has ceased;

- b) inviolability for all their official papers and documents as well as other official materials, which are related to the performance of the functions of the Secretariat;
- c) unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic, the same exemption from currency and exchange restrictions as is accorded to a representative of a foreign Government on a temporary mission in Argentina on behalf of that Government; and
- d) unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic, immunity from personal arrest and detention and from attachment of personal luggage.

Article 19

Visas

1. All persons having official business with the Secretariat, namely Delegates and members of their families forming a part of the household, staff members of the Secretariat and any members of their families forming a part of the household, and the experts referred to in Article 18 above, shall have the right of entry into, stay in and exit from the Argentine Republic.
2. The Government shall take all measures necessary to facilitate the entry into the Argentine Republic, the sojourn on that territory and the exit therefrom of all persons mentioned in paragraph 1 above. Visas, where required, shall be granted without wait or delay, and without fee, on production of a certificate that the applicant is a person described in paragraph 1 above. In addition, the Government shall facilitate travel for such persons within the territory of the Argentine Republic.

Article 20

Cooperation

The Secretariat shall co-operate fully at all times with the appropriate Authorities in order to prevent any abuse of the privileges, immunities and facilities provided for in this Agreement. The Government reserves its sovereign right to take reasonable measures to preserve security. Nothing in this Agreement prevents the application of laws necessary for health and quarantine or, with respect to the Secretariat and its officials, laws relating to public order.

Article 21

Notification of appointments, identity cards

1. The ATCM shall notify the Government of the appointment of an Executive Secretary and the date when he or she is to take up or relinquish the post.
2. The Secretariat shall notify the Government when a staff member takes up or relinquishes

his or her post or when an expert starts or finishes a project or mission.

3. The Secretariat shall twice a year send to the Government a list of all experts and staff members and the members of their families forming a part of the household in the Argentine Republic. In each case the Secretariat shall indicate whether such persons are nationals or permanent residents of the Argentine Republic.
4. The Government shall issue to all staff members and experts as soon as practicable after notification of their appointment, a card bearing the photograph of the holder and identifying him or her as a staff member or expert as the case may be. This card shall be accepted by the appropriate Authorities as evidence of identity and appointment. The members of their families forming a part of the household shall also be issued with an identity card. When the staff member or expert relinquishes his or her duties, the Secretariat shall return to the Government his or her identity card together with identity cards issued to members of his or her family forming a part of the household.

Article 22

Consultation

The Government and the Secretariat as an organ of the ATCM shall consult at the request of either of them concerning matters arising under this Agreement. If any such matter is not promptly resolved, the Secretariat shall refer it to the ATCM.

Article 23

Amendment

This Agreement may be amended by agreement between the Government and the ATCM.

Article 24

Settlement of disputes

Any dispute arising out of the interpretation or application of this Agreement shall be settled by consultation, negotiation or any other mutually acceptable method, which may include resort to binding arbitration.

Article 25

Entry into force and termination

1. This Agreement shall enter into force upon signature.
2. This Agreement may be terminated by written notification by either Party. Termination shall take effect two years after receipt of such notification unless otherwise agreed.

Done in Punta del Este, on the tenth day of May, two thousand and ten, in two originals, in the Spanish, English, French and Russian languages, both being equally authentic.

Autor: Katarzyna Chwedorzewska
Mchy i porosty ożywiają krajobraz antarktyczny.

Autor: Mariusz Potocki

Obóz terenowy glaciologów na kopule lodowca na Wyspie Króla Jerzego. Naukowcy często prowadzą badania w terenie, gdzie muszą być przygotowani na pracę w każdej pogodzie.

VI.

Lista polskich wypraw naukowych
na Antarktykę

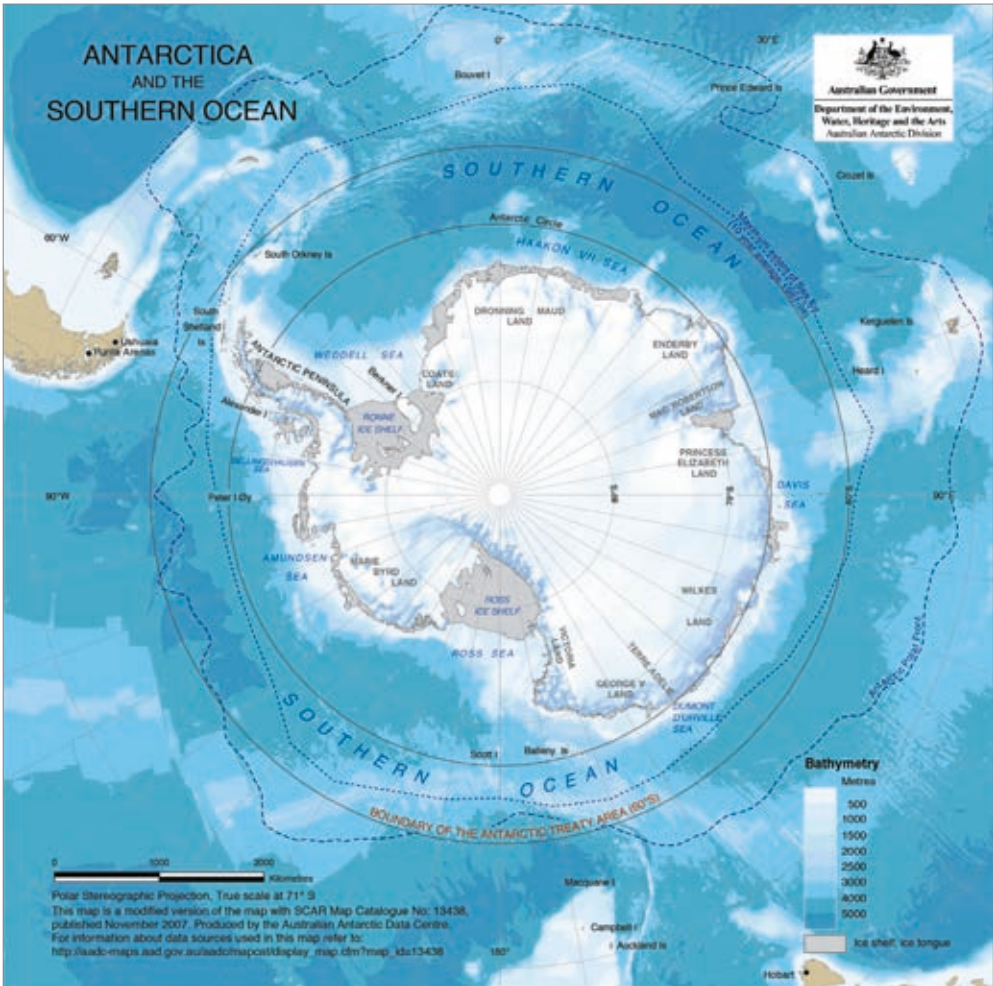
Lista wypraw na Polską Stację Antarktyczną im. Henryka Arctowskiego

KIEROWNICY POSZCZEGÓLNYCH WYPRAW		
1.	Wyprawa (1976 – 1977)	– Stanisław Rakusa-Suszczewski, Józef Jersak (kierownik grupy zimującej)
2.	Wyprawa (1977 – 1978)	– Maciej Seweryn Zalewski
3.	Wyprawa (1978 – 1979)	– Stanisław Rakusa-Suszczewski, Maciej Rembiszewski (kierownik grupy zimującej)
4.	Wyprawa (1979 – 1980)	– Andrzej Myrcha, Eugeniusz Moczydłowski (kierownik grupy zimującej)
5.	Wyprawa (1980 – 1981)	– Krzysztof Birkenmajer, Lech Rościszewski (kierownik grupy zimującej)
6.	Wyprawa (1981 – 1982)	– Ryszard Wróblewski
7.	Wyprawa (1982 – 1983)	– Marek Zdanowski
8.	Wyprawa (1983 – 1984)	– Ryszard Stępnik
9.	Wyprawa (1984 – 1985)	– Tadeusz Wojciechowski
10.	Wyprawa (1985 – 1986)	– Edward Kotakowski
11.	Wyprawa (1986 – 1987)	– Rajmund Wiśniewski
12.	Wyprawa (1987 – 1988)	– Piotr Presler
13.	Wyprawa (1988 – 1989)	– Henryk Gurgul
14.	Wyprawa (1989 – 1990)	– Paweł Madejski
15.	Wyprawa (1991 – 1992)	– Przemysław Gonera
16.	Wyprawa (1992– 1993)	– Wojciech Kittel
17.	Wyprawa (1993 – 1994)	– Wojciech Bart
18.	Wyprawa (1994 – 1995)	– Krzysztof Makowski

KIEROWNICY POSZCZEGÓLNYCH WYPRAW		
19.	Wyprawa (1995 – 1996)	– Adam Barcikowski
20.	Wyprawa (1996 – 1997)	– Tomasz Zadróżny
21.	Wyprawa (1997 – 1998)	– Anna Kidawa
22.	Wyprawa (1998 – 1999)	– Zbigniew Battke
23.	Wyprawa (1999 – 2000)	– Sebastian Baranowski
24.	Wyprawa (2000 – 2001)	– Tomasz Janecki
25.	Wyprawa (2001 – 2002)	– Paweł Loro
26.	Wyprawa (2002 – 2003)	– Wojciech Majewski
27.	Wyprawa (2003 – 2004)	– Wiesław Kołodziejcki
28.	Wyprawa (2004 – 2005)	– Arkadiusz Nędzarek
29.	Wyprawa (2005 – 2006)	– Leszek Wilczyński
30.	Wyprawa (2006–2007)	– Michał Offierski
31.	Wyprawa (2007–2008)	– Mikołaj Golachowski
32.	Wyprawa (2008–2009)	– Marek Zdanowski, Tadeusz Sobczak (kierownik grupy zimującej)
33.	Wyprawa (2009 – 2010)	– Tomasz Janecki, Joanna Zubek (kierownik grupy zimującej)
34.	Wyprawa (2010 – 2011)	– Lech Wiśniewski
35.	Wyprawa (2011 – 2012)	– Artur Body
36.	Wyprawa (2012 – 2013)	– Marek Zieliński
37.	Wyprawa (2013 – 2014)	– Zbigniew Sobierajski
38.	Wyprawa (2014 – 2015)	– Katarzyna Chwedorzewska
39.	Wyprawa (2015 – 2016)	– Adam Latusek
40.	Wyprawa (2016 – 2017)	– Bartosz Matuszczak

ANTARKTYKA

i Ocean Południowy

Redakcja:

Zespół Departamentu Prawno-Traktatowego Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP

Paulina Dudzik

Juliusz Juchniewicz

Joanna Krawczyk-Grzesiowska

Konrad Jan Marciniak

Andrzej Misztal

Bartłomiej Sierzputowski

przy współudziale Instytutu Biochemii i Biofizyki Polskiej Akademii Nauk

Robert Bialik

Anna Kidawa

Zdjęcie na okładce:

Mariusz Potocki,

„Góra lodowa w Cieśninie Bransfielda” – pierwsza i czwarta strona okładki

Projekt graficzny i skład:

Beata Rosa

© Copyright by Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP

Departament Prawno-Traktatowy

al. J.Ch. Szucha 23

00-580 Warszawa

www.msz.gov.pl

twitter.com/msz_rp

Liczba egzemplarzy:

1000

ISBN 978-83-65427-38-0

Druk i oprawa:

Legra Sp. z o.o.

ul. Albatrosów 10 C

30-716 Kraków

Spis treści

I. Wprowadzenie

I.1	<i>Andrzej Misztal</i> , Przedmowa	11
I.2	<i>Robert Bialik</i> , Dyplomacja naukowa oparta na Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego	14
I.3	<i>Konrad Jan Marciniak</i> , System Układu Antarktycznego: uwagi z perspektywy prawa międzynarodowego	17

II. Układ Antarktyczny wraz z Protokołem o ochronie środowiska

II.1	Układ Antarktyczny, sporządzony w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r.	64
II.1.1	Dokument ratyfikacyjny Układu Antarktycznego.....	75
II.1.2	Akt końcowy konferencji w sprawie Antarktyki.....	78
II.2	Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego, sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r.	92
II.2.1	Aneks do Protokołu.....	115
II.2.2	Załącznik I: Ocena oddziaływania na środowisko.....	122
II.2.3	Załącznik II: Zachowanie antarktycznej fauny i flory.....	129
II.2.4	Załącznik III: Niszczenie odpadów i gospodarka odpadami.....	139
II.2.5	Załącznik IV: Zapobieganie zanieczyszczeniom morskim	149
II.2.6	Załącznik V: Ochrona i zarządzanie obszarem	159
II.2.7	Załącznik VI: Odpowiedzialność za wypadki ekologiczne.....	173
II.2.8	Dokument ratyfikacyjny Protokołu o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego	189
II.3	Wykaz Państw-Stron Układu i Protokołu	
II.3.1	Lista Państw-Stron Konsultatywnych	192
II.3.2	Lista Państw-Stron Niekonsultatywnych	194
II.4	Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego.....	198

III. Pozostałe umowy międzynarodowe w ramach Systemu Układu Antarktycznego

III.1	Konwencja o ochronie fok antarktycznych (CCAS), sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r.....	228
III.1.1	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 22 marca 1978 r. w sprawie wyrażenia woli przystąpienia do Konwencji o ochronie fok antarktycznych	245
III.1.2	Dokument ratyfikacyjny Konwencji o ochronie fok antarktycznych.....	246
III.2	Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki (CCAMLR), sporządzona w Canberze dnia 20 maja 1980 r.	247
III.2.1	Dokument ratyfikacyjny Konwencji o zachowaniu żywych zasobów morskich.....	273
III.2.2	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 27 marca 1984 r. o przekazaniu dokumentu ratyfikacyjnego Konwencji o zachowaniu żywych zasobów morskich.....	274

IV. Wybrane polskie dokumenty archiwalne

IV.1	Nota dyplomatyczna Wielkiej Brytanii z dnia 18 grudnia 1958 r. w sprawie polskiej ekspedycji naukowej.....	278
IV.2	Notatka M. Lachsa z dnia 15 stycznia 1959 r. w sprawie odpowiedzi na notę dyplomatyczną Wielkiej Brytanii dotyczącej polskiej ekspedycji naukowej.....	279
IV.3	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 19 stycznia 1959 r. w sprawie polskiej ekspedycji naukowej.....	280
IV.4	Nota dyplomatyczna Wielkiej Brytanii z dnia 2 maja 1959 r. w sprawie polskiej ekspedycji naukowej na obszarze Australijskiego Terytorium Antarktycznego	282
IV.5	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 15 grudnia 1975 r. w sprawie organizacji polskiej ekspedycji naukowej	283
IV.6	Uchwała Rady Ministrów nr 246/76 z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk (fragment).....	285
IV.7	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 8 marca 1977 r. w sprawie utworzenia polskiej stacji antarktycznej – Henryk Arctowski.....	291
IV.8	Nota dyplomatyczna Polski z dnia 11 lipca 1977 r. w sprawie wyrażenia gotowości do uzyskania Statusu Konsultatywnego	293

IV.9	Raport (fragment) ze specjalnego Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego Państw Stron (Londyn, 25-29 lipca 1977 r.): decyzja w sprawie nadania Polsce Statusu Konsultatywnego	294
IV.10	Uchwała Rady Ministrów nr 173/77 z dnia 29 listopada 1977 r. w sprawie rozwoju badań polarnych	298
IV.11	Notatka z dnia 5 grudnia 1988 r. w sprawie Konwencji o regulowaniu działalności dotyczącej zasobów mineralnych Antarktyki	309
IV.12	Pełnomocnictwo z dnia 15 grudnia 1988 r. do podpisania Konwencji o regulowaniu działalności dotyczącej zasobów mineralnych Antarktyki.....	311

V. Sekretariat

V.1	Środek 1 z 2003 r. w sprawie ustanowienia Sekretariatu Układu Antarktycznego w Buenos Aires w Argentynie	314
V.2	Porozumienie o siedzibie Sekretariatu Układu Antarktycznego	320

VI. Polskie wyprawy naukowe na Antarktykę

VI.1	Lista polskich wypraw naukowych na Antarktykę	342
------	---	-----

Autor: Piotr Andryszczak

Polska Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego położona na wybrzeżu Zatoki Admiralicji na Wyspie Króla Jerzego jest jedyną działającą polską stacją w tym rejonie świata.

I.

Wprowadzenie

Autor: Anna Kidawa

Piskleta pingwinów Adeli tworzące tzw. „żłobki” chronią się wzajemnie przed silnym wiatrem oraz atakami drapieżnych wydrzyków i petrelców.

Autor: Piotr Andryszczak

Słonie morskie (*Mirounga leonina*) to największe ssaki pletwonogie.

Na Polskiej Stacji Antarktycznej już od wielu lat prowadzi się monitoring tych majestatycznych ssaków.

Przedmowa

Szanowni Państwo,

Jest mi niezwykle miło zaprezentować przygotowane przez Departament Prawno-Traktatowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych wydawnictwo poświęcone Układowi Antarktycznemu. Przypomnienie fundamentalnych dokumentów, które określają status i zasady współpracy państw w tym szczególnym obszarze globu, uważamy za nasz obowiązek, jako instytucji koordynującej wykonywanie zobowiązań międzynarodowych Polski w odniesieniu do Antarktyki.

Okazja do takiego przedsięwzięcia jest ewidentna. W tym roku bowiem mija 40 lat od rozpoczęcia przez Stację im. Henryka Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego regularnej działalności. W dniu 26 lutego 1977 roku został nadany ze Stacji pierwszy komunikat radiowy – wydarzenie o charakterze symbolicznym. Jednocześnie w tym samym roku Polska uzyskała status konsultatywny, co zgodnie z Układem oznaczało możliwość współdecydowania o tym unikalnym regionie jakim jest Antarktyka.

Unikalnym, bo Antarktyka jest regionem wymagającym szczególnego podejścia i odpowiedzialności ze strony ludzi i państw. Zgodnie z artykułem 2 Protokołu madryckiego o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego, państwa zobowiązały się do wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki i zależnych oraz powiązanych ekosystemów oraz zdefiniowały Antarktykę jako rezerwat przyrody.

Unikalnym, bo jest poligonem badawczym, w ramach którego eksploracja dostarcza ciągle bogatej wiedzy na temat przeszłości Ziemi, a badania w dziedzinach biologii, geologii i glaciologii mają znaczenie dla innych obszarów i celów praktycznych.

Unikalnym także ze względu na szczególne podejście do współpracy międzynarodowej – surowe warunki naturalne powodują, że wszystkie państwa działające w Antarktyce zależą od siebie nawzajem oraz mogą i muszą liczyć na siebie w sytuacjach ekstremalnych. Sami takiej pomocy doświadczyliśmy. Przekłada się to na podejście państw do rozwiązywania bieżących problemów i proces podejmowania decyzji, gdzie dążenie do porozumienia i głosowanie w drodze konsensu są fundamentalnymi zasadami.

Jest Antarktyka wreszcie obszarem unikalnym z punktu widzenia prawno-międzynarodowego. Układ zamroził roszczenia terytorialne państw do poszczególnych części kontynentu i przyległych

obszarów morskich. Jednocześnie państwa ciągle w różnej formie i dokumentach o różnym znaczeniu politycznym bądź prawnym przypominają o swoich pretensjach. Nie jest jednak Antarktyka elementem przetargowym w grze globalnej. Dzięki Układowi stała się niewątpliwie strefą pokoju i współpracy. Warto także odnotować, że szereg autorów dostrzega znaczenie Układu Antarktycznego jako traktatu rozbrojeniowego i nieproliferacyjnego.

Z punktu widzenia naszego kraju, szanse które stworzyło nam osiągnięcie statusu konsultatywnego i impuls nadany badaniom naukowym w 1977 roku wykorzystaliśmy w odpowiedni sposób, wnosząc trwały wkład w badania antarktyczne i współpracę międzynarodową. Nasi eksperci cieszą się uznaniem na całym świecie. Należy pamiętać i o tym, że dzięki pomocy ze strony Polski kilka państw rozwinęło swoją działalność w Antarktyce i uzyskało status konsultatywny. Nasza obecność tam to wizytówka naszego kraju.

Dlatego też wdzięczni za dorobek naszych poprzedników, a także naszych badaczy, chcielibyśmy wnieść swój prawniczy wkład w uczczenie tego 40-lecia stałej obecności polskiej w Antarktyce. Na wydawnictwo, które przekazujemy w Państwa ręce składają się m.in. teksty Układu Antarktycznego i Protokołu madryckiego o ochronie środowiska, wraz z Aneksem i Załącznikami oraz teksty innych traktatów międzynarodowych związanych z Antarktyką.

Zestawienie wyżej wspomnianych tekstów zostało poprzedzone artykułami dra hab. Roberta Bialika, Kierownika Zakładu Biologii Antarktyki, Instytutu Biochemii i Biofizyki Polskiej Akademii Nauk na temat działalności naukowej w Antarktyce i dra Konrada J. Marciniaka, Zastępcy Dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego MSZ, który omawia aspekty prawno-międzynarodowe systemu antarktycznego.

Poprawione wersje tłumaczeń tych dokumentów, które przedstawiamy w publikacji są efektem nowego podejścia do tekstów w porównaniu z tymi opublikowanymi pierwotnie w Dzienniku Urzędowym, biorąc pod uwagę upływ czasu oraz nieuchronną ewolucję terminologii. Trzeba tu zaznaczyć, że z inicjatywy Departamentu Prawno-Traktatowego MSZ dokonano sprostowań opublikowanych tekstów Układu i Protokołu madryckiego i to właśnie te „poprawione” wersje są prezentowane w niniejszej publikacji (Dz. U. z 2017 r., poz. 1915 oraz Dz. U. z 2017 r., poz. 1982). Warto też podkreślić, że takie działania mają charakter bezprecedensowy w polskiej praktyce traktatowej.

Przygotowanie materiałów do publikacji nie byłoby możliwe bez ogromnego zaangażowania moich współpracowników – Pauliny Dudzik, Juliusza Juchniewicza, Joanny Krawczyk-Grzesiowskiej oraz Bartłomieja Sierżputowskiego, którzy pod kierownictwem mojego zastępcy – dra Konrada Marciniaka poświęcili swój czas, poza bieżącymi obowiązkami, na trud związany z weryfikacją i przygotowaniem tekstów oraz pozostałe działania, które sprawiły, że niniejsza publikacja może się ukazać. Do nich kieruję szczególne podziękowania.

Odnótować również należy, że Departament Prawno-Traktatowy MSZ podjął starania zmie-

rzające do odszukania i publikacji wielu archiwalnych dokumentów. W większości przypadków, było to możliwe w oparciu o Archiwum Traktatowe MSZ. W kilku jednak sytuacjach korzystaliśmy z pomocy kolegów i koleżanek Departamentu Stanu USA oraz brytyjskiego *Foreign Office*, którym bardzo za to dziękuję. Wreszcie, otrzymaliśmy również życzliwe wsparcie Sekretariatu Układu Antarktycznego w zakresie przygotowania listy będących w mocy decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego.

Jesteśmy także wdzięczni Polskiej Akademii Nauk za wsparcie merytoryczne w działaniach poprzedzających publikację niniejszej książki, a przede wszystkim za zaangażowanie w sprawy antarktyczne, bez którego Polska nie byłaby obecna – ani w wymiarze naukowym, ani polityczno-prawnym – na „białym kontynencie”.

Andrzej Misztal

Dyrektor Departamentu Prawno-Traktatowego MSZ

Dyplomacja naukowa oparta na Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego

dr hab. Robert J. Bialik

Kierownik Zakładu Biologii Antarktyki IBB PAN

Polska Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego rozpoczęła swoją działalność 26 lutego 1977 roku. Tego dnia, po uprzednich 57 dniach budowy, w pięciu językach nadano następujący komunikat radiowy:

„Tu stacja antarktyczna im. Henryka Arctowskiego Polskiej Akademii Nauk na Wyspie Króla Jerzego w archipelagu Szetlandów Południowych, położona na 62°10'S i 58°28'W. Stacja im. Henryka Arctowskiego rozpoczęła działalność dziś o godz. 3.25 GMT. Nasz sygnał wywoławczy 3ZL30, 3ZL34, częstotliwość 7514 i 8054 kHz, temperatura powietrza 4,3°C, ciśnienie 962 mbar, zachmurzenie 0.8, prędkość wiatru 7 m/s.”

Kierownikiem pierwszej wyprawy, która zimowała na Stacji był Józef Jersak. Natomiast lista osób zaangażowanych w jej budowę została wymieniona na tablicy upamiętniającej to wydarzenie, która znajduje się w budynku głównym Stacji (rys. 1).

Przez 40-ści lat swojej działalności, Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego dawała i daje nadal Polsce dostęp do największego naturalnego „laboratorium przyrody”, jakim jest Antarktyka, możliwość prowadzenia ambitnych, multidyscyplinarnych programów badawczych oraz współpracy z najlepszymi placówkami naukowymi z całego świata. Nasz kraj należy do elitarnej grupy 20 państw posiadających całoroczne stacje badawcze w rejonie Antarktyki.

Ekstremalne warunki klimatyczne panujące w Antarktyce, wysokie wymagania dotyczące ochrony środowiska i ogromne wyzwania logistyczne związane z utrzymaniem stacji badawczych i realizacją programów naukowych sprawiają, że rejon ten stał się również laboratorium testowania nowych technologii np. w ramach polsko-norweskiego projektu monitoringu środowiskowego „MONICA”, realizowanego na Polskiej Stacji Antarktycznej, wykorzystywane są także samoloty bezzałogowe. Dane i materiały z monitoringu i badań prowadzonych na Stacji od 1977 roku są wykorzystywane przez liczne polskie i zagraniczne instytucje naukowe. W Instytucie Biochemii i Biofizyki PAN (IBB PAN) będącym od 2012 roku gospodarzem Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego utrzymywany jest jeden z największych na świecie banków polarnych psychrofilnych szczepów mikroorganizmów, w tym także tych o potencjale wskazującym na ich przydatność biotechnologiczną.

Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego jest, jak na warunki antarktyczne, stacją średniej wielkości (sezon zimowy – do 15 osób, sezon letni – do 40 osób). W skład głównego kom-

pleksu Stacji wchodzi kilkanaście budynków: budynki mieszkalne, laboratoria naukowe, elektrownia, chłodnie, magazyny, warsztaty i zaplecze techniczne, kompleks paliwowy, latarnia morska, budynek informacji turystycznej itp. Od 2006 r. funkcjonują również dwie bazy terenowe (Lions Rump w Zatoce Króla Jerzego oraz Demay u wlotu Zatoki Admiralicji do Cieśniny Bransfielda), zapewniające możliwość prowadzenia badań terenowych w oddalonych rejonach wyspy oraz stanowiących schronienie w sytuacjach awaryjnych.

Ponad 40-letni okres użytkowania budynków stacji w skrajnie niekorzystnych warunkach klimatycznych, bez istotnego wsparcia finansowego, spowodował znaczną ich degradację. W ostatnich latach zaobserwowano również wzmożoną erozję linii brzegowej, zagrażającą głównemu budynkowi mieszkalnemu. Zachowanie ciągłości funkcjonowania stacji oraz prowadzonych na niej badań naukowych wymaga wybudowania nowego, nowoczesnego kompleksu stacyjnego.

Pomimo swoich problemów, Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego jest wizytówką Rzeczypospolitej Polskiej w tym rejonie świata, nieoficjalną ambasadą RP w Antarktyce, odwiedzaną corocznie przez oficjalne delegacje międzynarodowe, przedstawicieli programów antarktycznych innych państw, naukowców z państw członkowskich Układu Antarktycznego, załogi innych stacji i statków badawczych oraz tysiące turystów. Pracownicy IBB PAN zaangażowani w funkcjonowanie Polskiej Stacji Antarktycznej wspierają i reprezentują polskie interesy w organizacjach zarządzających Antarktyką. IBB PAN pełni rolę naukowego doradcy Ministerstwa Spraw Zagranicznych we wszystkich sprawach związanych z polską obecnością w Antarktyce, a także pomaga w przygotowaniu dokumentacji niezbędnej do wypełniania przez Polskę zobowiązań międzynarodowych wynikających z Układu Antarktycznego oraz Protokołu o ochronie środowiska. Pracownicy IBB PAN uczestniczą, jako członkowie delegacji RP, w corocznych Spotkaniach Konsultacyjnych Układu Antarktycznego (ATCM – *Antarctic Treaty Consultative Meeting*) i Komitetu Ochrony Środowiska (CEP – *Committee for Environmental Protection*).

Ponadto IBB PAN świadczy doradztwo naukowe dla Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej dotyczące rejonu Konwencji o Zachowaniu Żywych Zasobów Morskich Antarktyki CCAMLR (*Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources*). Efektem współpracy jest uzyskanie przez Ministerstwo wsparcia naukowego w szerokim spektrum spraw rybołówstwa dalekomorskiego, co ułatwia formułowanie stanowiska strony polskiej i budowanie merytorycznej argumentacji do jego przeforsowania.

Dodatkowo IBB PAN reprezentuje Polskę w Komitecie Naukowym Badań Antarktyki SCAR (*Scientific Committee on Antarctic Research*) oraz Radzie Menadżerów Narodowych Programów Antarktycznych COMNAP (*Council of Managers of National Antarctic Programs*). Członkostwo w SCAR i COMNAP stwarza możliwość wpływania na światową politykę naukową w badaniach Antarktyki.

Prowadzone w oparciu o Stację im. H. Arctowskiego programy naukowe, monitoringi i tworzone plany zarządzania obszarami specjalnie chronionymi stanowią efektywne narzędzie wspierające i umożliwiający prawidłowe wypełnianie międzynarodowych zobowiązań RP. Członkostwo przedstawicieli IBB PAN w powyższych organizacjach oraz prowadzone w Antarktyce badania dają bezpośredni dostęp do informacji o zmianach zachodzących w tym wrażliwym ekosystemie,

co umożliwia niezależne podejmowanie decyzji przez Polskę.

Podsumowując, Polska Stacja Antarktyczna im. H. Arctowskiego daje możliwości prowadzenia badań szerokiego gronu naukowców z Polski, ale również całego świata. Bazując na wieloletnim doświadczeniu zarówno pracowników Zakładu Biologii Antarktyki IBB PAN, jak i naukowców z innych współpracujących jednostek, Polska zyskuje ogromny potencjał naukowy i intelektualny, zgromadzony dzięki prowadzonym na Stacji ambitnym programom naukowym. Badania te z powodzeniem mogą być koordynowane przez Polaków w oparciu o infrastrukturę naszej jedynej działającej stacji badawczej w rejonie Antarktyki, co czyni z Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego ośrodek wyjątkowy, odgrywający istotną rolę w dyplomacji naukowej, tworzący mosty i rozwijający nasze relacje ze społecznościami naukowymi na arenie międzynarodowej.

Rys. 1 Tablica upamiętniająca założycieli i budowniczych Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego

System Układu Antarktycznego: uwagi z perspektywy prawa międzynarodowego

dr Konrad Jan Marciniak¹

1. Wstęp

Upływająca w tym roku czterdziesta rocznica założenia Polskiej Stacji Antarktycznej imienia Henryka Arctowskiego (dalej: „Stacja Arctowskiego”) stanowi doskonałą okazję do przypomnienia podstawowych uwarunkowań prawnomiędzynarodowych, w których Stacja Arctowskiego funkcjonuje. Przedmiotem poniższej analizy jest właśnie dokonanie przeglądu najważniejszych uregulowań prawa międzynarodowego, kluczowych dla właściwego rozumienia zagadnień antarktycznych, w tym wpływających na działalność polskiej Stacji, a także innych działań podejmowanych w omawianym rejonie.

Już na wstępie zaznaczyć należy, że kontynent antarktyczny jest pod wieloma względami wyjątkowy. Można tu choćby wskazać, że cechuje go najwyższa średnia wysokość (ok. 2.200 metrów) w porównaniu do pozostałych kontynentów; jest też najbardziej suchy, wietrzny oraz zimny (zanotowany, na rosyjskiej Stacji Wostok, rekord najniższej temperatury na Ziemi: -89.2°C^2). Jest też kontynentem o znacznej powierzchni. Wprawdzie klasyczne mapy, z uwagi na odwzorowanie Merkatora, zdają się sugerować, że Antarktyka „nie ma końca”, ale mimo to nie zawsze pamięta się, że kontynent antarktyczny stanowi aż ok. 10% powierzchni lądowej Ziemi (zajmuje powierzchnię $14 \times 10^6 \text{ km}^2$). Jednak zaledwie niewielki ułamek tej powierzchni jest bezpośrednio dostępny (ok. 46.000 km^2 czyli ok. 0.33% całości); większość pokryta jest lodem. Jak się wskazuje, antarktyczna pokrywa lodowa stanowi największy pojedynczy obiekt na powierzchni Ziemi, zajmując ok. $30 \times 10^6 \text{ km}^3$, co zarazem odpowiada ok. 70% dostępnych zasobów słodkowodnych³.

---

¹ Zastępca Dyrektora, Departament Prawno – Traktatowy Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Autor pragnie wyrazić wdzięczność dr A Kidawie i dyr. A Misztalowi, a także dr. Ł. Kutadze, dr. P. Rychlikowi, P. Dudzik oraz J. Krawczyk-Grzesiowski za uwagi i komentarze do pierwszej wersji tego opracowania. Naturalnie jednak, odpowiedzialność za wszelkie błędy spoczywa wyłącznie na autorze.

² Satelita NASA zanotowała nawet niższą temperaturę w sierpniu 2010 r.: -94.7°C . Zob.: <https://www.comnap.aq/Information/SitePages/Home.aspx>.

³ J. Turner, R. Bindschadler, P. Convey et al. (red.), *Antarctic Climate Change and the Environment*, SCAR, 2009, s. 30-33. Gwoli ścisłości, należałoby odnotować, że dane te są aktualne na 2009 r., nie uwzględniają więc m.in. ostatniego, szeroko komentowanego, pęknięcia lodowca szelfowego Larsen C i oddzielenia się od niego ogromnej (ok. 6.000 km^2) góry lodowej. Zob. np. informację PAP z 13.7.2017 r., Olbrzymia góra lodowa oderwała się od szelfu antarktycznego, a także informację NASA z 12.7.2017 r., *Massive Iceberg Breaks Off from Antarctica*, dostępne, odpowiednio, na stronach internetowych: <http://naukawpolsce.pap.pl/> oraz <https://www.nasa.gov/>.

Antarktyka ma również niebagatelne znaczenie dla regulacji klimatu, a także funkcjonowania i cyrkulacji prądów morskich⁴. Wszystkie te czynniki i jej położenie sprawiają, że Antarktyka jest miejscem nadzwyczaj istotnym dla prowadzenia badań naukowych w wielu dziedzinach, o czym – pośrednio – świadczy liczba (80) naukowych stacji antarktycznych (nie uwzględniając innego rodzaju infrastruktury) utrzymywanych w obszarze antarktycznym przez 30 państw⁵. Wśród nich jest m.in. polska Stacja Arctowskiego.

Wreszcie, wyjątkowe jest także geopolityczne znaczenie Antarktyki, jej rola w stosunkach międzynarodowych, co znajduje swoje odzwierciedlenie w mających zastosowanie do tego obszaru i regulacjach prawnomiędzynarodowych.

Na zakończenie niniejszych uwag wstępnych zauważyć można, że choć często mówi się łącznie o „obszarach polarnych”, a więc zarówno o Antarktyce, jak i Arktyce, to jednak międzynarodowa sytuacja obu regionów jest zasadniczo odmienna⁶. Nie jest tu możliwe pełne omówienie tego zagadnienia, ale podkreślić należy, że Arktyka, w uproszczeniu, znajduje się na Oceanie Arktycznym, który jest w dużej mierze pokryty lodem, a otoczona jest przez terytoria lądowe pięciu państw nadbrzeżnych (tzw. „Arktyczna Piątka”, A5), wysuwających roszczenia o charakterze terytorialnym lub zbliżonym (m.in. do szelfu kontynentalnego rozciągającego się ponad 200 mil morskich od linii brzegowej tych państw)⁷. Arktykę zamieszkuje też ludność rdzenna. Nie ma jednej umowy międzynarodowej, która regulowałaby w sposób kompleksowy status Arktyki⁸, a współpraca na tym obszarze ma charakter w przeważającej mierze regionalny, w ramach, powołanej na mocy deklaracji politycznej w 1996 r., Rady Arktycznej.

Sytuacja jest zgoła odmienna w przypadku Antarktyki, która jest terytorium lądowym (choć prawie całkowicie pokrytym lodem), bez żadnej autochtonicznej ludności, otoczonym generalnie przez morze otwarte, a jej status prawny (mimo pewnych roszczeń terytorialnych) jest obecnie określony przez postanowienia Układu Antarktycznego i związanych z nim umów międzynarodowych⁹. Współpraca antarktyczna ma charakter globalny¹⁰, dotyczy kilkudziesięciu państw na świecie i przejawia się ona zwłaszcza w postaci Spotkań Konsultatywnych Układu Antarktycznego.

---

⁴ J. Turner, R. Bindshadler, P. Convey et al. (red.), *Antarctic Climate Change and the Environment*, SCAR 2009.

⁵ Informacje za COMNAP: <https://www.comnap.aq/Members/SitePages/Home.aspx>. Dodatkowo, można wskazać, że Stacji całorocznych jest 40 i należą one do 20 państw.

⁶ Pełniejsze omówienie podobieństw i różnic obszarów polarnych w: K.N. Scott, D.L. VanderZwaag, *Polar Oceans and the Law of the Sea* [w:] D.R. Rothwell, A.G. Oude Elferink, K.N. Scott, T. Stephens (red.), *The Oxford Handbook on the Law of the Sea*, Oxford University Press 2015, s. 724-738.

⁷ Szerzej na temat pojęcia „Arktyki”, w tym w wymiarze geograficzno-politycznym: M. Łuszczuk, A. Stępień, *Zmieniająca się Arktyka* [w:] M. Łuszczuk, P. Graczyk, A. Stępień, M. Śmieszek (red.), *Cele i narzędzia polskiej polityki arktycznej*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Warszawa 2015, s. 21-30. Publikacja dostępna online: http://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/polityka_zagraniczna/baltyk/arktyka/opracowania/. Na temat statusu prawnego Arktyki: J. Symonides, *Status prawny i roszczenia do Arktyki oraz Bieguna Północnego*, Państwo i Prawo, 1/2008, s. 31-45.

⁸ Można jedynie odnotować, że z uwagi na to, że duża część Arktyki to wody oceaniczne, istotne znaczenie, zwłaszcza w kontekście (a) potencjalnie otwierających się nowych tras żeglugowych przez region arktyczny (w związku z kurczeniem się pokrywy lodowej), a także (b) roli Komisji Granic Szelfu Kontynentalnego, ma Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzona w Montego Bay, dnia 10.12.1982 r. (Dz.U. z 2002 r. Nr 59, poz. 543). Dalej cytowana jako: „UNCLOS”.

W celu omówienia prawnomiędzynarodowych uregulowań mających zastosowanie w obszarze antarktycznym przyjęto następującą strukturę. W pierwszej kolejności omówiona jest geneza Układu Antarktycznego (pkt 2), która wyjaśnia historyczne, polityczne i prawne uwarunkowania jego powstania, a następnie podjęte są dwa zagadnienia o charakterze horyzontalnym: rola i znaczenie Systemu Układu Antarktycznego (pkt 3) oraz rola Stron Konsultatywnych, a także funkcjonowanie instytucjonalne Układu (pkt 4). Kolejne dwie, najbardziej obszerne, części omawiają kolejno postanowienia Układu (pkt 5) oraz Protokołu madryckiego (pkt 6). Zaprezentowane też zostaną wnioski i uwagi końcowe (pkt 7).

2. Geneza Układu Antarktycznego

Dwa zasadnicze elementy składają się na genezę Układu i oba są, mniej lub bardziej wprost, wyrażone w jego preambule. Wskazuje ona mianowicie, że „jest w interesie całej ludzkości, aby Antarktyka nadal w przyszłości zawsze była wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych” oraz, że takie właśnie jej wykorzystanie i wynegocjowany w tym celu Układ, sprzyjać będą „utrzymaniu harmonijnych stosunków międzynarodowych w Antarktyce”, a także rozwijaniu „celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych”. Z drugiej strony, preambuła Układu odnotowuje „istotny wkład wniesiony do nauki, dzięki współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w Antarktyce”, co miało miejsce podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego oraz „odpowiada interesom nauki i postępu całej ludzkości”.

Pierwsza z wymienionych kwestii, a więc chęć zapewnienia pokojowej współpracy w Antarktyce i zapobiegnięcie sporom międzynarodowym w tym zakresie, wiąże się z faktem zgłoszenia przez szereg państw, od początku XX wieku, roszczeń terytorialnych do fragmentów kontynentu antarktycznego. Możliwie bezkonfliktowe i efektywne rozwiązanie tej sprawy, zwłaszcza po zakończeniu II wojny światowej, ukształtowaniu się ONZ oraz wobec rozpoczynającej się tzw. „zimnej wojny”, stawało się zagadnieniem bardzo istotnym¹¹.

Choć pełne omówienie zagadnienia antarktycznych roszczeń terytorialnych nie jest możliwe w ramach niniejszego opracowania, to wskazać jednak należy na następujące kwestie. Po pierwsze, siedem państw (tzw. claimant States) istotnie zgłosiło takie roszczenia, a mianowicie: Wielka

---

⁹ Niniejsze porównanie Arktyki i Antarktyki zostało zainspirowane stwierdzeniem T. Koivuova, *Environmental Protection in the Arctic and Antarctic: Can the Polar Regimes Learn From Each Other?*, *International Journal of Legal Information*, Vol. 33 (2005), No 2, s. 204: „(...) the Arctic consists of ocean surrounded by continents, whereas the Antarctic is a continent surrounded by ocean; the Antarctic has no permanent human habitation, while the Arctic is inhabited by indigenous peoples and other local communities.”

¹⁰ Doskonale obrazuje to mapa przygotowana przez COMNAP („COMNAP Antarctic Facilities Map, Edition 5, 24 July 2009), zakładka: „Countries Involved in Antarctic Affairs”, dostępna tu: <https://www.comnap.aq/Publications/Comnap%20Publications/Forms/Publications.aspx?Category=Maps%20and%20Charts>.

¹¹ Można zauważyć, że pierwsze „tarcia” nastąpiły w latach 1947-1948 między Argentyną i Chile, z jednej strony, a Wielką Brytanią, z drugiej. Mniej więcej równoległe (lata 1946-1947) wystąpiły one również na linii Stany Zjednoczone Ameryki - Wielka Brytania. Zob.: F.M. Auburn, *Antarctic Law & Politics*, Indiana University Press 1982, s. 84-85, J. Hanessian, *The Antarctic Treaty 1959*, *International and Comparative Law Quarterly* (dalej: „ICLQ”), Vol. 9 (1960), s. 436-437.

Brytania (1908 r.; ok. 700.000 mil²), Nowa Zelandia (1923 r.; 175.000 mil²), Francja (1924 r.; 150.000 mil²), Australia (1933 r.; 2,4 mln mil²), Norwegia (1939 r.; 1,2 mln mil²), Chile (1940 r.; 500.000 mil²) i Argentyna (1940/1942 r.; 550.000 mil²)¹². Co do zasady, przyjmują one formę trójkątnych sektorów, gdzie podstawą jest północna linia „graniczna” wyznaczona zakresem zastosowania dzisiejszego Układu (60°S szerokości geograficznej), a „wierzchołek” wyznacza biegun południowy. Niemniej jednak, w niektórych przypadkach aspekty spornego rozszczenia łączą się z problematyką wykraczającą poza 60° szerokości geograficznej południowej (dotyczy to zwłaszcza sporu argentyńsko-brytyjskiego o Falklandy/Malwiny). Z kolei rozszczenie norweskie nie zostało określone przed odwołanie się do precyzyjnych współrzędnych geograficznych.

W rezultacie, tylko relatywnie niewielki fragment Antarktyki nie jest przedmiotem żadnych roszczeń (między 90°W a 150°W długości geograficznej, co stanowi ok. 20% powierzchni całego kontynentu; tzw. unclaimed sector, czyli Ellsworth Land oraz Marie Byrd Land)¹³. Co więcej, po drugie, część roszczeń pokrywa się (mianowicie te, wysuwane przez Argentynę, Chile oraz Wielką Brytanię). W trzeciej kolejności podkreślenia wymaga fakt, że różne (i generalnie dość kontrowersyjne) są podstawy prawne uzasadniające zasadność poszczególnych roszczeń. Odwołują się one do praw historycznych (włącznie z bullą papieską *Inter Caetera* z 1493 r.), teorii odkrycia, teorii sektorów, teorii bliskości terytorium lądowego oraz towarzyszą im dodatkowe argumenty o efektywnym i ciągłym wykonywaniu władztwa¹⁴. Wreszcie, po czwarte, tylko niektóre z roszczeń są wzajemnie uznawane przez państwa je wysuwające (nie mówiąc o ich międzynarodowym uznaniu)¹⁵. Z kolei USA i Rosja nie uznają żadnych z wyżej wymienionych roszczeń i nie wysunęły formalnie swoich, aczkolwiek zastrzegły, że mogą tak uczynić w przyszłości.

W tym stanie rzeczy, już w 1948 r. Stany Zjednoczone Ameryki wysunęły propozycję uregulowania współpracy antarktycznej i przedstawiły w tym zakresie alternatywne opcje. Mianowi-

---

¹² Z uwagi na istotne kontrowersje i niejasności dotyczące poszczególnych roszczeń, daty podane w nawiasach mają jedynie charakter symboliczny. Tytuły prawne i stanowiska prawno-polityczne poszczególnych państw wysuwających roszczenia kształtowały się i zmieniały w czasie, stąd też nie wszystkie źródła podają te same daty (zob. literaturę przywoływaną w przypisie nr 42). Orientacyjne wielkości (w milach kwadratowych) poszczególnych roszczeń podane za: P.J. Beck, *The International Politics of Antarctica*, Routledge 1986 (2014-revised edition; cytowana jest tu elektroniczna reedycja książki z 2014 r., która niestety nie zawiera numerów stron), Rozdział 6.

¹³ Obszar ten został nazwany też „największym terytorium na Ziemi nie będącym przedmiotem żadnego roszczenia”. Zob. Ch.C. Joyner, *Antarctica and the Law of the Sea*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London 1992, s. 89.

¹⁴ Szerzej na ten temat: A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego Antarktyki a państwa trzecie*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1995, s. 32-46; J. Machowski, *Sytuacja Antarktyki w świetle prawa międzynarodowego*, Wyd. PAN, Wrocław/Warszawa/Kraków 1968, s. 18-23; Ch. Joyner, *Governing the Frozen Commons. The Antarctic Regime and Environmental Protection*, University of South Carolina Press 1998, s. 14-20; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 5-47; G.D. Triggs, *Introduction* [w:] G.D. Triggs (red.), *The Antarctic Treaty Regime. Law, Environment and Resources*, Cambridge University Press 1987, s. 51 i n.; P.J. Beck, *The International Politics...*

¹⁵ Tylko Australia, Nowa Zelandia, Norwegia i Francja wzajemnie uznają swoje roszczenia. Nie czynią tego Argentyna, Chile oraz Wielka Brytania. Kwestia ta była również częściowo przedmiotem sporu, który w 1955 r. został skierowany przez Wielką Brytanię do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości (MTS). Z uwagi jednak na fakt, że ani Argentyna, ani Chile nie uznały jurysdykcji Trybunału, została ona usunięta z listy spraw. Zob. decyzja MTS z 16.3.1956 r. w sprawie Antarktyki (*Wielka Brytania v. Argentyna; Wielka Brytania v. Chile*), ICJ Reports 1956, s. 12 oraz 16.

cie, USA proponowały włączenie Antarktyki do systemu powierniczego ONZ¹⁶ bądź utworzenie „kondominium wielonarodowego” (ang. multiple condominium) tworzonego przez państwa wysuwające roszczenia terytorialne oraz same Stany Zjednoczone¹⁷. Z wielu przyczyn, propozycja nie wzbudziła entuzjazmu pozostałych państw, a negocjacje w tej mierze znacznie spowolniły po 1950 r.¹⁸ Zwrócić jednak należy uwagę na odpowiedź Chile, sformułowaną przez prof. Julio Escudero Guzmán w lipcu 1948 r., w której postulowano, aby ustanowić 5-letnie modus vivendi opierające się na wolności badań naukowych i zawieszeniu roszczeń terytorialnych¹⁹.

Drużga z wskazanych kwestii, czyli pozytywne doświadczenia współpracy naukowej podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego (ang. International Geophysical Year, IGY) dostarczyły praktycznych przesłanek, w jaki sposób do „kwestii antarktycznej” podejść. Międzynarodowa Rada Zrzeszeń Naukowych (ang. International Council of Scientific Unions, ICSU), otrzymawszy stosowną rekomendację w 1950 r., ustanowiła specjalny Komitet ds. Międzynarodowego Roku Geofizycznego (fr. Comité Spécial de l'Année Géophysique Internationale, CSAGI; komitet przekształcił się następnie w działający do dziś SCAR – więcej poniżej). W 1952 r. ICSU podjęła decyzję, zgodnie z którą IGY miał trwać w okresie od 1 lipca 1957 r. do 31 grudnia 1958 r.²⁰ Z kolei zwłaszcza na spotkaniu CSAGI w Rzymie w 1954 r. sformułowano podstawowe cele naukowe jakie IGY miał osiągnąć²¹.

Współpraca w ramach IGY okazała się bardzo owocna, nie tylko z naukowej perspektywy. Choć początkowo przedstawiciele 46 państw wyrazili zainteresowanie uczestnictwem w IGY, pod jego koniec we współpracy naukowej brało udział już 67 państw²². Wprawdzie budżet „międzynarodowy” IGY był relatywnie skromny (\$250 tys.), to jednak całkowite wydatki szacuje się na aż \$2 mld. Ma to związek z tym, że na IGY składały się głównie wysiłki narodowych komitetów naukowych. Finansowanie tych wysiłków było co do zasady przewidziane tylko na okres IGY, co pośrednio także przełożyło się na to, że założone wówczas bazy naukowe były pomyślane jako mające charakter tymczasowy. Niemniej jednak, decyzja ZSRR, aby pozostawić swoje bazy

---

¹⁶ Por. art. 75-79 Karty Narodów Zjednoczonych (KNZ), sporządzonej w San Francisco, dnia 26.6.1945 r. (Dz. U. z 1947 r., nr 23, poz. 90).

¹⁷ F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 85.

¹⁸ Miało to związek w szczególności z kryzysem koreańskim w 1950 r., a także memorandum wystosowanym przez ZSRR w tym samym roku, wskazującym, że żadne uzgodnienia dotyczące Antarktyki nie mogą być prowadzone (oraz skutecznie zakończone) bez uwzględnienia ZSRR (która dotychczas w nich nie uczestniczyła) oraz przywołującym historyczne zainteresowanie tego państwa kontynentem antarktycznym (mając na myśli m.in. wyprawę Bellinghausena z lat 1819-1821). Zob. J. Hanessian, *op. cit.*, s. 438-447.

¹⁹ J. Hanessian, *op. cit.*, s. 440; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 86.

²⁰ Było to w pewnej mierze trzecie wydarzenie naukowe dotyczące kwestii polarnych: po Międzynarodowym Roku Polarnym w okresie 1882-1883 oraz analogicznym w okresie 1932-1933. Zob. https://www.esrl.noaa.gov/gmd/obop/spo/igy_history.html. Ostatnio, Międzynarodowy Rok Polarny miał miejsce w latach 2007-2008.

²¹ F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 87.

²² Zob. <http://www.nas.edu/history/igy/>. Można więc odnotować, że w IGY uczestniczyło istotnie więcej państw niż formuła 7+2 (7 państw wysuwających roszczenia oraz dodatkowo USA i ZSRR). Niewiele jednak z pozostałych państw utworzyło bazy naukowe w obszarze antarktycznym. Spośród 55 baz wówczas założonych, tylko trzy państwa spoza formatu 7+2 to uczyniły: Belgia, Japonia, Republika Południowej Afryki.

(zlokalizowane m.in. w „sektorze australijskim”) także po zakończeniu IGY, w sposób oczywisty spowodowała, że pozostałe zainteresowane państwa musiały uczynić podobnie²³.

W rezultacie, tak jak chilijska propozycja prof. Escudero z 1948 r. dostarczyła teoretycznych podstaw rozwiązania „problemu Antarktyki”, tak doświadczenia podczas IGY w latach 1957-1958 dostarczyły praktycznych przesłanek jak to uczynić, a także stanowiły impuls do dalszych prac prawno-dyplomatycznych, aby znaleźć długoterminowe rozwiązanie dla uregulowania statusu Antarktyki.

Wreszcie, należy odnotować, że pewną rolę w tym zakresie odegrały wówczas także pojawiające się sugestie, aby „kwestią antarktyczną” (ang. the question of Antarctica) zajęła się ONZ. Początkowo, taką propozycję wysunął Premier Nowej Zelandii W. Nash, sugerując uznanie Antarktyki „terytorium światowym” (ang. world territory) znajdującym się pod kontrolą ONZ²⁴. Wprawdzie m.in. Wielka Brytania oraz Australia odniosły się do tej propozycji sceptycznie, niemniej jednak pomysł został rozwinięty przez Indie, które zaproponowały formalne włączenie „kwestii antarktycznej” do programu prac XI sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 1956 r.²⁵ Inicjatywę tę Indie powtórzyły w 1958 r.²⁶ W obu przypadkach nie spotkała się ona ze znaczącym poparciem²⁷. Niemniej jednak, pojawiające się sugestie „umiędzynarodowienia” kwestii antarktycznej niewątpliwie również miały swoje przełożenie na państwa bezpośrednio zainteresowane Antarktyką, aby innego rodzaju starania intensyfikować.

W istocie, takie starania dyplomatyczne miały miejsce, a ich kulminacją było zaproszenie wyśtosowane dnia 2 maja 1958 r. przez Stany Zjednoczone jednocześnie do 11 państw „bezpośrednio zainteresowanych” Antarktyką – a więc tych, które były aktywne podczas IGY na kontynencie²⁸. Były to więc państwa formatu 7+2, a także Belgia, Japonia oraz Afryka Południowa²⁹. Nota wskazywała, że zasadne byłoby zawarcie traktatu, któremu przyświecałyby następujące zasady: (a) wolności badań naukowych w Antarktyce; (b) wykorzystania Antarktyki wyłącznie do celów pokojowych; oraz (c) jej wykorzystania także do innych celów, które nie byłyby sprzeczne z Kartą Narodów Zjednoczonych³⁰.

---

²³ F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 88-89; R. Hayton, *The Antarctic Settlement of 1959*, *American Journal of International Law*, Vol. 54 (1960), s. 352-353. Symboliczne jest też ulokowanie (w 1957 r.) amerykańskiej stacji Amundsen-Scott na samym biegunie, a więc w miejscu, w którym zbiegają się linie wyznaczające wszystkie sektory ew. roszczeń.

²⁴ J. Hanessian, *op. cit.*, s. 450-451.

²⁵ *Provisional Agenda of the Eleventh Regular Session of the General Assembly: Item proposed by India, „The Question of Antarctica”, dok. A/3118 z 21.2.1956 r.*

²⁶ *Provisional Agenda of the Thirteenth Regular Session of the General Assembly: Item proposed by India, „The Question of Antarctica”, dok. A/3852 z 15.7.1958 r.*

²⁷ Warto tu odnotować, że zagadnienie „kwestii antarktycznej” powróciło na agendę ONZ, tym razem z inicjatywą Malezji, w roku 1982. Zob. na ten temat: A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 15-31; M. Hayashi, *The Antarctica Question in the United Nations*, *Cornell International Law Journal*, Vol. 19 (1986), Issue 2, s. 275-290. Por. poniżej, uwagi w pkt. 6.1 niniejszego opracowania.

²⁸ Zob. *Department of State Bulletin*, Vol. 38 (1958), No 988, s. 910-912 (*“United States Proposes Conference on Antarctica”*).

²⁹ Por. *supra*, przypis nr 22.

³⁰ *Ibidem*.

Sama konferencja zebrała się w Waszyngtonie i trwała w okresie od 15 października do 1 grudnia 1959 r. Rozpoczęła się więc dopiero ok. 10 miesięcy po formalnym zakończeniu IGY. Czas ten był jednak konieczny, aby uzgodnić najbardziej fundamentalne kwestie między zainteresowanymi państwami i nie zwoływać konferencji, narażając się na istotne publiczne spory, a być może nawet jej fiasko³¹.

Negocjacje zakończyły się sukcesem, a więc podpisaniem Układu w dniu 1 grudnia 1959 r. Sam Układ, mimo dużej roli jaką odgrywa w prawie i stosunkach międzynarodowych, jest dokumentem relatywnie prostym i krótkim, składającym się z zaledwie 14 przepisów. Należy zwrócić uwagę na to, że ograniczenie kręgu negocjacyjnego do 12 państw miało naturalnie istotne konsekwencje dla logiki rozwiązań samego Układu, a także wysuwanej później krytyki, co do jego legitymizacji³².

Polska podejmowała próby dołączenia do grupy państw negocjujących Układ. W szczególności, polska Ambasada w Waszyngtonie wystosowała notę dyplomatyczną do 12 uczestniczących w negocjacjach państw, wskazującą m.in. na „bezpośrednie zainteresowanie Polski problemem Antarktyki”. Następnie, Ambasada wydała komunikat prasowy w dniu 3.4.1959 r. zatytułowany „Polska domaga się udziału w konferencji antarktycznej”³³. Informuje on o wystosowaniu przez Polskę poprzedzającego dnia stosownej noty dyplomatycznej, gdzie m.in. zwraca się w uwagę na przekazanie Polsce byłej radzieckiej stacji antarktycznej w Oazie Bungera³⁴ i prace prowadzone tam wówczas przez polskich uczonych. Dodatkowo, podkreśla się dorobek naukowy m.in. J. Forstera, A. Dobrowolskiego oraz H. Arctowskiego. Jednak główny postulat (popierany, spośród 12 państw do których nota była skierowana, tylko przez ZSRR), aby „zezwolić Polsce na udział zarówno w rokowaniach wstępnych do Konferencji Antarktycznej, jak również w samej konferencji”, pozostał niespełniony.

---

³¹ Zob. R. Hayton, op. cit., s. 354-355. W okresie 25.6.1958 r.-5.10.1959 r. odbyło się ponad 40 spotkań przygotowawczych do konferencji. A. van der Essen, *The Origin of the Antarctic System* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), *International Law for Antarctica*, Kluwer Law International, The Hague/London/Boston 1996, s. 20.

³² Przegląd argumentów (i kontrargumentów) w tym zakresie daje: F. Orrego Vicuña, *The Antarctic Treaty System: a viable alternative for the regulation of resource-oriented activities* [w:] G.D. Triggs (red.), *The Antarctic Treaty Regime...*, s. 65-76. Zob. też: A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 21.

³³ Zob. J. Machowski, *Sytuacja Antarktyki...*, s. 41 oraz 130 (Załącznik 1). Komunikat był wydany w języku angielskim, natomiast nawiązania w niniejszej pracy pochodzą z jego tłumaczenia na język polski zawartego w cytowanej tu pracy. Zob. też: R. Hayton, op. cit., s. 354 (przypis nr 22) oraz J. Machowski, *Poland's Policies Toward Antarctica*, *German Yearbook of International Law*, Vol. 34 (1991), s. 63-91; J. Hanessian, op. cit., s. 462-463.

³⁴ Pierwotnie radziecka stacja „Oasis”, następnie – po przekazaniu Polsce w sezonie 1958/1959 r. – nazwana Stacją im. A.B. Dobrowolskiego. Pierwsza wizyta ekspedycji polskiej na tę stację odbyła się pod przewodnictwem prof. W. Krzemińskiego i nastąpiło wówczas oficjalne przejęcie stacji (23.1.1959 r.). Następna ekspedycja (w ramach wyprawy radzieckiej) na tę stację odbyła się 10 lat później (styczeń 1966 r., ekspedycja pod kierownictwem inż. S.M. Zalewskiego; dok. PAN, Komisja Wypraw Geofizycznych, nr ZG-MWG-43A/6/67 z dnia 9.2.1967 r.), a następnie kolejne 10 lat później. Zob. W. Krzemiński, E. Wiśniewski, *The Polish Expedition to the A.B. Dobrowolski Station on the Antarctic continent in 1978/1979*, *Polish Polar Research*, Vol. 6 (1985), Issue 3, s. 377.

3. System Układu Antarktycznego i jego części składowe

3.1. Uwagi ogólne: znaczenie i zakres systemu Układu Antarktycznego

Na współczesny prawnomiędzynarodowy reżim dotyczący Antarktyki składa się przede wszystkim szereg umów międzynarodowych, które wspólnie tworzą tzw. system Układu Antarktycznego (ang. Antarctic Treaty System, ATS³⁵). Najważniejszą z nich jest naturalnie sam Układ Antarktyczny z 1959 r.³⁶ (dalej: „Układ”). Dodatkowo, w skład systemu wchodzi: Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego z 1991 r.³⁷ (dalej: „Protokół” lub „Protokół madrycki”), a także Konwencja o ochronie fok antarktycznych z 1972 r.³⁸ oraz Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki z 1980 r. (najczęściej nazywana, od jej anglojęzycznego tytułu, „Konwencją CCAMLR”)³⁹. Ponadto, choć najczęściej nie zalicza się tej umowy stricte do systemu Antarktycznego, to niewątpliwie powiązana z nim jest Konwencja o zachowaniu albatrosów i petreli z 2001 r.⁴⁰

Odnotować trzeba, że zgodnie z Protokołem pojęcie systemu Układu Antarktycznego jest zdefiniowane i obejmuje „(...) środki obowiązujące zgodnie z tym Układem, związane z nim odrębne instrumenty międzynarodowe będące w mocy i środki obowiązujące zgodnie z tymi instrumentami”⁴¹. Innymi słowy, system obejmuje nie tylko wskazane powyżej (choć nieokreślone precyzyjnie w przytoczonej definicji) umowy międzynarodowe, ale również „obowiązujące środki” przyjęte zgodnie z nimi. Pojęcie to należy odczytywać w szczególności w świetle art. IX Układu,

³⁵ Zob. też informacje na stronie internetowej Sekretariatu Układu Antarktycznego: http://www.ats.aq/e/ats_keydocs.htm oraz http://www.ats.aq/e/ats_related.htm. Stworzenie pojęcia „systemu” antarktycznego przypisuje się publikacji: R. Guyer, *The Antarctic System*, Collected Courses of the Hague Academy of International Law, Vol. 139 (1973). Ogólne uwagi na temat tego pojęcia: Ch. Joyner, *The Antarctic Treaty System and the Law of the Sea – Competing Regimes in the Southern Ocean?*, *International Journal of Marine and Coastal Law* (dalej: „IJMCL”), Vol. 10 (1995), No 2, s. 302-304.

³⁶ Układ Antarktyczny, sporządzony w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r. (Dz.U. z 1961 r. nr 46, poz. 237; Dz.U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087; Dz.U. z 2017 r., poz. 1915, Załącznik; pierwszy adres publikacyjny dotyczy pierwotnej publikacji Układu, drugi sprostowania tytułu: z „Antarktyda” na „Antarktyka”; trzeci wreszcie jest efektem bieżących prac DPT MSZ i zawiera obwieszczenie o sprostowaniu szeregu błędów, a także skonsolidowaną wersję Układu, zamieszczoną w załączniku. Ta wersja jest cytowana w niniejszej publikacji). Układ wszedł w życie dnia 23 czerwca 1961 r., Stronami Układu są obecnie 53 państwa.

³⁷ Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego z 1991 r., sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r. (Dz. U. z 2001 r. nr 6, poz. 52; Dz. U. z 2017 r., poz. 1982, Załącznik - sprostowanie błędów oraz skonsolidowana wersja Protokołu). Protokół wszedł w życie dnia 14 stycznia 1998 r., a jego stronami jest obecnie 39 państw.

³⁸ Konwencja o ochronie fok antarktycznych, sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. (Dz. U. z 1980 r. nr 28, poz. 119 i 120; Dz. U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087). Konwencja weszła w życie dnia 11 marca 1978 r. i jej stronami jest obecnie 17 państw.

³⁹ Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki, sporządzona w Canberze dnia 20 maja 1980 r. (Dz. U. z 1984 r. nr 61, poz. 314; Dz. U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087). Anglojęzyczny tytuł tej umowy międzynarodowej brzmi: „Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources”. Konwencja weszła w życie dnia 7 kwietnia 1982 r. i jej stronami jest obecnie 35 państw oraz dodatkowo Unia Europejska.

⁴⁰ Konwencja o zachowaniu albatrosów i petreli, sporządzona w Canberze dnia 19 czerwca 2001 r. (United Nations Treaty Series, Vol. 2258, s. 257, no 40228). Konwencja weszła w życie dnia 1 lutego 2004 r. i jej stronami jest obecnie 13 państw. Polska nie jest stroną Konwencji, brakuje więc jej polskiego tłumaczenia. Jej tekst angielski jest dostępny m.in. tu: <http://www.acap.aq/en/acap-agreement>.

⁴¹ Art. 1 lit. e Protokołu.

zgodnie z którym Spotkania Konsultatywne Układu (ang. Antarctic Treaty Consultative Meetings, ATCM) mogą przyjmować takie właśnie środki dotyczące różnych kwestii związanych z obszarem antarktycznym⁴². Uznać więc należy, że system Układu Antarktycznego ma charakter dynamiczny. Zmienić się bowiem może zarówno zakres samych umów (i przedmiot ich regulacji) wchodzących w skład tego systemu (choć z pewnością będzie to rzadszy przypadek), jak również stale rozszerza się zakres środków przyjmowanych m.in. na mocy Układu Antarktycznego⁴³. Aby zilustrować skalę tego zjawiska, należy wskazać, że samych środków ATCM przyjął dotychczas ok. 200⁴⁴, natomiast wliczając także innego rodzaju instrumenty (zalecenia, decyzje, rezolucje) liczba ta urasta do ponad 650.

3.2. Uwagi szczegółowe: związki między elementami systemu Układu Antarktycznego

Mimo tego, że wskazane powyżej umowy stanowią część systemu Układu Antarktycznego, to jednak ich sposób powiązania z Układem jest różny. W przypadku Protokołu związek ten jest naturalnie najsilniejszy. Po pierwsze, samo jego wejście w życie było uzależnione od jego przyjęcia przez wszystkie Strony Konsultatywne Układu⁴⁵. Podobnie, zmiany i przyjęcie nowych Załączników do Protokołu jest, co do zasady, uzależnione od trybu określonego w samym Układzie (i stanowiska jego Stron Konsultatywnych)⁴⁶. Po drugie, sam Protokół wskazuje, że należy go traktować jako „dokument uzupełniający Układu Antarktycznego”, który „nie modyfikuje ani nie zmienia postanowień tego Układu”⁴⁷. Jeśli zaś chodzi o relację Protokołu z innymi elementami systemu, to wskazuje on, że jego wejście w życie „nie narusza praw i obowiązków” Stron wynikających z innych instrumentów międzynarodowych obowiązujących w systemie⁴⁸. Po trzecie, Strona Układu planująca wyznaczenie przedstawiciela do udziału w Spotkaniach Konsultatywnych Układu musi wcześniej związać się Protokołem⁴⁹. Po czwarte wreszcie, Protokół i Układ są ze sobą ściśle związane pod względem funkcjonalnym. W szczególności, Protokół ustanawia Komitet Ochrony Środowiska (dalej: „Komitet” lub „CEP”⁵⁰), który pełni istotną rolę naukowo-doradczą. Na podstawie rad i zaleceń CEP, ATCM przyjmuje środki w celu wykonania Protokołu (dotyczą więc one, w tym zakresie, ochrony środowiska Antarktyki i zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów)⁵¹.

---

⁴² Kwestie te są ogólnie wskazane w art. IX ust. 1, lit. a-f Układu. Szerzej na temat „środków”: poniżej pkt 4 niniejszego opracowania.

⁴³ Por. A. Wyrozumka, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 9-10 oraz 193-196.

⁴⁴ Lista obowiązujących (a więc nie wszystkich przyjętych) jest reprodukowana w niniejszej książce.

⁴⁵ Art. 23 ust. 1 Protokołu. Na temat rozróżnienia między „Stroną” a „Stroną Konsultatywną” Układu: zob. poniżej pkt 4 niniejszego opracowania.

⁴⁶ Art. 9 Protokołu.

⁴⁷ Art. 4 ust. 1 Protokołu.

⁴⁸ Art. 4 ust. 2 Protokołu.

⁴⁹ Art. 22 ust. 4 Protokołu. Innymi słowy: państwo nie może uzyskać statusu Strony Konsultatywnej Układu nie wiążąc się wcześniej Protokołem.

⁵⁰ Art. 11 Protokołu. Angielska nazwa Komitetu to „Committee for Environmental Protection”.

⁵¹ Art. 10-12 Protokołu.

W przypadku Konwencji o ochronie fok antarktycznych z 1972 r., Konwencji CCAMLR, a także Konwencji o zachowaniu albatrosów i petreli z 2001 r.⁵² związek normatywny z Układem nie jest aż tak ścisły, aczkolwiek nadal bardzo wyraźny⁵³. Naturalnie, w pierwszej kolejności należy podkreślić, że geograficzny zakres zastosowania przedmiotowych umów generalnie pokrywa się z tym, określonym w Układzie (a więc na południe od 60 równoleżnika szerokości geograficznej południowej)⁵⁴.

Co więcej, zarówno Konwencja z 1972 r. oraz Konwencja CCAMLR „przejmują” podstawowe zasady określone w Układzie i zobowiązują do ich przestrzegania, niezależnie od tego, czy każdorazowe strony tych umów międzynarodowych są zarazem stronami Układu⁵⁵. W tym zakresie, szczególnie rozbudowane są postanowienia Konwencji CCAMLR⁵⁶, która dodatkowo uznaje „szczególne obowiązki i odpowiedzialność” Stron Konsultatywnych Układu w zakresie ochrony i zachowania środowiska w obszarze antarktycznym i, wobec tego, nakazuje przestrzeganie środków przyjętych w ramach Układu, a dotyczących ochrony fauny i flory⁵⁷. Z kolei Konwencja o ochronie fok antarktycznych jest dodatkowo normatywnie związana z środkami przyjętymi w ramach ATCM z uwagi na to, że strefy połowów fok ustanowione w jej załączniku opierają się na stosownej decyzji przyjętej przez państwa-strony Układu Antarktycznego⁵⁸.

Wreszcie, wyraźne jest też powiązanie instytucjonalne. Mianowicie, Komisja utworzona przez Konwencję CCAMLR ma obowiązek uwzględnić w realizacji swoich zadań „wszelkie właściwe środki i przepisy” przyjęte bądź zalecone przez ATCM⁵⁹. Podobnie Komitet Naukowy ustanowiony na potrzeby Konwencji CCAMLR zobligowany jest do uwzględnienia działalności naukowej pro-

---

⁵² Z uwagi na to, że Konwencja ta nie jest najczęściej zaliczana do systemu Układu Antarktycznego, nie będzie przedmiotem dalszych szczegółowych uwag. Zob. jednak m.in. art. XI ust. 2, lit. c oraz art. XIII ust. 1 Konwencji na temat jej związków z Układem.

⁵³ Zob. też na ten temat: Ch. Joyner, *Governing...*, s. 68-73.

⁵⁴ Art. 1 ust. 1 Konwencji o ochronie fok antarktycznych z 1972 r. oraz art. 1 ust. 1 Konwencji CCAMLR. Por. art. VI Układu. Konwencja o ochronie fok antarktycznych ma potencjalnie szerszy zakres zastosowania, z uwagi na postanowienie jej art. 5 ust. 7, który odnosi się także obszaru „dryfujących lodów na północ od 60° szerokości geograficznej południowej”. Również Konwencja CCAMLR ma szerszy zakres terytorialny zastosowania, z uwagi na to, że obejmuje także żywe zasoby morskie pomiędzy 60° szerokości geograficznej a konwergencją antarktyczną (infra). Zakres tej ostatniej jest zmienny w czasie, ale generalnie przyjmuje się, że znajduje się ona między 42° a 62° szerokości południowej. Szerzej na temat przyczyn takiego ujęcia zakresu zastosowania Konwencji CCAMLR zob.: H. Fox, *The relevance of Antarctica to the lawyer* [w:] G.D. Triggs (red.), *The Antarctic Treaty Regime...*, s. 80 oraz G.D. Triggs, *The Antarctic Treaty System: some jurisdictional problems*, infra, s. 92 i n. Wreszcie, zwraca się również uwagę na to, że formalnie rzecz biorąc Konwencja CCAMLR stosuje się do żywych zasobów morskich opisanego powyżej obszaru, nie zaś do tego obszaru per se. Ch. Joyner, *Governing...*, s. 71.

⁵⁵ W szczególności dotyczy to art. IV Układu (zamrożenie roszczeń terytorialnych); por. art. 1 ust. 1 Konwencji z 1972 r. oraz art. IV Konwencji CCAMLR).

⁵⁶ Odwołuje się ona do zasad określonych w art. I, V oraz VI Układu (art. III oraz IV Konwencji CCAMLR).

⁵⁷ Art. V ust. 1-2 Konwencji CCAMLR. Szereg odwołań do roli Układu Antarktycznego, zwłaszcza w zakresie ochrony fauny i flory, czyni też preambuła Konwencji CCAMLR (m.in. jej ust. 5-8).

⁵⁸ Konwencja o ochronie fok antarktycznych z 1972 r., Załącznik, ust. 4.

⁵⁹ Art. IX ust. 5 Konwencji CCAMLR. W spotkaniach Komisji CCAMLR bierze udział – jako obserwator – Sekretarz Wykonawczy Sekretariatu Układu Antarktycznego oraz przedstawiciel CEP.

wadzonej w ramach Układu⁶⁰. Konwencja o ochronie fok antarktycznych z 1972 r. nie ustanawia żadnej stałej instytucji na swoje potrzeby, aczkolwiek można zwrócić uwagę, że dla jej funkcjonowania istotne znaczenie ma Komitet Naukowy Badań Antarktycznych⁶¹ (tzw. SCAR, Scientific Committee on Antarctic Research). Jest to zarazem instytucja, która dostarcza danych naukowych na potrzeby Układu Antarktycznego i ma na forum ATCM ustaloną pozycję i rolę⁶².

Reasumując, należy uznać, że system Układu Antarktycznego stanowi funkcjonalną całość⁶³. Niewątpliwie, podstawą jego działania jest Układ i, ściśle z nim związany, Protokół madrycki. Decyzje (środki) podejmowane w ramach ATCM sprawiają, że system ma charakter dynamiczny i relatywnie elastyczny, umożliwiając reagowanie na nowe problemy i wyzwania. System uzupełniają wyspecjalizowane umowy międzynarodowe: Konwencja CCAMLR oraz Konwencja o ochronie fok antarktycznych, które, mimo częściowo odmiennej listy ich państw-stron, uznają kluczową rolę Układu oraz zasad ustanowionych na jego podstawie, a także są z nim normatywnie, funkcjonalnie oraz instytucjonalnie powiązane.

Dodatkowo, w ramach szeroko rozumianego „klubu antarktycznego”, funkcjonują wyspecjalizowane organizacje o charakterze pozarządowym – wyżej wspomniany SCAR, a także COMNAP (Council of Managers of National Antarctic Programmes; Rada Menadżerów Narodowych Programów Antarktycznych). Odgrywają one istotną rolę w ramach swoich kompetencji, a więc, odpowiednio: (a) inicjowania, rozwijania i koordynowania antarktycznych badań naukowych⁶⁴ oraz (b) wspierania badań naukowych poprzez m.in. stworzenie forum koordynacji narodowych programów antarktycznych i wypracowanie wytycznych i najlepszych praktyk w dziedzinie efektywnego i odpowiedzialnego prowadzenia działalności w obszarze antarktycznym, zapewniając przy tym przestrzeganie wymogów ochrony środowiska⁶⁵. Polska jest członkiem obu wskazanych organizacji. Odnotować należy także funkcjonowanie IAATO (International Association of Antarctica Tour Operators), które wypracowuje standardy prowadzenia działalności turystycznej w obszarze antarktycznym, zrzeszając przy tym zaangażowanych operatorów turystycznych⁶⁶.

---

⁶⁰ Art. XV ust. 3 Konwencji CCAMLR. Przedstawiciel CEP bierze udział – jako obserwator – w spotkaniach Komitetu Naukowego CCAMLR.

⁶¹ Preambuła, ust. 6, art. 4 ust. 2 oraz art. 5 Konwencji o ochronie fok antarktycznych z 1972 r. Z kolei art. 6 tej Konwencji przewiduje możliwość ustanowienia Komisji, w przypadku rozpoczęcia połowów komercyjnych.

⁶² Była ona uznana już na pierwszym ATCM (zob. m.in. zalecenie I-4 z 1962 r., Advisory work of SCAR), a współcześnie rola SCAR dla państw-stron Układu zdaje się jeszcze rosnąć.

⁶³ W celu lepszego skoordynowania poszczególnych „komponentów” systemu, ATCM postanowił w 1985 r., aby na każdym jego posiedzeniu był wprowadzony punkt agendy „Funkcjonowanie Systemu Antarktycznego” (ang. Operation of the Antarctic Treaty System), który obejmowałby przedstawienie raportów o swojej działalności przez CCAMLR, SCAR oraz sprawozdanie z działalności Konwencji o ochronie fok antarktycznych przez jej depozytariusza. Zob. zalecenie nr XIII-2 (1985), Operational reports at ATCM.

⁶⁴ Zob. <https://www.scar.org/>. SCAR stanowi część Międzynarodowej Rady Zrzeszeń Naukowych. Jak już wskazano powyżej, rola SCAR jest wprost uznana w Konwencji o ochronie fok antarktycznych z 1972 r., ale również w Protokole madryckim (m.in. art. 10 ust. 2, art. 11 ust. 4, i art. 12 ust. 2) oraz ma duże znaczenie zwłaszcza dla prac CEP i – w konsekwencji – ATCM.

⁶⁵ Zob. <https://www.comnap.aq/SitePages/Home.aspx>.

⁶⁶ Zob. <https://iaato.org/home>.

4. Rola ATCM i Stron Konsultatywnych, a także wymiar instytucjonalny

Przed przystąpieniem do analizy poszczególnych przepisów Układu, zasadne jest zwrócenie uwagi na pewne horyzontalne rozwiązania instytucjonalno-prawne w nim (i następnie w Protokole madryckim) przyjęte. Wyróżnić tu można trzy, związane ze sobą, kwestie. Mianowicie: (a) rolę ATCM oraz (b) powiązaną z nią problematykę znaczenia Stron Konsultatywnych Układu. Ponadto, (c) ciekawy jest również rozwój instytucjonalny w ramach Układu (i Protokołu), z czym wiąże się w szczególności ustanowienie stałego Sekretariatu.

Jako uwagę wstępną w tym kontekście należy poczynić spostrzeżenie, że pierwotnie Układ Antarktyczny nie ustanowił żadnej stałej struktury instytucjonalnej (w tym w szczególności Sekretariatu) oraz, tym bardziej, nie powołano na jego mocy żadnej organizacji międzynarodowej⁶⁷. Jedynym forum podejmowania decyzji były wspomniane już Spotkania Konsultatywne Układu, czyli ATCM⁶⁸. Sama ich nazwa nie wynika wprost z Układu i ma raczej charakter zwyczajowy, choć powszechnie stosowany⁶⁹. Częstotliwość spotkań ATCM nie została precyzyjnie określona w Układzie⁷⁰. Istotnie, pierwotnie spotkania odbywały się w cyklu dwuletnim, rotacyjnie w kolejnych państwach-Stronach Konsultatywnych, natomiast od 1991 r. spotkania mają charakter dorocznym⁷¹. Pierwotnie (tj. aż do ustanowienia Sekretariatu), większość obowiązków „administracyjnych” spoczywała na państwie goszczącym: posiedzenie ATCM w danym roku, które w szczególności: (a) przygotowywało spotkanie i dokumentację; (b) zapewniało wszelką obsługę podczas samego spotkania; (c) zapewniało publikację raportu końcowego i jego przesłanie wszystkim uczestnikom; oraz (d) zapewniało dystrybucję przyjętych zaleceń⁷².

⁶⁷ Zabieg ten był celowy i wiązał się z obawą niektórych państw negocjujących (zwłaszcza Argentyny, Australii oraz Chile), że ustanowienie jakiejś „trwałej” struktury (nie wspominając już o pełnoprawnej organizacji międzynarodowej) „umiędzynarodowi” Antarktykę i, tym samym, osłabi ich status jako państwa mającego roszczenia terytorialne. Por. F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 155; J. Hanessian, *op. cit.*, s. 462. Chile zaproponowało wprowadzenie utworzenie „Antarktycznego Instytutu Badawczego” (Antarctic Scientific Research Institute), a USA „Stałego Komitetu” (Standing Committee), ale obie propozycje zostały odrzucone. J. Berquño, *Institutional Issues for the Antarctic Treaty System with the Protocol in Force: An Overview* [w:] D. Vidas (red.) *Implementing the Environmental Protection Regime for the Antarctic*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht/Boston/London 2000, s. 101.

⁶⁸ Art. IX Układu.

⁶⁹ Ta sama uwaga odnosi się do pojęcia „Stron Konsultatywnych”, które również w Układzie nie występuje. Posługuje się on jedynie opisowym sformułowaniem: „Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX” – czyli w ATCM.

⁷⁰ Poza pierwszym spotkaniem w Canberze, które miało się odbyć „nie później niż w dwa miesiące po wejściu w życie niniejszego Układu”. Art. IX ust. 1 Układu.

⁷¹ W praktyce, można odnotować większą różnorodność spotkań, przynajmniej w początkowym okresie funkcjonowania Układu. Mianowicie, odbywały się regularne spotkania ATCM, a dodatkowo „spotkania ekspertów” (zob. zalecenie nr IV-24 (1966), *Procedure for meetings of experts*). Wreszcie, na potrzeby przyznania Statusu Konsultatywnego wybranym państwom odbywały się Specjalne Spotkania Konsultatywne Układu (ang. *Special Antarctic Treaty Consultative Meetings*, SATCM).

⁷² Te podstawowe ustalenia administracyjne w zakresie organizacji i sporządzania dokumentacji ze spotkań ATCM przyjęto w zaleceniu nr I-XIV (1961), *Administrative arrangements for ATCMs*. Dwie dekady później wprowadzono także instytucję „krajowych punktów kontaktowych” (ang. *national contact point*), co usprawniło wymianę informacji w okresie międzysejnym. Zob. zalecenie nr XIII-1 (1985), *Improvements to the ATCM*.

Niewątpliwie jednak, rola ATCM jest znacząca. Zgodnie z Układem, ATCM jest zarówno forum wymiany informacji oraz „wzajemnych konsultacji w sprawach Antarktyki, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania”, ale przede wszystkim „opracowania i zalecenia swoim Rządom środków mających się przyczynić do realizacji zasad i celów niniejszego Układu”⁷³. Omawiany przepis wymienia także przykładowy katalog takich środków, który generalnie odpowiada systematyce przepisów samego Układu⁷⁴, a także precyzuje, że stają się one obowiązujące po ich zatwierdzeniu przez wszystkie Strony Konsultatywne⁷⁵.

Trzeba tu zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, już od początków funkcjonowania Układu pewne wątpliwości budził status prawny owych „zalecanych środków”⁷⁶. Po drugie, rosnąca liczba różnorodnych dokumentów dyskutowanych i przyjmowanych w praktyce ATCM (dotychczas nazywanych zbiorczo „zaleceniami”, ang. recommendations) wymusiła konieczność wprowadzenia pewnej systematyzacji. Stało się to w roku 1995, kiedy to uznano, że ATCM przyjmować będzie: (a) środki (ang. measures); (b) decyzje (ang. decisions); (c) rezolucje (ang. resolutions); oraz (d) raporty końcowe (ang. final reports) spotkań ATCM⁷⁷. Zgodnie z treścią tej decyzji należy przyjąć, że środki przyjmowane przez ATCM mają charakter prawnie wiążący. Konstatacja ta nie wyklucza naturalnie uznania, że przynajmniej część wcześniej przyjętych zaleceń ATCM (tj. przed 1995 r.) ma w istocie status np. „środków” (wg. nowej nomenklatury)⁷⁸.

W tym kontekście zaznaczyć także należy, że w ramach ATCM decyzje podejmowane są w drodze konsensusu. Niewątpliwie podkreśla to wyjątkową rolę Stron Konsultatywnych w zarządzaniu obszarem antarktycznym, wymusza osiąganie kompromisów oraz, oceniając rzecz cało-

---

⁷³ Art. IX ust. 1 Układu.

⁷⁴ Art. IX ust. 1, lit. a-f Układu. Środki dotyczyć więc mogą m.in. pokojowego wykorzystania Antarktyki (por. art. I oraz IV); wolności badań naukowych (por. art. II), współpracy naukowej (por. art. III), wykonywania inspekcji (por. art. VII), wykonywania jurysdykcji (por. art. VIII). Logika ta nie dotyczy pkt f dotyczącego – jako jedyny przepis w całym Układzie – ochrony środowiska (a dokładnie: żywych zasobów) Antarktyki. Kompetencje ATCM w tym zakresie rozwija Protokół madrycki, zgodnie z którym ATCM są także właściwe dla „określenia ogólnej polityki wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki i zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów” oraz przyjęcia środków w tym zakresie (art. 10 ust. 1). W tym zakresie ATCM jest wspomagany przez CEP (art. 12 Protokołu).

⁷⁵ Art. IX ust. 4 Układu. Szczególną procedurę zatwierdzania (tzw. fast approval) przewiduje Załącznik V do Protokołu madryckiego. Mianowicie, statuuje on (art. 6 ust. 1), że środki zawierające Plany Zarządzania dla obszarów ASPA lub ASMA (por. poniżej, przypis nr 273 i tekst mu towarzyszący) wchodzi w życie po upływie 90 dni od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, o ile żadne państwo nie zażąda przedłużenia tego terminu lub nie poinformuje, że nie jest w stanie zatwierdzić danego środka. W tym więc zakresie nie wymaga się „wyraźnego” zatwierdzenia przez państwo, a raczej, stają się one obowiązujące w procedurze swoistej „milczącej zgody”.

⁷⁶ Art. IX ust. 1 Układu mówi o „zalecaniu” Rządom „środków”, które następnie stają się obowiązujące po ich zatwierdzeniu przez państwa (art. IX ust. 4). Problem dotyczy zarówno samej „natury prawnej” środków (wcześniej: „zaleceń”), a także tego, czy obowiązują one państwa, które uzyskały Status Konsultatywny po ich przyjęciu oraz, nawet, czy obowiązują państwa trzecie. Zob. np. zalecenie nr III-VII (1964), Acceptance of recommendations oraz: F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 165-170; C. Focarelli, *The Legal Nature of the Acts Adopted under Art. IX of the Antarctic Treaty and Their Implementation in Italy* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), op. cit., s. 505 i n.

⁷⁷ Decyzja nr 1 (1995). Zgodnie z nią: (a) środki przyjmowane są w sytuacjach, gdy tekst ma wywoływać skutki prawne, zgodnie z art. IX ust. 4 Układu; (b) decyzje dotyczą wewnętrznej struktury organizacyjnej; natomiast (c) rezolucje mają charakter zalecający (ang. hortatory) pewne działanie.

⁷⁸ Stanowi o tym wyraźnie decyzja nr 1 (1995), ust. 5.

ściowo, jest proceduralnym elementem, któremu przypisuje się dużą rolę w ogólnej, pozytywnej ocenie jaką odgrywa Układ w Antarktyce⁷⁹.

Następnie, odnotować należy, że Układ rozpoznaje w praktyce trzy różne grupy państw. Współcześnie, najistotniejszy jest dychotomiczny podział na, z jednej strony, państwa Strony Konsultatywne (w tej grupie są zarówno pierwotne państwa sygnatariusze oraz państwa, które przystąpiły do Układu oraz następnie uzyskały Status Konsultatywny) oraz, z drugiej strony, „zwykłe” państwa-strony (tj. państwa, które przystąpiły do Układu, lecz nie uzyskały Statusu Konsultatywnego). Mimo, że państwa z obu grup mają status stron Układu, to jednak tylko Strony Konsultatywne są uprawnione do uczestniczenia w spotkaniach ATCM z prawem głosu.

Jeżeli chodzi o pierwotne państwa-sygnatariuszy, to wskazać należy, że to od ich ratyfikacji uzależnione było wejście w życie Układu⁸⁰ oraz, co istotne, tylko one zostały uprawnione, bezpośrednio na mocy postanowień Układu, do uczestniczenia w spotkaniach ATCM⁸¹. Tym samym, mają zarazem status Stron Konsultatywnych (i nie musiały w tym celu spełnić żadnych dodatkowych warunków).

Druga i trzecia grupa państw, to te, które przystąpiły do Układu (wywodzą się więc spoza grona pierwotnej „dwunastki”), a różnica między nimi polega na posiadaniu lub nie Statusu Konsultatywnego. Przypomnieć należy, że już sama kwestia dopuszczenia innych państw do negocjowania Układu (m.in. Polski) okazała się kontrowersyjna. Równie problematyczne okazało się przyjęcie zasady dotyczącej „otwarcia” Układu, a więc możliwości przystępowania do niego kolejnych państw (tj. nie uczestniczących w samych negocjacjach). Ścierały się tu poglądy państw dążących do utrzymania zamkniętego charakteru Układu, przez państwa pragnące zastosować tzw. formułę wiedeńską (ang. Vienna formula) umożliwiającą przystąpienie państw członkowskich ONZ i organizacji wyspecjalizowanych ONZ⁸², po wole umożliwienia przystąpienia wszystkim państwom, które wyrażą taką chęć.

W rezultacie, art. XIII Układu przyjmuje kompromisową formułę polegającą na umożliwieniu przystąpienia do niego bądź przez wszystkie państwa członkowskie ONZ bądź przez każde inne państwo, aczkolwiek na zaproszenie i za zgodą wszystkich Stron Konsultatywnych Układu⁸³.

---

⁷⁹ B. Roberts, *International co-operation for Antarctic development: the test for the Antarctic Treaty*, Polar Record, Vol. 19 (1978), Issue 119, s. 118-119.

⁸⁰ Art. XIII ust. 1 Układu, zdanie pierwsze.

⁸¹ Art. IX ust. 1 Układu. Przepis ten odwołuje się do: „Przedstawicieli Umawiających się Stron, wymienionych w preambule niniejszego Układu” (a więc 12 państw sygnatariuszy), którzy zbierać się będą na spotkaniach ATCM.

⁸² Ogólnie na ten temat: D.B. Hollis, *Treaty Clauses* [w:] D.B. Hollis (red.), *The Oxford Guide to Treaties*, Oxford University Press 2012, s. 660. Współcześnie, z uwagi na szerokie członkostwo w ONZ, kwestia ta nie ma takiego znaczenia jak w latach 50-tych i 60-tych XX wieku (kiedy przyjęcie tej klauzuli stawałoby pod znakiem zapytania możliwości przystąpienia choćby Korei, Szwajcarii czy Republiki Federalnej Niemiec (a także Niemieckiej Republiki Demokratycznej); problematyczna również mogła być kwestia uczestnictwa Chińskiej Republiki Ludowej). Zob. J. Machowski, *Sytuacja Antarktyki...*, s. 124-125; J. Hanessian, op. cit., s. 474; R. Hayton, op. cit., 365.

⁸³ Art. XIII ust. 1 Układu. Jak się wskazuje, takie rozwiązanie (w istocie przyznające prawo weta wszystkim Stronom Konsultatywnym wobec każdego państwa nieczłonkowskiego ONZ) było motywowane głównie kwestią RFN i NRD. R. Hayton, op. cit., 365.

Odnotować tu należy, że Polska była pierwszym państwem, które przystąpiło do Układu. Polska złożyła swój dokument ratyfikacyjny jeszcze przed wejściem Układu w życie tj. w dniu 8 czerwca 1961 r. W momencie więc wejścia w życie Układu (23 czerwca 1961 r.), zaczął on wiązać 12 pierwotnych państw negocjujących (mających, jako jedyne na tym etapie, Status Konsultatywny) oraz, dodatkowo, Polskę – która wówczas jednak Statusu Konsultatywnego nie posiadała.

Jak więc widać choćby na przykładzie Polski, samo przystąpienie do Układu nie gwarantuje możliwości wykonywania wszystkich praw w nim określonych. Zgodnie bowiem z art. IX ust. 2 Układu tylko państwom, które „wykazują zainteresowanie Antarktyką przez prowadzenie tam istotnej pracy naukowo-badawczej, takiej jak założenie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej” przysługuje prawo mianowania przedstawicieli na spotkania ATCM i – tym samym – uzyskanie Statusu Konsultatywnego. Również i to zagadnienie budziło wiele kontrowersji, w szczególności z uwagi na to, że pojęcie „istotnej” pracy naukowo-badawczej jest stosunkowo nieprecyzyjne, aczkolwiek dalsza część przepisu dostarcza pewnych wskazówek interpretacyjnych w tym zakresie⁸⁴. Nie jest też jasne, czy sam fakt prowadzenia takich badań rodzi uprawnienie do automatycznego stania się Stroną Konsultatywną, czy też uzależnione jest ono od (mniej lub bardziej uznaniowej) decyzji aktualnych Stron Konsultatywnych⁸⁵.

Także i w tym przypadku kasus Polski jest bardzo pouczający. Podkreślić bowiem trzeba, że Polska była pierwszym państwem, które przystąpiło do Układu i uzyskało Status Konsultatywny. Należy tu zwrócić uwagę, na następujące, wybrane działania Polski, które ostatecznie zostały uwieńczone uzyskaniem takiego statusu. Po pierwsze, przypomnieć należy, że Polska otrzymała od ZSRR stację, nazwaną później stacją im. A.B. Dobrowolskiego, już w sezonie 1958/1959, aczkolwiek – z uwagi na ograniczenia logistyczne i finansowe – badania na niej nie miały regularnego charakteru i argument ten nie umożliwił też Polsce udziału w konferencji waszyngtońskiej⁸⁶. Następnie, Polska zorganizowała wyprawę naukową pod kierownictwem prof. S. Rakusa-Suszczewskiego i prof. D. Dutkiewicza w okresie grudzień 1975 – marzec 1976, na statku „Profesor Siedlecki” oraz statku rybackim „B-417” (tj. m/t „Tazar”)⁸⁷. Wreszcie, po trzecie, Polska zdecydowała się na budowę stacji naukowej w Antarktyce (na Wyspie Króla Jerzego w Archipelagu Szetlandów

---

⁸⁴ Wskazując mianowicie, że taka istotna praca dokonywać się może poprzez „założenie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej” (art. IX ust. 2 Układu). Niemniej jednak, wiele pytań pozostaje otwartych, jak choćby: (a) działalność naukowa jednego państwa w ramach programu antarktycznego innego państwa (a więc nie zakładając stacji naukowej czy nie wysyłając „samodzielnej” wyprawy naukowej); (b) pozarządowa działalność naukowa (jak np. prywatna ekspedycja włoska w 1976 r.), nie stanowiąca działalności państwa. Zob. F.M. Auburn, *Consultative Status Under the Antarctic Treaty*, ICLQ, Vol. 28 (1978), s. 519-520.

⁸⁵ Można tu odnotować, że w 2016 r. Wenezuela wniosowała o przyznanie jej Statusu Konsultatywnego, co jednak nie zakończyło się pozytywną decyzją ATCM. Final Report of the Thirty-ninth Antarctic Treaty Consultative Meeting - Nineteenth Committee on Environmental Protection Meeting, Santiago (Chile), 23 May-1 June 2016, ust. 92-98.

⁸⁶ Por. supra, przypisy nr 33-34 i tekst im towarzyszący.

⁸⁷ Stosowne noty dyplomatyczne, informujące o planowanej wyprawie, zostały rozesłane do wszystkich stron Układu w 1975 r. Przykładowa nota (do Wielkiej Brytanii) z 15.12.1975 r., nr D.IV.Og 54-17-75/WB jest reprodukowana w niniejszej książce. Zob. też: S. Rakusa-Suszczewski, K. Jażdżewski, R. Ligowski, *Antarctic oceanobiological expeditions organized by the Polish Academy of Sciences, Polish Polar Research*, Vol. 19 (1998), No 1-2, s. 61-65; J.C. Chojnacki, *Polish exploration and exploitation of Antarctic Waters*, infra, s. 81-85.

Południowych, rejon Półwyspu Antarktycznego)⁸⁸. W realizacji tej decyzji, zorganizowana została kolejna wyprawa antarktyczna na m/t „Dalmor” oraz m/s „Zabrze”, ponownie pod kierownictwem prof. S. Rakusa-Suszczewskiego i w okresie 28.1.-24.3.1977 r. wszystkie prace budowlane zostały przeprowadzone⁸⁹, a pierwszy kontakt radiowy Stacji z krajem nawiązano 26 lutego 1976 r. Tę ostatnią datę przyjmuje się jako inaugurację działalności stacji, która od tego czasu funkcjonuje nieprzerwanie do dziś⁹⁰.

Z perspektywy prawnomiędzynarodowej, kluczowe jest naturalnie ustalenie sposobu i podstawy prawnej uzyskania przez Polskę Statusu Konsultatywnego. Polska powiadomiła strony Układu już w marcu 1977 r. o swojej działalności naukowej w obszarze antarktycznym, informując zarazem o woli uzyskania Statusu Konsultatywnego⁹¹. W nocie podkreśla się w szczególności, że Polska: (a) zatwierdziła wszystkie zalecenia przyjęte wcześniej przez ATCM⁹² oraz (b) że spełnia wymogi określone w art. IX ust. 2 Układu, nie precyzując jednak, jak je dokładnie rozumie. Było to działanie w pewnej mierze zrozumiałe, ponieważ także wśród ówczesnych państw Stron Konsultatywnych nie było pełnej jasności, jak dokładnie interpretować kryteria określone w art. IX ust. 2 Układu⁹³. Dość powiedzieć, że aby rozpatrzyć wniosek Polski, zdecydowano się na zwołanie pierwszego Specjalnego Spotkania Konsultatywnego Układu (SATCM), poświęconego wyłącznie tej kwestii, które odbyło się w Londynie w dniach 25-29 lipca 1977 r.⁹⁴

Raport odnotowuje jednak wyraźnie, że Polska zatwierdziła wcześniejsze zalecenia ATCM, a także ustanowiła stałą Stację im. H. Arctowskiego oraz, że jej działania są zgodne z zasadami i celami Układu. Na tej podstawie, Strony Konsultatywne uznały (ang. record their acknowledgment), że Polska wypełniła wymogi art. IX ust. 2 Układu i jest uprawniona do mianowania

---

⁸⁸ Uchwała Rady Ministrów nr 246/76 z dnia 7.12.1976 r. w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk. Na kolejnym etapie, przyjęta została uchwała Rady Ministrów nr 173/77 z dnia 29.11.1977 r. w sprawie rozwoju badań polarnych, która powierzyła Polskiej Akademii Nauk koordynację badań polarnych w rejonie Antarktyki (i Arktyki). Oba dokumenty są reprodukowane w niniejszej książce.

⁸⁹ Zob. materiały dostępne na stronie internetowej Stacji: <http://www.arctowski.pl/index.php?p=298>. Warto dodać, że w skład głównego kompleksu Stacji wchodzi kilkanaście budynków – budynki mieszkalne, laboratoria naukowe, elektrownia, chłodnia, magazyny, warsztaty i zaplecze techniczne, kompleks paliwowy, latarnia morska, budynek informacji turystycznej itp. Od 2006 r. funkcjonują również dwa refugia (Lions Rump w Zatoce Króla Jerzego oraz Demay u wlotu Zatoki Admiralicji do Cieśniny Bransfielda), zapewniające możliwość prowadzenia badań terenowych w oddalonych rejonach Wyspy Króla Jerzego.

⁹⁰ Zob. artykuł w niniejszej książce: R. Bialik, Dyplomacja naukowa oparta na Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego.

⁹¹ Zob. nota nr DPT 54-1-76 z dnia 11 lipca 1977 r., reprodukowana w niniejszej książce. Nota informuje też o wcześniejszej korespondencji dyplomatycznej Polski w tej mierze, a mianowicie notach z: 2 marca, 26 maja oraz 11 czerwca 1977 r.

⁹² Kwestia obowiązku zatwierdzania przez państwa przystępujące do Układu wszelkiego rodzaju zaleceń czy środków przyjętych przez ATCM przed datą przystąpienia danego państwa była przedmiotem odrębnej debaty politycznej i akademickiej.

⁹³ Wydaje się, że również Polska zmieniła zdanie w tym zakresie. Pierwotnie, po wyprawie morskiej 1975/76, argumentowała, że stanowi ona wystarczającą podstawę naukową dla uzyskania Statusu Konsultatywnego. Jednak już w notach dyplomatycznych polskiego MSZ z 2.3.1977 r. do wszystkich stron Układu, Polska wskazała, że warunki do uzyskania przez nią Statusu Konsultatywnego zostały spełnione w lutym 1977 r., po zbudowaniu Stacji im. H. Arctowskiego. Zob. J. Machowski, *Poland's Policies...*, s. 67-68; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 148-153; tenże, *Consultative Status...*, s. 519.

⁹⁴ Report of the First Special Consultative Meeting, held at London 25, 27 and 29 July 1977 and Recommendations of the Ninth Consultative Meeting, London, 19 September – 7 October 1977 (dalej: „SATCM I Report”). Fragment tego dokumentu jest reprodukowany w niniejszej książce.

przedstawicieli na posiedzenia ATCM⁹⁵. Omawiana decyzja SATCM zdaje się więc sugerować uprawnienie Stron Konsultatywnych do oceny działalności naukowej (i innej) państwa aspirującego do uzyskania Statusu Konsultatywnego oraz, że spełnienie warunków art. IX ust. 2 Układu nie daje automatycznego prawa do mianowania swoich przedstawicieli na ATCM⁹⁶. Potwierdzają to również kryteria przyjęte na omawianym spotkaniu SATCM do oceny przyszłych wniosków o uzyskanie Statusu Konsultatywnego⁹⁷. W późniejszym okresie, ATCM przyjął kolejne decyzje precyzujące kryteria uzyskania Statusu Konsultatywnego, jednak pozostają one poza zakresem niniejszego opracowania⁹⁸. Aczkolwiek dodać trzeba, że Protokół madrycki wprowadził nowy warunek, a mianowicie wymóg wcześniejszego związania się Protokołem, jako koniecznej przesłanki dla ubiegania się o uzyskanie Statusu Konsultatywnego⁹⁹.

Reasumując tę część rozważań, stwierdzić należy, że zbudowanie przez Polskę Stacji im. H. Arctowskiego oraz prowadzenie dzięki niej stałej działalności naukowej w obszarze antarktycznym było kluczowym argumentem za przyznaniem Polsce Statusu Konsultatywnego, który Polska posiada do dziś. Warto to zaznaczyć, że opiekę logistyczną i merytoryczną nad Stacją sprawuje Instytut Biochemii i Biofizyki (IBB) Polskiej Akademii Nauk (PAN)¹⁰⁰.

Ostatnim zagadnieniem wymagającym poruszenia w niniejszej części opracowania jest kwestia Sekretariatu Układu Antarktycznego. Jak już podkreślono, Układ żadnej tego typu instytucji nie przewiduje, a forum podejmowania decyzji (czyli ATCM) ma charakter *stricte* międzyrządowy¹⁰¹. Nie ulega więc wątpliwości, że ATCM nie stanowi organizacji międzynarodowej i nie posia-

---

⁹⁵ SATCM I Report, decyzja II.

⁹⁶ Pomija się tu kwestie odwrotną: czy ustanie „istotnej pracy naukowo-badawczej” może powodować utratę Statusu Konsultatywnego. Układ zdaje się w to wskazywać, gdyż art. IX ust. 2 mówi o tym, że prawo mianowania przedstawiciela ATCM przyznane jest na „tak długo, jak Umawiające się Strony wykazują zainteresowanie Antarktyką”. Jeśli jednak tak, to zasadne byłoby przeprowadzenie procedury odwrotnej do przyznania Statusu Konsultatywnego – a więc przyjęcia stosownej decyzji ATCM (w podejmowaniu której, formalnie rzecz biorąc, państwo zainteresowane miałoby prawo głosu, a decyzje podejmowane są przeciw jednomyślnie).

⁹⁷ SATCM I Report, decyzja I. Kryteria te obejmowały m.in.: (a) przesłanie przez państwo wnioskujące raportu dotyczącego swojej działalności, zwłaszcza naukowej, w obszarze antarktycznym; (b) zobowiązanie dla Stron Konsultatywnych do weryfikacji tych informacji, w tym poprzez wykonanie prawa inspekcji, zgodnie z art. VII Układu; (c) podkreślenie uprawnienia do „wzywania” państwa wnioskującego do zatwierdzenia wcześniejszych zaleceń ATCM.

⁹⁸ Należy tu wskazać zwłaszcza na decyzję nr 2 (1997), decyzję nr 4 (2005) oraz decyzję nr 2 (2017). Ta ostatnia decyzja określa aktualne wymogi uzyskania Statusu Konsultatywnego. Nie sposób w tym kontekście nie zauważyć, że załącznik tej decyzji, zawierający wytyczne postępowania w omawianym zakresie (Guidelines on the procedure to be followed with respect to Consultative Party status) precyzuje, że wymogi określone w art. IX ust. 2 Układu (czyli ustanowienie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej) mają charakter niewyczerpujący (ang. non-exhaustive). Jak należy rozumieć, stanowi to powolne odejście od kierunku, który ATCM przyjął w latach 70-tych XX wieku, gdzie wymóg ustanowienia stacji był traktowany raczej jako warunek *sine qua non*.

⁹⁹ Art. 22 ust. 4 Protokołu madryckiego.

¹⁰⁰ Zob. <http://www.arctowski.pl/index.php?p=3>.

¹⁰¹ Zgodnie z brzmieniem art. IX Układu, w ATCM uczestniczą „przedstawiciele” państw-stron, a dodatkowo mogą oni jedynie zalecić pewne środki, które dla swojej pełnej skuteczności muszą być przez te państwa zatwierdzone.

da też podmiotowości prawnej, niezależnej od swoich członków¹⁰²; nie reprezentuje stron Układu ani w stosunkach międzynarodowych¹⁰³, ani w prawie wewnętrznym swoich członków¹⁰⁴.

Taka sytuacja instytucjonalna w ramach Układu trwała długo, niemniej jednak stopniowo zaczęło się zmieniać jego otoczenie „polityczno-prawne”, poniekąd wymuszając pewne zmiany w tym zakresie. Po pierwsze, warto zwrócić uwagę, że w ramach należącej do Systemu Układu Antarktycznego Konwencji CCAMLR z 1980 r. powstała stała Komisja, Komitet Naukowy oraz Sekretariat¹⁰⁵. Po drugie, rosła liczba państw Stron Konsultatywnych oraz państw zainteresowanych uzyskaniem takiego statusu. Oznaczało to, że, z jednej strony, ATCM rozpatrywał coraz większą liczbę dokumentów oraz, z drugiej, brakowało sekretariackiej pomocy w tym zakresie. Po trzecie, brakowało także centralnego archiwum przechowującego dokumentację i przyjęte zalecenia. Stawało się to kłopotliwe nie tylko dla samych Stron Konsultatywnych, ale także dla państw, które do tego statusu aspirowały, co z kolei oznaczało przecież, że powinny wcześniejsze zalecenia zatwierdzić. Aby więc to uczynić, konieczne było zdobywanie dokumentów od poszczególnych państw goszczących kolejne posiedzenia ATCM. Wreszcie, po czwarte, każde takie kolejne państwo goszczące musiało „od początku” podejmować starania organizacyjno-administracyjne na potrzeby danego posiedzenia ATCM¹⁰⁶.

Powyższe „ograniczenia instytucjonalne” w dwójnasób uwidocznili przyjęcie Protokołu madryckiego w 1991 r. (a zwłaszcza jego wejście w życie w 1998 r.). Po pierwsze, na jego podstawie powstała nowa instytucja o charakterze stałym – CEP. Wiązał się z tym, po drugie, znaczny wzrost generowanych dokumentów w skomplikowanych materiałach środowiskowych będących przedmiotem jego działalności¹⁰⁷. W konsekwencji jednak przyjęcia koncepcji CEP jako ciała doradczego i podległego ATCM¹⁰⁸, to nowa i większa aktywność tego pierwszego ciała, w sposób naturalny generowała większe oczekiwania i nakład pracy po stronie tego drugiego¹⁰⁹.

---

¹⁰² Zob. ogólnie na temat podmiotowości organizacji międzynarodowych: J. Klabbers, *An Introduction to International Institutional Law*, Second Edition, Cambridge University Press 2009, s. 38-52 oraz H.G. Schermers, N.M. Blokker, *International Institutional Law*, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden/Boston 2011, ust. 29-46.

¹⁰³ Por. jednak przypisy nr 117-119 poniżej i tekst im towarzyszący w zakresie zawarcia przez Przewodniczącego ATCM, w imieniu ATCM, umowy z Argentyną o siedzibie Sekretariatu.

¹⁰⁴ F. Francioni, *Establishment of an Antarctic Treaty Secretariat: Pending Legal Issues* [w:] D. Vidas (red.) op. cit., s. 125-126.

¹⁰⁵ Art. VII, XIV oraz XVII Konwencji CCAMLR.

¹⁰⁶ *Ibidem*, s. 128.

¹⁰⁷ Podstawową funkcją CEP pozostaje „udzielanie rad i formułowanie zaleceń” dla ATCM w zakresie zastosowania Protokołu madryckiego (art. 12), czyli dla „wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów” (art. 2).

¹⁰⁸ Art. 11 ust. 5-6, art. 12 ust. 1 oraz ust. 5-6 Protokołu madryckiego.

¹⁰⁹ P. Gautier, *Institutional Development in the Antarctic Treaty System* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), op. cit., s. 34.

¹¹⁰ *Final Report of the Seventeenth Antarctic Treaty Consultative Meeting*, Venice, 11-20 November 1992, ust. 43-48. Oferty co do goszczenia sekretariatu wysunęły Argentyna oraz USA. Stanowiło to i tak postęp względem wcześniejszych spotkań ATCM w Brukseli i Rio de Janeiro, gdzie z jednej strony rozważano utworzenie „małego sekretariatu”, ale z drugiej nadal wątpiono, czy zmiana istniejącego status quo jest uzasadniona. Por. *Final Report of the Thirteenth Antarctic Treaty Consultative Meeting*, Brussels, 8-18 October 1985, ust. 25 oraz *Final Report of the Fourteenth Antarctic Treaty Consultative Meeting*, Rio de Janeiro, 5-16 October 1987, ust. 28.

Wobec powyższego, Strony Konsultatywne w 1992 r. (tj. rok po przyjęciu Protokołu) zgodziły się co do tego, że istnieje potrzeba ustanowienia sekretariatu dla wspomżenia pracy ATCM oraz CEP, aczkolwiek z uwagi na brak konsensusu co do lokalizacji takiego ciała, dalszych decyzji nie podjęto¹¹⁰. Podczas kolejnych posiedzeń ATCM w latach 90-tych XX wieku zagadnienie to było podejmowane, ale nadal bez konsensusu, za to z nowymi argumentami „za” utworzeniem sekretariatu¹¹¹. W każdym razie, mimo 7 lat dyskusji dotyczących ustanowienia ewentualnego sekretariatu i wiążących się z tym problemów prawnych (dotyczących m.in. statusu prawnego sekretariatu, jego ewentualnych przywilejów i immunitetów) i technicznych (liczba funkcjonariuszy, koszty utrzymania)¹¹², to jednak zwłaszcza delikatna kwestia jego lokalizacji uniemożliwiła znalezienie konsensusu¹¹³.

Przedmiotowy impas został przezwyciężony w 2001 r., kiedy na spotkaniu ATCM w Sankt Petersburgu Wielka Brytania wycofała swoje zastrzeżenia odnośnie kandydatury Buenos Aires, jako miasta które ma gościć Sekretariat ATCM¹¹⁴. W konsekwencji, podjęta została „historyczna decyzja”¹¹⁵ na mocy której Sekretariat miał zostać ustanowiony w Buenos Aires, po dokonaniu stosownych przygotowań. Trwały one kolejne 2 lata i w 2003 r., a więc po ponad 10 latach od podjęcia decyzji co do zasadności ustanowienia Sekretariatu, udało się ten cel zrealizować¹¹⁶. Do pełnej skuteczności tego działania, konieczne było również zawarcie tzw. Headquarters Agreement (a więc Porozumienia o siedzibie Sekretariatu)¹¹⁷. Z prawnomiędzynarodowej perspektywy ciekawe jest to, że zostało ono zawarte (w 2010 r.) między Argentyną (jako państwem goszczącym Sekretariat) i Przewodniczącym XXXIII posiedzenia ATCM¹¹⁸. W tym więc zakresie, uznano, że

---

¹¹¹ Mianowicie, rosnące koszty organizacji (dorocznych już) posiedzeń ATCM powodowały argumenty: (a) o dyskryminację mniejszych państw o Statusie Konsultatywnym (dla których organizacja takich spotkań jest nieporównanie bardziej obciążająca niż dla państw dużych), co z kolei rodziło sugestie, że (b) należy powrócić do tradycji organizacji posiedzeń ATCM co 2 lata (i wówczas ustanowienie sekretariatu funkcjonującego w trybie międzysesyjnym stawałoby się jeszcze bardziej uzasadnione). F. Francioni, *Establishment...*, s. 129-131.

¹¹² Specjalna grupa robocza pracowała nad tymi zagadnieniami, pod przewodnictwem prof. F. Francioniego (Włochy) oraz prof. R. Wolfruma (Niemcy).

¹¹³ Argentyna proponowała Buenos Aires i była popierana przez większość państw, w tym także z uwagi na to, że żadna z dotychczasowych instytucji Systemu Układu Antarktycznego nie znajdowała się w Ameryce Południowej. Kandydatura ta była jednak trudna dla zaakceptowania dla Wielkiej Brytanii, utrzymującej, że taka instytucja nie powinna znajdować się w państwach, które mają nakładające się na siebie roszczenia terytorialne w obszarze antarktycznym (naturalnie w tle tego sporu był również konflikt o Falklandy/Malwiny). F. Francioni, *Establishment...*, s. 131-132.

¹¹⁴ Zob. Deklarację przyjętą wówczas („ATCM XXIV Declaration”) oraz oświadczenia Argentyny oraz Wielkiej Brytanii: Final Report of the Twenty-fourth Antarctic Treaty Consultative Meeting, St. Petersburg, 9-21 July 2001, s. 31-34.

¹¹⁵ Decyzja nr 1 (2001), Establishment of Secretariat in Buenos Aires. Cytowana powyżej deklaracja określiła ten fakt jako „historyczną decyzję”.

¹¹⁶ Środek nr 1 (2003), Sekretariat Układu Antarktycznego. Środek ten jest reprodukowany w niniejszej książce.

¹¹⁷ Ibidem, Załącznik. Porozumienie o siedzibie Sekretariatu Układu Antarktycznego (dalej: „Porozumienie o siedzibie”) jest również reprodukowane w niniejszej książce.

¹¹⁸ Porozumienie o siedzibie, art. V ust. 1-2. Final Report of the Thirty-third Antarctic Treaty Consultative Meeting - Thirteenth Committee on Environmental Protection Meeting, Punta del Este (Uruguay), 3-14 May 2010, ust. 11. Podpisanie nastąpiło na ATCM w 2010 r., po tym jak środek nr 1 (2003) zaczął obowiązywać dnia 6.10.2009 r. (po jego zatwierdzeniu przez Brazylię, jako ostatnie wymagane państwo, zgodnie z art. IX ust. 4 Układu).

ATCM (względnie: przedstawiciel państwa, które przewodniczyło wówczas pracom ATCM – czyli Urugwaju) ma zdolność prawną do zawarcia umowy międzynarodowej¹¹⁹.

Niewątpliwie, przyjęta koncepcja Sekretariatu powoduje, że pełni on co do zasady funkcje stricte organizatorsko-administracyjne i ma dość ograniczone kompetencje. W tym sensie, Sekretariat Układu Antarktycznego odgrywa daleko mniejszą rolę od sekretariatów tzw. wielostronnych porozumień środowiskowych (tzw. MEAs, Multilateral Environmental Agreements)¹²⁰.

Należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę, że jest on całkowicie podporządkowany ATCM i może wykonywać tylko te funkcje, które ATCM mu przydzieli¹²¹. Wśród przykładowego katalogu działań, które Sekretariat ma wykonywać, Środek 1 (2003) wymienia pomoc w organizacji danej sesji ATCM, pomoc w okresie międzysesyjnym (np. w wymianie informacji między stronami Układu), przechowywanie archiwum dokumentów ATCM oraz udostępnianie informacji o Systemie Układu Antarktycznego¹²².

Następnie, należy zwrócić uwagę, że status prawny Sekretariatu został określony wąsko. Przyznana mu bowiem została zdolność prawna jedynie na terytorium Argentyny i, co więcej, może ją wykonywać tylko w takim zakresie w jakim zezwoli na to ATCM¹²³ (nie ma więc międzynarodowej osobowości prawnej)¹²⁴. W konsekwencji, przywileje i immunitety zostały przyznane Sekretariatowi oraz jego personelowi jedynie na terytorium Argentyny (już więc nie na terytorium każdego z pozostałych państw stron Układu, w których odbywają się rotacyjnie posiedzenia ATCM). Dość klasycznie w kontekście przywilejów i immunitetów, mają one charakter funkcjonalny, a więc nie zostały przyznane dla osobistej korzyści personelu Sekretariatu¹²⁵.

W wymiarze organizacyjnym, na czele Sekretariatu stoi jego Sekretarz Wykonawczy¹²⁶, który kieruje jego pracami. Powinno się to odbywać w sposób efektywny finansowo¹²⁷. Sam budżet Se-

---

¹¹⁹ Por. Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Prezydencją Wspólnoty Demokracji w sprawie Stałego Sekretariatu Wspólnoty Demokracji, podpisana w Ułan Bator dnia 9 lipca 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 390).

¹²⁰ Zob. na ten temat: G. Ulfstein, *Treaty Bodies* [w:] D. Bodansky, J. Brunnée, E. Hey (red.), *The Oxford Handbook of International Environmental Law*, 2008, s. 877-890; E. Hey, *International Institutions* [w:] *infra*, s. 749-769.

¹²¹ Środek nr 1 (2003), art. I, II ust. 1.

¹²² *Ibidem*, art. I ust. 2, lit. a-l.

¹²³ *Ibidem*, art. V ust. 1 oraz ust. 3; Porozumienie o siedzibie, art. 2.

¹²⁴ Taka koncepcja też była wcześniej rozważana. Zob. F. Francioni, *Establishment...*, s. 135-137; K. Scott, *Institutional Developments within the Antarctic Treaty System*, ICLQ, Vol. 52 (2003), s. 481-484.

¹²⁵ Porozumienie o siedzibie, art. 3, 4, 16 i 17. ATCM może zrzec się immunitetów określonych w Porozumieniu o siedzibie (art. 5 ust. 2). Jest to również wąskie ujęcie immunitetów. Wielka Brytania argumentowała, że Sekretariat, dla prawidłowego wykonywania swoich funkcji, powinien dysponować przywilejami i immunitetami na terytorium wszystkich państw-stron Układu. F. Francioni, *Establishment...*, s. 137. Przywileje i immunitety na terytorium Argentyny obejmują również delegatów państw stron Układu (art. 15) i w tym zakresie mogą się ich zrzec jedynie państwa, których są oni obywatelami (art. 5 ust. 3).

¹²⁶ W 2017 r. został wybrany nowy Sekretarz Wykonawczy, którym został Albert Lluberas Bonaba z Urugwaju.

¹²⁷ Zarówno z tej zasady oraz zakresu obowiązków Sekretariatu wynika to, że zatrudnia on (nie licząc Sekretarza Wykonawczego) 5 osób na pełny etat oraz dodatkowe 3 na etat niepełny (stan na 2017 rok).

ekretariatu jest zatwierdzany przez ATCM, a skala wkładów finansowych poszczególnych państw jest różnicowana (częściowo zależna od skali prowadzonej działalności w obszarze antarktycznym)¹²⁸.

Reasumując, obecnie struktura członkowska Układu przedstawia się następująco: od 1959 roku, 41 państw przystąpiło do Układu (w sumie są więc 53 państwa-strony), z czego 17 z nich uzyskało dotychczas Status Konsultatywny¹²⁹. Oznacza to, że Stron Konsultatywnych, włączając naturalnie pierwotne 12 państw, jest obecnie 29, podczas gdy państw nie posiadających tego statusu jest w sumie 24. Jedynym forum podejmowania decyzji był i pozostaje ATCM, aczkolwiek od 1998 r. (tj. od wejścia w życie Protokołu madryckiego) wspomaga go w kwestiach naukowo-środowiskowych CEP, a od 2003 r. jest on (i państwo, w którym w danym roku odbywa się posiedzenie ATCM) wspierany organizacyjnie przez Sekretariat Układu Antarktycznego.

5. Analiza podstawowych przepisów Układu Antarktycznego

W niniejszych rozważaniach przedstawione zostaną kluczowe rozwiązania prawne przyjęte w Układzie Antarktycznym. Ponadto, należy zwrócić uwagę, że tam gdzie to zasadne, będą dodatkowo przytaczane stosowne postanowienia Protokołu madryckiego.

Jak już wskazano powyżej (pkt 2), dwa zasadnicze cele Układu wyraża już jego preambuła, a sam Układ składa się z zaledwie 14 artykułów. Na potrzeby niniejszego opracowania można jednak dokonać ich systematyzacji na 4 podstawowe grupy przepisów, z czego pierwsze dwie odzwierciedlają cele Układu (tj. pokojowe wykorzystanie oraz wolność badań naukowych). Należy wszakże wskazać, że niektóre rozwiązania pełnią różnorakie funkcje i przyporządkowanie ich tylko do jednej grupy przepisów jest naturalnie pewnym uproszczeniem.

Po pierwsze, wyróżnić należy przepisy związane z wolą negocjatorów, aby „Antarktyka nadal w przyszłości zawsze była wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych”¹³⁰. Art. I Układu rozwija tę myśl, statuując wyraźnie, że Antarktyka będzie wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych¹³¹, dodając zarazem, że:

„Zabrania się w szczególności wszelkich przedsięwzięć o charakterze wojskowym, jak tworzenie baz wojskowych, przeprowadzanie manewrów wojskowych oraz doświadczeń ze wszelkimi rodzajami broni.”

Odstępstwem od tego zakazu jest jedynie to, że możliwe jest „korzystanie z personelu lub sprzętu wojskowego dla badań naukowych lub dla wszelkich innych celów pokojowych”¹³². Od-

---

¹²⁸ Środek nr 1 (2003), art. IV.

¹²⁹ W ostatnim okresie uzyskały go: Ukraina (w 2004 r.) oraz Czechy (w 2014 r.). Pełna lista państw stron, z wyszczególnieniem tych, o charakterze konsultatywnym, jest reprodukowana w niniejszej książce (pkt II.3).

¹³⁰ Układ, preambuła. Por. Protokół madrycki, preambuła (ust. 3).

¹³¹ Art. I Układu rozwija Protokół madrycki, wskazując, że Antarktyka jest „rezerwatem naturalnym przeznaczonym dla pokoju i nauki” (art. 2).

¹³² Art. I ust. 2 Układu.

zwierciedlało to ówczesną (i w pewnej mierze także do dziś aktualną) sytuację, w której choćby uwarunkowania środowiskowo-logistyczne powodowały konieczność zaangażowania wojska dla prowadzenia działalności w obszarze antarktycznym¹³³. Wskazany przepis wskazuje jednak wyraźnie, że wykorzystanie personelu i sprzętu militarnego musi służyć jedynie celom naukowym bądź innym lecz naturalnie wyłącznie pokojowym¹³⁴.

Z powyższym rozwiązaniem współgra to, zawarte w art. V, gdzie wyrażony został zakaz wszelkich wybuchów jądrowych w Antarktyce oraz usuwania w tym rejonie odpadów promieniotwórczych¹³⁵. Zwłaszcza w sytuacji zimnowojennej oraz faktycznego prowadzenia wówczas testów jądrowych przez szereg państw (USA, ZSRR, Wielka Brytania, Francja), takie rozwiązanie było nadzwyczaj istotne oraz, dla prawa międzynarodowego, precedensowe¹³⁶. Można tu dodatkowo odnotować, że formalnie rzecz biorąc samo użycie energii jądrowej w Antarktyce nie jest zakazane¹³⁷. Zakaz nie ma też potencjalnie charakteru absolutnego, ponieważ dalsza część przepisu dopuszcza zastosowanie innych norm dotyczących „wykorzystania energii jądrowej, włączając w to wybuchy jądrowe i usuwanie odpadów promieniotwórczych”, o ile takie będą ustanowione w innych umowach międzynarodowych¹³⁸.

---

¹³³ Rozwiązanie to było wówczas istotne choćby dla USA (i jej Marynarki Wojennej), ale obecnie choćby także dla Argentyny i Brazylii, których programy antarktyczne związane są z wojskiem. Zob. też J. Hanessian, op. cit., s. 468; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 95; J. Machowski, *Sytuacja Antarktyki...*, s. 113-117. Niemniej jednak, m.in. USA były przedmiotem pewnej krytyki ze strony ZSRR z uwagi na brak równowagi w składzie swoich stacji (przykładowo w sezonie 1968-1969 na amerykańskich stacjach znajdowało się 213 osób personelu wojskowego i 30 naukowców; USA zmodyfikowały swoją politykę w tym zakresie w latach 70-tych). Podobne zarzuty wysuwano w latach 80-tych pod adresem Argentyny i Chile. P.J. Beck, *The International Politics...*, Rozdział 4, tekst towarzyszący przypisom nr 21-25. Zob. też oświadczenie Chile, zawarte w dok. AT30111959, *Statements of the Contracting Parties Made Concerning Particular Articles of the Antarctic Treaty*, reprodukowane w: W.M. Bush, *Antarctica and International Law*, Vol. I, Oceana Publications 1982, s. 32-44.

¹³⁴ Jakkolwiek postanowienie to jest zrozumiałe, w praktyce, zwłaszcza współcześnie, odróżnienie działalności czysto „militarnej” od „naukowej” może nastęrczać trudności, zwłaszcza w kontekście naukowych badań mających wojskowe zastosowania czy implikacje. Zob. w tym kontekście raport inspekcji brytyjsko-czeskiej z sezonu 2014/2015 w zakresie niemieckiej stacji „GARS”. Raport dostępny tu: http://www.ats.aq/devAS/ats_governance_listinspections.aspx.

¹³⁵ Pierwotnie, rozwiązanie to zostało zaproponowane przez Argentynę w kontekście art. I, ale następnie po wielu debatach, zostało ono przyjęte w samodzielnym artykule V. Zob. A. van der Essen, op. cit., s. 21. Zob. też zalecenie ATCM I-XIII (1961). Wszystkie zalecenia, rezolucje oraz środki dostępne są na stronie: http://www.ats.aq/devAS/info_measures_list.aspx?lang=e.

¹³⁶ Zob. D.R. Rothwell, *The Antarctic Treaty as a security construct* [w:] A.D. Hemmings, D.R. Rothwell, K.N. Scott (red.), *Antarctic Security in the Twenty-First Century*, Routledge 2012, s. 37-39. Analogiczne rozwiązania dotyczące demilitaryzacji (choć w omawianym kontekście należałoby mówić, bardziej precyzyjnie, o strefie wolnej od broni nuklearnej; dodatkowo podkreślić należy, że Antarktyka nigdy nie została zmilitaryzowana) całego lub części pewnego obszaru można również znaleźć m.in. w: Układzie o zakazie umieszczania broni jądrowej i innych rodzajów broni masowej zagłady na dnie mórz i oceanów oraz w jego podłożu, sporządzonym w Moskwie, Waszyngtonie i Londynie, dnia 11.2.1971 r. (Dz. U. z 1972 r., Nr. 44, poz. 276) oraz Układzie o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej, łącznie z księżycem i innymi ciałami niebieskimi, sporządzonym w Moskwie, Waszyngtonie i Londynie, dnia 27.1.1967 r. (Dz. U. z 1968 r., Nr 14, poz. 82, Załącznik).

¹³⁷ Stany Zjednoczone w istocie zamontowały reaktor jądrowy na stacji naukowej McMurdo w 1968 r., aczkolwiek usunęły go, wraz z odpadami radioaktywnymi, w 1978 r. Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 58-59 (oraz przypis 15 na s. 287). Zob. też oświadczenie Urugwaju dołączone do dokumentu ratyfikacyjnego, dostępne na stronie depozytariusza Układu (Rządu USA): <https://www.state.gov/s/l/treaty/depositary/index.htm#ANTARCTICA>.

Naturalnie, kluczowym przepisem – zarówno dla zapewnienia pokojowego współistnienia w regionie, jak i dla samej możliwości wynegocjowania Układu – jest jego art. IV. Jak wskazano powyżej przy omawianiu genezy powstania Układu, sytuacja przed konferencją waszyngtońską była bardzo skomplikowana: 7 państw wysuwających roszczenia terytorialne, z czego 4 roszczenia są wzajemnie uznawane, a pozostałe 3 nie; dodatkowo 2 ówczesne mocarstwa nie wysuwające własnych roszczeń i nie uznające żadnych istniejących, ale nie wykluczające zgłoszenia takowych w przyszłości. W tym stanie rzeczy, art. IV, podążając za wcześniejszą propozycją prof. J. Escudero, wyraża słynną koncepcję „zamrożenia roszczeń” terytorialnych w obszarze antarktycznym, czy – ujmując sprawę od strony techniki negocjacyjnej – odzwierciedla on „uzgodnienie, co do braku zgody” (ang. agreement to disagree)¹³⁹. Co więcej, jest to przepis dość długi, sformułowany w sposób negatywny¹⁴⁰ i stosunkowo niejasny, pozwalając na różnorodne interpretacje.

Niemniej jednak, istota tego skomplikowanego przepisu polega na tym, że stara się on zabezpieczyć interesy trzech różnych grup państw, a więc (a) tych, które już (tj. przed 1959 r.) wysunęły roszczenia terytorialne do kontynentu antarktycznego¹⁴¹; (b) tych, które potencjalnie mogą to jeszcze uczynić¹⁴²; oraz (c) państw nie wysuwających takich roszczeń¹⁴³. Zabezpieczenie to ma się odbyć głównie dzięki zastrzeżeniu, że „żadne postanowienie niniejszego Układu nie będzie interpretowane jako” naruszające pozycje prawne trzech grup państw wymienionych powyżej¹⁴⁴.

Dodatkowo, art. IV ust. 2 Układu gwarantuje, że żadne „posunięcia lub działania” (ang. acts or activities) dokonane w okresie, gdy pozostaje on w mocy nie stwarzają podstawy do „zgłoszenia, podtrzymania lub negowania roszczeń do suwerenności terytorialnej na Antarktyce”, a także, że nie można zgłaszać nowych (bądź rozszerzać istniejących) roszczeń¹⁴⁵.

---

¹³⁸ Art. V ust. 2 Układu. Jednak, zgodnie z brzmieniem tego przepisu, stronami takich innych umów międzynarodowych muszą być wszystkie strony konsultatywne Układu. Warto tu przypomnieć, że konferencja waszyngtońska toczyła się równolegle do prowadzonych w Genewie rozmów dotyczących traktatu w sprawie zakazu prób z bronią jądrową, który w istocie został następnie przyjęty: Układ o zakazie prób broni nuklearnej w atmosferze, w przestrzeni kosmicznej i pod wodą, sporządzony w Moskwie dnia 5.8.1963 r. (Dz. U. z 1963 r., Nr 52, poz 288). Na obecnym etapie, o wiele bardziej wątpliwe jest zastosowanie niedawno przyjętej umowy w omawianym zakresie: Układu o zakazie broni nuklearnej, sporządzonego w Nowym Jorku dnia 7.7.2017 r. (Układ ten nie wszedł jeszcze w życie).

¹³⁹ Szerzej na ten temat: M. Mouton, *The International Regime of the Polar Regions*, Collected Courses of the Hague Academy of International Law, Vol. 107 (1962), s. 252-257.

¹⁴⁰ Jak wskazał amerykański Senator Gruening w 1960 r. podczas przesłuchania dotyczącego Układu, art. IV „wskazuje, czego nie oznacza, ale nie wskazuje, co w istocie znaczy”. F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 104.

¹⁴¹ Art. IV, ust. 1, lit. a Układu: „...zrzeczenie się przez którąkolwiek z Umawiających się Stron zgłoszonych poprzednio praw lub roszczeń do suwerenności terytorialnej...” (zaznacz. dodane).

¹⁴² Art. IV, ust. 1, lit. b Układu: „...zrzeczenie się przez którąkolwiek z Umawiających się Stron jakiegokolwiek podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej na Antarktyce, którą ta Strona może posiadać...” (zaznacz. dodane).

¹⁴³ Art. IV, ust. 1, lit. c Układu: „...narażenie na szwank pozycji którejkolwiek z Umawiających się Stron odnośnie uznawania bądź nieuznawania przez nią prawa lub roszczeń lub podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej na Antarktyce jakiegokolwiek innego państwa.” (zaznacz. dodane).

¹⁴⁴ Szerzej na temat tego przepisu: F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 104-110; Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 57-58.

¹⁴⁵ Z jednej strony, omawiany przepis dotyczy m.in. działań polegających za zakładaniu i utrzymywaniu baz naukowych, wraz z personelem. Z drugiej jednak strony, problem ten jest częściowo rozwiązany w art. VIII ust. 1 („...bez uszczerbku dla pozycji każdej z Umawiających się Stron w sprawie jurysdykcji nad wszystkimi innymi osobami na Antarktyce...”). Dla pierwszej argumentacji zob.: R. Guyer, op. cit., s. 182.

Niewątpliwie, omawiany przepis jest wyrazem nie tylko debat prawnych, ale także uwarunkowań politycznych. Nie jest też wolny od wad¹⁴⁶, ale – co może najistotniejsze – wedle zgodnej opinii komentatorów stał się fundamentem istnienia samego Układu oraz późniejszej, pokojowej współpracy antarktycznej. Podkreślić należy, że trwa ona do dziś, a omawiany przepis – wedle najlepszej dostępnej wiedzy – nie został wyraźnie naruszony. Nie rozstrzygając więc o przynależności terytorialnej poszczególnych fragmentów Antarktyki i statusie poszczególnych roszczeń, pozwala on na podejmowanie w niej działań, gwarantując zarazem, że te działania same w sobie również nie staną się przesłanką do ugruntowania lub osłabienia pozycji prawnych poszczególnych grup państw.

Wreszcie, podkreślenia wymaga fakt, że pierwszym z kategorii środków, które mogą przyjmować Strony Konsultatywne Układu jest ten, dotyczący „wykorzystania Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych”¹⁴⁷. Odnotować też trzeba, że system inspekcji ustanowiony na mocy art. VII Układu niewątpliwie przyczynia się do budowania wzajemnego zaufania i do pokojowej współpracy w regionie. Przepis ten zostanie jednak omówiony w dalszej kolejności.

Druga grupa przepisów wiąże się z wolą negocjatorów „stworzenia trwałego fundamentu dla kontynuowania i rozwoju takiej [tj. tak jak to miało miejsce podczas IGY – KJM] współpracy na zasadzie wolności badań naukowych w Antarktyce”¹⁴⁸ (zaznacz. dodane). Zasadę tę statuuje w szczególności art. II Układu, wskazując, że „wolność badań naukowych w Antarktyce oraz współpraca w tej dziedzinie (...) będą kontynuowane zgodnie z postanowieniami niniejszego Układu”, a dodatkowo podkreśla jej rolę Protokół madrycki¹⁴⁹. Ponadto, kolejny przepis Układu zmierza do rozszerzenia współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych. Mianowicie, Strony Układu mają: (a) wymieniać informacje co do planów prac naukowych w Antarktyce; (b) dokonywać wymiany personelu naukowego (zarówno między stacjami, jak i ekspedycjami); (c) dokonywać wymiany danych i rezultatów obserwacji naukowych, a także zapewniać swobodny dostęp do nich¹⁵⁰. Układ przewiduje również możliwość współpracy z organizacjami wyspecjalizowanymi ONZ, a także innymi zainteresowanymi organizacjami¹⁵¹.

---

¹⁴⁶ Z perspektywy czysto traktatowej wskazuje się, że art. IV wiąże – jak sam Układ – jedynie jego strony, co potencjalnie nie wyklucza roszczeń spośród państw nim nie związanych. Na temat krytyki art. IV Układu zob. też: Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 57-58; A. Wyrozumska, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 21-22.

¹⁴⁷ Art. IX ust. 1, lit a Układu.

¹⁴⁸ Układ, preambuła.

¹⁴⁹ W szczególności art. 3 ust. 3 Protokołu wskazuje, że „działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w taki sposób, aby przyznać pierwszeństwo badaniom naukowym i zachować wartość Antarktyki jako obszaru do prowadzenia wyżej wymienionych badań, włącznie z badaniami istotnymi dla rozumienia środowiska globalnego.” (zaznacz. dodane). Rolę nauki podkreśla też m.in. art. 2 Protokołu.

¹⁵⁰ Art. III ust. 1 Układu. Zob. też art. 6 Protokołu madryckiego.

¹⁵¹ Art. III ust. 2. Podczas negocjacji, kierowano się tu zwłaszcza możliwością współpracy z Międzynarodową Komisją Wielorybniczą (utworzoną na podstawie Międzynarodowej Konwencji o uregulowaniu połowów wielorybów, sporządzonej w Waszyngtonie dnia 2.12.1946 r.; Dz. U. z 2009 r., Nr 143, poz. 1165) oraz Światową Organizacją Meteorologiczną (WMO) oraz SCAR. Zob. J. Hanessian, *op. cit.*, s. 469. Współcześnie, niewątpliwie rosnącą rolę odgrywa także współpraca z Międzynarodową Organizacją Morską (IMO), a także Międzynarodową Organizacją Hydrograficzną (IHO).

Podobnie jak w przypadku aspektów pokojowego wykorzystania Antarktyki, także obecnie omawiane kwestie dotyczące art. II i III Układu znajdują swoje odzwierciedlenie w środkach, które Strony Konsultatywne Układu mogą przyjmować¹⁵².

Odnotować też należy, że Układ, gwarantując wolność badań naukowych oraz zobowiązanie do wymiany informacji oraz rezultatów badań, ani nie definiuje pojęcia „badań naukowych”¹⁵³, ani nie rozróżnia tzw. „czystych” i „stosowanych” badań naukowych¹⁵⁴. Należy też przyjąć, że próby dokonania takiej delimitacji pojęć (i wskazania odmiennych implikacji prawnych) nie pozostawałyby w zgodzie z przedmiotem i celem Układu¹⁵⁵.

Do trzeciej grupy przepisów zaliczyć należy rozwiązania o charakterze systemowo-instytucjonalnym. Jest ona najbardziej zróżnicowana wewnętrznie. Zaliczono do niej bowiem przepisy związane z: (a) Spotkaniami Konsultatywnymi Układu (ATCM; art. IX Układu); (b) systemem inspekcji (art. VII ust. 1-4); (c) systemem wymiany informacji (art. VII ust. 5). Podstawową przyczyną wspólnego ujęcia tych rozwiązań prawnych jest ich horyzontalny i systemowy charakter; w pewnej mierze stanowią one „instytucjonalne” zaplecze całego Układu, pozwalają weryfikować jego wykonywanie, a także rozwijać system antarktyczny do zmieniających się potrzeb.

Jeżeli chodzi o rolę ATCM oraz środków przez niego przyjmowanych, to zagadnienia te były już omówione powyżej (pkt 4). W tym miejscu należy jedynie zaznaczyć, że ATCM stanowi jedyne forum podejmowania decyzji, które jest obecnie wspomagane merytorycznie przez Komitet Ochrony Środowiska (CEP)¹⁵⁶, a organizacyjnie przez Sekretariat. Decyzje te mają się przyczyniać do realizacji zasad i celów Układu¹⁵⁷. Jak też już podkreślano powyżej, lista przykładowych środków odpowiada mniej więcej systematyce Układu, stąd mogą one dotyczyć m.in. wykorzystania Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych, ułatwiania badań naukowych na Antarktyce itd.¹⁵⁸

---

¹⁵² Art. IX ust. 1, lit. b-c Układu.

¹⁵³ Anglojęzyczny tekst Układu postuluje się też dwoma sformułowaniami, które wydaje się, że należy jednak interpretować jako posiadające to samo znaczenie: „scientific investigation” (art. II i III) oraz „scientific research” (art. IX).

¹⁵⁴ Debata w zakresie przyjęcia takiego rozróżnienia miała również miejsce dwie dekady później, podczas III Konferencji o prawie morza, w kontekście wolności prowadzenia morskich badań naukowych. Ostatecznie jednak, także i w tym zakresie generalnie takiego rozróżnienia nie przyjęto. Szerzej na ten temat: K.J. Marciniak, *Morskie zasoby genetyczne w prawie międzynarodowym*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 169-171.

¹⁵⁵ Podobnie: E. Hambro, *Some Notes on the Future of the Antarctic Treaty Collaboration*, *American Journal of International Law*, Vol. 68 (1974), s. 222-223; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 99. Należy jednak odnotować, że art. III ust. 1 Układu, obligując m.in. do wymiany informacji i rezultatów badań naukowych, łączy to z zobowiązaniem poprzez klauzulę mówiącą o tym, że należy to czynić „w maksymalnie możliwym i praktycznie osiągalnym stopniu”.

¹⁵⁶ Art. 10-12 Protokołu madryckiego. CEP jest właściwy jedynie w zakresie wykonywania Protokołu madryckiego (wraz z załącznikami).

¹⁵⁷ Art. IX ust. 1 Układu.

¹⁵⁸ Art. IX ust. 1, lit. a-f Układu.

System inspekcji określony w art. VII ust. 1-4 Układu pełni bardzo istotną rolę oraz ma precedensowy w stosunkach międzynarodowych charakter¹⁵⁹. Rzeczywiście, każda Strona Konsultatywna uprawniona jest do mianowania obserwatorów¹⁶⁰, którzy mają „całkowicie wolny dostęp w każdej chwili do każdego lub do wszystkich rejonów Antarktyki”¹⁶¹, z czego te ostatnie obejmują również „wszystkie stacje, urządzenia i sprzęt w tych rejonach oraz wszystkie statki morskie i powietrzne”¹⁶². Sama inspekcja może również odbywać się drogą powietrzną¹⁶³. Jak więc można zaobserwować, uprawnienia inspekcyjne są dalekosiężne, aczkolwiek doznają pewnych ograniczeń. W szczególności, nie jest dozwolone przeszukiwanie samego personelu, a możliwość inspekcji statków morskich i powietrznych ma się odbywać w miejscach wyładunku¹⁶⁴.

Układ nie precyzuje roli inspekcji, ale wskazuje, że mają one służyć osiągnięciu jego celów i zapewnieniu przestrzegania jego postanowień¹⁶⁵. Z tej przyczyny stosunkowo często łączy się system inspekcji z określonym w art. II Układu zobowiązaniem do pokojowego wykorzystania Antarktyki oraz zakazem wybuchów jądrowych (art. V Układu)¹⁶⁶. Współcześnie, raporty post-inspekcyjne dużą uwagę zwracają na środowiskowe uwarunkowania funkcjonowania stacji naukowych, a także na ich potencjał naukowy¹⁶⁷. Ma to naturalnie związek z postanowieniami Protokołu madryckiego, który w pewnej mierze powtarza rozwiązania Układu w zakresie inspekcji, ale do-

---

¹⁵⁹ Jest to w istocie pierwszy uzgodniony (i przyjęty przez m.in. USA oraz Rosję) międzynarodowy system nieograniczonych inspekcji. Zwłaszcza akceptacja tego rozwiązania przez ówczesne ZSRR stanowiła istotny argument dla administracji USA w argumentacji na rzecz ratyfikacji Układu. F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 110-111; J. Hanessian, *op. cit.*, s. 471. Należy też zwrócić uwagę, że wcześniej (tj. przed Układem) przyjęty został Statut Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, sporządzony w Nowym Jorku dnia 26.10.1956 r. (Dz. U. z 1958 r., Nr 41, poz. 187, Załącznik), aczkolwiek inspekcje prowadzone na jego podstawie mają charakter zespołów międzynarodowych, nie zaś narodowych. Zob. szerzej na ten temat: J. Simsarian, *Inspection Experience under the Antarctic Treaty and the International Atomic Energy Agency*, *American Journal of International Law*, Vol. 60 (1966), s. 502-510.

¹⁶⁰ Art. VII ust. 1 Układu. Układ mówi o „obserwatorach” (nie „inspektorach”), ale już o inspekcjach państw (zob. art. VII ust. 1, 3-4, art. IX ust. 1, lit. d). Por. też art. 14 Protokołu madryckiego.

¹⁶¹ Art. VII ust. 2 Układu.

¹⁶² Art. VII ust. 3 Układu.

¹⁶³ Art. VII ust. 4 Układu.

¹⁶⁴ Art. VII ust. 3 Układu. Pewne ograniczenia proceduralne wynikają dodatkowo z faktu, że obserwatorzy muszą być obywatelami państw ich nominujących, a nazwiska obserwatorów należy zakomunikować wszystkim Stronom Konsultatywnym. Zob. art. VII ust. 1 Układu.

¹⁶⁵ Art. VII ust. 1 Układu.

¹⁶⁶ Podczas samych negocjacji łączono zagadnienie ustanowienia Antarktyki jako strefy wolnej od broni nuklearnej z ustanowieniem systemu inspekcji. Zob. J. Hanessian, *op. cit.*, s. 456, 462, 467. Obecne brzmienie Układu nie czyni wyraźnych związków normatywnych między art. VII oraz art. V, aczkolwiek może być tak interpretowane z uwagi na odwołanie w art. VII do „celów” Układu. Podobna interpretacja: M. Mouton, *op. cit.*, s. 260; R. Guyer, *op. cit.*, s. 180. Dość symbolicznie, pierwsza przeprowadzona inspekcja (nowozelandzka), wskazując, że nie dopatrzone się żadnych uchybień w stosowaniu Układu, podkreśliła w swoim raporcie, że wniosek ten dotyczy w szczególności jego art. I oraz V. Na podstawie: J. Simsarian, *op. cit.*, s. 508.

¹⁶⁷ Zob. np. rezolucję nr 3 z 2010 r., *Revised Antarctic inspection Checklist "A"*. Kwestiom „militarnym” poświęcona jest mniejsza część listy (Sekcja 12, część A), podczas gdy większość dotyczy właśnie funkcjonowania stacji (zarówno naukowego, jak i technicznego – jak choćby kwestie przechowywania paliwa, zarządzania odpadami i substancjami niebezpiecznymi itp.).

daje również, że mają być one organizowane „w celu wspierania ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, a także zapewnienia przestrzegania niniejszego Protokołu”¹⁶⁸.

Początkowo, system inspekcji nie był bardzo intensywnie wykorzystywany. Jako pierwsza przeprowadziła inspekcję Nowa Zelandia w listopadzie 1963 r., a następnie Stany Zjednoczone (sezon 1963-1964), częściowo z uwagi na to, aby podtrzymać wykonywanie tego uprawnienia traktatowego (brak *desuetudo*)¹⁶⁹. Do pewnego stopnia taka sytuacja jest zrozumiała, ponieważ przeprowadzenie inspekcji stanowi olbrzymie wyzwanie logistyczne i finansowe i nie każde państwo może sobie na nie pozwolić. Tym też należy tłumaczyć nasilającą się praktykę wspólnych inspekcji, organizowanych przez kilka państw¹⁷⁰. Zauważyć można dążenie do usystematyzowania sposobu przeprowadzania inspekcji, m.in. poprzez stworzenie zalecanej „check-listy” inspekcyjnej¹⁷¹, a także wprowadzenie mechanizmu raportowania po przeprowadzonych inspekcjach.

Polska dotychczas nigdy nie przeprowadziła inspekcji, natomiast Stacja im. H. Arctowskiego była jej poddana 12 razy, spośród ok. 60 dotychczas w ogóle przeprowadzonych¹⁷².

Oddzielnie należy też zwrócić uwagę na system wymiany informacji, ustanowiony w art. VII ust. 5 Układu. Mimo, że znajduje się on w ramach przepisu dotyczącego, co do zasady, inspekcji, jego rola jest inna. Należy przy tym zwrócić uwagę, że Układ przewiduje co najmniej dwa systemy wymiany informacji. Pierwszy, dotyczy wymiany informacji naukowych¹⁷³. Drugi, któremu poświęcony jest omawiany przepis, obliuguje do informowania z wyprzedzeniem:

„a) o wszystkich wyprawach do Antarktyki lub w obszar Antarktyki, podejmowanych przez jej statki lub jej obywateli oraz o wszystkich wyprawach do Antarktyki, które są organizowane na jej terytorium lub z jej terytorium wyruszają,

b) o wszystkich stacjach na Antarktyce zajmowanych przez jej obywateli,

---

¹⁶⁸ Art. 14 ust. 1 Protokołu madryckiego. Oznacza to, że również obszary ASMA, ASPA oraz HSM mogą być poddawane inspekcjom. Por. poniżej, przypis nr 273 i tekst mu towarzyszący.

¹⁶⁹ F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 111; R. Guyer, *op. cit.*, s. 210-211, wskazując, że inspekcje były przeprowadzone (z uwagi na czas pisania cytowanej pozycji, Autor miał na myśli pierwszą dekadę funkcjonowania Układu) nie tyle z uwagi na podejrzenie naruszenia przepisów Układu, ale aby wykonać samo prawo inspekcji.

¹⁷⁰ Pierwsza wspólna inspekcja miała miejsce w sezonie 1988-1989 i była przeprowadzona przez Nową Zelandię oraz Wielką Brytanię.

¹⁷¹ Zob. rezolucję nr 5 z 1995 r., rezolucję nr 3 z 2010 r. oraz rezolucję nr 4 z 2008 r.

¹⁷² Dane za: http://www.ats.aq/devAS/ats_governance_listinspections.aspx. Pierwsza inspekcja Stacji Arctowskiego miała miejsce w sezonie 1979-1980, a ostatnia: 2015-2016. Większość inspekcji dotyczy więcej niż jednej stacji naukowej (lub innej infrastruktury). Można też zaobserwować, że spośród 12 państw negocjujących Układ, początkowo najczęściej przeprowadzały inspekcje USA, Australia, Wielka Brytania i Argentyna. Rosja przeprowadziła swoją pierwszą inspekcję dopiero pod koniec lat 80-tych XX wieku, Belgia – 90-tych, Japonia w sezonie 2009-2010, a Afryka Południowa – 2012-2013.

¹⁷³ Art. III Układu. Chodzi tu zwłaszcza o wymianę informacji dotyczących planów naukowych, jak i wymianę danych i rezultatów obserwacji.

c) o wszelkim personelu lub sprzęcie wojskowym przeznaczonym do wysłania przez nią do Antarktyki z przestrzeganiem warunków przewidzianych w ustępie 2 artykułu I niniejszego Układu.”

W praktyce, obie kategorie wymiany informacji były jednak niejednokrotnie traktowane łącznie. Świadczy o tym choćby ostatnio przyjęta przez ATCM w tym zakresie decyzja nr 5 z 2016 r.¹⁷⁴ Precyzuje ona, że taka wymiana informacji powinna się dokonać najlepiej przed 1 października każdego roku, a w każdym razie nie później niż moment podjęcia planowanej działalności. Załącznik wskazanej decyzji wyszczególnia szereg informacji, które powinny być udostępnione¹⁷⁵.

Na szczególną uwagę zasługuje zakres informacji wymaganych w art. VII ust. 5. Nie chodzi przy tym tylko o to, że jest on relatywnie szeroki i dotyczy wszelkich wypraw, wszelkich stacji, a także wszelkiego personelu i sprzętu wojskowego, które miałyby się znaleźć w obszarze antarktycznym. Skuteczne bowiem wykonanie tego przepisu zakłada, że państwo-Strona Układu ma pełną wiedzę co do tego, że taka działalność ma mieć miejsce. Takie założenie było ze wszech miar uzasadnione zwłaszcza w okresie, gdy Układ był negocjowany i w pewnym zakresie nadal pozostaje aktualne. W szczególności ekspedycja personelu i sprzętu wojskowego zakłada w istocie działalność państwową. Podobnie, istnienie stacji zajmowanych przez obywateli danego państwa wydaje się kwestią dość prostą do raportowania, z uwagi na fakt, że co do zasady tylko państwo ma możliwości, aby stację naukową zbudować i utrzymywać¹⁷⁶.

Najbardziej problematyczną sprawą współcześnie jest niewątpliwie informowanie o wszelkich wyprawach do Antarktyki podejmowanych: (a) na statkach danego państwa; (b) przez obywateli danego państwa; lub (c) organizowanych na/wyruszających z terytorium danego państwa¹⁷⁷. Ma to naturalnie związek ze wzrostem możliwości i skali działalności pozarządowej, w tym w szczególności turystycznej.

Czwarta i ostatnia grupa obejmuje przepisy o charakterze jurysdykcyjnym i formalnym. Bynajmniej nie oznacza to jednak, że mają one charakter standardowych i bezproblemowych klauzul (nawet jeśli większość tego typu rozwiązań klasycznie występuje w wielu umowach międzynarodowych). W rzeczywistości, przepisy te okazały się jednymi z najbardziej kontrowersyjnych do uzgodnienia. Zaliczono tu do nich: (a) art. VI określający terytorialny zakres zastosowania Układu; (b) art. VIII regulujący pewne kwestie związane z wykonywaniem jurysdykcji w obszarze antark-

---

¹⁷⁴ Decyzja nr 5 z 2016 r., Exchange of Information. Decyzja została przyjęta w oparciu o zarówno art. III ust. 1, lit. a, jak i art. VII ust. 5 Układu. Konsoliduje ona dotychczasową praktykę i uchyla poprzednią decyzję w tym zakresie.

¹⁷⁵ Szereg z tych informacji jest publicznie dostępny na stronie: <http://www.ats.aq/e/ie.htm>.

¹⁷⁶ Aczkolwiek to założenie jest współcześnie już mniej oczywiste. Choć więc większość stacji jest budowana i utrzymywana wysiłkiem działalności państwa, to jednak potencjalnie możliwa jest działalność prywatna lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Można tu choćby odnotować działalność stacji „Eco-Nelson” (czeskiej stacji pozarządowej założonej w 1988 r.) czy założonej przez Greenpeace „World Park Base” (1987-1992).

¹⁷⁷ Art. VII ust. 5, lit. a Układu.

¹⁷⁸ Por. supra, przypis nr 54 i tekst mu towarzyszący.

¹⁷⁹ Art. VI Układu. Rozwiązanie to powiela art. IV ust. 1 Konwencji CCAMLR oraz art. 1 ust. b Protokołu madryckiego.

¹⁸⁰ A. van der Essen, op. cit., s. 21-22. Argentyna i ZSRR dążyły do włączenia morza otwartego do zakresu zastosowania Układu, podczas gdy Wielka Brytania, Japonia, Belgia oraz Stany Zjednoczone – wężąc przeciwnie.

tycznym; (c) art. X odnoszący się do państw trzecich; (d) art. XI dotyczący pokojowego rozstrzygnięcia sporów; (e) art. XII dotyczący procedury zmiany lub przeglądu funkcjonowania Układu; oraz (f) art. XIII-XIV określające procedurę wejścia w życie oraz możliwości przystąpienia do Układu.

Jeżeli chodzi o terytorialny zakres zastosowania Układu, to jego postanowienia „dotyczą rejonu położonego na południe od 60 równoleżnika szerokości geograficznej południowej, włączając w to wszystkie szelfy lodowe”¹⁷⁸. Druga część zdania z kolei „precyzuje”, że: „nic w niniejszym Układzie nie uszczupla i w żadnej mierze nie narusza praw jakiegokolwiek państwa lub wykonywania tych praw zgodnie z prawem międzynarodowym dotyczącym otwartego morza, w granicach tego rejonu”¹⁷⁹.

Jednak cytowany fragment, mówiący o nienaruszaniu praw państw wynikających z międzynarodowego prawa morza, stoi w pewnej sprzeczności z częścią pierwszą przepisu, zdającą się sugerować tezę przeciwną. Można ją bowiem odczytywać jako przyjmującą, że Układ stosuje się do całego obszaru poniżej 60 równoleżnika, a więc i do kontynentu antarktycznego, i do szelfów lodowych, ale też do przestrzeni morskiej „pomiędzy”. Rzeczywiście, przepis ten jest wynikiem kompromisu między przeciwstawnymi pozycjami państw negocjujących w tym zakresie¹⁸⁰ i dostarczył przesłanek do politycznej¹⁸¹ i akademickiej debaty¹⁸², do dziś trwającej, w zakresie relacji między Systemem Układu Antarktycznego a międzynarodowym prawem morza¹⁸³. Istotnie, pełne pogodzenie obu reżimów prawnych może nie być możliwe we wszystkich sytuacjach (w szczególności: kwestia wolności rybołówstwa czy eksploatacji zasobów ożywionych bądź nieożywionych morza otwartego lub Obszaru¹⁸⁴).

Kolejny przepis z omawianej grupy regulacji (art. VIII) dotyczy kwestii jurysdykcyjnych i jest jedynym w całym Układzie, który w ogóle do kwestii „jurysdykcji” się odwołuje. Zagadnienie to w sposób oczywisty było kontrowersyjne z uwagi na skomplikowane relacje między pozycjami prawnymi poszczególnych państw. W tym świetle oraz w związku z brzmieniem art. IV Układu, uzgodnienie ogólniejszej klauzuli jurysdykcyjnej było praktycznie niemożliwe. Z drugiej jednak strony, kwestia funkcjonowania stacji oraz ich personelu naukowego (art. III) i obserwatorów (in-

---

¹⁸¹ Szczególnie interesujące jest w tym kontekście interpretowanie art. IV Układu, mówiącego o zamrożeniu roszczeń „terytorialnych”, jako nie dotyczącego roszczeń „morskich”. Zob. np. T. Scovazzi, *The Antarctic Treaty System and the New Law of the Sea: Selected Questions* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), op. cit., s. 383-385.

¹⁸² Podstawową pozycją w tym zakresie pozostaje: Ch.C. Joyner, *Antarctica and the Law of the Sea...*, m.in. s. 185-219; tenże, *The Antarctic Treaty System and the Law of the Sea...*, s. 301-331, a także: T. Scovazzi, op. cit., s. 377-394; B.H. Oxman, *Antarctica and the Law of the Sea*, *Cornell International Law Journal*, Vol. 19 (1986), s. 211-248; K.N. Scott, D.L. VanderZwaag, op. cit., s. 738-745.

¹⁸³ Można tu dodać, że w momencie negocjowania Układu przyjęte już były 4 Konwencje genewskie z 1958 r. dotyczące prawa morza, a wśród nich m.in. Konwencja o morzu pełnym, sporządzona w Genewie dnia 29.4.1958 r. (Dz. U. z 1963 r., Nr 33, poz. 187), która jednak weszła w życie 30.9.1962 r. (a więc już po wejściu w życie Układu). Współcześnie, podstawową umową międzynarodową w omawianym zakresie jest naturalnie UNCLOS.

¹⁸⁴ Por. art. 87 oraz Część XI Konwencji o prawie morza z 1982 r.

spektorów; art. VII) poniekąd wymusiła dyskusję w tym zakresie. W rezultacie, ustalono, że zarówno obserwatorzy¹⁸⁵, jak i personel naukowy¹⁸⁶ oraz personel towarzyszący:

„podlegają jurysdykcji tylko tej Umawiającej się Strony, której są obywatelami w odniesieniu do wszelkich czynów lub zaniedbań, mających miejsce podczas ich pobytu na Antarktyce, związanego z wykonywaniem ich funkcji.”¹⁸⁷

Analizując to zagadnienie z innej perspektywy, można tu dodać, że przy negocjowaniu tekstu tego przepisu starannie unikano sformułowania mówiącego o „immunitacie”, które potencjalnie implikowałoby uznanie, że jakieś państwo może sprawować jurysdykcję o charakterze terytorialnym¹⁸⁸. Niewątpliwie, zagadnienia te – zwłaszcza w świetle wzrastającej aktywności ludzkiej, w tym pozarządowej (m.in. turystycznej), w obszarze antarktycznym – pozostają bardzo aktualne, aczkolwiek raczej nie należy się spodziewać przyjęcia kompleksowych rozwiązań w tej mierze¹⁸⁹.

W następnej kolejności warto dokonać analizy przepisów Układu, które dotyczą jego relacji z państwami trzecimi (nie będącymi jego stronami¹⁹⁰). Tej kwestii dotyczą w istocie dwa przepisy: art. X oraz art. XIII. Drugi ze wskazanych przepisów określa procedurę możliwości przystąpienia do Układu przez państwa spoza pierwotnych 12 sygnatariuszy i był już przedmiotem uwagi w niniejszym opracowaniu. Najbardziej jednak znanym przepisem w kontekście relacji Układu z państwami trzecimi jest naturalnie art. X Układu, zgodnie z którym każda jego strona zobowiązuje się do:

„podjęcia odpowiednich wysiłków, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, by na Antarktyce nikt nie prowadził jakiegokolwiek działalności [ang. no one engages in any activity – KJM] sprzecznej z zasadami lub celami niniejszego Układu”.

Z prawnej perspektywy rozwiązanie takie jest o tyle zaskakujące¹⁹¹, że zgodnie z podstawo-

---

¹⁸⁵ Art. VII ust. 1 Układu.

¹⁸⁶ Art. III ust. 1, lit. b Układu – przepis mówiący o wymianie personelu naukowego między ekspedycjami i stacjami na Antarktyce.

¹⁸⁷ Art. VIII ust. 1 Układu. Ustęp 2 tego przepisu obliuguje do przeprowadzenia natychmiastowych konsultacji w przypadku wystąpienia sporu między państwami w zakresie jurysdykcji.

¹⁸⁸ A. van der Essen, op. cit., s. 23. Mimo i tak dość ostrożnego ujęcia kwestii jurysdykcyjnej, art. VIII ust. 1 zawiera dodatkowo klauzulę mówiącą o tym, że rozwiązanie w nim przyjęte pozostaje „bez uszczerbku dla pozycji każdej z Umawiających się Stron w sprawie jurysdykcji nad wszystkimi innymi osobami na Antarktyce” (a więc w szczególności bez uszczerbku dla stanowiska państw wysuwających roszczenia o charakterze terytorialnym).

¹⁸⁹ Odnosiły to też Strony Konsultatywne Układu przyjmując rezolucję nr 2 z 2012 r., Cooperation on questions related to the exercise of jurisdiction in the Antarctic Treaty area. Zobowiązuje ona Strony do podjęcia dyskusji związanej z kwestią wykonywania jurysdykcji w Antarktyce. Istotnie, od tego czasu kilka państw przedstawiło dokumenty na spotkaniu ATCM poświęcone tej kwestii, aczkolwiek nie przyjęto żadnych wiążących działań. Zob. np. dok. WPO28 (ATCM XXXV; Francja), dok. WPO44 (ATCM XXXVI; Francja), WPO37 (ATCM XXXVII; Francja) oraz IPO80 (ATCM XXXVII; Wielka Brytania). Dostępne na stronie: http://www.ats.aq/devAS/devAS_meetings_doc_database.aspx?lang=e&menu=5.

¹⁹⁰ Zob. art. 2 ust. 1, lit. g Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23.5.1969 r. (Dz. U. z 1990 r., Nr 74, poz. 439). Dalej cytowane jako „KPT”.

¹⁹¹ Por. jednak art. 2 ust. 6 KNZ.

wymi zasadami traktatowymi *pacta sunt servanda*¹⁹² oraz *pacta tertiis nec nocent nec prosunt*¹⁹³, umowa wiąże jedynie jej strony i nie może tworzyć praw i obowiązków dla państw trzecich. Wprawdzie ta ostatnia zasada doznaje pewnych wyjątków, w sytuacji gdy państwo trzecie się zgadza¹⁹⁴, lecz bieżący przepis wykracza poza te przypadki. Z tych przyczyn stanowił on podstawę wielu dyskusji akademickich w szczególności w kontekście tego, czy Układ jest tzw. reżimem obiektywnym, traktatem rodzącym zobowiązania *erga omnes*, a więc także w stosunku do państw, które nie są jego stronami. Choćby pobieżne omówienie tych debat nie jest możliwe w ramach niniejszego opracowania¹⁹⁵. Uwagę zwrócić jednak należy na następujące kwestie.

Po pierwsze, już preambuła Układu wyraża intencję przyjęcia pewnych reguł dotyczących obszaru antarktycznego „w interesie całej ludzkości”. Po drugie, istotnie art. X Układu mówi o tym, aby „nikt” nie prowadził jakiegokolwiek „działalności”¹⁹⁶ w obszarze antarktycznym, która byłaby sprzeczna z „zasadami lub celami” Układu. To ostatnie sformułowanie obejmuje, co najmniej, pokojowe wykorzystanie obszaru antarktycznego oraz jedynie w celach naukowych¹⁹⁷, ale zapewne także kwestię „zamrożenia roszczeń” terytorialnych i nie wysuwanie nowych¹⁹⁸. Przy bardziej dynamicznej interpretacji, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że środki przyjmowane przez ATCM mają „przyczynić do realizacji zasad i celów” Układu¹⁹⁹, argumentować można, że państwa trzecie powinny również przestrzegać środków przyjętych w wykonaniu Układu. Po trzecie wreszcie, uznać też należy – niezależnie od tego, czy z uwagi na zawarcie art. X w Układzie czy też nie – że wedle najlepszej dostępnej wiedzy, Układ spełnił swoją rolę i nie odnotowano żadnej działalności sprzecznej z jego celami i zasadami (zarówno przez jego strony, jak i państwa trzecie)²⁰⁰.

Kolejnym z omawianej grupy przepisów Układu jest art. XI regulujący system rozstrzygnięcia sporów²⁰¹. Naturalnie, i ta regulacja była przedmiotem kontrowersji. Podczas gdy większość

---

¹⁹² Art. 26 KPT: „Každy będący w mocy traktat wiąże jego strony i powinien być przez nie wykonywany w dobrej wierze.”

¹⁹³ Art. 34 KPT: „Traktat nie tworzy obowiązków ani praw dla państwa trzeciego bez jego zgody.”

¹⁹⁴ W zależności od tego, czy traktat przyznaje prawa (*pactum in favorem tertii*) czy obowiązki (*pactum in onus tertii*) państwu trzeciemu, zgoda ta może być domniemana lub wyrażona wyraźnie. Zob. art. 35 i 36 KPT.

¹⁹⁵ Szerzej na ten temat: A. Wyrozumska, Traktaty ustanawiające reżimy terytorialne, *Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica*, Vol. 31 (1987), s. 3-138; A. Wyrozumska, Ewolucja statusu prawnego..., s. 119-137; B. Simma, The Antarctic Treaty as a treaty providing for an „objective regime”, *Cornell International Law Journal*, Vol. 19 (1986), Issue 2, s. 189-209; R. Hayton, op. cit., s. 366 (wyraźnie uznając, że Układ tworzy zobowiązania dla państw trzecich); M.W. Mouton, op. cit., s. 258-259 (wyrażając tezę przeciwną do R. Haytona). Zob. też: D.J. Bederman, *Third Party Rights and Obligations in Treaties* [w:] D.B. Hollis (red.), op. cit., s. 344.

¹⁹⁶ Delegacja ZSRR, długo przeciwna analizowanemu przepisowi podczas konferencji waszyngtońskiej, zgodziła się ostatecznie na jego brzmienie, w szczególności po zapewnieniu, że pojęcie „działalności” obejmuje także kwestię ewentualnych nowych roszczeń terytorialnych. A. van der Essen, op. cit., s. 24.

¹⁹⁷ Art. I-III Układu.

¹⁹⁸ Art. IV Układu.

¹⁹⁹ Art. IX ust. 1 Układu.

²⁰⁰ Niezależnie od krytyki wysuwanej pod adresem Układu, zwłaszcza na forum ONZ.

²⁰¹ Analogiczne rozwiązanie zawiera Konwencja CCAMLR (art. XXV), aczkolwiek dopuszcza ona odwołanie nie tylko do MTS, ale również do arbitrażu.

państw w trakcie konferencji waszyngtońskiej preferowała obligatoryjny tryb rozstrzygania sporów (przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości), m.in. Argentyna, Chile i ZSRR były przeciwnie temu rozwiązaniu. Uzgodniony kompromis odzwierciedla w istocie stanowisko tej drugiej grupy państw. W pierwszej kolejności, omawiany przepis wskazuje, że w razie jakiegokolwiek sporu dotyczącego stosowania lub interpretacji Układu, strony mają podjąć konsultacje co do sposobu jego rozstrzygnięcia²⁰². W przypadku natomiast gdy spór nie będzie rozstrzygnięty w ten sposób (przy czym nie określono precyzyjnego terminu, kiedy takie ewentualne rozstrzygnięcie miałyby się dokonać), to strony mogą faktycznie przekazać go do MTS, ale jedynie po uzyskaniu „każdorazowej zgody wszystkich Stron uczestniczących w sporze”²⁰³. Tym samym, art. XI kodyfikuje, klasyczny dla prawa międzynarodowego, system braku przymusu sądowego i obowiązku uzyskania zgody państw toczących spór na jurysdykcję danego sądu międzynarodowego. Co więcej, omawiany przepis obliguje czynić to „każdorazowo”, co może być odczytywane jako wykluczenie generalnej deklaracji uznającej kompetencję Trybunału haskiego, którą państwo mogło złożyć w trybie art. 36 ust. 2 Statutu MTS²⁰⁴.

Nie zmienia to jednak istoty rzeczy, że nie było dotychczas potrzeby i woli formalnego uruchomienia procedury wynikającej z omawianego przepisu. Prawdziwe wydaje się też stwierdzenie, że cały Układ i mechanizmy w nim ustanowione (w tym system wymiany informacji, regularne spotkania ATCM) funkcjonują całościowo, zgodnie zresztą z podstawowym celem Układu, jako efektywna platforma zapobiegania i rozwiązywania sporów²⁰⁵.

Wyraźnie należy też podkreślić w omawianym kontekście, że Protokół madrycki zawiera własny system rozstrzygania sporów, który odbiega od tego, który został przewidziany na potrzeby Układu. Będzie on pokrótce omówiony w kolejnej części niniejszej pracy.

Wreszcie, w ostatniej kolejności przywołać należy końcowe przepisy Układu (art. XII-XIV), regulujące kwestie jego zmiany, wejścia w życie oraz języków autentycznych. Jeżeli chodzi o kwestię zmiany Układu, to należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia. Po pierwsze, Układ może być zmieniony w każdym czasie, ale wymagana jest do tego jednomyślna wola Stron Konsultatywnych Układu²⁰⁶. Po drugie, warto zwrócić uwagę na istotne rozwiązanie w art. XII ust. 2 Układu. Zgodnie z nim, po upływie 30 lat od jego wejścia w życie (a więc po 23 czerwca 1991 r.) każda ze Stron Konsultatywnych może zażądać zwołania konferencji przeglądowej „w celu omówienia funkcjonowania Układu”. Podczas takiej konferencji mogą być przyjęte (na wniosek każdej ze Stron, a więc nie tylko Konsultatywnej) zmiany do Układu (większością głosów, w tym

---

²⁰² Art. XI ust. 1 Układu. Przepis ten wskazuje na szeroką i niezamkniętą (oraz dobrze znaną prawu międzynarodowemu; por. art. 33 KNZ) listę dyplomatycznych i sądowych metod rozstrzygania sporów: rokowania, badania, pośrednictwo, concyliacja, arbitraż, postępowanie sądowe.

²⁰³ Art. XI ust. 2 Układu.

²⁰⁴ Por. F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 138-139; R. Hayton, *op. cit.*, s. 363-364.

²⁰⁵ Tak też: J. Crawford, *The Antarctic Treaty after 50 Years* [w:] D. French, M. Saul, N.D. White (red.), *International Law and Dispute Settlement*, Hart, Oxford/Portland 2012, s. 271 i n.

²⁰⁶ Art. XII ust. 1 Układu.

Stron Konsultatywnych). Co ciekawe jednak, jeśli takie zmiany nie wejdą w życie w ciągu 2 lat od ich przyjęcia (do tego konieczna jest już jednak jednomyślność Stron Konsultatywnych), każda ze stron może wypowiedzieć Układ (co stanie się skuteczne po upływie kolejnych 2 lat)²⁰⁷.

Postanowienie to, mimo, że dotyczy kwestii pozornie formalnej, budziło istotne kontrowersje podczas negocjacji Układu. Ścierały się bowiem w tym kontekście przeciwstawne dążenia: do zapewnienia, aby Układ funkcjonował stale, możliwie „zawsze” (Australia, Belgia, Francja, Japonia, Norwegia, Wielka Brytania)²⁰⁸, z jednej strony oraz, aby ustalić 10-letni limit trwania Układu (Chile i Argentyna), z drugiej²⁰⁹. Formuła, którą odnajdujemy w art. XII ma więc charakter kompromisowy i daje możliwość „przeglądu stosowania” Układu po 30 latach jego funkcjonowania, przy czym jeśli zaproponowane zmiany nie wejdą w życie (a więc w praktyce którejkolwiek ze Stron Konsultatywnych nie zgodzi się na nie), możliwie jest wystąpienie z Układu, która to możliwość jest interpretowana jako w praktyce prowadząca do wygaśnięcia Układu jako całości²¹⁰. Należy tu wyraźnie podkreślić, że zwołanie takiej konferencji przeglądowej nie ma charakteru automatycznego i w istocie dotychczas nie nastąpiło²¹¹.

Art. XIII Układu był już przedmiotem analizy powyżej, w kontekście relacji Układu z państwami trzecimi. W pozostałym zakresie, ani art. XIII, ani art. XIV nie zawierają nowatorskich rozwiązań²¹². Określają one: (a) wymóg ratyfikacji Układu²¹³; (b) fakt, że Rząd USA jest depozytariuszem Układu²¹⁴; (c) obowiązek rejestracji Układu w Sekretariacie ONZ, zgodnie z art. 102 KNZ²¹⁵; oraz (d) że językami autentycznymi Układu są: angielski, francuski, rosyjski i hiszpański²¹⁶.

Na zakończenie tej części analizy i zarazem w kontekście rozwiązań formalnych Układu, wskazać należy, że nie zawiera on klauzuli zakazującej zastrzeżeń. Zgodnie więc z ogólną regułą przyjętą później w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, co do zasady takie działanie byłoby

---

²⁰⁷ Art. XII ust. 2, lit. a-c Układu. Por. art. 54 lit. a KPT w zakresie ogólnego uregulowania związanego z wypowiedzeniem traktatów.

²⁰⁸ Ponownie przywołać należy preambułę Układu, podkreślającą wolę negocjatorów „aby Antarktyka nadal w przyszłości zawsze była wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych” (zaznacz. dodane – KJM).

²⁰⁹ A. van der Essen, op. cit., s. 24; F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 143 podaje, że Francja należała do tego drugiego obozu.

²¹⁰ R. Hayton, op. cit., s. 365. Pomija się tu kwestię roli zwyczajowych i konwencyjnych reguł dotyczących możliwości wypowiedzenia traktatów (por. art. 56 KPT).

²¹¹ Wprawdzie data przyjęcia Protokołu madryckiego (4.10.1991 r.) jest generalnie zbieżna z tą, określoną w art. XII ust. 2 Układu, ale podkreślić trzeba, że Protokół madrycki nie został wynegocjowany w trybie art. XII Układu.

²¹² W istocie, zaskakuje jedynie fakt, że przepisy te zawarte są w dwóch oddzielnych przepisach, nie zaś – klasycznie – w jednym. Nie sposób nie przytoczyć tu historii, zgodnie z którą przyczyną tego stanu rzeczy należy upatrywać w tym, że jeden z negocjatorów wskazał, zastrzegając wprawdzie, iż nie jest przesądny, że nie byłoby dobrze, aby Układ miał 13 artykułów. Ponoć, kluczowa decyzja o utworzeniu dodatkowego, 14-ego artykułu zapadła 13 listopada 1959 r. (w piątek). A. van der Essen, op. cit., s. 25.

²¹³ Art. XIII ust. 1-2 Układu.

²¹⁴ Art. XIII ust. 3 Układu.

²¹⁵ Art. XIII ust. 6 Układu.

²¹⁶ Art. XIV Układu.

dopuszczalne²¹⁷. W istocie, przy ratyfikacji Układu część państw złożyła różnego rodzaju „deklaracje”²¹⁸. Biorąc jednak pod uwagę przedmiot i cel Układu²¹⁹, uznać należy, że składanie zastrzeżeń jest niedopuszczalne²²⁰.

6. Protokół madrycki

Z uwagi na ograniczenia niniejszego opracowania, uwagi dotyczące genezy Protokołu madryckiego i rozwiązań prawnych w nim zawartych będą miały mniej szczegółowy charakter niż w przypadku Układu²²¹. Część zagadnień dotyczących Protokołu została już omówiona, w kontekście analizy stosownych przepisów Układu.

6.1. Geneza

Aby właściwie zrozumieć uwarunkowania prawno-polityczne, w ramach których podjęto negocjacje Protokołu madryckiego, należy zwrócić uwagę na następujące kwestie. Składały się na nie różne rodzaje „zewnętrznej presji” na Strony Konsultatywne Układu²²².

Po pierwsze, warto przypomnieć, że lata 70-te i 80-te XX wieku były okresem wielu negocjacji dotyczących kwestii antarktycznych. W 1972 r. przyjęto Konwencję o ochronie fok antarktycznych, z kolei w 1980 – Konwencję CCAMLR.

Niewątpliwie jednak, po drugie, największy wpływ na powstanie Protokołu madryckiego miało fiasko innej, wynegocjowanej w latach 1982-1988²²³, umowy międzynarodowej, a mia-

---

²¹⁷ Por. art. 19 KPT. Można odnotować, że w momencie negocjowania Układu znana już była Opinia doradcza MTS z 28.5.1951 r. w sprawie zastrzeżeń do Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, ICJ Reports 1951, która już skonceptualizowała problem niedopuszczalności zastrzeżeń sprzecznych z przedmiotem i celem traktatu (s. 23-24).

²¹⁸ Naturalnie, z prawnomiędzynarodowej perspektywy nie liczy się nazwa dokumentu, ale cel, który zamierza on wywołać. W sytuacji więc, gdyby zmierzał on do wykluczenia lub modyfikacji skutku prawnego pewnych postanowień Układu, taki dokument byłby w rzeczywistości zastrzeżeniem. Por. definicja „zastrzeżenia” w art. 2 ust. 1, lit. d KPT. W celu przeglądu tych dokumentów zob. stronę internetową depozytariusza: <https://www.state.gov/s/l/treaty/depositary/index.htm#ANTARCTICA>.

²¹⁹ Art. 19 lit. c KPT.

²²⁰ Podobnie: F.M. Auburn, *Antarctic...*, s. 145-146, który dodatkowo kwalifikuje oświadczenia Argentyny, Chile, Francji oraz USA jako zastrzeżenia i, w konsekwencji, jako nie wywołujące skutków prawnych.

²²¹ Bardziej kompleksowe omówienia Protokołu można znaleźć w: F. Francioni, *The Madrid Protocol on the Protection of the Antarctic Environment*, *Texas International Law Journal*, Vol. 28 (1993), s. 47-72; D. Rothwell, *Polar Environmental Protection and International Law: The 1991 Antarctic Protocol*, *European Journal of International Law*, Vol. 11 (2000), No 3, s. 591-614; S. Blay, *New Trends in the Protection of the Antarctic Environment: The 1991 Madrid Protocol*, *American Journal of International Law*, Vol. 86 (1992), s. 377-399; J. Machowski, *The Antarctic environmental legal regime*, *Polish Polar Research*, Vol. 12 (1992), no 3-4, s. 183-214; A. Wyrozumka, *Protokół do Traktatu Antarktycznego o ochronie środowiska, Państwo i Prawo*, 1993/1, s. 75-83.

²²² Uwagi na podstawie: D. Vidas, *Entry into Force of the Environmental Protocol and Implementation Issues: An Overview* [w:] D. Vidas (red.), *op. cit.*, s. 2 i n.

²²³ Decyzja o wszczęciu negocjacji zapadła podczas posiedzenia ATCM w Buenos Aires w 1981 r. Zob. zalecenie nr XI-I (1981), *Regime on Antarctic Mineral Resources*. Na podstawie tego zalecenia odbyło się 12 sesji IV Specjalnego Spotkania Konsultatywnego Układu, poświęconego wynegocjowaniu Konwencji CRAMRA.

nowicie Konwencji o regulowaniu działalności dotyczącej zasobów mineralnych Antarktyki (tzw. Konwencja CRAMRA)²²⁴. Nie jest tu zasadna szczegółowa analiza jej (bardzo rozbudowanych – Konwencja CRAMRA składa się z 67 artykułów oraz załącznika) postanowień²²⁵. Zwrócić jednak należy uwagę, że: (a) dopuszczała ona działalność wydobywczą minerałów, aczkolwiek dopiero po spełnieniu relatywnie wysokich standardów związanych z ochroną środowiska²²⁶; (b) ustanawiała szereg instytucji, a więc: Komisję ds. Antarktycznych Zasobów Naturalnych, Komitet Regulacyjny ds. Antarktycznych Zasobów Naturalnych, a także Naukowy, Techniczny i Środowiskowy Komitet Doradczy, Specjalne Spotkanie Stron oraz Sekretariat²²⁷; (c) po raz pierwszy jeśli chodzi o System Układu Antarktycznego przyjęto regulacje prawne dotyczące odpowiedzialności (ang. liability) za szkodę wyrządzoną w środowisku antarktycznym²²⁸.

Szybko jednak po przyjęciu Konwencji CRAMRA, okazało się, że szanse na jej wejście w życie zmalały praktycznie do zera, po tym jak Australia i Francja ogłosiły w 1989 r., że nie zamierzają jej ratyfikować²²⁹. Już na posiedzeniu ATCM w tym samym roku zdecydowano o wszczęciu kolejnych negocjacji²³⁰, które doprowadziły do przyjęcia Protokołu madryckiego. Wśród wielu przyczyn, które mogły stać za tą decyzją, należy zwrócić uwagę na dwie o horyzontalnym znaczeniu²³¹. Po pierwsze, negocjacje i przyjęcie Konwencji CRAMRA były mocno krytykowane zwłaszcza przez organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną środowiska²³². Krytyka ta tylko wzmożyła się w świetle katastrof statków (wszystkie w okresie styczeń-marzec 1989): argentyńskiego „Bahia Paraiso”, brytyjskiego „HMS Endurance”, peruwiańskiego „BIC Humboldt” i wreszcie „Exxon Valdez”²³³.

---

²²⁴ Konwencja CRAMRA (Convention on the Regulation of Antarctic Mineral Resource Activities) została przyjęta w Wellington, 2.6.1988 r. i nigdy nie weszła w życie. Polska podpisała tę Konwencję dnia 24.2.1989 r. Podstawowe informacje oraz anglojęzyczny tekst Konwencji można znaleźć na stronie depozytariusza Konwencji (Nowa Zelandia): <https://www.mfat.govt.nz/en/about-us/who-we-are/treaties/convention-on-the-regulation-of-antarctic-mineral-resource-activities/>.

²²⁵ Szerzej na ten temat: A. Watts, *The Convention on the Regulation of Antarctic Mineral Resource Activities 1988*, ICLQ, Vol. 39 (1990), s. 169-182; R. Trolle Andersen, *Negotiating a New Regime: How CRAMRA Came Into Existence* [w:] W. ?streng, A. Jorgensen-Dahl (red.), *The Antarctic Treaty System in World Politics*, Palgrave Macmillan 1991, s. 94-109.

²²⁶ Zob. zwłaszcza art. 4, a także art. 2 oraz art. 39-52 oraz 53-54 Konwencji CRAMRA.

²²⁷ Zob. odpowiednio art. 18, 29, 23, 28 i 33 Konwencji CRAMRA.

²²⁸ Zob. art. 8 Konwencji CRAMRA.

²²⁹ Ratyfikacja m.in. tych państw była konieczna (podobnie jako pozostałych 11 Stron Konsultatywnych Układu uczestniczących w przyjęciu tej umowy), z uwagi na określony w Konwencji CRAMRA tryb jej wejścia w życie (art. 62 ust. 1).

²³⁰ Zalecenie XV-1 (1989), *Comprehensive system for the protection of the Antarctic environment*. Zalecenie odnotowuje propozycje 4 państw (Chile, Nowej Zelandii, USA oraz Szwecji) odnośnie konieczności przyjęcia nowej umowy międzynarodowej w sposób całościowy i kompleksowy regulującej ochronę środowiska antarktycznego. Samo zalecenie nie sprecyzowało jednak formy prawnej przyszłego instrumentu (nowa „samodzielna” konwencja, protokół do Układu bądź zestaw środków przyjętych na mocy art. IX Układu), co przez pewien czas było dyskutowane podczas samych negocjacji.

²³¹ Zob. też: A. Wyrzumska, *Ewolucja statusu prawnego...*, s. 28-31; Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 149-151.

²³² M.in. przez ASOC (Antarctic and Southern Ocean Coalition).

²³³ Zob. Ch.C. Joyner, *Governing...*, s. 150; C. Redgwell, *Antarctica*, ICLQ, Vol. 39 (1990), s. 474-481. „Najśłynniejszą” z tych katastrof jest naturalnie wyciek ok 11 milionów barytek ropy z „Exxon Valdez”. Nastąpiło to wprawdzie u wybrzeży Alaski, ale uświadomiło środowiskowe zagrożenia w obszarach podbiegunowych i było szeroko wykorzystywane w debacie dotyczącej planów, co do eksploatacji zasobów mineralnych Antarktyki (czyli w celu krytyki działalności dopuszczonej przez Konwencję CRAMRA). Z nowszych przykładów można wymienić np. zatonięcie liberyjskiego m/s „Explorer” w 2007 r. czy koreańskiego „Insung No 1” w 2010 r.

Kolejną przyczyną przemawiającą za odrzuceniem Konwencji CRAMRA, a zarazem będącą przesłanką podjęcia negocjacji Protokołu madryckiego, były działania podejmowane na forum ONZ względem Układu i jego państw-stron. Wspominano już powyżej, że kwestia legitymizacji ograniczonego grona Stron Konsultatywnych do „zarządzania” regionem antarktycznym była już podnoszona w latach 50-tych XX wieku²³⁴. Niemniej jednak, kulminacja tej krytyki nastąpiła właśnie w latach 80-tych i była zapoczątkowana przez Malezję w 1982 r.²³⁵ Rok później, Malezja, podobnie jak wcześniej Indie, wniosła, wsparta m.in. przez Antygę i Barbudę, Singapur, Filipiny, Tajlandię, Pakistan, Algierię, Sierra Leone i Ghanę²³⁶, o wprowadzenie „kwestii Antarktyki” do agendy Zgromadzenia Ogólnego ONZ, co tym razem okazało się działaniem skutecznym, a Zgromadzenie Ogólne przyjęło pierwszą rezolucję w tym zakresie²³⁷. Od tej pory, „kwestia Antarktyki” regularnie powracała do porządku obrad Zgromadzenia Ogólnego ONZ²³⁸. Zwłaszcza obrady Zgromadzenia Ogólnego w 1985 r. okazały się dość burzliwe, a przyjęte wówczas (trzy) rezolucje dotyczące Antarktyki w szczególności: (a) odnotowywały interes całej ludzkości jako całości w Antarktyce; (b) potwierdzały, że eksploatacja zasobów Antarktyki ma zapewniać międzynarodowy pokój i bezpieczeństwo, ochronę środowiska, niezawłaszczanie jej zasobów, międzynarodowe zarządzanie nimi, a także sprawiedliwy podział zysków (ang. equitable sharing of benefits) wynikających z takiej eksploatacji; oraz (c) prosiły Strony Konsultatywne o przekazanie informacji dotyczących negocjacji dotyczących zasobów mineralnych Antarktyki²³⁹.

Kolejne rezolucje Zgromadzenia Ogólnego, przyjmowane już bez udziału Stron Konsultatywnych Układu, które dodatkowo nie przekazywały powyżej wzmiankowanych informacji dotyczą-

---

²³⁴ Por. supra, przypisy nr 24-27 (inicjatywa Indii, aby „kwestia antarktyczna” była rozwiązana w ramach ONZ) oraz 32 i tekst im towarzyszący.

²³⁵ Przemówienie Premiera Malezji, reprodukowane w: UNGA, 37th Session (1982), Official Records, dok. A/37/PV.10, ust. 36-37. Malezja dodatkowo zwróciła tu uwagę na zakończone w 1982 r. negocjacje dotyczące UNCLOS. Argument ten był o tyle istotny, i w późniejszym okresie jeszcze podejmowany, że państwa rozwijające się (m.in. regionu afrykańskiego) argumentowały, że należy uznać Antarktykę, podobnie jak dno i podziemie mórz oraz oceanów, za wspólne dziedzictwo ludzkości.

²³⁶ M. Hayashi, op. cit., s. 275-277; A. Wyrozumska, Ewolucja statusu prawnego..., s. 24-26. Malezja już wcześniej, na szczycie Krajów Niezaangażowanych (marzec 1983) zapewniła sobie poparcie dla tej inicjatywy.

²³⁷ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 38/77 z 15.12.1983 r., Question of Antarctica. Rezolucja zobligowała m.in. Sekretarza Generalnego do przygotowania specjalnego raportu dotyczącego Antarktyki. Został on przygotowany w kolejnym roku: dok. A/39/583 z 31.10.1984 r., Question of Antarctica. Study requested under General Assembly resolution 38/77. Report of the Secretary General.

²³⁸ Zob. m.in. rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ (wszystkie zatytułowane Question of Antarctica): nr 39/152 z 17.12.1984 r. oraz 40/156 A-C z 16.12.1985 r., a także rezolucje cytowane poniżej (przypisy nr 240-241).

²³⁹ Zob. rezolucje Zgromadzenia Ogólnego nr 40/156 A-B. Szersze omówienie ówczesnych debat: M. Hayashi, op. cit., s. 275-290; A. Wyrozumska, Ewolucja statusu prawnego..., s. 24-27.

²⁴⁰ Zob. rezolucje Zgromadzenia Ogólnego ONZ (wszystkie zatytułowane Question of Antarctica): nr 41/88 A-C z 4.12.1986 r. (rezolucja „B” wzywała do wprowadzenia moratorium dla negocjacji reżimu dotyczącego zasobów mineralnych Antarktyki, dopóki wszystkie państwa nie będą mogły w nich uczestniczyć), nr 42/46 A-B z 30.11.1987 r. (rezolucja „B” dodatkowo wzywa do włączenia Sekretarza Generalnego ONZ lub jego przedstawiciela w ww. negocjacjach), nr 43/83 A-B z 7.12.1988 r. (rezolucja „A” z „głęboką przykrością” odnotowała przyjęcie Konwencji CRAMRA), nr 44/124 A-B z 15.11.1989 r. (rezolucja „B” odnotowuje ważną rolę ochrony środowiska antarktycznego oraz wzywa do wprowadzenia pełnego zakazu działalności wydobywczej).

cych negocjacji Konwencji CRAMRA, tym mocniej zwracały się o ich dostarczenie i wręcz zaprzestanie negocjacji dotyczących antarktycznych zasobów mineralnych²⁴⁰.

W rezultacie, wobec rosnącej krytyki ze strony istotnej grupy państw w ramach ONZ co do trybu i meritum działań Stron Konsultatywnych dotyczących Antarktyki, dodatkowej krytyki „środowiskowej” ze strony m.in. organizacji pozarządowych oraz społeczeństw poszczególnych państw-Stron Konsultatywnych, decyzja o, w istocie, odrzuceniu Konwencji CRAMRA i podjęciu kolejnych negocjacji – uwieńczonych przyjęciem Protokołu madryckiego – staje się bardziej zrozumiała. Tym razem, negocjacje trwały o wiele krócej²⁴¹: od decyzji o ich rozpoczęciu (1989) do przyjęcia Protokołu madryckiego w 1991 r. upłynęły zaledwie dwa lata, aczkolwiek na jego wejście w życie (1998 r.) należało czekać kolejne 7 lat²⁴².

6.2. Podstawowe rozwiązania prawne

Protokół madrycki jest umową dłuższą i bardziej złożoną niż Układ. Jego struktura przedstawia się następująco. Sam Protokół składa się z 27 artykułów oraz dodatkowo Aneksu (regulującego procedurę arbitrażową). Ponadto, w momencie wynegocjowania Protokołu dołączono do niego cztery załączniki²⁴³: I – dotyczący ocen oddziaływania na środowisko, II – dotyczący zachowania antarktycznej fauny i flory²⁴⁴, III – dotyczący niszczenia odpadów i gospodarki odpadami oraz IV – dotyczący zapobiegania zanieczyszczeniom morskim. W późniejszym okresie, wynegocjowano²⁴⁵ jeszcze dwa dodatkowe załączniki: V – dotyczący ochrony i zarządzania obszarem²⁴⁶ oraz VI – dotyczący odpowiedzialności (ang. liability) za wypadki ekologiczne²⁴⁷.

---

²⁴¹ Negocjacje rozłożone były na dwie sesje, aczkolwiek sesja druga (w Madrycie) składała się w istocie z trzech spotkań (w kwietniu, czerwcu i październiku) w 1992 r. Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 45/78 A z 12.12.1990 r., Question of Antarctica, wezwała m.in. do umożliwienia całej społeczności międzynarodowej do udziału w negocjacjach Protokołu oraz wyraziła przekonanie, że negocjacje te powinny mieć miejsce na forum ONZ. Zgromadzenie Ogólne ONZ nadal pozostało zainteresowane Antarktyką, aczkolwiek można uznać, że po przyjęciu i wejściu w życie Protokołu (oraz w związku z faktem, że coraz więcej państw uzyskiwało Status Konsultatywny) już w mniej „intensywny” sposób. W 1999 r. zadecydowano o rozpatrywaniu „kwestii antarktycznej” w cyklu trzyletnim (rezolucja nr 54/45 z 1.12.1999 r.). Z kolei w 2005 r. uznano jedynie, że Zgromadzenie Ogólne „pozostanie zainteresowane” tą sprawą, nie wyznaczając jednak konkretnej daty kolejnej debaty w tym zakresie (rezolucja nr 60/47 z 8.12.2005 r.). Dotychczas, kolejnych rezolucji nie przyjęto. Zob. też: P.J. Beck, *The United Nations and Antarctica, 2002: 'constructive engagement' between the Antarctic Treaty System and the United Nations*, Polar Record, Vol. 39 (2003), No 210, s. 231-238.

²⁴² Warunki wejścia w życie Protokołu określa jego art. 23 (wymóg ratyfikacji Protokołu przez wszystkie Strony Konsultatywne Układu; jako ostatnia uczyniła to Japonia).

²⁴³ Zarówno Aneks jak i Załączniki stanowią integralną część Protokołu madryckiego: zob. art. 1 lit. f oraz 9 ust. 1.

²⁴⁴ Załącznik ten był dwukrotnie zmieniony: środkiem nr 4 (2006), który stał się skuteczny dnia 23.6.2007 r. oraz środkiem nr 16 (2009), który stał się skuteczny dnia 8.12.2016 r.

²⁴⁵ Zgodnie z art. 9 ust. 2 Protokołu madryckiego możliwe jest przyjęcie nowych załączników, aczkolwiek ich procedura wejścia w życie jest odmienna od tej, przewidzianej dla samego Protokołu.

²⁴⁶ Załącznik V został przyjęty zaleceniem nr XVI-10 (1991) i wszedł w życie dnia 24.5.2002 r.

²⁴⁷ Załącznik VI został przyjęty środkiem nr 1 (2005) i nie wszedł jeszcze w życie. Por. art. 16 Protokołu oraz supra, przypis nr 228 dot. art. 8 Konwencji CRAMRA. Szerzej na ten temat: R. Lefebvre, *The Prospects for an Antarctic Environmental Liability Regime* [w:] D. Vidas (red.), op. cit., s. 199-217.

Protokół został zawarty na czas nieokreślony. Natomiast przewiduje on zarazem, że po upływie 50 lat od dnia jego wejścia w życie (a więc w roku 2048 i później) możliwe jest, na żądanie którejkolwiek Strony Konsultatywnej Układu (nie stanie się to więc w sposób automatyczny), zwołanie konferencji przeglądowej dotyczącej funkcjonowania Protokołu. Możliwe jest na niej przyjęcie zmian Protokołu, które wejdą w życie po ich ratyfikacji m.in. przez wszystkie Strony Konsultatywne Układu w czasie, gdy był przyjmowany Protokół²⁴⁸.

Protokół nie określa wprost swojego terytorialnego zakresu zastosowania, więc najbardziej naturalne byłoby przyjęcie tezy, że jest on tożsamy z zakresem zastosowania Układu²⁴⁹, który Protokół „uzupełnia”²⁵⁰. Z drugiej strony, można wskazać, że Protokół mówi o ochronie zarówno środowiska Antarktyki, jak również „zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów”, co potencjalnie mogłoby rozszerzać, przynajmniej w niektórych sytuacjach, zakres zastosowania Protokołu do ekosystemów na północ od 60° szerokości geograficznej²⁵¹.

Jak można wywnioskować choćby na podstawie genezy powstania Protokołu madryckiego (oraz powyżej wskazanych nazw jego załączników), jego cele wiążą się z ochroną środowiska antarktycznego. W tym sensie nie tylko odchodzi on w pewnej mierze od Konwencji CRAMRA, ale także wypełnia relatywnie najstabilniej rozwiniętą część Układu²⁵². Z drugiej jednak strony, Protokół nie powstał ex nihilo (o czym częściowo świadczy tempo, w którym zdołano go wynegocjować). Istotną część przepisów nawiązuje bądź do wcześniej przyjętych środków na mocy art. IX Układu²⁵³, bądź wręcz do „zarzuconej” Konwencji CRAMRA (która zawierała dość rozwinięte przepisy w dziedzinie ochrony środowiska)²⁵⁴.

Przekonanie o „konieczności zwiększenia ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów” (zaznacz. dodane) jest zadeklarowane już w preambule Protokołu madryckiego i przenika wiele jego postanowień²⁵⁵. Co więcej, strony uznały, że zasadne jest stworzenie „wszechstronnego systemu ochrony środowiska” (zaznacz. dodane), co ma też le-

---

²⁴⁸ Art. 25 ust. 2-4 Protokołu madryckiego. Jeśli chodzi o zmianę art. 7 Protokołu (zakaz podejmowania działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki) wymogi dla ewentualnych zmian w tym zakresie są jeszcze wyższe, bowiem zakaz ten będzie obowiązywał „do czasu przyjęcia wiążącego reżimu prawnego dotyczącego działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki, zawierającego uzgodnione środki określające, czy i na jakich warunkach jakakolwiek taka działalność jest dopuszczalna” (art. 25 ust. 5 Protokołu).

²⁴⁹ Zob. uwagi dot. art. VI Układu.

²⁵⁰ Art. 4 ust. 1 Protokołu madryckiego.

²⁵¹ D. Rothwell, *Polar Environmental...*, s. 596-597.

²⁵² Można tu przypomnieć, że Układ statuuje jedynie, że możliwe jest przyjmowanie środków w dziedzinie zachowania i ochrony żywych zasobów Antarktyki: art. IX ust. 1 lit. f Układu.

²⁵³ Nie sposób przytoczyć tu wszystkich z nich, ale z pewnością do kluczowych należały: Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Fauna and Flora, przyjęte zaleceniem III-VIII (1964), Code of conduct for Antarctic activities, przyjęty zaleceniem nr VIII-11 (1975) oraz Environmental impact of scientific research, przyjęty zaleceniem nr XII-3 (1983).

²⁵⁴ Jeden z autorów twierdzi wręcz, że negocjacje Protokołu były prowadzone metodą „kopiuj-wklej”: D. Vidas, *Entry...*, s. 4-5. Zob. też: F. Francioni, *The Madrid Protocol...*, s. 59 oraz L. Pineschi, *The Madrid Protocol on the Protection of the Antarctic Environment and Its Effectiveness* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), *op. cit.*, s. 261-263.

²⁵⁵ Zob. m.in. art. 3, 6, 8, 10 i 16 Protokołu madryckiego.

żeć w interesie całej ludzkości²⁵⁶. Wśród najważniejszych przepisów implementujących te zasady, należy zwrócić uwagę w szczególności na następujące.

Po pierwsze, najstynniejsze chyba stwierdzenie Protokołu uznaje Antarktykę za „rezerwat naturalny przeznaczony dla pokoju i nauki”²⁵⁷. Samo w sobie, stwierdzenie to nie pociąga za sobą automatycznych i jednoznacznych skutków prawnych, ale niewątpliwie znajduje swoje rozwinięcie w wielu innych, bardziej szczegółowych, postanowieniach Protokołu oraz ma wpływ na jego interpretację. Odnotować też należy, że przyznanie całemu kontynentowi takiego statusu jest bezprecedensowe w prawie międzynarodowym²⁵⁸.

Po drugie, podkreślić należy, że w przeciwieństwie do Konwencji CRAMRA, Protokół madrycki wprowadza całkowity zakaz prowadzenia jakiegokolwiek działalności, innej niż badania naukowe, w odniesieniu do zasobów mineralnych²⁵⁹. W świetle historii Konwencji CRAMRA, takie rozwiązanie jest zrozumiałe, aczkolwiek nie jest wolne od problemów interpretacyjnych. Zwrócić tu należy uwagę na dwie podstawowe kontrowersje: (a) czy zakaz dotyczy również wydobycia zasobów mineralnych dna i podziemia morskiego wokół Antarktyki²⁶⁰; oraz (b) czy zakaz obejmuje również eksploatację/wydobywanie lodu (ang. ice-mining, harvesting of ice). Tak jak odpowiedź na problem pierwszy jest nieoczywista i przekracza ramy niniejszego opracowania, tak w drugim przypadku sprawa jest o tyle prostsza, że sam Akt końcowy w sprawie przyjęcia Protokołu madryckiego wskazuje, że taka działalność nie jest postrzegana jako „działalność w odniesieniu do zasobów mineralnych”²⁶¹.

W trzeciej kolejności należy wyraźnie podkreślić, że sam fakt, że dana działalność nie jest zakazana (jak w art. 7 Protokołu), nie oznacza bynajmniej, że jest wolna od jakichkolwiek ograniczeń. Wręcz przeciwnie. Często określany jako kluczowy dla całego Protokołu²⁶², jego art. 3 wprowadza bowiem szereg zasad dotyczących ochrony środowiska, które opierają się na założeniu, że każda działalność ma być „planowana i prowadzona w ten sposób, aby ograniczyć jej szkodliwy wpływ” na środowisko antarktyczne i powiązane ekosystemy²⁶³. Takie planowanie musi też opierać się o „informacje pozwalające na uprzednią ocenę oddziaływania i podjęcie uzasadnionych decyzji z punktu widzenia możliwych skutków tych działań”²⁶⁴. Należy też prowadzić następczy monito-

---

²⁵⁶ Protokół madrycki, preambuła.

²⁵⁷ Art. 2 Protokołu madryckiego. Stanowiło to w pewnej mierze reakcję na wnioski m.in. organizacji międzyrządowych, aby Antarktykę uznać za „park światowy” (and. world park). F. Francioni, *The Madrid Protocol...*, s. 61-62.

²⁵⁸ Zob. też: D. Rothwell, *Polar Environmental...*, s. 594.

²⁵⁹ Art. 7 Protokołu madryckiego. Jak już podkreślono, zmiana Protokołu madryckiego w tym zakresie jest szczególnie trudna (art. 25 ust. 5 Protokołu).

²⁶⁰ Problem ten dotyczy, z jednej strony, ustalenia zakresu terytorialnego stosowania Protokołu oraz, z drugiej strony, ustalenia jego relacji z UNCLOS, ponieważ zakazu określonego w art. 7 nie da się w pełni pogodzić z reżimem Obszaru (dna i podziemia morskiego poza granicami jurysdykcji państw) określonym w Części XI UNCLOS. Zob. supra, literatura cytowana w przypisie nr 182 i tekst mu towarzyszący.

²⁶¹ Final Act of the Eleventh Special Antarctic Treaty Consultative Meeting, Madrid, Spain, 3-4 October 1991.

²⁶² Zob. A. Wyrozumska, *Protokół do Traktatu Antarktycznego...*, s. 77.

²⁶³ Art. 3 ust. 2 lit. a Protokołu madryckiego.

²⁶⁴ Art. 3 ust. 2 lit. c Protokołu madryckiego.

ring podejmowanych działań²⁶⁵. Co więcej, każda działalność musi uwzględniać fakt konieczności „zachowania istotnej wartości Antarktyki, włącznie z jej pierwotnym charakterem i walorami estetycznymi, oraz jej przydatnością do prowadzenia badań naukowych”, co przekłada się na obowiązek, przy planowaniu i podejmowaniu działań, przyznania pierwszeństwa badaniom naukowym²⁶⁶.

W rezultacie, po czwarte, prawie każda dozwolona działalność (w tym rządowa, pozarządowa, naukowa i turystyczna) musi być poddana wcześniejszej ocenie oddziaływania na środowisko (ang. environmental impact assessment, EIA)²⁶⁷. Protokół wprowadził tu znany prawu międzynarodowemu instrument²⁶⁸, aczkolwiek przystosowany do środowiska antarktycznego. W zależności od tego, czy dana działalność wywiera (a) mniejszy niż niewielki lub czasowy skutek, (b) niewielki lub czasowy skutek bądź (c) większy niż niewielki lub czasowy skutek²⁶⁹, możliwe jest bądź natychmiastowe podjęcie danej działalności albo sporządzenie wstępnej lub wszechstronnej oceny oddziaływania na środowisko²⁷⁰. Warto podkreślić, że każda ze Stron ma „zapewnić”, aby procedury określone w Załączniku I były stosowane²⁷¹, co jest rozwiązaniem raczej klasycznym dla prawa międzynarodowego (odrzucono tym samym koncepcję, rozważaną podczas negocjacji, dokonywania EIA przez niezależny organ²⁷²).

Wreszcie, po piąte, należy zwrócić uwagę na Załącznik V Protokołu dotyczący ochrony i zarządzania obszarem. Na jego podstawie możliwe jest tworzenie Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki (ang. Antarctic Specially Protected Areas, ASPA) lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki (ang. Antarctic Specially Managed Areas, ASMA), które zastąpiły wcześniej istniejące kategorie obszarów chronionych²⁷³. Obszary ASPA tworzone są m.in. z uwagi na zasadność „ochrony szczególnych wartości środowiskowych, naukowych, historycznych, estetycznych lub pierwotnych (...)” i wkraczanie na nie bez zezwolenia jest niedozwolone²⁷⁴. Z kolei ASMA ustanawia się w celu „ułatwienia planowania i koordynacji działalności, uniknięcia możliwych konfliktów,

---

²⁶⁵ Art. 3 ust. 2 lit. d-e Protokołu madryckiego.

²⁶⁶ Art. 3 ust. 1 oraz ust. 3 Protokołu madryckiego. Por. też art. II i III Układu.

²⁶⁷ Zob. art. 8 Protokołu madryckiego oraz Załącznik I, a także art. VII ust. 5 Układu, do którego odwołuje się art. 8 Protokołu.

²⁶⁸ Por. Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzona w Espoo dnia 25.2.1991 r. (Dz. U. z 1999 r., Nr 96, poz. 1110). MTS w wyroku z 20.4.2010 r. w sprawie Pulp Mills, Argentyna v. Urugwaj, ICJ Reports 2010, ust. 204 uznał też, że obowiązek przeprowadzenia EIA ma status prawa zwyczajowego.

²⁶⁹ Art. 8 ust. 1 Protokołu madryckiego.

²⁷⁰ Art. 1-3 Załącznika I Protokołu madryckiego.

²⁷¹ Art. 8 ust. 2 Protokołu madryckiego. Zob. też art. 12 ust. 1 lit. d Protokołu (rola CEP w tym zakresie) oraz art. 13 Protokołu (zapewnienie przestrzegania przepisów).

²⁷² F. Francioni, *The Madrid Protocol...*, s. 62-66.

²⁷³ W szczególności, cytowane powyżej Agreed Measures uznawały Antarktykę za „Obszar Specjalnej Ochrony” (ang. Special Conservation Area). Wprowadzały one również instytucję „Specially Protected Area” (SPA) oraz „Specially Protected Species” (SPS). Na mocy zaleceń nr VII-3 (1972) oraz VIII-3 (1975), Institution of SSSIs funkcjonowała również instytucja „Sites of Special Scientific Interest” (SSSI). Obecnie, w ramach Systemu Układu Antarktycznego prowadzi się też obecnie listę Miejsc i Pomników Historycznych (ang. Historic Sites and Monuments, HSM); art. 8 Załącznika V Protokołu madryckiego. Zob. http://www.ats.aq/e/ep_protected.htm.

²⁷⁴ Art. 3 Załącznika V Protokołu madryckiego. Zezwolenia są wydawane przez państwa, których obywatele planują wejścia na dany obszar ASPA.

udoskonalenia współpracy między Stronami bądź zmniejszenia wpływu na środowisko” i wkraczanie na nie jest generalnie dozwolone²⁷⁵. W obu przypadkach, w celu skutecznego uznania danego obszaru jako ASPA lub ASMA konieczne jest przygotowanie stosownego Planu Zarządzania²⁷⁶.

W sumie obecnie istnieje ok. 70 obszarów ASPA oraz 6 obszarów ASMA²⁷⁷. Warto w tym kontekście zaznaczyć, że Polska (współ)odpowiada za ASMA 1²⁷⁸, ASPA 128²⁷⁹ oraz ASPA 151²⁸⁰ i w tym zakresie przygotowuje stosowne Plany Zarządzania. Odnotować tu również należy, że kluczową rolę w tym zakresie odgrywa Instytut Biochemii i Biofizyki PAN.

Reasumując, należy stwierdzić, że Protokół madrycki, wraz z 5 obecnie wiążącymi Załącznikami do niego, rzeczywiście ustanowił „wszechstronny” system ochrony środowiska antarktycznego. Niewątpliwie, relatywnie wysokie standardy (zarówno co do meritum, jak i od strony proceduralnej) powodują też wiele wyzwań dla krajowej implementacji Protokołu i praktycznej organizacji pracy naukowo-badawczej na „białym kontynencie”.

Na zakończenie tych rozważań należy zwrócić uwagę na dwie dodatkowe kwestie związane z Protokołem madryckim. Mianowicie, po pierwsze, przypomnieć należy, że ustanowił on ważne ciało doradcze ATCM, czyli CEP, który udziela rad i formułuje zalecenia dla Stron w związku z wykonywaniem Protokołu, włącznie z funkcjonowaniem załączników²⁸¹.

Następnie, podkreślić należy, że Protokół madrycki ustanawia własny mechanizm rozstrzygnięcia sporów. Nie jest możliwe jego pełne omówienie w tym miejscu, ale zaznaczyć należy, że mechanizm ten odbiega w swojej istocie od tego, przewidzianego w Układzie. Wprawdzie w obu przypadkach zachęca się do bezpośredniego rozstrzygnięcia sporu m.in. środkami dyplomatycznymi²⁸², to jednak Protokół dopuszcza mechanizm obligatoryjnego postępowania sądowego²⁸³. W szczególności, państwa, składając dokument ratyfikacyjny lub przystąpienia do Protokołu mogą złożyć deklarację uznającą kompetencję MTS lub Trybunału Arbitrażowego do rozstrzygnięcia ewentualnego sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania artykułów 7 (tj. zakaz podejmo-

---

²⁷⁵ Art. 4 Załącznika V Protokołu madryckiego.

²⁷⁶ Art. 5 Załącznika V Protokołu madryckiego. Jak zauważono powyżej, procedura przyjęcia środków zawierających Plany Zarządzania, zgodnie z art. 6, jest generalnie szybsza niż w przypadku pozostałych środków (tzw. fast approval). Por. supra, przypis nr 75). Jak też można zaobserwować na podstawie reprodukowanej w niniejszej książce listy obowiązujących decyzji przyjętych przez Strony Konsultatywne Układu, liczba przyjętych w ten sposób środków jest znaczna.

²⁷⁷ Zob. dok. Status of Antarctic Specially Protected Area and Antarctic Specially Managed Area Management Plans, dostępny na stronie: http://www.ats.aq/documents/ATCM39/WW/atcm39_ww003_e.pdf.

²⁷⁸ Środek 2 (2006) oraz środek 14 (2014), Antarctic Specially Managed Area No 1 (Admiralty Bay, King George Island): Revised Management Plan. Polska zaproponowała ten obszar wspólnie z Brazylią, Ekwadorem, Peru oraz USA i „zarządza” nim wspólnie z wskazanymi państwami.

²⁷⁹ Zob. decyzja 1 (2002) i środek 2 (2006). Najbardziej aktualny Plan Zarządzania w tym zakresie określony jest w środku 4 (2014), Antarctic Specially Protected Area No 128 (Western shore of Admiralty Bay, King George Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan.

²⁸⁰ Najbardziej aktualny Plan Zarządzania w tym zakresie określony jest w środku 11 (2013), Antarctic Specially Protected Area No 151 (Lions Rump, King George Island (Isla 25 de Mayo), South Shetland Islands): Revised Management Plan.

²⁸¹ Art. 12 ust. 1 Protokołu madryckiego.

²⁸² Art. XI ust. 1 Układu, art. 18 Protokołu madryckiego.

²⁸³ Por. art. XI ust. 2 Układu i konieczność uzyskania „każdorazowej zgody” państw toczących spór.

wania działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych), 8 (tj. ocena oddziaływania na środowisko) i 15 (tj. postępowanie w sytuacjach zagrożeń) Protokołu oraz postanowień każdego załącznika (chyba, że sam załącznik to wyklucza) i art. 13 (tj. dotyczącego zapewnienia przestrzegania Protokołu) w zakresie, w jakim odnosi się on do wcześniej wymienionych postanowień²⁸⁴. Co ważne, w przypadku, jeśli państwa nie wybiorą żadnej metody (jak np. Polska) bądź wybiorą dwie różne, uznaje się, że wyraziły zgodę na postępowanie przed Trybunałem Arbitrażowym²⁸⁵. Z kolei Aneks do Protokołu reguluje zagadnienia proceduralne związane z ukonstytuowaniem się i postępowaniem przed takim Trybunałem²⁸⁶.

Dotychczas, procedura ta nie została wykorzystana. Warto też podkreślić, że dotyczy jedynie interpretacji i stosowania wybranych przepisów Protokołu²⁸⁷. A contrario, nie znajduje ona zastosowania do wszystkich jego postanowień, ani, tym bardziej, do postanowień samego Układu²⁸⁸.

7. Uwagi końcowe

Niewątpliwie, w prawie 60 lat od przyjęcia Układu, można uznać, że współczesny System Układu Antarktycznego jest kompleksowym (i relatywnie skomplikowanym) zestawem norm prawnych, które względnie całościowo regulują działalność w obszarze antarktycznym. Nie jest zasadne na tym etapie powtarzanie czy podsumowywanie wszystkich ustaleń dokonanych w powyższej analizie. Na podkreślenie zasługuje jednak fakt, że System Antarktyczny w sposób istotny rozwinął się przez wskazany okres, dostosowując się do nowej sytuacji politycznej i nowych wyzwań. „Dynamikę” Układu można obserwować na co najmniej trzech płaszczyznach.

Po pierwsze, Układ nie jest współcześnie zamkniętym „klubem antarktycznym” kilku państw. Wprawdzie konieczność prowadzenia istotnej działalności naukowo-badawczej w regionie pozostaje warunkiem uzyskania Statusu Konsultatywnego, ale liczba państw uczestniczących w Spotkaniach Konsultatywnych wzrosła z 12 do 29, co oznacza, że pierwotne państwa-sygnatariusze Układu reprezentują obecnie mniej niż połowę składu ATCM. Dodatkowo, w spotkaniach tych, jako obserwatorzy, uczestniczą dalsze 24 państwa.

Po drugie, System Układu przeszedł też istotną modyfikację jeśli chodzi o zakres przedmiotowy spraw, którymi się zajmuje. Kolejne umowy międzynarodowe: Konwencja o ochronie fok

---

²⁸⁴ Art. 19 ust. 1 Protokołu madryckiego.

²⁸⁵ Art. 19 ust. 3-5 Protokołu madryckiego.

²⁸⁶ Aneks do Protokołu, art. 1-13.

²⁸⁷ Poza odnotowanym powyżej „pozytywnym” ograniczeniem kompetencji Trybunału, jest też ograniczenie „negatywne”, zgodnie z którym Trybunał Arbitrażowy „nie będzie właściwy do decydowania lub orzekania w odniesieniu do jakiegokolwiek sprawy wchodzącej w zakres artykułu IV Układu”, tj. dotyczącego kwestii roszczeń terytorialnych a obszarze antarktycznym. Zob. art. 19 ust. 2 w zw. z art. 20 ust. 2 Protokołu madryckiego.

²⁸⁸ Szerzej na ten temat: T. Treves, *Compulsory Settlement of Disputes: A New Element in the Antarctic System* [w:] F. Francioni, T. Scovazzi (red.), *op. cit.*, s. 603-612.

antarktycznych z 1972 r. Konwencja o CCAMLR z 1980 r. oraz, zwłaszcza, Protokół madrycki z 1991 r. sprawiają, że obecne uregulowania prawne w obszarze antarktycznym w sposób istotny wykraczają poza pierwotne 12 artykułów Układu.

Obydwie podkreślone powyżej kwestie pokazują też, że System adaptuje się do nowych wyzwań polityczno-prawnych, co też niewątpliwie przyczyniło się do, *summa summarum*, odrzucenia Konwencji CRAMRA, ale także zmniejszenia głosów krytycznych wysuwanych wcześniej pod jego adresem na forum ONZ.

Trzecią płaszczyzną rozwoju Układu jest naturalnie element instytucjonalny. Z jednej strony ATCM, później wspomniany przez CEP, stał się aktywnym forum podejmowania decyzji w szerokim spektrum spraw. W tym też kontekście, dokonano również wewnętrznej systematyki aktów przyjmowanych przez ATCM (wprowadzony w 1995 r. podział na środki, decyzje, rezolucje oraz raporty końcowe). Z drugiej zaś strony ustanowiono Sekretariat Układu Antarktycznego, który – choć z relatywnie ograniczonymi kompetencjami – zapewnia ciągłość instytucjonalną i, w pewnym zakresie, prezentuje prace prowadzone na forum Układu w przestrzeni publicznej.

Nie sposób też nie zauważyć, że Polska była aktywnym uczestnikiem drogi, jaką przeszedł Układ. Była pierwszym państwem (spoza pierwotnych 12 państw sygnatariuszy), które stało się Stroną Układu i pierwszym państwem, które uzyskało Status Konsultatywny, a więc od 1977 r. uczestniczy z prawem głosu w posiedzeniach ATCM. W tym ostatnim kontekście trzeba ponownie podkreślić, że kluczowym argumentem za przyznaniem Polsce takiego Statusu było wybudowanie Stacji im. H. Arctowskiego oraz prowadzenie dzięki niej istotnej działalności badawczo-naukowej.

Na zakończenie warto jednak wskazać, że naturalnie istnieje nadal szereg kwestii kontrowersyjnych bądź wymagających dalszej pracy. Odnotowano już powyżej, że właściwa implementacja (m.in. krajowa) Protokołu madryckiego pozostaje trudnym zadaniem. Wyzwania łączą się też naturalnie z kwestią odpowiedzialności za szkody wyrządzone w środowisku, a długi okres (począwszy od jego przyjęcia w 2005 r.), w którym nie wchodzi w życie Załącznik VI do Protokołu madryckiego w pewnej mierze na to też wskazuje. W tym miejscu, należy jednak zwrócić uwagę na wybrane dwie kwestie.

Pierwsza z nich to zagadnienie intensyfikacji działalności o charakterze pozarządowym w obszarze antarktycznym, czego najbardziej wyraźnym przykładem jest turystyka antarktyczna²⁸⁹. Dość powiedzieć, biorąc tylko pod uwagę oficjalne dane IAATO, że liczba turystów w obszarze antarktycznym w sezonie 2012-2013 wyniosła 34.316 osób, a w sezonie 2016-2017 – już

---

²⁸⁹ Wśród innych zagadnień można np. zwrócić uwagę na działalność Kongsberg Satellite Services' (KSAT), jako szczególnego rodzaju działalności komercyjnej na dużą skalę, podejmowanej na terenie antarktycznej stacji naukowej (tj. norweskiej stacji „Troll”). Zob. raport inspekcyjny USA i Rosji z 2012 r., dostępny tu: http://www.ats.aq/devAS/ats_governance_listinspections.aspx.

44.367²⁹⁰. Niezależnie od samej skali wzrostowej, liczby te pokazują, że corocznie w obszarze antarktycznym znajduje się duża grupa ludzi z wielu państw. Z jednej strony, zjawisko to rodzi nowe wyzwania związane z zarządzaniem tym obszarem (choćby dotyczące ochrony środowiska i zapewnienia bezpieczeństwa). Z drugiej strony, powoduje ono także wyzwanie prawno-organizacyjne dla każdego z państw, związane z ustanowieniem odpowiedniego systemu, który umożliwi uzyskanie wiedzy o działalności turystycznej podejmowanej przez jego obywateli lub na jego statkach bądź terytorium²⁹¹ oraz jej właściwą regulację, m.in. w świetle obowiązujących wymogów Protokołu madryckiego i jego załączników²⁹². Kwestia ta już od dłuższego czasu znajduje się w centrum zainteresowania ATCM²⁹³, ale niewątpliwie nadal wymaga zarówno współpracy państw na tym forum, jak i podejmowania działań w prawie krajowym²⁹⁴.

Drugim, nowszym, wyzwaniem jest kwestia tzw. bioposzukiwań (ang. bioprospecting) i ewentualnego wykorzystania (naukowego lub komercyjnego) morskich zasobów genetycznych z obszaru antarktycznego. Zagadnienie to, po pierwsze, łączy się ze skomplikowaną kwestią relacji normatywnych Układu i Protokołu madryckiego z reżimem międzynarodowego prawa morza wyrażonego współcześnie w UNCLOS. Po drugie, ma niewątpliwie związek z podejmowanymi od ponad dekady na forum ONZ pracami zmierzającymi do wynegocjowania kolejnego porozumienia implementacyjnego do Konwencji o prawie morza w sprawie ochrony i zrównoważonego wykorzystania morskiej różnorodności biologicznej poza granicami jurysdykcji państw²⁹⁵. Problematyka ta zarówno odnawia istniejące już kontrowersje dotyczące tego, na ile inne umowy międzynarodowe (tj. spoza Systemu Układu Antarktycznego, jak np. UNCLOS) mogą regulować działania

---

²⁹⁰ Zob. dane na stronie: <https://iaato.org/tourism-statistics>. Analizując dane za ostatni sezon, można wskazać, że najwięcej turystów pochodzi z USA (30%), a w następnej kolejności są turyści z Chin (14%), Australii (10%), Niemiec (10%) i Wielkiej Brytanii (9%). Jeszcze na początku lat 90-tych XX wieku, liczba turystów oscylowała wokół 4.000. Ostatnie dane za: E. Molenaar, *Sea-Borne Tourism in Antarctica: Avenues for Further Intergovernmental Regulation*, *IJMCL*, Vol. 20 (2005), No 2, s. 248.

²⁹¹ Zob. art. VII ust. 5 Układu.

²⁹² Protokół madrycki zarówno wprost, jak i w sposób dorozumiany obejmuje działania turystyczne. Zob. np. art. 3 ust. 4, 8 ust. 2, 15 ust. 1 lit. a Protokołu madryckiego oraz art. 1 ust. 1 Załącznika I oraz III. Szereg przepisów, poprzez ogólne odniesienie do „działalności”, niewątpliwie również dotyczy turystyki (zob. np. art. 3, art. 6 ust. 1 i 4, art. 13 ust. 2 Protokołu madryckiego. Oznacza to zarazem, że sam Protokół i jego Załączniki (m.in. postanowienia dot. EIA, gospodarki odpadami, obszarów chronionych, ochrony fauny i flory) muszą być przestrzegane przy organizowaniu i prowadzeniu działalności turystycznej.

²⁹³ Zob. zalecenie IV-27 (1966), Regulation of Antarctic Tourism oraz zalecenie VIII-9 (1975), Statement of Accepted Practices in Tourism. Aktywniejsze działania ATCM dot. turystyki rozpoczęły się w latach 90-tych XX wieku. Zob. zwłaszcza zalecenie XVIII-1 (1994), Tourism and Non-governmental activities. Ostatnio zob. m.in. rezolucja 7 (2009), General Principles of Antarctic Tourism oraz rezolucja 6 (2017), Guidelines on Contingency Planning, Insurance and Other Matters for Tourist and Other Non-Governmental Activities in the Antarctic Treaty Area.

²⁹⁴ Szerzej na ten temat: M.G. Richardson, *Regulating Tourism in the Antarctic: Issues of Environment and Jurisdiction* [w:] D. Vidas (red.), op. cit., s. 71-90 oraz E. Molenaar, *Sea-Borne Tourism in Antarctica...*, s. 247-295.

²⁹⁵ Szerzej na temat wskazanych negocjacji zob.: K.J. Marciniak, *Morskie zasoby genetyczne...*, m.in. s. 5-12 oraz <http://www.un.org/Depts/los/biodiversity/prepcom.htm>.

w obszarze antarktycznym²⁹⁶ oraz rodzi dalszy problem merytoryczny: jakie ewentualnie decyzje Strony Konsultatywne powinny podjąć w sprawie regulacji bioposzukiwań w obszarze antarktycznym²⁹⁷. Zapewne, w zależności od postępu stosownych prac na forum ONZ²⁹⁸, także Strony Konsultatywne Układu mogą zintensyfikować swoje prace w tym zakresie.

Niewątpliwie jednak, podstawowe cele Układu – zapewnienie pokojowej współpracy w obszarze antarktycznym oraz wyznaczenie go jako obszaru wolności naukowej (a od końca lat 90-tych, tj. po wejściu w życie Protokołu madryckiego, jako „rezerwatu naturalnego, zarezerwowanego dla pokoju i nauki”) – udało się zrealizować. Konkluzja ta zapewne pozostanie aktualna, niezależnie od choćby powyżej odnotowanych wyzwań, właśnie z uwagi na fakt, że System Układu Antarktycznego adaptuje się do zmieniających okoliczności i wymogów.

---

²⁹⁶ Kontrowersja ta istnieje też w wymiarze instytucjonalnym, a więc na ile ONZ i jego państwa członkowskie (oraz decyzje przez nie przyjęte) mogą skutkować materialnymi rozwiązaniami w obszarze antarktycznym. Symbolicznym wyrazem tego, jak delikatna jest to materia, jest decyzja ostatniego ATCM w Pekinie, przygotowująca projekt odpowiedzi (mailowej) Sekretariatu Układu na wiadomości/zaproszenia kierowane do niego z ONZ w omawianej sprawie negocjacji dotyczących bioróżnorodności morskiej. Zob. Final Report of the Fortieth Antarctic Treaty Consultative Meeting - Twentieth Committee for Environmental Protection Meeting, Beijing, China, 22 May-1 June 2017, ust. 172.

²⁹⁷ Zagadnienie to było poruszane przez kilka państw (m.in. Belgię, Francję oraz Holandię) w dokumentach roboczych przygotowanych na spotkania ATCM, aczkolwiek dotychczas przyjęte decyzje nie zawierają istotniejszych rozwiązań merytorycznych (poza zasadnością wymiany informacji oraz rolą współpracy w tym zakresie). Zob. rezolucja 7 (2005), Biological Prospecting, rezolucja 9 (2009), Collection and use of Antarctic biological material oraz rezolucja 6 (2013), Biological Prospecting in Antarctica.

²⁹⁸ Poza materiałami wskazanymi w przypisie nr 295 powyżej, zob. też: rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 69/292, Development of an international legally-binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction oraz najbardziej aktualny dokument w tej sprawie: Report of the Preparatory Committee established by General Assembly resolution 69/292: Development of an international legally binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction (2017).

Autor: Leszek Krzemien

Kolonia pingwinów Adeli (*Pygoscelis adeliae*) na terenie ASPA 128 w sąsiedztwie Polskiej Stacji Antarktycznej. ASPA No 128 (Antarctic Special Protected Area) to ścisły rezerwat, do którego wstęp mają osoby po otrzymaniu specjalnych zezwoleń.

II.

Układ Antarktyczny
wraz z Protokołem o ochronie środowiska

UKŁAD ANTARKTYCZNY podpisany w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r.¹

Rządy Argentyny, Australii, Belgii, Chile, Republiki Francuskiej, Japonii, Nowej Zelandii, Norwegii, Republiki Południowej Afryki, Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki;

Uznając, że jest w interesie całej ludzkości, aby Antarktyka nadal w przyszłości zawsze była wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych;

Doceniając istotny wkład wniesiony do nauki, dzięki współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w Antarktyce;

Będąc przekonanymi, że stworzenie trwałego fundamentu dla kontynuowania i rozwoju takiej współpracy na zasadzie wolności badań naukowych w Antarktyce, jak to miało miejsce podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego, odpowiada interesom nauki i postępu całej ludzkości;

Będąc również przekonanymi, że Układ zapewniający wykorzystanie Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych i sprzyjający utrzymaniu harmonijnych stosunków międzynarodowych w Antarktyce będzie rozwijał cele i zasady Karty Narodów Zjednoczonych;

THE ANTARCTIC TREATY signed at Washington on December 1, 1959

The Governments of Argentina, Australia, Belgium, Chile, the French Republic, Japan, New Zealand, Norway, the Union of South Africa, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America,

Recognizing that it is in the interest of all mankind that Antarctica shall continue for ever to be used exclusively for peaceful purposes and shall not become the scene or object of international discord;

Acknowledging the substantial contributions to scientific knowledge resulting from international cooperation in scientific investigation in Antarctica;

Convinced that the establishment of a firm foundation for the continuation and development of such cooperation on the basis of freedom of scientific investigation in Antarctica as applied during the International Geophysical Year accords with the interests of science and the progress of all mankind;

Convinced also that a treaty ensuring the use of Antarctica for peaceful purposes only and the continuance of international harmony in Antarctica will further the purposes and principles embodied in the Charter of the United Nations;

---

¹ Układ Antarktyczny, sporządzony w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r. (Dz.U. z 1961 r. nr 46, poz. 237; Dz.U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087; Dz.U. z 2017 r., poz. 1915, Załącznik). Układ wszedł w życie dnia 23 czerwca 1961 r., a jego stronami są obecnie 53 państwa.

Uzgodniły, co następuje:

Artykuł I

1. Antarktyka będzie wykorzystywana wyłącznie w celach pokojowych. Zabrania się w szczególności wszelkich przedsięwzięć o charakterze wojskowym, jak tworzenie baz i fortyfikacji wojskowych, przeprowadzanie manewrów wojskowych oraz doświadczeń ze wszelkimi rodzajami broni.
2. Niniejszy Układ nie zabrania korzystania z personelu lub sprzętu wojskowego dla badań naukowych lub dla wszelkich innych celów pokojowych.

Artykuł II

Wolność badań naukowych w Antarktyce oraz współpraca w tej dziedzinie, jak to miało miejsce podczas Międzynarodowego Roku Geofizycznego, będą kontynuowane zgodnie z postanowieniami niniejszego Układu.

Artykuł III

1. W celu rozszerzenia współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych w Antarktyce, jak przewidziano w artykule II niniejszego Układu, Umawiające się Strony zgadzają się, że w maksymalnie możliwym i praktycznie osiągalnym stopniu:
  - a) dokonuje się wymiany informacji co do planów prac naukowych w Antarktyce, aby zapewnić maksymalną oszczędność środków i skuteczność prac,
  - b) dokonuje się wymiany personelu naukowego między ekspedycjami i stacjami w Antarktyce,
  - c) dokonuje się wymiany danych i rezultatów obserwacji naukowych w Antarktyce i zapewnia się swobodny dostęp do nich.
2. Przy wykonaniu postanowień niniejszego

Have agreed as follows:

Article I

1. Antarctica shall be used for peaceful purposes only. There shall be prohibited, inter alia, any measures of a military nature, such as the establishment of military bases and fortifications, the carrying out of military maneuvers, as well as the testing of any type of weapons.
2. The present Treaty shall not prevent the use of military personnel or equipment for scientific research or for any other peaceful purpose.

Article II

Freedom of scientific investigation in Antarctica and cooperation toward that end, as applied during the International Geophysical Year, shall continue, subject to the provisions of the present Treaty.

Article III

1. In order to promote international cooperation in scientific investigation in Antarctica, as provided for in Article II of the present Treaty, the Contracting Parties agree that, to the greatest extent feasible and practicable:
  - (a) information regarding plans for scientific programs in Antarctica shall be exchanged to permit maximum economy and efficiency of operations;
  - (b) scientific personnel shall be exchanged in Antarctica between expeditions and stations;
  - (c) scientific observations and results from Antarctica shall be exchanged and made freely available.
2. In implementing this Article, every encoura-

artykułu udziela się wszechstronnego poparcia ustanowieniu stosunków rzeczowej współpracy z tymi agencjami wyspecjalizowanymi Organizacji Narodów Zjednoczonych i innymi organizacjami międzynarodowymi, które są zainteresowane w sprawach Antarktyki pod względem naukowym lub technicznym.

Artykuł IV

1. Żadne postanowienie niniejszego Układu nie będzie interpretowane jako:
  - a) zrzeczenie się przez którąkolwiek z Umawiających się Stron zgłoszonych poprzednio praw lub roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce,
  - b) całkowite lub częściowe zrzeczenie się przez którąkolwiek z Umawiających się Stron jakiegokolwiek podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce, którą ta Strona może posiadać w wyniku swej działalności lub działalności swoich obywateli w Antarktyce lub na skutek innych przyczyn,
  - c) narażenie na szwank pozycji którejkolwiek z Umawiających się Stron odnośnie do uznawania bądź nieuznawania przez nią prawa lub roszczeń lub podstawy roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce jakiegokolwiek innego państwa.
2. Żadne posunięcia lub działania, dokonane w okresie gdy niniejszy Układ pozostaje w mocy, nie stwarzają podstawy do zgłoszenia, podtrzymania lub negocjowania roszczeń do suwerenności terytorialnej w Antarktyce i nie stwarzają żadnych praw do suwerenności w Antarktyce. Żadnego nowego roszczenia lub zwiększenia istniejącego roszczenia do suwerenności terytorialnej w Antarktyce nie można zgłaszać w okresie pozostawania niniejszego Układu w mocy".

gement shall be given to the establishment of cooperative working relations with those Specialized Agencies of the United Nations and other international organizations having a scientific or technical interest in Antarctica.

Article IV

1. Nothing contained in the present Treaty shall be interpreted as:
  - (a) a renunciation by any Contracting Party of previously asserted rights of or claims to territorial sovereignty in Antarctica;
  - (b) a renunciation or diminution by any Contracting Party of any basis of claim to territorial sovereignty in Antarctica which it may have whether as a result of its activities or those of its nationals in Antarctica, or otherwise;
  - (c) prejudicing the position of any Contracting Party as regards its recognition or non-recognition of any other State's right of or claim or basis of claim to territorial sovereignty in Antarctica.
2. No acts or activities taking place while the present Treaty is in force shall constitute a basis for asserting, supporting or denying a claim to territorial sovereignty in Antarctica or create any rights of sovereignty in Antarctica. No new claim, or enlargement of an existing claim, to territorial sovereignty in Antarctica shall be asserted while the present Treaty is in force.

Artykuł V

1. Zabrania się wszelkich wybuchów jądrowych w Antarktyce oraz usuwania w tym rejonie odpadów promieniotwórczych.
2. W razie zawarcia umów międzynarodowych w sprawie wykorzystania energii jądrowej, włączając w to wybuchy jądrowe i usuwanie odpadów promieniotwórczych, w jakich będą uczestniczyć wszystkie Umawiające się Strony, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, ustanowione przez takie umowy zasady stosowane będą w Antarktyce.

Artykuł VI

Postanowienia niniejszego Układu dotyczą rejonu położonego na południe od 60 równoleżnika szerokości geograficznej południowej, włączając w to wszystkie szelfy lodowe, lecz nic w niniejszym Układzie nie uszczupla i w żadnej mierze nie narusza praw jakiegokolwiek państwa lub wykonywania tych praw zgodnie z prawem międzynarodowym dotyczącym otwartego morza, w granicach tego rejonu.

Artykuł VII

1. Dla osiągnięcia celów i zapewnienia przestrzegania postanowień niniejszego Układu każda z Umawiających się Stron, której przedstawiciele uprawnieni są do uczestnictwa w naradach wspomnianych w artykule IX niniejszego Układu, ma prawo mianować obserwatorów do przeprowadzania jakiegokolwiek inspekcji, przewidzianej w niniejszym artykule. Obserwatorzy są obywatelami tych Umawiających się Stron, które ich mianują. Nazwiska obserwatorów podaje się do wiadomości wszystkim pozostałym Umawiającym się Stronom uprawnionym do mianowania obserwatorów; zakończenie ich funkcji jest przedmiotem analogicznego zawiadomienia.

Article V

1. Any nuclear explosions in Antarctica and the disposal there of radioactive waste material shall be prohibited.
2. In the event of the conclusion of international agreements concerning the use of nuclear energy, including nuclear explosions and the disposal of radioactive waste material, to which all of the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX are parties, the rules established under such agreements shall apply in Antarctica.

Article VI

The provisions of the present Treaty shall apply to the area south of 60° South Latitude, including all ice shelves, but nothing in the present Treaty shall prejudice or in any way affect the rights, or the exercise of the rights, of any State under international law with regard to the high seas within that area.

Article VII

1. In order to promote the objectives and ensure the observance of the provisions of the present Treaty, each Contracting Party whose representatives are entitled to participate in the meetings referred to in Article IX of the Treaty shall have the right to designate observers to carry out any inspection provided for by the present Article. Observers shall be nationals of the Contracting Parties which designate them. The names of observers shall be communicated to every other Contracting Party having the right to designate observers, and like notice shall be given of the termination of their appointment.

2. Każdy obserwator, mianowany zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu, ma całkowicie wolny dostęp w każdej chwili do każdego lub do wszystkich rejonów Antarktyki.
  3. Wszystkie rejony Antarktyki, łącznie ze wszystkimi stacjami, urządzeniami i sprzętem w tych rejonach oraz wszystkie statki morskie i powietrzne w miejscach wyładunku i załadunku ładunków lub personelu w Antarktyce są w każdej chwili dostępne dla dokonania inspekcji przez każdego z obserwatorów mianowanych zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu.
  4. Każda z Umawiających się Stron, uprawniona do mianowania obserwatorów, może w każdej chwili przeprowadzić inspekcję powietrzną dowolnego rejonu lub wszystkich rejonów Antarktyki.
  5. Każda z Umawiających się Stron od chwili wejścia dla niej w życie niniejszego Układu informuje inne Umawiające się Strony i później zawiadamia je zawczasu:
    - a) o wszystkich wyprawach do Antarktyki lub w obszar Antarktyki, podejmowanych przez jej statki lub jej obywateli oraz o wszystkich wyprawach do Antarktyki, które są organizowane na jej terytorium lub z jej terytorium wyruszają,
    - b) o wszystkich stacjach w Antarktyce zajmowanych przez jej obywateli,
    - c) o wszelkim personelu lub sprzęcie wojskowym przeznaczonym do wysłania przez nią do Antarktyki z przestrzeganiem warunków przewidzianych w ustępie 2 artykułu I niniejszego Układu.
2. Each observer designated in accordance with the provisions of paragraph 1 of this Article shall have complete freedom of access at any time to any or all areas of Antarctica.
  3. All areas of Antarctica, including all stations, installations and equipment within those areas, and all ships and aircraft at points of discharging or embarking cargoes or personnel in Antarctica, shall be open at all times to inspection by any observers designated in accordance with paragraph 1 of this Article.
  4. Aerial observation may be carried out at any time over any or all areas of Antarctica by any of the Contracting Parties having the right to designate observers.
  5. Each Contracting Party shall, at the time when the present Treaty enters into force for it, inform the other Contracting Parties, and thereafter shall give them notice in advance, of
    - (a) all expeditions to and within Antarctica, on the part of its ships or nationals, and all expeditions to Antarctica organized in or proceeding from its territory;
    - (b) all stations in Antarctica occupied by its nationals; and
    - (c) any military personnel or equipment intended to be introduced by it into Antarctica subject to the conditions prescribed in paragraph 2 of Article I of the present Treaty.

Artykuł VIII

1. W celu ułatwienia wykonania ich funkcji na podstawie niniejszego Układu i bez uszczerbku dla pozycji każdej z Umawiających się Stron w sprawie jurysdykcji nad wszystkimi innymi osobami w Antarktyce, obserwatorzy mianowani zgodnie z postanowieniami ustępu 1 artykułu VII oraz personel naukowy, który Strony wymieniają między sobą w myśl ustępu 1 litery b) artykułu III Układu, a także personel towarzyszący wszelkim takim osobom, podlegają jurysdykcji tylko tej Umawiającej się Strony, której są obywatelami w odniesieniu do wszelkich czynów lub zaniedbań, mających miejsce podczas ich pobytu w Antarktyce, związanego z wykonywaniem ich funkcji.
2. Bez uszczerbku dla postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu i przed podjęciem środków, przewidzianych w ustępie 1 litery e) artykułu IX, zainteresowane Umawiające się Strony w przypadku każdego sporu dotyczącego wykonywania jurysdykcji w Antarktyce przeprowadzą natychmiast między sobą konsultacje w celu osiągnięcia akceptowalnego dla nich rozwiązania.

Artykuł IX

1. Przedstawiciele Umawiających się Stron, wymienionych w preambule niniejszego Układu, zbiorą się w mieście Canberra nie później niż w dwa miesiące po wejściu w życie niniejszego Układu, a następnie zbierać się będą w odpowiednich miejscach w celu wymiany informacji, wzajemnych konsultacji w sprawach Antarktyki, będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, opracowania i zalecenia swoim Rządom środków mających się przyczynić do realizacji zasad i celów niniejszego Układu, uwzględniając środki dotyczące:

Article VIII

1. In order to facilitate the exercise of their functions under the present Treaty, and without prejudice to the respective positions of the Contracting Parties relating to jurisdiction over all other persons in Antarctica, observers designated under paragraph 1 of Article VII and scientific personnel exchanged under subparagraph 1(b) of Article III of the Treaty, and members of the staffs accompanying any such persons, shall be subject only to the jurisdiction of the Contracting Party of which they are nationals in respect of all acts or omissions occurring while they are in Antarctica for the purpose of exercising their functions.
2. Without prejudice to the provisions of paragraph 1 of this Article, and pending the adoption of measures in pursuance of subparagraph 1(e) of Article IX, the Contracting Parties concerned in any case of dispute with regard to the exercise of jurisdiction in Antarctica shall immediately consult together with a view to reaching a mutually acceptable solution.

Article IX

1. Representatives of the Contracting Parties named in the preamble to the present Treaty shall meet at the City of Canberra within two months after the date of entry into force of the Treaty, and thereafter at suitable intervals and places, for the purpose of exchanging information, consulting together on matters of common interest pertaining to Antarctica, and formulating and considering, and recommending to their Governments, measures in furtherance of the principles and objectives of the Treaty, including measures regarding:

a) wykorzystania Antarktyki wyłącznie w celach pokojowych, b) ułatwiania badań naukowych w Antarktyce, c) ułatwiania międzynarodowej współpracy naukowej w Antarktyce, d) ułatwiania realizacji praw inspekcji, przewidzianych w artykule VII niniejszego Układu, e) kwestii dotyczących wykonywania jurysdykcji w Antarktyce, f) ochrony i zachowania żywych zasobów w Antarktyce. 2. Każdej Umawiającej się Stronie, która stała się uczestnikiem niniejszego Układu, przez przystąpienie zgodnie z postanowieniem artykułu XIII, przysługuje prawo mianowania przedstawicieli uczestniczących w naradach wspomnianych w ustępie 1 niniejszego artykułu, tak długo, jak Umawiające się Strony wykazują zainteresowanie Antarktyką przez prowadzenie tam istotnej pracy naukowo-badawczej, takiej jak założenie stacji naukowej lub wysłanie wyprawy naukowej. 3. Sprawozdania obserwatorów, wspomnianych w artykule VII niniejszego Układu, przesyłane są do przedstawicieli Umawiających się Stron, którzy uczestniczą w naradach wspomnianych w ustępie 1 niniejszego artykułu. 4. Środki wymienione w ustępie 1 niniejszego artykułu wchodzi w życie po zaaprobowaniu ich przez wszystkie Umawiające się Strony, których przedstawiciele byli uprawnieni do udziału w naradach zwołanych dla rozpatrzenia tych środków. 5. Poszczególne lub wszystkie prawa ustanowione	(a) use of Antarctica for peaceful purposes only; (b) facilitation of scientific research in Antarctica; (c) facilitation of international scientific cooperation in Antarctica; (d) facilitation of the exercise of the rights of inspection provided for in Article VII of the Treaty; (e) questions relating to the exercise of jurisdiction in Antarctica; (f) preservation and conservation of living resources in Antarctica. 2. Each Contracting Party which has become a party to the present Treaty by accession under Article XIII shall be entitled to appoint representatives to participate in the meetings referred to in paragraph 1 of the present Article, during such time as that Contracting Party demonstrates its interest in Antarctica by conducting substantial scientific research activity there, such as the establishment of a scientific station or the despatch of a scientific expedition. 3. Reports from the observers referred to in Article VII of the present Treaty shall be transmitted to the representatives of the Contracting Parties participating in the meetings referred to in paragraph 1 of the present Article. 4. The measures referred to in paragraph 1 of this Article shall become effective when approved by all the Contracting Parties whose representatives were entitled to participate in the meetings held to consider those measures. 5. Any or all of the rights established in the

wione niniejszym Układem mogą być wykonywane z dniem wejścia w życie Układu niezależnie od tego, czy środki mające ułatwić wykonywanie tych praw były czy też nie były zaproponowane, rozpatrzone lub zaaprobowane, jak to przewiduje niniejszy artykuł.

Artykuł X

Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się do podjęcia odpowiednich wysiłków, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, by w Antarktyce nikt nie prowadził jakiegokolwiek działalności sprzecznej z zasadami lub celami niniejszego Układu.

Artykuł XI

1. W razie powstawania jakiegokolwiek sporu między dwiema lub kilkoma Umawiającymi się Stronami, co do interpretacji lub stosowania niniejszego Układu, strony te przeprowadzą między sobą konsultacje w celu rozstrzygnięcia sporu w drodze rokowań, badań, pośrednictwa, koncyliacji, arbitrażu, postępowania sądowego lub innymi sposobami pokojowymi stosownie do swego wyboru.
2. Wszelki tego rodzaju spór, który nie będzie rozstrzygnięty w ten sposób, przekazuje się, za każdorazową zgodą wszystkich Stron uczestniczących w sporze do rozstrzygnięcia Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości; w braku rozstrzygnięcia Strony uczestniczące w sporze, nie będą jednak zwolnione z obowiązku dalszego poszukiwania rozstrzygnięcia sporu za pomocą jakiegokolwiek z różnych środków pokojowych, wymienionych w ustępie 1 niniejszego artykułu.

Artykuł XII

1. a) Niniejszy Układ może być w każdym czasie zmieniony lub poprawiony za zgodą wszystkich Umawiających się Stron, których

present Treaty may be exercised as from the date of entry into force of the Treaty whether or not any measures facilitating the exercise of such rights have been proposed, considered or approved as provided in this Article.

Article X

Each of the Contracting Parties undertakes to exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in any activity in Antarctica contrary to the principles or purposes of the present Treaty.

Article XI

1. If any dispute arises between two or more of the Contracting Parties concerning the interpretation or application of the present Treaty, those Contracting Parties shall consult among themselves with a view to having the dispute resolved by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement or other peaceful means of their own choice.
2. Any dispute of this character not so resolved shall, with the consent, in each case, of all parties to the dispute, be referred to the International Court of Justice for settlement; but failure to reach agreement on reference to the International Court shall not absolve parties to the dispute from the responsibility of continuing to seek to resolve it by any of the various peaceful means referred to in paragraph 1 of this Article.

Article XII

1. (a) The present Treaty may be modified or amended at any time by unanimous agreement of the Contracting Parties whose

przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX. Każda taka zmiana lub każda poprawka wchodzi w życie po otrzymaniu przez rząd-depozytariusza od wszystkich tych Umawiających się Stron zawiadomienia o jej ratyfikacji.

b) Następnie taka zmiana lub poprawka wchodzi w życie w stosunku do każdej Umawiającej się Strony po otrzymaniu od niej przez rząd-depozytariusza zawiadomienia o ratyfikacji. Każdą Umawiającą się Stronę, od której nie otrzymano zawiadomienia o ratyfikacji w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie zmiany lub poprawki, zgodnie z postanowieniami ustępu 1 litery a) niniejszego artykułu, uważać się będzie za nie będącą już uczestnikiem Układu od dnia wygaśnięcia tego terminu.

2. a) Jeżeli po upływie trzydziestu lat od dnia wejścia w życie niniejszego Układu którejkolwiek z Umawiających się Stron, której przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, zażąda, przez zawiadomienie skierowane do rządu-depozytariusza, zwołania konferencji wszystkich Umawiających się Stron w celu omówienia funkcjonowania Układu, konferencję taką zwołuje się tak szybko, jak to możliwe.

b) Każdą zmianę lub poprawkę do niniejszego Układu, zaaprobowaną na wspomnianej konferencji przez większość reprezentowanych na niej Umawiających się Stron, włączając większość tych Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach przewidzianych w artykule IX, rząd-depozytariusz podaje do wiadomości wszystkich Umawiających się Stron natychmiast po zakończeniu konferencji. Każda zmiana lub poprawka wchodzi w życie zgodnie z postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu.

representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX. Any such modification or amendment shall enter into force when the depositary Government has received notice from all such Contracting Parties that they have ratified it.

(b) Such modification or amendment shall thereafter enter into force as to any other Contracting Party when notice of ratification by it has been received by the depositary Government. Any such Contracting Party from which no notice of ratification is received within a period of two years from the date of entry into force of the modification or amendment in accordance with the provisions of subparagraph 1(a) of this Article shall be deemed to have withdrawn from the present Treaty on the date of the expiration of such period.

2. (a) If after the expiration of thirty years from the date of entry into force of the present Treaty, any of the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX so requests by a communication addressed to the depositary Government, a Conference of all the Contracting Parties shall be held as soon as practicable to review the operation of the Treaty.

(b) Any modification or amendment to the present Treaty which is approved at such a Conference by a majority of the Contracting Parties there represented, including a majority of those whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX, shall be communicated by the depositary Government to all the Contracting Parties immediately after the termination of the Conference and shall enter into force in accordance with the provisions of paragraph 1 of the present Article

c) Jeżeli taka zmiana lub poprawka nie wejdzie w życie zgodnie z postanowieniami ustępu 1 litery a) niniejszego artykułu w ciągu dwóch lat od daty zawiadomienia wszystkich Umawiających się Stron, każda Umawiająca się Strona może w każdej chwili, po zakończeniu tego terminu, notyfikować rządowi-depozytariuszowi wypowiedzenie niniejszego Układu, zaś takie wypowiedzenie nabierze mocy po upływie dwóch lat od daty otrzymania tej notyfikacji przez rząd-depozytariusza.

Artykuł XIII

1. Niniejszy Układ podlega ratyfikacji przez państwa, które go podpisały. Będzie on otwarty do przystąpienia dla każdego państwa będącego członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych lub dla każdego innego państwa, które może być zaproszone do przystąpienia do Układu za zgodą wszystkich Umawiających się Stron, których przedstawiciele uprawnieni są do udziału w naradach, przewidzianych w artykule IX niniejszego Układu.
2. Ratyfikacja niniejszego Układu lub przystąpienie do niego dokonywane jest przez każde państwo zgodnie z jego przepisami konstytucyjnymi.
3. Dokumenty ratyfikacyjne i dokumenty przystąpienia składa się na przechowanie Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, który jest rządem-depozytariuszem.
4. Rząd-depozytariusz zawiadamia wszystkie państwa, które podpisały Układ, oraz państwa, które do niego przystąpiły, o dacie złożenia każdego dokumentu ratyfikacyjnego lub dokumentu przystąpienia oraz o dacie wejścia w życie Układu i każdej zmiany lub poprawki do niego.

(c) If any such modification or amendment has not entered into force in accordance with the provisions of subparagraph 1(a) of this Article within a period of two years after the date of its communication to all the Contracting Parties, any Contracting Party may at any time after the expiration of that period give notice to the depositary Government of its withdrawal from the present Treaty; and such withdrawal shall take effect two years after the receipt of the notice by the depositary Government.

Article XIII

1. The present Treaty shall be subject to ratification by the signatory States. It shall be open for accession by any State which is a Member of the United Nations, or by any other State which may be invited to accede to the Treaty with the consent of all the Contracting Parties whose representatives are entitled to participate in the meetings provided for under Article IX of the Treaty.
2. Ratification of or accession to the present Treaty shall be effected by each State in accordance with its constitutional processes.
3. Instruments of ratification and instruments of accession shall be deposited with the Government of the United States of America, hereby designated as the depositary Government.
4. The depositary Government shall inform all signatory and acceding States of the date of each deposit of an instrument of ratification or accession, and the date of entry into force of the Treaty and of any modification or amendment thereto.

5. Po złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych przez wszystkie państwa, które go podpisały, niniejszy Układ wejdzie w życie dla tych państw oraz dla państw, które złożyły dokumenty przystąpienia. W przyszłości Układ wejdzie w życie dla każdego państwa, które do niego przystąpi, po złożeniu przez nie dokumentu przystąpienia.
6. Rząd-depozytariusz rejestruje niniejszy Układ zgodnie z postanowieniami artykułu 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł XIV

Niniejszy Układ sporządzono w języku angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim, przy czym każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny i zdeponowano w archiwum Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki, który przekaże należycie uwierzytelnione kopie Układu Rządom państw, które go podpisały lub które do niego przystąpiły.

5. Upon the deposit of instruments of ratification by all the signatory States, the present Treaty shall enter into force for those States and for States which have deposited instruments of accession. Thereafter the Treaty shall enter into force for any acceding State upon the deposit of its instrument of accession.
6. The present Treaty shall be registered by the depositary Government pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

Article XIV

The present Treaty, done in the English, French, Russian and Spanish languages, each version being equally authentic, shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America, which shall transmit duly certified copies thereof to the Governments of the signatory and acceding States.

Dokument ratyfikacyjny Układu Antarktycznego

Przekład

W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
Rada Państwa
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 1 grudnia 1959 r. sporządzony został w Waszyngtonie Układ w sprawie Antarktydy.

Po zaznajomieniu się z powyższym Układem Rada Państwa uznała go i uznaje za słuszny zarówno w całości jak i każde z postanowień w nim zawartych; oświadcza, że wymieniony Układ jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 6 kwietnia 1961 r.

PRZEMCENICZĄCY RADY PAŃSTWA
H. Zawadzki

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

H. Rapacki

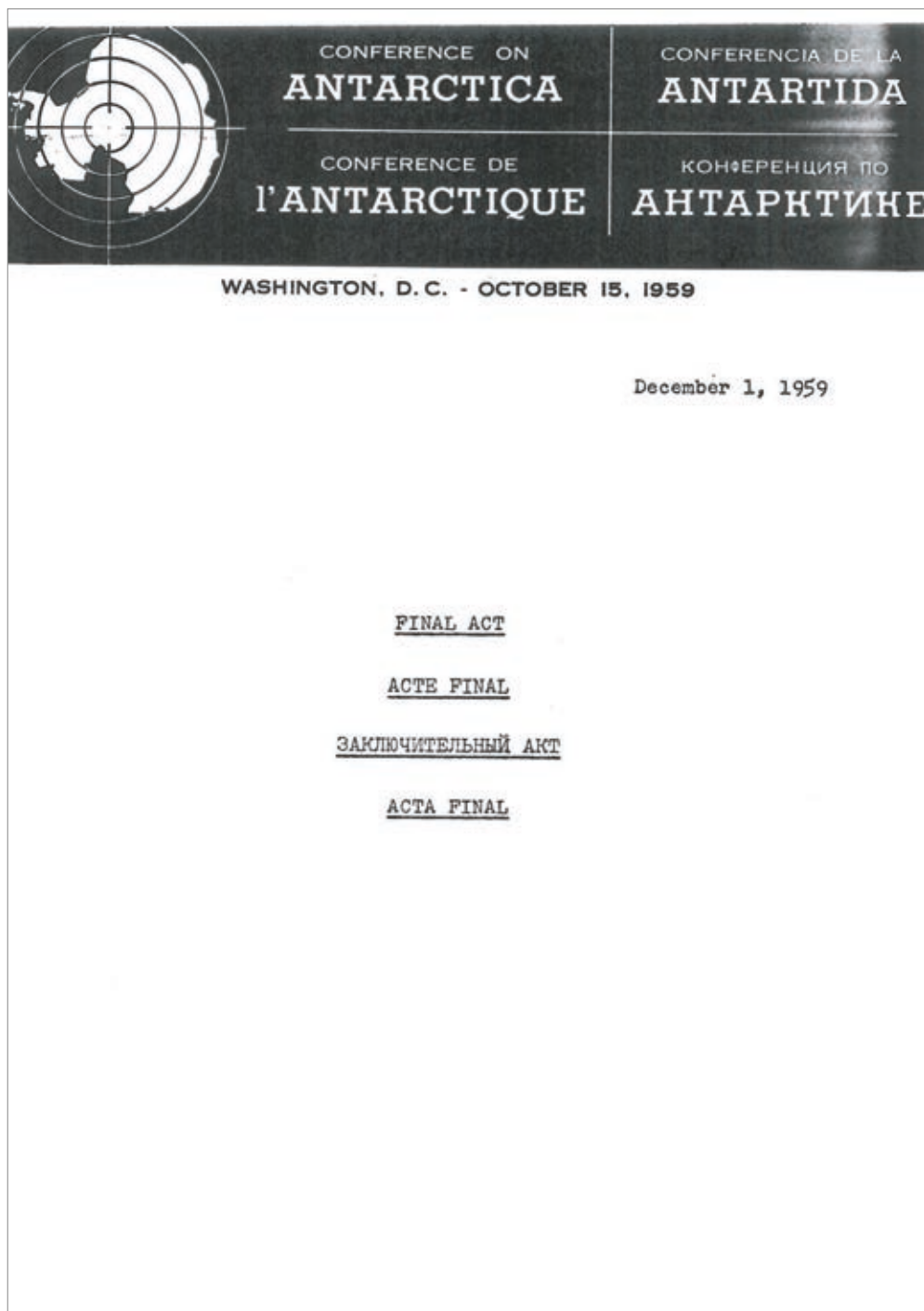

Autor: Anna Kidawa

Na początku XX wieku Wyspa Króla Jerzego była często odwiedzana przez statki wielorybnicze, czego świadectwem są liczne kości wielorybów zalegające na wybrzeżu.

Akt końcowy konferencji
w sprawie Antarktyki

FINAL ACT

The Governments of Argentina, Australia, Belgium, Chile, the French Republic, Japan, New Zealand, Norway, the Union of South Africa, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America,

Having accepted the invitation extended to them on May 2, 1958, by the Government of the United States of America to participate in a Conference on Antarctica to be attended by representatives of the twelve nations which cooperated in the Antarctic Program of the International Geophysical Year;

Appointed their respective Representatives, who are listed below by countries:

Argentina

Representative

His Excellency
Adolfo Scilingo
(Head of Delegation)

Alternate Representative

Dr. Francisco R. Bello

Australia

Representatives

The Right Honorable
Richard Gardiner Casey, C.H., D.S.O., M.C., M.P.
(Head of Delegation)

His Excellency the Honorable
Howard Beale, Q.C.
(Deputy Head of Delegation)

Alternate Representatives

J. C. G. Kevin

M. R. Booker

Belgium

Representative

His Excellency
Viscount Obert de Thieusies
(Head of Delegation)

Alternate Representatives

Jean de Bassompierre

Alfred van der Essen

Chile

Representatives

His Excellency
Marcial Mora
(Head of Delegation)

His Excellency
Enrique Gajardo

His Excellency
Julio Escudero

Alternate Representative

Horacio Suarez

The French Republic

Representative

His Excellency
Pierre Charpentier
(Head of Delegation)

Alternate Representative

Guy Scalabre

Japan

Representatives

His Excellency
Koichiro Asakai
(Head of Delegation)

Takeso Shimoda

New Zealand

Representatives

The Right Honorable
Walter Nash, C.H.
(Head of Delegation)

A. D. McIntosh, C.M.G.
(Deputy Head of Delegation)

Alternate Representative

G. D. L. White, M.V.O.

Norway

Representatives

His Excellency
Paul Koht
(Head of Delegation)

Torfinn Oftedal
(Deputy Head of Delegation)

Alternate Representatives

Dr. Anders K. Orvin

Gunnar Haerum

Union of South Africa

Representatives

The Honorable
Eric H. Louw
(Head of Delegation)

His Excellency
W. C. du Plessis
(Deputy Head of Delegation)

Alternate Representatives

J. G. Stewart
A. G. Dunn
D. Stuart Franklin

Union of Soviet Socialist Republics

Representatives

His Excellency
Vasili V. Kuznetsov
(Head of Delegation)

Grigory I. Tunkin

Alternate Representatives

Alexander A. Afanasiev
Vice Admiral Valentin A. Chekurov
Mikhail M. Somov
Mikhail N. Smirnovsky

United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Representatives

Sir Esler Dening, G.C.M.G., O.B.E.
(Head of Delegation)

His Excellency
Sir Harold Caccia, G.C.M.G., K.C.V.O.

Alternate Representatives

H. N. Brain, C.M.G., O.B.E.
The Viscount Hood, C.M.G.
The Honorable

United States of America

Representative

The Honorable
Herman Phleger
(Head of Delegation)

Alternate Representatives

The Honorable
Paul C. Daniels

George H. Owen

The Conference met at Washington on October 15, 1959. It had before it as a basis for discussion working papers considered in the course of informal preparatory talks among representatives of the twelve countries who had met in Washington following the afore-said invitation of the Government of the United States of America.

At the opening Plenary Session of the Conference the Honorable Herman Phleger, Head of the United States Delegation, was elected Chairman of the Conference. Mr. Henry E. Allen was appointed Secretary General of the Conference and Rapporteur.

The Conference established two Committees under rotating chairmanship to deal with the items on the agenda of the Conference. Following initial consideration of such items, these Committees were reconstituted as a Committee of the Whole. There were also established a Credentials Committee, a Drafting Committee, and a Committee on Style.

The final session of the Conference was held on December 1, 1959.

As a result of the deliberations of the Conference, as recorded in the summary records and reports of the respective Committees and

of the Plenary Sessions, the Conference formulated and submitted for signature on December 1, 1959, the Antarctic Treaty.

The Conference recommended to the participating Governments that they appoint representatives to meet in Washington within two months after the signing of the Treaty and thereafter at such times as may be convenient, pending the entry into force of the Treaty, to consult together and to recommend to their Governments such interim arrangements regarding the matters dealt with in the Treaty as they may deem desirable.

IN WITNESS WHEREOF, the following Plenipotentiaries sign this Final Act.

DONE at Washington this first day of December, one thousand nine hundred and fifty-nine, in the English, French, Russian and Spanish languages, each version being equally authentic, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the other Governments represented at the Conference.

FOR ARGENTINA:
POUR L'ARGENTINE:
ЗА АРГЕНТИНУ:
FOR LA ARGENTINA:

Edward F. King
King

FOR AUSTRALIA:
POUR L'AUSTRALIE:
ЗА АВСТРАЛИЮ:
FOR AUSTRALIA:

Howard Beale
Howard Beale

FOR BELGIUM:
POUR LA BELGIQUE:
ЗА БЕЛЬГИЮ:
FOR BELGICA:

Edward King

FOR CHILE:
POUR LE CHILI:
ЗА ЧИЛИ:
FOR CHILE:

Marcos Jimenez
Agardok
Juli Hernandez.

FOR THE FRENCH REPUBLIC:
POUR LA REPUBLIQUE FRANCAISE:
ЗА ФРАНЦУЗСКУЮ РЕСПУБЛИКУ:
FOR LA REPUBLICA FRANCESA:

Pierre Charbonnet

M. ———

FOR JAPAN:
POUR LE JAPON:
ЗА ЯПОНИЮ:
FOR JAPON:

Kiichiro Aokai

V. Shimoda

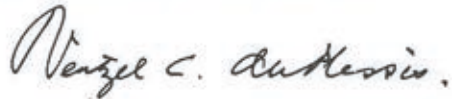
FOR NEW ZEALAND
POUR LA NOUVELLE-ZELANDE:
ЗА НОВУЮ ЗЕЛАНДИЮ:
POR NUEVA ZELANDIA:

FOR NORWAY
POUR LA NORVEGE:
ЗА НОРВЕГИЮ:
POR NORUEGA:

FOR THE UNION OF SOUTH AFRICA:
POUR L'UNION SUD-AFICAINE:
ЗА ЮЖНО-АФРИКАНСКИЙ СОЮЗ:
POR LA UNION DEL AFRICA DEL SUR:

FOR THE UNION OF SOVIET SOCIALIST REPUBLICS:
POUR L'UNION DES REPUBLIQUES SOCIALISTES SOVIETIQUES:
ЗА СОЮЗ СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК:
POR LA UNION DE REPUBLICAS SOCIALISTAS SOVIETICAS:

B. Rybczak.
D. Struzan

FOR THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND:
POUR LE ROYAUME-UNI DE GRANDE-BRETAGNE ET D'IRLANDE DU NORD:
ЗА СОЕДИНЕННОЕ КОРОЛЕВСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИИ И СЕВЕРНОЙ ИРЛАНДИИ:
POR EL REINO UNIDO DE GRAN BRETANA E IRLANDA DEL NORTE:

Handa Cassa

FOR THE UNITED STATES OF AMERICA:
POUR LES ETATS-UNIS D'AMERIQUE:
ЗА СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ АМЕРИКИ:
POR LOS ESTADOS UNIDOS DE AMERICA:

Herman Phleger
Paul C. Daniels

I CERTIFY THAT the foregoing is a true copy of the Final Act of the Conference on Antarctica signed at Washington on December 1, 1959 in the English, French, Russian, and Spanish languages, the signed original of which is deposited in the archives of the Government of the United States of America.

IN TESTIMONY WHEREOF, I, CHRISTIAN A. HERTER, Secretary of State of the United States of America, have hereunto caused the seal of the Department of State to be affixed and my name subscribed by the Authentication Officer of the said Department, at the city of Washington, in the District of Columbia, this second day of December, 1959.

_____
Secretary of State

By _____
Authentication Officer
Department of State

JHN 444747

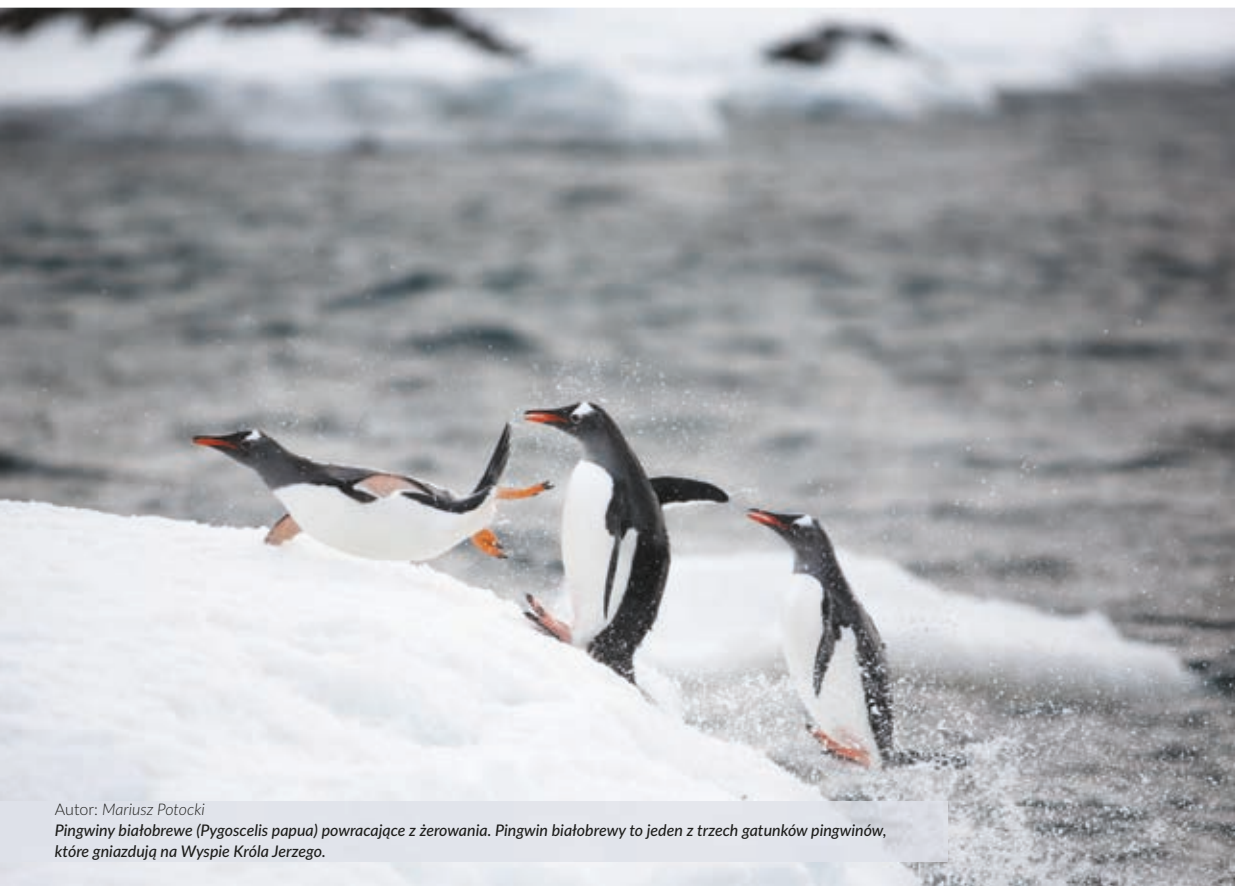

Autor: Piotr Andryszczak

Grób Włodzimierza Puchalskiego. Pomnik wpisany na listę obiektów historycznych Antarktyki (HSM No 51).

Włodzimierz Puchalski - polski przyrodnik, fotograf, reżyser filmów przyrodniczych, zmarł na Wyspie Króla Jerzego w 1979r.

Autor: Mariusz Potocki

Pingwiny białobrewy (*Pygoscelis papua*) powracające z żerowania. Pingwin białobrewy to jeden z trzech gatunków pingwinów, które gniazdują na Wyspie Króla Jerzego.

Protokół o ochronie środowiska
do Układu Antarktycznego

PROTOKÓŁ O OCHRONIE ŚRODOWISKA

do Układu Antarktycznego

sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r.¹

Preambuła

Państwa-Strony niniejszego Protokołu do Układu Antarktycznego, zwane dalej Stronami;

przekonane o konieczności zwiększenia ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;

przekonane o konieczności umocnienia systemu Układu Antarktycznego w taki sposób, aby Antarktyka zawsze w przyszłości używana była wyłącznie w celach pokojowych i nie stała się areną lub przedmiotem sporów międzynarodowych;

biorąc pod uwagę specjalny prawny i polityczny status Antarktyki oraz szczególną odpowiedzialność Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego w zakresie zapewnienia, aby wszelka działalność w Antarktyce była zgodna z celami i zasadami tego Układu;

powołując się na określenie Antarktyki jako Obszaru Specjalnie Chronionego i na inne środki przyjęte w ramach systemu Układu Antarktycznego w celu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;

uznając nadal, że Antarktyka stwarza unikalne możliwości dla naukowego monitorowania

PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION

to the Antarctic Treaty

signed in Madrid on October 4, 1991

Preamble

The States Parties to this Protocol to the Antarctic Treaty, hereinafter referred to as the Parties,

Convinced of the need to enhance the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

Convinced of the need to strengthen the Antarctic Treaty system so as to ensure that Antarctica shall continue forever to be used exclusively for peaceful purposes and shall not become the scene or object of international discord;

Bearing in mind the special legal and political status of Antarctica and the special responsibility of the Antarctic Treaty Consultative Parties to ensure that all activities in Antarctica are consistent with the purposes and principles of the Antarctic Treaty;

Recalling the designation of Antarctica as a Special Conservation Area and other measures adopted under the Antarctic Treaty system to protect the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

Acknowledging further the unique opportunities Antarctica offers for scientific moni-

¹ Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego z 1991 r., sporządzony w Madrycie dnia 4 października 1991 r. (Dz. U. z 2001 r. nr 6, poz. 52; Dz. U. z 2017 r., poz. 1982, Załącznik). Razem z Protokołem, przyjęty został Aneks oraz pierwsze cztery Załączniki. Protokół wszedł w życie dnia 14 stycznia 1998 r., a jego stronami jest obecnie 39 państw.

i badania procesów mających zarówno globalne, jak i regionalne znaczenie;

potwierdzając zasady ochrony zawarte w Konwencji o ochronie żywych zasobów morskich Antarktyki;

przekonane, że stworzenie wszechstronnego systemu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów leży w interesie całej ludzkości;

pragnąc w tym celu uzupełnić Układ Antarktyczny;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

Dla celów niniejszego Protokołu:

- (a) "Układ Antarktyczny" oznacza Układ Antarktyczny zawarty w Waszyngtonie 1 grudnia 1959 r.;
- (b) „obszar Układu Antarktycznego” oznacza obszar, do którego odnoszą się postanowienia Układu Antarktycznego zgodnie z artykułem VI tego Układu;
- (c) „Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego” oznaczają spotkania przewidziane w artykule IX Układu Antarktycznego;
- (d) „Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego” oznaczają Umawiające się Strony Układu Antarktycznego uprawnione do wyznaczania przedstawicieli biorących udział w spotkaniach przewidzianych w artykule IX tego Układu;
- (e) „system Układu Antarktycznego” oznacza Układ Antarktyczny, środki obowiązujące zgodnie z tym Układem, związane z nim

toring of and research on processes of global as well as regional importance;

Reaffirming the conservation principles of the Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources;

Convinced that the development of a comprehensive regime for the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems is in the interest of mankind as a whole;

Desiring to supplement the Antarctic Treaty to this end;

Have agreed as follows:

Article 1

Definitions

For the purposes of this Protocol:

- (a) "The Antarctic Treaty" means the Antarctic Treaty done at Washington on 1 December 1959;
- (b) "Antarctic Treaty area" means the area to which the provisions of the Antarctic Treaty apply in accordance with Article VI of that Treaty;
- (c) "Antarctic Treaty Consultative Meetings" means the meetings referred to in Article IX of the Antarctic Treaty;
- (d) "Antarctic Treaty Consultative Parties" means the Contracting Parties to the Antarctic Treaty entitled to appoint representatives to participate in the meetings referred to in Article IX of that Treaty;
- (e) "Antarctic Treaty system" means the Antarctic Treaty, the measures in effect under that Treaty, its associated separate interna-

odrębne instrumenty międzynarodowe będące w mocy i środki obowiązujące zgodnie z tymi instrumentami;

- (f) „Trybunał Arbitrażowy” oznacza Trybunał Arbitrażowy utworzony zgodnie z Anekssem do niniejszego Protokołu, stanowiącym jego integralną część;
- (g) „Komitet” oznacza Komitet Ochrony Środowiska utworzony zgodnie z artykułem 11.

Artykuł 2

Cele i przeznaczenie

Strony zobowiązują się do zapewnienia wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów i niniejszym uznają Antarktykę za rezerwat naturalny przeznaczony dla pokoju i nauki.

Artykuł 3

Zasady dotyczące ochrony środowiska

1. Ochrona środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, a także zachowanie istotnej wartości Antarktyki, włącznie z jej pierwotnym charakterem i wartościami estetycznymi, oraz jej przydatnością do prowadzenia badań naukowych, a w szczególności badań niezbędnych dla rozumienia środowiska globalnego, stanowią podstawową płaszczyznę dla planowania i prowadzenia wszelkiej działalności na obszarze Układu Antarktycznego.
2. W tym celu:
  - (a) działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w ten sposób, aby ograniczyć jej szkodliwy wpływ na środowisko Antarktyki oraz zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy;

tional instruments in force and the measures in effect under those instruments;

- (f) "Arbitral Tribunal" means the Arbitral Tribunal established in accordance with the Schedule to this Protocol, which forms an integral part thereof;
- (g) "Committee" means the Committee for Environmental Protection established in accordance with Article 11.

Article 2

Objective And Designation

The Parties commit themselves to the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems and hereby designate Antarctica as a natural reserve, devoted to peace and science.

Article 3

Environmental Principles

1. The protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems and the intrinsic value of Antarctica, including its wilderness and aesthetic values and its value as an area for the conduct of scientific research, in particular research essential to understanding the global environment, shall be fundamental considerations in the planning and conduct of all activities in the Antarctic Treaty area.
2. To this end:
  - (a) activities in the Antarctic Treaty area shall be planned and conducted so as to limit adverse impacts on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

- (b) działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w taki sposób, aby uniknąć:
- (i) szkodliwych skutków dla klimatu i zjawisk pogodowych;
  - (ii) istotnie szkodliwych skutków dla jakości powietrza lub wody;
  - (iii) istotnych zmian w środowisku atmosferycznym, lądowym (włącznie z wodnym), lodowym lub morskim;
  - (iv) szkodliwych zmian w rozmieszczeniu, bogactwie lub produktywności gatunków lub populacji gatunków fauny i flory;
  - (v) dalszego pogorszenia sytuacji zagrożonych lub będących w niebezpieczeństwie gatunków lub populacji tych gatunków;
  - (vi) degradacji lub poważnego ryzyka takiej degradacji obszarów mających biologiczne, naukowe, historyczne, estetyczne znaczenie lub pierwotny charakter;
- (c) działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w oparciu o informacje pozwalające na uprzednią ocenę oddziaływania i podjęcie uzasadnionych decyzji z punktu widzenia możliwych skutków tych działań dla środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, jak również wartości Antarktyki dla prowadzenia badań naukowych; takie decyzje powinny w pełni uwzględniać:
- (i) zakres działalności, włącznie z jej obszarem, czasem trwania i intensywnością;
  - (ii) skumulowany wpływ działalności, zarówno poprzez efekt własny, jak i w połączeniu z innymi działaniami na obszarze Układu Antarktycznego;
- (b) activities in the Antarctic Treaty area shall be planned and conducted so as to avoid:
- (i) adverse effects on climate or weather patterns;
  - (ii) significant adverse effects on air or water quality;
  - (iii) significant changes in the atmospheric, terrestrial (including aquatic), glacial or marine environments;
  - (iv) detrimental changes in the distribution, abundance or productivity of species or populations of species of fauna and flora;
  - (v) further jeopardy to endangered or threatened species or populations of such species; or
  - (vi) degradation of, or substantial risk to, areas of biological, scientific, historic, aesthetic or wilderness significance;
- (c) activities in the Antarctic Treaty area shall be planned and conducted on the basis of information sufficient to allow prior assessments of, and informed judgments about, their possible impacts on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems and on the value of Antarctica for the conduct of scientific research; such judgments shall take account of:
- (i) the scope of the activity, including its area, duration and intensity;
  - (ii) the cumulative impacts of the activity, both by itself and in combination with other activities in the Antarctic Treaty area;

- (iii) czy działalność nie wpłynie szkodliwie na inną działalność na obszarze Układu Antarktycznego;
- (iv) czy technologie i procedury są odpowiednie do przeprowadzenia operacji bezpiecznej dla środowiska;
- (v) czy istnieje zdolność monitorowania głównych parametrów środowiskowych i składników ekosystemu, tak aby zidentyfikować i wcześniej ostrzec o jakichkolwiek szkodliwych skutkach działalności, jak również przewidzieć takie zmiany stosowanych procedur, jakie mogą być niezbędne w świetle wyników monitorowania lub szerszego poznania środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;
- (vi) czy istnieje zdolność niezwłocznego i efektywnego reagowania na wypadki, szczególnie takie, które mogą potencjalnie wpływać na środowisko;
- (d) należy prowadzić systematyczne i skuteczne monitorowanie w celu umożliwienia oceny skutków prowadzonej działalności, włącznie z weryfikacją przewidywanych skutków;
- (e) należy prowadzić systematyczne i skuteczne monitorowanie w celu ułatwienia wczesnego wykrywania możliwych i nieprzewidywanych skutków działań prowadzonych zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obszaru Układu Antarktycznego w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów.
3. Działalność na obszarze Układu Antarktycznego jest planowana i prowadzona w taki sposób, aby przyznać pierwszeństwo badaniom naukowym i zachować wartość Antarktyki jako obszaru do prowadzenia wyżej wymienionych badań, włącznie z ba-
- (iii) whether the activity will detrimentally affect any other activity in the Antarctic Treaty area;
- (iv) whether technology and procedures are available to provide for environmentally safe operations;
- (v) whether there exists the capacity to monitor key environmental parameters and ecosystem components so as to identify and provide early warning of any adverse effects of the activity and to provide for such modification of operating procedures as may be necessary in the light of the results of monitoring or increased knowledge of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems; and
- (vi) whether there exists the capacity to respond promptly and effectively to accidents, particularly those with potential environmental effects;
- (d) regular and effective monitoring shall take place to allow assessment of the impacts of ongoing activities, including the verification of predicted impacts;
- (e) regular and effective monitoring shall take place to facilitate early detection of the possible unforeseen effects of activities carried on both within and outside the Antarctic Treaty area on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems.
3. Activities shall be planned and conducted in the Antarctic Treaty area so as to accord priority to scientific research and to preserve the value of Antarctica as an area for the conduct of such research, including research essential to understanding the global environment.

daniami istotnymi dla rozumienia środowiska globalnego.

4. Działalność podejmowana na obszarze Układu Antarktycznego w związku z programami badań naukowych, turystyką i wszelkimi innymi rządowymi i pozarządowymi działaniami na obszarze Układu Antarktycznego, dla których uprzednie zawiadomienie jest wymagane zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu Antarktycznego, włącznie z towarzyszącymi logistycznymi działaniami pomocniczymi:
  - (a) odbywa się w sposób zgodny z zasadami niniejszego artykułu; i
  - (b) będzie zmodyfikowana, zawieszona lub zaniechana, jeżeli powoduje skutki dla środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów niezgodne z tymi zasadami lub tworzy ryzyko spowodowania takich skutków.

Artykuł 4

Związek z innymi elementami systemu Układu Antarktycznego

1. Niniejszy Protokół jest dokumentem uzupełniającym Układ Antarktyczny i nie modyfikuje ani nie zmienia postanowień tego Układu.
2. Żadne postanowienie niniejszego Protokołu nie narusza praw i obowiązków Stron tego Protokołu wynikających z innych będących w mocy instrumentów międzynarodowych w systemie Układu Antarktycznego.

Artykuł 5

Zgodność z innymi elementami systemu Układu Antarktycznego

Strony konsultują się i współpracują z Umawia-

4. Activities undertaken in the Antarctic Treaty area pursuant to scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required in accordance with Article VII (5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities, shall:

- (a) take place in a manner consistent with the principles in this Article; and
- (b) be modified, suspended or cancelled if they result in or threaten to result in impacts upon the Antarctic environment or dependent or associated ecosystems inconsistent with those principles.

Article 4

Relationship with the other components of the Antarctic Treaty System

1. This Protocol shall supplement the Antarctic Treaty and shall neither modify nor amend that Treaty.
2. Nothing in this Protocol shall derogate from the rights and obligations of the Parties to this Protocol under the other international instruments in force within the Antarctic Treaty system.

Article 5

Consistency with the other components of the Antarctic Treaty System

The Parties shall consult and co-operate with the

jącymi się Stronami innych instrumentów międzynarodowych obowiązujących w systemie Układu Antarktycznego i ich odpowiednimi instytucjami tak, aby zagwarantować osiągnięcie celów i zasad niniejszego Protokołu i uniknąć jakichkolwiek zakłóceń w osiąganiu celów i zasad tych instrumentów czy jakichkolwiek niezgodności pomiędzy wykonywaniem tych instrumentów i niniejszego Protokołu.

Artykuł 6

Współpraca

1. Strony współpracują przy planowaniu i prowadzeniu działalności na obszarze Układu Antarktycznego. W tym celu każda Strona dołoży starań, aby:
  - (a) popierać wspólne programy o wartości naukowej, technicznej i edukacyjnej, dotyczące ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;
  - (b) udzielać odpowiedniej pomocy innym Stronom przy przygotowywaniu ocen oddziaływania na środowisko;
  - (c) udzielać na prośbę innych Stron informacji odnośnie do wszelkiego potencjalnego ryzyka dla środowiska w Antarktyce oraz udzielać im pomocy w celu zmniejszenia do minimum skutków wypadków, które mogą zniszczyć środowisko Antarktyki lub zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy;
  - (d) konsultować z innymi Stronami sprawę wyboru miejsc dla utworzenia stacji lub innych instalacji w celu uniknięcia skumulowanych skutków nadmiernej ich koncentracji w danym miejscu;
  - (e) podejmować, jeśli jest to wskazane, wspólne ekspedycje, a także wspólnie użytkować stacje i inne instalacje;

Contracting Parties to the other international instruments in force within the Antarctic Treaty system and their respective institutions with a view to ensuring the achievement of the objectives and principles of this Protocol and avoiding any interference with the achievement of the objectives and principles of those instruments or any inconsistency between the implementation of those instruments and of this Protocol.

Article 6

Co-operation

1. The Parties shall co-operate in the planning and conduct of activities in the Antarctic Treaty area. To this end, each Party shall endeavour to:
  - (a) promote co-operative programmes of scientific, technical and educational value, concerning the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;
  - (b) provide appropriate assistance to other Parties in the preparation of environmental impact assessments;
  - (c) provide to other Parties upon request information relevant to any potential environmental risk and assistance to minimize the effects of accidents which may damage the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems;
  - (d) consult with other Parties with regard to the choice of sites for prospective stations and other facilities so as to avoid the cumulative impacts caused by their excessive concentration in any location;
  - (e) where appropriate, undertake joint expeditions and share the use of stations and other facilities; and

- (f) realizować takie kroki, które mogą być uzgodnione na Spotkaniach Konsultatywnych Układu Antarktycznego.
2. Każda Strona zobowiązuje się, w możliwym zakresie, dzielić się informacjami, które mogą być pomocne innym Stronom przy planowaniu i prowadzeniu ich działalności na obszarze Układu Antarktycznego w celu ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów.
  3. Strony współpracują z tymi Stronami, które mogą sprawować jurysdykcję na obszarach przylegających do obszaru Układu Antarktycznego w celu zapewnienia, aby działalność na obszarze Układu Antarktycznego nie miała szkodliwych skutków na wymienionych obszarach.

Artykuł 7

Zakaz podejmowania działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych

Jakokolwiek działalność w odniesieniu do zasobów mineralnych, inna aniżeli badania naukowe, jest zakazana.

Artykuł 8

Ocena oddziaływania na środowisko

1. Proponowana działalność, wymieniona w ustępie 2, jest przedmiotem procedur określonych w Załączniku I w celu przedniego zbadania skutków takiej działalności w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, zgodnie z tym, czy taka działalność jest uznana za wywołującą:
  - (a) mniejszy niż niewielki lub czasowy skutek,
  - (b) niewielki lub czasowy skutek,

- (f) carry out such steps as may be agreed upon at Antarctic Treaty Consultative Meetings.
2. Each Party undertakes, to the extent possible, to share information that may be helpful to other Parties in planning and conducting their activities in the Antarctic Treaty area, with a view to the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems.
  3. The Parties shall co-operate with those Parties which may exercise jurisdiction in areas adjacent to the Antarctic Treaty area with a view to ensuring that activities in the Antarctic Treaty area do not have adverse environmental impacts on those areas.

Article 7

Prohibition of mineral resource activities

Any activity relating to mineral resources, other than scientific research, shall be prohibited.

Article 8

Environmental impact assessment

1. Proposed activities referred to in paragraph 2 below shall be subject to the procedures set out in Annex I for prior assessment of the impacts of those activities on the Antarctic environment or on dependent or associated ecosystems according to whether those activities are identified as having:
  - (a) less than a minor or transitory impact;
  - (b) a minor or transitory impact; or

- (c) większy niż niewielki lub czasowy skutek.
2. Każda Strona zapewnia, aby procedury badań przewidziane w Załączniku I były stosowane w procesie przygotowywania decyzji dotyczących jakiejkolwiek działalności podejmowanej na obszarze Układu Antarktycznego zgodnie z programami badań naukowych, turystyki i innych rządowych i pozarządowych działań na obszarze Układu Antarktycznego, dla których uprzednie zawiadomienie jest wymagane zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu Antarktycznego, włącznie z towarzyszącymi logistycznymi działaniami pomocniczymi.
  3. Procedury oceny przewidziane w Załączniku I stosuje się do każdej zmiany działalności bez względu na to, czy taka zmiana wynika ze zwiększenia czy też zmniejszenia istniejącego działania, z dodatkowego działania, z zamknięcia instalacji lub z innego powodu.
  4. Jeżeli działalność jest planowana wspólnie przez więcej niż jedną Stronę, zainteresowane Strony wyznaczają jedną z nich do koordynowania wykonania procedur dotyczących oceny oddziaływania na środowisko przewidzianych w Załączniku I.

Artykuł 9

Załączniki

1. Załączniki do niniejszego Protokołu będą stanowiły jego integralną część.
2. Dodatkowe załączniki, poza Załącznikami I-IV, mogą zostać przyjęte i staną się obowiązujące zgodnie z artykułem IX Układu Antarktycznego.
3. Poprawki i zmiany do załączników mogą być przyjęte i staną się obowiązujące zgodnie z artykułem IX Układu Antark-

- (c) more than a minor or transitory impact.
2. Each Party shall ensure that the assessment procedures set out in Annex I are applied in the planning processes leading to decisions about any activities undertaken in the Antarctic Treaty area pursuant to scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII (5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities.
  3. The assessment procedures set out in Annex I shall apply to any change in an activity whether the change arises from an increase or decrease in the intensity of an existing activity, from the addition of an activity, the decommissioning of a facility, or otherwise.
  4. Where activities are planned jointly by more than one Party, the Parties involved shall nominate one of their number to coordinate the implementation of the environmental impact assessment procedures set out in Annex I.

Article 9

Annexes

1. The Annexes to this Protocol shall form an integral part thereof.
2. Annexes, additional to Annexes I-IV, may be adopted and become effective in accordance with Article IX of the Antarctic Treaty.
3. Amendments and modifications to Annexes may be adopted and become effective in accordance with Article IX of the Ant-

tycznego, chyba że jakikolwiek załącznik będzie zawierać postanowienie dotyczące przyspieszonego obowiązywania poprawek i zmian.

4. Załączniki i jakiegokolwiek poprawki i zmiany do nich, które stały się obowiązujące zgodnie z ustępami 2 i 3 staną się obowiązujące dla Umawiającej się Strony Układu Antarktycznego, która nie jest Stroną Konsultatywną Układu Antarktycznego lub która nie była Stroną Konsultatywną Układu Antarktycznego w czasie ich przyjęcia, kiedy depozytariusz otrzyma zawiadomienie o ich zatwierdzeniu przez taką Umawiającą się Stronę, chyba że sam załącznik przewiduje inny sposób rozpoczęcia obowiązywania poprawki lub zmiany.
5. Załączniki podlegają procedurom rozstrzygania sporów określonych w artykułach 18 do 20, chyba że któryś z Załączników przewiduje inaczej.

Artykuł 10

Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego

1. Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego są w oparciu o najlepszą naukową i techniczną wiedzę właściwe dla:
  - (a) Określenia, zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu, ogólnej polityki wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki i zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;
  - (b) przyjęcia środków, zgodnie z artykułem IX Układu Antarktycznego, w celu wykonania niniejszego Protokołu.
2. Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego dokonują przeglądu pracy Komitetu oraz korzystają w pełni z jego rad

arctic Treaty, provided that any Annex may itself make provision for amendments and modifications to become effective on an accelerated basis.

4. Annexes and any amendments and modifications thereto which have become effective in accordance with paragraphs 2 and 3 above shall, unless an Annex itself provides otherwise in respect of the entry into effect of any amendment or modification thereto, become effective for a Contracting Party to the Antarctic Treaty which is not an Antarctic Treaty Consultative Party, or which was not an Antarctic Treaty Consultative Party at the time of the adoption, when notice of approval of that Contracting Party has been received by the Depository.
5. Annexes shall, except to the extent that an Annex provides otherwise, be subject to the procedures for dispute settlement set out in Articles 18 to 20.

Article 10

Antarctic Treaty Consultative Meetings

1. Antarctic Treaty Consultative Meetings shall, drawing upon the best scientific and technical advice available:
  - (a) define, in accordance with the provisions of this Protocol, the general policy for the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems; and
  - (b) adopt measures under Article IX of the Antarctic Treaty for the implementation of this Protocol.
2. Antarctic Treaty Consultative Meetings shall review the work of the Committee and shall draw fully upon its advice and recommen-

i zaleceń przy wykonywaniu zadań wymienionych w ustępie 1, jak również z rad Naukowego Komitetu Badań Antarktycznych.

Artykuł 11

Komitet Ochrony Środowiska

1. Tworzy się niniejszym Komitet Ochrony Środowiska.
2. Każda Strona ma prawo być członkiem Komitetu i wyznaczyć swego przedstawiciela, któremu mogą towarzyszyć eksperci i doradcy.
3. Status obserwatora w Komitecie jest otwarty dla każdej Umawiającej się Strony Układu Antarktycznego, która nie jest Stroną niniejszego Protokołu.
4. Komitet zaprosi Przewodniczącego Naukowego Komitetu Badań Antarktycznych oraz Przewodniczącego Komitetu Naukowego do Spraw Ochrony Żywych Zasobów Morskich Antarktyki do udziału w charakterze obserwatorów podczas jego sesji. Komitet może również, za zgodą Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, zaprosić do udziału w charakterze obserwatorów podczas jego sesji także inne odpowiednie naukowe, techniczne i związane z ochroną środowiska organizacje, które mogą wnieść wkład do jego prac.
5. Komitet przedstawia Spotkaniu Konsultatywnemu Układu Antarktycznego sprawozdanie z każdej sesji. Sprawozdanie powinno obejmować wszystkie zagadnienia rozpatrywane na sesji i odzwierciedlać wyrażone opinie. Sprawozdanie przesyła się Stronom i obserwatorom uczestniczącym w sesji, a następnie udostępnia publicznie.

dations in carrying out the tasks referred to in paragraph 1 above, as well as upon the advice of the Scientific Committee on Antarctic Research.

Article 11

Committee for Environmental Protection

1. There is hereby established the Committee for Environmental Protection.
2. Each Party shall be entitled to be a member of the Committee and to appoint a representative who may be accompanied by experts and advisers.
3. Observer status in the Committee shall be open to any Contracting Party to the Antarctic Treaty which is not a Party to this Protocol.
4. The Committee shall invite the President of the Scientific Committee on Antarctic Research and the Chairman of the Scientific Committee for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources to participate as observers at its sessions. The Committee may also, with the approval of the Antarctic Treaty Consultative Meeting, invite such other relevant scientific, environmental and technical organisations which can contribute to its work to participate as observers at its sessions.
5. The Committee shall present a report on each of its sessions to the Antarctic Treaty Consultative Meeting. The report shall cover all matters considered at the session and shall reflect the views expressed. The report shall be circulated to the Parties and to observers attending the session, and shall thereupon be made publicly available.

6. Komitet przyjmuje reguły procedury, które podlegają zatwierdzeniu przez Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego.

Artykuł 12

Funkcje Komitetu

1. Funkcje Komitetu polegają na udzielaniu rad i formułowaniu zaleceń dla Układających się Stron w związku z wykonywaniem niniejszego Protokołu, włącznie z funkcjonowaniem Załączników w celu ich rozpatrzenia na Spotkaniach Konsultatywnych Układu Antarktycznego; Komitet sprawuje także inne funkcje, jakie mogą być zlecone przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego. W szczególności Komitet udziela rad w odniesieniu do:
- (a) skuteczności środków podjętych na podstawie niniejszego Protokołu;
  - (b) konieczności aktualizacji, wzmocnienia lub polepszenia w inny sposób tych środków;
  - (c) konieczności przyjęcia dodatkowych środków włącznie z dodatkowymi załącznikami, o ile to właściwe;
  - (d) zastosowania i wykonywania procedur oceny oddziaływania na środowisko, określonych w artykule 8 oraz w Załączniku I;
  - (e) środków minimalizujących lub łagodzących skutki działań wobec środowiska na obszarze Układu Antarktycznego;
  - (f) procedur w sytuacjach wymagających pilnego działania, włącznie z interwencją w sytuacjach zagrożeń dla środowiska;
  - (g) działania i dalszego rozwoju systemu Obszarów Chronionych Antarktyki;
  - (h) procedur inspekcyjnych, włącznie z forma-

6. The Committee shall adopt its rules of procedure which shall be subject to approval by the Antarctic Treaty Consultative Meeting.

Article 12

Functions of the Committee

1. The functions of the Committee shall be to provide advice and formulate recommendations to the Parties in connection with the implementation of this Protocol, including the operation of its Annexes, for consideration at Antarctic Treaty Consultative Meetings, and to perform such other functions as may be referred to it by the Antarctic Treaty Consultative Meetings. In particular, it shall provide advice on:
- (a) the effectiveness of measures taken pursuant to this Protocol;
  - (b) the need to update, strengthen or otherwise improve such measures;
  - (c) the need for additional measures, including the need for additional Annexes, where appropriate;
  - (d) the application and implementation of the environmental impact assessment procedures set out in Article 8 and Annex I;
  - (e) means of minimising or mitigating environmental impacts of activities in the Antarctic Treaty area;
  - (f) procedures for situations requiring urgent action, including response action in environmental emergencies;
  - (g) the operation and further elaboration of the Antarctic Protected Area system;
  - (h) inspection procedures, including formats

tami sprawozdań i wykazami kontrolnymi dla prowadzenia inspekcji;

- (i) zbierania, archiwizacji, wymiany i oceny informacji dotyczących ochrony środowiska;
  - (j) stanu środowiska Antarktyki; oraz
  - (k) konieczności badań naukowych, włącznie z monitorowaniem środowiska, związanych z wykonywaniem niniejszego Protokołu.
2. Wykonując swoje funkcje, Komitet, o ile to właściwe, konsultuje się z Naukowym Komitetem Badań Antarktycznych, Komitetem Naukowym do Spraw Ochrony Żywych Zasobów Morskich Antarktyki oraz innymi odpowiednimi naukowymi, technicznymi i związanymi z ochroną środowiska organizacjami.

Artykuł 13

Przestrzeganie niniejszego Protokołu

1. Każda Strona podejmuje właściwe środki w granicach swojej kompetencji, włącznie z przyjęciem ustaw i przepisów, działaniami administracyjnymi i środkami przymusu, dla zapewnienia przestrzegania niniejszego Protokołu.
2. Każda Strona dokonuje właściwych wysiłków, zgodnych z Kartą Narodów Zjednoczonych, w tym celu, aby nikt nie podejmował działalności sprzecznej z niniejszym Protokołem.
3. Każda Strona notyfikuje wszystkim innym Stronom środki, jakie podejmie zgodnie z ustępami 1 i 2.
4. Każda Strona zwraca uwagę wszystkim innym Stronom na jakąkolwiek działalność, która według jej opinii narusza wykonywanie celów i zasad niniejszego Protokołu.

for inspection reports and checklists for the conduct of inspections;

- (i) the collection, archiving, exchange and evaluation of information related to environmental protection;
  - (j) the state of the Antarctic environment; and
  - (k) the need for scientific research, including environmental monitoring, related to the implementation of this Protocol.
2. In carrying out its functions, the Committee shall, as appropriate, consult with the Scientific Committee on Antarctic Research, the Scientific Committee for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources and other relevant scientific, environmental and technical organizations.

Article 13

Compliance with this Protocol

1. Each Party shall take appropriate measures within its competence, including the adoption of laws and regulations, administrative actions and enforcement measures, to ensure compliance with this Protocol.
2. Each Party shall exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in any activity contrary to this Protocol.
3. Each Party shall notify all other Parties of the measures it takes pursuant to paragraphs 1 and 2 above.
4. Each Party shall draw the attention of all other Parties to any activity which in its opinion affects the implementation of the objectives and principles of this Protocol.

5. Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego zwracają uwagę jakiegokolwiek państwa, które nie jest Stroną niniejszego Protokołu, na każdą działalność podjętą przez to państwo, jego agendy, instytucje publiczne, osoby fizyczne lub prawne, statki, samoloty lub inne środki transportu, które naruszają wykonywanie celów i zasad niniejszego Protokołu.

Artykuł 14

Inspekcja

1. W celu wspierania ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, a także zapewnienia przestrzegania niniejszego Protokołu, Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego zorganizują, indywidualnie lub wspólnie, inspekcje obserwatorów zgodnie z artykułem VII Układu Antarktycznego.
2. Obserwatorami są:
  - (a) obserwatorzy wyznaczeni przez jakąkolwiek Stronę Konsultatywną Układu Antarktycznego, będący obywatelami tej Strony; oraz
  - (b) każdy obserwator wyznaczony na Spotkaniach Konsultatywnych Układu Antarktycznego dla przeprowadzania inspekcji zgodnie z procedurami ustalonymi przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego.
3. Strony ściśle współpracują z obserwatorami dokonującymi inspekcji oraz zapewniają, aby podczas inspekcji obserwatorzy mieli dostęp do wszystkich części stacji, instalacji, wyposażenia, statków i samolotów udostępnionych do inspekcji zgodnie z artykułem VII ustęp 3 Układu Antarktycznego, jak również do wszystkich znajdujących się w nich dokumentów, które są wymagane zgodnie z niniejszym Protokołem.

5. The Antarctic Treaty Consultative Meetings shall draw the attention of any State which is not a Party to this Protocol to any activity undertaken by that State, its agencies, instrumentalities, natural or juridical persons, ships, aircraft or other means of transport which affects the implementation of the objectives and principles of this Protocol.

Article 14

Inspection

1. In order to promote the protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems, and to ensure compliance with this Protocol, the Antarctic Treaty Consultative Parties shall arrange, individually or collectively, for inspections by observers to be made in accordance with Article VII of the Antarctic Treaty.
2. Observers are:
  - (a) observers designated by any Antarctic Treaty Consultative Party who shall be nationals of that Party; and
  - (b) any observers designated at Antarctic Treaty Consultative Meetings to carry out inspections under procedures to be established by an Antarctic Treaty Consultative Meeting.
3. Parties shall co-operate fully with observers undertaking inspections, and shall ensure that during inspections, observers are given access to all parts of stations, installations, equipment, ships and aircraft open to inspection under Article VII (3) of the Antarctic Treaty, as well as to all records maintained thereon which are called for pursuant to this Protocol.

4. Sprawozdania z inspekcji wysyła się do Stron, których stacje, instalacje, wyposażenie, statki lub samoloty były przedmiotem sprawozdania. Po stworzeniu tym Stronom możliwości przekazania uwag, sprawozdania wraz z uwagami doręcza się wszystkim Stronom oraz Komitetowi i rozpatruje się je na najbliższym Spotkaniu Konsultatywnym Układu Antarktycznego, a następnie udostępnia się publicznie.

Artykuł 15

Postępowanie w sytuacjach zagrożeń dla środowiska

1. W celu reagowania na zagrożenia dla środowiska na obszarze Układu Antarktycznego każda Strona wyraża zgodę na:
  - (a) zastosowanie środków szybkich i skutecznych wobec takich zagrożeń, które mogą wyniknąć podczas wykonywania programów badań naukowych, turystyki i innych rządowych lub pozarządowych działań na obszarze Układu Antarktycznego, w odniesieniu do których uprzednie zawiadomienie jest wymagane na podstawie artykułu VII ustęp 5 Układu Antarktycznego, włącznie z towarzyszącymi logistycznymi działaniami pomocniczymi; oraz
  - (b) stworzenie planów ewentualnościowych w celu reagowania na wypadki mające szkodliwy wpływ na środowisko Antarktyki lub zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy.
2. W tym celu Strony będą:
  - (a) współpracować przy formułowaniu i wykonywaniu takich planów ewentualnościowych; oraz
  - (b) ustalać procedury natychmiastowego zawiadomienia oraz wspólnych działań w sytuacji zagrożeń dla środowiska.

4. Reports of inspections shall be sent to the Parties whose stations, installations, equipment, ships or aircraft are covered by the reports. After those Parties have been given the opportunity to comment, the reports and any comments thereon shall be circulated to all the Parties and to the Committee, considered at the next Antarctic Treaty Consultative Meeting, and thereafter made publicly available.

Article 15

Emergency response action

1. In order to respond to environmental emergencies in the Antarctic Treaty area, each Party agrees to:
  - (a) provide for prompt and effective response action to such emergencies which might arise in the performance of scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII (5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities; and
  - (b) establish contingency plans for response to incidents with potential adverse effects on the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems.
2. To this end, the Parties shall:
  - (a) co-operate in the formulation and implementation of such contingency plans; and
  - (b) establish procedures for immediate notification of, and co-operative response to, environmental emergencies.

3. Przy wykonywaniu postanowień niniejszego artykułu Strony korzystają z rad odpowiednich organizacji międzynarodowych.

Artykuł 16

Odpowiedzialność

Zgodnie z celami niniejszego Protokołu dotyczącymi wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, Strony zobowiązują się opracować reguły i procedury dotyczące odpowiedzialności za szkody wynikające z działalności mającej miejsce na obszarze Układu Antarktycznego i obszarach objętych niniejszym Protokołem. Te reguły i procedury zostaną włączone do jednego lub więcej załączników, które będą przyjęte zgodnie z artykułem 9 ustęp 2.

Artykuł 17

Roczne sprawozdanie Stron

1. Każda Strona sporządzi sprawozdanie roczne z działań podjętych przez nią w celu wykonania niniejszego Protokołu. Sprawozdanie to powinno zawierać zawiadomienia dokonane zgodnie z artykułem 13 ustęp 3, plany ewentualnościowe sporządzone zgodnie z artykułem 15, jak również wszelkie inne zawiadomienia i informacje wymagane przez niniejszy Protokół, które nie są wskazane przez żadne inne postanowienie dotyczące przekazywania i wymiany informacji.
2. Sprawozdania sporządzone zgodnie z ustępem 1 przekazuje się wszystkim Stronom i Komitetowi, rozpatruje się w trakcie najbliższego Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego oraz udostępnia publicznie.

3. In the implementation of this Article, the Parties shall draw upon the advice of the appropriate international organisations.

Article 16

Liability

Consistent with the objectives of this Protocol for the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems, the Parties undertake to elaborate rules and procedures relating to liability for damage arising from activities taking place in the Antarctic Treaty area and covered by this Protocol. Those rules and procedures shall be included in one or more Annexes to be adopted in accordance with Article 9 (2).

Article 17

Annual report by Parties

1. Each Party shall report annually on the steps taken to implement this Protocol. Such reports shall include notifications made in accordance with Article 13 (3), contingency plans established in accordance with Article 15 and any other notifications and information called for pursuant to this Protocol for which there is no other provision concerning the circulation and exchange of information.
2. Reports made in accordance with paragraph 1 above shall be circulated to all Parties and to the Committee, considered at the next Antarctic Treaty Consultative Meeting, and made publicly available.

Artykuł 18

Rozstrzygnięcie sporów

W przypadku sporu co do interpretacji lub stosowania niniejszego Protokołu strony sporu, na żądanie jednej z nich, będą się wzajemnie konsultować tak szybko, jak to możliwe w celu rozwiązania sporu w drodze rokowań, badań, pośrednictwa, koncyliacji, arbitrażu, postępowania sądowego lub w inny pokojowy sposób, na który strony sporu wyrażą zgodę.

Artykuł 19

Wybór procedury rozstrzygnięcia sporów

1. W czasie podpisania, ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia niniejszego Protokołu lub przystąpienia do niego, albo też później w dowolnym czasie, każda Strona może wybrać, w drodze pisemnej deklaracji, jeden lub oba środki rozstrzygnięcia sporów dotyczących interpretacji lub stosowania artykułów 7, 8 i 15 oraz postanowień każdego załącznika, chyba że dany załącznik przewiduje co innego, a także artykułu 13, o ile odnosi się on do wspomnianych artykułów i postanowień:
  - (a) Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości;
  - (b) Trybunał Arbitrażowy.
2. Deklaracja złożona zgodnie z ustępem 1 nie będzie naruszać stosowania artykułu 18 i artykułu 20 ustęp 2.
3. Uważa się, że Strona, która nie złożyła deklaracji zgodnie z ustępem 1 lub w odniesieniu do której taka deklaracja utraciła moc, akceptuje właściwość Trybunału Arbitrażowego.

Article 18

Dispute settlement

If a dispute arises concerning the interpretation or application of this Protocol, the parties to the dispute shall, at the request of any one of them, consult among themselves as soon as possible with a view to having the dispute resolved by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement or other peaceful means to which the parties to the dispute agree.

Article 19

Choice of dispute settlement procedure

1. Each Party, when signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol, or at any time thereafter, may choose, by written declaration, one or both of the following means for the settlement of disputes concerning the interpretation or application of Articles 7, 8 and 15 and, except to the extent that an Annex provides otherwise, the provisions of any Annex and, insofar as it relates to these Articles and provisions, Article 13:
  - (a) the International Court of Justice;
  - (b) the Arbitral Tribunal.
2. A declaration made under paragraph 1 above shall not affect the operation of Article 18 and Article 20 (2).
3. A Party which has not made a declaration under paragraph 1 above or in respect of which a declaration is no longer in force shall be deemed to have accepted the competence of the Arbitral Tribunal.

4. Jeżeli strony sporu zaakceptowały ten sam środek rozstrzygania sporów, spór może być poddany tylko tej procedurze, chyba że strony uzgodnią inaczej.
  5. Jeżeli strony sporu nie zaakceptowały tego samego środka rozstrzygania sporów lub jeżeli obie strony zaakceptowały oba środki, spór może być przedłożony jedynie Trybunałowi Arbitrażowemu, chyba że strony uzgodnią inaczej.
  6. Deklaracja złożona zgodnie z ustępem 1 pozostaje w mocy do czasu jej wygaśnięcia w myśl jej postanowień lub po upływie trzech miesięcy od momentu złożenia depozytariuszowi pisemnego zawiadomienia o jej odwołaniu.
  7. Nowa deklaracja, zawiadomienie o odwołaniu lub wygaśnięcie mocy deklaracji nie naruszają w żadnej mierze toczących się postępowań przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości lub Trybunałem Arbitrażowym, chyba że strony sporu uzgodnią inaczej.
  8. Deklaracje i zawiadomienia przewidziane w niniejszym artykule składane będą depozytariuszowi, który prześle ich kopie wszystkim Stronom.
4. If the parties to a dispute have accepted the same means for the settlement of a dispute, the dispute may be submitted only to that procedure, unless the parties otherwise agree.
  5. If the parties to a dispute have not accepted the same means for the settlement of a dispute, or if they have both accepted both means, the dispute may be submitted only to the Arbitral Tribunal, unless the parties otherwise agree.
  6. A declaration made under paragraph 1 above shall remain in force until it expires in accordance with its terms or until three months after written notice of revocation has been deposited with the Depository.
  7. A new declaration, a notice of revocation or the expiry of a declaration shall not in any way affect proceedings pending before the International Court of Justice or the Arbitral Tribunal, unless the parties to the dispute otherwise agree.
  8. Declarations and notices referred to in this Article shall be deposited with the Depository who shall transmit copies thereof to all Parties.

Artykuł 20

Procedura rozstrzygania sporów

1. Jeżeli strony sporu dotyczącego interpretacji lub stosowania artykułów 7, 8 lub 15 lub postanowień każdego Załącznika, o ile dany Załącznik nie przewiduje inaczej, a także artykułu 13, o ile odnosi się on do wspomnianych artykułów i postanowień, nie uzgodniły środków dla jego rozstrzygnięcia w ciągu 12 miesięcy od żądania konsultacji

Article 20

Dispute settlement procedure

1. If the parties to a dispute concerning the interpretation or application of Articles 7, 8 or 15 or, except to the extent that an Annex provides otherwise, the provisions of any Annex or, insofar as it relates to these Articles and provisions, Article 13, have not agreed on a means for resolving it within 12 months of the request for

w myśl artykułu 18, spór zostanie, na żądanie jednej ze stron sporu, przekazany do rozstrzygnięcia zgodnie z procedurą ustaloną w artykule 19 ustępy 4 i 5.

2. Trybunał Arbitrażowy nie będzie właściwy do decydowania lub orzekania w odniesieniu do jakiegokolwiek sprawy wchodzącej w zakres artykułu IV Układu Antarktycznego. Ponadto żadne postanowienie niniejszego Protokołu nie może być interpretowane w sposób przyznający właściwość lub jurysdykcję Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości lub innemu trybunałowi, ustanowionemu dla rozstrzygania sporów między Stronami, do decydowania lub orzekania w odniesieniu do spraw wchodzących w zakres artykułu IV Układu Antarktycznego.

Artykuł 21

Podpisanie

Niniejszy Protokół będzie otwarty do podpisu w Madrycie dnia 4 października 1991 r., a następnie w Waszyngtonie do dnia 3 października 1992 r. dla wszystkich państw, które są Stronami Układu Antarktycznego.

Artykuł 22

Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie

1. Niniejszy Protokół podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez państwa, które go podpisały.
2. Po 3 października 1992 r. niniejszy Protokół będzie otwarty do przystąpienia dla każdego państwa, które jest Stroną Układu Antarktycznego.

consultation pursuant to Article 18, the dispute shall be referred, at the request of any party to the dispute, for settlement in accordance with the procedure determined by Article 19 (4) and (5).

2. The Arbitral Tribunal shall not be competent to decide or rule upon any matter within the scope of Article IV of the Antarctic Treaty. In addition, nothing in this Protocol shall be interpreted as conferring competence or jurisdiction on the International Court of Justice or any other tribunal established for the purpose of settling disputes between Parties to decide or otherwise rule upon any matter within the scope of Article IV of the Antarctic Treaty.

Article 21

Signature

This Protocol shall be open for signature at Madrid on the 4th of October 1991 and thereafter at Washington until the 3rd of October 1992 by any State which is a Contracting Party to the Antarctic Treaty.

Article 22

Ratification, acceptance, approval or accession

1. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval by signatory States.
2. After the 3rd of October 1992 this Protocol shall be open for accession by any State which is a Contracting Party to the Antarctic Treaty.

3. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia składa się Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, wyznaczonemu niniejszym na depozytariusza.
4. Po wejściu w życie niniejszego Protokołu Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego nie będą podejmowały działań odnośnie zawiadomienia dotyczącego prawa Umawiającej się Strony Układu Antarktycznego do wyznaczenia przedstawicieli w celu uczestniczenia w Spotkaniach Konsultatywnych Układu Antarktycznego zgodnie z artykułem IX ustęp 2 Układu Antarktycznego do czasu, aż ta Umawiająca się Strona uprzednio ratyfikuje, przyjmie lub zatwierdzi ten Protokół albo do niego przystąpi.

Artykuł 23

Wejście w życie

1. Niniejszy Protokół wejdzie w życie w trzydziestym dniu od daty złożenia dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia przez wszystkie państwa będące Stronami Konsultatywnymi Układu Antarktycznego w dniu przyjęcia tego Protokołu.
2. Dla każdej Umawiającej się Strony Układu Antarktycznego, która po wejściu w życie niniejszego Protokołu złoży dokument ratyfikacyjny, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, Protokół ten wejdzie w życie w trzydziestym dniu od daty złożenia takiego dokumentu.

Artykuł 24

Zastrzeżenia

Nie jest dopuszczalne żadne zastrzeżenie do niniejszego Protokołu.

3. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Government of the United States of America, hereby designated as the Depository.
4. After the date on which this Protocol has entered into force, the Antarctic Treaty Consultative Parties shall not act upon a notification regarding the entitlement of a Contracting Party to the Antarctic Treaty to appoint representatives to participate in Antarctic Treaty Consultative Meetings in accordance with Article IX (2) of the Antarctic Treaty unless that Contracting Party has first ratified, accepted, approved or acceded to this Protocol.

Article 23

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of instruments of ratification, acceptance, approval or accession by all States which are Antarctic Treaty Consultative Parties at the date on which this Protocol is adopted.
2. For each Contracting Party to the Antarctic Treaty which, subsequent to the date of entry into force of this Protocol, deposits an instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day following such deposit.

Article 24

Reservations

Reservations to this Protocol shall not be permitted.

Artykuł 25

Zmiana lub poprawka

1. Bez naruszania postanowień artykułu 9 niniejszy Protokół może być zmieniony lub poprawiony w każdym czasie zgodnie z procedurami ustalonymi w artykule XII ustęp 1 punkty (a) i (b) Układu Antarktycznego.
2. Jeżeli po upływie 50 lat od dnia wejścia w życie niniejszego Protokołu którakolwiek Strona Konsultatywna Układu Antarktycznego zażąda, przez zawiadomienie skierowane do depozytariusza, zwołania konferencji w celu omówienia funkcjonowania Protokołu, konferencję taką zwołuje się tak szybko, jak to możliwe.
3. Zmiana lub poprawka zaproponowane na Konferencji Przeglądowej zwołanej zgodnie z ustępem 2, przyjęte będą przez większość Stron, włączając 3/4 państw, które są Stronami Konsultatywnymi Układu Antarktycznego w czasie przyjęcia niniejszego Protokołu.
4. Zmiana lub poprawka przyjęte zgodnie z ustępem 3 wejdą w życie po ratyfikacji, przyjęciu, zatwierdzeniu lub przystąpieniu do nich przez 3/4 Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego, włączając ratyfikację, przyjęcie, zatwierdzenie lub przystąpienie wszystkich państw, które są Stronami Konsultatywnymi Układu Antarktycznego w czasie przyjęcia niniejszego Protokołu.
5. (a) Jeśli chodzi o artykuł 7, zakaz podejmowania działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki zawarty w tym artykule będzie obowiązywał do czasu przyjęcia wiążącego reżimu prawnego dotyczącego działalności w odniesieniu do zasobów mineralnych Antarktyki, zawierającego uzgodnione środki określające, czy i na jakich warunkach

Article 25

Modification or amendment

1. Without prejudice to the provisions of Article 9, this Protocol may be modified or amended at any time in accordance with the procedures set forth in Article XII (1) (a) and (b) of the Antarctic Treaty.
2. If, after the expiration of 50 years from the date of entry into force of this Protocol, any of the Antarctic Treaty Consultative Parties so requests by a communication addressed to the Depository, a conference shall be held as soon as practicable to review the operation of this Protocol.
3. A modification or amendment proposed at any Review Conference called pursuant to paragraph 2 above shall be adopted by a majority of the Parties, including 3/4 of the States which are Antarctic Treaty Consultative Parties at the time of adoption of this Protocol.
4. A modification or amendment adopted pursuant to paragraph 3 above shall enter into force upon ratification, acceptance, approval or accession by 3/4 of the Antarctic Treaty Consultative Parties, including ratification, acceptance, approval or accession by all States which are Antarctic Treaty Consultative Parties at the time of adoption of this Protocol.
5. (a) With respect to Article 7, the prohibition on Antarctic mineral resource activities contained therein shall continue unless there is in force a binding legal regime on Antarctic mineral resource activities that includes an agreed means for determining whether, and, if so, under which conditions, any such activities would be

jakakolwiek taka działalność jest dopuszczalna. Reżim ten powinien w pełni chronić interesy wszystkich państw wymienionych w artykule IV Układu Antarktycznego i stosować zasady tam zawarte. Dlatego też, jeżeli zostanie zaproponowana zmiana lub poprawka artykułu 7 na Konferencji Przeglądowej wymienionej w ustępie 2, taka zmiana lub poprawka powinny zawierać taki wiążący reżim prawny.

- (b) Jeżeli żadna taka zmiana lub poprawka nie wejdą w życie w ciągu 3 lat od daty ich przyjęcia, każda Strona może w dowolnym czasie po tej dacie notyfikować depozytariuszowi swoje wycofanie się z niniejszego Protokołu, przy czym takie wycofanie nabierze mocy po upływie 2 lat od otrzymania zawiadomienia przez depozytariusza.

Artykuł 26

Zawiadomienia dokonywane przez depozytariusza

Depozytariusz notyfikuje wszystkim Umawiającym się Stronom Układu Antarktycznego:

- (a) podpisanie niniejszego Protokołu i złożenie dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- (b) datę wejścia w życie niniejszego Protokołu oraz każdego dodatkowego załącznika do niego;
- (c) datę wejścia w życie każdej poprawki do niniejszego Protokołu lub każdej jego zmiany;
- (d) złożenie deklaracji i zawiadomień zgodnie z artykułem 19; i
- (e) każde zawiadomienie otrzymane zgodnie z artykułem 25 ustęp 5 punkt (b).

acceptable. This regime shall fully safeguard the interests of all States referred to in Article IV of the Antarctic Treaty and apply the principles thereof. Therefore, if a modification or amendment to Article 7 is proposed at a Review Conference referred to in paragraph 2 above, it shall include such a binding legal regime.

- (b) If any such modification or amendment has not entered into force within 3 years of the date of its adoption, any Party may at any time thereafter notify to the Depositary of its withdrawal from this Protocol, and such withdrawal shall take effect 2 years after receipt of the notification by the Depositary.

Article 26

Notifications by the Depositary

The Depositary shall notify all Contracting Parties to the Antarctic Treaty of the following:

- (a) signatures of this Protocol and the deposit of instruments of ratification, acceptance, approval or accession;
- (b) the date of entry into force of this Protocol and any additional Annex thereto;
- (c) the date of entry into force of any amendment or modification to this Protocol;
- (d) the deposit of declarations and notices pursuant to Article 19; and
- (e) any notification received pursuant to Article 25 (5) (b).

Artykuł 27

Tekst autentyczny i rejestracja w systemie Narodów Zjednoczonych

1. Niniejszy Protokół, sporządzony w językach angielskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim, przy czym każdy tekst jest jednako-wo autentyczny, złożono na przechowanie w archiwach Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki, który przekaże należycie uwierzytelnione kopie wszystkim Umawiającym się Stronom Układu Antarktycznego.
2. Niniejszy Protokół zostanie zarejestrowany przez Depozytariusza z zgodnie z artyku-łem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Article 27

Authentic texts and registration with the United Nations

1. This Protocol, done in the English, French, Russian and Spanish languages, each ver-sion being equally authentic, shall be de-positated in the archives of the Government of the United States of America, which shall transmit duly certified copies thereof to all Contracting Parties to the Antarctic Treaty.
2. This Protocol shall be registered by the Depositary pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

ANEKS DO PROTOKOŁU

Arbitraż

Artykuł 1

1. Tworzy się Trybunał Arbitrażowy działający zgodnie z Protokołem, włączając niniejszy Aneks.
2. Sekretarzem, w rozumieniu niniejszego Aneksu, jest Sekretarz Generalny Stałego Trybunału Arbitrażowego.

Artykuł 2

1. Każda Strona jest upoważniona do wyznaczenia nie więcej niż trzech arbitrów, z których co najmniej jednego wyznacza się w ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie Protokołu w stosunku do tej Strony. Każdy arbiter powinien mieć doświadczenie w sprawach Antarktyki, posiadać pogłębioną znajomość prawa międzynarodowego i cieszyć się bardzo wysokim uznaniem za swoją bezstronność, kompetencję i nieskazitelną charakter. Nazwiska osób w ten sposób wyznaczonych stanowią listę arbitrów. Każda Strona powinna w każdym czasie utrzymywać na liście nazwisko co najmniej jednego arbitra.
2. Z zastrzeżeniem postanowień ustępu 3, arbiter wyznaczony przez Stronę pozostaje na liście przez okres pięciu lat i będzie mógł być ponownie wyznaczony przez tę Stronę na kolejne pięcioletnie okresy.
3. Strona, która wyznaczyła arbitra, może wycofać nazwisko tego arbitra z listy. W przypadku śmierci arbitra lub wycofania z listy przez Stronę z jakiegokolwiek powodu nazwiska arbitra wyznaczonego przez nią, Strona, która wyznaczyła danego arbitra, powiadomi o tym niezwłocznie Sekreta-

SCHEDULE TO THE PROTOCOL

Arbitration

Article 1

1. The Arbitral Tribunal shall be constituted and shall function in accordance with the Protocol, including this Schedule.
2. The Secretary referred to in this Schedule is the Secretary General of the Permanent Court of Arbitration.

Article 2

1. Each Party shall be entitled to designate up to three Arbitrators, at least one of whom shall be designated within three months of the entry into force of the Protocol for that Party. Each Arbitrator shall be experienced in Antarctic affairs, have thorough knowledge of international law and enjoy the highest reputation for fairness, competence and integrity. The names of the persons so designated shall constitute the list of Arbitrators. Each Party shall at all times maintain the name of at least one Arbitrator on the list.
2. Subject to paragraph 3 below, an Arbitrator designated by a Party shall remain on the list for a period of five years and shall be eligible for redesignation by that Party for additional five year periods.
3. A Party which designated an Arbitrator may withdraw the name of that Arbitrator from the list. If an Arbitrator dies or if a Party for any reason withdraws from the list the name of an Arbitrator designated by it, the Party which designated the Arbitrator in question shall notify the Secretary promptly. An Ar-

rza. Arbitr, którego nazwisko zostało wycofane z listy, kontynuuje swą działalność w jakimkolwiek Trybunale Arbitrażowym, do którego został wyznaczony, aż do czasu zakończenia postępowania przed tym Trybunałem Arbitrażowym.

4. Sekretarz zapewni stałą aktualizację listy arbitrów wyznaczonych zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 3

1. Trybunał Arbitrażowy składa się z trzech arbitrów, którzy są wyznaczani w następujący sposób:
  - (a) Strona sporu rozpoczynająca postępowanie wyznacza z listy wymienionej w artykule 2 jednego arbitra, który może być jej obywatelem. Nominacja ta będzie zamieszczona w zawiadomieniu, o którym mowa w artykule 4.
  - (b) W ciągu 40 dni od otrzymania tej notyfikacji inna strona sporu wyznaczy z listy wymienionej w artykule 2 drugiego arbitra, który może być jej obywatelem.
  - (c) W ciągu 60 dni od wyznaczenia drugiego arbitra strony sporu wyznaczą z listy wymienionej w artykule 2, za porozumieniem, trzeciego arbitra.

Trzeci arbiter nie może być ani obywatelem strony sporu, ani osobą wyznaczoną z listy wymienionej w artykule 2 przez stronę sporu, ani też posiadać tego samego obywatelstwa, co którykolwiek z dwóch pierwszych arbitrów. Trzeci arbiter przewodniczy Trybunałowi Arbitrażowemu.

- (d) Jeżeli drugi arbiter nie został wyznaczony w ustanowionym terminie lub jeżeli strony sporu nie osiągnęły porozumienia w przewidzianym okresie co do powołania

bitrator whose name is withdrawn from the list shall continue to serve on any Arbitral Tribunal to which that Arbitrator has been appointed until the completion of proceedings before the Arbitral Tribunal.

4. The Secretary shall ensure that an up-to-date list is maintained of the Arbitrators designated pursuant to this Article.

Article 3

1. The Arbitral Tribunal shall be composed of three Arbitrators who shall be appointed as follows:
  - (a) The party to the dispute commencing the proceedings shall appoint one Arbitrator, who may be its national, from the list referred to in Article 2. This appointment shall be included in the notification referred to in Article 4.
  - (b) Within 40 days of the receipt of that notification, the other party to the dispute shall appoint the second Arbitrator, who may be its national, from the list referred to in Article 2.
  - (c) Within 60 days of the appointment of the second Arbitrator, the parties to the dispute shall appoint by agreement the third Arbitrator from the list referred to in Article 2.

The third Arbitrator shall not be either a national of a party to the dispute, or a person designated for the list referred to in Article 2 by a party to the dispute, or of the same nationality as either of the first two Arbitrators. The third Arbitrator shall be the Chairperson of the Arbitral Tribunal.

- (d) If the second Arbitrator has not been appointed within the prescribed period, or if the parties to the dispute have not reached agreement within the prescribed

trzeciego arbitra, arbiter lub arbitrzy będą wyznaczeni z listy wymienionej w artykule 2 i w oparciu o zasady ujęte w punktach (b) i (c), na wniosek którejkolwiek strony sporu, w ciągu 30 dni od dnia otrzymania takiego wniosku przez Prezesa Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. Podczas wykonywania funkcji przyznanych mu w niniejszym punkcie Prezes Trybunału konsultuje się ze stronami sporu.

- (e) Jeżeli Prezes Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości nie jest w stanie wykonywać funkcji przyznanych mu w punkcie (d) lub jest obywatelem jednej ze stron sporu, funkcje te będą wykonywane przez Wiceprezesa Trybunału; jeżeli jednak Wiceprezes nie jest w stanie wykonywać funkcji lub jeżeli jest obywatelem jednej ze stron sporu, funkcje powyższe będą wykonywane przez następnego członka Trybunału z najdłuższym stażem, będącego w dyspozycji i niebędącego obywatelem jednej ze stron sporu.
2. Każde zwolnione stanowisko będzie uzupełnione w trybie przewidzianym dla początkowego wyznaczenia arbitra.
3. W jakimkolwiek sporze dotyczącym więcej niż dwóch Stron, Strony, które mają ten sam interes, wyznaczą w drodze porozumienia wspólnego arbitra w terminie określonym w ustępie 1 punkt (b).

period on the appointment of the third Arbitrator, the Arbitrator or Arbitrators shall be appointed, at the request of any party to the dispute and within 30 days of the receipt of such request, by the President of the International Court of Justice from the list referred to in Article 2 and subject to the conditions prescribed in subparagraphs (b) and (c) above. In performing the functions accorded him or her in this subparagraph, the President of the Court shall consult the parties to the dispute.

- (e) If the President of the International Court of Justice is unable to perform the functions accorded him or her in subparagraph (d) above or is a national of a party to the dispute, the functions shall be performed by the Vice-President of the Court, except that if the Vice-President is unable to perform the functions or is a national of a party to the dispute the functions shall be performed by the next most senior member of the Court who is available and is not a national of a party to the dispute.
2. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.
3. In any dispute involving more than two Parties, those Parties having the same interest shall appoint one Arbitrator by agreement within the period specified in paragraph 1 (b) above.

Artykuł 4

Strona sporu, wszczynając postępowanie, powiadomi w formie pisemnej o powyższym drugą stronę lub inne strony sporu, jak również Sekretarza. Powyższe zawiadomienie powinno zawierać określenie roszczenia i podstawy, na której jest ono oparte. Zawiadomienie zostanie przekazane przez Sekretarza wszystkim innym Stronom.

Artykuł 5

1. O ile strony sporu nie uzgodnią inaczej, arbitraż ma miejsce w Hadze, gdzie znajdują się archiwa Trybunału Arbitrażowego. Trybunał Arbitrażowy przyjmie własne zasady postępowania. Takie zasady powinny zapewnić, aby każda strona sporu miała pełną możliwość bycia wysłuchaną oraz przedstawienia swojej sprawy; należy również zapewnić, aby postępowanie prowadzone było sprawnie.
2. Trybunał Arbitrażowy może zapoznać się z roszczeniem wzajemnym, powstałym podczas postępowania, oraz wydać orzeczenie odnośnie do tego roszczenia.

Artykuł 6

1. O ile Trybunał Arbitrażowy uzna *prima facie*, że ma jurysdykcję na podstawie Protokołu, może on:
  - (a) na życzenie każdej strony sporu wskazać takie środki tymczasowe, jakie uważa za niezbędne, w celu zapewnienia poszanowania praw stron sporu;
  - (b) polecić zastosowanie wszelkich środków tymczasowych, jakie uważa za właściwe w danych okolicznościach, w celu zapobieżenia poważnej szkodzie w odniesieniu do środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów.

Article 4

The party to the dispute commencing proceedings shall so notify the other party or parties to the dispute and the Secretary in writing. Such notification shall include a statement of the claim and the grounds on which it is based. The notification shall be transmitted by the Secretary to all Parties.

Article 5

1. Unless the parties to the dispute agree otherwise, arbitration shall take place at The Hague, where the records of the Arbitral Tribunal shall be kept. The Arbitral Tribunal shall adopt its own rules of procedure. Such rules shall ensure that each party to the dispute has a full opportunity to be heard and to present its case and shall also ensure that the proceedings are conducted expeditiously.
2. The Arbitral Tribunal may hear and decide counterclaims arising out of the dispute.

Article 6

1. The Arbitral Tribunal, where it considers that *prima facie* it has jurisdiction under the Protocol, may:
  - (a) at the request of any party to a dispute, indicate such provisional measures as it considers necessary to preserve the respective rights of the parties to the dispute;
  - (b) prescribe any provisional measures which it considers appropriate under the circumstances to prevent serious harm to the Antarctic environment or dependent or associated ecosystems.

2. Strony sporu zastosują niezwłocznie wszelkie środki tymczasowe przewidziane w ustępie 1 punkt (b), w oczekiwaniu na orzeczenie w myśl artykułu 10.
3. Niezależnie od terminu ustalonego w artykule 20 Protokołu, strona sporu może zgodnie z artykułem 4 w każdym czasie, w drodze zawiadomienia skierowanego do innej strony lub innych stron sporu oraz do Sekretarza, zażądać, aby Trybunał Arbitrażowy ukonstytuował się pilnie w celu wskazania lub zalecenia pilnych środków tymczasowych zgodnie z artykułem 3, z tym że w każdym przypadku terminy określone w artykule 3 ustęp 1 punkty (b), (c) i (d) zostaną skrócone do 14 dni. Trybunał Arbitrażowy orzeknie co do żądania dotyczącego pilnych środków tymczasowych w ciągu dwóch miesięcy od wyznaczenia swego przewodniczącego.
4. Po podjęciu decyzji przez Trybunał Arbitrażowy co do żądania dotyczącego pilnych środków tymczasowych podjętych zgodnie z ustępem 3, procedura rozstrzygnięcia sporu przebiegać będzie zgodnie z artykułami 18, 19 i 20 Protokołu.

Artykuł 7

Każda Strona, uważająca, że ma interes prawny, ogólny lub indywidualny, który może być istotnie naruszony orzeczeniem Trybunału Arbitrażowego, może interweniować w trakcie postępowania, o ile Trybunał Arbitrażowy nie postanowi inaczej.

Artykuł 8

Strony sporu ułatwiają pracę Trybunału Arbitrażowego i w szczególności, zgodnie z ich prawem

2. The parties to the dispute shall comply promptly with any provisional measures prescribed under paragraph 1 (b) above pending an award under Article 10.
3. Notwithstanding the time period in Article 20 of the Protocol, a party to a dispute may at any time, by notification to the other party or parties to the dispute and to the Secretary in accordance with Article 4, request that the Arbitral Tribunal be constituted as a matter of exceptional urgency to indicate or prescribe emergency provisional measures in accordance with this Article. In such case, the Arbitral Tribunal shall be constituted as soon as possible in accordance with Article 3, except that the time periods in Article 3 (1) (b), (c) and (d) shall be reduced to 14 days in each case. The Arbitral Tribunal shall decide upon the request for emergency provisional measures within two months of the appointment of its Chairperson.
4. Following a decision by the Arbitral Tribunal upon a request for emergency provisional measures in accordance with paragraph 3 above, settlement of the dispute shall proceed in accordance with Articles 18, 19 and 20 of the Protocol.

Article 7

Any Party which believes it has a legal interest, whether general or individual, which may be substantially affected by the award of an Arbitral Tribunal, may, unless the Arbitral Tribunal decides otherwise, intervene in the proceedings.

Article 8

The parties to the dispute shall facilitate the work of the Arbitral Tribunal and, in particu-

oraz używając wszelkich środków znajdujących się w ich dyspozycji, dostarczają Trybunałowi wszelkich odpowiednich dokumentów i informacji, a także umożliwiają mu, gdy to będzie niezbędne, powoływanie świadków lub ekspertów oraz uzyskiwanie ich zeznań.

Artykuł 9

Jeżeli jedna ze stron sporu nie stawi się przed Trybunałem Arbitrażowym lub zaniecha obrony swej sprawy, każda inna strona sporu może zwrócić się do Trybunału Arbitrażowego o kontynuowanie postępowania i wydanie orzeczenia.

Artykuł 10

1. Trybunał Arbitrażowy rozstrzyga przedłożone mu spory na podstawie postanowień Protokołu i innych odpowiednich norm i zasad prawa międzynarodowego, które nie są sprzeczne z tymi postanowieniami.
2. Trybunał Arbitrażowy może orzekać *ex aequo et bono* w sporach mu przedłożonych, o ile strony sporu wyrażą na to zgodę.

Artykuł 11

1. Przed wydaniem orzeczenia Trybunał Arbitrażowy upewni się, że jest kompetentny w odniesieniu do sporu oraz że roszczenie lub roszczenie wzajemne jest należycie uzasadnione od strony faktycznej i prawnej.
2. Do orzeczenia dołącza się uzasadnienie wskazujące na powody decyzji; orzeczenie komunikuje się Sekretarzowi, który przesyła je wszystkim Stronom.
3. Orzeczenie jest ostateczne i wiążące dla stron sporu i dla każdej Strony, która interweniowała podczas postępowania, i podlega niezwłocznemu wykonaniu. Na życzenie strony

lar, in accordance with their law and using all means at their disposal, shall provide it with all relevant documents and information, and enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

Article 9

If one of the parties to the dispute does not appear before the Arbitral Tribunal or fails to defend its case, any other party to the dispute may request the Arbitral Tribunal to continue the proceedings and make its award.

Article 10

1. The Arbitral Tribunal shall, on the basis of the provisions of the Protocol and other applicable rules and principles of international law that are not incompatible with such provisions, decide such disputes as are submitted to it.
2. The Arbitral Tribunal may decide, *ex aequo et bono*, a dispute submitted to it, if the parties to the dispute so agree.

Article 11

1. Before making its award, the Arbitral Tribunal shall satisfy itself that it has competence in respect of the dispute and that the claim or counterclaim is well founded in fact and law.
2. The award shall be accompanied by a statement of reasons for the decision and shall be communicated to the Secretary who shall transmit it to all Parties.
3. The award shall be final and binding on the parties to the dispute and on any Party which intervened in the proceedings and shall be complied with without delay. The

sporu lub Strony interweniującej Trybunał Arbitrażowy dokona interpretacji orzeczenia.

4. Orzeczenie jest wiążące jedynie w odniesieniu do danego sporu.
5. Jeżeli Trybunał Arbitrażowy nie zdecyduje inaczej, wydatki tego Trybunału, włącznie z wynagrodzeniem arbitrów, pokrywane są przez strony sporu w równych częściach.

Artykuł 12

Wszystkie decyzje Trybunału Arbitrażowego, włącznie z tymi, o których mowa w artykułach 5, 6 i 11, podejmuje się większością głosów arbitrów, przy czym nie mogą oni wstrzymać się od głosu.

Artykuł 13

1. Niniejszy Aneks może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
2. Każda poprawka lub zmiana do niniejszego Aneksu, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Arbitral Tribunal shall interpret the award at the request of a party to the dispute or of any intervening Party.

4. The award shall have no binding force except in respect of that particular case.
5. Unless the Arbitral Tribunal decides otherwise, the expenses of the Arbitral Tribunal, including the remuneration of the Arbitrators, shall be borne by the parties to the dispute in equal shares.

Article 12

All decisions of the Arbitral Tribunal, including those referred to in Articles 5, 6 and 11, shall be made by a majority of the Arbitrators who may not abstain from voting.

Article 13

1. This Schedule may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.
2. Any amendment or modification of this Schedule which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

ZAŁĄCZNIK I

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO

Ocena oddziaływania na środowisko

Artykuł 1

Faza wstępna

1. Oddziaływanie na środowisko proponowanych działań wymienionych w artykule 8 Protokołu rozpatruje się, przed ich rozpoczęciem, zgodnie z odpowiednimi procedurami narodowymi.
2. Jeżeli dana działalność zostanie określona jako ta, która powoduje mniejsze niż niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko można ją podjąć natychmiast.

Artykuł 2

Wstępna ocena wpływu na środowisko

1. O ile nie zostanie stwierdzone, iż działalność będzie miała mniejsze niż niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko, lub o ile Wszecstronna ocena wpływu na środowisko nie została sporządzona zgodnie z artykułem 3, przygotowuje się Wstępną ocenę wpływu na środowisko. Jest ona dostatecznie szczegółowa, aby ustalić, czy proponowana działalność może mieć większe aniżeli niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko, oraz zawiera:
  - (a) określenie proponowanej działalności, włącznie z jej celem, miejscem, czasem trwania i intensywnością; oraz
  - (b) rozpatrzenie alternatyw proponowanej działalności i oddziaływań, które ta działalność może wywołać, włącznie z rozpatrzeniem ku-

ANNEX I

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Environmental impact assessment

Article 1

Preliminary stage

1. The environmental impacts of proposed activities referred to in Article 8 of the Protocol shall, before their commencement, be considered in accordance with appropriate national procedures.
2. If an activity is determined as having less than a minor or transitory impact, the activity may proceed forthwith.

Article 2

Initial Environmental Evaluation

1. Unless it has been determined that an activity will have less than a minor or transitory impact, or unless a Comprehensive Environmental Evaluation is being prepared in accordance with Article 3, an Initial Environmental Evaluation shall be prepared. It shall contain sufficient detail to assess whether a proposed activity may have more than a minor or transitory impact and shall include:
  - (a) a description of the proposed activity, including its purpose, location, duration and intensity; and
  - (b) consideration of alternatives to the proposed activity and any impacts that the activity may have, including consideration

mulatywnych oddziaływań w świetle istniejących oraz znanych planowanych działań.

2. Jeżeli Wstępna ocena wpływu na środowisko wykaże, że proponowana działalność prawdopodobnie nie będzie miała większego aniżeli niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko, działalność ta może zostać podjęta, pod warunkiem że zostaną zastosowane odpowiednie procedury, włącznie z monitoringiem, w celu zbadania i oceny oddziaływań tej działalności.

Artykuł 3

Wszeczhronna ocena wpływu na środowisko

1. Jeżeli Wstępna ocena wpływu na środowisko wykaże lub jeżeli w inny sposób zostanie stwierdzone, że proponowana działalność prawdopodobnie będzie mieć większe aniżeli niewielkie lub przejściowe oddziaływanie na środowisko, przygotowuje się Wszeczhronną ocenę wpływu na środowisko.
2. Wszeczhronna ocena wpływu na środowisko zawiera:
  - (a) określenie proponowanej działalności, włącznie z jej celem, miejscem, czasem trwania i intensywnością, a także możliwe alternatywy działalności, włącznie z alternatywą zaniechania działalności oraz określenie konsekwencji takich alternatyw;
  - (b) określenie stanu początkowego warunków środowiskowych jako stanu odniesienia, z którym przewidywane zmiany powinny być porównywane, a także prognozę co do późniejszego stanu środowiska w przypadku niepodjęcia proponowanej działalności;
  - (c) określenie metod i danych używanych w celu przewidywania skutków proponowanej działalności;

of cumulative impacts in the light of existing and known planned activities.

2. If an Initial Environmental Evaluation indicates that a proposed activity is likely to have no more than a minor or transitory impact, the activity may proceed, provided that appropriate procedures, which may include monitoring, are put in place to assess and verify the impact of the activity.

Article 3

Comprehensive Environmental Evaluation

1. If an Initial Environmental Evaluation indicates or if it is otherwise determined that a proposed activity is likely to have more than a minor or transitory impact, a Comprehensive Environmental Evaluation shall be prepared.
2. A Comprehensive Environmental Evaluation shall include:
  - (a) a description of the proposed activity including its purpose, location, duration and intensity, and possible alternatives to the activity, including the alternative of not proceeding, and the consequences of those alternatives;
  - (b) a description of the initial environmental reference state with which predicted changes are to be compared and a prediction of the future environmental reference state in the absence of the proposed activity;
  - (c) a description of the methods and data used to forecast the impacts of the proposed activity;

(d) ocenę rodzaju, wielkości, czasu trwania i intensywności prawdopodobnych bezpośrednich oddziaływań proponowanej działalności; (e) rozpatrzenie możliwych pośrednich i drugorzędnych oddziaływań proponowanej działalności; (f) rozpatrzenie kumulatywnych oddziaływań proponowanej działalności w świetle istniejących oraz innych planowanych działań; (g) rozpoznanie środków, włącznie z programami monitorowania, które mogą zostać podjęte w celu zmniejszenia do minimum lub osłabienia oddziaływań proponowanej działalności i wykrycia oddziaływań nieprzewidzianych, które umożliwią wczesne ostrzeżenie o ujemnych następstwach działalności oraz pozwolą podjąć szybkie i skuteczne działania w odniesieniu do wypadków; (h) rozpoznanie nieuchronnych oddziaływań proponowanej działalności; (i) rozpatrzenie skutków proponowanej działalności w odniesieniu do prowadzenia badań naukowych i innych istniejących rodzajów użytkowania; (j) rozpoznanie braków w posiadanej wiedzy oraz niejasności napotkanych w czasie zbierania informacji wymaganych zgodnie z niniejszym ustępem; (k) nietechniczne streszczenie informacji przewidzianych w niniejszym ustępie; oraz (l) nazwisko i adres osoby lub nazwę i adres organizacji, która przygotowała Wszechstronną ocenę wpływu na środowisko oraz adres, pod który należy kierować uwagi do tego dokumentu. 3. Projekt Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko udostępnia się publicznie i roz-	(d) estimation of the nature, extent, duration, and intensity of the likely direct impacts of the proposed activity; (e) consideration of possible indirect or second order impacts of the proposed activity; (f) consideration of cumulative impacts of the proposed activity in the light of existing activities and other known planned activities; (g) identification of measures, including monitoring programmes, that could be taken to minimise or mitigate impacts of the proposed activity and to detect unforeseen impacts and that could provide early warning of any adverse effects of the activity as well as to deal promptly and effectively with accidents; (h) identification of unavoidable impacts of the proposed activity; (i) consideration of the effects of the proposed activity on the conduct of scientific research and on other existing uses and values; (j) an identification of gaps in knowledge and uncertainties encountered in compiling the information required under this paragraph; (k) a non-technical summary of the information provided under this paragraph; and (l) the name and address of the person or organization which prepared the Comprehensive Environmental Evaluation and the address to which comments thereon should be directed. 3. The draft Comprehensive Environmental Evaluation shall be made publicly avail-

syła się do wszystkich Stron, które również udostępnią go publicznie w celu uzyskania uwag. Ustanawia się 90-dniowy termin dla przesyłania uwag.

4. Projekt Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko przesyła się do Komitetu w tym samym czasie, w którym przesyła się go Stronom, i co najmniej na 120 dni przed najbliższym Spotkaniem Konsultatywnym Układu Antarktycznego, w celu jego właściwego rozpatrzenia.
5. Nie podejmuje się żadnej ostatecznej decyzji dotyczącej prowadzenia proponowanej działalności na obszarze Układu Antarktycznego, zanim Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego, po uzyskaniu rady Komitetu, nie będzie miało możliwości rozpatrzenia projektu Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko, przy czym decyzja co do podjęcia wspomnianej działalności nie powinna być opóźniona z powodu wykonywania niniejszego ustępu więcej aniżeli o 15 miesięcy, licząc od daty rozesłania projektu Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko.
6. Ostateczny tekst Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko zawiera uwagi nadesłane w związku z projektem Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko lub streszczenia tych uwag. Ostateczny tekst Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko, informacje dotyczące jakiegokolwiek decyzji w sprawie tej oceny, a także ocenę znaczenia przewidywanych oddziaływań w stosunku do korzyści z proponowanej działalności, rozsyła się do wszystkich Stron, które udostępnią te dokumenty publicznie, co najmniej 60 dni przed rozpoczęciem proponowanej działalności na obszarze Układu Antarktycznego.

able and shall be circulated to all Parties, which shall also make it publicly available, for comment. A period of 90 days shall be allowed for the receipt of comments.

4. The draft Comprehensive Environmental Evaluation shall be forwarded to the Committee at the same time as it is circulated to the Parties, and at least 120 days before the next Antarctic Treaty Consultative Meeting, for consideration as appropriate.
5. No final decision shall be taken to proceed with the proposed activity in the Antarctic Treaty area unless there has been an opportunity for consideration of the draft Comprehensive Environmental Evaluation by the Antarctic Treaty Consultative Meeting on the advice of the Committee, provided that no decision to proceed with a proposed activity shall be delayed through the operation of this paragraph for longer than 15 months from the date of circulation of the draft Comprehensive Environmental Evaluation.
6. A final Comprehensive Environmental Evaluation shall address and shall include or summarise comments received on the draft Comprehensive Environmental Evaluation. The final Comprehensive Environmental Evaluation, notice of any decisions relating thereto, and any evaluation of the significance of the predicted impacts in relation to the advantages of the proposed activity, shall be circulated to all Parties, which shall also make them publicly available, at least 60 days before the commencement of the proposed activity in the Antarctic Treaty area.

Artykuł 4

Decyzje oparte na Wszechstronnej ocenie wpływu na środowisko

Jakakolwiek decyzja dotycząca proponowanej działalności, do której ma zastosowanie artykuł 3, powinna być podejmowana, a jeżeli zostanie podjęta, niezależnie czy w swojej pierwotnej, czy też w zmienionej formie, będzie oparta na Wszechstronnej ocenie wpływu na środowisko, jak również na innych odpowiednich ocenach.

Artykuł 5

Monitorowanie

1. W celu oceny i weryfikacji oddziaływania jakiegokolwiek działalności podjętej na podstawie ukończonej Wszechstronnej oceny wpływu na środowisko stosuje się procedury, włącznie z odpowiednim monitorowaniem głównych parametrów dotyczących środowiska.
2. Procedury wymienione w ustępie 1 i w artykule 2 ustęp 2 ustala się dla regularnego i weryfikowalnego rejestrowania oddziaływania działalności, między innymi, w celu:
  - (a) umożliwienia realizacji oceny wskazującej, w jakiej mierze oddziaływania te zgodne są z Protokołem;
  - (b) dostarczania informacji użytecznych dla zmniejszenia do minimum lub ograniczania oddziaływań, a także, jeśli to wskazane, informacji o konieczności zawieszenia, zaprzestania lub zmiany działalności.

Artykuł 6

Obieg informacji

1. Następujące informacje przesyła się Stro-

Article 4

Decisions to be based on Comprehensive Environmental Evaluations

Any decision on whether a proposed activity, to which Article 3 applies, should proceed, and, if so, whether in its original or in a modified form, shall be based on the Comprehensive Environmental Evaluation as well as other relevant considerations.

Article 5

Monitoring

1. Procedures shall be put in place, including appropriate monitoring of key environmental indicators, to assess and verify the impact of any activity that proceeds following the completion of a Comprehensive Environmental Evaluation.
2. The procedures referred to in paragraph 1 above and in Article 2 (2) shall be designed to provide a regular and verifiable record of the impacts of the activity in order, inter alia, to:
  - (a) enable assessments to be made of the extent to which such impacts are consistent with the Protocol; and
  - (b) provide information useful for minimising or mitigating impacts, and, where appropriate, information on the need for suspension, cancellation or modification of the activity.

Article 6

Circulation of information

1. The following information shall be circulat-

nom, przekazuje Komitetowi i udostępnia publicznie:

- (a) określenie procedur wymienionych w artykule 1;
  - (b) roczna lista wszystkich Wstępnych ocen wpływu na środowisko, przygotowanych zgodnie z artykułem 2, oraz decyzji podjętych w konsekwencji tych ocen;
  - (c) istotne informacje otrzymane w związku z procedurami zastosowanymi zgodnie z artykułem 2 ustęp 2 i artykułem 5 oraz dotyczące wszelkich akcji podjętych w ich konsekwencji;
  - (d) informacje wymienione w artykule 3 ustęp 6.
2. Każdą Wstępną ocenę wpływu na środowisko, przygotowaną zgodnie z artykułem 2, udostępnia się na żądanie.

Artykuł 7

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszego Załącznika nie stosuje się w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo bezpieczeństwa statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości albo też ochrony środowiska, które wymagają podjęcia działań bez wypełniania procedur określonych w tym Załączniku.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych, które normalnie wymagałyby przygotowania Wszeczhonnej oceny wpływu na środowisko, będzie przesłane natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu; pełne wyjaśnienie podjętych działań zostanie dostarczone w ciągu 90 dni od ich realizacji.

ed to the Parties, forwarded to the Committee and made publicly available:

- (a) a description of the procedures referred to in Article 1;
  - (b) an annual list of any Initial Environmental Evaluations prepared in accordance with Article 2 and any decisions taken in consequence thereof;
  - (c) significant information obtained, and any action taken in consequence thereof, from procedures put in place in accordance with Articles 2 (2) and 5; and
  - (d) information referred to in Article 3 (6).
2. Any Initial Environmental Evaluation prepared in accordance with Article 2 shall be made available on request.

Article 7

Cases of emergency

1. This Annex shall not apply in cases of emergency relating to the safety of human life or of ships, aircraft or equipment and facilities of high value, or the protection of the environment, which require an activity to be undertaken without completion of the procedures set out in this Annex.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency, which would otherwise have required preparation of a Comprehensive Environmental Evaluation, shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee and a full explanation of the activities carried out shall be provided within 90 days of those activities.

Artykuł 8

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Article 8

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.
2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

ZAŁĄCZNIK II

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO²

Zachowanie antarktycznej fauny i flory

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego Załącznika:

- (a) „miejscowy ssak” oznacza każdego osobnika należącego do klasy ssaków (Mammalia), zamieszkującego obszar Układu Antarktycznego lub znajdującego się sezonowo na tym obszarze w wyniku naturalnej migracji;
- (b) „miejscowy ptak” oznacza każdego osobnika, w każdym cyklu swego życia (włącznie z jajami) należącego do klasy ptaków (Aves), zamieszkującego obszar Układu Antarktycznego lub znajdującego się sezonowo na tym obszarze w wyniku naturalnej migracji;
- (c) „miejszcowa roślina” oznacza każdy rodzaj lądowej lub słodkowodnej roślinności, włączając mszaki, porosty, grzyby i glony, w każdym stadium swego życia (włącznie z nasionami i innymi zarodnikami), znajdującymi się na obszarze Układu Antarktycznego;
- (d) „miejscowy bezkręgowiec” oznacza każdego lądowego lub słodkowodnego bezkrę-

² Załącznik II został zmieniony środkiem nr 4 (2006), który stał się obowiązujący dnia 23 czerwca 2007 r. oraz środkiem nr 16 (2009), który stał się obowiązujący dnia 8 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 1859). Publikowana tu wersja uwzględnia te zmiany.

ANNEX II

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Conservation of antarctic fauna and flora

Article 1

Definitions

For the purposes of this Annex:

- (a) "native mammal" means any member of any species belonging to the Class Mammalia, indigenous to the Antarctic Treaty area or occurring there naturally through migrations;
- (b) "native bird" means any member, at any stage of its life cycle (including eggs), of any species of the Class Aves indigenous to the Antarctic Treaty area or occurring there naturally through migrations;
- (c) "native plant" means any member of any species of terrestrial or freshwater vegetation, including bryophytes, lichens, fungi and algae, at any stage of its life cycle (including seeds, and other propagules), indigenous to the Antarctic Treaty area;
- (d) "native invertebrate" means any member of any species of terrestrial or freshwater

gowca, w każdym stadium swego życia, znajdującego się na obszarze Układu Antarktycznego;

- (e) „właściwa władza” oznacza każdą osobę lub agencję upoważnioną przez Stronę do wydawania zezwoleń na podstawie niniejszego Załącznika;
- (f) „zezwolenie” oznacza formalne zezwolenie na piśmie wydane przez odpowiednią władzę;
- (g) „pozyskać” lub „pozyskiwanie” oznacza zabić, zranić lub schwycić miejscowego ssaka lub ptaka albo je trzymać lub im dokuczać, albo też zabrać lub zniszczyć taką ilość miejscowych roślin, że ich lokalne rozprzestrzenienie lub bogactwo byłyby istotnie naruszone;
- (h) „szkodliwa interwencja” oznacza:
  - (i) przelot lub lądowanie helikopterów lub innych statków powietrznych, w sposób który zakłóca spokój skupisk ptaków i fok;
  - (ii) używanie pojazdów lub statków, włącznie z wodolotami i małymi łodziami, w sposób który zakłóca spokój skupisk ptaków i fok;
  - (iii) używanie środków wybuchowych lub broni palnej, w sposób który zakłóca spokój skupisk ptaków i fok;
  - (iv) świadome naruszanie spokoju rozmnażających się lub opierających się ptaków albo skupisk ptaków i fok przez osoby idące pieszo;
  - (v) istotne zniszczenie skupisk miejscowych roślin lądowych przez lądujące statki powietrzne, jeżdżące pojazdy lub przez pieszych albo też w inny sposób; oraz
  - (vi) każdą działalność, która skutkuje istotnymi niekorzystnymi zmianami siedlisk

invertebrate, at any stage of its life cycle, indigenous to the Antarctic Treaty area;

- (e) "appropriate authority" means any person or agency authorised by a Party to issue permits under this Annex;
- (f) "permit" means a formal permission in writing issued by an appropriate authority;
- (g) "take" or „taking" means to kill, injure, capture, handle or molest a native mammal or bird, or to remove or damage such quantities of native plants or invertebrates that their local distribution or abundance would be significantly affected;
- (h) "harmful interference" means:
  - (i) flying or landing helicopters or other aircraft in a manner that disturbs concentrations of native birds or seals;
  - (ii) using vehicles or vessels, including hovercraft and small boats, in a manner that disturbs concentrations of native birds or seals;
  - (iii) using explosives or firearms in a manner that disturbs concentrations of native birds or seals;
  - (iv) wilfully disturbing breeding or moulting native birds or concentrations of native birds or seals by persons on foot;
  - (v) significantly damaging concentrations of native terrestrial plants by landing aircraft, driving vehicles, or walking on them, or by other means; and
  - (vi) any activity that results in the significant adverse modification of habitats of any

jakichkolwiek gatunków lub populacji miejscowych ssaków, ptaków, roślin lub bezkręgowców.

- (i) „Międzynarodowa konwencja o uregulowaniu połowów wielorybów” oznacza konwencję sporządzoną w Waszyngtonie dnia 2 grudnia 1946 r.;
- (j) „Umowa o ochronie albatrosów i petreli” oznacza umowę sporządzoną w Canberze dnia 19 czerwca 2001 r.

Artykuł 2

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszego Załącznika nie stosuje się w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości albo też ochrony środowiska.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych przesyła się natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Artykuł 3

Ochrona miejscowej fauny i flory

1. Pozyskiwanie lub szkodliwa interwencja są zabronione, z wyjątkiem działania zgodnego z zezwoleniem.
2. Zezwolenia takie określają dopuszczalne działania, w tym datę, miejsce i osobę działającą; wydaje się je wyłącznie w następujących okolicznościach:
  - (a) w celu uzyskania próbek do badań naukowych lub naukowej informacji;
  - (b) w celu uzyskania próbek dla muzeów, herbariów i ogrodów zoologicznych i botanicznych albo innych edukacyjnych instytucji lub do innego użytku;

species or population of native mammal, bird, plant or invertebrate.

- (i) "International Convention for the Regulation of Whaling" means the Convention done at Washington on 2 December 1946.
- (j) "Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels" means the Agreement done at Canberra on 19 June 2001.

Article 2

Cases of emergency

1. This Annex shall not apply in cases of emergency relating to the safety of human life or of ships, aircraft, or equipment and facilities of high value, or the protection of the environment.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency that result in any taking or harmful interference shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee.

Article 3

Protection of native fauna and flora

1. Taking or harmful interference shall be prohibited, except in accordance with a permit.
2. Such permits shall specify the authorised activity, including when, where and by whom it is to be conducted and shall be issued only in the following circumstances:
  - (a) to provide specimens for scientific study or scientific information;
  - (b) to provide specimens for museums, herbaria and botanical gardens, or other educational institutions or uses;

- (c) w celu uzyskania okazów dla ogrodów zoologicznych, aczkolwiek w przypadku miejscowych ssaków i ptaków jedynie, jeśli nie jest możliwe pozyskanie ich z istniejących hodowli w niewoli lub z powodu nieodpartej potrzeby ochrony; oraz
- (d) w przypadkach nieuniknionych skutków badań naukowych, dla których nie było upoważnienia zgodnie z punktami (a), (b) lub (c), albo też takich skutków budowy lub funkcjonowania pomocniczych instalacji naukowych.
3. Wydawanie takich zezwoleń będzie limitowane w taki sposób, aby zapewnić, że:
- (a) żadne miejscowe ssaki, ptaki lub rośliny nie będą pozyskiwane ponad te, które są niezbędne, aby osiągnąć cele ustalone w ustępie 2;
- (b) jedynie mała liczba miejscowych ssaków lub ptaków będzie zabita i że w żadnym przypadku miejscowe ssaki lub ptaki nie będą zabijane w miejscowej populacji w większej ilości, aniżeli, włączając inne upoważnione pozyskania, może być odtworzona normalnie poprzez naturalną reprodukcję w następnym sezonie;
- (c) zostanie utrzymana różnorodność gatunków, jak również siedlisk niezbędnych dla ich istnienia, oraz równowaga systemów ekologicznych na obszarze Układu Antarktycznego;
4. Wszystkie gatunki miejscowych ssaków, ptaków i roślin, wymienione w Dodatku A do niniejszego Załącznika, są uznane za „Gatunki Specjalnie Chronione” i korzystają ze szczególnej ochrony Stron.
5. Uznanie gatunku za Gatunek Specjalnie Chroniony odbywa się według procedur
- (c) to provide specimens for zoological gardens but, in respect of native mammals or birds, only if such specimens cannot be obtained from existing captive collections elsewhere, or if there is a compelling conservation requirement; and
- (d) to provide for unavoidable consequences of scientific activities not otherwise authorised under sub-paragraphs (a), (b) or (c) above, or of the construction and operation of scientific support facilities.
3. The issue of such permits shall be limited so as to ensure that:
- (a) no more native mammals, birds, plants or invertebrates are taken than are strictly necessary to meet the purposes set forth in paragraph 2 above;
- (b) only small numbers of native mammals or birds are killed, and in no case more are killed from local populations than can, in combination with other permitted takings, normally be replaced by natural reproduction in the following season; and
- (c) the diversity of species, as well as the habitats essential to their existence, and the balance of the ecological systems existing within the Antarctic Treaty area are maintained.
4. Any species of native mammals, birds, plants and invertebrates listed in Appendix A to this Annex shall be designated „Specially Protected Species”, and shall be accorded special protection by the Parties.
5. Designation of a species as a Specially Protected Species shall be undertaken ac-

- i kryteriów przyjętych przez Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego.
6. Komitet dokonuje przeglądu i udziela rady, co do kryteriów uznania miejscowych ssaków, ptaków, roślin czy bezkręgowców za Gatunki Specjalnie Chronione.
  7. Każda Strona, Komitet, Naukowy Komitet Badań Antarktycznych lub Komisja do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki mogą zaproponować uznanie gatunku za Gatunek Specjalnie Chroniony poprzez przedłożenie wniosku wraz z uzasadnieniem Spotkaniu Konsultywnemu Układu Antarktycznego.
  8. Nie wydaje się zezwoleń na pozyskanie Specjalnie Chronionych Gatunków, z wyjątkiem przypadków:
    - (a) niezbędnych dla celów naukowych; oraz
    - (b) gdy to nie zagrazi przeżyciu lub odtworzeniu tych gatunków lub miejscowej populacji.
  9. Używanie metod prowadzących do śmierci na Gatunkach Specjalnie Chronionych jest dozwolone jedynie w przypadku braku odpowiednich metod alternatywnych.
  10. Wnioski o uznanie gatunku za Gatunek Specjalnie Chroniony kierowane są do Komitetu, Naukowego Komitetu Badań Antarktycznych i w przypadku miejscowych ssaków oraz ptaków, do Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki, oraz, jeśli jest to właściwe, Spotkania Stron Umowy o ochronie albatrosów i petreli i innych organizacji. Komitet, udzielając rady Spotkaniu Konsultywnemu Układu Antarktycznego, czy dany gatunek powinien zostać uznany za Gatunek Specjalnie Chroniony, bierze pod uwagę wszelkie uwagi przedstawione przez Naukowy
- cording to agreed procedures and criteria adopted by the ATCM.
6. The Committee shall review and provide advice on the criteria for proposing native mammals, birds, plants or invertebrates for designation as a Specially Protected Species.
  7. Any Party, the Committee, the Scientific Committee on Antarctic Research or the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources may propose a species for designation as a Specially Protected Species by submitting a proposal with justification to the ATCM.
  8. A permit shall not be issued to a Specially Protected Species unless the taking:
    - (a) is for a compelling scientific purpose; and
    - (b) will not jeopardise the survival or recovery of that species or local population;
  9. The use of lethal techniques on Specially Protected Species shall only be permitted where there is no suitable alternative technique.
  10. Proposals for the designation of a species as a Specially Protected Species shall be forwarded to the Committee, the Scientific Committee on Antarctic Research and, for native mammals and birds, the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources, and as appropriate, the Meeting of the Parties to the Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels and other organisations. In formulating its advice to the ATCM on whether a species should be designated as a Specially Protected Species, the Committee shall take into account any comments

Komitet Badań Antarktycznych i w przypadku miejscowych ssaków i ptaków, Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki, oraz, jeśli to właściwe, Spotkanie Stron Umowy o ochronie albatrosów i petreli i inne organizacje.

11. Wszelkie pozyskania miejscowych ssaków i ptaków odbywają się w taki sposób, aby stwarzać jak najmniej bólu i możliwych cierpień.

Artykuł 4

Wprowadzenie gatunków niemiejsowych, pasożytów i chorób

1. Żadnych gatunków zwierząt lub roślin spoza obszaru Układu Antarktycznego nie wprowadza się na ląd lub szelf lodowy albo też do wód obszaru Układu Antarktycznego, z wyjątkiem przypadków objętych zezwoleniem.
2. Psów nie wprowadza się na ląd, lodowce szelfowe lub pak lodowy.
3. Zezwolenia, o których mowa w ustępie 1:
  - (a) zezwalają na wwóz wyłącznie roślin uprawnych i ich propagul w celu kontrolowanego użycia oraz gatunków w celu eksperymentów kontrolowanych; oraz
  - (b) określają liczebność poszczególnych gatunków, i jeśli to właściwe, wiek i płeć, a także przedstawiają uzasadnienie wprowadzenia i środki ostrożności zapobiegające ucieczce lub kontaktowi z fauną i florą.
4. Wszelkie gatunki, dla których zezwolenie zostało wydane zgodnie z ustępami 1 i 3, przed wygaśnięciem zezwolenia, wywozi

provided by the Scientific Committee on Antarctic Research, and, for native mammals and birds, the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources, and as appropriate, the Meeting of the Parties to the Agreement on the Conservation of Albatrosses and Petrels and other organisations.

11. All taking of native mammals and birds shall be done in the manner that involves the least degree of pain and suffering practicable.

Article 4

Introduction of non-native species and diseases

1. No species of living organisms not native to the Antarctic Treaty area shall be introduced onto land or ice shelves, or into water, in the Antarctic Treaty area except in accordance with a permit.
2. Dogs shall not be introduced onto land, ice shelves or sea ice.
3. Permits under paragraph 1 above shall:
  - (a) be issued to allow the importation only of cultivated plants and their reproductive propagules for controlled use, and species of living organisms for controlled experimental use; and
  - (b) specify the species numbers and, if appropriate, age and sex of the species to be introduced, along with a rationale, justifying the introduction and precautions to be taken to prevent escape or contact with fauna or flora.
4. Any species for which a permit has been issued in accordance with paragraphs 1 and 3 above shall, prior to expiration of

się z obszaru Układu Antarktycznego albo niszczy się przez spalanie lub w równie skuteczny sposób, który eliminuje ryzyko dla miejscowej fauny i flory. Zezwolenie określa ten obowiązek.

5. Jakikolwiek gatunek, wliczając potomstwo, nie będący gatunkiem miejscowym na obszarze Układu Antarktycznego, który został wprowadzony na ten obszar bez zezwolenia wydanego zgodnie z powyższymi ustępami 1 i 3, zostanie wywieziony lub unieszkodliwiony, jeśli to możliwe, chyba że usunięcie lub unieszkodliwienie spowodowałoby większe szkody w środowisku. Usunięcie lub unieszkodliwienie może następować poprzez spalanie lub równie skuteczne metody zapewniające sterylność, chyba że zostanie stwierdzone, iż nie stanowią one zagrożenia dla miejscowej flory i fauny. Ponadto, podjęte zostaną wszelkie uzasadnione kroki zapewniające kontrolę następstw wprowadzenia celu uniknięcia szkód wyrządzonych miejscowej faunie i florze.
6. Żadnego postanowienia niniejszego artykułu nie stosuje się do wwozu żywności na obszar Układu Antarktycznego, o ile nie będzie się w tym celu wwozić żywych zwierząt, a wszystkie rośliny i części zwierząt oraz produkty będą przechowywane w ściśle kontrolowanych warunkach i zostaną zniszczone zgodnie z Załącznikiem III do Protokołu.
7. Każda Strona zapewni podjęcie środków ostrożności zapobiegających przypadkowemu wprowadzeniu mikroorganizmów (np. wirusów, bakterii, drożdży, grzybów), niewystępujących w sposób naturalny na obszarze Układu Antarktycznego.
8. Żywy drób i inne ptaki nie są wprowadzane na obszar Układu Antarktycznego. Po-

the permit, be removed from the Antarctic Treaty area or be disposed of by incineration or equally effective means that eliminates risk to native fauna or flora. The permit shall specify this obligation.

5. Any species, including progeny, not native to the Antarctic Treaty area that is introduced into that area without a permit that has been issued in accordance with paragraph 1 and 3 above, shall be removed or disposed of whenever feasible, unless the removal or disposal would result in a greater adverse environmental impact. Such removal or disposal may include by incineration or by equally effective means, so as to be rendered sterile, unless it is determined that they pose no risk to native flora or fauna. In addition, all reasonable steps shall be taken to control the consequences of that introduction to avoid harm to native fauna or flora.
6. Nothing in this Article shall apply to the importation of food into the Antarctic Treaty area provided that no live animals are imported for this purpose and all plants and animal parts and products are kept under carefully controlled conditions and disposed of in accordance with Annex III to the Protocol.
7. Each Party shall require that precautions are taken to prevent the accidental introduction of micro-organisms (e.g., viruses, bacteria, yeasts, fungi) not present naturally in the Antarctic Treaty area.
8. No live poultry or other living birds shall be brought into the Antarctic Treaty area.

dejmowane są wszelkie możliwe starania, aby drobiowe lub ptasie produkty wwożone do Antarktyki były wolne od chorób (takich jak rzekomy pomór drobiu, gruźlica i zakażenie drożdżakowe), mogących stanowić zagrożenie dla miejscowej flory i fauny. Niewykorzystane pozostałości produktów drobiowych i ptasich są usuwane z obszaru Układu Antarktycznego lub unieszkodliwiane poprzez spalanie lub równie skuteczne metody eliminujące ryzyko wprowadzenia mikroorganizmów (np. wirusów, bakterii, drożdży, grzybów) do miejscowej flory i fauny.

9. Celowe wprowadzenie niesterylnej ziemi na obszar Układu Antarktycznego jest zabronione. Strony zapewniają, w maksymalnie możliwym stopniu, że niesterylna ziemia nie będzie przypadkowo wwożona na obszar Układu Antarktycznego.

Artykuł 5

Informacje

Każda Strona udostępni publicznie informacje dotyczące zakazanych działań i Gatunków Specjalnie Chronionych, tym wszystkim osobom obecnym na obszarze Układu Antarktycznego lub zamierzającym udać się na ten obszar, aby upewnić się, że osoby te rozumieją postanowienia tego Załącznika i będą ich przestrzegać.

Artykuł 6

Wymiana informacji

1. Strony podejmą kroki, aby:
  - (a) zbierać i wymieniać co roku wykazy (włącznie z wykazem zezwoleń) i dane statystyczne odnośnie do liczby lub ilości każdego gatunku miejscowych ssaków,

All appropriate efforts shall be made to ensure that poultry or avian products imported into Antarctica are free from contamination by diseases (such as Newcastle's Disease, tuberculosis, and yeast infection) which might be harmful to native flora and fauna. Any poultry or avian products not consumed shall be removed from the Antarctic Treaty area or disposed of by incineration or equivalent means that eliminates the risks of introduction of micro-organisms (e.g. viruses, bacteria, yeasts, fungi) to native flora and fauna.

9. The deliberate introduction of non-sterile soil into the Antarctic Treaty area is prohibited. Parties should, to the maximum extent practicable, ensure that non-sterile soil is not unintentionally imported into the Antarctic Treaty area.

Article 5

Information

Each Party shall make publicly available information on prohibited activities and Specially Protected Species to all those persons present in or intending to enter the Antarctic Treaty area with a view to ensuring that such persons understand and observe the provisions of this Annex.

Article 6

Exchange of information

1. The Parties shall make arrangements for:
  - (a) collecting and annually exchanging records (including records of permits) and statistics concerning the numbers or quantities of each species of native mammal, bird, plant

ptaków, roślin lub bezkręgowców pozyskanych na obszarze Układu Antarktycznego;

- (b) uzyskać i wymienić informacje co do stanu miejscowych ssaków, ptaków, roślin i bezkręgowców na obszarze Układu Antarktycznego oraz odnośnie do stopnia, w jakim gatunki lub populacje potrzebują ochrony;
2. Strony informują inne Strony jak również Komitet, tak wcześnie jak jest to możliwe po zakończeniu letniego sezonu antarktycznego, ale w każdym przypadku najpóźniej 1 października każdego roku, o wszelkich krokach podjętych na podstawie ustępu 1, a także o liczbie i rodzaju zezwoleń wydanych w oparciu o niniejszy Załącznik w poprzedzającym okresie od 1 kwietnia do 31 marca.

Artykuł 7

Stosunek do innych porozumień poza systemem Układu Antarktycznego

Niniejszy Załącznik w żadnej mierze nie narusza praw i obowiązków Stron wynikających z Międzynarodowej konwencji o uregulowaniu połowów wielorybów.

Artykuł 8

Przegląd

Strony dokonują stałego przeglądu środków ochrony fauny i flory Antarktyki, biorąc pod uwagę wszelkie zalecenia wydawane przez Komitet.

Artykuł 9

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi in-

or invertebrate taken in the Antarctic Treaty area; and

- (b) obtaining and exchanging information as to the status of native mammals, birds, plants, and invertebrates in the Antarctic Treaty area, and the extent to which any species or population needs protection.
2. As early as possible, after the end of each austral summer season, but in all cases before 1 October of each year, the Parties shall inform the other Parties as well as the Committee of any step taken pursuant to paragraph 1 above and of the number and nature of permits issued under this Annex in the preceding period of 1 April to 31 March.

Article 7

Relationship with other agreements outside the Antarctic Treaty System

Nothing in this Annex shall derogate from the rights and obligations of Parties under the International Convention for the Regulation of Whaling.

Article 8

Review

The Parties shall keep under continuing review measures for the conservation of Antarctic fauna and flora, taking into account any recommendations from the Committee.

Article 9

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise,

czej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie przedłużenia tego okresu lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.

2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

DODATKI DO ZAŁĄCZNIKA

Dodatek A:

Gatunki Specjalnie Chronione

Ommatophoca rossii, foka Rossa.

the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depository, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.

2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depository.

APPENDICES TO THE ANNEX

Appendix A:

Specially Protected Species

Ommatophoca rossii, Ross Seal.

ZAŁĄCZNIK III

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO Niszczenie odpadów i gospodarka odpadami

Artykuł 1

Zobowiązania ogólne

1. Niniejszy Załącznik stosuje się do działań podejmowanych na obszarze Układu Antarktycznego w rezultacie programów badań naukowych, turystyki oraz wszelkiej innej rządowej i pozarządowej działalności na obszarze Układu Antarktycznego, dla których wymagana jest uprzednia notyfikacja zgodnie z artykułem VII ustęp 5 Układu Antarktycznego, włączając także wspomagające działania logistyczne.
2. Ilość odpadów wytwarzanych lub niszczonego na obszarze Układu Antarktycznego powinna być zmniejszona, jak tylko jest to praktycznie możliwe, aby obniżyć do minimum szkody w środowisku Antarktyki oraz ingerencję w naturalne wartości Antarktyki dokonywane poprzez badania naukowe i inne użytkowania Antarktyki, zgodnie z Układem Antarktycznym.
3. Istotnymi czynnikami, które bierze się pod uwagę podczas planowania i prowadzenia działań na obszarze Układu Antarktycznego, są kwestie składowania i niszczenia odpadów oraz ich wywóz z obszaru Układu Antarktycznego, jak również ich recykling i zredukowanie źródeł ich wytwarzania.
4. Odpady wywożone z obszaru Układu Antarktycznego wracają, w maksymalnym zakresie, do kraju, który zorganizował działalność powodującą powstanie

ANNEX III

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY Waste disposal and waste management

Article 1

General obligations

1. This Annex shall apply to activities undertaken in the Antarctic Treaty area pursuant to scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII (5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities.
2. The amount of wastes produced or disposed of in the Antarctic Treaty area shall be reduced as far as practicable so as to minimise impact on the Antarctic environment and to minimise interference with the natural values of Antarctica, with scientific research and with other uses of Antarctica which are consistent with the Antarctic Treaty.
3. Waste storage, disposal and removal from the Antarctic Treaty area, as well as recycling and source reduction, shall be essential considerations in the planning and conduct of activities in the Antarctic Treaty area.
4. Wastes removed from the Antarctic Treaty area shall, to the maximum extent practicable, be returned to the country from which the activities generating the waste

odpadów, albo do innego kraju, w którym podjęto działania w celu zniszczenia takich odpadów, zgodnie z odpowiednimi porozumieniami międzynarodowymi.

5. Poprzednie i aktualne miejsca niszczenia odpadów na lądzie oraz porzucone miejsca prac w ramach działań antarktycznych zostaną oczyszczone przez sprawców takich zanieczyszczeń i użytkowników tych miejsc. Nie można interpretować tego obowiązku jako wymagającego:
  - (a) usunięcia jakichkolwiek struktur określonych jako miejsce historyczne lub pomnik;
  - (b) usunięcia jakichkolwiek struktur lub zabrania materiału odpadowego w okolicznościach, gdy czynności te przy każdej praktycznej opcji mogłyby spowodować większą szkodę w środowisku, aniżeli pozostawienie struktury lub materiału odpadowego na ich dotychczasowym miejscu.

Artykuł 2

Niszczenie odpadów poprzez wywiezienie ich z obszaru Układu Antarktycznego

1. Następujące odpady, jeśli powstały po wejściu w życie niniejszego Załącznika, wywożone są z obszaru Układu Antarktycznego przez sprawców tych zanieczyszczeń:
  - (a) materiały radioaktywne;
  - (b) baterie elektryczne;
  - (c) paliwo, zarówno płynne, jak i stałe;
  - (d) odpady zawierające szkodliwe ilości metali ciężkich lub silnie toksyczne lub trwałe szkodliwe składniki;
  - (e) polichlorek winylu (PCV), piana poliuretanu, piana polistyrenu, kauczuk i oleje smarne, drzewo impregnowane i inne pro-

were organized or to any other country in which arrangements have been made for the disposal of such wastes in accordance with relevant international agreements.

5. Past and present waste disposal sites on land and abandoned work sites of Antarctic activities shall be cleaned up by the generator of such wastes and the user of such sites. This obligation shall not be interpreted as requiring:
  - (a) the removal of any structure designated as a historic site or monument; or
  - (b) the removal of any structure or waste material in circumstances where the removal by any practical option would result in greater adverse environmental impact than leaving the structure or waste material in its existing location.

Article 2

Waste disposal by removal from the Antarctic Treaty area

1. The following wastes, if generated after entry into force of this Annex, shall be removed from the Antarctic Treaty area by the generator of such wastes:
  - (a) radio-active materials;
  - (b) electrical batteries;
  - (c) fuel, both liquid and solid;
  - (d) wastes containing harmful levels of heavy metals or acutely toxic or harmful persistent compounds;
  - (e) poly-vinyl chloride (PVC), polyurethane foam, polystyrene foam, rubber and lubricating oils, treated timbers and other

dukty zawierające dodatki, które mogą wytworzyć szkodliwe emisje w przypadku ich spalania;

(f) wszystkie inne odpady plastikowe, z wyjątkiem pojemników polietylenowych niskiej gęstości (takich jak worki do składania odpadów), z tym że takie pojemniki będą spalone zgodnie z artykułem 3 ustęp 1;

(g) zbiorniki na paliwo; i

(h) inne stałe niepalne odpadki, pod warunkiem, że obowiązek wywiezienia zbiorników i stałych niepalnych odpadów, objętych punktami (g) i (h), nie będzie miał zastosowania w okolicznościach, gdy wywiezienie tych odpadów przy każdej praktycznej opcji mogłoby spowodować większą szkodę w środowisku, aniżeli pozostawienie wspomnianych odpadów na ich dotychczasowym miejscu.

2. Płynne odpady, do których nie stosuje się ustępu 1, oraz płynne odpady kanalizacyjne i domowe są wywożone, w maksymalnym możliwym zakresie, z obszaru Układu Antarktycznego przez sprawcę takich zanieczyszczeń.

3. Następujące odpady są wywożone z obszaru Układu Antarktycznego przez sprawcę takich zanieczyszczeń, o ile nie zostały one spalone, umieszczone w autoklawach lub w inny sposób doprowadzone do stanu sterylności:

(a) resztki szkieletów wwiezionych zwierząt;

(b) laboratoryjne kultury mikroorganizmów i roślinnych organizmów chorobotwórczych; oraz

(c) wwiezione produkty ptasie.

products which contain additives that could produce harmful emissions if incinerated;

(f) all other plastic wastes, except low density polyethylene containers (such as bags for storing wastes), provided that such containers shall be incinerated in accordance with Article 3 (1);

(g) fuel drums; and

(h) other solid, non-combustible wastes; provided that the obligation to remove drums and solid non-combustible wastes contained in subparagraphs (g) and (h) above shall not apply in circumstances where the removal of such wastes by any practical option would result in greater adverse environmental impact than leaving them in their existing locations.

2. Liquid wastes which are not covered by paragraph 1 above and sewage and domestic liquid wastes, shall, to the maximum extent practicable, be removed from the Antarctic Treaty area by the generator of such wastes.

3. The following wastes shall be removed from the Antarctic Treaty area by the generator of such wastes, unless incinerated, autoclaved or otherwise treated to be made sterile:

(a) residues of carcasses of imported animals;

(b) laboratory culture of micro-organisms and plant pathogens; and

(c) introduced avian products.

Artykuł 3

Niszczanie odpadów poprzez spalanie

1. Uwzględniając postanowienia ustępu 2, odpady palne, inne aniżeli wymienione w artykule 2 ustęp 1, które nie zostały wywiezione z obszaru Układu Antarktycznego, spala się w spalarniach, które zredukują w maksymalnym możliwym zakresie szkodliwe emisje gazów. Należy wziąć pod uwagę wszelkie standardy emisji oraz wskazówki dotyczące sprzętu udzielane m.in. przez Komitet i Naukowy Komitet Badań Antarktycznych. Stałe pozostałości po takim spalaniu wywozi się z obszaru Układu Antarktycznego.
2. Spalanie odpadów na otwartej przestrzeni zaprzestaje się tak szybko, jak to jest możliwe, lecz nie później niż do końca sezonu 1998/1999. Do czasu zrealizowania pełnego zakazu takiej praktyki, o ile zachodzi konieczność zniszczenia odpadów poprzez spalanie na otwartej przestrzeni, uwzględnia się kierunek i prędkość wiatru oraz rodzaj spalanych odpadów, aby ograniczyć osadzenie się pozostałości i unikać takiego osadzenia na obszarach mających szczególne znaczenie z punktu widzenia biologicznego, naukowego, historycznego, estetycznego lub pierwotności natury, włączając w szczególności obszary chronione na mocy Układu Antarktycznego.

Artykuł 4

Inne formy niszczenia odpadów na lądzie

1. Odpadów niewywiezionych lub niezniszczonych zgodnie z artykułami 2 i 3 nie niszczy się na obszarach wolnych od lodu lub w systemach wód słodkich.
2. Ciekłych odpadów kanalizacyjnych i domowych oraz innych ciekłych odpadów niewywiezionych z obszaru Układu Antarktycz-

Article 3

Waste disposal by incineration

1. Subject to paragraph 2 below, combustible wastes, other than those referred to in Article 2 (1), which are not removed from the Antarctic Treaty area shall be burnt in incinerators which to the maximum extent practicable reduce harmful emissions. Any emission standards and equipment guidelines which may be recommended by, inter alia, the Committee and the Scientific Committee on Antarctic Research shall be taken into account. The solid residue of such incineration shall be removed from the Antarctic Treaty area.
2. All open burning of wastes shall be phased out as soon as practicable, but no later than the end of the 1998/1999 season. Pending the completion of such phase-out, when it is necessary to dispose of wastes by open burning, allowance shall be made for the wind direction and speed and the type of wastes to be burnt to limit particulate deposition and to avoid such deposition over areas of special biological, scientific, historic, aesthetic or wilderness significance including, in particular, areas accorded protection under the Antarctic Treaty.

Article 4

Other waste disposal on land

1. Wastes not removed or disposed of in accordance with Articles 2 and 3 shall not be disposed of onto ice-free areas or into fresh water systems.
2. Sewage, domestic liquid wastes and other liquid wastes not removed from the Antarctic Treaty area in accordance with Arti-

nego, zgodnie z artykułem 2, nie umieszcza się, o ile jest to tylko praktycznie możliwe, na paku lodowym, na lodowcach szelfowych lub na językach lodowcowych, przy czym odpady wytwarzane przez stacje położone w środku lodowców szelfowych lub na językach lodowcowych mogą być składane w głębokich szybach lodowych, o ile takie składanie jest jedyną praktycznie opcją. Szyby takie nie będą umieszczane na znanych liniach ruchu lodowców, które kończą się na wolnych od lodu obszarach lub obszarach silnego topnienia lodu.

3. Odpady wytwarzane w obozowiskach zostaną, w maksymalnie możliwym stopniu, wywiezione przez sprawcę tych odpadów do stacji lub statków udzielających pomocy w celu ich zniszczenia zgodnie z niniejszym Załącznikiem.

Artykuł 5

Niszczenie odpadów na morzu

1. Płynne odpady kanalizacyjne i domowe mogą być odprowadzane bezpośrednio do morza, biorąc pod uwagę zdolność absorbującą przyjmującego środowiska morskiego i zakładając, że:
  - (a) takie odprowadzenie znajduje się w miejscu, o ile to możliwe, gdzie istnieją warunki do wstępnego rozcieńczenia i szybkiego rozproszenia; i
  - (b) duże ilości takich odpadów (wytworzonych w stacjach, gdzie przeciętna tygodniowa frekwencja podczas polarnego lata wynosi około 30 lub więcej osób), podlegają co najmniej maceracji.
2. Produkty powstałe z zastosowania wobec odpadów kanalizacyjnych procesu Rotary Biological Contacter lub innych podobnych procesów

cle 2, shall, to the maximum extent practicable, not be disposed of onto sea ice, ice shelves or the grounded ice-sheet, provided that such wastes which are generated by stations located inland on ice shelves or on the grounded ice-sheet may be disposed of in deep ice pits where such disposal is the only practicable option. Such pits shall not be located on known ice-flow lines which terminate at ice-free areas or in areas of high ablation.

3. Wastes generated at field camps shall, to the maximum extent practicable, be removed by the generator of such wastes to supporting stations or ships for disposal in accordance with this Annex.

Article 5

Disposal of waste in the sea

1. Sewage and domestic liquid wastes may be discharged directly into the sea, taking into account the assimilative capacity of the receiving marine environment and provided that:
  - (a) such discharge is located, wherever practicable, where conditions exist for initial dilution and rapid dispersal; and
  - (b) large quantities of such wastes (generated in a station where the average weekly occupancy over the austral summer is approximately 30 individuals or more) shall be treated at least by maceration.
2. The by-product of sewage treatment by the Rotary Biological Contacter process or similar processes may be disposed of into

mogą zostać odprowadzone do morza, pod warunkiem że nie wywoła to negatywnych skutków wobec miejscowego środowiska, a także pod warunkiem że takie odprowadzenie jest zgodne z Załącznikiem IV do Protokołu.

Artykuł 6

Składowanie odpadów

Wszelkie odpady przeznaczone do wywiezienia z obszaru Układu Antarktycznego lub do zniszczenia składa się w taki sposób, aby zapobiec ich przeniknięciu do środowiska.

Artykuł 7

Produkty zakazane

Nie sprowadza się na ląd lub lodowce szelfowe albo na wody obszaru Układu Antarktycznego polichlorków bifenylu (PCB), ziemi niesterylnej, kulek polistyrenu lub innych podobnych form opakowania ani też pestycydów (innych aniżeli potrzebne do celów naukowych, medycznych lub higienicznych).

Artykuł 8

Planowanie gospodarki odpadami

1. Każda Strona, która prowadzi sama działania na obszarze Układu Antarktycznego, ustanowi w odniesieniu do tych działań system klasyfikacji niszczenia odpadów będący podstawą ewidencji odpadów i ułatwiający badania mające na celu ocenę zagrożeń dla otoczenia ze strony działalności naukowej i towarzyszącej akcji logistycznej. W tym celu wytwarzane odpady klasyfikuje się w sposób następujący:
  - (a) płynne odpady kanalizacyjne i domowe (grupa 1),
  - (b) inne płynne odpady i chemikalia, włącznie z paliwami i olejami (grupa 2);

the sea provided that such disposal does not adversely affect the local environment, and provided also that any such disposal at sea shall be in accordance with Annex IV to the Protocol.

Article 6

Storage of waste

All wastes to be removed from the Antarctic Treaty area, or otherwise disposed of, shall be stored in such a way as to prevent their dispersal into the environment.

Article 7

Prohibited products

No polychlorinated biphenyls (PCBs), non-sterile soil, polystyrene beads, chips or similar forms of packaging, or pesticides (other than those required for scientific, medical or hygiene purposes) shall be introduced onto land or ice shelves or into water in the Antarctic Treaty area.

Article 8

Waste management planning

1. Each Party which itself conducts activities in the Antarctic Treaty area shall, in respect of those activities, establish a waste disposal classification system as a basis for recording wastes and to facilitate studies aimed at evaluating the environmental impacts of scientific activity and associated logistic support. To that end, wastes produced shall be classified as:
  - (a) sewage and domestic liquid wastes (Group 1);
  - (b) other liquid wastes and chemicals, including fuels and lubricants (Group 2);

(c) odpady stałe do spalenia (grupa 3);

(d) inne stałe odpady (grupa 4);

(e) materiały radioaktywne (grupa 5).

2. W celu zmniejszenia dalszego szkodliwego wpływu odpadów na środowisko Antarktyki każda Strona przygotowuje i co roku dokona przeglądu i unowocześni plany gospodarowania odpadami (włącznie z redukcją odpadów, ich składowaniem i niszczeniem), ze wskazaniem dla każdego stałego miejsca, miejsc obozowania ogólnie oraz każdego statku (innego aniżeli małe łodzie obsługujące stałe miejsca lub statki oraz biorąc pod uwagę plany gospodarki istniejące dla statków):

(a) programów oczyszczania istniejących miejsc niszczenia odpadów oraz porzuconych miejsc prac;

(b) bieżących oraz planowanych przedsięwzięć dotyczących gospodarowania odpadami i ich definitywnego zniszczenia;

(c) bieżących i planowanych przedsięwzięć dotyczących badania wpływu odpadów na środowisko oraz systemów gospodarowania odpadami;

(d) innych działań, w celu zminimalizowania wpływu na środowisko odpadów i gospodarowania odpadami.

3. W miarę możliwości każda Strona przygotowuje także wykaz miejsc dawnych działań (takich jak trasy, składy paliwa, obozowiska, rozbite samoloty), zanim informacje o nich zostaną utracone w celu wzięcia tych miejsc pod uwagę przy opracowywaniu przyszłych programów naukowych (takich jak chemia śniegu, zanieczyszczenia porostów lub wiercenia w pokrywie lodu).

(c) solids to be combusted (Group 3);

(d) other solid wastes (Group 4); and

(e) radioactive material (Group 5).

2. In order to reduce further the impact of waste on the Antarctic environment, each such Party shall prepare and annually review and update its waste management plans (including waste reduction, storage and disposal), specifying for each fixed site, for field camps generally, and for each ship (other than small boats that are part of the operations of fixed sites or of ships and taking into account existing management plans for ships):

(a) programmes for cleaning up existing waste disposal sites and abandoned work sites;

(b) current and planned waste management arrangements, including final disposal;

(c) current and planned arrangements for analysing the environmental effects of waste and waste management; and

(d) other efforts to minimise any environmental effects of wastes and waste management.

3. Each such Party shall, as far as is practicable, also prepare an inventory of locations of past activities (such as traverses, field depots, field bases, crashed aircraft) before the information is lost, so that such locations can be taken into account in planning future scientific programmes (such as snow chemistry, pollutants in lichens or ice core drilling).

Artykuł 9

Obieg i przegląd planów gospodarki odpadami

1. Plany gospodarki odpadami przygotowane zgodnie z artykułem 8, sprawozdania z ich wykonania oraz wykazy wspomniane w artykule 8 ustęp 3 włącza się do rocznej wymiany informacji dokonywanej zgodnie z artykułami III i VII Układu Antarktycznego oraz odnośnymi zaleceniami przyjętymi na podstawie artykułu IX Układu Antarktycznego.
2. Każda Strona prześle Komitetowi kopie swoich planów gospodarki odpadami oraz sprawozdania z ich wykonania i przeglądu.
3. Komitet może dokonać przeglądu planów gospodarki odpadami oraz sprawozdań z ich wykonania i może przedstawić, w celu rozpatrzenia przez Strony, uwagi, włącznie z sugestiami dotyczącymi zmniejszenia do minimum zagrożeń, a także modyfikacje i ulepszenia tych planów.
4. Strony mogą wymieniać informacje i udzielać rad na temat, między innymi, osiągalnych technologii małoodpadowych, zmiany istniejących instalacji, specjalnych wymogów dla częściowo oczyszczonych wód oraz właściwych metod niszczenia i neutralizacji odpadów.

Artykuł 10

Metody gospodarki

Każda Strona:

- (a) wyznaczy urzędnika do spraw gospodarki odpadami w celu rozwijania i kontroli planów gospodarki odpadami; w terenie, w każdym miejscu, odpowiedzialność będzie przekazana odpowiedniej osobie;

Article 9

Circulation and review of waste management plans

1. The waste management plans prepared in accordance with Article 8, reports on their implementation, and the inventories referred to in Article 8 (3), shall be included in the annual exchanges of information in accordance with Articles III and VII of the Antarctic Treaty and related Recommendations under Article IX of the Antarctic Treaty.
2. Each Party shall send copies of its waste management plans, and reports on their implementation and review, to the Committee.
3. The Committee may review waste management plans and reports thereon and may offer comments, including suggestions for minimising impacts and modifications and improvement to the plans, for the consideration of the Parties.
4. The Parties may exchange information and provide advice on, inter alia, available low waste technologies, reconversion of existing installations, special requirements for effluents, and appropriate disposal and discharge methods.

Article 10

Management practices

Each Party shall:

- (a) designate a waste management official to develop and monitor waste management plans; in the field, this responsibility shall be delegated to an appropriate person at each site;

- (b) zapewni, aby członkowie jej ekspedycji zostali przeszkoleni w celu ograniczenia ujemnych skutków ich działań wobec środowiska Antarktyki i aby zostali poinformowani o wymogach niniejszego Załącznika i
- (c) Załącznik II został zmieniony zaniecha używania produktów z polichlorkiem winylu (PCV) oraz zapewni, aby jej ekspedycje na obszar Układu Antarktycznego zostały uprzedzone, że jakiegokolwiek produkty z PCV, które mogą wnieść na ten obszar, muszą być następnie wywiezione, zgodnie z niniejszym Załącznikiem.

Artykuł 11

Przegląd

Niniejszy Załącznik podlega regularnemu przeglądowi w celu zapewnienia, że jest on aktualny, odzwierciedla postęp dokonany w technologii i procedurach niszczenia odpadów i przez to zapewnia maksymalną ochronę środowiska Antarktyki.

Artykuł 12

Przypadki nadzwyczajne

1. Niniejszego Załącznika nie stosuje się w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego albo bezpieczeństwa statków, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości albo też ochrony środowiska.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych przesyła się natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Artykuł 13

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka

- (b) ensure that members of its expeditions receive training designed to limit the impact of its operations on the Antarctic environment and to inform them of requirements of this Annex; and
- (c) discourage the use of poly-vinyl chloride (PVC) products and ensure that its expeditions to the Antarctic Treaty are advised of any PVC products they may introduce into that area in order that these products may be removed subsequently in accordance with this Annex.

Article 11

Review

This Annex shall be subject to regular review in order to ensure that it is updated to reflect improvement in waste disposal technology and procedures and to ensure thereby maximum protection of the Antarctic environment.

Article 12

Cases of emergency

1. This Annex shall not apply in cases of emergency relating to the safety of human life or of ships, aircraft or equipment and facilities of high value or the protection of the environment.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee.

Article 13

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance

zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.

2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depository, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the amendment.

2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depository.

ZAŁĄCZNIK IV

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO

Zapobieganie zanieczyszczeniom morskim

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego Załącznika:

- (a) „zrzut” oznacza każde usunięcie takich substancji ze statku, bez względu na przyczynę, i obejmuje każde ich przedostanie się do morza, pozbycie, rozlewanie, cieknięcie, pompowanie, wydzielanie lub opróżnianie;
- (b) „odpady” oznaczają wszelkiego rodzaju odpady produktów spożywczych, odpady bytowe i eksploatacyjne, z wyjątkiem świeżych ryb lub części, które powstały podczas normalnej eksploatacji statku, wyłączając te substancje, których dotyczy artykuły 3 i 4;
- (c) „MARPOL 73/78” oznacza Międzynarodową konwencję o zapobieganiu zanieczyszczeniom ze statków z 1973 r., zmienioną Protokołem z 1978 r. dotyczącym tej konwencji i innymi zmianami, które weszły w życie w czasie późniejszym;
- (d) „szkodliwa substancja ciekła” oznacza każdą szkodliwą substancję ciekłą, określoną w Załączniku II do MARPOL 73/78;
- (e) „olej” oznacza ropę naftową w każdej postaci, włączając w to ropę naftową, paliwo olejowe, szlam, odpadki olejowe oraz produkty rafinowane (inne niż produkty petrochemiczne będące przedmiotem postanowień artykułu 4);

ANNEX IV

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Prevention of marine pollution

Article 1

Definitions

For the purposes of this Annex:

- (a) "discharge" means any release howsoever caused from a ship and includes any escape, disposal, spilling, leaking, pumping, emitting or emptying;
- (b) "garbage" means all kinds of victual, domestic and operational waste excluding fresh fish and parts thereof, generated during the normal operation of the ship, except those substances which are covered by Articles 3 and 4;
- (c) "MARPOL 73/78" means the International Convention for the Prevention of Pollution from Ships, 1973, as amended by the Protocol of 1978 relating thereto and by any other amendment in force thereafter;
- (d) "noxious liquid substance" means any noxious liquid substance as defined in Annex II of MARPOL 73/78;
- (e) "oil" means petroleum in any form including crude oil, fuel oil, sludge, oil refuse and refined oil products (other than petrochemicals which are subject to the provisions of Article 4);

- (f) „mieszanina oleista” oznacza mieszaninę o jakiegokolwiek zawartości oleju;
- (g) „statek” oznacza jednostkę pływającą jakiegokolwiek typu używaną w środowisku morskim i obejmuje wodoloty, poduszkowce, statki podwodne, urządzenia pływające oraz stałe bądź pływające platformy.

Artykuł 2

Zastosowanie

Niniejszy Załącznik stosuje się, w odniesieniu do każdej Strony, do statków upoważnionych do podnoszenia jej bandery i do jakichkolwiek innych statków zaangażowanych w działalność antarktyczną lub wspierających tę działalność, o ile operują one na obszarze Układu Antarktycznego.

Artykuł 3

Zrzut oleju

1. Zakazany jest zrzut oleju lub mieszaniny oleistej do morza, z wyjątkiem przypadków, na które zezwolono zgodnie z Załącznikiem I do MARPOL 73/78. W czasie operowania na obszarze Układu Antarktycznego statki zatrzymują na pokładzie wszelki szlam, zanieczyszczony balast, wodę z płukania pojemników oraz inne pozostałości oleju i mieszanki, które nie mogą być zrzucone do morza. Statki zrzucają te pozostałości jedynie poza obszarem Układu Antarktycznego w odpowiednich urządzeniach odbiorczych albo w inny sposób, na który zezwolono, zgodnie z Załącznikiem I do MARPOL 73/78.
2. Niniejszego artykułu nie stosuje się do:
  - (a) zrzutu do morza oleju lub mieszaniny oleistej na skutek uszkodzenia statku lub jego urządzeń:

- (f) "oily mixture" means a mixture with any oil content; and
- (g) "ship" means a vessel of any type whatsoever operating in the marine environment and includes hydrofoil boats, air-cushion vehicles, submersibles, floating craft and fixed or floating platforms.

Article 2

Application

This Annex applies, with respect to each Party, to ships entitled to fly its flag and to any other ship engaged in or supporting its Antarctic operations, while operating in the Antarctic Treaty area.

Article 3

Discharge of oil

1. Any discharge into the sea of oil or oily mixture shall be prohibited, except in cases permitted under Annex I of MARPOL 73/78. While operating in the Antarctic Treaty area, ships shall retain on board all sludge, dirty ballast, tank washing waters and other oily residues and mixtures which may not be discharged into the sea. Ships shall discharge these residues only outside the Antarctic Treaty area, at reception facilities or as otherwise permitted under Annex I of MARPOL 73/78.
2. This Article shall not apply to:
  - (a) the discharge into the sea of oil or oily mixture resulting from damage to a ship or its equipment:

- (i) pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne środki po powstaniu uszkodzenia lub stwierdzeniu wycieku, aby zapobiec zrzutowi lub zmniejszyć go do minimum; i
  - (ii) z wyjątkiem przypadków, gdy właściciel lub kapitan działają albo z zamiarem spowodowania uszkodzenia, albo nierozważnie i ze świadomością, że uszkodzenie mogłoby przypuszczalnie nastąpić;
- (b) zrzutu do morza substancji zawierających olej, które były użyte dla zwalczania szczególnego przypadku zanieczyszczenia, w celu zmniejszenia do minimum szkody wywołanej zanieczyszczeniem.

Artykuł 4

Zrzut szkodliwych substancji ciekłych

Zakazany jest zrzut do morza wszelkich szkodliwych substancji ciekłych oraz jakichkolwiek innych chemicznych lub innych substancji w ilościach lub gęstościach szkodliwych dla środowiska morskiego.

Artykuł 5

Usuwanie odpadów

1. Zakazane jest usuwanie do morza wszelkich przedmiotów plastikowych, włącznie, lecz nie tylko, z syntetycznymi linami, syntetycznymi sieciami rybackimi i plastikowymi torbami na opady.
2. Zakazane jest usuwanie do morza wszelkich innych odpadów, włącznie z produktami papierowymi, szmatami, szkłem, metalem, butelkami, sprzętem kuchennym, popiołem, paletami, materiałami do pokrywania i pakowania.

- (i) provided that all reasonable precautions have been taken after the occurrence of the damage or discovery of the discharge for the purpose of preventing or minimising the discharge; and
  - (ii) except if the owner or the Master acted either with intent to cause damage, or recklessly and with the knowledge that damage would probably result; or
- (b) the discharge into the sea of substances containing oil which are being used for the purpose of combating specific pollution incidents in order to minimise the damage from pollution.

Article 4

Discharge of noxious liquid substances

The discharge into the sea of any noxious liquid substance, and any other chemical or other substances, in quantities or concentrations that are harmful to the marine environment, shall be prohibited.

Article 5

Disposal of garbage

1. The disposal into the sea of all plastics, including but not limited to synthetic ropes, synthetic fishing nets, and plastic garbage bags, shall be prohibited.
2. The disposal into the sea of all other garbage, including paper products, rags, glass, metal, bottles, crockery, incineration ash, dunnage, lining and packing materials, shall be prohibited.

3. Może być dozwolone usuwanie do morza odpadów żywnościowych, o ile zostały one przepuszczone przez urządzenia rozdrabniające lub mielące, pod warunkiem że takie wyrzucenie zostanie dokonane, z wyjątkiem przypadków dozwolonych w myśl Załącznika V do MARPOL 73/78, tak daleko, jak tylko będzie to praktycznie możliwe, z łądu lub lodowców szelfowych, a w każdym razie nie bliżej aniżeli 12 mil morskich. Takie rozdrobnione lub zmielone odpady żywnościowe powinny przejść przez sito z otworami nie większymi aniżeli 25 milimetrów.
  4. O ile substancja lub materiał, do których odnosi się niniejszy artykuł, zmieszane są z inną substancją lub innym materiałem, przeznaczonym do zrzucenia lub wyrzucenia, i których zrzucenie lub wyrzucenie podlega różnym rygorom, mają zastosowane bardziej surowe normy.
  5. Postanowienia ustępów 1 i 2 niniejszego artykułu nie mają zastosowania do:
    - (a) usuwania odpadów w wyniku uszkodzenia statku lub jego urządzeń, pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne kroki, przed i po powstaniu uszkodzenia, aby zapobiec usunięciu lub zmniejszyć jego rozmiar do minimum; lub
    - (b) przypadkowego zgubienia syntetycznych sieci rybackich, pod warunkiem że podjęto wszelkie rozsądne kroki zaradcze, aby zapobiec takiej utracie.
  6. Strony wymagają, o ile jest to wskazane, prowadzenia rejestru odpadów.
3. The disposal into the sea of food wastes may be permitted when they have been passed through a comminuter or grinder, provided that such disposal shall, except in cases permitted under Annex V of MARPOL 73/78, be made as far as practicable from land and ice shelves but in any case not less than 12 nautical miles from the nearest land or ice shelf. Such comminuted or ground food wastes shall be capable of passing through a screen with openings no greater than 25 millimeters.
  4. When a substance or material covered by this Article is mixed with other such substance or material for discharge or disposal, having different disposal or discharge requirements, the most stringent disposal or discharge requirements shall apply.
  5. The provisions of paragraphs 1 and 2 above shall not apply to:
    - (a) the escape of garbage resulting from damage to a ship or its equipment provided all reasonable precautions have been taken, before and after the occurrence of the damage, for the purpose of preventing or minimising the escape; or
    - (b) the accidental loss of synthetic fishing nets, provided all reasonable precautions have been taken to prevent such loss.
  6. The Parties shall, where appropriate, require the use of garbage record books.

Artykuł 6

Zrzut ścieków

1. Z wyjątkiem przypadków, które mogłyby w niewłaściwy sposób zakłócić działania antarktyczne:
  - (a) każda Strona zakazuje wszelkiego zrzutu do morza nieprzerobionych ścieków („ścieki” rozumiane zgodnie z definicją w Załączniku IV do MARPOL 73/78) w granicach do 12 mil morskich, licząc od lądu lub lodowców szelfowych;
  - (b) poza tą odległością zrzut ścieków zbieranych w pojemnikach nie odbywa się jednorazowo, ale w umiarkowanych porcjach i, o ile jest to praktycznie możliwe, kiedy statek jest w ruchu z prędkością nie mniejszą aniżeli 4 węzły.

Niniejszy ustęp nie odnosi się do statków upoważnionych do przewożenia do 10 osób.

2. Strony wymagają, o ile jest to wskazane, prowadzenia rejestru zrzutu ścieków.

Artykuł 7

Przypadki nadzwyczajne

1. Artykuły 3, 4, 5 i 6 niniejszego Załącznika nie będą mieć zastosowania w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa statku i osób na pokładzie lub ratowania życia na morzu.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych przesyła się natychmiast do wszystkich Stron i do Komitetu.

Article 6

Discharge of sewage

1. Except where it would unduly impair Antarctic operations:
  - (a) each Party shall eliminate all discharge into the sea of untreated sewage („sewage” being defined in Annex IV of MARPOL 73/78) within 12 nautical miles of land or ice shelves;
  - (b) beyond such distance, sewage stored in a holding tank shall not be discharged instantaneously but at a moderate rate and, where practicable, while the ship is en route at a speed of no less than 4 knots.

This paragraph does not apply to ships certified to carry not more than 10 persons.

2. The Parties shall, where appropriate, require the use of sewage record books.

Article 7

Cases of emergency

1. Articles 3, 4, 5 and 6 of this Annex shall not apply in cases of emergency relating to the safety of a ship and those on board or saving life at sea.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee.

Artykuł 8

Skutki dla zależnych i powiązanych ekosystemów

Przy wykonywaniu postanowień niniejszego Załącznika należy poświęcić należytą uwagę konieczności uniknięcia ujemnych skutków dla zależnych i powiązanych ekosystemów poza obszarem Układu Antarktycznego.

Artykuł 9

Pojemność statku do magazynowania odpadów i urządzenie odbiorcze

1. Każda Strona zobowiązuje się zapewnić, że wszystkie statki upoważnione do podnoszenia jej bandery i wszystkie inne statki zaangażowane w jej działalność antarktyczną lub wspierające tę działalność, przed wejściem na obszar Układu Antarktycznego, będą wyposażone w zbiornik lub zbiorniki o dostatecznej pojemności dla zatrzymania na pokładzie wszelkiego szlamu, zanieczyszczonego balastu, wody z płukania pojemników oraz innych pozostałości oleju i mieszanki, a także, że będą miały dostateczną pojemność do zatrzymania na pokładzie odpadów podczas prowadzenia działań na obszarze Układu Antarktycznego, jak również że zostaną zawarte porozumienia dotyczące zebrania pozostałości olejowych i odpadów w urządzeniach odbiorczych po opuszczeniu wspomnianego obszaru. Statki mają także dostateczną pojemność do zatrzymania na pokładzie szkodliwych substancji ciekłych.
2. Każda Strona, z portów której statki wychodzą do obszaru Układu Antarktycznego lub do portów której statki z tego obszaru zawijają, podejmie kroki, aby, o ile jest to praktycznie możliwe, zapewnić udostępnienie odpowiednich urządzeń odbiorczych w celu

Article 8

Effect on dependent and associated ecosystems

In implementing the provisions of this Annex, due consideration shall be given to the need to avoid detrimental effects on dependent and associated ecosystems, outside the Antarctic Treaty area.

Article 9

Ship retention capacity and reception facilities

1. Each Party shall undertake to ensure that all ships entitled to fly its flag and any other ship engaged in or supporting its Antarctic operations, before entering the Antarctic Treaty area, are fitted with a tank or tanks of sufficient capacity on board for the retention of all sludge, dirty ballast, tank washing water and other oily residues and mixtures, and have sufficient capacity on board for the retention of garbage, while operating in the Antarctic Treaty area and have concluded arrangements to discharge such oily residues and garbage at a reception facility after leaving that area. Ships shall also have sufficient capacity on board for the retention of noxious liquid substances.
2. Each Party at whose ports ships depart en route to or arrive from the Antarctic Treaty area undertakes to ensure that as soon as practicable adequate facilities are provided for the reception of all sludge, dirty ballast, tank washing water, other oily

zebrania wszelkiego szlamu, zanieczyszczonego balastu, wody z płukania pojemników, innych pozostałości oleju i mieszanek, a także odpadów ze statków, bez powodowania zbędnej zwłoki i zgodnie z potrzebami statków korzystających z tych urządzeń.

3. Strony, których statki korzystają z portów innych Stron, udając się na obszar Układu Antarktycznego lub wracając z tego obszaru, powinny przeprowadzić konsultacje z tymi Stronami w celu upewnienia się, czy utworzenie portowych urządzeń odbiorczych nie będzie stanowić niesprawiedliwego obciążenia dla Stron sąsiadujących z obszarem Układu Antarktycznego.

Artykuł 10

Projektowanie, budowa, instalowanie armatury i wyposażenie statków

Przy projektowaniu, budowie, instalowaniu armatury i wyposażeniu statków, używanych do działalności antarktycznej lub działań wspierających te operacje, każda Strona weźmie pod uwagę cele niniejszego Załącznika.

Artykuł 11

Suwerenny immunitet

1. Niniejszego Załącznika nie stosuje się do żadnego okrętu wojennego, jednostki pomocniczej marynarki wojennej lub innego statku będącego własnością lub będącego w eksploatacji państwa i używanego czasowo wyłącznie do niehandlowej służby rządowej. Jednakże każda Strona podejmie odpowiednie kroki nie powodujące zakłóceń w działalności lub zdolnościach operacyjnych takich okrętów, będących własnością lub używanych przez nią, w celu zapewnienia, iż okręty te będą działać w sposób zgodny, na ile jest to rozsądne i praktycznie możliwe, z niniejszym Załącznikiem.

residues and mixtures, and garbage from ships, without causing undue delay, and according to the needs of the ships using them.

3. Parties operating ships which depart to or arrive from the Antarctic Treaty area at ports of other Parties shall consult with those Parties with a view to ensuring that the establishment of port reception facilities does not place an inequitable burden on Parties adjacent to the Antarctic Treaty area.

Article 10

Design, construction, manning and equipment of ships

In the design, construction, manning and equipment of ships engaged in or supporting Antarctic operations, each Party shall take into account the objectives of this Annex.

Article 11

Sovereign immunity

1. This Annex shall not apply to any warship, naval auxiliary or other ship owned or operated by a State and used, for the time being, only on government non-commercial service. However, each Party shall ensure by the adoption of appropriate measures not impairing the operations or operational capabilities of such ships owned or operated by it, that such ships act in a manner consistent, so far as is reasonable and practicable, with this Annex.

2. Przy stosowaniu ustępu 1 każda Strona weźmie pod uwagę znaczenie ochrony środowiska Antarktyki.
3. Każda Strona poinformuje inne Strony o tym, jak wykonuje to postanowienie.
4. Procedura rozstrzygania sporów, przewidziana w artykułach 18 do 20 Protokołu, nie ma zastosowania do niniejszego artykułu.

Artykuł 12

Środki zapobiegawcze, gotowość w sytuacjach zagrożenia i reagowanie

1. W celu skuteczniejszego reagowania w sytuacjach zagrożenia zanieczyszczeniem albo zanieczyszczenia morza na obszarze Układu Antarktycznego Strony, zgodnie z artykułem 15 Protokołu, sporządzą plany ewentualnościowe dla reagowania na przypadki zanieczyszczenia morza, włączając w to plany ewentualnościowe dla statków (innych aniżeli małe łodzie działające w ustalonych miejscach lub ze statków) działających na obszarze Układu Antarktycznego, a w szczególności dla statków przewożących olej, jako towar, jak również dla wycieków oleju do środowiska morskiego, pochodzących z instalacji na brzegu. W tym celu Strony:
  - (a) współpracują przy formułowaniu i wykonywaniu tych planów; i
  - (b) korzystają z rad Komitetu, Międzynarodowej Organizacji Morskiej i innych organizacji międzynarodowych.
2. Strony ustalą również procedury wspólnego reagowania na nadzwyczajne zanieczyszczenia oraz podejmują odpowiednie działania zgodnie z tymi procedurami.

2. In applying paragraph 1 above, each Party shall take into account the importance of protecting the Antarctic environment.
3. Each Party shall inform the other Parties of how it implements this provision.
4. The dispute settlement procedure set out in Articles 18 to 20 of the Protocol shall not apply to this Article.

Article 12

Preventive measures and emergency preparedness and response

1. In order to respond more effectively to marine pollution emergencies or the threat thereof in the Antarctic Treaty area, the Parties, in accordance with Article 15 of the Protocol, shall develop contingency plans for marine pollution response in the Antarctic Treaty area, including contingency plans for ships (other than small boats that are part of the operations of fixed sites or of ships) operating in the Antarctic Treaty area, particularly ships carrying oil as cargo, and for oil spills, originating from coastal installations, which enter into the marine environment. To this end they shall:
  - (a) co-operate in the formulation and implementation of such plans; and
  - (b) draw on the advice of the Committee, the International Maritime Organization and other international organizations.
2. The Parties shall also establish procedures for cooperative response to pollution emergencies and shall take appropriate response actions in accordance with such procedures.

Artykuł 13

Przeгляд

Strony dokonują stałego przeglądu postanowień niniejszego Załącznika i innych środków służących do zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska morskiego Antarktyki, do zmniejszania zanieczyszczenia i do reagowania na nie, włączając wszelkie poprawki i nowe regulacje przyjęte w myśl MARPOL 73/78, w celu osiągnięcia celów niniejszego Załącznika.

Artykuł 14

Stosunek do MARPOL 73/78

Niniejszy Załącznik w żadnej mierze nie narusza szczególnych praw i obowiązków wynikających z MARPOL 73/78 w odniesieniu do Stron, które są równocześnie Stronami MARPOL 73/78.

Artykuł 15

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu,

Article 13

Review

The Parties shall keep under continuous review the provisions of this Annex and other measures to prevent, reduce and respond to pollution of the Antarctic marine environment, including any amendments and new regulations adopted under MARPOL 73/78, with a view to achieving the objectives of this Annex.

Article 14

Relationship with MARPOL 73/78

With respect to those Parties which are also Parties to MARPOL 73/78, nothing in this Annex shall derogate from the specific rights and obligations thereunder.

Article 15

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX (1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.
2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereaf-

stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy, należycie upoważnieni, podpisali niniejszy Protokół.

Sporządzono w Madrycie dnia 4 października tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego pierwszego roku.

ter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

ZAŁĄCZNIK V

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO³

Ochrona i zarządzanie obszarem

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego Załącznika:

- (a) „właściwa władza” oznacza jakąkolwiek osobę lub organ upoważniony przez Stronę do wydawania zezwoleń, zgodnie z niniejszym Załącznikiem;
- (b) „zezwolenie” oznacza formalną zgodę w formie pisemnej, wydaną przez odpowiednie władze;
- (c) „Plan Zarządzania” oznacza plan zarządzania działaniami i ochrony szczególnie wartości Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki.

Artykuł 2

Cele

Dla celów określonych w niniejszym Załączniku jakikolwiek obszar, w tym jakikolwiek obszar morski, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki. Działania w tych obszarach będą zakazane, ograniczone lub też prowadzone zgodnie z Planami Zarządzania, przyjętymi zgodnie z postanowieniami niniejszego Załącznika.

ANNEX V

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Area protection and management

Article 1

Definitions

For the purposes of this Annex:

- (a) "appropriate authority" means any person or agency authorised by a Party to issue permits under this Annex;
- (b) "permit" means a formal permission in writing issued by an appropriate authority;
- (c) "Management Plan" means a plan to manage the activities and protect the special value or values in an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area.

Article 2

Objectives

For the purposes set out in this Annex, any area, including any marine area, may be designated as an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area. Activities in those Areas shall be prohibited, restricted or managed in accordance with Management Plans adopted under the provisions of this Annex.

³ Załącznik V został przyjęty zaleceniem nr XVI-10 (1991) i stał się obowiązujący dnia 24 maja 2002 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 1861).

Artykuł 3

Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki

1. Jakikolwiek obszar, w tym obszar morski, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki w celu ochrony szczególnych wartości środowiskowych, naukowych, historycznych, estetycznych lub pierwotnych, wszelkiego połączenia wyżej wymienionych wartości bądź prowadzonych lub planowanych badań naukowych.
2. Strony dążą do wyodrębnienia w ramach systematycznych badań środowiskowo-geograficznych oraz włączenia do grupy Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki:
  - (a) obszarów wolnych od jakiejkolwiek ingerencji człowieka, co umożliwi w przyszłości porównanie z miejscami dotkniętymi ludzką działalnością;
  - (b) typowych przykładów większych lądowych ekosystemów, w tym lodowych i wodnych, oraz ekosystemów morskich;
  - (c) obszarów obejmujących istotne lub niespotykane zbiorowiska gatunków, w tym większe kolonie rozmnażających się rodzimych ptaków i ssaków;
  - (d) miejsc typowych dla przebywania jakichkolwiek gatunków lub jedynych znanych ich siedlisk;
  - (e) obszarów będących obiektem szczególnego zainteresowania z punktu widzenia prowadzonych lub planowanych badań naukowych;
  - (f) przykładów szczególnych form geologicznych, glaciologicznych i geomorfologicznych;
  - (g) obszarów posiadających szczególne wartości estetyczne i pierwotne;

Article 3

Antarctic Specially Protected Areas

1. Any area, including any marine area, may be designated as an Antarctic Specially Protected Area to protect outstanding environmental, scientific, historic, aesthetic or wilderness values, any combination of those values, or ongoing or planned scientific research.
2. Parties shall seek to identify, within a systematic environmental-geographical framework, and to include in the series of Antarctic Specially Protected Areas:
  - (a) areas kept inviolate from human interference so that future comparisons may be possible with localities that have been affected by human activities;
  - (b) representative examples of major terrestrial, including glacial and aquatic, ecosystems and marine ecosystems;
  - (c) areas with important or unusual assemblages of species, including major colonies of breeding native birds or mammals;
  - (d) the type locality or only known habitat of any species;
  - (e) areas of particular interest to ongoing or planned scientific research;
  - (f) examples of outstanding geological, glaciological or geomorphological features;
  - (g) areas of outstanding aesthetic and wilderness value;

- (h) miejsc lub pomników o uznanej wartości historycznej; oraz
  - (i) wszelkich innych obszarów, jakie mogą okazać się niezbędne dla ochrony wartości określonych w ustępie 1.
3. Szczególnie Chronione Obszary oraz Miejsca o Szczególnym Znaczeniu Naukowym, wyznaczone jako takie przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego, niniejszym wyznacza się jako Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki. Zgodnie z powyższym dokonuje się zmiany ich nazewnictwa oraz numeracji.
4. Wkraczanie na teren Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki jest zabronione, z wyjątkiem sytuacji, kiedy ma to miejsce na podstawie zezwolenia wydanego zgodnie z artykułem 7.

Artykuł 4

Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki

1. Jakikolwiek obszar, w tym jakikolwiek obszar morski, gdzie prowadzona jest lub może być w przyszłości prowadzona działalność, może zostać wyznaczony jako Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki w celu ułatwienia planowania i koordynacji działalności, uniknięcia możliwych konfliktów, udoskonalenia współpracy między Stronami bądź zmniejszenia wpływu na środowisko.
2. Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki mogą obejmować:
  - (a) obszary, gdzie działalność powoduje ryzyko wzajemnej ingerencji lub kumulatywnego oddziaływania na środowisko; oraz
  - (b) miejsca lub pomniki o uznanej wartości historycznej.

- (h) sites or monuments of recognised historic value; and
  - (i) such other areas as may be appropriate to protect the values set out in paragraph 1 above.
3. Specially Protected Areas and Sites of Special Scientific Interest designated as such by past Antarctic Treaty Consultative Meetings are hereby designated as Antarctic Specially Protected Areas and shall be renamed and renumbered accordingly.
4. Entry into an Antarctic Specially Protected Area shall be prohibited except in accordance with a permit issued under Article 7.

Article 4

Antarctic Specially Managed Areas

1. Any area, including any marine area, where activities are being conducted or may in the future be conducted, may be designated as an Antarctic Specially Managed Area to assist in the planning and co-ordination of activities, avoid possible conflicts, improve co-operation between Parties or minimise environmental impacts.
2. Antarctic Specially Managed Areas may include:
  - (a) areas where activities pose risks of mutual interference or cumulative environmental impacts; and
  - (b) sites or monuments of recognised historic value.

3. Wkraczanie na teren Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki nie wymaga zezwolenia.
4. Niezależnie od postanowień ustępu 3 Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki może obejmować jeden lub więcej Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, na które wkraczanie jest zabronione, z wyjątkiem sytuacji, kiedy ma to miejsce na podstawie zezwolenia wydanego zgodnie z artykułem 7.

Artykuł 5

Plany Zarządzania

1. Którakolwiek ze Stron, Komitet, Naukowy Komitet Badań Antarktycznych lub Komisja do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki może zaproponować wyznaczenie danego obszaru jako Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki poprzez przedstawienie Spotkaniu Konsultatywnemu Układu Antarktycznego proponowanego Planu Zarządzania.
2. Obszar zaproponowany do wyznaczenia ma powierzchnię wystarczającą dla ochrony wartości, które wymagają szczególnej ochrony lub zarządzania.
3. Proponowany Plan Zarządzania zawiera odpowiednio:
  - (a) opis wartości, które wymagają szczególnej ochrony lub zarządzania;
  - (b) wyszczególnienie celów i zadań Planu Zarządzania w celu ochrony lub zarządzania powyższymi wartościami;
  - (c) działania w ramach zarządzania, jakie zo-

3. Entry into an Antarctic Specially Managed Area shall not require a permit.
4. Notwithstanding paragraph 3 above, an Antarctic Specially Managed Area may contain one or more Antarctic Specially Protected Areas, entry into which shall be prohibited except in accordance with a permit issued under Article 7.

Article 5

Management Plans

1. Any Party, the Committee, the Scientific Committee for Antarctic Research or the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources may propose an area for designation as an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area by submitting a proposed Management Plan to the Antarctic Treaty Consultative Meeting.
2. The area proposed for designation shall be of sufficient size to protect the values for which the special protection or management is required.
3. Proposed Management Plans shall include, as appropriate:
  - (a) a description of the value or values for which special protection or management is required;
  - (b) a statement of the aims and objectives of the Management Plan for the protection or management of those values;
  - (c) management activities which are to be un-

- staną podjęte w celu ochrony wartości, które wymagają szczególnej ochrony;
- (d) okres wyznaczenia, o ile taki zostanie ustanowiony;
- (e) opis obszaru zawierający:
- (i) współrzędne geograficzne, punkty graniczne oraz naturalne cechy, wyznaczające dany obszar;
  - (ii) dostęp do obszaru z lądu, morza lub powietrza, w tym morskie podejścia i kotwice, drogi dla pieszych i pojazdów znajdujące się na terenie obszaru oraz korytarze dla samolotów i lądowiska;
  - (iii) lokalizację konstrukcji, w tym stacji naukowych, urządzeń badawczych i ratowniczych, zarówno na obszarze, jak i w pobliżu niego; oraz
  - (iv) lokalizację na obszarze lub w pobliżu obszaru innych Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki, wyznaczonych zgodnie z niniejszym Załącznikiem, lub innych chronionych obszarów wyznaczonych w zgodzie ze środkami przyjętymi zgodnie z elementami systemu Układu Antarktycznego;
- (f) określenie stref w ramach obszaru, w których działalność powinna zostać zakazana, ograniczona lub prowadzona w celu osiągnięcia celów i zadań, wskazanych w punkcie (b);
- (g) mapy i fotografie pokazujące w wyraźny sposób granice obszaru w odniesieniu do cech terenów otaczających ten obszar oraz zasadnicze cechy charakterystyczne danego obszaru;
- dertaken to protect the values for which special protection or management is required;
- (d) a period of designation, if any;
- (e) a description of the area, including:
- (i) the geographical co-ordinates, boundary markers and natural features that delineate the area;
  - (ii) access to the area by land, sea or air including marine approaches and anchorages, pedestrian and vehicular routes within the area, and aircraft routes and landing areas;
  - (iii) the location of structures, including scientific stations, research or refuge facilities, both within the area and near to it; and
  - (iv) the location in or near the area of other Antarctic Specially Protected Areas or Antarctic Specially Managed Areas designated under this Annex, or other protected areas designated in accordance with measures adopted under other components of the Antarctic Treaty system;
- (f) the identification of zones within the area, in which activities are to be prohibited, restricted or managed for the purpose of achieving the aims and objectives referred to in subparagraph (b) above;
- (g) maps and photographs that show clearly the boundary of the area in relation to surrounding features and key features within the area;

(h) dokumentację pomocniczą; (i) w odniesieniu do obszarów zaproponowanych do wyznaczenia jako Szczególnie Chronione Obszary Antarktyki, wyraźną charakterystykę warunków, przy których zaistnieniu odpowiednie władze mogą wydać zezwolenie dotyczące: (i) dostępu do obszaru oraz poruszania się w nim lub ponad nim; (ii) działalności, jaka jest lub może być prowadzona w granicach tego obszaru, łącznie z jej ograniczeniami co do czasu i miejsca; (iii) zainstalowania, zmiany lub usunięcia jakichkolwiek konstrukcji; (iv) lokalizacji obozowisk; (v) ograniczeń odnośnie do materiałów i organizmów, jakie mogą być wwożone na teren danego obszaru; (vi) pozyskiwania lub szkodliwego wpływu na rodzimą florę i faunę; (vii) zbierania lub usuwania czegokolwiek niewwiezionego na teren obszaru przez posiadacza zezwolenia; (viii) niszczenia odpadów; (ix) działań, jakie okażą się konieczne dla zapewnienia dalszego wypełniania celów i zadań Planu Zarządzania; oraz (x) wymogów odnośnie do raportów, dotyczących wizyt na danym obszarze, które będą przekazywane odpowiednim władzom. (j) w odniesieniu do obszarów zaproponowanych do wyznaczenia w charakterze Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki, kodeks postępowania dotyczący:	(h) supporting documentation; (i) in respect of an area proposed for designation as an Antarctic Specially Protected Area, a clear description of the conditions under which permits may be granted by the appropriate authority regarding: (i) access to and movement within or over the area; (ii) activities which are or may be conducted within the area, including restrictions on time and place; (iii) the installation, modification, or removal of structures; (iv) the location of field camps; (v) restrictions on materials and organisms which may be brought into the area; (vi) the taking of or harmful interference with native flora and fauna; (vii) the collection or removal of anything not brought into the area by the permit-holder; (viii) the disposal of waste; (ix) measures that may be necessary to ensure that the aims and objectives of the Management Plan can continue to be met; and (x) requirements for reports to be made to the appropriate authority regarding visits to the area; (j) in respect of an area proposed for designation as an Antarctic Specially Managed Area, a code of conduct regarding:

- (i) dostępu do danego obszaru i poruszania się w nim oraz ponad nim;
- (ii) działalności, jaka jest lub może być prowadzona w granicach tego obszaru, włączając jej ograniczenia co do czasu i miejsca;
- (iii) zainstalowania, zmiany lub usunięcia jakichkolwiek konstrukcji;
- (iv) lokalizacji obozowisk;
- (v) pozyskiwania lub szkodliwego wpływu na rodzimą florę i faunę;
- (vi) zbierania lub usuwania czegokolwiek niewwiezionego na teren obszaru przez osobę odwiedzającą dany obszar;
- (vii) niszczenia odpadów; oraz
- (viii) wymogów odnośnie do raportów dotyczących wizyt na danym obszarze, które będą przekazywane właściwym władzom;

oraz

- (k) postanowienia dotyczące okoliczności, w których Strony powinny dążyć do wymiany informacji przed podjęciem działań, które zamierzają przedsięwziąć.

Artykuł 6

Procedura wyznaczenia

1. Proponowane Plany Zarządzania przekazuje się Komitetowi, Naukowemu Komitetowi Badań Antarktycznych oraz, jeśli to zasadne, Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki. Przy formułowaniu porady dla Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego Komitet bierze pod uwagę wszelkie komentarze poczynione przez Naukowy Komitet Badań Antarktycznych oraz, jeśli

- (i) access to and movement within or over the area;
- (ii) activities which are or may be conducted within the area, including restrictions on time and place;
- (iii) the installation, modification, or removal of structures;
- (iv) the location of field camps;
- (v) the taking of or harmful interference with native flora and fauna;
- (vi) the collection or removal of anything not brought into the area by the visitor;
- (vii) the disposal of waste; and
- (viii) any requirements for reports to be made to the appropriate authority regarding visits to the area;

and

- (k) provisions relating to the circumstances in which Parties should seek to exchange information in advance of activities which they propose to conduct.

Article 6

Designation procedures

1. Proposed Management Plans shall be forwarded to the Committee, the Scientific Committee on Antarctic Research and, as appropriate, to the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources. In formulating its advice to the Antarctic Treaty Consultative Meeting, the Committee shall take into account any comments provided by the Scientific Committee on Antarctic Research and, as

jest to zasadne, Komisję do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki. W dalszej kolejności Plany Zarządzania mogą zostać przyjęte przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego na podstawie środka przyjętego podczas Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek nie stanowi inaczej Plan uważa się za zatwierdzony po upływie 90 dni od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym został przyjęty, pod warunkiem że żadna ze Stron Konsultatywnych nie poinformuje depozytariusza, we wskazanym powyżej terminie, iż życzy sobie jego przedłużenia albo nie jest w stanie zatwierdzić powyższego środka.

2. Z uwzględnieniem postanowień artykułów 4 i 5 Protokołu, żaden z obszarów morskich nie może zostać wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki bez uprzedniej zgody Komisji do Spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki.
3. Wyznaczenia Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki dokonuje się na czas nieokreślony, o ile Plan Zarządzania nie stanowi inaczej. Przegląd Planu Zarządzania wszczyna się nie rzadziej niż co pięć lat. W razie potrzeby Plan podlega aktualizacji.
4. Plany Zarządzania mogą być zmieniane lub uchylane zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu.
5. Po zatwierdzeniu Planu Zarządzania depozytariusz niezwłocznie rozsyła go do wszystkich Stron. Depozytariusz prowa-

appropriate, by the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources. Thereafter Management Plans may be approved by the Antarctic Treaty Consultative Parties by a measure adopted at an Antarctic Treaty Consultative Meeting in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the Plan shall be deemed to have been approved 90 days after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or is unable to approve the measure.

2. Having regard to the provisions of Articles 4 and 5 of the Protocol, no marine area shall be designated as an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area without the prior approval of the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources.
3. Designation of an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area shall be for an indefinite period unless the Management Plan provides otherwise. A review of a Management Plan shall be initiated at least every five years. The Plan shall be updated as necessary.
4. Management Plans may be amended or revoked in accordance with paragraph 1 above.
5. Upon approval Management Plans shall be circulated promptly by the Depositary to all Parties. The Depositary shall maintain

dzi rejestr wszystkich aktualnie przyjętych Planów Zarządzania.

Artykuł 7

Zezwolenia

1. Każda Strona wyznaczy właściwe władze, które będą upoważnione do wydawania zezwoleń na wszczynanie lub prowadzenie działalności w granicach Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, zgodnie z wymogami Planu Zarządzania dotyczącego danego obszaru. Zezwolenie zawiera stosowne części Planu Zarządzania oraz określa granice i usytuowanie obszaru, dozwoloną działalność oraz informację na temat tego, kiedy, gdzie i przez kogo działalność powyższa może zostać prowadzona, jak również wszelkie inne warunki ustanowione na mocy Planu Zarządzania.
2. W przypadku Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki wyznaczonych jako takie przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego, nie posiadających Planu Zarządzania, odpowiednie władze mogą wydawać zezwolenia dla istotnych celów naukowych, które nie mogą zostać osiągnięte gdziekolwiek indziej oraz które nie zagrażą naturalnemu systemowi ekologicznemu w danym obszarze.
3. Każda Strona wymaga od posiadacza zezwolenia zabierania ze sobą kopii zezwolenia w czasie przebywania na terenie danego Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki.

Artykuł 8

Miejsca i Pomniki Historyczne

1. Miejsca lub pomniki o uznanej wartości historycznej, które zostały wyznaczone jako Szczególnie Chronione Obszary Antark-

a record of all currently approved Management Plans.

Article 7

Permits

1. Each Party shall appoint an appropriate authority to issue permits to enter and engage in activities within an Antarctic Specially Protected Area in accordance with the requirements of the Management Plan relating to that Area. The permit shall be accompanied by the relevant sections of the Management Plan and shall specify the extent and location of the Area, the authorised activities and when, where and by whom the activities are authorised and any other conditions imposed by the Management Plan.
2. In the case of a Specially Protected Area designated as such by past Antarctic Treaty Consultative Meetings which does not have a Management Plan, the appropriate authority may issue a permit for a compelling scientific purpose which cannot be served elsewhere and which will not jeopardise the natural ecological system in that Area.
3. Each Party shall require a permit-holder to carry a copy of the permit while in the Antarctic Specially Protected Area concerned.

Article 8

Historic Sites and Monuments

1. Sites or monuments of recognised historic value which have been designated as Antarctic Specially Protected Areas or Antarc-

tyki lub Szczególnie Zarządzane Obszary Antarktyki lub które znajdują się na terenie takich obszarów, zostają zaliczone do Miejsc i Pomników Historycznych.

2. Każda Strona może zaproponować zaliczenie do Historycznych Miejsc i Pomników jakiegokolwiek miejsca lub pomnika o uznanej wartości historycznej, który nie został wyznaczony jako Szczególnie Chroniony Obszar Antarktyki lub Szczególnie Zarządzany Obszar Antarktyki lub który nie znajduje się na terenie takiego obszaru. Propozycja odnośnie do takiego zaliczenia może zostać przyjęta przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego na mocy środka podjętego podczas Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, zgodnie z artykułem IX ustępu 1 Układu Antarktycznego. O ile środek nie stanowi inaczej, propozycję uważa się za zatwierdzoną po upływie 90 dni od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym została przyjęta, pod warunkiem że żadna ze Stron Konsultatywnych nie poinformuje depozytariusza, we wskazanym powyżej terminie, iż życzy sobie jego przedłużenia albo nie jest w stanie zatwierdzić powyższej propozycji.
3. Istniejące Historyczne Miejsca i Pomniki, zaliczone do takich przez dotychczasowe Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego, umieszcza się w wykazie Historycznych Miejsc i Pomników, zgodnie z niniejszym artykułem.
4. Umieszczone w wykazie Historyczne Miejsca i Pomniki nie mogą zostać uszkodzone, usunięte ani zniszczone.
5. Wykaz Historycznych Miejsc i Pomników może zostać uzupełniony zgodnie z ustępem 2. Depozytariusz prowadzi wykaz aktualnych Historycznych Miejsc i Pomników.

tic Specially Managed Areas, or which are located within such Areas, shall be listed as Historic Sites and Monuments.

2. Any Party may propose a site or monument of recognised historic value which has not been designated as an Antarctic Specially Protected Area or an Antarctic Specially Managed Area, or which is not located within such an Area, for listing as a Historic Site or Monument. The proposal for listing may be approved by the Antarctic Treaty Consultative Parties by a measure adopted at an Antarctic Treaty Consultative Meeting in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the proposal shall be deemed to have been approved 90 days after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or is unable to approve the measure.
3. Existing Historic Sites and Monuments which have been listed as such by previous Antarctic Treaty Consultative Meetings shall be included in the list of Historic Sites and Monuments under this Article.
4. Listed Historic Sites and Monuments shall not be damaged, removed or destroyed.
5. The list of Historic Sites and Monuments may be amended in accordance with paragraph 2 above. The Depositary shall maintain a list of current Historic Sites and Monuments.

Artykuł 9

Informacja i upowszechnienie

1. Dla zagwarantowania, iż wszelkie osoby odwiedzające lub zamierzające odwiedzić Antarktykę rozumieją oraz przestrzegają postanowień niniejszego Załącznika, każda Strona udostępni informacje zawierające w szczególności:
  - (a) usytuowanie Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki i Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki;
  - (b) wykaz powyższych obszarów oraz ich mapy;
  - (c) Plany Zarządzania, włączając wyszczególnienie zakazów mających zastosowanie do danego obszaru;
  - (d) usytuowanie Historycznych Miejs i Pomników oraz stosowne zakazy lub ograniczenia.
2. Każda Strona zapewni, aby usytuowanie oraz, jeżeli to możliwe, granice Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki oraz Historycznych Miejs i Pomników zostały zaznaczone na jej mapach topograficznych, hydrograficznych oraz w innych odpowiednich publikacjach.
3. Strony współpracują ze sobą celem zagwarantowania, aby tam, gdzie to będzie stosowne, granice Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki oraz Historycznych Miejs i Pomników zostały właściwie oznakowane w terenie.

Article 9

Information and publicity

1. With a view to ensuring that all persons visiting or proposing to visit Antarctica understand and observe the provisions of this Annex, each Party shall make available information setting forth, in particular:
  - (a) the location of Antarctic Specially Protected Areas and Antarctic Specially Managed Areas;
  - (b) listing and maps of those Areas;
  - (c) the Management Plans, including listings of prohibitions relevant to each Area;
  - (d) the location of Historic Sites and Monuments and any relevant prohibition or restriction.
2. Each Party shall ensure that the location and, if possible, the limits, of Antarctic Specially Protected Areas, Antarctic Specially Managed Areas and Historic Sites and Monuments are shown on its topographic maps, hydrographic charts and in other relevant publications.
3. Parties shall co-operate to ensure that, where appropriate, the boundaries of Antarctic Specially Protected Areas, Antarctic Specially Managed Areas and Historic Sites and Monuments are suitably marked on the site.

Artykuł 10

Wymiana informacji

1. Strony podejmują działania w celu:
  - (a) zbierania i wymiany rejestrów, w tym rejestrów zezwoleń oraz raportów z wizyt na terenie Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki, włączając inspekcje, oraz raportów z inspekcji Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki;
  - (b) uzyskiwania i wymiany informacji na temat wszelkich ważniejszych zmian lub szkód spowodowanych na terenie jakiegokolwiek Szczególnie Zarządzanego Obszaru Antarktyki, Szczególnie Chronionego Obszaru Antarktyki lub Historycznych Miejsc i Pomników; oraz
  - (c) ustanowienia jednakowych form, w których powyższe rejestry oraz informacja będą przekazywane przez Strony zgodnie z ustępem 2.
2. Każda Strona poinformuje inne Strony oraz Komitet, przed końcem listopada każdego roku, o liczbie i charakterze zezwoleń wydanych na podstawie niniejszego Załącznika w poprzedzającym okresie od 1 lipca do 30 czerwca.
3. Każda Strona prowadząca, finansująca lub wydająca zgodę na badania bądź inne działania w ramach Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki będzie prowadzić rejestr takiej działalności oraz przedstawiać w ramach corocznej wymiany informacji na podstawie Układu Antarktycznego ogólny opis działań prowadzonych na takich obszarach w poprzednim roku przez osoby podlegające jej jurysdykcji.

Article 10

Exchange of information

1. The Parties shall make arrangements for:
  - (a) collecting and exchanging records, including records of permits and reports of visits, including inspection visits, to Antarctic Specially Protected Areas and reports of inspection visits to Antarctic Specially Managed Areas;
  - (b) obtaining and exchanging information on any significant change or damage to any Antarctic Specially Managed Area, Antarctic Specially Protected Area or Historic Site or Monument; and
  - (c) establishing common forms in which records and information shall be submitted by Parties in accordance with paragraph 2 below.
2. Each Party shall inform the other Parties and the Committee before the end of November of each year of the number and nature of permits issued under this Annex in the preceding period of 1st July to 30th June.
3. Each Party conducting, funding or authorising research or other activities in Antarctic Specially Protected Areas or Antarctic Specially Managed Areas shall maintain a record of such activities and in the annual exchange of information in accordance with the Antarctic Treaty shall provide summary descriptions of the activities conducted by persons subject to its jurisdiction in such areas in the preceding year.

4. Każda Strona poinformuje inne Strony oraz Komitet przed końcem listopada każdego roku o działaniach, jakie zostały przez nią podjęte dla wykonania postanowień niniejszego Załącznika, włączając dane na temat wszelkich inspekcji na miejscu oraz działań podjętych dla przeciwstawienia się przypadkom naruszenia postanowień przyjętego Planu Zarządzania w odniesieniu do Szczególnie Chronionych Obszarów Antarktyki lub Szczególnie Zarządzanych Obszarów Antarktyki.

Artykuł 11

Przypadki nadzwyczajne

1. Ograniczenia ustanowione oraz dopuszczone przez niniejszy Załącznik nie mają zastosowania w przypadkach nadzwyczajnych dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego lub bezpieczeństwa statków morskich, samolotów lub wyposażenia i instalacji o dużej wartości lub też ochrony środowiska.
2. Zawiadomienie o działaniach podjętych w przypadkach nadzwyczajnych przesyła się niezwłocznie do wszystkich Stron i Komitetu.

Artykuł 12

Poprawka lub zmiana

1. Niniejszy Załącznik może być poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z artykułem IX ustęp 1 Układu Antarktycznego. O ile środek ten nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu

4. Each Party shall inform the other Parties and the Committee before the end of November each year of measures it has taken to implement this Annex, including any site inspections and any steps it has taken to address instances of activities in contravention of the provisions of the approved Management Plan for an Antarctic Specially Protected Area or Antarctic Specially Managed Area.

Article 11

Cases of emergency

1. The restrictions laid down and authorised by this Annex shall not apply in cases of emergency involving safety of human life or of ships, aircraft, or equipment and facilities of high value or the protection of the environment.
2. Notice of activities undertaken in cases of emergency shall be circulated immediately to all Parties and to the Committee.

Article 12

Amendment or modification

1. This Annex may be amended or modified by a measure adopted in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty. Unless the measure specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more of the Antarctic Treaty Consultative

Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.

2. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez tę Stronę.

Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes an extension of that period or that it is unable to approve the measure.

2. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

ZAŁĄCZNIK VI¹

DO PROTOKOŁU O OCHRONIE ŚRODOWISKA DO UKŁADU ANTARKTYCZNEGO

Odpowiedzialność za wypadki
ekologiczne

Preambuła

Strony,

uznając znaczenie zapobiegania wypadkom ekologicznym oraz minimalizacji i ograniczenia ich wpływu na środowisko Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów;

nawiązując do artykułu 3 Protokołu, a w szczególności do postanowienia nakładającego wymóg planowania i prowadzenia działalności na obszarze Układu Antarktycznego w taki sposób, aby nadawać pierwszeństwo badaniom naukowym i zachować wartość Antarktyki jako miejsca prowadzenia takich badań;

nawiązując do nałożonego w artykule 15 Protokołu obowiązku szybkiego i skutecznego reagowania na wypadki ekologiczne oraz sporządzenia planów ewentualnościowych w razie wypadku mogącego mieć szkodliwy wpływ na środowisko Antarktyki lub zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy;

nawiązując do artykułu 16 Protokołu, w którym Strony zobowiązały się, zgodnie z celami Protokołu dotyczącymi wszechstronnej ochrony środowiska Antarktyki oraz zależnych od niej i powiązanych z nią ekosystemów, do opracowania, w jednym lub więk-

---

¹ Załącznik VI został przyjęty środkiem nr 1 (2005) i jeszcze nie wszedł w życie.

ANNEX VI

TO THE PROTOCOL ON ENVIRONMENTAL PROTECTION TO THE ANTARCTIC TREATY

Liability Arising From Environmental
Emergencies

Preamble

The Parties,

Recognising the importance of preventing, minimising and containing the impact of environmental emergencies on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

Recalling Article 3 of the Protocol, in particular that activities shall be planned and conducted in the Antarctic Treaty area so as to accord priority to scientific research and to preserve the value of Antarctica as an area for the conduct of such research;

Recalling the obligation in Article 15 of the Protocol to provide for prompt and effective response action to environmental emergencies, and to establish contingency plans for response to incidents with potential adverse effects on the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems;

Recalling Article 16 of the Protocol under which the Parties to the Protocol undertook consistent with the objectives of the Protocol for the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems to elaborate, in one or

szej liczbie załączników do Protokołu, reguł i procedur dotyczących odpowiedzialności za szkody wynikające z objętej Protokołem działalności prowadzonej na obszarze Układu Antarktycznego;

nawiązując ponadto do decyzji 3 (2001) XXIV Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego w sprawie opracowania załącznika na temat aspektów odpowiedzialności za wypadki ekologiczne jako etapu na drodze do ustanowienia systemu odpowiedzialności zgodnie z artykułem 16 Protokołu;

nawiązując do artykułu IV Układu Antarktycznego i artykułu 8 Protokołu;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Zakres

Niniejszy Załącznik dotyczy wypadków ekologicznych na obszarze Układu Antarktycznego związanych z programami badań naukowych, turystyką lub inną działalnością rządową i pozarządową na obszarze Układu Antarktycznego podlegającą uprzedniemu zgłoszeniu zgodnie z art. VII ust. 5 Układu Antarktycznego, w tym z działalnością wsparcia logistycznego. W Załączniku uwzględniono również środki i plany mające na celu zapobieganie tego rodzaju wypadkom i reagowanie na nie. Załącznik dotyczy wszystkich statków turystycznych wpływających na obszar Układu Antarktycznego. Dotyczy również wypadków ekologicznych na obszarze Układu Antarktycznego związanych z innymi statkami i rodzajami działalności, w zależności od decyzji podjętej zgodnie z art. 13.

more Annexes to the Protocol, rules and procedures relating to liability for damage arising from activities taking place in the Antarctic Treaty area and covered by the Protocol;

Noting further Decision 3 (2001) of the XXIVth Antarctic Treaty Consultative Meeting regarding the elaboration of an Annex on the liability aspects of environmental emergencies, as a step in the establishment of a liability regime in accordance with Article 16 of the Protocol;

Having regard to Article IV of the Antarctic Treaty and Article 8 of the Protocol;

Have agreed as follows:

Article 1

Scope

This Annex shall apply to environmental emergencies in the Antarctic Treaty area which relate to scientific research programmes, tourism and all other governmental and non-governmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII(5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities. Measures and plans for preventing and responding to such emergencies are also included in this Annex. It shall apply to all tourist vessels that enter the Antarctic Treaty area. It shall also apply to environmental emergencies in the Antarctic Treaty area which relate to other vessels and activities as may be decided in accordance with Article 13.

Artykuł 2

Definicje

W rozumieniu Załącznika:

- (a) „decyzja” oznacza decyzję podjętą zgodnie z Regulaminem Spotkań Konsultatywnych Układu Antarktycznego, o której mowa w decyzji 1 (1995) XIX Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego;
- (b) „wypadek ekologiczny” oznacza każdy wypadek, który nastąpił po wejściu w życie niniejszego Załącznika, który wywarł poważny i szkodliwy wpływ na środowisko Antarktyki lub grozi rychłym powstaniem takiego wpływu;
- (c) „operator” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, rządową lub pozarządową, która organizuje działalność prowadzoną na obszarze Układu Antarktycznego. Pojęcie operatora nie obejmuje osoby fizycznej będącej pracownikiem, zleceniobiorcą, podwykonawcą, przedstawicielem lub osobą działającą w służbie osoby fizycznej lub prawnej, rządowej lub pozarządowej, która organizuje działalność prowadzoną na obszarze Układu Antarktycznego oraz nie obejmuje osoby prawnej będącej zleceniobiorcą lub podwykonawcą, działającej w imieniu operatora państwowego;
- (d) „Operator Strony” oznacza operatora organizującego na terytorium danej Strony działalność, która ma być prowadzona na obszarze Układu Antarktycznego, a jednocześnie:
  - (i) działalność ta podlega zatwierdzeniu przez tę Stronę dla obszaru Układu Antarktycznego;
  - (ii) w przypadku, gdy dana Strona nie wydaje

Article 2

Definitions

For the purposes of this Annex:

- (a) "Decision" means a Decision adopted pursuant to the Rules of Procedure of Antarctic Treaty Consultative Meetings and referred to in Decision 1 (1995) of the XIXth Antarctic Treaty Consultative Meeting;
- (b) "Environmental emergency" means any accidental event that has occurred, having taken place after the entry into force of this Annex, and that results in, or imminently threatens to result in, any significant and harmful impact on the Antarctic environment;
- (c) "Operator" means any natural or juridical person, whether governmental or non-governmental, which organises activities to be carried out in the Antarctic Treaty area. An operator does not include a natural person who is an employee, contractor, subcontractor, or agent of, or who is in the service of, a natural or juridical person, whether governmental or non-governmental, which organises activities to be carried out in the Antarctic Treaty area, and does not include a juridical person that is a contractor or subcontractor acting on behalf of a State operator;
- (d) "Operator of the Party" means an operator that organises, in that Party's territory, activities to be carried out in the Antarctic Treaty area, and:
  - (i) those activities are subject to authorisation by that Party for the Antarctic Treaty area; or
  - (ii) in the case of a Party which does not for-

formalnych zezwoleń na działalność na obszarze Układu Antarktycznego, działalność ta podlega podobnemu procesowi regulacyjnemu realizowanemu przez tę Stronę.

Pojęcia „swoich operatorów”, „Strona operatora” i „Strona tego operatora” należy interpretować zgodnie ze wskazaną definicją:

- (e) „uzasadniony”, w odniesieniu do środków zapobiegawczych i reagowania, oznacza środki lub czynności, które są odpowiednie, wykonalne, proporcjonalne i opierają się na dostępności obiektywnych kryteriów i informacji, w tym:
  - (i) zagrożenia dla środowiska Antarktyki oraz jego naturalnego tempa odtwarzania;
  - (ii) zagrożenia dla życia i bezpieczeństwa ludzi;
  - (iii) wykonalności technicznej i gospodarczej;
- (f) „reagowanie” oznacza uzasadnione środki podjęte po wystąpieniu wypadku ekologicznego w celu uniknięcia, zminimalizowania lub ograniczenia skutków tego wypadku, co w odpowiednich okolicznościach może obejmować oczyszczanie, a także obejmuje określenie zasięgu wypadku i jego skutków;
- (g) „Strony” oznaczają państwa, w stosunku do których niniejszy Załącznik zaczął obowiązywać zgodnie z art. 9 Protokołu.

Artykuł 3

Środki zapobiegawcze

1. Strony zobowiązują swoich operatorów do podjęcia uzasadnionych środków zapobiegawczych w celu obniżenia zagrożenia wypadkami ekologicznymi i ich ewentualnym negatywnym wpływem.

mally authorise activities for the Antarctic Treaty area, those activities are subject to a comparable regulatory process by that Party.

The terms „its operator”, „Party of the operator”, and „Party of that operator” shall be interpreted in accordance with this definition;

- (e) "Reasonable", as applied to preventative measures and response action, means measures or actions which are appropriate, practicable, proportionate and based on the availability of objective criteria and information, including:
  - (i) risks to the Antarctic environment, and the rate of its natural recovery;
  - (ii) risks to human life and safety; and
  - (iii) technological and economic feasibility;
- (f) "Response action" means reasonable measures taken after an environmental emergency has occurred to avoid, minimise or contain the impact of that environmental emergency, which to that end may include clean-up in appropriate circumstances, and includes determining the extent of that emergency and its impact;
- (g) "The Parties" means the States for which this Annex has become effective in accordance with Article 9 of the Protocol.

Article 3

Preventative Measures

1. Each Party shall require its operators to undertake reasonable preventative measures that are designed to reduce the risk of environmental emergencies and their potential adverse impact.

2. Środki zapobiegawcze mogą obejmować:
- (a) uwzględnienie w projekcie i konstrukcji obiektów lub środków transportu specjalistycznych konstrukcji lub sprzętu;
  - (b) uwzględnienie w eksploatacji obiektów i środków transportu specjalnych procedur;
  - (c) specjalne przeszkolenie personelu.

Artykuł 4

Plany ewentualnościowe

1. Strony zobowiązują swoich operatorów do:
  - (a) sporządzenia planów ewentualnościowych dotyczących reagowania na wypadki mogące mieć negatywny wpływ na środowisko Antarktyki lub zależne od niej i powiązane z nią ekosystemy;
  - (b) współpracy w formułowaniu i wdrażaniu tych planów ewentualnościowych.
2. Plany ewentualnościowe zawierają, stosownie do potrzeb, następujące elementy:
  - (a) procedury oceny charakteru wypadku;
  - (b) procedury zgłaszania;
  - (c) wskazanie i uruchomienie zasobów;
  - (d) plany reagowania;
  - (e) szkolenie;
  - (f) ewidencjonowanie;
  - (g) demobilizacja.

2. Preventative measures may include:
- (a) specialised structures or equipment incorporated into the design and construction of facilities and means of transportation;
  - (b) specialised procedures incorporated into the operation or maintenance of facilities and means of transportation; and
  - (c) specialised training of personnel.

Article 4

Contingency Plans

1. Each Party shall require its operators to:
  - (a) establish contingency plans for responses to incidents with potential adverse impacts on the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems; and
  - (b) co-operate in the formulation and implementation of such contingency plans.
2. Contingency plans shall include, when appropriate, the following components:
  - (a) procedures for conducting an assessment of the nature of the incident;
  - (b) notification procedures;
  - (c) identification and mobilisation of resources;
  - (d) response plans;
  - (e) training;
  - (f) record keeping; and
  - (g) demobilisation.

3. Strony ustanawiają i wdrażają procedury bezzwłocznego zgłaszania wypadków ekologicznych i zbiorowego reagowania na wypadki ekologiczne oraz zachęcają do korzystania z procedur zgłaszania i zbiorowego reagowania przez swoich operatorów powodujących wypadki ekologiczne.

Artykuł 5

Reagowanie

1. Strony zobowiązują swoich operatorów do szybkiego i skutecznego reagowania na wypadki ekologiczne wynikające z działalności tych operatorów.
2. Jeżeli operator nie reaguje szybko i skutecznie, zachęca się Stronę tego operatora i inne Strony do podjęcia takiego działania, m.in. za pośrednictwem swoich przedstawicieli i operatorów specjalnie przez nie upoważnionych do podejmowania takiego działania w ich imieniu.
3. (a) Na wypadek, gdyby Strona operatora chciała zareagować samodzielnie, inne Strony pragnące zareagować na wypadek ekologiczny zgodnie z ust. 2 powyżej zgłaszają uprzednio swój zamiar Stronie operatora i Sekretariatowi Układu Antarktycznego, chyba że istnieje bezpośrednie zagrożenie poważnym i szkodliwym wpływem na środowisko Antarktyki i w danych okolicznościach uzasadnione byłoby natychmiastowe zareagowanie. W takim przypadku należy jak najszybciej powiadomić Stronę operatora i Sekretariat Układu Antarktycznego.
- (b) Inne Strony nie reagują na wypadek ekologiczny zgodnie z ust. 2 powyżej, chyba że istnieje bezpośrednie zagrożenie poważnym i szkodliwym wpływem na środowisko

3. Each Party shall establish and implement procedures for immediate notification of, and co-operative responses to, environmental emergencies, and shall promote the use of notification procedures and co-operative response procedures by its operators that cause environmental emergencies.

Article 5

Response Action

1. Each Party shall require each of its operators to take prompt and effective response action to environmental emergencies arising from the activities of that operator.
2. In the event that an operator does not take prompt and effective response action, the Party of that operator and other Parties are encouraged to take such action, including through their agents and operators specifically authorised by them to take such action on their behalf.
3. (a) Other Parties wishing to take response action to an environmental emergency pursuant to paragraph 2 above shall notify their intention to the Party of the operator and the Secretariat of the Antarctic Treaty beforehand with a view to the Party of the operator taking response action itself, except where a threat of significant and harmful impact to the Antarctic environment is imminent and it would be reasonable in all the circumstances to take immediate response action, in which case they shall notify the Party of the operator and the Secretariat of the Antarctic Treaty as soon as possible.
- (b) Such other Parties shall not take response action to an environmental emergency pursuant to paragraph 2 above, unless a threat of significant and harmful impact to the

sko Antarktyki i w danych okolicznościach uzasadnione byłoby natychmiastowe zareagowanie albo Strona operatora nie powiadomiła w uzasadnionym czasie Sekretariatu Układu Antarktycznego, że sama zareaguje, albo gdy nie zareagowała w uzasadnionym czasie po powiadomieniu.

(c) Jeżeli Strona operatora samodzielnie reaguje, ale chce skorzystać z pomocy innej Strony lub Stron, wówczas reagowaniem kieruje Strona operatora.

4. Jeżeli jednak nie jest jasne, która Strona jest Stroną operatora albo okaże się, że może być więcej takich Stron, wszystkie reagujące Strony podejmują wysiłki na rzecz wzajemnego porozumiewania się i w miarę możliwości powiadają Sekretariat Układu Antarktycznego o zaistniałych okolicznościach.

5. Reagujące Strony porozumiewają się i koordynują działania ze wszystkimi innymi reagującymi Stronami, prowadzącymi działania w rejonie wypadku ekologicznego albo w inny sposób dotkniętymi wypadkiem ekologicznym i w miarę możliwości uwzględniają wszelkie stosowne specjalistyczne wskazówki udzielane przez delegacje stałych obserwatorów na Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego, przez inne organizacje lub przez stosownych specjalistów.

Artykuł 6

Odpowiedzialność

1. Operator, który nie reaguje szybko i skutecznie na wypadki ekologiczne wynikające z jego działalności jest zobowiązany do

Antarctic environment is imminent and it would be reasonable in all the circumstances to take immediate response action, or the Party of the operator has failed within a reasonable time to notify the Secretariat of the Antarctic Treaty that it will take the response action itself, or where that response action has not been taken within a reasonable time after such notification.

(c) In the case that the Party of the operator takes response action itself, but is willing to be assisted by another Party or Parties, the Party of the operator shall coordinate the response action.

4. However, where it is unclear which, if any, Party is the Party of the operator or it appears that there may be more than one such Party, any Party taking response action shall make best endeavours to consult as appropriate and shall, where practicable, notify the Secretariat of the Antarctic Treaty of the circumstances.

5. Parties taking response action shall consult and coordinate their action with all other Parties taking response action, carrying out activities in the vicinity of the environmental emergency, or otherwise impacted by the environmental emergency, and shall, where practicable, take into account all relevant expert guidance which has been provided by permanent observer delegations to the Antarctic Treaty Consultative Meeting, by other organisations, or by other relevant experts.

Article 6

Liability

1. An operator that fails to take prompt and effective response action to environmental emergencies arising from its activities

zwrócenia reagującym Stronom zgodnie z art. 5 ust. 2 kosztów tego reagowania.

2. (a) Jeżeli operator państwowy powinien szybko i skutecznie zareagować, ale tego nie zrobił i żadna ze Stron nie zareagowała, operator państwowy jest zobowiązany wpłacić koszty reagowania, które należało podjąć na specjalny fundusz, o którym mowa w art. 12.
- (b) Jeżeli operator niepaństwowy powinien podjąć szybko i skutecznie zareagować, ale tego nie zrobił i żadna ze Stron nie zareagowała, operator niepaństwowy jest zobowiązany zapłacić sumę pieniężną możliwie najwierniej odzwierciedlającą koszty reagowania, które należało podjąć. Sumę tę należy wpłacić bezpośrednio na fundusz, o którym mowa w art. 12 na rzecz Strony tego operatora albo Strony, która korzysta z mechanizmu, o którym mowa w art. 7 ust. 3. Strona otrzymująca tę sumę robi wszystko, co w jej mocy, aby zasilić fundusz, o którym mowa w art. 12 w wysokości przynajmniej takiej samej, jak suma otrzymana od operatora.
3. Odpowiedzialność ma charakter absolutny.
4. Jeżeli wypadek ekologiczny wynika z działalności dwóch lub większej liczby operatorów, odpowiadają oni solidarnie, z wyjątkiem operatora, który wykaże, że tylko część wypadku ekologicznego wynika z jego działalności, w związku z czym jest odpowiedzialny wyłącznie za tę część.
5. Mimo że Strona ponosi odpowiedzialność na podstawie niniejszego artykułu za brak szybkiego i skutecznego reagowania na wypadki ekologiczne spowodowane przez jej okręty wojenne, okręty pomocnicze albo

shall be liable to pay the costs of response action taken by Parties pursuant to Article 5(2) to such Parties.

2. (a) When a State operator should have taken prompt and effective response action but did not, and no response action was taken by any Party, the State operator shall be liable to pay the costs of the response action which should have been undertaken, into the fund referred to in Article 12.
- (b) When a non-State operator should have taken prompt and effective response action but did not, and no response action was taken by any Party, the non-State operator shall be liable to pay an amount of money that reflects as much as possible the costs of the response action that should have been taken. Such money is to be paid directly to the fund referred to in Article 12, to the Party of that operator or to the Party that enforces the mechanism referred to in Article 7(3). A Party receiving such money shall make best efforts to make a contribution to the fund referred to in Article 12 which at least equals the money received from the operator.
3. Liability shall be strict.
4. When an environmental emergency arises from the activities of two or more operators, they shall be jointly and severally liable, except that an operator which establishes that only part of the environmental emergency results from its activities shall be liable in respect of that part only.
5. Notwithstanding that a Party is liable under this Article for its failure to provide for prompt and effective response action to environmental emergencies caused by its warships, naval auxiliaries, or other ships or

inne statki morskie lub powietrzne należące do Strony lub będące w jej posiadaniu, ale w danym czasie wykorzystywane wyłącznie do rządowej służby niehandlowej, żadne postanowienie tego Załącznika nie narusza przyznanego zgodnie z prawem międzynarodowym immunitetu tych okrętów wojennych, okrętów pomocniczych oraz innych statków morskich lub powietrznych.

Artykuł 7

Spory sądowe

1. Tylko Strona, która zareagowała na podstawie art. 5 ust. 2 może wystąpić na drogę sądową przeciwko operatorowi niepaństwowemu z tytułu odpowiedzialności z art. 6 ust. 1; proces ten można wytoczyć w sądach nie więcej niż jednej Strony, w której operator jest zarejestrowany lub która jest głównym miejscem prowadzenia działalności operatora albo jego zwykłym miejscem pobytu. Jednak jeżeli operator nie jest zarejestrowany w państwie będącym Stroną, nie prowadzi w nim głównej działalności albo nie jest ono zwykłym miejscem pobytu operatora, proces można wytoczyć w sądach Strony operatora w rozumieniu art. 2 lit. d. Procesy o wypłatę odszkodowania należy wносить w ciągu 3 lat od rozpoczęcia reagowania albo w ciągu 3 lat od dnia, w którym Strona wszczynająca proces poznała lub powinna poznać tożsamość operatora, w zależności od tego, który dzień jest późniejszy. W żadnych okolicznościach proces przeciwko operatorowi niepaństwowemu nie może się rozpocząć później niż 15 lat od rozpoczęcia reagowania.
2. Strony zapewniają, aby ich sądy posiadały odpowiednią kompetencję do prowadzenia postępowania, o którym mowa w ust. 1 powyżej.

aircraft owned or operated by it and used, for the time being, only on government non-commercial service, nothing in this Annex is intended to affect the sovereign immunity under international law of such warships, naval auxiliaries, or other ships or aircraft.

Article 7

Actions

1. Only a Party that has taken response action pursuant to Article 5(2) may bring an action against a non-State operator for liability pursuant to Article 6(1) and such action may be brought in the courts of not more than one Party where the operator is incorporated or has its principal place of business or his or her habitual place of residence. However, should the operator not be incorporated in a Party or have its principal place of business or his or her habitual place of residence in a Party, the action may be brought in the courts of the Party of the operator within the meaning of Article 2(d). Such actions for compensation shall be brought within three years of the commencement of the response action or within three years of the date on which the Party bringing the action knew or ought reasonably to have known the identity of the operator, whichever is later. In no event shall an action against a non-State operator be commenced later than 15 years after the commencement of the response action.
2. Each Party shall ensure that its courts possess the necessary jurisdiction to entertain actions under paragraph 1 above.

3. Strony zapewniają istnienie w prawie wewnętrznym mechanizmu egzekwowania postanowienia art. 6 ust. 2 lit. b) w odniesieniu do każdego z jej operatorów niepaństwowych w rozumieniu art. 2 ust. d), jak również w miarę możliwości w odniesieniu do każdego operatora niepaństwowego zarejestrowanego w państwie będącym Stroną kraju, prowadzącego w nim główną działalność lub posiadającego w nim zwykłe miejsce pobytu. Strona informuje wszystkie pozostałe Strony o tym mechanizmie zgodnie z art. 13 ust. 3 Protokołu. Jeżeli istnieje wiele Stron zdolnych do wyegzekwowania postanowienia art. 6 ust. 2 lit. b) przeciwko danemu operatorowi niepaństwowemu na podstawie niniejszego ustępu, Strony te powinny uzgodnić, która z nich powinna podjąć czynności egzekucyjne. Na mechanizm, o którym mowa w niniejszym ustępie nie można się powoływać po upływie 15 lat od dnia, w którym Strona pragnąca powołać się na mechanizm dowiedziała się o wypadku ekologicznym.
  4. Odpowiedzialność Strony lub operatora państwowego na podstawie art. 6 ust. 1 może zostać ustalona wyłącznie zgodnie z procedurą dochodzeniową ustaloną przez Strony, postanowieniami art. 18, 19 i 20 Protokołu i w odpowiednich przypadkach Aneksu do Protokołu w sprawie arbitrażu.
  5. (a) Odpowiedzialność Strony lub operatora państwowego na podstawie art. 6 ust. 2 lit. a) może zostać ustalona wyłącznie przez Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego, a jeżeli spór nadal nie zostanie rozwiązany, wyłącznie zgodnie z procedurą dochodzeniową ustaloną przez Strony, postanowieniami art. 18, 19 i 20 Protokołu
3. Each Party shall ensure that there is a mechanism in place under its domestic law for the enforcement of Article 6(2)(b) with respect to any of its non-State operators within the meaning of Article 2(d), as well as where possible with respect to any non-State operator that is incorporated or has its principal place of business or his or her habitual place of residence in that Party. Each Party shall inform all other Parties of this mechanism in accordance with Article 13(3) of the Protocol. Where there are multiple Parties that are capable of enforcing Article 6(2)(b) against any given non-State operator under this paragraph, such Parties should consult amongst themselves as to which Party should take enforcement action. The mechanism referred to in this paragraph shall not be invoked later than 15 years after the date the Party seeking to invoke the mechanism became aware of the environmental emergency.
  4. The liability of a Party as a State operator under Article 6(1) shall be resolved only in accordance with any enquiry procedure which may be established by the Parties, the provisions of Articles 18, 19 and 20 of the Protocol and, as applicable, the Schedule to the Protocol on Arbitration.
  5. (a) The liability of a Party as a State operator under Article 6(2)(a) shall be resolved only by the Antarctic Treaty Consultative Meeting and, should the question remain unresolved, only in accordance with any enquiry procedure which may be established by the Parties, the provisions of Articles 18, 19 and 20 of the Protocol and,

i w odpowiednich przypadkach Aneksu do Protokołu w sprawie arbitrażu.

- (b) Jeżeli należało zareagować, a nie zostało to uczynione, koszty reagowania, które operator państwowy powinien wpłacić na fundusz, o którym mowa w art. 12 powinny zostać zatwierdzone na mocy decyzji. W razie potrzeby Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego powinno zwrócić się o opinię do Komitetu Ochrony Środowiska.
6. Na potrzeby niniejszego Załącznika postanowienia art. 19 ust. 4, 19 ust. 5 i 20 ust. 1 Protokołu i w odpowiednich przypadkach Aneksu do Protokołu w sprawie arbitrażu odnoszą się tylko do odpowiedzialności Strony jako operatora państwowego za zwrot kosztów reagowania na wypadek ekologiczny lub wpłatę na fundusz.

Artykuł 8

Wyłączenie odpowiedzialności

1. Operator nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 6, jeżeli wykáže, że wypadek ekologiczny został wywołany przez:
- (a) działanie lub zaniechanie konieczne do ochrony ludzkiego życia lub bezpieczeństwa;
- (b) zdarzenie stanowiące w warunkach antarktycznych klęskę żywiołową o wyjątkowym charakterze, której nie można było w sposób uzasadniony przewidzieć, ani generalnie, ani w danym przypadku, pod warunkiem podjęcia wszelkich uzasadnionych środków zapobiegawczych mających na celu obniżenie zagrożenia wypadkami ekologicznymi i ich ewentualnym negatywnym wpływem;
- (c) akt terroryzmu;

as applicable, the Schedule to the Protocol on Arbitration.

- (b) The costs of the response action which should have been undertaken and was not, to be paid by a State operator into the fund referred to in Article 12, shall be approved by means of a Decision. The Antarctic Treaty Consultative Meeting should seek the advice of the Committee on Environmental Protection as appropriate.
6. Under this Annex, the provisions of Articles 19(4), 19(5), and 20(1) of the Protocol, and, as applicable, the Schedule to the Protocol on Arbitration, are only applicable to liability of a Party as a State operator for compensation for response action that has been undertaken to an environmental emergency or for payment into the fund.

Article 8

Exemptions from Liability

1. An operator shall not be liable pursuant to Article 6 if it proves that the environmental emergency was caused by:
- (a) an act or omission necessary to protect human life or safety;
- (b) an event constituting in the circumstances of Antarctica a natural disaster of an exceptional character, which could not have been reasonably foreseen, either generally or in the particular case, provided all reasonable preventative measures have been taken that are designed to reduce the risk of environmental emergencies and their potential adverse impact;
- (c) an act of terrorism; or

- (d) wrogi akt wobec działalności operatora.
2. Strona, jej przedstawiciele lub operatorzy specjalnie upoważnieni przez nią do podjęcia takiego działania w jej imieniu nie są odpowiedzialni za wypadek ekologiczny wynikający z reagowania podjętego przez nich zgodnie z art. 5 ust. 2, pod warunkiem, że reagowanie to było uzasadnione w danych okolicznościach.

Artykuł 9

Ograniczenie odpowiedzialności

1. Maksymalna kwota, do jakiej operator może być odpowiedzialny na podstawie art. 6 ust. 1 lub art. 6 ust. 2 w odniesieniu do każdego wypadku ekologicznego wynosi:
- (a) w razie wypadku ekologicznego wynikającego ze zdarzenia z udziałem statku:
- (i) jeden milion SDR w przypadku statku o tonażu nieprzekraczającym 2 000 ton;
- (ii) w przypadku statku o większym tonażu dodatkową kwotę ponad kwotę, o której mowa w punkcie (i) powyżej:
- za każdą tonę w zakresie od 2 001 do 30 000 ton, 400 SDR;
  - za każdą tonę w zakresie od 30 001 do 70 000 ton, 300 SDR;
  - za każdą tonę powyżej 70 000 ton 200 SDR;
- (b) w razie wypadku ekologicznego wynikającego ze zdarzenia bez udziału statku - 3 miliony SDR.
2. (a) Niezależnie od postanowienia ust. 1 lit. (a) powyżej, Załącznik nie wpływa na:

- (d) an act of belligerency against the activities of the operator.
2. A Party, or its agents or operators specifically authorised by it to take such action on its behalf, shall not be liable for an environmental emergency resulting from response action taken by it pursuant to Article 5(2) to the extent that such response action was reasonable in all the circumstances.

Article 9

Limits of Liability

1. The maximum amount for which each operator may be liable under Article 6(1) or Article 6(2), in respect of each environmental emergency, shall be as follows:
- (a) for an environmental emergency arising from an event involving a ship:
- (i) one million SDR for a ship with a tonnage not exceeding 2,000 tons;
- (ii) for a ship with a tonnage in excess thereof, the following amount in addition to that referred to in (i) above:
- for each ton from 2,001 to 30,000 tons, 400 SDR;
  - for each ton from 30,001 to 70,000 tons, 300 SDR; and
  - for each ton in excess of 70,000 tons, 200 SDR;
- (b) for an environmental emergency arising from an event which does not involve a ship, three million SDR.
2. (a) Notwithstanding paragraph 1(a) above, this Annex shall not affect:

- (i) odpowiedzialność lub prawo do ograniczenia odpowiedzialności istniejące na podstawie innego mającego zastosowanie traktatu międzynarodowego przewidującego ograniczenia odpowiedzialności;
- (ii) zastosowanie zastrzeżenia dokonanego na podstawie takiego traktatu o wyłączeniu stosowania ograniczeń tam zawartych dla określonych roszczeń pod warunkiem, że stosowne ograniczenia wynoszą co najmniej: jeden milion SDR w przypadku statku o tonażu nieprzekraczającym 2 000 ton; a w przypadku statku o większym tonażu - 400 SDR za każdą tonę od 2 001 do 30 000 ton tonażu; w przypadku statku o tonażu od 30 001 do 70 000 ton - 300 SDR za każdą tonę; za każdą tonę powyżej 70 000 ton - 200 SDR.
- (b) żadne postanowienie lit. (a) nie dotyczy ograniczeń odpowiedzialności wskazanych w ust. 1 lit. a) dotyczących Strony jako operatora państwowego ani praw i obowiązków Stron niebędących stronami wyżej wskazanego traktatu, ani zastosowania art. 7 ust. 1 i art. 7 ust. 2.
3. Odpowiedzialność nie jest ograniczona, jeżeli zostanie wykazane, że wypadek ekologiczny wynikał z czynu lub zaniechania operatora popełnionego z zamiarem spowodowania tego wypadku albo lekkomyślnie i ze świadomością, że najprawdopodobniej może dojść do takiego wypadku.
4. Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego dokonuje przeglądu ograniczeń wskazanych w ust. 1 lit a) i 1 lit. b) co 3 lata lub, na wniosek jednej ze Stron, częściej. Wszelkich zmian ograniczeń, które nale-
- (i) the liability or right to limit liability under any applicable international limitation of liability treaty; or
- (ii) the application of a reservation made under any such treaty to exclude the application of the limits therein for certain claims; provided that the applicable limits are at least as high as the following: for a ship with a tonnage not exceeding 2,000 tons, one million SDR; and for a ship with a tonnage in excess thereof, in addition, for a ship with a tonnage between 2,001 and 30,000 tons, 400 SDR for each ton; for a ship with a tonnage from 30,001 to 70,000 tons, 300 SDR for each ton; and for each ton in excess of 70,000 tons, 200 SDR for each ton.
- (b) Nothing in subparagraph (a) above shall affect either the limits of liability set out in paragraph 1(a) above that apply to a Party as a State operator, or the rights and obligations of Parties that are not parties to any such treaty as mentioned above, or the application of Article 7(1) and Article 7(2).
3. Liability shall not be limited if it is proved that the environmental emergency resulted from an act or omission of the operator, committed with the intent to cause such emergency, or recklessly and with knowledge that such emergency would probably result.
4. The Antarctic Treaty Consultative Meeting shall review the limits in paragraphs 1(a) and 1(b) above every three years, or sooner at the request of any Party. Any amendments to these limits, which shall

ży określić za porozumieniem Stron i na podstawie opinii, w tym opinii naukowej i technicznej, należy dokonywać zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 13 ust. 2.

5. W rozumieniu niniejszego artykułu:

- (a) „statek” oznacza jednostkę pływającą dowolnego typu, eksploatowaną w środowisku morskim, w tym m.in. wodolot, poduszkowiec, łódź podwodną, urządzenie pływające oraz platformę stałą lub pływającą;
- (b) „SDR” oznacza specjalne prawa ciągnięcia zgodnie z definicją Międzynarodowego Funduszu Walutowego;
- (c) tonaż statku oznacza tonaż brutto obliczony zgodnie z zasadami pomiaru tonażu zawartymi w załączniku I do Międzynarodowej konwencji o pomierzaniu pojemności statków z 1969 r.

Artykuł 10

Odpowiedzialność państwa

Strona nie ponosi odpowiedzialności za niepodjęcie przez operatora innego niż operator państwowy reagowania, o ile Strona podjęła odpowiednie kroki w ramach swoich uprawnień, w tym przyjęła ustawy i akty wykonawcze, podjęła czynności administracyjne i egzekucyjne mające na celu zachowanie zgodności z niniejszym Załącznikiem.

Artykuł 11

Ubezpieczenie i inne zabezpieczenie finansowe

1. Strony zobowiązują swoich operatorów do posiadania odpowiedniego ubezpieczenia lub innego zabezpieczenia finansowego, takiego jak gwarancja banku lub innej in-

be determined after consultation amongst the Parties and on the basis of advice including scientific and technical advice, shall be made under the procedure set out in Article 13(2).

5. For the purpose of this Article:

- (a) "ship" means a vessel of any type whatsoever operating in the marine environment and includes hydrofoil boats, air-cushion vehicles, submersibles, floating craft and fixed or floating platforms;
- (b) "SDR" means the Special Drawing Rights as defined by the International Monetary Fund;
- (c) a ship's tonnage shall be the gross tonnage calculated in accordance with the tonnage measurement rules contained in Annex I of the International Convention on Tonnage Measurement of Ships, 1969.

Article 10

State Liability

A Party shall not be liable for the failure of an operator, other than its State operators, to take response action to the extent that that Party took appropriate measures within its competence, including the adoption of laws and regulations, administrative actions and enforcement measures, to ensure compliance with this Annex.

Article 11

Insurance and Other Financial Security

1. Each Party shall require its operators to maintain adequate insurance or other financial security, such as the guarantee of a bank or similar financial institution, to

stytucji finansowej, w celu pokrycia odpowiedzialności, o której mowa w art. 6 ust. 1, do stosownej sumy wskazanej w art. 9 ust. 1 i art. 9 ust. 2.

2. Strony mogą zobowiązać swoich operatorów do posiadania odpowiedniego ubezpieczenia lub innego zabezpieczenia finansowego, takiego jak gwarancja banku lub innej instytucji finansowej, w celu pokrycia odpowiedzialności, o której mowa w art. 6 ust. 2, do stosownej sumy wymienionej w art. 9 ust. 1 i art. 9 ust. 2.
3. Niezależnie od postanowień ust. 1 i 2, Strona może posiadać samoubezpieczenie w odniesieniu do swoich operatorów państwowych, w tym operatorów prowadzących działalność na rzecz badań naukowych.

Artykuł 12

Fundusz

1. Zgodnie z zakresem kompetencji, jaki Strony określą w drodze decyzji, Sekretariat Układu Antarktycznego prowadzi i zarządza funduszem stworzonym w celu umożliwienia między innymi zwrotu uzasadnionych i usprawiedliwionych kosztów poniesionych przez Stronę lub Strony w związku z reagowaniem zgodnie z art. 5 ust. 2.
2. Strona lub Strony mogą zwrócić się do Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego o zwrot kosztów ze środków funduszu. Wniosek w tej sprawie może zostać zatwierdzony przez Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego w drodze decyzji. W razie potrzeby Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego może zwrócić się o opinię w sprawie takiego wniosku do Komitetu Ochrony Środowiska.

cover liability under Article 6(1) up to the applicable limits set out in Article 9(1) and Article 9(2).

2. Each Party may require its operators to maintain adequate insurance or other financial security, such as the guarantee of a bank or similar financial institution, to cover liability under Article 6(2) up to the applicable limits set out in Article 9(1) and Article 9(2).
3. Notwithstanding paragraphs 1 and 2 above, a Party may maintain self-insurance in respect of its State operators, including those carrying out activities in the furtherance of scientific research.

Article 12

The Fund

1. The Secretariat of the Antarctic Treaty shall maintain and administer a fund, in accordance with Decisions including terms of reference to be adopted by the Parties, to provide, inter alia, for the reimbursement of the reasonable and justified costs incurred by a Party or Parties in taking response action pursuant to Article 5(2).
2. Any Party or Parties may make a proposal to the Antarctic Treaty Consultative Meeting for reimbursement to be paid from the fund. Such a proposal may be approved by the Antarctic Treaty Consultative Meeting, in which case it shall be approved by way of a Decision. The Antarctic Treaty Consultative Meeting may seek the advice of the Committee of Environmental Protection on such a proposal, as appropriate.

3. W związku z postanowieniami ust. 2 powyżej, Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego należy uwzględnić szczególne okoliczności i kryteria, takie jak: fakt, że operator ponoszący odpowiedzialność był operatorem Strony żądającej zwrotu kosztów, nieznaną lub niepodlegającą postanowieniom Załącznika tożsamość odpowiedzialnego operatora, nieprzewidziane bankructwo odpowiedniego towarzystwa ubezpieczeniowego lub instytucji finansowej, czy też zastosowanie wyłączenia, o którym mowa w art. 8.
4. Każde państwo lub osoba może dobrowolnie zasilić fundusz.

Artykuł 13

Zmiany

1. Niniejszy Załącznik może zostać poprawiony lub zmieniony przez przyjęcie środka zgodnie z art. IX ust. 1 Układu Antarktycznego.
2. W przypadku środka przyjętego zgodnie z art. 9 ust. 4 oraz w każdym innym przypadku, o ile dany środek nie stanowi inaczej, poprawka lub zmiana są uważane za zatwierdzone i stają się obowiązujące po upływie roku od zamknięcia Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego, na którym zostały przyjęte, chyba że jedna lub więcej Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego notyfikuje depozytariuszowi w ciągu tego okresu, że życzy sobie jego przedłużenia lub że nie jest w stanie zatwierdzić tego środka.
3. Każda poprawka lub zmiana niniejszego Załącznika, która staje się obowiązująca zgodnie z ustępem 1 i 2 niniejszego artykułu, stanie się następnie obowiązująca w stosunku do każdej innej Strony w dniu otrzymania przez depozytariusza zawiadomienia o jej zatwierdzeniu przez stronę.

3. Special circumstances and criteria, such as: the fact that the responsible operator was an operator of the Party seeking reimbursement; the identity of the responsible operator remaining unknown or not subject to the provisions of this Annex; the unforeseen failure of the relevant insurance company or financial institution; or an exemption in Article 8 applying, shall be duly taken into account by the Antarctic Treaty Consultative Meeting under paragraph 2 above.
4. Any State or person may make voluntary contributions to the fund.

Article 13

Amendment or Modification

1. This Annex may be amended or modified by a Measure adopted in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty.
2. In the case of a Measure pursuant to Article 9(4), and in any other case unless the Measure in question specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes any extension of that period or that it is unable to approve the Measure.
3. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 or 2 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

Dokument ratyfikacyjny Protokołu madryckiego

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT
Rzeczypospolitej Polskiej
podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 4 października 1991 roku został sporządzony w Madrycie Protokół o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktydy.

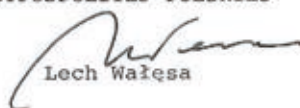
Po zaznajomieniu się z powyższym Protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości,
jak i każde z postanowień w nim zawarte;
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony;
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie, dnia 20 września 1995 roku.

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

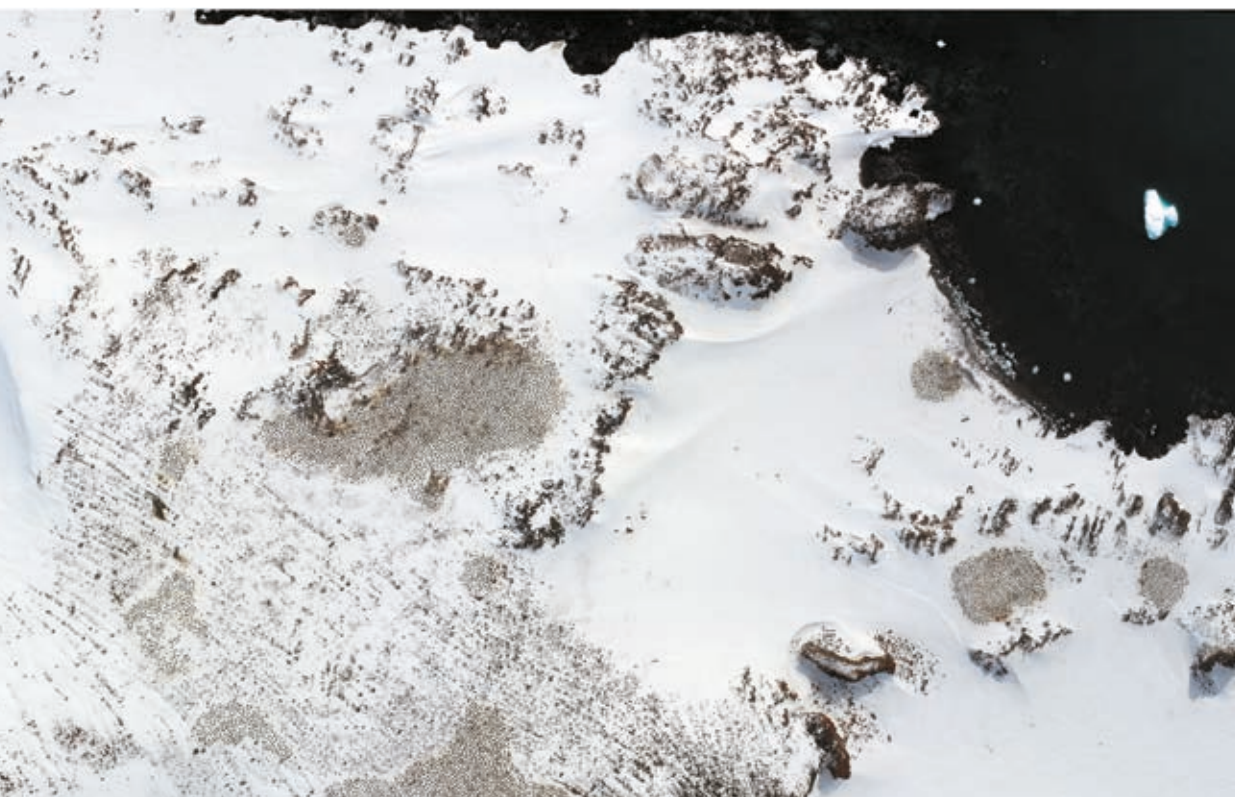
Lech Wałęsa

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Autor: Piotr Andryszczak
Droga mleczna widoczna nad Stacją.

Autor: MONICA

Zdjęcia kolonii pingwinów zrobione z bezałogowego samolotu. MONICA - Projekt finansowany w ramach Programu Polsko-Norweskiej Współpracy Badawczej, p.t.: "Nowe podejście do monitoringu zmian klimatycznych w ekosystemach antarktycznych" (POL-NOR/197810/84/2013), jest jednym z wielu międzynarodowych projektów prowadzonych na Stacji.

Wykaz Państw-Stron Konsultatywnych
Układu Antarktycznego

Wykaz Państw-Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r. (stan prawny na dzień 1 października 2017 r.)

Wykaz obejmuje również informacje dotyczące związania się przez poszczególne państwa Protokołem o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego, sporządzonym w Madrycie dnia 4 października 1991 r., Konwencją o ochronie fok antarktycznych, sporządzoną w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. (tzw. CCAS) oraz Konwencją o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki, sporządzoną w Canberze dnia 20 maja 1980 r. (tzw. CCAMLR)

Lp.	Państwo	Układ Antarktyczny ¹	Data uzyskania statusu konsultatywnego*	Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego ²	Konwencja o ochronie fok antarktycznych ³	Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki ⁴
1.	Argentyna	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	07/03/1978r	27/06/1982
2.	Australia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	01/07/1987r	07/04/1982
3.	Belgia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	09/02/1978r	23/03/1984
4.	Brazylia	16/05/1975	27/09/1983	14/01/1998	11/02/1991p	27/02/1986
5.	Bułgaria	11/09/1978	05/06/1998	21/05/1998	-	01/10/1992
6.	Chile	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	07/02/1980r	07/04/1982
7.	Chiny	08/06/1983	07/10/1985	14/01/1998	-	19/10/2006
8.	Czechy	14/06/1962	01/04/2014	24/09/2004	-	-
9.	Ekwador	15/09/1987	19/11/1990	14/01/1998	-	-
10.	Finlandia	15/05/1984	20/10/1989	14/01/1998	-	06/10/1989
11.	Francja	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	19/02/1975z	16/10/1982
12.	Hiszpania	31/03/1982	21/09/1988	14/01/1998	-	09/05/1984
13.	Indie	19/08/1983	12/09/1983	14/01/1998	-	17/07/1985
14.	Japonia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	28/08/1980z	07/04/1982
15.	Korea Południowa	28/11/1986	09/10/1989	14/01/1998	-	28/04/1985
16.	Niderlandy	30/03/1967	19/11/1990	14/01/1998	-	25/03/1990

¹ Data wejścia w życie Układu dla danego Państwa-Strony.

* Państwa-Strony, które uzyskały status konsultatywny wraz z wejściem w życie Układu Antarktycznego.

² Data wejścia w życie Protokołu dla danego Państwa-Strony.

³ Konwencja o ochronie fok antarktycznych (ang. Convention for the Conservation of Antarctic Seals), sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. Data złożenia dokumentu ratyfikacyjnego (r), zatwierdzenia (z) bądź, przystąpienia (p); Konwencja weszła w życie dnia 11 marca 1978 r. Zgodnie z art. 13 ust. 2 Konwencji, wchodzi ona w życie dla danego państwa 30 dni po złożeniu dokumentu przystąpienia (p).

⁴ Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki (ang. Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources), sporządzona w Canberze dnia 20 maja 1980 r. Data wejścia w życie Konwencji dla danego Państwa-Strony.

Układ Antarktyczny

17.	Niemcy	05/02/1979	03/03/1981	14/01/1998	30/09/1987p	23/05/1982
18.	Norwegia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	10/12/1973r	05/01/1984
19.	Nowa Zelandia	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	-	07/04/1982
20.	Peru	10/04/1981	09/10/1989	14/01/1998	-	23/07/1989
21.	Polska	23/06/1961	29/07/1977	14/01/1998	15/08/1980p	27/04/1984
22.	Rosja	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	08/02/1978r	07/04/1982
23.	Republika Południowej Afryki	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	15/08/1972r	07/04/1982
24.	Szwecja	24/04/1984	21/09/1988	14/01/1998	-	06/07/1984
25.	Stany Zjednoczone Ameryki	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	19/01/1977r	07/04/1982
26.	Ukraina	28/10/1992	04/06/2004	24/06/2001	-	22/05/1994
27.	Urugwaj	11/01/1980	07/10/1985	14/01/1998	-	21/04/1985
28.	Wielka Brytania	23/06/1961	23/06/1961*	14/01/1998	10/09/1974r	07/04/1982
29.	Włochy	18/03/1981	05/10/1987	14/01/1998	02/04/1992p	28/04/1989

Wykaz Państw-Stron Niekonsultatywnych Układu Antarktycznego, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r. (stan prawny na dzień 1 października 2017 r.)

Wykaz obejmuje również informacje dotyczące związania się przez poszczególne państwa Protokołem o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego, sporządzonym w Madrycie dnia 4 października 1991 r., Konwencją o ochronie fok antarktycznych, sporządzoną w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. (tzw. CCAS) oraz Konwencją o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki, sporządzoną w Canberrie dnia 20 maja 1980 r. (tzw. CCAMLR)

Lp.	Państwo	Układ Antarktyczny ¹	Protokół o ochronie środowiska do Układu ²	Konwencja o ochronie fok antarktycznych ³	Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki ⁴
1.	Austria	25/08/1987	-	-	-
2.	Białoruś	27/12/2006	15/08/2008	-	-
3.	Dania	20/05/1965	-	-	-
4.	Estonia	17/05/2001	-	-	-
5.	Grecja	08/01/1987	14/01/1998	-	14/03/1987
6.	Gwatemala	31/07/1991	-	-	-
7.	Islandia	13/10/2015	-	-	-
8.	Kanada	04/05/1988	13/12/2003	04/10/1990p	-
9.	Kazachstan	27/01/2015	-	-	-
10.	Kolumbia	31/01/1989	-	-	-
11.	Korea Północna	21/01/1987	-	-	-
12.	Kuba	16/08/1984	-	-	-
13.	Malezja	31/10/2011	14/09/2016	-	-
14.	Monako	31/05/2008	31/07/2009	-	-
15.	Mongolia	23/03/2015	-	-	-
16.	Pakistan	01/03/2012	31/03/2012	-	22/02/2012

¹ Data wejście w życie Układu dla danego Państwa-Strony.

² Data wejście w życie Protokołu dla danego Państwa-Strony.

³ Konwencja o ochronie fok antarktycznych (ang. Convention for the Conservation of Antarctic Seals), sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r.; Data złożenia dokumentu ratyfikacyjnego (r), zatwierdzenia (z), bądź przystąpienia (p); Konwencja weszła w życie dnia 11 marca 1978 r. Zgodnie z art. 13 ust. 2 Konwencji, wchodzi ona w życie dla danego państwa 30 dni po złożeniu dokumentu przystąpienia (p).

⁴ Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki (ang. Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources), sporządzona w Canberrie dnia 20 maja 1980 r.; Data wejścia w życie Konwencji dla danego Państwa-Strony.

Układ Antarktyczny

17.	Papua Nowa Gwinea	16/03/1981	-	-	-
18.	Portugalia	29/01/2010	10/10/2014	-	-
19.	Rumunia	15/09/1971	05/03/2003	-	-
20.	Słowacja	01/01/1993	-	-	-
21.	Szwajcaria	15/11/1990	01/06/2017	-	-
22.	Turcja	24/01/1996	-	-	-
23.	Wenezuela	24/03/1999	31/08/2014	-	-

Autor: Mariusz Potocki

Foka krabojad (*Lobodon carcinophaga*) w Zatoce Admiralicji. Krabojady są jednymi z najliczniej występujących ssaków pływających w Antarktyce, głównie tam gdzie występuje pak lodowy.

Autor: Anna Kidawa

Pingwin antarktyczny (*Pygoscelis antarcticus*) z powodu charakterystycznego wzoru na głowie przypominającego czapkę policyjną często nazywany jest „pingwinem maskowym” lub potocznie „policjantem”.

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych
przez Spotkania Konsultatywne

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego

W poniższym wykazie prezentowane są środki przyjęte dotychczas przez Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego (ATCM) na mocy jego art. IX, które zarazem nadal obowiązują. Należy wskazać, że początkowo wszystkie z nich nosiły nazwę „zaleceń” (ang. recommendations). Dopiero na podstawie decyzji nr 1 podjętej przez ATCM w Seulu w 1995 r. wprowadzono podział na: (a) środki (ang. measures); (b) decyzje (ang. decisions); (c) rezolucje (ang. resolutions); oraz (d) raporty końcowe (ang. final reports) spotkań ATCM (te ostatnie nie są tu uwzględnione). Te z nich, które w szczególny sposób dotyczą Polski, zostały dodatkowo wyróżnione.

Ponadto, wykaz uwzględnia Specjalne Spotkania Konsultatywne Układu Antarktycznego (SATCM), a także konferencje dotyczące innych umów międzynarodowych znajdujących się w Systemie Układu Antarktycznego.

Z uwagi na to, że większość z prezentowanych środków nie posiada polskiego tłumaczenia, wykaz prezentuje ich anglojęzyczne tytuły. Wszystkie z tych środków są dostępne online na stronie Sekretariatu Układu Antarktycznego (http://www.ats.aq/devAS/info_measures_list.aspx?lang=e).

Antarctic Conference (Washington, 1959)

	The Antarctic Treaty	Effective 23-06-1961
ATCM I (Canberra, 1961)		
I-1	Exchange of information on scientific programmes.	Effective 30-04-1962
I-2	Exchange of scientific personnel	Effective 30-04-1962
I-3	Exchange and availability of scientific data	Effective 30-04-1962
I-4	Advisory work of SCAR	Effective 30-04-1962
I-5	Scientific and technical cooperation with international organisations	Effective 30-04-1962
I-6	Specification of the information provided under Art. VII-5	Effective 30-04-1962
I-10	Principle of emergency assistance	Effective 30-04-1962
I-12	Cooperation on postal services	Effective 30-04-1962
I-13	Exchange of information on nuclear equipment and techniques	Effective 30-04-1962
I-14	Administrative arrangements for ATCMs	Effective 30-04-1962

ATCM II (Buenos Aires, 1962)

II-1	Transmission of scientific data	Effective 11-01-1963
II-4	Exchange of information on Antarctic activities	Effective 11-01-1963
II-6	Timetable for exchange of information	Effective 11-01-1963
II-7	Shipping procedures for research objects	Effective 11-01-1963
II-9	Timetable for the approval of recommendations	Effective 11-01-1963

ATCM III (Brussels, 1964)

III-1	Information exchange on airfield facilities	Effective 27-07-1966
III-2	Timetable for the exchange of information on refuges	Effective 27-07-1966
III-7	Acceptance of recommendations	Effective 22-12-1978
III-11	Voluntary regulation of pelagic sealing	Effective 01-09-1966

ATCM IV (Santiago, 1966)

IV-14	Designation of SPA 14 (Lynch Island)	Effective 01-11-1982
IV-15	Designation of SPA 15 (Southern Powell Island)	Effective 01-11-1982
IV-18	Limitation of permits to kill or capture native mammals and birds	Effective 01-11-1982
IV-21	Voluntary measures on pelagic sealing.	Effective 30-10-1968
IV-22	Study of pelagic sealing	Effective 30-10-1968
IV-23	Timetable for the exchange of information	Effective 30-10-1968
IV-24	Procedure for meetings of experts	Effective 30-10-1968
IV-27	Regulation of Antarctic Tourism	Effective 30-10-1968

ATCM V (Paris, 1968)

V-3	Southern Ocean research	Effective 26-05-1972
V-6	Modification of Agreed Measures for the conservation of Antarctic flora and fauna	Effective 01-11-1982
V-7	SCAR proposals on Pelagic Sealing.	Effective 31-07-1972

ATCM VI (Tokyo, 1970)

VI-5	Control of radio isotopes in scientific investigations.	Effective 10-10-1973
VI-6	Information exchange on the use of radio isotopes	Effective 10-10-1973
VI-7	Regulation of Antarctic Tourism	Effective 10-10-1973
VI-10	Designation of SPA 16 (Coppermine Peninsula)	Effective 08-04-1987
VI-11	Special protection for new islands	Effective 10-10-1973
VI-12	Information exchange on rocket launching	Effective 10-10-1973
VI-13	Information exchange on oceanographical research ships	Effective 10-10-1973

Conf. CCAS (London, 1972)

Convention for the Conservation of Antarctic Seals	Effective 11-03-1978
--	----------------------

ATCM VII (Wellington, 1972)

VII-4	Effects of tourist activity	Effective 24-06-1981
VII-6	Study and discussion of the exploitation of Antarctic mineral resources	Effective 29-05-1975
VII-8	Common transport facilities	Effective 29-05-1975

ATCM VIII (Oslo, 1975)

VIII-1	Designation of SPA 17 (Litchfield Island)	Effective 28-04-2005
VIII-4	Designation of SSSI 1(Cape Royds), 2 (Arrival Heights), 3 (Barwick Valley), 4 (Cape Crozier), 5 (Fildes Peninsula), 6 (Byers Peninsula), 7 (Haswell Island)	Effective 10-10-2003
VIII-6	Standard format for exchange of information	Effective 16-12-1978
VIII-8	Non-Consultative party status and the approval of Recommendations	Effective 16-12-1978
VIII-9	Statement of Accepted Practices in Tourism	Effective 01-11-1982
VIII-10	Protection and study of Antarctic marine living resources.	Effective 16-12-1978
VIII-12	Efforts to stop disposal of nuclear waste in the Antarctic Treaty Area	Effective 16-12-1978
VIII-14	Antarctic mineral resources and environmental impact	Effective 16-12-1978

SATCM I (London, 1977)

I	Recognition of Poland as Consultative Party	Adopted
---	---	---------

ATCM IX (London, 1977)

IX-1	Future regime on Antarctic mineral resources	Effective 08-09-1983
------	--	----------------------

IX-2	Research on and conservation of Antarctic marine living resources	Effective 08-09-1983
------	---	----------------------

ATCM X (Washington, 1979)

X-1	Preparation for an Antarctic mineral resources regime	Effective 16-11-1989
-----	---	----------------------

X-2	CCAMLR negotiations	Effective 08-04-1987
-----	---------------------	----------------------

X-8	Tourist Regulation	Effective 08-04-1987
-----	--------------------	----------------------

Conf. CCAMLR (Canberra, 1980)

	Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources	Effective 07-04-1982
--	---	----------------------

SATCM III (Buenos Aires, 1981)

III	Recognition of the Federal Republic of Germany as a Consultative Party	Adopted
-----	--	---------

ATCM XI (Buenos Aires, 1981)

XI-1	Regime on Antarctic Mineral Resources.	Effective 16-11-1989
------	--	----------------------

XI-3	Mount Erebus declared a tomb	Effective 05-10-1989
------	------------------------------	----------------------

SATCM V (Canberra, 1983)

V	Recognition of the consultative status of Brazil and India	Adopted
---	--	---------

ATCM XII (Canberra, 1983)

XII-6	ATCM reports and documents.	Effective 27-04-2004
XII-7	Monument 44 (Dakshin Gangotri) added to List of Historic Monuments	Effective 27-04-2004
XII-8	SCAR funding requests	Effective 27-04-2004

SATCM VI (Brussels, 1985)

VI	Recognition of China and Uruguay as Consultative Parties	Adopted
----	--	---------

ATCM XIII (Brussels, 1985)

XIII-1	Improvements to the ATCM	Effective 27-04-2004
XIII-2	Operational reports at ATCM	Effective 27-04-2004
XIII-3	Timetable for the exchange of information	Effective 27-04-2004
XIII-5	Protected Areas system; comparability and accessibility of scientific data	Effective 27-04-2004
XIII-6	Consultation between program operators on siting of stations	Effective 27-04-2004
XIII-15	Non-consultative parties invited to ATCMs	Effective 27-04-2004

XIII-16	Historic Monuments 45 (Metchnikoff Point), 46 (Port-Martin), 47 (Base Marret), 48 (Prudhomme Cross), 49 (Dobrolowski Station), 50 (Maxwell Bay), 51 (Puchalski Grave) and 52 (Great Wall Station) to be added to the List of Historic Monuments	Effective 27-04-2004
---------	---	----------------------

VII	Recognition of the German Democratic Republic and Italy as Consultative Parties	Adopted
-----	---	---------

ATCM XIV (Rio de Janeiro, 1987)

XIV-1	Public availability of ATCM documents	Effective 23-01-2004
XIV-3	Regulations for scientific drilling	Effective 23-01-2004
XIV-8	Historic Monument 53 (Elephant Island)	Effective 23-01-2004
XIV	Guidelines on notification with respect to Consultative Status	Adopted

SATCM VIII (Paris, 1988)

VIII	Recognition of Spain and Sweden as Consultative Parties	Adopted
------	---	---------

ATCM XV (Paris, 1989)

XV-12	Historic Monuments 54 (East Base, Stonington Island) and 55 (Richard E. Byrd Monument, McMurdo Station)	Effective 07-05-2004
XV-13	Description of Historic Monument 53 (Elephant Island) modified	Effective 07-05-2004
XV-14	Promotion of international scientific cooperation	Effective 29-01-2004
XV-17	Establishment of new stations	Effective 07-05-2004
XV-21	Exploitation of icebergs	Effective 29-01-2004

SATCM IX (Paris, 1989)

IX	Recognition of Finland, Korea and Peru as Consultative Parties	Adopted
IX	Deferment of applications of Ecuador and The Netherlands for consultative party status	Adopted

SATCM X (Viña del Mar, 1990)

X	Recognition of Ecuador and The Netherlands as Consultative Parties	Adopted
---	--	---------

SATCM XI-4 (Madrid, 1991)

XI-4	Environment Protocol	Effective 14-01-1998
XI-4	Annex I of the Environment Protocol	Effective 14-01-1998
XI-4	Annex III of the Environment Protocol	Effective 14-01-1998
XI-4	Annex IV of the Environment Protocol (Prevention of Marine Pollution)	Effective 14-01-1998

ATCM XVI (Bonn, 1991)

XVI	Modification of SSSI 17 (Clark Peninsula)	Adopted
XVI	Voluntary adoption of SRA at Dufek Massif and MPA at Anvers Island	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

XVI-2	Designation of SSSI 33 (Ardley Island), 34 (Lions Rump)	Effective 11-05-2016
XVI-10	Annex V of the Environmental Protocol (Area Protection and Management)	Effective 24-05-2002
ATCM XVII (Venice, 1992)		
XVII	Revised Rules of Procedure (1992)	Adopted
ATCM XVIII (Kyoto, 1994)		
XVIII-1	Guidelines for tourism	Effective 11-05-2016
ATCM XIX (Seoul, 1995)		
Measure 3 (1995)	Designation of SPA 24 (Pointe-Geologie)	Effective 11-05-2016
Decision 1 (1995)	Recommendations divided into Measures, Decisions and Resolutions.	Adopted
Resolution 2 (1995)	Disposal of nuclear waste negotiations	Adopted
Resolution 3 (1995)	Tourist reporting	Adopted
Resolution 5 (1995)	Inspection checklists	Adopted
Resolution 8 (1995)	Guidelines for proposing new Historic Sites and Monuments	Adopted
ATCM XX (Utrecht, 1996)		
Resolution 1 (1996)	Guidance for inspections of remote field camps	Adopted
Resolution 2 (1996)	Educational and cultural activities	Adopted
Resolution 4 (1996)	Guidelines for proposing Historic Sites and Monuments	Adopted
ATCM XXI (Christchurch, 1997)		
Resolution 2 (1997)	Procedures for Comprehensive Environmental Evaluation follow-up	Adopted
Resolution 3 (1997)	Tourism reporting form	Adopted

ATCM XXII - CEP I (Tromsø, 1998)

Decision 1 (1998)	Recognition of Bulgaria as a Consultative Party	Adopted
Resolution 1 (1998)	National responsibilities for revising management plans of Antarctic protected areas	Adopted
Resolution 3 (1998)	Draft Polar Shipping Code	Adopted
Resolution 4 (1998)	National Antarctic Data Centres	Adopted
Resolution 5 (1998)	ATCM Home Page	Adopted

ATCM XXIII - CEP II (Lima, 1999)

Decision 1 (1999)	CEP web site	Adopted
Resolution 2 (1999)	Review of Specially Protected Species	Adopted
Resolution 3 (1999)	Support for CCAMLR	Adopted
Resolution 5 (1999)	Liability Annex deliberations	Adopted
Resolution 6 (1999)	Non-consultative parties and the Environmental Protocol	Adopted

SATCM XII - CEP III (The Hague, 2000)

Resolution 1 (2000)	Guidelines for Implementation of the Framework for Protected Areas	Adopted
Resolution 2 (2000)	Support for CCAMLR Catch Documentation Scheme[1][2]	Adopted

ATCM XXIV - CEP IV (St. Petersburg, 2001)

Decision 1 (2001)	Establishment of Secretariat in Buenos Aires	Adopted
Resolution 1 (2001)	Decision on superseded recommendations	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Resolution 2 (2001)	Support for the CCAMLR Catch Documentation Scheme.	Adopted
Resolution 3 (2001)	Protection of Antarctic meteorites.	Adopted
Resolution 4 (2001)	Review of Historic Sites and Monuments.	Adopted
Resolution 5 (2001)	Guidelines for handling pre-1958 historic remains	Adopted
Resolution 6 (2001)	I central website according to Information Exchange Requirements (attached)	Adopted
ATCM XXV - CEP V (Warsaw, 2002)		
Measure 1 (2002)	Revised Management Plans for ASPA 106 (Cape Hallett), 107 (Emperor Island), 108 (Green Island), 117 (Avian Island), 121 (Cape Royds, subject to CCAMLR approval), 123 (Barwick Valley), 124 (Cape Crozier), 126 (Byers Peninsula), 130 (Tramway Ridge), 137 (White Island), 147 (Ablation Point), 148 (Mount Flora), and 157 (Backdoor Bay)	Effective 19-12-2002 (Fast Approval)
Decision 1 (2002)	Adoption of naming and numbering system for ASPAs	Adopted
Decision 2 (2002)	Emblem of the Antarctic Treaty	Adopted
Decision 3 (2002)	ATCM Recommendations designated as spent	Adopted
Resolution 1 (2002)	Review of conservation status of Antarctic Species	Adopted
Resolution 2 (2002)	Revision of ASPA Management Plans	Adopted
Resolution 3 (2002)	Support for CCAMLR	Adopted
ATCM XXVI - CEP VI (Madrid, 2003)		
Measure 1 (2003)	Secretariat of the Antarctic Treaty	Effective 06-10-2009
Measure 2 (2003)	Designation of ASPA 160 (Frazier Islands) and 161 (Terra Nova Bay); Revised Management Plans for ASPA 105 (Beaufort Island), 114 (Coronation Island), 118 (Mount Melbourne), 135 (Bailey Peninsula), 143 (Marine Plain), 152 (Bransfield Strait), 153 (Dallmann Bay), 154 (Botany Bay) and 156 (Lewis Bay)	Effective 18-09-2003 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 3 (2003)	Revised List of Historic Sites and Monuments	Effective 18-09-2003 (Fast Approval)
Decision 1 (2003)	Allocation of contributions to the Antarctic Treaty Secretariat	Adopted
Decision 2 (2003)	Provisional application of the Secretariat Measure	Adopted
Decision 3 (2003)	Staff regulations for the Secretariat	Adopted
Decision 4 (2003)	Financial Regulations for the Secretariat	Adopted
Decision 5 (2003)	Expert Meeting on tourism	Adopted
Resolution 1 (2003)	Advice to vessel and yacht operators	Adopted
Resolution 2 (2003)	Support for the International Polar Year 2007/8	Adopted
Resolution 4 (2003)	Albatross and Petrel Agreement	Adopted
CEP (2003)	CEP Consideration of New and Revised Draft ASPA and ASMA Management Plans	Adopted
ATCM XXVII - CEP VII (Capetown, 2004)		
Measure 2 (2004)	Designation of ASPA 162 (Mawson's Huts); (revised) management plans for ASPA 113 (Litchfield Island), ASPA 122 (Arrival Heights), 139 (Biscoe Point) and 142 (Svarthamaren)	Effective 02-09-2004 (Fast Approval)
Measure 3 (2004)	Designation of Historic Monuments 77 (Cape Denison) and 78 (India Point)	Effective 02-09-2004 (Fast Approval)
Decision 1 (2004)	Revised Rules of Procedure of the ATCM	Adopted; (Decision 3 -2005)
Decision 2 (2004)	Secretariat (Financial considerations)	Adopted
Decision 3 (2004)	Appointment of the Executive Secretary	Adopted
Decision 4 (2004)	Shipping Guidelines	Adopted
Resolution 1 (2004)	Marine pollution and fishing activities	Adopted
Resolution 2 (2004)	Guidelines for Aircraft near concentrations of birds	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Resolution 3 (2004)	Tourism and non-Governmental activities	Adopted
Resolution 5 (2004)	Intersessional contact group on exchange of information	Adopted
ATCM XXVIII - CEP VIII (Stockholm, 2005)		
Decision 2 (2005)	Recognition of Ukraine as Consultative Party	Adopted
Measure 2 (2005)	Designation of ASPA 163 (Dakshin Gangotri) and 164 (Scullin and Murray Monoliths); revised management plans for ASPA 101 (Taylor Rookery), 102 (Rookery Islands), 103 (Ardery and Odbert Islands), 119 (Forlidas and Davis Valley Ponds), 120 (Pointe- Geologie), 132 (Potter Peninsula), 133 (Harmony Point), 149 (Cape Shirreff), 155 (Cape Evans), 157 (Backdoor Bay), 158 (Hut Point), 159 (Cape Adare)	Effective 15-09-2005 (Fast Approval)
Measure 3 (2005)	Designation of ASMA 4 (Deception Island) and revision of management plans for ASPA 140 (Parts of Deception Island) and 145 (Port Foster)	Effective 15-09-2005 (Fast Approval)
Measure 4 (2005)	Extension of Expiry Dates for the Management Plans for ASPA 125 (Fildes Peninsula), 127 (Haswell Island), 144 (Chile Bay), 146 (South Bay), 150 (Ardley Island)	Effective 15-09-2005 (Fast Approval)
Measure 5 (2005)	Historic Monuments 79 (Lillie Marleen Hut) and 80 (Amundsen's Tent)	Effective 15-09-2005 (Fast Approval)
Decision 5 (2005)	External Auditor of the Secretariat	Adopted
Decision 6 (2005)	Financial Regulations of the Secretariat	Adopted
Decision 7 (2005)	Secretariat: Work Programme and Budget	Adopted
Decision 9 (2005)	Marine Protected Areas	Adopted
Decision 10 (2005)	Electronic Information Exchange System	Adopted
Resolution 1 (2005)	Environmental Impact Assesment: Circulation of information	Adopted
Resolution 2 (2005)	Guidelines for Environmental Monitoring	Adopted
Resolution 6 (2005)	Post Visit Site Report Form	Adopted
Resolution 7 (2005)	Biological Prospecting	Adopted
CEP (2005)	New and Revised Designations of Specially Protected Species	Adopted

ATCM XXIX - CEP IX (Edinburgh, 2006)

Measure 1 (2006)	Designation of ASPA 165 (Edmonson Point), 166 (Port-Martin) and 167 (Hawker Island); Revised Management Plans for ASPA 116 (New College Valley), 127 (Haswell Island), 131 (Canada Glacier), 134 (Cierva Point) and 136 (Clark Peninsula)	Effective 21-09-2006 (Fast Approval)
Measure 2 (2006)	Designation of ASMA 1 (Admiralty Bay), including ASPA 128 (Admiralty Bay) and HSM 51 (Puchalski Grave)	Effective 21-09-2006 (Fast Approval)
Measure 3 (2006)	Historic Site 81 (Rocher du Débarquement)	Effective 21-09-2006 (Fast Approval)
Measure 4 (2006)	De-listing of Fur Seals as Specially Protected Species	Effective 23-06-2007 (Fast Approval)
Decision 1 (2006)	Secretariat: Financial Reports, Programme and Budget	Adopted
Resolution 1 (2006)	CCAMLR in the Antarctic Treaty System	Adopted
Resolution 3 (2006)	Ballast Water Exchange	Adopted
Resolution 4 (2006)	Southern Giant Petrels	Adopted
Other (2006)	Edinburgh declaration on the International Polar Year 2007-2008	Adopted

Conf. Review CCAS (London, 1988)

	Amendments to the Annex of the Convention for Conservation of Antarctic Seals	Effective 27-03-1990
	CCAS Rules of Procedure	Adopted
	Special permits for the killing or capturing of seals	Adopted

ATCM XXX - CEP X (New Delhi, 2007)

Measure 1 (2007)	Revised Management Plans for ASPA 109 (Moe Island) and 129 (Rothera Point)	Effective 09-08-2007 (Fast Approval)
Measure 2 (2007)	Designation of ASMA 5 (Amundsen Scott South Pole Station) and 6 (Larsemann Hills)	Effective 09-08-2007 (Fast Approval)
Measure 3 (2007)	Historic Monument 82 (Monument to the Antarctic Treaty)	Effective 09-08-2007 (Fast Approval)
Decision 1 (2007)	ATCM Recommendations designated as no longer current	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultacyjne

Decision 2 (2007)	Re-appointment of the Executive Secretary	Adopted
Decision 4 (2007)	Approval of the Secretariat Budget and Programme for 2007/08	Adopted
Resolution 2 (2007)	Conservation of the Southern Giant Petrel	Adopted
Resolution 3 (2007)	Long-Term Monitoring	Adopted
Resolution 4 (2007)	Ship-based Tourism	Adopted
Resolution 5 (2007)	Long-term effects of tourism	Adopted
Other (2007)	Measures, Decisions, Resolutions and Final Report	Adopted
CEP (2007)	Review of Management Plan for ASPA 130 (Tramway Ridge)	Adopted
CEP (2007)	Intersessional Consideration of Draft CEEs	Adopted
ATCM XXXI - CEP XI (Kyiv, 2008)		
Measure 1 (2008)	Designation of ASMA 7 (Southwest Anvers island and Palmer Basin)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 2 (2008)	Designation of ASPA 168 (Mount Harding)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 3 (2008)	Designation of ASPA 169 (Amanda Bay)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 4 (2008)	Designation of ASPA 170 (Marion Nunataks)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 5 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 118 (Summit of Mount Melbourne)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 6 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 123 (Barwick and Balham Valleys)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 7 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 124 (Cape Crozier)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 9 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 137 (North-west White Island)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 10 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 138 (Linnaeus Terrace)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 11 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 154 (Botany Bay)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 12 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 155 (Cape Evans)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 13 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 160 (Frazier Islands)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Measure 14 (2008)	Revised Management Plan for ASPA 161 (Terra Nova Bay)	Effective 11-09-2008 (Fast Approval)
Decision 2 (2008)	Secretariat's Financial Report for 2006/07 and Programme and Budget for 2008/09	Adopted
Decision 3 (2008)	Renewal of the contract of the External Auditor	Adopted
Decision 4 (2008)	Selection and Appointment of the Executive Secretary of the Secretariat of the Antarctic Treaty	Adopted
Decision 5 (2008)	Electronic Information Exchange System: Start of operations	Adopted
Resolution 3 (2008)	Environmental Domains Analysis for the Antarctic continent as a dynamic model for a systematic environmental geographic framework	Adopted
Resolution 4 (2008)	Checklist for inspections of Antarctic Specially Protected Areas and Antarctic Specially Managed Areas	Adopted
Resolution 6 (2008)	Maritime Rescue Coordination Centres and Search and Rescue in the Antarctic Treaty Area	Adopted
CEP (2008)	Review of Management Plan for ASPA 141 (Yukidori Valley), 143 (Marine Plain) and 156 (Lewis Bay)	Adopted

ATCM XXXII - CEP XII (Baltimore, 2009)

Measure 1 (2009)	Revised Management Plan for ASMA 3 (Cape Denison)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 3 (2009)	Adoption of Management Plan for ASPA 104 (Sabrina Island)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 4 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 113 (Litchfield Island)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 5 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 121 (Cape Royds)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 6 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 125 (Fildes Peninsula)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 7 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 136 (Clark Peninsula)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 8 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 142 (Svarthamaren)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 9 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 150 (Ardley Island)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 10 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 152 (Western Bransfield Strait)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 11 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 153 (Eastern Dallmann Bay)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 12 (2009)	Revised Management Plan for ASPA 162 (Mawson's Huts)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 13 (2009)	Designation of ASPA 171 (Narębski Point)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 14 (2009)	Historic Sites 83 (Base "W") and 84 (Hut at Damoy Point)	Effective 16-07-2009 (Fast Approval)
Measure 16 (2009)	Amendment of Annex II to the Environment Protocol	Effective 08-12-2016 (Fast Approval)
Decision 1 (2009)	Meeting of Experts on Climate Change	Adopted
Decision 2 (2009)	Renewal of the Contract of the Secretariat's External Auditor	Adopted
Decision 4 (2009)	Secretariat's Financial Report 2007/08 and Programme 2009/10	Adopted
Decision 5 (2009)	Appointment of the Executive Secretary of the Antarctic Treaty Secretariat	Adopted
Decision 7 (2009)	Meeting of Experts on Ship-borne Tourism	Adopted
Decision 8 (2009)	Letter to UNFCCC	Adopted
Resolution 1 (2009)	Enhancement of Environmental Protection up to the Antarctic Convergence	Adopted
Resolution 2 (2009)	Role and place of COMNAP	Adopted
Resolution 3 (2009)	Guidelines for the designation and protection of Historic Sites and Monuments	Adopted
Resolution 5 (2009)	Protection of the Southern Giant Petrel	Adopted
Resolution 6 (2009)	Ensuring the legacy of the IPY	Adopted
Resolution 7 (2009)	General Principles of Antarctic Tourism	Adopted
Resolution 9 (2009)	Collection and use of Antarctic biological material	Adopted
Other (2009)	Publication of the Final Report	Adopted

ATCM XXXIII - CEP XIII (Punta del Este, 2010)

Measure 1 (2010)	ASPA No. 101 (Taylor Rookery, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 2 (2010)	ASPA No. 102 (Rookery Islands, Holme Bay, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 3 (2010)	ASPA No. 103 (Ardery Island and Odbert Island, Budd Coast, Wilkes Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 4 (2010)	ASPA No. 105 (Beaufort Island, McMurdo Sound, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 5 (2010)	ASPA No. 106 (Cape Hallett, Northern Victoria Land, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 6 (2010)	ASPA No. 119 (Davis Valley and Forlidas Pond, Dufek Massif, Pensacola Mountains): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 7 (2010)	ASPA No. 139 (Biscoe Point, Anvers Island, Palmer Archipelago): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 8 (2010)	ASPA No. 155 (Cape Evans, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 9 (2010)	ASPA No. 157 (Backdoor Bay, Cape Royds, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 10 (2010)	ASPA No. 158 (Hut Point, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 11 (2010)	ASPA No. 159 (Cape Adare, Borchgrevink Coast): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 12 (2010)	ASPA No. 163 (Dakshin Gangotri Glacier, Dronning Maud Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 13 (2010)	ASPA No. 164 (Scullin and Murray Monoliths, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 14 (2010)	ASMA No. 7 (Southwest Anvers Island and Palmer Basin): Revised Management Plan	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Measure 15 (2010)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Plaque Commemorating the PM-3A Nuclear Power Plant at McMurdo Station	Effective 12-08-2010 (Fast Approval)
Decision 1 (2010)	Compilation of Key Documents of the Antarctic Treaty System	Adopted
Decision 2 (2010)	Secretariat Reports, Programme and Budgets	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Decision 5 (2010)	Letters to UNFCCC, IPCC, WMO and IMO on the SCAR ACCE Report	Adopted
Resolution 3 (2010)	Revised Antarctic inspection Checklist "A"	Adopted
Resolution 4 (2010)	SCAR Antarctic Climate Change and the Environment Report	Adopted
Resolution 5 (2010)	Co-ordination among Antarctic Treaty Parties on Antarctic proposals under consideration in the IMO	Adopted
Resolution 6 (2010)	Improving the co-ordination of maritime search and rescue in the Antarctic Treaty area	Adopted
Resolution 7 (2010)	Enhancement of port State control for passenger vessels bound for the Antarctic Treaty area	Adopted
Other (2010)	Signing of the Headquarters Agreement	Adopted

ATCM XXXIV - CEP XIV (Buenos Aires, 2011)

Measure 1 (2011)	ASPAs No 116 (New College Valley, Caughley Beach, Cape Bird, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 2 (2011)	ASPAs No 120 (Pointe-Géologie Archipelago, Terre Adélie): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 3 (2011)	ASPAs No 122 (Arrival Heights, Hut Point Peninsula, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 4 (2011)	ASPAs No 126 (Byers Peninsula, Livingston Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 5 (2011)	ASPAs No 127 (Haswell Island): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 6 (2011)	ASPAs No 131 (Canada Glacier, Lake Fryxell, Taylor Valley, Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 7 (2011)	ASPAs No 149 (Cape Shirreff and San Telmo Island, Livingston Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 8 (2011)	ASPAs No 165 (Edmonson Point, Wood Bay, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 9 (2011)	ASPA No 167 (Hawker Island, Vestfold Hills, Ingrid Christensen Coast, Princess Elizabeth Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 10 (2011)	ASMA No 2 (McMurdo Dry Valleys, Southern Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 11 (2011)	HSM: Monument to the Antarctic Treaty and Plaque	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Measure 12 (2011)	HSM: No.1 Building at Great Wall Station	Effective 29-09-2011 (Fast Approval)
Decision 1 (2011)	Measures designated as no longer current	Adopted
Decision 3 (2011)	Secretariat Reports, Programme and Budgets	Adopted
Resolution 2 (2011)	Revised Guide to the Preparation of Management Plans for Antarctic Specially Protected Areas	Adopted
Resolution 3 (2011)	General Guidelines for Visitors to the Antarctic	Adopted
ATCM XXXV - CEP XV (Hobart, 2012)		
Measure 1 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 109 (Moe Island, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 2 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 110 (Lynch Island, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 3 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 111 (Southern Powell Island and adjacent islands, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 4 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 112 (Coppermine Peninsula, Robert Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 5 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 115 (Lagotellerie Island, Marguerite Bay, Graham Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 6 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 129 (Rothera Point, Adelaide Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 7 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 133 (Harmony Point, Nelson Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 8 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 140 (Parts of Deception Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 9 (2012)	Antarctic Specially Protected Area No 172 (Lower Taylor Glacier and Blood Falls, Taylor Valley, McMurdo Dry Valleys, Victoria Land): Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 10 (2012)	Antarctic Specially Managed Area No 4 (Deception Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Measure 11 (2012)	Antarctic Historic Sites and Monuments: No 4 Pole of Inaccessibility Station building, No 7 Ivan Khmara's Stone, No 8 Anatoly Shcheglov's Monument, No 9 Buromsky Island Cemetery, No 10 Soviet Oasis Station Observatory, No 11 Vostok Station Tractor, No 37 O'Higgins Historic Site	Effective 31-10-2012 (Fast Approval)
Decision 1 (2012)	Measures on Operational Matters designated as no longer current	Adopted
Decision 2 (2012)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Decision 4 (2012)	Electronic Information Exchange System	Adopted
Resolution 1 (2012)	Strengthening Support for the Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty	Adopted
Resolution 2 (2012)	Cooperation on questions related to the exercise of jurisdiction in the Antarctic Treaty area	Adopted
Resolution 3 (2012)	Improving Cooperation in Antarctica	Adopted
Resolution 5 (2012)	Barrientos Island – Aitcho Islands visitor Site Guidelines	Adopted
Resolution 7 (2012)	Vessel Safety in the Antarctic Treaty Area	Adopted
Resolution 8 (2012)	Improved Coordination of Maritime, Aeronautical and Land-Based Search and Rescue	Adopted
Resolution 9 (2012)	The Assessment of Land-Based Expeditionary Activities	Adopted
Resolution 10 (2012)	Yachting Guidelines	Adopted
Resolution 11 (2012)	Checklist for visitors' in-field activities	Adopted
ATCM XXXVI - CEP XVI (Brussels, 2013)		
Measure 1 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 108 (Green Island, Berthelot Islands, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultacyjne

Measure 2 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 117 (Avian Island, Marguerite Bay, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 3 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 123 (Barwick and Balham Valleys, Southern Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 4 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 132 (Potter Peninsula, King George Island (Isla 25 de Mayo), South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 5 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 134 (Cierva Point and offshore islands, Danco Coast, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 6 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 135 (North-east Bailey Peninsula, Budd Coast, Wilkes Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 7 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 137 (Northwest White Island, McMurdo Sound): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 8 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 138 (Linnaeus Terrace, Asgard Range, Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 9 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 143 (Marine Plain, Mule Peninsula, Vestfold Hills, Princess Elizabeth Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 10 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 147 (Ablation Valley and Ganymede Heights, Alexander Island): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 11 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 151 (Lions Rump, King George Island (Isla 25 de Mayo), South Shetland Islands): Revised Management Plan ASPAN° 151 - Lions Rump	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Attachments: Measure 12 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 154 (Botany Bay, Cape Geology, Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 13 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 156 (Lewis Bay, Mount Erebus, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 14 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 160 (Frazier Islands, Windmill Islands, Wilkes Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 15 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 161 (Terra Nova Bay, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 16 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 170 (Marion Nunataks, Charcot Island, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 17 (2013)	Antarctic Specially Protected Area No 173 (Cape Washington and Silverfish Bay, Terra Nova Bay, Ross Sea): Management Plan	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 18 (2013)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Location of the first permanently occupied German Antarctic research station "Georg Forster" at the Schirmacher Oasis, Dronning Maud Land	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 19 (2013)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Professor Kudryashov's Drilling Complex Building, Vostok Station	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 20 (2013)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Upper "Summit Camp", Mount Erebus	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Measure 21 (2013)	Antarctic Historic Sites and Monuments: Lower "Camp E", Mount Erebus	Effective 27-08-2013 (Fast Approval)
Decision 1 (2013)	Recognition of the Czech Republic as a Consultative Party	Adopted
Decision 2 (2013)	Re-appointment of the Executive Secretary	Adopted
Decision 3 (2013)	Renewal of the Contract of the Secretariat's External Auditor	Adopted
Decision 4 (2013)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Decision 6 (2013)	Information Exchange on Tourism and Non- Governmental Activities	Adopted
Decision 7 (2013)	Additional availability of information on lists of Observers of the Consultative Parties through the Secretariat of the Antarctic Treaty	Adopted
Resolution 1 (2013)	Air Safety in Antarctica	Adopted
Resolution 2 (2013)	Antarctic Clean-Up Manual	Adopted
Resolution 4 (2013)	Improved Collaboration on Search and Rescue (SAR) in Antarctica	Adopted
Resolution 5 (2013)	International cooperation in cultural projects about Antarctica	Adopted
Resolution 6 (2013)	Biological Prospecting in Antarctica	Adopted
Other (2013)	Indicative template for terms of reference of intersessional contact groups	Adopted

ATCM XXXVII - CEP XVII (Brasilia, 2014)

Measure 1 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 113 (Litchfield Island, Arthur Harbor, Anvers Island, Palmer Archipelago): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 2 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 121 (Cape Royds, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 3 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 124 (Cape Crozier, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 4 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 128 (Western shore of Admiralty Bay, King George Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 5 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 136 (Clark Peninsula, Budd Coast, Wilkes Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 6 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 139 (Biscoe Point, Anvers Island, Palmer Archipelago): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 7 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 141 (Yukidori Valley, Langhovde, Lützow-Holm Bay): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 8 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 142 (Svarthamaren): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 9 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 162 (Mawson's Huts, Cape Denison, Commonwealth Bay, George V Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 10 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 169 (Amanda Bay, Ingrid Christensen Coast, Princess Elizabeth Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 11 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 171 (Narebski Point, Barton Peninsula, King George Island): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 12 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 174 (Stornes, Larsemann Hills, Princess Elizabeth Land): Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 13 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 175 (High Altitude Geothermal sites of the Ross Sea region): Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 14 (2014)	Antarctic Specially Managed Area No 1 (Admiralty Bay, King George Island): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 15 (2014)	Antarctic Specially Managed Area No 6 (Larsemann Hills, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Measure 16 (2014)	Antarctic Specially Protected Area No 114 (Northern Coronation Island, South Orkney Islands): Revoked Management Plan	Effective 05-08-2014 (Fast Approval)
Decision 1 (2014)	Measures on Operational Matters designated as no longer current	Adopted
Decision 2 (2014)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Resolution 1 (2014)	Fuel Storage and Handling	Adopted
Resolution 2 (2014)	Cooperation, Facilitation, and Exchange of Meteorological and Related Oceanographic and Cryospheric Environmental Information	Adopted
Resolution 3 (2014)	Supporting the Polar Code	Adopted
Resolution 5 (2014)	Strengthening Cooperation in Hydrographic Surveying and Charting of Antarctic Waters	Adopted
Resolution 6 (2014)	Toward a Risk-based Assessment of Tourism and Non-governmental Activities	Adopted
Resolution 7 (2014)	Entering into force of Measure 4 (2004)	Adopted
ATCM XXXVIII - CEP XVIII (Sofia, 2015)		
Measure 1 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 101 (Taylor Rookery, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 2 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 102 (Rookery Islands, Holme Bay, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 3 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 103 (Ardery Island and Odbert Island, Budd Coast, Wilkes Land, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 4 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 104 (Sabrina Island, Balleny Islands): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 5 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 105 (Beaufort Island, McMurdo Sound, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 6 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 106 (Cape Hallett, Northern Victoria Land, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 7 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 119 (Davis Valley and Forlidas Pond, Dufek Massif, Pensacola Mountains): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 8 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 148 (Mount Flora, Hope Bay, Antarctic Peninsula): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 9 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 152 (Western Bransfield Strait): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 10 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 153 (Eastern Dallmann Bay): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 11 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 155 (Cape Evans, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 12 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 157 (Backdoor Bay, Cape Royds, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 13 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 158 (Hut Point, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 14 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 159 (Cape Adare, Borchgrevink Coast): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 15 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 163 (Dakshin Gangotri Glacier, Dronning Maud Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 16 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 164 (Scullin and Murray Monoliths, Mac.Robertson Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 17 (2015)	Antarctic Specially Protected Area No 168 (Mount Harding, Grove Mountains, East Antarctica): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 18 (2015)	Antarctic Specially Managed Area No 2 (McMurdo Dry Valleys, Southern Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Measure 19 (2015)	Revised List of Antarctic Historic Sites and Monuments: Lame Dog Hut at the Bulgarian base St. Kliment Ohridski, Livingston Island and Oversnow heavy tractor "Kharkovchanka" that was used in Antarctica from 1959 to 2010	Effective 31-10-2015 (Fast Approval)
Decision 2 (2015)	Measures on operational matters designated as no longer current	Adopted
Decision 3 (2015)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Decision 5 (2015)	Liability arising from Environmental Emergencies	Adopted
Resolution 1 (2015)	Cooperative Air Transport System	Adopted
Resolution 2 (2015)	Antarctic Information and Telecommunications Technology Systems	Adopted
Resolution 3 (2015)	The Antarctic Environments Portal	Adopted
Resolution 4 (2015)	Committee for Environmental Protection Climate Change Response Work Programme	Adopted
Resolution 5 (2015)	Important Bird Areas in Antarctica	Adopted
Resolution 6 (2015)	The role of Antarctica in global climate processes	Adopted
ATCM XXXIX - CEP XIX (Santiago, 2016)		
Measure 1 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 116 (New College Valley, Caughley Beach, Cape Bird, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 2 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 120 (Pointe-Géologie Archipelago, Terre Adélie): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 3 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 122 (Arrival Heights, Hut Point Peninsula, Ross Island): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 4 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 126 (Byers Peninsula, Livingston Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 5 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 127 (Haswell Island): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 6 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 131 (Canada Glacier, Lake Fryxell, Taylor Valley, Victoria Land): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 7 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 149 (Cape Shirreff and San Telmo Island, Livingston Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Measure 8 (2016)	Antarctic Specially Protected Area No 167 (Hawker Island, Princess Elizabeth Land): Revised Management Plan	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 9 (2016)	Revised List of Antarctic Historic Sites and Monuments: Incorporation of a historic wooden pole to Historic Site and Monument No 60 (Corvette Uruguay Cairn), in Seymour Island (Marambio), Antarctic Peninsula	Effective 30-08-2016 (Fast Approval)
Decision 1 (2016)	Observers to the Committee for Environmental Protection	Adopted
Decision 2 (2016)	Revised Rules of Procedure for the Antarctic Treaty Consultative Meeting	Adopted
Decision 3 (2016)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Decision 4 (2016)	Procedure for Selection and Appointment of the Executive Secretary of the Secretariat of the Antarctic Treaty	Adopted
Decision 5 (2016)	Exchange of Information	Adopted
Resolution 1 (2016)	Revised Guidelines for Environmental Impact Assessment in Antarctica	Adopted
Resolution 2 (2016)	Site Guidelines for visitors	Adopted
Resolution 3 (2016)	Code of Conduct for Activity within Terrestrial Geothermal Environments in Antarctica	Adopted
Resolution 4 (2016)	Non-native Species Manual	Adopted
Resolution 5 (2016)	Revised Guide to the presentation of Working Papers containing proposals for Antarctic Specially Protected Areas, Antarctic Specially Managed Areas or Historic Sites and Monuments	Adopted
Resolution 6 (2016)	Confirming ongoing commitment to the prohibition on Antarctic mineral resource activities, other than for scientific research; support for the Antarctic Mining Ban	Adopted
Other (2016)	Review of Management Plan for ASPA No 166 (Port-Martin, Terre-Adélie)	Adopted
ATCM XL - CEP XX (Beijing, 2017)		
Measure 1 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No (109) (Moe Island, South Orkney Islands, Revised Management Plans)	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 2 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 110 (Lynch Island, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 3 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 111 (Southern Powell Island and adjacent islands, South Orkney Islands): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)

Wykaz obowiązujących decyzji przyjętych przez Spotkania Konsultatywne

Measure 4 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 115 (Lagotellerie Island, Marguerite Bay, Graham Land): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 5 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 129 (Rothera Point, Adelaide Island): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 6 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 140 (Parts of Deception Island, South Shetland Islands): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 7 (2017)	Antarctic Specially Protected Area No 165 (Edmonson Point, Wood Bay, Ross Sea): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Measure 8 (2017)	Antarctic Specially Managed Area No 5 (Amundsen-Scott South Pole Station, South Pole): Revised Management Plan	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Decision 1 (2017)	Subsidiary Group of the Committee for Environmental Protection on Climate Change Response (SGCCR)	Adopted
Decision 2 (2017)	Guidelines on the procedure to be followed with respect to Consultative Party status	Effective 30/08/2017 (Fast approval)
Decision 3 (2017)	Measures withdrawn	Adopted
Decision 4 (2017)	Procedure for Appointing Antarctic Treaty Consultative Meeting Working Group Chairs	Adopted
Decision 5 (2017)	Secretariat Report, Programme and Budget	Adopted
Decision 6 (2017)	Appointment of the Executive Secretary	Adopted
Decision 7 (2017)	Multi-Year Strategic Work Plan for the Antarctic Treaty Consultative Meeting	Adopted
Resolution 1 (2017)	Guidance Material for Antarctic Specially Managed Area (ASMA) designations	Adopted
Resolution 2 (2017)	SCAR's Code of Conduct for the Exploration and Research of Subglacial Aquatic Environments	Adopted
Resolution 3 (2017)	Revised Antarctic Conservation Biogeographic Regions	Adopted
Resolution 4 (2017)	Green Expedition in the Antarctic	Adopted
Resolution 5 (2017)	Establishment of the Ross Sea Region Marine Protected Area	Adopted
Resolution 6 (2017)	Guidelines on Contingency Planning, Insurance and Other Matters for Tourist and Other Non-Governmental Activities in the Antarctic Treaty Area	Adopted
Other (2017)	Procedure upon receiving invitations from the U.N. Secretariat	Adopted

Autor: Marta Potocka

Na Polskiej Stacji Antarktycznej prowadzi się badania morskich ekosystemów.
Zatoka Admiralicji zamieszkiwana jest przez wiele endemicznych gatunków bezkręgowców.

Autor: Marta Potocka

Podwodny świat Antarktyki jest bardzo bogaty i kolorowy.
Licznie występujące tam bezkręgowce wyglądają jak przeniesione z tropikalnych raf koralowych.

Autor: Mariusz Potocki

Foki Weddella (*Leptonychotes weddellii*) wraz z nowonarodzonymi szczeniętami można spotkać w sąsiedztwie Stacji w okresie wiosennym.

III.

Pozostałe umowy międzynarodowe
w ramach Systemu Układu Antarktycznego

KONWENCJA O OCHRONIE FOK ANTARKTYCZNYCH

sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca
1972 r.¹

Umawiające się Strony,

powołując się na uzgodnione środki do ochrony fauny i flory antarktycznej, przyjęte na podstawie Układu Antarktycznego, podpisanego w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 r.,

uznając ogólną troskę odnośnie do zagrożenia fok antarktycznych eksploatacją na skalę handlową i wynikającą stąd potrzebę podjęcia skutecznych środków ochrony,

uznając, że stada fok antarktycznych stanowią znaczące żywe zasoby środowiska morskiego, wymagające międzynarodowego porozumienia w celu ich skutecznej ochrony,

uznając, że zasoby te nie powinny ulec wyczerpaniu przez nadmierną eksploatację, a więc, że wszelkie połowy powinny być tak regulowane, aby nie przekroczyły dopuszczalnego optymalnego poziomu dającej się utrzymać wydajności,

uznając, że w celu poprawy stanu naukowego poznania oraz racjonalnej eksploatacji należy podjąć wszelkie wysiłki zarówno dla

CONVENTION FOR THE CONSERVATION OF ANTARCTIC SEALS

done at London on June 1, 1972

The Contracting Parties,

Recalling the Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Fauna and Flora, adopted under the Antarctic Treaty signed at Washington on 1 December 1959;

Recognizing the general concern about the vulnerability of Antarctic seals to commercial exploitation and the consequent need for effective conservation measures;

Recognizing that the stocks of Antarctic seals are an important living resource in the marine environment which requires an international agreement for its effective conservation;

Recognizing that this resource should not be depleted by over-exploitation, and hence that any harvesting should be regulated so as not to exceed the levels of the optimum sustainable yield;

Recognizing that in order to improve scientific knowledge and so place exploitation on a rational basis, every effort should be made

¹ Konwencja o ochronie fok antarktycznych, sporządzona w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r. (Dz.U. z 1980 r. nr 28, poz. 119 i 120; Dz. U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087) Konwencja weszła w życie dnia 11 marca 1978 r. i jej stronami jest obecnie 17 państw. Zob. też wykaz Państw-Stron Układu oraz Protokołu prezentowany w pkt. II.3 niniejszej książki. W publikacji uwzględniono zmieniony tytuł Układu: „Układ Antarktyczny”, nie zaś „Układ w sprawie Antarktyki”.

popierania biologicznych i innych badań nad populacjami foki antarktycznej, jak i dla uzyskania naukowych i statystycznych informacji pochodzących z przyszłych badań nad działalnością połowową fok w taki sposób, aby można było sformułować dalsze odpowiednie przepisy,

stwierdzając, że Komitet Naukowy Badań Antarktycznych Międzynarodowej Rady Zrzeszeń Naukowych (SCAR) wyraża wolę podjęcia zadań wymaganych od niego w niniejszej konwencji,

pragnąc rozwijać i osiągać cele ochrony, badań naukowych i racjonalnego użytkowania fok antarktycznych oraz utrzymania zadowalającego stanu równowagi w obrębie systemu ekologicznego,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Zakres

1. Niniejsza konwencja ma zastosowanie do mórz na południe od 60o szerokości geograficznej południowej, w odniesieniu do których Umawiające się Strony potwierdzają postanowienia artykułu IV Układu Antarktycznego.
2. Niniejsza konwencja może mieć zastosowanie do jednego lub wszystkich wymienionych niżej gatunków:
  - południowy słoń morski (*Mirounga leonina*),
  - lampart morski (*Hydrurga leptonyx*),
  - foka Weddella (*Leptonychotes weddelli*),
  - foka krabojad (*Lobodon carcinophagus*),
  - foka Rossa (*Ommatophoca rossi*),
  - południowa uchatka (*Arctocephalus* sp.)

both to encourage biological and other research on Antarctic seal populations and to gain information from such research and from the statistics of future sealing operations, so that further suitable regulations may be formulated;

Noting that the Scientific Committee on Antarctic Research of the International Council of Scientific Unions (SCAR) is willing to carry out the tasks requested of it in this Convention;

Desiring to promote and achieve the objectives of protection, scientific study and rational use of Antarctic seals, and to maintain a satisfactory balance within the ecological system,

Have agreed as follows:

Article 1

Scope

1. This Convention applies to the seas south of 60° South Latitude, in respect of which the Contracting Parties affirm the provisions of Article IV of the Antarctic Treaty.
2. This Convention may be applicable to any or all of the following species:
  - Southern elephant seal *Mirounga leonina*,
  - Leopard seal *Hydrurga leptonyx*,
  - Weddell seal *Leptonychotes weddelli*,
  - Crabeater seal *Lobodon carcinophagus*,
  - Ross seal *Ommatophoca rossi*,
  - Southern fur seals *Arctocephalus* sp.

3. Załącznik do niniejszej konwencji stanowi jej integralną część.

Artykuł 2

Wykonanie

1. Umawiające się Strony uzgadniają, że obywatele oraz statki podnoszące ich bandery nie będą zabijały lub chwyciły na obszarze objętym konwencją fok gatunków wymienionych w artykule 1, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w postanowieniach niniejszej konwencji.
2. Każda Umawiająca się Strona ustanowi dla swoich obywateli i statków podnoszących jej banderę takie prawa i przepisy oraz inne środki, łącznie z systemem zezwoleń w razie potrzeby, jakie mogą się okazać konieczne do wykonania niniejszej konwencji.

Artykuł 3

Środki przewidziane w załączniku

1. Niniejsza konwencja zawiera załącznik określający środki, jakie niniejszym akceptują Umawiające się Strony. Umawiające się Strony mogą w przyszłości okresowo zaakceptować inne środki w odniesieniu do ochrony, badań naukowych oraz racjonalnego i humanitarnego użytkowania populacji fok, określając między innymi:
  - a) dopuszczalny połów,
  - b) gatunki podlegające i nie podlegające ochronie,
  - c) daty otwarcia i zamknięcia sezonów połowowych,
  - d) obszary otwarte i zamknięte dla połowów, łącznie z określeniem rezerwatów,
  - e) specjalne obszary, na których będzie zabronione niepokojenie fok,

3. The Annex to this Convention forms an integral part thereof.

Article 2

Implementation

1. The Contracting Parties agree that the species of seals enumerated in Article 1 shall not be killed or captured within the Convention area by their nationals or vessels under their respective flags except in accordance with the provisions of this Convention.
2. Each Contracting Party shall adopt for its nationals and for vessels under its flag such laws, regulations and other measures, including a permit system as appropriate, as may be necessary to implement this Convention.

Article 3

Annexed Measures

1. This Convention includes an Annex specifying measures which the Contracting Parties hereby adopt. Contracting Parties may from time to time in the future adopt other measures with respect to the conservation, scientific study and rational and humane use of seal resources, prescribing inter alia:
  - (a) permissible catch;
  - (b) protected and unprotected species;
  - (c) open and closed seasons;
  - (d) open and closed areas, including the designation of reserves;
  - (e) the designation of special areas where there shall be no disturbance of seals;

- f) ograniczenia połowu dotyczące płci, wielkości lub wieku każdego gatunku,
  - g) ograniczenia dotyczące pory dnia i czasu trwania połowu fok oraz ograniczenia nakładów i metod połowowych,
  - h) typy i charakterystykę techniczną narzędzi połowowych, aparatury i przyborów, jakie mogą być użyte,
  - i) raporty połowowe oraz inne zapisy statystyczne i biologiczne,
  - j) tryb postępowania w celu ułatwienia przeglądu i oceny informacji naukowych,
  - k) inne środki regulujące, łącznie ze skutecznym systemem nadzoru.
2. Środki zaakceptowane stosownie do ustępu 1 niniejszego artykułu będą oparte na najlepszych dostępnych dowodach naukowych i technicznych.
3. W odpowiednim czasie załącznik może być zmieniony w trybie przewidzianym w artykule 9.

Artykuł 4

Zezwolenia specjalne

1. Niezależnie od postanowień niniejszej konwencji każda Umawiająca się Strona może wydać zezwolenia na zabicie lub schwytanie fok w ograniczonych ilościach, zgodnie z celami i zasadami niniejszej konwencji:
- a) w celu zaopatrzenia w niezbędną żywność ludzi lub psów,
  - b) w celu badań naukowych lub
  - c) w celu dostarczenia okazów dla muzeów oraz zakładów szkoleniowych i instytucji kulturalnych.

- (f) limits relating to sex, size, or age for each species;
  - (g) restrictions relating to time of day and duration, limitations of effort and methods of sealing;
  - (h) types and specifications of gear and apparatus and appliances which may be used;
  - (i) catch returns and other statistical and biological records;
  - (j) procedures for facilitating the review and assessment of scientific information;
  - (k) other regulatory measures including an effective system of inspection.
2. The measures adopted under paragraph (1) of this Article shall be based upon the best scientific and technical evidence available.
3. The Annex may from time to time be amended in accordance with the procedures provided for in Article 9.

Article 4

Special Permits

1. Notwithstanding the provisions of this Convention, any Contracting Party may issue permits to kill or capture seals in limited quantities and in conformity with the objectives and principles of this Convention for the following purposes:
- (a) to provide indispensable food for men or dogs;
  - (b) to provide for scientific research; or
  - (c) to provide specimens for museums, educational or cultural institutions.

2. Każda Umawiająca się Strona powinna zawiadomić, tak szybko, jak to jest możliwe, inne Umawiające się Strony oraz Komitet Naukowy Badań Antarktycznych o celu i treści wszystkich zezwoleń wydanych na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu, a następnie podać liczbę fok zabitych lub schwytych na podstawie tych zezwoleń.

Artykuł 5

Wymiana informacji i porad naukowych

1. Każda Umawiająca się Strona dostarczy innym Umawiającym się Stronom oraz Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych informacji określonych w załączniku we wskazanym w nim terminie.
2. Każda Umawiająca się Strona dostarczy również do 31 października każdego roku innym Umawiającym się Stronom oraz Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych informacji o wszelkich krokach podjętych zgodnie z artykułem 2 niniejszej konwencji w ciągu poprzedzającego okresu od 1 lipca do 30 czerwca.
3. Umawiające się Strony, które nie mają żadnych informacji do przekazania stosownie do dwóch poprzedzających ustępów, stwierdzą to formalnie przed 31 października każdego roku.
4. Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych zleca się :
  - a) ocenę informacji otrzymywanych stosownie do niniejszego artykułu; zachęcanie do wymiany danych naukowych i informacji między Umawiającymi się Stronami; zalecanie programów naukowych; zalecanie zbierania danych statystycznych i biologicznych przez wyprawy mające na celu połów fok na obszarze objętym konwencją; sugerowanie zmian załącznika; oraz

2. Each Contracting Party shall, as soon as possible, inform the other Contracting Parties and SCAR of the purpose and content of all permits issued under paragraph (1) of this Article and subsequently of the numbers of seals killed or captured under these permits.

Article 5

Exchange of Information and Scientific Advice

1. Each Contracting Party shall provide to the other Contracting Parties and to SCAR the information specified in the Annex within the period indicated therein.
2. Each Contracting Party shall also provide to the other Contracting Parties and to SCAR before 31 October each year information on any steps it has taken in accordance with Article 2 of this Convention during the preceding period 1 July to 30 June.
3. Contracting Parties which have no information to report under the two preceding paragraphs shall indicate this formally before 31 October each year.
4. SCAR is invited:
  - (a) to assess information received pursuant to this Article ; encourage exchange of scientific data and information among the Contracting Parties; recommend programmes for scientific research; recommend statistical and biological data to be collected by sealing expeditions within the Convention area; and suggest amendments to the Annex; and

- b) składanie sprawozdań na podstawie statystycznych, biologicznych i innych dostępnych dowodów odnośnie do poważnych szkodliwych skutków połowów fok jakiegokolwiek gatunku na obszarze objętym konwencją dla ogółu stad tego gatunku lub dla systemu ekologicznego w jakimkolwiek określonym miejscu.
5. Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych zleca się zawiadamianie Depozytariusza, który z kolei poinformuje Umawiające się Strony o tym, że Komitet Naukowy Badań Antarktycznych ocenia, czy w jakimkolwiek sezonie połowowym powstała możliwość przekroczenia dozwolonych limitów połowowych jakiegokolwiek gatunku, oraz w takim przypadku określa datę osiągnięcia dopuszczalnego limitu połowowego. W takim przypadku każda Umawiająca się Strona podejmie odpowiednie środki zapobiegające zabijaniu lub chwyтaniu fok tego gatunku przez własnych obywateli lub statki podnoszące jej banderę po upływie określonej daty aż do czasu, gdy Umawiające się Strony postanowią inaczej.
6. W razie konieczności Komitet Naukowy Badań Antarktycznych może zwrócić się do Organizacji Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa o techniczną pomoc w sporządzaniu swoich oszacowań.
7. Niezależnie od postanowień ustępu 1 artykułu 1 Umawiające się Strony zgodnie ze swoim ustawodawstwem wewnętrznym będą przekazywać sobie wzajemnie oraz Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych, w celu rozpatrzenia, dane statystyczne dotyczące fok antarktycznych określonych w ustępie 2 artykułu 1, które
- (b) to report on the basis of the statistical, biological and other evidence available when the harvest of any species of seal in the Convention area is having a significantly harmful effect on the total stocks of such species or on the ecological system in any particular locality.
5. SCAR is invited to notify the Depository which shall report to the Contracting Parties when SCAR estimates in any sealing season that the permissible catch limits for any species are likely to be exceeded and, in that case, to provide an estimate of the date upon which the permissible catch limits will be reached. Each Contracting Party shall then take appropriate measures to prevent its nationals and vessels under its flag from killing or capturing seals of that species after the estimated date until the Contracting Parties decide otherwise.
6. SCAR may if necessary seek the technical assistance of the Food and Agriculture Organization of the United Nations in making its assessments.
7. Notwithstanding the provisions of paragraph (1) of Article 1 the Contracting Parties shall, in accordance with their internal law, report to each other and to SCAR, for consideration, statistics relating to the Antarctic seals listed in paragraph (2) of Article 1 which have been killed or captured by their nationals and vessels under their

re zostały zabite lub schwytane przez ich obywateli i statki podnoszące ich bandery na obszarze dryfujących lodów na północ od 60[°] szerokości geograficznej południowej.

Artykuł 6

Konsultacje między Umawiającymi się Stronami

1. W każdym czasie po rozpoczęciu połowu fok na skalę handlową Umawiająca się Strona za pośrednictwem Depozytariusza może zaproponować spotkanie Umawiających się Stron w celu:
  - a) ustanowienia większością dwóch trzecich Umawiających się Stron, włączając w to zgodne głosy wszystkich państw-Sygnatariuszy niniejszej konwencji obecnych na tym spotkaniu, skutecznego systemu kontroli, łącznie z inspekcją, nad przestrzeganiem postanowień niniejszej konwencji,
  - b) ustanowienia Komisji do pełnienia takich funkcji stosownie do niniejszej konwencji, jakie Umawiające się Strony mogą uznać za konieczne, lub
  - c) rozważenia innych propozycji obejmujących:
    - i) niezależną poradę naukową,
    - ii) ustanowienie większością dwóch trzecich głosów naukowego komitetu doradczego, któremu będzie można powierzyć niektóre lub wszystkie sprawowane dotychczas przez Komitet Naukowy Badań Antarktycznych funkcje stosownie do niniejszej konwencji, jeśli połowy fok na skalę handlową osiągną znaczne rozmiary,

respective flags in the area of floating sea ice north of 60° South Latitude.

Article 6

Consultations between Contracting Parties

1. At any time after commercial sealing has begun a Contracting Party may propose through the Depositary that a meeting of Contracting Parties be convened with a view to:
  - (a) establishing by a two-thirds majority of the Contracting Parties, including the concurring votes of all States signatory to this Convention present at the meeting, an effective system of control, including inspection, over the implementation of the provisions of this Convention;
  - (b) establishing a commission to perform such functions under this Convention as the Contracting Parties may deem necessary; or
  - (c) considering other proposals, including:
    - (i) the provision of independent scientific advice;
    - (ii) the establishment, by a two-thirds majority, of a scientific advisory committee which may be assigned some or all of the functions requested of SCAR under this Convention, if commercial sealing reaches significant proportions;

- iii) wykonanie programów naukowych z udziałem Umawiających się Stron oraz
  - iv) dalsze środki regulacji z moratoriami włącznie.
2. Za zgodą jednej trzeciej Umawiających się Stron Depozytariusz zorganizuje takie spotkanie tak szybko, jak to będzie możliwe.
  3. Spotkanie odbędzie się na żądanie każdej Umawiającej się Strony, jeżeli Komitet Naukowy Badań Antarktycznych zawiadomi, że eksploatacja jakiegokolwiek gatunku fok antarktycznych na obszarze objętym konwencją spowodowała znaczne szkodliwe skutki dla ogółu stad lub systemu ekologicznego w jakimkolwiek określonym miejscu.

Artykuł 7

Ocena stosowania konwencji

Umawiające się Strony spotkają się w ciągu pięciu lat po dacie wejścia w życie niniejszej konwencji, a następnie będą się spotykały co najmniej raz na pięć lat w celu oceny stosowania konwencji.

Artykuł 8

Zmiany konwencji

1. Niniejsza konwencja może być zmieniona w każdym czasie. Tekst każdej poprawki proponowanej przez Umawiającą się Stronę zostanie przekazany Depozytariuszowi, który z kolei prześle ją wszystkim Umawiającym się Stronom.
2. Na żądanie jednej trzeciej Umawiających się Stron Depozytariusz zorganizuje spotkanie w celu omówienia proponowanej poprawki.
3. Poprawka wejdzie w życie po otrzymaniu

(iii) the carrying out of scientific programmes with the participation of the Contracting Parties; and

(iv) the provision of further regulatory measures, including moratoria.

2. If one-third of the Contracting Parties indicate agreement the Depositary shall convene such a meeting, as soon as possible.
3. A meeting shall be held at the request of any Contracting Party, if SCAR reports that the harvest of any species of Antarctic seal in the area to which this Convention applies is having a significantly harmful effect on the total stocks or the ecological system in any particular locality.

Article 7

Review of Operations

The Contracting Parties shall meet within five years after the entry into force of this Convention and at least every five years thereafter to review the operation of the Convention.

Article 8

Amendments to the Convention

1. This Convention may be amended at any time. The text of any amendment proposed by a Contracting Party shall be submitted to the Depositary, which shall transmit it to all the Contracting Parties.
2. If one-third of the Contracting Parties request a meeting to discuss the proposed amendment the Depositary shall call such a meeting.
3. An amendment shall enter into force when

przez Depozytariusza od wszystkich Umawiających się Stron dokumentów ratyfikacyjnych lub przyjęcia tej poprawki.

Artykuł 9

Zmiany załącznika

1. Każda Umawiająca się Strona może zaproponować poprawki do załącznika do niniejszej konwencji. Tekst każdej proponowanej poprawki zostanie przekazany Depozytariuszowi, który prześle ją wszystkim Umawiającym się Stronom.
2. Każda zaproponowana poprawka nabierze mocy w stosunku do wszystkich Umawiających się Stron po sześciu miesiącach od daty notyfikacji i przekazania przez Depozytariusza Umawiającym się Stronom, jeżeli w ciągu 120 dni od daty notyfikacji poprawki nie wpłynęł żaden sprzeciw i dwie trzecie Umawiających się Stron pisemnie zawiadomią Depozytariusza o jej zatwierdzeniu.
3. Jeżeli w ciągu 120 dni od daty notyfikacji wpłynęł sprzeciw od którejkolwiek Umawiającej się Strony, to sprawa będzie rozpatrzona na następnym spotkaniu Umawiających się Stron. Jeżeli na spotkaniu nie osiągnie się jednomyślności w tej sprawie, Umawiające się Strony zawiadomią Depozytariusza w ciągu 120 dni od daty zakończenia spotkania o zatwierdzeniu lub odrzuceniu przez siebie pierwotnej poprawki lub o jakiegokolwiek nowej poprawce zaproponowanej w czasie spotkania. Jeżeli do końca tego okresu dwie trzecie Umawiających się Stron zatwierdzi poprawkę, to nabierze ona mocy w ciągu sześciu miesięcy od daty zakończenia spotkania w stosunku do tych Umawiających się Stron, które do końca tego okresu zawiadomią o jej zatwierdzeniu.

the Depositary has received instruments of ratification or acceptance thereof from all the Contracting Parties

Article 9

Amendments to the Annex

1. Any Contracting Party may propose amendments to the Annex to this Convention. The text of any such proposed amendment shall be submitted to the Depositary which shall transmit it to all Contracting Parties.
2. Each such proposed amendment shall become effective for all Contracting Parties six months after the date appearing on the notification from the Depositary to the Contracting Parties, if within 120 days of the notification date, no objection has been received and two-thirds of the Contracting Parties have notified the Depositary in writing of their approval.
3. If an objection is received from any Contracting Party within 120 days of the notification date, the matter shall be considered by the Contracting Parties at their next meeting. If unanimity on the matter is not reached at the meeting, the Contracting Parties shall notify the Depositary within 120 days from the date of closure of the meeting of their approval or rejection of the original amendment or of any new amendment proposed by the meeting. If, by the end of this period, two-thirds of the Contracting Parties have approved such amendment, it shall become effective six months from the date of the closure of the meeting for those Contracting Parties which have by then notified their approval.

4. Każda Umawiająca się Strona, która zgłosiła sprzeciw co do proponowanej poprawki, może w każdym czasie wycofać ten sprzeciw, a proponowana poprawka będzie obowiązywała tę Stronę niezwłocznie, jeżeli poprawka weszła już w życie, lub w takim czasie, gdy stanie się ona obowiązująca stosownie do przepisów niniejszego artykułu.
5. Depozytariusz niezwłocznie zawiadomi każdą Umawiającą się Stronę o otrzymaniu każdego zatwierdzenia lub sprzeciwu, o każdym wycofaniu sprzeciwu oraz o wejściu w życie każdej poprawki.
6. Każde Państwo stające się Stroną niniejszej konwencji po wejściu w życie poprawki do załącznika będzie zobowiązane do przestrzegania tak zmienionego załącznika. Każde Państwo, które stanie się Stroną niniejszej konwencji w okresie, gdy proponowana poprawka jest w toku załatwiania, może zatwierdzić taką poprawkę lub zgłosić co do niej sprzeciw w określonym czasie, przystępującym innym Umawiającym się Stronom.

Artykuł 10

Podpisanie

Niniejsza konwencja będzie otwarta do podpisu w Londynie od dnia 1 czerwca do 31 grudnia 1972 r. dla Państw uczestniczących w konferencji o ochronie fok antarktycznych, odbytej w Londynie w dniach od 3 do 11 lutego 1972 r.

Artykuł 11

Ratyfikacja

Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji lub przyjęciu. Dokumenty ratyfikacyjne lub przyjęcia będą złożone Rządowi Zjednoczonego

4. Any Contracting Party which has objected to a proposed amendment may at any time withdraw that objection, and the proposed amendment shall become effective with respect to such Party immediately if the amendment is already in effect, or at such time as it becomes effective under the terms of this Article .

5. The Depositary shall notify each Contracting Party immediately upon receipt of each approval or objection, of each withdrawal of objection, and of the entry into force of any amendment.

6. Any State which becomes a Party to this Convention after an amendment to the Annex has entered into force shall be bound by the Annex as so amended. Any State which becomes a Party to this Convention during the period when a proposed amendment is pending may approve or object to such an amendment within the time limits applicable to other Contracting Parties.

Article 10

Signature

This Convention shall be open for signature at London from 1 June to 31 December 1972 by States participating in the Conference on the Conservation of Antarctic Seals held at London from 3 to 11 February 1972.

Article 11

Ratification

This Convention is subject to ratification or acceptance. Instruments of ratification or acceptance shall be deposited with the Govern-

Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii, który niniejszym został wyznaczony jako Depozytariusz.

Artykuł 12

Przystąpienie

Niniejsza konwencja będzie otwarta do przystąpienia przez każde Państwo, które może być zaproszone do przystąpienia do konwencji za zgodą wszystkich Umawiających się Stron.

Artykuł 13

Wejście w życie

1. Niniejsza konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia po dacie złożenia siódmego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub przystąpienia.
2. Niniejsza konwencja wejdzie następnie w życie w stosunku do każdego Państwa ratyfikującego, przyjmującego lub przystępującego trzydziestego dnia po złożeniu przez takie Państwo dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub przystąpienia.

Artykuł 14

Wypowiedzenie

Każda Umawiająca się Strona może wypowiedzieć niniejszą konwencję w dniu 30 czerwca każdego roku, zawiadamiając o tym wcześniej lub najpóźniej w dniu 1 stycznia tego samego roku Depozytariusza, który po otrzymaniu takiego zawiadomienia niezwłocznie poinformuje o tym inne Umawiające się Strony. Każda inna Umawiająca się Strona w ciągu jednego miesiąca po otrzymaniu kopii takiego zawiadomienia od Depozytariusza może w podobny sposób zawiadomić o wypowiedzeniu, tak że konwencja utraci moc obowiązującą dnia 30 czerwca tego samego roku w stosunku do Umawiającej się Strony, która złożyła takie zawiadomienie.

ment of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, hereby designated as the Depository.

Article 12

Accession

This Convention shall be open for accession by any State which may be invited to accede to this Convention with the consent of all the Contracting Parties.

Article 13

Entry into Force

1. This Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of the seventh instrument of ratification or acceptance.
2. Thereafter this Convention shall enter into force for each ratifying, accepting or acceding State on the thirtieth day after deposit by such State of its instrument of ratification, acceptance or accession.

Article 14

Withdrawal

Any Contracting Party may withdraw from this Convention on 30 June of any year by giving notice on or before 1 January of the same year to the Depository, which upon receipt of such a notice shall at once communicate it to the other Contracting Parties. Any other Contracting Party may, in like manner, within one month of the receipt of a copy of such a notice from the Depository, give notice of withdrawal, so that the Convention shall cease to be in force on 30 June of the same year with respect to the Contracting Party giving such notice.

Artykuł 15

Zawiadomienie przez Depozytariusza

Depozytariusz zawiadamia wszystkich Sygnatariuszy i Państwa przystępujące o:

- a) podpisaniu niniejszej konwencji, złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia lub przystąpienia oraz o zawiadomieniach o wypowiedzeniu,
- b) dacie wejścia w życie niniejszej konwencji oraz o wszystkich zmianach konwencji lub załącznika.

Artykuł 16

Uwierzytelnione kopie i rejestracja

1. Niniejsza konwencja została sporządzona w językach angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim, przy czym każda wersja jest jednakowo autentyczna i będzie złożona w archiwach Rządu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii, który przekaże jej odpowiednio uwierzytelnione kopie wszystkim Sygnatariuszom i Państwom przystępującym.
2. Niniejsza konwencja będzie zarejestrowana przez Depozytariusza zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Londynie dnia 1 czerwca 1972 r.

Article 15

Notifications by the Depository

The Depository shall notify all signatory and acceding States of the following:

- (a) signatures of this Convention, the deposit of instruments of ratification, acceptance or accession and notices of withdrawal;
- (b) the date of entry into force of this Convention and of any amendments to it or its Annex.

Article 16

Certified Copies and Registration

1. This Convention, done in the English, French, Russian and Spanish languages, each version being equally authentic, shall be deposited in the archives of the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, which shall transmit duly certified copies thereof to all signatory and acceding States.
2. This Convention shall be registered by the Depository pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, duly authorized, have signed this Convention.

DONE at London, this 1st day of June 1972.

ZAŁĄCZNIK²

1. Dopuszczalny połów

W każdym roku od dnia 1 marca do ostatniego dnia lutego włącznie Umawiające się Strony wyznaczą liczbę każdego gatunku fok, która może być zabita lub schwytana; liczba nie może przekraczać:

- a) w przypadku foki krabojada (*Lobodon carcinophagus*) 175.000,
- b) w przypadku lamparta morskiego (*Hydrurga leptonyx*) 12.000,
- c) w przypadku foki Weddella (*Leptonychotes weddelli*) 5.000.

Ilości te podlegają zmianie w świetle ustaleń naukowych.

2. Gatunki chronione

- a) Zabrania się zabijania lub chwytania fok Rossa (*Ommatophoca rossi*), południowych słoni morskich (*Mirounga leonina*) i południowych uchatek (*Arctocephalus* sp.)
- b) W celu ochrony dojrzałego, rozmnażającego się stada w okresie jego najsilniejszych koncentracji i podatności na zranienie zabrania się zabijania lub chwytania jakichkolwiek fok Weddella (*Leptonychotes weddelli*) w okresie od dnia 1 września do dnia 31 stycznia włącznie.

---

² Załącznik został zmieniony podczas konferencji przeglądowej, która zebrała się w Londynie, w dniach 12-16 września 1988 r. Zmiany do Załącznika stały się obowiązujące dnia 27 marca 1990 r. Niniejszy tekst uwzględnia przedmiotowe zmiany.

ANNEX¹

1. Permissible Catch

The Contracting Parties shall in any one year, which shall run from 1 March to the last day in February inclusive, restrict the total number of seals of each species killed or captured to the numbers specified below. These numbers are subject to review in the light of scientific assessments:

- (a) in the case of Crabeater seals *Lobodon carcinophagus*, 175,000;
- (b) in the case of Leopard seals *Hydrurga leptonyx*, 12,000;
- (c) in the case of Weddell seals *Leptonychotes weddelli*, 5,000.

2. Protected Species

- (a) It is forbidden to kill or capture Ross seals *Ommatophoca rossi*, Southern elephant seals *Mirounga leonina*, or fur seals of the genus *Arctocephalus*.
- (b) In order to protect the adult breeding stock during the period when it is most concentrated and vulnerable, it is forbidden to kill or capture any Weddell seal *Leptonychotes weddelli* between 1 September and 31 January inclusive.

---

² Text as amended in the CCAS Review Meeting (London, 12-16 September 1988) The amendments became effective on 27 March 1990.

3. Sezon ochronny i sezon połowu fok

Okres między dniem 1 marca a dniem 31 sierpnia włącznie stanowi sezon ochronny, w którym obowiązuje zakaz zabijania lub chwytania fok. Okres od dnia 1 września do ostatniego dnia lutego stanowi sezon połowu fok.

4. Strefy połowów fok

Każda ze stref połowów fok wymieniona w niniejszym ustępie będzie zamknięta w numerycznej kolejności dla wszystkich połowów fok gatunków określonych w ustępie 1 niniejszego załącznika w okresie od dnia 1 września do ostatniego dnia lutego włącznie. Zamknięcia takie będą się rozpoczynały od tej samej strefy, która zostaje zamknięta na podstawie ustępu 2 załącznika B do załącznika 1 do sprawozdania z piątego spotkania konsultatywnego Układu Antarktycznego z chwilą wejścia w życie niniejszej konwencji. Po wygaśnięciu każdego okresu ochronnego właściwa strefa zostanie ponownie otwarta:

strefa 1 – między 60° a 120° długości geograficznej zachodniej,

strefa 2 – między 0° a 60° długości geograficznej zachodniej wraz z tą częścią Morza Weddella, która leży na zachód od 60° długości geograficznej zachodniej,

strefa 3 – między 0° a 70° długości geograficznej wschodniej,

strefa 4 – między 70° a 130° długości geograficznej wschodniej,

strefa 5 – między 130° długości geograficznej wschodniej a 170° długości geograficznej zachodniej,

strefa 6 – między 120° a 170° długości geograficznej zachodniej.

3. Closed Season and Sealing Season

The period between 1 March and 31 August inclusive is a Closed Season, during which the killing or capturing of seals is forbidden. The period 1 September to the last day in February constitutes a Sealing Season.

4. Sealing Zones

Each of the sealing zones listed in this paragraph shall be closed in numerical sequence to all sealing operations for the seal species listed in paragraph 1 of this Annex for the period 1 September to the last day of February inclusive. Such closures shall begin with the same zone as is closed under paragraph 2 of Annex B to Annex 1 of the Report of the Fifth Antarctic Treaty Consultative Meeting at the moment the Convention enters into force. Upon the expiration of each closed period, the affected zone shall reopen:

Zone 1 – between 60° and 120° West Longitude

Zone 2 – between 0° and 60° West Longitude, together with that part of the Weddell Sea lying westward of 60° West Longitude

Zone 3 – between 0° and 70° East Longitude

Zone 4 – between 70° and 130° East Longitude

Zone 5 – between 130° East Longitude and 170° West Longitude

Zone 6 – between 120° and 170° West Longitude.

5. Rezerwaty fok

Zabrania się zabijania lub chwytania fok w następujących rezerwatach, które stanowią obszary rozmnażania fok lub rejony długoterminowych badań naukowych:

- a) obszar dookoła Orkadów Południowych między 60° 20' i 60° 56' szerokości geograficznej południowej a 44° 05' i 46° 25' długości geograficznej zachodniej,
- b) obszar południowo-zachodniego Morza Rossa na południe od 76° szerokości geograficznej południowej i na zachód od 170° długości geograficznej wschodniej,
- c) obszar zatoki Edisto na południe i na zachód od linii łączącej przylądek Hallet na 72° 19' szerokości geograficznej południowej i 170° 18' długości geograficznej wschodniej z Helm Point na 72° 11' szerokości geograficznej południowej i 170° 00' długości geograficznej wschodniej.

6. Wymiana informacji

- a) Umawiające się Strony będą dostarczały przed dniem 30 czerwca każdego roku innym Umawiającym się Stronom i Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych streszczenie statystycznych informacji dotyczących wszystkich fok zabitych lub schwytych przez ich obywateli i statki podnoszące ich bandery na obszarze objętym konwencją w poprzedzającym okresie od dnia 1 marca do ostatniego dnia lutego. Informacja ta będzie zawierała według stref i miesięcy:
  - i) tonaż brutto i netto, moc wyhamowania w koniach mechanicznych, liczbę załogi, liczbę dni połowowych statków podnoszących banderę Umawiającej się Strony,
  - ii) liczbę dorosłych osobników i szczeniąt każdego złowionego gatunku.

5. Seal Reserves

It is forbidden to kill or capture seals in the following reserves, which are seal breeding areas or the site of long-term scientific research:

- (a) The area around the South Orkney Islands between 60°20' and 60°56' South Latitude and 44°05' and 46°25' West Longitude.
- (b) The area of the southwestern Ross Sea south of 76° South Latitude and west of 170° East Longitude.
- (c) The area of Edisto Inlet south and west of a line drawn between Cape Hallett at 72°19' South Latitude, 170°18' East Longitude, and Helm Point, at 72°11' South Latitude, 170°00' East Longitude.

6. Exchange of Information

- (a) Contracting Parties shall provide before 30 June each year to other Contracting Parties and to SCAR a summary of statistical information on all seals killed or captured by their nationals and vessels under their respective flags in the Convention area, in respect of the preceding period 1 March to the last day in February. This information shall include by zones and months:
  - (i) The gross and nett tonnage, brake horse-power, number of crew, and number of days' operation of vessels under the flag of the Contracting Party;
  - (ii) The number of adult individuals and pups of each species taken.

Na specjalne żądanie taka informacja będzie dostarczana z każdego statku wraz z dzienną pozycją statku, określaną w południe każdego dnia połowowego, i z połowem z tego dnia.

- b) W razie rozpoczęcia połowów na skalę handlową sprawozdania o liczbie fok każdego gatunku zabitych lub schwytanych w każdej strefie będą składane Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych w formie i okresach (nie krótszych niż jeden tydzień) określonych przez tę organizację.
- c) Umawiające się Strony będą dostarczały Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych informacje biologiczne dotyczące w szczególności:
  - i) płci,
  - ii) warunków rozmnażania,
  - iii) wieku.

Komitet Naukowy Badań Antarktycznych może zażądać dodatkowych informacji lub materiałów za zgodą Umawiających się Stron.

- d) Umawiające się Strony dostarczą innym Umawiającym się Stronom oraz Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych, co najmniej na 30 dni przed wyruszeniem ich statków z portów macierzystych, informacji dotyczących ich planowanych wypraw połowowych.

7. Metody połowu

- a) Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych zleca się podawanie metod połowu fok i wydawanie zaleceń zapewniających szybkie, bezbolesne i skuteczne zabijanie lub chwywanie fok. W razie potrzeby Umawiające się Strony ustanowią przepisy dla ich obywateli oraz statków podnoszących ich bandery, zajmujących

When specially requested, this information shall be provided in respect of each ship, together with its daily position at noon each operating day and the catch on that day.

- (b) When an industry has started, reports of the number of seals of each species killed or captured in each zone shall be made to SCAR in the form and at the intervals (not shorter than one week) requested by that body.

- (c) Contracting Parties shall provide to SCAR biological information, in particular:

- (i) Sex
- (ii) Reproductive condition
- (iii) Age

SCAR may request additional information or material with the approval of the Contracting Parties.

- (d) Contracting Parties shall provide to other Contracting Parties and to SCAR at least 30 days in advance of departure from their home ports, information on proposed sealing expeditions.

7. Sealing Methods

- (a) SCAR is invited to report on methods of sealing and to make recommendations with a view to ensuring that the killing or capturing of seals is quick, painless and efficient. Contracting Parties, as appropriate, shall adopt rules for their nationals and vessels under their respective flags engaged in the killing and capturing of seals,

się zabijaniem lub chwytaniem fok, z należytym uwzględnieniem stanowiska Komitetu Naukowego Badań Antarktycznych.

- b) W świetle dostępnych danych naukowych i technicznych Umawiające się Strony uzgodnią podjęcie odpowiednich kroków w celu zapewnienia powstrzymania ich obywateli i statków podnoszących ich bandery od zabijania lub chwywania fok w wodzie, z wyjątkiem ograniczonej liczby niezbędnej do badań naukowych zgodnie z celami i zasadami niniejszej konwencji. Badania takie będą obejmowały studia nad skutecznością metod połowu fok pod kątem dbałości o stan zasobów oraz humanitarnego i racjonalnego użytkowania tych zasobów fok antarktycznych w celach ochronnych. Podjęcie oraz rezultaty każdego takiego programu badań naukowych będą zgłaszane Komitetowi Naukowemu Badań Antarktycznych i Depozytariuszowi, który przekaże je Umawiającym się Stronom.

8. Współpraca

Umawiające się Strony tej konwencji będą, w razie potrzeby, współpracowały i wymieniały informacje z innymi Umawiającymi się Stronami innych instrumentów międzynarodowych obowiązujących w systemie Układu Antarktycznego i ich odpowiednimi instytucjami.

giving due consideration to the views of SCAR.

- (b) In the light of the available scientific and technical data, Contracting Parties agree to take appropriate steps to ensure that their nationals and vessels under their respective flags refrain from killing or capturing seals in the water, except in limited quantities to provide for scientific research in conformity with the objectives and principles of this Convention. Such research shall include studies as to the effectiveness of methods of sealing from the viewpoint of the management and humane and rational utilization of the Antarctic seal resources for conservation purposes. The undertaking and the results of any such scientific research programme shall be communicated to SCAR and the Depository which shall transmit them to the Contracting Parties.

8. Cooperation

The Contracting Parties to this Convention shall, as appropriate, cooperate and exchange information with the other Contracting Parties to the other international instruments within the Antarctic Treaty System and their respective institutions.

Nota dyplomatyczna Polski z dnia 22 marca 1978 r. w sprawie wyrażenia woli przystąpienia do Konwencji o ochronie fok antarktycznych

DPT 36-33-78

The Ministry of Foreign Affairs presents its compliments to the British Embassy and has the honour to inform Her Majesty's Government as the Depository of the Convention for the Conservation of Antarctic Seals, done at London on June 1st, 1972, that Poland intends to accede to that Convention.

As a party to the 1959 Antarctic Treaty and, in particular, member of its Consultative Meetings Poland is interested in all measures aimed at a full conservation and a proper management of the Antarctic living resources in which seals play the special and important role. Poland's accession to the above-mentioned Convention would be an appropriate step to strengthen that Convention.

According to Article 12 of the Convention, any accession depends on the consent of all Contracting Parties. Taking this into account, the Polish Government has the honour to ask Her Majesty's Government to convey to all Contracting Parties the information about the Polish Government's intention and to seek a favourable attitude of all Contracting Parties towards this step.

The Ministry of Foreign Affairs avails itself of this opportunity to renew to the British Embassy the assurances of its high consideration.

Warsaw, 22 March, 1978

British Embassy

Warsaw

Dokument ratyfikacyjny Konwencji o ochronie fok antarktycznych

Odpis

W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Rada Państwa
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 1 czerwca 1972 roku została sporządzona w Londynie Konwencja o ochronie fok antarktycznych.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że postanawia przystąpić do tej konwencji w imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz przyrzeka, że będzie ona niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 12 czerwca 1980 roku.

PRZEWODNICZĄCY RADY PAŃSTWA

/-/ Henryk Jabłoński

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Wojciech Wojtaszek

KONWENCJA O ZACHOWANIU ŻYWYCH ZASOBÓW MORSKICH ANTARKTYKI

sporządzona w Canberrze dnia 20 maja
1980 r.¹

Umawiające się strony,

uznając ważność ochrony środowiska naturalnego i zachowania integralności ekosystemu mórz otaczających Antarktydę;

biorąc pod uwagę skupienie żywych zasobów morskich w wodach Antarktyki oraz zwiększone zainteresowanie możliwościami wykorzystania tych zasobów jako źródła białka;

świadome pilnej konieczności zapewnienia zachowania żywych zasobów morskich Antarktyki;

uważając za niezbędne rozszerzenie wiedzy o morskim ekosystemie Antarktyki i jego składnikach w celu umożliwienia podejmowania decyzji o ich wykorzystaniu na podstawie międzynarodowych informacji naukowych;

przekonane, że zachowanie żywych zasobów morskich Antarktyki wymaga współpracy międzynarodowej z odpowiednim uwzględ-

CONVENTION ON THE CONSERVATION OF ANTARCTIC MARINE LIVING RESOURCES

drawn up at Canberra on May 20, 1980

The Contracting Parties,

Recognising the importance of safeguarding the environment and protecting the integrity of the ecosystem of the seas surrounding Antarctica;

Noting the concentration of marine living resources found in Antarctic waters and the increased interest in the possibilities offered by the utilization of these resources as a source of protein;

Conscious of the urgency of ensuring the conservation of Antarctic marine living resources;

Considering that it is essential to increase knowledge of the Antarctic marine ecosystem and its components so as to be able to base decisions on harvesting on sound scientific information;

Believing that the conservation of Antarctic marine living resources calls for international co-operation with due regard for the pro-

---

¹ Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki, sporządzona w Canberrze dnia 20 maja 1980 r. (Dz. U. z 1984 r. nr 61, poz. 314; Dz. U. z 2000 r. nr 100, poz. 1087) Konwencja weszła w życie dnia 7 kwietnia 1982 r. i jej stronami jest obecnie 35 państw oraz dodatkowo Unia Europejska. Zob. też wykaz Państw-Stron Układu oraz Protokołu prezentowany w pkt. II.3 niniejszej książki. W niniejszej publikacji uwzględniono zmieniony tytuł Układu: „Układ Antarktyczny”, nie zaś „Układ w sprawie Antarktyki”.

nieniem postanowień Układu Antarktycznego oraz z czynnym współudziałem wszystkich państw prowadzących działalność badawczą lub eksploatacyjną wód Antarktyki,

uznając główną odpowiedzialność Stron Konsultatywnych Układu w sprawie Antarktyki za ochronę i zachowanie antarktycznego środowiska naturalnego, w szczególności ich odpowiedzialność wynikającą z artykułu IX, punkt 1 litera f) Układu Antarktycznego, dotyczącą ochrony i zachowania żywych zasobów Antarktyki;

przypominając o podjętych już przez Stronę Konsultatywną Układu Antarktycznego działaniach obejmujących w szczególności uzgodnione środki zachowania fauny i flory Antarktyki, jak również postanowienia Konwencji o ochronie fok antarktycznych;

mając na względzie troskę o zachowanie żywych zasobów morskich Antarktyki, wyrażoną na dziewiątym spotkaniu konsultacyjnym przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego oraz znaczenie postanowień Zalecenia IX - 2, które doprowadziło do przyjęcia niniejszej konwencji;

wierząc, że wykorzystanie wód otaczających kontynent Antarktydy wyłącznie w celach pokojowych oraz zapobieżenie, aby nie stały się one przyczyną lub przedmiotem nieporozumień międzynarodowych, odpowiada interesom całej ludzkości;

uznając, w świetle powyższego, że jest pożądane utworzenie odpowiedniego mechanizmu do wydawania zaleceń, popierania poczynań, podejmowania decyzji i koordynacji środków oraz badań naukowych niezbędnych do zapewnienia ochrony morskich organizmów żywych Antarktyki,

uzgodniły, co następuje:

visions of the Antarctic Treaty and with the active involvement of all States engaged in research or harvesting activities in Antarctic waters;

Recognising the prime responsibilities of the Antarctic Treaty Consultative Parties for the protection and preservation of the Antarctic environment and, in particular, their responsibilities under Article IX, paragraph 1(f) of the Antarctic Treaty in respect of the preservation and conservation of living resources in Antarctica;

Recalling the action already taken by the Antarctic Treaty Consultative Parties including in particular the Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Fauna and Flora, as well as the provisions of the Convention for the Conservation of Antarctic Seals;

Bearing in mind the concern regarding the conservation of Antarctic marine living resources expressed by the Consultative Parties at the Ninth Consultative Meeting of the Antarctic Treaty and the importance of the provisions of Recommendation IX-2 which led to the establishment of the present Convention;

Believing that it is in the interest of all mankind to preserve the waters surrounding the Antarctic continent for peaceful purposes only and to prevent their becoming the scene or object of international discord;

Recognising, in the light of the foregoing, that it is desirable to establish suitable machinery for recommending, promoting, deciding upon and co-ordinating the measures and scientific studies needed to ensure the conservation of Antarctic marine living organisms;

Have agreed as follows:

Artykuł I

1. Niniejsza konwencja ma zastosowanie do antarktycznych żywych zasobów morskich obszaru leżącego na południe od 60o szerokości geograficznej południowej oraz do antarktycznych żywych zasobów morskich obszaru znajdującego się pomiędzy tą szerokością a konwergencją antarktyczną, które stanowią część morskiego ekosystemu Antarktyki.
2. Określenie „żywe zasoby morskie Antarktyki” oznacza populacje ryb, mięczaków, skorupiaków oraz wszystkie inne gatunki żywych organizmów, włącznie z ptakami występującymi na południe od konwergencji antarktycznej.
3. Określenie „morski ekosystem Antarktyki” oznacza całość powiązań żywych zasobów morskich Antarktyki, wzajemnych i z otaczającym środowiskiem fizycznym.
4. Konwergencją antarktyczną jest linia łącząca następujące punkty, leżące na równoleżnikach szerokości geograficznej i południkach długości geograficznej:
50°S, 0°; 50°S, 30°E; 45°S, 30°E; 45°S, 80°E; 55°S, 80°E; 55°S, 150°E; 60°S, 150°E; 60°S, 50°W; 50°S, 50°W; 50°S, 0°.

Artykuł II

1. Celem niniejszej konwencji jest zachowanie żywych zasobów morskich Antarktyki.
2. W rozumieniu niniejszej konwencji określenie „zachowanie” obejmuje racjonalne wykorzystanie.
3. Wszelkie połowy i związana z nimi działalność na obszarze objętym niniejszą konwencją będą wykonywane zgodnie z po-

Article I

1. This Convention applies to the Antarctic marine living resources of the area south of 60° South latitude and to the Antarctic marine living resources of the area between that latitude and the Antarctic Convergence which form part of the Antarctic marine ecosystem.
2. Antarctic marine living resources means the populations of fin fish, molluscs, crustaceans and all other species of living organisms, including birds, found south of the Antarctic Convergence.
3. The Antarctic marine ecosystem means the complex of relationships of Antarctic marine living resources with each other and with their physical environment.
4. The Antarctic Convergence shall be deemed to be a line joining the following points along parallels of latitude and meridians of longitude:
50°S, 0°; 50°S, 30°E; 45°S, 30°E; 45°S, 80°E; 55°S, 80°E; 55°S, 150°E; 60°S, 150°E; 60°S, 50°W; 50°S, 50°W; 50°S, 0°.

Article II

1. The objective of this Convention is the conservation of Antarctic marine living resources.
2. For the purposes of this Convention, the term “conservation” includes rational use.
3. Any harvesting and associated activities in the area to which this Convention applies shall be conducted in accordance with the

stanowieniami niniejszej konwencji oraz z następującymi zasadami zachowania:

- a) zapobiegania spadkowi liczebności jakiegokolwiek odławianej populacji do poziomu granicznego, zapewniającego stałe jej uzupełnianie; w tym celu nie należy dopuszczać do spadku liczebności populacji poniżej poziomu zbliżonego do tego, który gwarantuje najwyższy roczny przyrost netto;
- b) utrzymania wzajemnych powiązań ekologicznych między populacjami odławianymi a zależnymi od nich i powiązanimi z nimi populacjami żywych zasobów morskich Antarktyki oraz odtwarzania populacji odłowionych do poziomu określonego pod literą a); oraz
- c) zapobiegania zmianom lub minimalizowania ryzyka zmian w ekosystemie morskim, potencjalnie nieodwracalnych w ciągu dwóch lub trzech dziesięcioleci, biorąc pod uwagę obecny stan wiedzy o bezpośrednim i pośrednim oddziaływaniu połowów, wpływie wprowadzania obcych gatunków, o skutkach związanej z tym działalności dla ekosystemu morskiego i o następstwach zmian w środowisku naturalnym, w celu umożliwienia długotrwałego zachowania żywych zasobów morskich Antarktyki.

Artykuł III

Umawiające się Strony, niezależnie od tego, czy są Stronami Układu Antarktycznego, uzgadniają, że na obszarze działania Układu Antarktycznego nie będą prowadzić żadnej działalności sprzecznej z zasadami i celami Układu i że w swych stosunkach wzajemnych są one związane zobowiązaniami wymienionymi w artykułach I i V Układu Antarktycznego.

provisions of this Convention and with the following principles of conservation:

- (a) prevention of decrease in the size of any harvested population to levels below those which ensure its stable recruitment. For this purpose its size should not be allowed to fall below a level close to that which ensures the greatest net annual increment;
- (b) maintenance of the ecological relationships between harvested, dependent and related populations of Antarctic marine living resources and the restoration of depleted populations to the levels defined in sub-paragraph (a) above; and
- (c) prevention of changes or minimization of the risk of changes in the marine ecosystem which are not potentially reversible over two or three decades, taking into account the state of available knowledge of the direct and indirect impact of harvesting, the effect of the introduction of alien species, the effects of associated activities on the marine ecosystem and of the effects of environmental changes, with the aim of making possible the sustained conservation of Antarctic marine living resources.

Article III

The Contracting Parties, whether or not they are Parties to the Antarctic Treaty, agree that they will not engage in any activities in the Antarctic Treaty area contrary to the principles and purposes of that Treaty and that, in their relations with each other, they are bound by the obligations contained in Articles I and V of the Antarctic Treaty.

Artykuł IV

1. W odniesieniu do obszaru objętego Układem Arktycznym wszystkie Umawiające się Strony - bez względu na to, czy są Stronami Układu - kierują się w swoich stosunkach wzajemnych postanowieniami artykułów IV i VI Układu Arktycznego.
2. Żadne postanowienia zawarte w niniejszej konwencji i żadne poczynania lub działalność, mające miejsce w czasie obowiązywania niniejszej konwencji, nie mogą:
  - a) stanowić podstawy do zgłaszania, podtrzymywania lub odrzucenia roszczenia do terytorialnej suwerenności na obszarze objętym Układem Antarktycznym lub stwarzać jakichkolwiek praw do suwerenności na obszarze obowiązywania Układu Antarktycznego;
  - b) być interpretowane jako zrzeczenie się lub pomniejszenie przez którąkolwiek spośród Umawiających się Stron bądź podważenie jakiegokolwiek prawa lub roszczenia albo podstawy do roszczenia do sprawowania jurysdykcji przez państwo nadbrzeżne zgodnie z prawem międzynarodowym w obrębie obszaru zastosowania niniejszej konwencji;
  - c) być interpretowane jako podważające pozycję którejkolwiek spośród Umawiających się Stron w sprawie uznania lub nieuznania przez nią jakiegokolwiek takiego prawa, roszczenia lub podstawy do roszczenia;
  - d) naruszać postanowień artykułu IV punkt 2 Układu Antarktycznego, stwierdzającego, że nie należy zgłaszać żadnego nowego roszczenia lub żadnego rozszerzenia istniejącego roszczenia do terytorialnej suwerenności w Antarktyce dopóty, dopóki Układu Antarktycznego pozostaje w mocy.

Article IV

1. With respect to the Antarctic Treaty area, all Contracting Parties, whether or not they are Parties to the Antarctic Treaty, are bound by Articles IV and VI of the Antarctic Treaty in their relations with each other.
2. Nothing in this Convention and no acts or activities taking place while the present Convention is in force shall:
  - (a) constitute a basis for asserting, supporting or denying a claim to territorial sovereignty in the Antarctic Treaty area or create any rights of sovereignty in the Antarctic Treaty area;
  - (b) be interpreted as a renunciation or diminution by any Contracting Party of, or as prejudicing, any right or claim or basis of claim to exercise coastal state jurisdiction under international law within the area to which this Convention applies;
  - (c) be interpreted as prejudicing the position of any Contracting Party as regards its recognition or non-recognition of any such right, claim or basis of claim;
  - (d) affect the provision of Article IV, paragraph 2, of the Antarctic Treaty that no new claim, or enlargement of an existing claim, to territorial sovereignty in Antarctica shall be asserted while the Antarctic Treaty is in force.

Artykuł V

1. Umawiające się Strony, niebędące stronami Układu Antarktycznego, uznają szczególne obowiązki i odpowiedzialność Stron konsultatywnych Układu Antarktycznego w zakresie ochrony i zachowania środowiska na obszarze obowiązywania Układu Antarktycznego.
2. Umawiające się Strony, niebędące stronami Układu Antarktycznego, są zgodne, że w swej działalności na obszarze zastosowania Układu Antarktycznego będą przestrzegać w odpowiednich przypadkach stosowania uzgodnionych środków zachowania fauny i flory Antarktyki oraz innych środków zaleconych przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego w wykonaniu przez nie swojej odpowiedzialności za ochronę środowiska Antarktyki przed wszelkimi rodzajami szkodliwej ingerencji człowieka.
3. W rozumieniu niniejszej konwencji określenie „Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego” oznacza Umawiające się Strony Układu Antarktycznego, których przedstawiciele uczestniczą w spotkaniach przewidzianych w artykule IX tego Układu.

Artykuł VI

Żadne postanowienia niniejszej konwencji nie naruszają praw i zobowiązań Umawiających się Stron, wynikających z Konwencji o uregulowaniu połowu wielorybów i Konwencji o ochronie fok antarktycznych.

Artykuł VII

1. Umawiające się Strony powołują i zgadzają się utrzymywać Komisję ds. zachowania żywych zasobów morskich Antarktyki, zwaną dalej „Komisją”.

Article V

1. The Contracting Parties which are not Parties to the Antarctic Treaty acknowledge the special obligations and responsibilities of the Antarctic Treaty Consultative Parties for the protection and preservation of the environment of the Antarctic Treaty area.
2. The Contracting Parties which are not Parties to the Antarctic Treaty agree that, in their activities in the Antarctic Treaty area, they will observe as and when appropriate the Agreed Measures for the Conservation of Antarctic Fauna and Flora and such other measures as have been recommended by the Antarctic Treaty Consultative Parties in fulfilment of their responsibility for the protection of the Antarctic environment from all forms of harmful human interference.
3. For the purposes of this Convention, “Antarctic Treaty Consultative Parties” means the Contracting Parties to the Antarctic Treaty whose Representatives participate in meetings under Article IX of the Antarctic Treaty.

Article VI

Nothing in this Convention shall derogate from the rights and obligations of Contracting Parties under the International Convention for the Regulation of Whaling and the Convention for the Conservation of Antarctic Seals.

Article VII

1. The Contracting Parties hereby establish and agree to maintain the Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources (hereinafter referred to as “the Commission”).

2. Skład Komisji jest następujący:

- a) każda Umawiająca się Strona, uczestnicząca w spotkaniu, na którym została przyjęta niniejsza konwencja, jest członkiem Komisji;
- b) każde Państwo - Strona, które przystąpiło do niniejszej konwencji zgodnie z artykułem XXIX, ma prawo być członkiem Komisji w okresie, gdy państwo to prowadzi badania lub połowy żywych zasobów morskich, do których stosuje się niniejszą konwencję;
- c) każda organizacja regionalnej integracji gospodarczej, która zgłosiła przystąpienie do niniejszej konwencji zgodnie z artykułem XXIX, ma prawo być członkiem Komisji w okresie, gdy państwa będące członkami tej organizacji mają do tego prawo;
- d) Umawiająca się Strona, pragnąca uczestniczyć w pracach Komisji zgodnie z literą b) i c), zawiadamia depozytariusza o tym, na jakiej podstawie chce ona stać się członkiem Komisji, i o swej gotowości do zaakceptowania obowiązujących środków ochrony. Depozytariusz powiadamia każdego członka Komisji o takim zawiadomieniu i o załączonych informacjach. W ciągu dwóch miesięcy po otrzymaniu od depozytariusza takiego zawiadomienia każdy członek Komisji może zażądać zwołania specjalnego posiedzenia Komisji w celu rozpatrzenia tej sprawy. Po otrzymaniu żądania depozytariusz zwołuje takie posiedzenie. Jeżeli żądanie zwołania posiedzenia nie zostało złożone, uważa się, że Umawiająca się Strona, która nadesłała zawiadomienie, spełnia wymagania członkostwa w Komisji.

2. Membership in the Commission shall be as follows:

- (a) each Contracting Party which participated in the meeting at which this Convention was adopted shall be a Member of the Commission;
- (b) each State Party which has acceded to this Convention pursuant to Article XXIX shall be entitled to be a Member of the Commission during such time as that acceding party is engaged in research or harvesting activities in relation to the marine living resources to which this Convention applies;
- (c) each regional economic integration organization which has acceded to this Convention pursuant to Article XXIX shall be entitled to be a Member of the Commission during such time as its States members are so entitled;
- (d) a Contracting Party seeking to participate in the work of the Commission pursuant to sub-paragraphs (b) and (c) above shall notify the Depositary of the basis upon which it seeks to become a Member of the Commission and of its willingness to accept conservation measures in force. The Depositary shall communicate to each member of the Commission such notification and accompanying information. Within two months of receipt of such communication from the Depositary, any Member of the Commission may request that a special meeting of the Commission be held to consider the matter. Upon receipt of such request, the Depositary shall call such a meeting. If there is no request for a meeting, the Contracting Party submitting the notification shall be deemed to have satisfied the requirements for Commission Membership.

3. Każdy członek Komisji będzie reprezentowany przez jednego przedstawiciela, któremu mogą towarzyszyć zastępcy i doradcy.

Artykuł VIII

Komisja ma osobowość prawną i korzysta na terytorium każdego Państwa - Strony z takich uprawnień, jakie mogą okazać się niezbędne do pełnienia jej funkcji i osiągnięcia celów niniejszej konwencji. Przywileje i immunitety, z których korzystać będzie Komisja oraz jej personel na terytorium któregośkolwiek Państwa - Strony, zostaną ustalone w drodze umowy między Komisją i zainteresowanym Państwem - Stroną.

Artykuł IX

1. Działalność Komisji polega na realizacji celów i zasad określonych w artykule II niniejszej konwencji. W tym celu Komisja będzie:
- a) ułatwiać prowadzenie badań i wszechstronne poznawanie żywych zasobów morskich Antarktyki oraz morskiego ekosystemu antarktycznego;
  - b) zbierać dane o stanie i zmianach w populacji żywych zasobów morskich Antarktyki oraz czynnikach wpływających na rozmieszczenie, liczebność i rozmnażanie gatunków odławianych oraz zależnych od nich i powiązanych z nimi gatunków lub populacji;
  - c) zapewniać uzyskiwanie danych statystycznych o połowach i nakładzie połowowym w odniesieniu do poławianych populacji;
  - d) analizować, rozpowszechniać i publikować informacje, o których mowa pod literą b) i c), oraz sprawozdania Komitetu Naukowego;

3. Each Member of the Commission shall be represented by one representative who may be accompanied by alternate representatives and advisers.

Article VIII

The Commission shall have legal personality and shall enjoy in the territory of each of the States Parties such legal capacity as may be necessary to perform its function and achieve the purposes of this Convention. The privileges and immunities to be enjoyed by the Commission and its staff in the territory of a State Party shall be determined by agreement between the Commission and the State Party concerned.

Article IX

1. The function of the Commission shall be to give effect to the objective and principles set out in Article II of this Convention. To this end, it shall:
- (a) facilitate research into and comprehensive studies of Antarctic marine living resources and of the Antarctic marine ecosystem;
  - (b) compile data on the status of and changes in population of Antarctic marine living resources and on factors affecting the distribution, abundance and productivity of harvested species and dependent or related species or populations;
  - (c) ensure the acquisition of catch and effort statistics on harvested populations;
  - (d) analyse, disseminate and publish the information referred to in sub-paragraphs (b) and (c) above and the reports of the Scientific Committee;

- e) ustalać potrzeby zachowania gatunków i analizować skuteczność środków ochrony;
  - f) formułować, przyjmować i rewidować środki ochrony, opierając się na najlepszych dostępnych informacjach naukowych, zgodnie z postanowieniami ustępu 5 niniejszego artykułu;
  - g) wprowadzać w życie system obserwacji oraz inspekcji, utworzony zgodnie z artykułem XXIV niniejszej konwencji;
  - h) prowadzić wszelką inną działalność, jaka jest niezbędna do osiągnięcia celów niniejszej konwencji.
2. Wymienione w ustępie 1 litera f) środki ochrony obejmują:
- a) określanie wielkości populacji dowolnego gatunku, jaką wolno odłowić w rejonie zastosowania niniejszej konwencji;
  - b) określanie rejonów i podrejonów na podstawie rozmieszczenia populacji żywych zasobów morskich Antarktyki;
  - c) określanie wielkości populacji, jaką wolno odłowić w rejonie i podrejonie;
  - d) określanie gatunków podlegających ochronie;
  - e) określanie wymiarów, wieku i - w odpowiednich przypadkach - płci gatunków, które wolno odławiać;
  - f) określanie dozwolonych i zakazanych okresów poławiania;
  - g) określanie obszarów, rejonów lub podrejonów otwartych lub zamkniętych dla badań naukowych lub ochrony, w tym specjalnych stref ochrony i badań naukowych;
- (e) identify conservation needs and analyse the effectiveness of conservation measures;
  - (f) formulate, adopt and revise conservation measures on the basis of the best scientific evidence available, subject to the provisions of paragraph 5 of this Article;
  - (g) implement the system of observation and inspection established under Article XXIV of this Convention;
  - (h) carry out such other activities as are necessary to fulfil the objective of this Convention.
2. The conservation measures referred to in paragraph 1(f) above include the following:
- (a) the designation of the quantity of any species which may be harvested in the area to which this Convention applies;
  - (b) the designation of regions and sub-regions based on the distribution of populations of Antarctic marine living resources;
  - (c) the designation of the quantity which may be harvested from the populations of regions and sub-regions;
  - (d) the designation of protected species;
  - (e) the designation of the size, age and, as appropriate, sex of species which may be harvested;
  - (f) the designation of open and closed seasons for harvesting;
  - (g) the designation of the opening and closing of areas, regions or sub-regions for purposes of scientific study or conservation, including special areas for protection and scientific study;

- h) regulację nakładu połowowego i metod poławiania, w tym narzędzi połowu, w szczególności w celu uniknięcia nadmiernej koncentracji połowów w jakimkolwiek rejonie lub podrejonie;
- i) podejmowanie innych środków ochrony, które Komisja uznaje za niezbędne do osiągnięcia celów niniejszej konwencji, w tym środków dotyczących oddziaływania połowów i związanej z nimi działalności na składniki ekosystemu morskiego inne niż odławiane populacje.
3. Komisja publikuje i prowadzi rejestr wszystkich obowiązujących środków ochrony.
4. Przy prowadzeniu działań wymienionych w ustępie 1 Komisja uwzględni w pełni zalecenia i rady Komitetu Naukowego.
5. Komisja uwzględni w pełni wszelkie właściwe środki i przepisy, przyjęte lub zalecone przez spotkania konsultacyjne zgodnie z artykułem IX Układu Antarktycznego, bądź też przyjęte lub zalecone przez właściwe komisje do spraw rybołówstwa, odpowiedzialne za gatunki, które mogą wystąpić w rejonie zastosowania niniejszej konwencji, aby uniknąć niezgodności między prawami i obowiązkami Umawiającej się Strony, wynikającymi z takich przepisów lub środków, a środkami ochrony, które mogą być przyjęte przez Komisję.
6. Środki ochrony przyjęte przez Komisję zgodnie z niniejszą konwencją są stosowane przez członków Komisji w następujący sposób:
- a) Komisja zawiadamia wszystkich członków Komisji o środkach ochrony;
- (h) regulation of the effort employed and methods of harvesting, including fishing gear, with a view, inter alia, to avoiding undue concentration of harvesting in any region or sub-region;
- (i) the taking of such other conservation measures as the Commission considers necessary for the fulfilment of the objective of this Convention, including measures concerning the effects of harvesting and associated activities on components of the marine ecosystem other than the harvested populations.
3. The Commission shall publish and maintain a record of all conservation measures in force.
4. In exercising its functions under paragraph 1 above, the Commission shall take full account of the recommendations and advice of the Scientific Committee.
5. The Commission shall take full account of any relevant measures or regulations established or recommended by the Consultative Meetings pursuant to Article IX of the Antarctic Treaty or by existing fisheries commissions responsible for species which may enter the area to which this Convention applies, in order that there shall be no inconsistency between the rights and obligations of a Contracting Party under such regulations or measures and conservation measures which may be adopted by the Commission.
6. Conservation measures adopted by the Commission in accordance with this Convention shall be implemented by Members of the Commission in the following manner:
- (a) the Commission shall notify conservation measures to all Members of the Commission;

- b) środki ochrony staną się obowiązujące dla wszystkich członków Komisji po upływie 180 dni od takiego zawiadomienia o nich, z wyjątkiem przypadków przewidzianych pod literą c) i d);
- c) jeżeli w ciągu dziewięćdziesięciu dni od zawiadomienia, o którym mowa pod literą a), członek Komisji zawiadomi Komisję o tym, że nie może przyjąć danego środka ochrony całkowicie lub częściowo, środek taki nie będzie obowiązywać tego członka Komisji we wspomnianym zakresie;
- d) w razie gdy którykolwiek członek Komisji powoła się na postępowanie, o którym mowa pod literą c), Komisja na wniosek któregośkolwiek jej członka zwoła posiedzenie w celu ponownego rozpatrzenia takiego środka ochrony. Podczas takiego posiedzenia oraz w okresie trzydziestu dni po nim każdy członek Komisji ma prawo oświadczyć, że nie może nadal akceptować tego środka ochrony i w takim przypadku wspomniany środek przestaje obowiązywać tego członka.

Artykuł X

1. Komisja będzie zwracać uwagę państw niebędących stronami niniejszej konwencji na wszelką działalność prowadzoną przez ich obywateli lub statki, która według opinii Komisji wpływa ujemnie na realizację celów niniejszej konwencji.
2. Komisja będzie zwracać uwagę wszystkich Umawiających się Stron na wszelką działalność, która według opinii Komisji wpływa ujemnie na osiągnięcie przez którąkolwiek Umawiającą się Stronę celów niniejszej konwencji lub na wykonywanie przez taką

- (b) conservation measures shall become binding upon all Members of the Commission 180 days after such notification, except as provided in subparagraphs (c) and (d) below;
- (c) if a Member of the Commission, within ninety days following the notification specified in sub-paragraph (a), notifies the Commission that it is unable to accept the conservation measure, in whole or in part, the measure shall not, to the extent stated, be binding upon that Member of the Commission;
- (d) in the event that any Member of the Commission invokes the procedure set forth in sub-paragraph (c) above, the Commission shall meet at the request of any Member of the Commission to review the conservation measure. At the time of such meeting and within thirty days following the meeting, any Member of the Commission shall have the right to declare that it is no longer able to accept the conservation measure, in which case the Member shall no longer be bound by such measure.

Article X

1. The Commission shall draw the attention of any State which is not a Party to this Convention to any activity undertaken by its nationals or vessels which, in the opinion of the Commission, affects the implementation of the objective of this Convention.
2. The Commission shall draw the attention of all Contracting Parties to any activity which, in the opinion of the Commission, affects the implementation by a Contracting Party of the objective of this Convention or the compliance by that Contracting

Umawiającą się Stronę jej zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji.

Artykuł XI

Komisja będzie dążyć do współpracy z Umawiającymi się Stronami, sprawującymi jurysdykcję w rejonach morskich przylegających do rejonu objętego niniejszą konwencją, w zakresie zachowania zasobu lub zasobów powiązanych ze sobą gatunków, występujących zarówno w obrębie tych rejonów, jak i w rejonie zastosowania niniejszej konwencji, w celu uzgodnienia środków ochrony stosowanych w odniesieniu do takich zasobów.

Artykuł XII

1. Decyzje Komisji w sprawach merytorycznych podejmowane są na zasadzie jedno-myślności. Kwestię, czy dana sprawa jest merytoryczna, należy rozpatrywać jako sprawę merytoryczną.
2. Decyzje w innych sprawach niż te, o których mowa w ustępie 1, są podejmowane zwykłą większością głosów obecnych i głosujących członków Komisji.
3. Przy rozpatrywaniu przez Komisję sprawy wymagającej podjęcia decyzji powinno być wyraźnie zaznaczone, czy organizacja regionalnej integracji gospodarczej będzie uczestniczyć w podejmowaniu tej decyzji, a jeżeli tak, to czy będzie również uczestniczyć którekolwiek spośród państw członkowskich tej organizacji. Liczba Umawiających się Stron uczestniczących w takim charakterze nie powinna być większa niż liczba państw członkowskich organizacji regionalnej integracji gospodarczej, które są członkami Komisji.
4. Przy podejmowaniu decyzji zgodnie z niniejszym artykułem organizacja regionalnej integracji gospodarczej ma tylko jeden głos.

Party with its obligations under this Convention.

Article XI

The Commission shall seek to cooperate with Contracting Parties which may exercise jurisdiction in marine areas adjacent to the area to which this Convention applies in respect of the conservation of any stock or stocks of associated species which occur both within those areas and the area to which this Convention applies, with a view to harmonizing the conservation measures adopted in respect of such stocks.

Article XII

1. Decisions of the Commission on matters of substance shall be taken by consensus. The question of whether a matter is one of substance shall be treated as a matter of substance.
2. Decisions on matters other than those referred to in paragraph 1 above shall be taken by a simple majority of the Members of the Commission present and voting.
3. In Commission consideration of any item requiring a decision, it shall be made clear whether a regional economic integration organization will participate in the taking of the decision and, if so, whether any of its member States will also participate. The number of Contracting Parties so participating shall not exceed the number of member States of the regional economic integration organization which are Members of the Commission.
4. In the taking of decisions pursuant to this Article, a regional economic integration organization shall have only one vote.

Artykuł XIII

1. Siedzibę Komisji ustanawia się w Hobart w Tasmanii w Australii.
2. Komisja odbywa regularne coroczne posiedzenia. Inne posiedzenia mogą odbywać się również na prośbę jednej trzeciej członków Komisji, jeśli niniejsza konwencja nie stanowi inaczej. Pierwsze posiedzenie Komisji odbędzie się w ciągu trzech miesięcy po wejściu w życie niniejszej konwencji, pod warunkiem że wśród Umawiających się Stron będą przynajmniej dwa państwa prowadzące połowy na obszarze objętym niniejszą konwencją. W każdym razie pierwsze posiedzenie odbędzie się w ciągu roku od dnia wejścia konwencji w życie. Depozytariusz przeprowadzi konsultacje z Państwami - sygnatariuszami konwencji w sprawie pierwszego posiedzenia Komisji, biorąc pod uwagę to, że szerokie przedstawicielstwo tych Państw jest niezbędne do skutecznej pracy Komisji.
3. Depozytariusz zwoła pierwsze posiedzenie Komisji w siedzibie Komisji. Następne posiedzenia Komisji będą się odbywać w jej siedzibie, chyba że Komisja postanowi inaczej.
4. Komisja wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i zastępcę, przy czym każdy z nich jest wybierany na dwa lata i może być wybrany ponownie na dodatkową kadencję. Jednakże pierwszy przewodniczący będzie wybrany na początkową kadencję trzyletnią. Przewodniczący i zastępca nie mogą być przedstawicielami tej samej Umawiającej się Strony.
5. Komisja przyjmuje zasady proceduralne odbywania swych posiedzeń, z wyjątkiem

Article XIII

1. The headquarters of the Commission shall be established at Hobart, Tasmania, Australia.
2. The Commission shall hold a regular annual meeting. Other meetings shall also be held at the request of one-third of its members and as otherwise provided in this Convention. The first meeting of the Commission shall be held within three months of the entry into force of this Convention, provided that among the Contracting Parties there are at least two States conducting harvesting activities within the area to which this Convention applies. The first meeting shall, in any event, be held within one year of the entry into force of this Convention. The Depositary shall consult with the signatory States regarding the first Commission meeting, taking into account that a broad representation of such States is necessary for the effective operation of the Commission.
3. The Depositary shall convene the first meeting of the Commission at the headquarters of the Commission. Thereafter, meetings of the Commission shall be held at its headquarters, unless it decides otherwise.
4. The Commission shall elect from among its members a Chairman and Vice-Chairman, each of whom shall serve for a term of two years and shall be eligible for re-election for one additional term. The first Chairman shall, however, be elected for an initial term of three years. The Chairman and Vice-Chairman shall not be representatives of the same Contracting Party.
5. The Commission shall adopt and amend as necessary the rules of procedure for

spraw wymienionych w art. XII niniejszej konwencji, i w razie potrzeby wprowadza do nich poprawki.

6. Komisja może powoływać takie organy pomocnicze, jakie będą niezbędne do wykonywania jej funkcji.

Artykuł XIV

1. Umawiające się Strony powołują Komitet Naukowy ds. ochrony żywych zasobów morskich Antarktyki (zwany dalej „Komitetem Naukowym”), który jest organem doradczym Komisji. Komitet Naukowy odbywa swoje posiedzenia z reguły w siedzibie Komisji, jeśli nie postanowi on inaczej.
2. Każdy członek Komisji będzie członkiem Komitetu Naukowego i wyznaczy jednego przedstawiciela z odpowiednimi kwalifikacjami naukowymi, któremu mogą towarzyszyć inni eksperci i doradcy.
3. W miarę potrzeby Komitet Naukowy może zasięgać rady innych uczonych i ekspertów, powoływanych ad hoc.

Artykuł XV

1. Komitet Naukowy stanowi forum dla konsultacji i współpracy w dziedzinie zbierania, studiowania i wymiany informacji o morskich żywych zasobach, do których stosuje się niniejszą konwencję. Komitet Naukowy zachęca i przyczynia się do współpracy w dziedzinie badań naukowych w celu poszerzania wiedzy o żywych zasobach morskiego ekosystemu Antarktyki.
2. Komitet Naukowy prowadzi działalność, jaka może być zlecona przez Komisję dla osiągnięcia celów niniejszej konwencji,

the conduct of its meetings, except with respect to the matters dealt with in Article XII of this Convention.

6. The Commission may establish such subsidiary bodies as are necessary for the performance of its functions.

Article XIV

1. The Contracting Parties hereby establish the Scientific Committee for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources (hereinafter referred to as “the Scientific Committee”) which shall be a consultative body to the Commission. The Scientific Committee shall normally meet at the headquarters of the Commission unless the Scientific Committee decides otherwise.
2. Each Member of the Commission shall be a member of the Scientific Committee and shall appoint a representative with suitable scientific qualifications who may be accompanied by other experts and advisers.
3. The Scientific Committee may seek the advice of other scientists and experts as may be required on an ad hoc basis.

Article XV

1. The Scientific Committee shall provide a forum for consultation and cooperation concerning the collection, study and exchange of information with respect to the marine living resources to which this Convention applies. It shall encourage and promote cooperation in the field of scientific research in order to extend knowledge of the marine living resources of the Antarctic marine ecosystem.
2. The Scientific Committee shall conduct such activities as the Commission may direct in pursuance of the objective of this

a mianowicie:

- a) ustala kryteria i metody podejmowania decyzji dotyczących środków ochrony, wymienionych w artykule IX niniejszej konwencji;
  - b) regularnie ocenia stan i tendencje zmian w populacji żywych zasobów morskich Antarktyki;
  - c) analizuje dane o bezpośrednim i pośrednim wpływie połowów na populacje żywych zasobów morskich Antarktyki;
  - d) ocenia skutki proponowanych zmian metod lub poziomów odłowu i proponowanych środków zachowania zasobów;
  - e) przekazuje Komisji na jej żądanie lub z własnej inicjatywy oceny, analizy, sprawozdania i zalecenia dotyczące środków i badań pomocniczych dla osiągnięcia celów niniejszej konwencji;
  - f) opracowuje propozycje dotyczące realizacji międzynarodowych i krajowych programów badań żywych zasobów morskich Antarktyki.
3. Spełniając swoje funkcje Komitet Naukowy uwzględni pracę innych właściwych organizacji technicznych i naukowych oraz działalność naukową, prowadzoną w ramach Układu Antarktycznego.

Artykuł XVI

1. Pierwsze posiedzenie Komitetu Naukowego odbędzie się nie później niż w trzy miesiące po pierwszym posiedzeniu Komisji. Następnie Komitet Naukowy będzie odbywać swoje posiedzenia tak często, jak to jest konieczne do wykonania jego zadań.
2. Komitet Naukowy przyjmuje swoje zasady

Convention and shall:

- (a) establish criteria and methods to be used for determinations concerning the conservation measures referred to in Article IX of this Convention;
  - (b) regularly assess the status and trends of the populations of Antarctic marine living resources;
  - (c) analyse data concerning the direct and indirect effects of harvesting on the populations of Antarctic marine living resources;
  - (d) assess the effects of proposed changes in the methods or levels of harvesting and proposed conservation measures;
  - (e) transmit assessments, analyses, reports and recommendations to the Commission as requested or on its own initiative regarding measures and research to implement the objective of this Convention;
  - (f) formulate proposals for the conduct of international and national programs of research into Antarctic marine living resources.
3. In carrying out its functions, the Scientific Committee shall have regard to the work of other relevant technical and scientific organizations and to the scientific activities conducted within the framework of the Antarctic Treaty.

Article XVI

1. The first meeting of the Scientific Committee shall be held within three months of the first meeting of the Commission. The Scientific Committee shall meet thereafter as often as may be necessary to fulfil its functions.
2. The Scientific Committee shall adopt and

proceduralne i - w razie potrzeby - wprowadza do nich poprawki. Zasady te i wszelkie ich zmiany są zatwierdzane przez Komisję. Zasady proceduralne obejmują tryb przedstawiania opinii mniejszości członków Komitetu.

3. Komitet Naukowy może za zgodą Komisji powoływać takie organy pomocnicze, jakie będą niezbędne do wykonania jego zadań.

Artykuł XVII

1. Komisja powołuje sekretarza wykonawczego w celu zapewnienia działania Komisji i Komitetu Naukowego, zgodnie z trybem i na warunkach ustalonych przez Komisję. Sekretarza wykonawczego powołuje się na okres czterech lat i może on być powołany ponownie.
2. Komisja określi skład personelu sekretariatu w koniecznym zakresie, a sekretarz wykonawczy powołuje personel sekretariatu, kieruje nim i nadzoruje jego pracę zgodnie z zasadami postępowania, trybem i warunkami, ustalonymi przez Komisję.
3. Sekretarz wykonawczy i sekretariat wykonują zadania powierzone im przez Komisję.

Artykuł XVIII

Oficjalnymi językami Komisji i Komitetu Naukowego są: angielski, francuski, hiszpański i rosyjski.

Artykuł XIX

1. Na każdym dorocznym posiedzeniu Komisja zatwierdza na zasadzie jednomyślności swój budżet i budżet Komitetu Naukowego.
2. Sekretarz wykonawczy sporządza projekt budżetu Komisji, Komitetu Naukowego

amend as necessary its rules of procedure. The rules and any amendments thereto shall be approved by the Commission. The rules shall include procedures for the presentation of minority reports.

3. The Scientific Committee may establish, with the approval of the Commission, such subsidiary bodies as are necessary for the performance of its functions.

Article XVII

1. The Commission shall appoint an Executive Secretary to serve the Commission and Scientific Committee according to such procedures and on such terms and conditions as the Commission may determine. His term of office shall be for four years and he shall be eligible for re-appointment.
2. The Commission shall authorize such staff establishment for the Secretariat as may be necessary and the Executive Secretary shall appoint, direct and supervise such staff according to such rules and procedures and on such terms and conditions as the Commission may determine.
3. The Executive Secretary and Secretariat shall perform the functions entrusted to them by the Commission.

Article XVIII

The official languages of the Commission and of the Scientific Committee shall be English, French, Russian and Spanish.

Article XIX

1. At each annual meeting, the Commission shall adopt by consensus its budget and the budget of the Scientific Committee.
2. draft budget for the Commission and the Scientific Committee and any subsidiary

i wszelkich organów pomocniczych oraz przedstawia go członkom Komisji co najmniej na sześćdziesiąt dni przed rozpoczęciem dorocznego posiedzenia Komisji.

3. Każdy członek Komisji wpłaca swoją składkę do budżetu. W okresie pięciu lat od wejścia w życie niniejszej konwencji każdy członek Komisji wnosi jednakową składkę. Następnie składka jest ustalana według dwóch kryteriów: wysokości odłowu oraz równego udziału dla wszystkich członków Komisji. Komisja określa na zasadzie jednoznaczności proporcje, według których mają być stosowane te dwa kryteria.
4. Działalność finansowa Komisji i Komitetu Naukowego jest prowadzona zgodnie z przepisami finansowymi, przyjętymi przez Komisję, i podlega dorocznej kontroli księgowej, dokonywanej przez rewidentów księgowych z zewnątrz, wybranych przez Komisję.
5. Każdy członek Komisji uczestniczy na własny koszt w posiedzeniach Komisji i Komitetu Naukowego.
6. Członek Komisji, który nie zapłacił swej składki w ciągu dwóch kolejnych lat, będzie przez czas zalegania z opłaceniem składki pozbawiony prawa uczestniczenia w podejmowaniu przez Komisję decyzji.

Artykuł XX

1. Członkowie Komisji co roku dostarczają Komisji i Komitetowi Naukowemu w maksymalnie szerokim zakresie dane i informacje statystyczne, biologiczne oraz inne, potrzebne Komisji oraz Komitetowi Naukowemu do pełnienia ich funkcji.

bodies shall be prepared by the Executive Secretary and submitted to the Members of the Commission at least sixty days before the annual meeting of the Commission.

3. Each Member of the Commission shall contribute to the budget. Until the expiration of five years after the entry into force of this Convention, the contribution of each Member of the Commission shall be equal. Thereafter the contribution shall be determined in accordance with two criteria: the amount harvested and an equal sharing among all Members of the Commission. The Commission shall determine by consensus the proportion in which these two criteria shall apply.
4. The financial activities of the Commission and Scientific Committee shall be conducted in accordance with financial regulations adopted by the Commission and shall be subject to an annual audit by external auditors selected by the Commission.
5. Each Member of the Commission shall meet its own expenses arising from attendance at meetings of the Commission and of the Scientific Committee.
6. A Member of the Commission that fails to pay its contributions for two consecutive years shall not, during the period of its default, have the right to participate in the taking of decisions in the Commission.

Article XX

1. The Members of the Commission shall, to the greatest extent possible, provide annually to the Commission and to the Scientific Committee such statistical, biological and other data and information as the Commission and Scientific Committee may require in the exercise of their functions.

2. Członkowie Komisji dostarczają w ustalony sposób i w ustalonych odstępach czasu informacje o swojej działalności połowowej, w tym o rejonach połowów i o statkach, w celu umożliwienia sporządzenia zestawień wiarygodnych danych statystycznych o połowach i nakładach połowowych.
3. Członkowie Komisji dostarczają jej w ustalonych odstępach czasu informacje o krokach podjętych w celu realizacji przyjętych przez Komisję środków zachowania zasobów.
4. Członkowie Komisji uzgadniają, że we wszelkiej prowadzonej przez nich działalności połowowej będą wykorzystywane możliwości zbierania danych koniecznych do oceny oddziaływania połowów.

Artykuł XXI

1. Każda Umawiająca się Strona podejmie odpowiednie kroki w ramach swoich kompetencji w celu zapewnienia przestrzegania postanowień niniejszej konwencji oraz realizacji przyjętych przez Komisję środków zachowania zasobów, obowiązujących daną Stronę zgodnie z artykułem IX niniejszej konwencji.
2. Każda Umawiająca się Strona będzie przekazywać Komisji informacje o krokach podjętych zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu, nie wyłączając informacji o zastosowanych sankcjach w przypadku jakiegokolwiek naruszenia.

Artykuł XXII

1. Każda Umawiająca się Strona zobowiązuje się do podejmowania odpowiednich wysiłków, zgodnych z Kartą Narodów Zjednoczonych, w celu przeciwstawienia się jakiegokolwiek działalności sprzecznej z celami niniejszej konwencji.

2. The Members of the Commission shall provide, in the manner and at such intervals as may be prescribed, information about their harvesting activities, including fishing areas and vessels, so as to enable reliable catch and effort statistics to be compiled.
3. The Members of the Commission shall provide to the Commission at such intervals as may be prescribed information on steps taken to implement the conservation measures adopted by the Commission.
4. The Members of the Commission agree that in any of their harvesting activities, advantage shall be taken of opportunities to collect data needed to assess the impact of harvesting.

Article XXI

1. Each Contracting Party shall take appropriate measures within its competence to ensure compliance with the provisions of this Convention and with conservation measures adopted by the Commission to which the Party is bound in accordance with Article IX of this Convention.
2. Each Contracting Party shall transmit to the Commission information on measures taken pursuant to paragraph 1 above, including the imposition of sanctions for any violation.

Article XXII

1. Each Contracting Party undertakes to exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in any activity contrary to the objective of this Convention.

2. Każda Umawiająca się Strona będzie komunikować Komisji o wszelkiej takiej działalności, o której będzie jej wiadomo.

Artykuł XXIII

1. Komisja i Komitet Naukowy współpracują ze Stronami Konsultatywnymi Układu Antarktycznego w sprawach wchodzących w zakres kompetencji tych ostatnich.
2. Komisja i Komitet Naukowy w razie potrzeby współpracują z Organizacją do spraw Wyżywienia i Rolnictwa Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz z innymi organizacjami wyspecjalizowanymi.
3. Komisja i Komitet Naukowy będą dążyć w razie potrzeby do rozwijania roboczych stosunków współpracy z organizacjami międzyrządowymi i pozarządowymi, które mogą pomóc w ich działalności, w tym z Naukowym Komitetem Badań Antarktycznych, Naukowym Komitetem Badań Oceanicznych i Międzynarodową Komisją Wielorybniczą.
4. Komisja może zawierać porozumienia z organizacjami wymienionymi w niniejszym artykule oraz w razie potrzeby z innymi organizacjami. Komisja i Komitet Naukowy mogą zaprosić takie organizacje do wystania obserwatorów na swoje posiedzenia i na posiedzenia swoich organów pomocniczych.

Artykuł XXIV

1. W celu przyczynienia się do osiągnięcia celów zapewnienia przestrzegania postanowień niniejszej konwencji Umawiająca się Strona uzgodniły, że należy utworzyć system obserwacji oraz inspekcji.
2. System obserwacji oraz inspekcji zostanie opracowany przez Komisję na podstawie następujących zasad:

2. Each Contracting Party shall notify the Commission of any such activity which comes to its attention.

Article XXIII

1. The Commission and the Scientific Committee shall co-operate with the Antarctic Treaty Consultative Parties on matters falling within the competence of the latter.
2. The Commission and the Scientific Committee shall co-operate, as appropriate, with the Food and Agriculture Organisation of the United Nations and with other Specialised Agencies.
3. The Commission and the Scientific Committee shall seek to develop cooperative working relationships, as appropriate, with inter-governmental and nongovernmental organizations which could contribute to their work, including the Scientific Committee on Antarctic Research, the Scientific Committee on Oceanic Research and the International Whaling Commission.
4. The Commission may enter into agreements with the organizations referred to in this Article and with other organizations as may be appropriate. The Commission and the Scientific Committee may invite such organizations to send observers to their meetings and to meetings of their subsidiary bodies.

Article XXIV

1. In order to promote the objective and ensure observance of the provisions of this Convention, the Contracting Parties agree that a system of observation and inspection shall be established.
2. The system of observation and inspection shall be elaborated by the Commission on the basis of the following principles:

- a) Umawiające się Strony współpracują ze sobą w celu zapewnienia skutecznego stosowania systemu obserwacji oraz inspekcji, uwzględniając istniejącą praktykę międzynarodową. System ten obejmuje, między innymi, postępowanie w sprawie wkroczenia na statek i prowadzenia inspekcji przez obserwatorów i inspektorów wyznaczonych przez członków Komisji oraz postępowanie państwa bandery statku w sprawie wszczęcia śledztwa i stosowania sankcji, opartych na dowodach uzyskanych w wyniku takiego wkroczenia na statek oraz inspekcji. Sprawozdanie o przeprowadzonym śledztwie i zastosowanych sankcjach włącza się do informacji wymienionych w artykule XXI niniejszej konwencji;
- b) w celu sprawdzenia przestrzegania środków przyjętych zgodnie z niniejszą konwencją obserwację oraz inspekcję przeprowadza się na pokładzie statków prowadzących badania naukowe lub połowy żywych zasobów morskich w rejonie, do którego stosuje się niniejszą konwencję, za pośrednictwem obserwatorów lub inspektorów wyznaczonych przez członków Komisji i działających zgodnie z warunkami, które zostaną ustalone przez Komisję;
- c) wyznaczeni obserwatorzy i inspektorzy podlegają jurysdykcji Umawiającej się Strony, której są obywatelami. Składają oni sprawozdanie członkowi Komisji, przez którego zostali wyznaczeni, a on z kolei składa sprawozdanie Komisji.
3. Przed utworzeniem systemu obserwacji oraz inspekcji członkowie Komisji będą dążyć do opracowania tymczasowych sposobów wyznaczania obserwatorów oraz inspektorów, przy czym tak wyznaczeni obserwatorzy oraz inspektorzy będą
- (a) Contracting Parties shall cooperate with each other to ensure the effective implementation of the system of observation and inspection, taking account of the existing international practice. This system shall include, inter alia, procedures for boarding and inspection by observers and inspectors designated by the Members of the Commission and procedures for flag state prosecution and sanctions on the basis of evidence resulting from such boarding and inspections. A report of such prosecutions and sanctions imposed shall be included in the information referred to in Article XXI of this Convention;
- (b) in order to verify compliance with measures adopted under this Convention, observation and inspection shall be carried out on board vessels engaged in scientific research or harvesting of marine living resources in the area to which this Convention applies, through observers and inspectors designated by the Members of the Commission and operating under terms and conditions to be established by the Commission;
- (c) designated observers and inspectors shall remain subject to the jurisdiction of the Contracting Party of which they are nationals. They shall report to the Member of the Commission by which they have been designated which in turn shall report to the Commission.
3. Pending the establishment of the system of observation and inspection, the Members of the Commission shall seek to establish interim arrangements to designate observers and inspectors and such designated observers and inspectors shall be

uprawnieni do przeprowadzania inspekcji zgodnie z zasadami wymienionymi w powyższym ustępie 2.

Artykuł XXV

1. W razie powstania jakiegokolwiek sporu między dwiema lub kilkoma Umawiającymi się Stronami, dotyczącego interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji, takie Umawiające się Strony konsultują się ze sobą w celu rozstrzygnięcia sporu w drodze rokowań, badań, pośrednictwa, pojednania, arbitrażu, postępowania sądowego lub innych pokojowych środków, według ich własnego wyboru.
2. Każdy tego rodzaju spór, który nie zostanie w ten sposób rozstrzygnięty, będzie przekazywany, w każdym przypadku za zgodą wszystkich Stron uczestniczących w sporze, do rozstrzygnięcia Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości albo do arbitrażu, jednakże brak zgody co do przekazania sporu Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości albo do arbitrażu nie zwalnia Stron uczestniczących w sporze od obowiązku kontynuowania poszukiwań rozstrzygnięcia sporu za pomocą jednego ze środków pokojowych wymienionych w ustępie 1 niniejszego artykułu.
3. W razie przekazania sporu do arbitrażu, powołuje się sąd arbitrażowy zgodnie z postanowieniami zawartymi w załączniku do niniejszej konwencji.

Artykuł XXVI

1. Niniejsza konwencja jest otwarta do podpisu w Canberze od dnia 1 sierpnia do 31 grudnia 1980 r. przez państwa, które uczestniczyły w Konferencji w sprawie zachowania żywych zasobów morskich Antarktyki, odbytej w Canberze w dniach 7-20 maja 1980 r.

entitled to carry out inspections in accordance with the principles set out in paragraph 2 above.

Article XXV

1. If any dispute arises between two or more of the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Convention, those Contracting Parties shall consult among themselves with a view to having the dispute resolved by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement or other peaceful means of their own choice.
2. Any dispute of this character not so resolved shall, with the consent in each case of all Parties to the dispute, be referred for settlement to the International Court of Justice or to arbitration; but failure to reach agreement on reference to the International Court or to arbitration shall not absolve Parties to the dispute from the responsibility of continuing to seek to resolve it by any of the various peaceful means referred to in paragraph 1 above.
3. In cases where the dispute is referred to arbitration, the arbitral tribunal shall be constituted as provided in the Annex to this Convention.

Article XXVI

1. This Convention shall be open for signature at Canberra from 1 August to 31 December 1980 by the States participating in the Conference on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources held at Canberra from 7 to 20 May 1980.

2. Państwa, które w ten sposób podpisały niniejszą konwencję, będą pierwotnymi sygnatariuszami konwencji.

Artykuł XXVII

1. Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji, zatwierdzeniu lub przyjęciu przez państwa, które ją podpisały.
2. Dokumenty ratyfikacji, zatwierdzenia lub przyjęcia składa się na przechowanie rządowi Australii, który jest depozytariuszem.

Artykuł XXVIII

1. Niniejsza konwencja wchodzi w życie trzydziestego dnia po dniu złożenia na przechowanie przez państwa wymienione w ustępie 1 artykułu XXVI niniejszej konwencji ósmego dokumentu ratyfikacji, zatwierdzenia lub przyjęcia.
2. W stosunku do każdego państwa lub organizacji regionalnej integracji gospodarczej, które po dacie wejścia w życie niniejszej konwencji złożą dokumenty ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, konwencja wejdzie w życie trzydziestego dnia po dacie złożenia tych dokumentów.

Artykuł XXIX

1. Niniejsza konwencja pozostaje otwarta do przystąpienia dla wszystkich państw, które są zainteresowane w działalności badawczej lub połowowej odnoszącej się do żywych zasobów morskich, do których stosuje się niniejszą konwencję.
2. Do niniejszej konwencji mogą przystąpić utworzone przez suwerenne państwa organizacje regionalnej integracji gospodarczej, w których skład wchodzi jedno lub więcej państw - członków Komisji i którym

2. The States which so sign will be the original signatory States of the Convention.

Article XXVII

1. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by signatory States.
2. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of Australia, hereby designated as the Depository.

Article XXVIII

1. This Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of the eighth instrument of ratification, acceptance or approval by States referred to in paragraph 1 of Article XXVI of this Convention.
2. With respect to each State or regional economic integration organization which subsequent to the date of entry into force of this Convention deposits an instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day following such deposit.

Article XXIX

1. This Convention shall be open for accession by any State interested in research or harvesting activities in relation to the marine living resources to which this Convention applies.
2. This Convention shall be open for accession by regional economic integration organizations constituted by sovereign States which include among their members one or more States Members of the Com-

państwa członkowskie organizacji przekazały w pełni lub częściowo kompetencje dotyczące spraw objętych niniejszą konwencją. Przystąpienie takich organizacji regionalnej integracji gospodarczej będzie przedmiotem konsultacji między członkami Komisji.

Artykuł XXX

1. Niniejsza konwencja może być zmieniona w dowolnym czasie.
2. Jeżeli jedna trzecia członków Komisji wypowie się za przeprowadzeniem konferencji w celu omówienia zaproponowanej zmiany, depozytariusz zwoła taką konferencję.
3. Poprawka wchodzi w życie po otrzymaniu przez depozytariusza od wszystkich członków Komisji dokumentów jej ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia.
4. Poprawka ta wchodzi w życie w stosunku do którejkolwiek Umawiającej się Strony po otrzymaniu przez depozytariusza zawiadomienia o ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu tej poprawki. Każda Umawiająca się Strona, od której takie zawiadomienie nie zostało otrzymane w ciągu jednego roku od dnia wejścia w życie tej poprawki, zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu, jest uważana za Stronę, która wystąpiła z niniejszej konwencji.

Artykuł XXXI

1. Każda Umawiająca się Strona może wystąpić z niniejszej konwencji 30 czerwca każdego roku, kierując nie później niż 1 stycznia tego samego roku pisemne zawiadomienie do depozytariusza, który po otrzymaniu takiego zawiadomienia natychmiast przekazuje je pozostałym Umawiającym się Stronom.

mission and to which the States members of the organization have transferred, in whole or in part, competences with regard to the matters covered by this Convention. The accession of such regional economic integration organizations shall be the subject of consultations among Members of the Commission.

Article XXX

1. This Convention may be amended at any time.
2. If one-third of the Members of the Commission request a meeting to discuss a proposed amendment the Depositary shall call such a meeting.
3. An amendment shall enter into force when the Depositary has received instruments of ratification, acceptance or approval thereof from all the Members of the Commission.
4. Such amendment shall thereafter enter into force as to any other Contracting Party when notice of ratification, acceptance or approval by it has been received by the Depositary. Any such Contracting Party from which no such notice has been received within a period of one year from the date of entry into force of the amendment in accordance with paragraph 3 above shall be deemed to have withdrawn from this Convention.

Article XXXI

1. Any Contracting Party may withdraw from this Convention on 30 June of any year, by giving written notice no later than 1 January of the same year to the Depositary, which, upon receipt of such a notice, shall communicate it forthwith to the other Contracting Parties.

2. Każda inna Umawiająca się Strona może w ciągu sześćdziesięciu dni po otrzymaniu kopii takiego pisemnego zawiadomienia od depozytariusza również zawiadomić pisemnie o swym wystąpieniu i w takim przypadku w stosunku do Umawiającej się Strony, która wystosowała takie zawiadomienie, konwencja traci moc 30 czerwca tego samego roku.
3. Wystąpienie z konwencji jakiegokolwiek członka Komisji nie zwalnia go od zobowiązań finansowych wynikających z niniejszej konwencji.

Artykuł XXXII

Depozytariusz zawiadamia wszystkie Umawiające się Strony o:

- a) podpisaniu niniejszej konwencji i złożeniu na przechowanie dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- b) dacie wejścia w życie niniejszej konwencji oraz jakichkolwiek poprawek do niej.

Artykuł XXXIII

1. Niniejsza konwencja, której teksty w językach angielskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim są jednakowo autentyczne, zostanie złożona na przechowanie rządowi Australii, który przekaze jej uwierzytelnione kopie wszystkim Stronom, które ją podpisały i które do niej przystąpiły.
2. Niniejsza konwencja zostaje zarejestrowana przez depozytariusza zgodnie z postanowieniami artykułu 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Sporządzono w Canberze dnia dwudziestego maja 1980 r.

2. Any other Contracting Party may, within sixty days of the receipt of a copy of such a notice from the Depositary, give written notice of withdrawal to the Depositary in which case the Convention shall cease to be in force on 30 June of the same year with respect to the Contracting Party giving such notice.
3. Withdrawal from this Convention by any Member of the Commission shall not affect its financial obligations under this Convention.

Article XXXII

The Depositary shall notify all Contracting Parties of the following:

- (a) signatures of this Convention and the deposit of instruments of ratification, acceptance, approval or accession;
- (b) the date of entry into force of this Convention and of any amendment thereto.

Article XXXIII

1. This Convention, of which the English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Government of Australia which shall transmit duly certified copies thereof to all signatory and acceding Parties.
2. This Convention shall be registered by the Depositary pursuant to Article 102 of the Charter of the United Nations. Drawn up at Canberra this twentieth day of May 1980.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized, have signed this Convention.

ZAŁĄCZNIK DOTYCZĄCY SĄDU ARBITRAŻOWEGO

1. Sąd arbitrażowy wymieniony w ustępie 3 artykułu XXV składa się z trzech arbitrów, mianowanych w następujący sposób:
  - a) Strona wszczynająca postępowanie komunikuje nazwisko arbitra drugiej stronie, która z kolei w ciągu 40 dni po uzyskaniu takiego zawiadomienia podaje nazwisko drugiego arbitra. W ciągu 60 dni po mianowaniu drugiego arbitra strony mianują trzeciego arbitra, który nie jest obywatelem żadnej z tych stron i nie ma obywatelstwa którejkolwiek spośród obu pierwszych arbitrów. Trzeci arbiter jest przewodniczącym sądu.
  - b) W razie gdy drugi arbiter nie zostanie mianowany w ustalonym terminie lub gdy strony w ustalonym terminie nie osiągną porozumienia dotyczącego mianowania trzeciego arbitra, to na prośbę którejkolwiek ze stron arbitra tego mianuje Sekretarz Generalny Stałego Trybunału Arbitrażowego spośród osób, które cieszą się dobrą opinią międzynarodową i nie są obywatelami państwa będącego stroną niniejszej konwencji.
2. Sąd arbitrażowy ustala swoją siedzibę i przyjmuje swoje własne przepisy proceduralne.
3. Decyzje sądu arbitrażowego są podejmowane większością głosów jego członków, którym nie wolno wstrzymywać się od głosu.

ANNEX FOR AN ARBITRAL TRIBUNAL

1. The arbitral tribunal referred to in paragraph 3 of Article XXV shall be composed of three arbitrators who shall be appointed as follows:
  - (a) The Party commencing proceedings shall communicate the name of an arbitrator to the other Party which, in turn, within a period of forty days following such notification, shall communicate the name of the second arbitrator. The Parties shall, within a period of sixty days following the appointment of the second arbitrator, appoint the third arbitrator, who shall not be a national of either Party and shall not be of the same nationality as either of the first two arbitrators. The third arbitrator shall preside over the tribunal.
  - (b) If the second arbitrator has not been appointed within the prescribed period, or if the Parties have not reached agreement within the prescribed period on the appointment of the third arbitrator, that arbitrator shall be appointed, as the request of either Party, by the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration, from among persons of international standing not having the nationality of a State which is a Party to this Convention.
2. The arbitral tribunal shall decide where its headquarters will be located and shall adopt its own rules of procedure.
3. The award of the arbitral tribunal shall be made by a majority of its members, who may not abstain from voting.

4. Każda Umawiająca się Strona, niebędąca stroną w sporze, może za zgodą sądu arbitrażowego uczestniczyć w postępowaniu arbitrażowym.
  5. Decyzja sądu arbitrażowego jest ostateczna i obowiązuje wszystkie strony sporu oraz każde państwo, które uczestniczyło w postępowaniu arbitrażowym, przy czym decyzja ta ma być niezwłocznie wykonana. Na prośbę jednej ze stron sporu lub dowolnego państwa, które uczestniczyło w postępowaniu arbitrażowym, sąd arbitrażowy podaje interpretację decyzji.
  6. Jeżeli sąd arbitrażowy nie postanowi inaczej w związku ze szczególnymi okolicznościami sprawy, to wydatki sądu wraz z wynagrodzeniem jego członków ponoszą w równej mierze strony sporu.
4. Any Contracting Party which is not a Party to the dispute may intervene in the proceedings with the consent of the arbitral tribunal.
  5. The award of the arbitral tribunal shall be final and binding on all Parties to the dispute and on any Party which intervenes in the proceedings and shall be complied with without delay. The arbitral tribunal shall interpret the award at the request of one of the Parties to the dispute or of any intervening Party.
  6. Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne by the Parties to the dispute in equal shares.

Dokument ratyfikacyjny Konwencji o zachowaniu żywych zasobów morskich

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
Rada Państwa
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
podaje do powszechnej wiadomości:

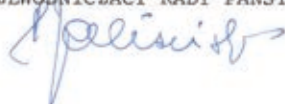
W dniu 20 maja 1980 roku sporządzona została w Canberze Konwencja o zachowaniu żywych zasobów morskich Antarktyki.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że wymieniona Konwencja jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

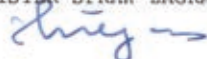
Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie, dnia 19 grudnia 1983 roku.

PRZEWODNICZACY RADY PAŃSTWA

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Nota dyplomatyczna Polski z dnia 27 marca 1984 r. o przekazaniu dokumentu ratyfikacyjnego Konwencji o zachowaniu żywych zasobów morskich

43a/84-64

The Embassy of the Polish People's Republic in Canberra presents its compliments to the Department of Foreign Affairs and has the honour to deposit herewith the attached instrument of ratification of the Polish People's Republic to the Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources with the Government of Australia.

The Embassy of the Polish People's Republic in Canberra avails itself of this opportunity to renew to the Department of Foreign Affairs the assurances of its highest consideration.

Canberra, 27 March, 1984

Department of Foreign
Affairs
Canberra, A.C.T. 2600

Autor: Katarzyna Chwedorzewska
„Złobek” piskląt pingwinów białobrewych.

Autor: Katarzyna Chwedorzewska
Mchy i porosty ożywiają krajobraz antarktyczny.

Autor: Piotr Andryszczak

Monitoring pingwinów jest prowadzony od początku działalności Polskiej Stacji Antarktycznej.
Na zdjęciu naukowcy podczas liczenia piskląt pingwinów Adeli (*Pygoscelis adeliae*).

IV.

Wybrane polskie
dokumenty archiwalne

No. 261.

Her Britannic Majesty's Embassy present their compliments to the Ministry of Foreign Affairs and have the honour, on behalf of the Government of Australia, to transmit to the Ministry the following Note.

"According to recent press reports, the Polish Authorities intend to despatch a scientific expedition to the Antarctic. If these reports are correct the expedition is to sail in December 1958 and will establish a base in Queen Mary Land or on the Knox Coast.

As the Polish Government is aware, both of these areas lie within Australian Antarctic territory; territory which is under the sovereignty of the Commonwealth of Australia and which is defined as that part of the territory in Antarctic seas which comprises all islands and territories other than Adelic Land situated south of 60th degree south latitude and lying between 160th degree east longitude and 45th degree east longitude.

In view of the foregoing the Australian authorities would appreciate the advice of the Polish Government as to whether in fact any such scientific expedition is contemplated in order that consideration may be given to the grant of the necessary facilities."

Her Britannic Majesty's Embassy avail themselves of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs the assurance of their highest consideration.

*doney/ Edwards 19.12.58
sent. 11³⁰*

WJ
BRITISH EMBASSY,

WARSAW.

December 18, 1958.

Notatka M. Lachsa z dnia 15 stycznia 1959 r. w sprawie odpowiedzi na notę dyplomatyczną Wielkiej Brytanii dotyczącej polskiej ekspedycji naukowej

DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY

Warszawa, dnia 15 stycznia 1959 r.

55/1/59

Departament III

w g m a c h u

W związku z notą Ambasady Brytyjskiej z dnia 18 grudnia rb. Nr 261 Departament Prawno-Traktatowy sugeruje udzielenie następującej odpowiedzi:

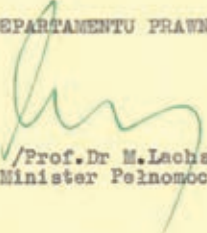
Dziękując za wyrażone przez rząd australijski zainteresowanie dla polskiej ekspedycji naukowej MSZ pragnie wyjaśnić, co następuje:

Polska ekspedycja naukowa udaje się do Antarktydy w ścisłym porozumieniu ze specjalnym Komitetem Badań Antarktycznych /Special Committee on Antarctic Research/, w którym Australia jest reprezentowana. Za miejsce prowadzenia badań naukowych obrano Oazę Bungera, położoną na takiej samej długości geograficznej jak polska wietnamska Cha-Pa w Wietnamie, co stwarza sprzyjające warunki dla badań porównawczych w zakresie magnetyzmu i jonosfery. Ekspedycja ta stała się możliwa dzięki przekazaniu polskim naukowcom stacji badawczej ZSRR.

Jak wiadomo zagadnienie statusu prawnego obszarów antarktycznych jest sporne i istnieją w tej sprawie znaczne rozbieżności poglądów. Zagadnienie to wymaga zatem rozpatrzenia w swoim całościowym i rząd Polski pragnie uniknąć fragmentarycznego jego ujęcia.

Zof. akta

DYREKTOR DEPARTAMENTU PRAWNO-TRAKTATOWEGO

/Prof. Dr. M. Lachs/
Minister Pełnomocny

Min. Unkowny
29
a. a. J.
Jan
O.P.T.

D.III.WB/55/2/59.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych przesyła wyrazy szacunku Ambasadsie Wielkiej Brytanii w Warszawie i w odpowiedzi na notę Ambasady Nr. 261 z dnia 18 grudnia ubiegłego roku za zaszczyt prosić o przekazanie Rządowi Australii następującej noty.

" Ministerstwo Spraw Zagranicznych dziękując za wyrażone przez Rząd Australijski zainteresowanie dla polskiej ekspedycji naukowej, pragnie wyjaśnić co następuje :

Polska ekspedycja naukowa udaje się do Antarktydy w ścisłym porozumieniu ze specjalnym Komitetem Badań Antarktycznych /Special Committee on Antarctic Research/, w którym Australia jest reprezentowana. Za miejsce prowadzenia badań naukowych obrano Oazę Bungera, położoną na takiej samej długości geograficznej jak polsko-wietnamska stacja badawcza Cha-Pa w Wietnamie, co stwarza sprzyjające warunki dla badań porównawczych w zakresie magnetyzmu i jonosfery. Ekspedycja ta stała się możliwa dzięki przekazaniu polskim naukowcom stacji badawczej ZENR.

JPT 55/2/59
20.1.59

AMBASADA WIELKIEJ BRYTANII
w Warszawie.

Notę tę otrzymał pan. Zuchow!
I sekretarz Amb. Bryt. w dniu 19.1.59.
Edmondson *And.*

- 2 -

Jak wiadomo zagadnienie statusu prawnego obszarów antarktycznych jest sporne i istnieją w tej sprawie znaczne rozbieżności poglądów. Zagadnienie to wymaga zatem rozpatrzenia w swoim całościowym i Rząd Polski pragnie uniknąć fragmentarycznego jego ujęcia."

Ministerstwo korzysta z okazji, aby ponowić ambasadsie wyrazy wysokiego poważania.

Warszawa, dnia 19 stycznia 1959 roku.

No. 99

Her Britannic Majesty's Embassy present their compliments to the Ministry of Foreign Affairs and have the honour, on behalf of the Government of Australia, to transmit to the Ministry the following Note:-

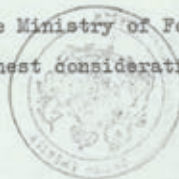
For the purposes of the programme established by the Special Committee on Antarctic research entitled "International Geophysical Co-operation 1959" the Australian Government welcomes the continuance of Polish scientists of the scientific work previously carried out by Soviet scientists at the research station at Bunger's Oasis in the Australian Antarctic Territory. The transfer of the scientific work being undertaken at the Bunger's Oasis station to Polish scientists meets with the approval of the Australian Government. The Australian Government does not wish to enter upon discussion of the legal status of the Australian Antarctic Territory, but, in communicating its approval to the carrying out of scientific work by Polish scientists, the Australian Government makes it clear that it reserves in its entirety its position in relation to the Australian Antarctic Territory.

Her Britannic Majesty's Embassy avail themselves of this opportunity to renew to the Ministry of Foreign Affairs the assurance of their highest consideration.

BRITISH EMBASSY,

WARSAW.

May 2, 1959

ala

TV

18.10.75
54-7-74

D.IV. Og 54-17-35/4B

W.H.
Tow. Egzaminat
18.10.75

Ministerstwo Spraw Zagranicznych przesyła wyrazy szacunku Ambasadzie Wielkiej Brytanii w Warszawie i ma zaszczyt prosić o poinformowanie Rządu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii jako Umawiającej się Strony Układu w sprawie Antarktydy, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 1 grudnia 1959 roku o następującym:

Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zamierza w najbliższym czasie zorganizować naukową ekspedycję antarktyczną. W celu przeprowadzenia badań zostaną wysłane dwa polskie statki: "Profesor Siedlecki" i statek rybacki "B-417".

Badania naukowe będą prowadzone w Atlantyckim sektorze wód antarktycznych, w tym również na południe od 60° szerokości geograficznej południowej w obszarach Cieśniny Drake'a, Morza Weddella oraz wyspy Bouvet, w okresie: grudzień 1975 - marzec 1976.

Personel naukowy na statku "Profesor Siedlecki" składa się z 31 osób, na statku rybackim "B-417" z 6 osób. Kierownikiem naukowym wyprawy jest docent dr hab. Stanisław RAKUSA-SUSZCZEWSKI /Instytut Ekologii Polskiej Akademii Nauk/. Wszyscy są obywatelami polskimi.

J.P.T.

AMBASADA BRITYJSKA

w Warszawie

- 2 -

Program badań polskiej ekspedycji obejmuje przede wszystkim określenie rejonów występowania "Krill'u", jego wszechstronne zbadanie oraz opracowanie metod eksploatacji.

Ponadto Ministerstwo ma zaszczyt zwrócić się do Ambasady z prośbą o poinformowanie swego Rządu, że zgodnie z artykułem VII wymienionego Układu docent dr hab. Stanisław RAKUSA-SUSZCZEWSKI został mianowany Obserwatorem Antarktycznym ze strony polskiej na okres lata antarktycznego 1975/1976.

Ministerstwo byłoby wdzięczne za potwierdzenie odbioru niniejszej noty.

Ministerstwo korzysta z okazji by ponowić Ambasadzie Wielkiej Brytanii wyrazy wysokiego poważania.

Warszawa, dnia 15 grudnia 1975 r.

Uchwała Rady Ministrów nr 246/76 z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk (fragment)

URZĄD RADY MINISTRÓW

RM 120-276/76

Tomasz Witkec
Bożena
Al. Myśliwski
21.12

UCHWAŁA Nr 246/76
RADY MINISTRÓW

z dnia 7 grudnia 1976 r.

911-020-352-76

3/36

DEPARTAMENT PRAWNO-INSTALACYJNY

M. S. Z.

Wpłynęło dnia *31. X. 76*

Nr sprawy *0214-199-76*

Zak. _____ Rodz. nrk. _____

w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk.

W celu przygotowania i budowy w latach 1976-1977 stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk, Rada Ministrów uchwała, co następuje:

§ 1

1. Sekretarz Naukowy PAN utworzy na obszarze Antarktydy stację naukową Polskiej Akademii Nauk im. Henryka Arctowskiego, zwaną dalej "Stacją".
2. Zadaniem Stacji jest:
- 1/ prowadzenie badań podstawowych w zakresie biologii i oceanologii, meteorologii, klimatologii, glaciologii, geografii, geofizyki, geologii poszukiwawczej, paleontologii i medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ekologii kryła, ryb i głowonogów antarktycznych stanowiących źródło białka spożywczego i paszowego,
  - 2/ opracowywanie informacji o warunkach pogodowych w rejonach Szetlandów, Południowej Georgii i Wysp Sandwich oraz lokalizacji i czasie tworzenia się skupień kryła antarktycznego.

§ 2

Powierza się Polskiej Akademii Nauk, we współdziałaniu z zainteresowanymi ministrami, zorganizowanie w terminie do dnia 15 grudnia 1976 r. wyprawy antarktycznej w celu zbudowania i uruchomienia Stacji.

- 2 -

§ 3

1. W celu zapewnienia sprawnej i terminowej realizacji zadań określonych w § 2:
  - 1/ Minister Obrony Narodowej:
    - a/ oddeleguje do Polskiej Akademii Nauk, na zasadach urlopowania, niezbędną ilość specjalistów wojskowych,
    - b/ przekaże na zasadach odpłatności lub wypożyczenia niezbędny sprzęt i urządzenia;
  - 2/ Minister Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej:
    - a/ uzgodni prace badawcze prowadzone przez Morski Instytut Rybacki w rejonie Antarktyki z działalnością PAN w ramach międzyresortowego tematu badań, o którym mowa w § 10 ust. 3,
    - b/ umożliwi wynajem na zasadach charteru dwóch statków floty polskiej do przewiezienia ludzi i sprzętu do budowy Stacji,
    - c/ umożliwi zakup artykułów żywnościowych dla Stacji w przedsiębiorstwie "BALTONA" na zasadach analogicznych jak dla pracowników floty polskiej,
    - d/ umożliwi wykorzystanie środków transportowych do zaopatrywania Stacji w żywność, paliwo i sprzęt oraz do przewozu ludzi w drodze odrębnych umów;
  - 3/ Minister Spraw Zagranicznych podejmie na płaszczyźnie międzynarodowej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami oraz Sekretarzem Naukowym PAN odpowiednie kroki w celu zapewnienia wyprawie i działalności Stacji właściwych warunków działania zgodnie z obowiązującymi przepisami, umowami i zwyczajami międzynarodowymi;
  - 4/ Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych zapewni w odpowiednich terminach dostawy materiałów i prefabrykatów określonych w załączniku nr 1 do uchwały, na zasadach odpłatności w złotych obiegowych, do budowy Stacji oraz zapewni w 1978 r. w ramach planu inwestycyjnego PAN

- 3 -

wykonawstwo zaplecza organizacyjno-naukowego w Instytucie Ekologii PAN, a w szczególności montaż budynku typu "Zębiec", wiaty warsztatowo-garażowej typu "Mostostal" i budowę linii energetycznej 15 kV, o długości ok. 3 km, na podstawie uproszczonej dokumentacji;

- 5/ Ministrowie: Przemysłu Maszynowego, Hutnictwa, Przemysłu Maszyn Ciężkich i Rolniczych oraz Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych zapewnią dostawy materiałów i sprzętu określonych w załączniku nr 1 do uchwały.
2. Upoważnia się Sekretarza Naukowego PAN do dokonywania zmian w załączniku nr 1 do uchwały w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

§ 4

1. Osoby skierowane do udziału w wyprawie antarktycznej lub prac przygotowawczych w kraju, nie będące pracownikami PAN, otrzymują z macierzystego zakładu pracy urlop bezpłatny na okres zatrudnienia w Polskiej Akademii Nauk. Z osobami tymi zawiera się umowę o pracę na czas określony. Po wykonaniu zadań w PAN osoby te wracają do macierzystych zakładów pracy na stanowiska poprzednio zajmowane lub równorzędne. Okres urlopu bezpłatnego wraz z urlopem, o którym mowa w § 5 ust. 1 pkt 5, wlicza się do ciągłości pracy w macierzystym zakładzie, od której jest uzależnione prawo do świadczeń związanych z zatrudnieniem.
2. Osoby, o których mowa w ust. 1, otrzymują wynagrodzenie na podstawie przepisów obowiązujących w placówkach naukowych PAN. Wynagrodzenie nie może być mniejsze od dotychczas otrzymywanego wraz ze wszystkimi dodatkami; w odniesieniu do ruchomych składników wynagrodzenia stosuje się zasady obowiązujące przy obliczaniu wynagrodzeń za urlop wypoczynkowy.
3. Osobom biorącym udział w kraju w pracach przygotowawczych do wyprawy antarktycznej może być przyznany zryczałtowany doda-

- 4 -

tek w wysokości 2000 do 5000 zł miesięcznie.

Wysokość dodatku dla poszczególnych osób ustala Sekretarz Naukowy PAN. W szczególnych wypadkach Sekretarz Naukowy PAN może zwiększyć dodatek o 25% w stosunku do jego maksymalnej wysokości.

§ 5

1. Osobom biorąc^{ym/} udział w wyprawie antarktycznej przyznaje się:
  - 1/ podwyższone o 100% wynagrodzenie pobierane bezpośrednio przed wyprawą,
  - 2/ bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie na okres podróży i pobytu poza granicami kraju,
  - 3/ w czasie pobytu za granicą, zryczałtowany dodatek walutowy w wysokości 150-300 dolarów USA miesięcznie, ustalany przez Sekretarza Naukowego PAN w zależności od pełnionej funkcji,
  - 4/ jednorazowy zasiłek pieniężny w wysokości:
    - 4000 zł dla osób pozostających za granicą przez okres poniżej 6 miesięcy,
    - 8000 zł dla osób pozostających za granicą przez okres powyżej 6 miesięcy,
  - 5/ urlop dodatkowy w kraju, w wymiarze 7 dni kalendarzowych za każdy miesiąc pobytu za granicą.
2. Urlopu, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, udziela Polska Akademia Nauk bezpośrednio po zakończeniu wyprawy antarktycznej.
3. Wynagrodzenie za urlop dodatkowy oblicza się według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy, z tym że wynagrodzenie to nie obejmuje dodatków określonych w ust. 1.

§ 6

Wynagrodzenie pracowników, zatrudnionych zgodnie z postanowieniami § 4 i 5 uchwały, jest wolne od podatków.

- 5 -

§ 7

W sprawach dotyczących uprawnień osób biorących udział w wyprawie antarktycznej, nie uregulowanych niniejszą uchwałą, stosuje się odpowiednio przepisy uchwały nr 47 Rady Ministrów z dnia 5 marca 1976 r. w sprawie kierowania za granicę obywateli polskich w celach szkoleniowych i naukowo-badawczych.

§ 8

Polska Akademia Nauk zawiera z Państwowym Zakładem Ubezpieczeń na koszt własny umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków w okresie pobytu za granicą osób biorących udział w wyprawie antarktycznej.

Wysokość kwot ubezpieczenia ustala się następująco:

- 100 tys. zł w razie śmierci,
- 200 tys. zł w razie trwałego inwalidztwa.

§ 9

1. Przyznaje się Polskiej Akademii Nauk dodatkowe kredyty budżetowe w kwocie 223 mln zł na pokrycie kosztów związanych z przygotowaniem i realizacją wyprawy oraz budową Stacji zgodnie z wykazem wydatków określonych w załączniku nr 2 do uchwały.
2. Minister Finansów dokona odpowiedniego zwiększenia budżetu Polskiej Akademii Nauk.
3. Zwiększa się dla Polskiej Akademii Nauk ponad ustalenia Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego na 1976 r. limity zatrudnienia i funduszu płac, inwestycji oraz środków dewizowych na zakupy w państwach zaliczonych do II obszaru płatniczego zgodnie z wielkościami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały.
4. Tworzy się fundusz nagród w kwocie 380 tys. zł do dyspozycji Sekretarza Naukowego PAN, z przeznaczeniem na nagrody indywidualne dla pracowników wyróżniających się w pracach przygotowawczych oraz budowie Stacji. Wysokość nagrody indywidualnej

- 6 -

nie może przekraczać 10.000 złotych.

W stosunku do osób nagradzanych zgodnie z niniejszym postanowieniem nie stosuje się przepisów uchwały nr 130 Rady Ministrów z dnia 19 marca 1972 r. w sprawie nagradzania za prawidłową i terminową oraz przedterminową realizację inwestycji / Monitor Polski z 1972 r. Nr 30, poz. 165, z 1974 r. Nr 4, poz. 24 i z 1976 r. Nr 3, poz. 14/.

§ 10

1. Nadzór nad przygotowaniem i realizacją budowy Stacji sprawuje Sekretarz Naukowy PAN.
2. Sekretarz Naukowy PAN opracuje harmonogram prac związanych z przygotowaniem i realizacją budowy Stacji oraz plany: naukowy i organizacyjno-techniczny działalności Stacji.
3. Sekretarz Naukowy PAN w porozumieniu z Ministrami Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej oraz innymi zainteresowanymi ustali dodatkowy, międzyresortowy temat badań nad zasobami Antarktyki w latach 1977-1980.
4. Sekretarz Naukowy PAN przedstawi Prezesowi Rady Ministrów w terminie do dnia 30 czerwca 1977 r. informację o realizacji uchwały.

§ 11

PREZES RADY MINISTRÓW
w/z
/-/ Jan Szydłak
Wiceprezes Rady Ministrów

Za zgodność:
Dyrektor Biura Prezydzialnego
Urzędu Rady Ministrów

Stanisław Koszyk

EMBASSY
OF THE POLISH PEOPLE'S REPUBLIC
WASHINGTON, D. C.

The Ambassador of the Polish People's Republic presents his compliments to the Honorable the Secretary of State and has the honor to inform that the following note dated March 2, 1977 was sent to the Embassies of States-Parties to the Antarctic Treaty of December 1, 1959:

"The Ministry of Foreign Affairs of the Polish People's Republic presents its compliments to the Embassies of the States-Parties to the Antarctic Treaty of December 1, 1959, and - with reference to the Ministry's note of January 3, 1977 - has the honor to inform - in accordance with the provisions of Articles VII and IX of the Treaty - that the "Henryk Arctowski Antarctic Research Station of the Polish Academy of Sciences" was permanently established in Antarctic on February 26, 1977 at 0000 GMT. On that day the Station began substantial scientific research activity in Antarctic as stipulated by Article IX paragraph 2 of the Treaty.

The Ministry of Foreign Affairs would like to inform also that Poland accepts all recommendations of all consultative meetings held from 1961 till 1975 in accordance with Article IX of the Treaty.

The Polish Government will highly appreciate all forms of scientific cooperation between competent scientific organizations of Poland and other States-Parties to the Treaty.

The Ministry of Foreign Affairs avail itself of this opportunity to renew to the Embassies of the States-Parties to the Antarctic Treaty the assurances of its highest consideration".

- 2 -

The Ambassador of the Polish People's Republic will be grateful to the Government of the United States of America as a depository of the Treaty for communicating the content of the above note to Chile and South Africa, the States-Parties of the Treaty with which Poland does not maintain diplomatic relations.

The Ambassador of the Polish People's Republic avail himself of this opportunity to renew to the Honorable the Secretary of State the assurances of his highest consideration.

Washington, D. C.

March 8, 1977.

THE HONORABLE
THE SECRETARY OF STATE
WASHINGTON, D. C.

DPT 54-1-76

The Ministry of Foreign Affairs of the Polish People's Republic presents its compliments to the Embassies of the States-Parties to the Antarctic Treaty of December 1, 1959, and referring to the Ministry's notes of March 2, May 26 and June 11, 1977 concerning the scientific activities of the Polish Academy of Sciences Antarctic Expedition - has the honour to declare the readiness of Poland to participate in the Ninth Antarctic Treaty Consultative Meeting, to be held in London in September 1977.

Poland fulfills all conditions provided for by the Treaty for such a participation, and especially by Article IX para 2 and accepted all the Recommendations adopted during eight previous Consultative Meetings.

Being entitled to participate in Consultative Meetings, Poland appreciates a positive attitude in this respect of the Governments of States-Parties to the Antarctic Treaty.

It is also expected that a formal invitation for Poland to appoint her representatives to participate in the Ninth Consultative Meeting in London will be duly forwarded.

The Ministry of Foreign Affairs will be grateful if this note is transmitted to the appropriate Authorities of the respective State.

The Ministry of Foreign Affairs of the Polish People's Republic avails itself of this opportunity to renew to the Embassies of the States-Parties to the Antarctic Treaty the assurances of its highest consideration. η

Warsaw, July 11, 1977

ANTARCTICA

Miscellaneous No. 7 (1979)

The Antarctic Treaty
Report of the
First Special Consultative Meeting
held at London 25, 27 and 29 July 1977
and
Recommendations of the
Ninth Consultative Meeting
held at London 19 September—7 October 1977

*Presented to Parliament
by the Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs
by Command of Her Majesty
May 1979*

LONDON
HER MAJESTY'S STATIONERY OFFICE

80p net

Cmnd. 7542

THE ANTARCTIC TREATY

REPORT OF THE FIRST SPECIAL CONSULTATIVE MEETING HELD AT LONDON 25, 27 AND 29 JULY 1977

Early in 1977 the Polish People's Republic notified the Antarctic Treaty Consultative Parties of the establishment of a permanent scientific station in the Antarctic Treaty area. In consequence, at a Special Consultative Meeting held in London on 25, 27 and 29 July 1977, the Representatives of the Consultative Parties recorded their acknowledgement that the Polish People's Republic had fulfilled the requirements established in Article IX paragraph 2 of the Antarctic Treaty and, as a consequence, had the right to appoint representatives to Consultative Meetings. The report of the Special Consultative Meeting is reproduced below.

FINAL REPORT OF THE FIRST SPECIAL ANTARCTIC TREATY CONSULTATIVE MEETING

1. The Representatives of the Consultative Parties (Argentina, Australia, Belgium, Chile, France, Japan, New Zealand, Norway, the Republic of South Africa, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the United States of America) met in London on 25, 27 and 29 July 1977.
2. Mr. G. E. Hall, Representative of the United Kingdom, was elected Chairman. Mr. J. Smallwood, of the United Kingdom Foreign and Commonwealth Office, was appointed Secretary-General.
3. The Meeting considered in Plenary Session the question of procedures to be adopted to give effect to Article IX, paragraph 2, of the Antarctic Treaty and the notifications received from the Government of the Polish People's Republic about its activities in the Antarctic and decided as follows:

I

The Representatives of the Consultative Parties,

Recognising the need for a procedure of consultation to be adopted between them in the event that another state, having acceded to the Antarctic Treaty, should notify the Depositary Government that it considers it is entitled to appoint Representatives to participate in Antarctic Treaty Consultative Meetings;

Recalling that Recommendations which became effective in accordance with Article IX of the Treaty are, in terms of that Article

"measures in furtherance of the principles and objectives of the Treaty";

Recalling their obligation under Article X of the Antarctic Treaty to exert appropriate efforts, consistent with the Charter of the United Nations, to the end that no one engages in an activity in Antarctica contrary to the principles or purposes of the Treaty;

Recognising that the entitlement of an acceding state to appoint Representatives to participate in Antarctic Treaty Consultative Meetings under Article IX, paragraph 2, of the Treaty depends on such a state demonstrating its interest in Antarctica by conducting substantial scientific research activities there, such as the establishment of a scientific station or the despatch of a scientific expedition;

Unanimously decide:

1. An acceding state which considers itself entitled to appoint Representatives in accordance with Article IX, paragraph 2, shall notify the Depository Government for the Antarctic Treaty of this view and shall provide information concerning its activities in the Antarctic, in particular the content and objectives of its scientific programme. The Depository Government shall forthwith communicate for evaluation the foregoing notification and information to all other Consultative Parties.

2. Consultative Parties, in exercising the obligation placed on them by Article X of the Treaty, shall examine the information about its activities supplied by such an acceding state, may conduct any appropriate enquiries (including the exercising of their right of inspection in accordance with Article VII of the Treaty) and may, through the Depository Government, urge such a state to make a declaration of intent to approve the Recommendations adopted at Consultative Meetings in pursuance of the Treaty and subsequently approved by all the Contracting Parties whose Representatives were entitled to participate in those meetings. Consultative Parties may, through the Depository Government, invite the acceding state to consider approval of the other Recommendations.

3. As soon as possible, but in any case within 12 months of the date of the Communication by the Depository Government to the other Consultative Parties referred to in paragraph 1 above, the Government which is to host the next Consultative Meeting shall convene a Special Consultative Meeting in order that it may determine, on the basis of all information available to it, whether to acknowledge that the acceding state in question has met the requirements of Article IX, paragraph 2 of the Antarctic Treaty. The adequate preparation of the Special Consultative Meeting shall be undertaken through diplomatic channels.

4. With the agreement of the Representatives of all the Consultative Parties, the Special Consultative Meeting shall record this acknowledgment in its report. The acceding state shall be so notified by the host Government of the Special Consultative Meeting.

5. The procedure hereby established may be modified only by a unanimous decision of Consultative Parties.

II

The Representatives of the Consultative Parties.

Recalling that the Polish People's Republic acceded to the Antarctic Treaty on the 8th of June 1961 in accordance with Article XIII;

Noting that the Polish People's Republic established a permanent scientific station named "Henryk Arctowski Antarctic Station", Lat. 62°09'S, Long. 58°29'W, in the Antarctic Treaty Area on the 26th of February 1977 and that the Polish People's Republic thereby demonstrates its interest in Antarctica in accordance with Article IX, paragraph 2 of the Treaty;

Recalling that the Polish People's Republic has made known its approval of all the Recommendations adopted at the first eight Antarctic Treaty Consultative Meetings;

Having ascertained in accordance with Article X of the Treaty, on the basis of information provided about scientific investigations being undertaken at the station and of an inspection carried out under Article VII of the Treaty, that the activities of the Polish People's Republic in the Antarctic are in accordance with the principles and purposes of the Treaty;

Record their acknowledgment that the Polish People's Republic has fulfilled the requirements established in Article IX, paragraph 2 of the Antarctic Treaty and that, as a consequence, has the right to appoint representatives in order to participate in the Consultative Meetings provided for in Article IX, paragraph 1 of the Treaty; and hereby warmly welcome the Polish People's Republic as a participant in such meetings.

URZĄD RADY MINISTRÓW

RM 120-169/77

UCHWAŁA Nr 173/77 •
RADY MINISTRÓW
z dnia 29 listopada 1977 r.

6446761. 1033
p. Lipińska
RAM

w sprawie rozwoju badań polarnych.

W celu dalszego rozwoju badań naukowych w rejonach polarnych Rada Ministrów uchwała, co następuje:

§ 1.

1. Powierza się Polskiej Akademii Nauk koordynację badań polarnych i wypraw naukowych w rejony Antarktyki i Arktyki.
2. Polska Akademia Nauk przy współpracy z zainteresowanymi resortami podejmie prace nad dalszym rozwojem i intensyfikacją badań naukowych obejmujących badania podstawowe w dziedzinach:

- 1/ zasobów biologicznych organizmów użytecznych jako źródła żywności, pasz i surowców,
- 2/ nauk o Ziemi - procesów geofizycznych i budowy geologicznej, w szczególności w celu rozpoznania zasobów mineralnych środowisk polarnych,
- 3/ warunków hydrologiczno-meteorologicznych środowisk polarnych dla potrzeb badań środowiska i działalności gospodarczej,
- 4/ przystosowania organizmu ludzkiego do życia i pracy w warunkach polarnych,

objętych problemem badawczym "Kompleksowe badania Antarktyki i Arktyki jako podstawa rozpoznania i ochrony ich naturalnego środowiska na lata 1977 - 1980" stanowiącym załącznik nr I do uchwały.

§ 2.

1. Sekretarz Naukowy Polskiej Akademii Nauk w celu intensyfikacji badań polarnych zapewni:

- 1/ rozbudowę Stacji Antarktycznej PAN im. Henryka Arctowskiego i uzupełnienie jej wyposażenia w aparaturę naukowo-badawczą i urządzenia techniczne,

- 2 -

- 2/ wznowienie działalności Stacji Antarktycznej PAN im. Antoniego Bolesława Dobrowolskiego,
  - 3/ rozbudowę stacji PAN w Hornsundzie na Spitsbergenie, a w szczególności zaplecza technicznego i wyposażenia w aparaturę naukowo-badawczą do prowadzenia intensywnych badań,
  - 4/ zorganizowanie wypraw morskich w celu prowadzenia badań w rejonach polarnych oraz zorganizowanie laboratorium badawczego na statku badawczym PAN,
  - 5/ utworzenie krajowego zaplecza badań polarnych, w odpowiednich placówkach PAN.
2. Sekretarz Naukowy PAN w miarę potrzeb naukowych, gospodarczych i politycznych utworzy nowe stacje badawcze, polarne lub morskie w ramach środków przewidzianych niniejszą uchwałą.

§ 3.

Sekretarz Naukowy PAN oraz Minister Górnictwa zorganizują rejsy badawcze na okręcie o/o "Kopernik" w obszary polarne.

§ 4.

Ministrowie: Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej, Górnictwa, Energetyki i Energii Atomowej, Rolnictwa, Zdrowia i Opieki Społecznej oraz inni zainteresowani ministrowie i Prezes Centralnego Urzędu Geologii zapewnią udział podległych im jednostek w realizacji programu badań polarnych, o których mowa w § 1.

§ 5.

W celu zapewnienia sprawnej i terminowej realizacji zadań określonych w § 1 i 2:

- 1/ Minister Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej:
  - a/ ustali w porozumieniu z Sekretarzem Naukowym PAN zasady i formy współpracy naukowej i technicznej między stacjami polarnymi PAN a badawczymi ekspedycjami morskimi organizowanymi w ramach resortu,

- 3 -

- b/ umożliwi zakup w przedsiębiorstwie "Bałtom" artykułów żywnościowych i technicznych dla załóg polskiej ekspedycji i stacji polarnych na zasadach analogicznych jak dla pracowników floty polskiej,
  - c/ zapewni transport ludzi i zaopatrzenia dla stacji naukowych PAN w Antarktyce i Arktyce na zasadach odrębnych umów;
- 2/ Ministrowie Górnictwa oraz Rolnictwa i Prezes Centralnego Urzędu Geologii prześlą PAN na zasadach odpłatności lub wypożyczą sprzęt i urządzenia niezbędne do realizacji zadań wynikających z § 1 pkt 2,
- 3/ Minister Spraw Zagranicznych zapewni współdziałanie z innymi państwami w dziedzinie prowadzenia badań naukowych w rejonach polarnych zgodnie z obowiązującymi przepisami, umowami i zwyczajami,
- 4/ Minister Przemysłu Maszyn Ciężkich i Rolniczych zapewni:
- a/ wybudowanie do 1980 r. statku badawczego o pojemności około 500 T do prowadzenia badań polarnych przez PAN,
  - b/ dostawę budynku typu "Zęblec" dla Instytutu Geofizyki PAN,
- 5/ Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych:
- a/ zapewni wykonawstwo do 1979 r. zaplecza organizacyjno-naukowego dla Instytutu Ekologii PAN, budynku typu "Zęblec" wraz z niezbędnymi instalacjami, a także budowę linii energetycznej 15 kV - w ramach planu inwestycyjnego PAN,
  - b/ zapewni montaż budynku typu "Zęblec" dla Instytutu Geofizyki PAN - w ramach planu inwestycyjnego PAN,
- 6/ Przewodniczący Komisji Planowania przy Radzie Ministrów uwzględni w rozdzielnikach wyrobów i materiałów rozdzielanych centralnie dostawy niezbędnych materiałów i sprzętu dla wykonania zadań objętych programem badań polarnych,
- 7/ Ministrowie i kierownicy urzędów centralnych zapewnią w pierwszej kolejności dostawę materiałów i sprzętu niezbędnego do wykonania zadań programu badań polarnych według zamówień składanych przez zainteresowane jednostki,

- 4 -

§ 6.

1. Przyznaje się Polskiej Akademii Nauk dodatkowe środki budżetowe na pokrycie kosztów związanych z rozwojem badań polarnych na lata 1977-1980 do wysokości 700 mln zł, zgodnie z wykazem wydatków określonych w załączniku nr 2 do uchwały.
2. Minister Finansów:
  - 1/ przyzna z rezerwy budżetu centralnego środki na sfinansowanie zadań inwestycyjnych przewidzianych na 1977 r., określonych w załączniku nr 2 do uchwały,
  - 2/ zwiększy, na wniosek Sekretarza Naukowego PAN, limity zleceń dla gospodarki nieujętej na prace związane z realizacją badań polarnych, zgodnie z wielkościami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały.
3. Przyznaje się dla Polskiej Akademii Nauk na 1977 r. dodatkowe limity zatrudnienia i funduszu płac, zgodnie z wielkościami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały.
4. Minister Nauki, Szkolnictwa Wzszego i Techniki w 1978 r. przekaze dla Polskiej Akademii Nauk 150 mln zł na pokrycie kosztów bieżących, określonych w załączniku nr 2 do uchwały, z pozostającej w jego dyspozycji rezerwy przeznaczonej na sfinansowanie badań naukowych.
5. 1/ Sekretarz Naukowy Polskiej Akademii Nauk zabezpieczy nakłady inwestycyjne, o których mowa w załączniku nr 3 do uchwały, dla 1978 r., w ramach Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego na 1978 r. w części dotyczącej PAN,
  - 2/ Przyznaje się dla Polskiej Akademii Nauk na 1978 r. dodatkowe limity zatrudnienia, funduszu płac i limity dewizowe, zgodnie z wielkościami określonymi w załączniku nr 3 do uchwały, w ramach Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego na 1978 r.
6. Środki na realizację programu badań polarnych przewidziane na lata 1979-1980 zostaną uwzględnione w rocznych NPSG.
7. Polska Akademia Nauk, w ramach środków, o których mowa w ust. 1-6, sfinansuje koszty badań naukowych wykonywanych przez placówki ba-

- 5 -

dawcze innych resortów włączonych do realizacji problemu określonego w § 1.

§ 7.

Do osób biorących udział w wyprawach antarktycznych i arktycznych lub pracach przygotowawczych w kraju stosuje się przepisy § 4-8 uchwały nr 246/76 Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 1976 r. w sprawie utworzenia i budowy stacji antarktycznej Polskiej Akademii Nauk, z tym że przepisy § 4 ust. 3 stosuje się do dnia 30 czerwca 1978 r.

§ 8.

Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy:

- 1/ zapewni w 1977 r. lokalizację budynków typu "Zębiec" dla rozbudowy krajowego zaplecza badań polarnych dla Instytutu Ekologii PAN i Instytutu Geofizyki PAN,
- 2/ zwiększy limit zatrudnienia na terenie m. st. Warszawy dla Polskiej Akademii Nauk w grupie pracowników realizujących program badań polarnych zgodnie z załącznikiem nr 3 do uchwały.

§ 9.

Sekretarz Naukowy PAN będzie przedkładał Prezesowi Rady Ministrów roczne informacje dotyczące wykonania zadań badawczych określonych uchwałą oraz harmonogramy prac na lata następne - na podstawie analiz opracowywanych przez Komitet Badań Polarnych PAN, przy współudziale resortów biorących udział w realizacji programu badań polarnych.

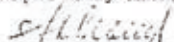
§ 10.

Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

PREZES RADY MINISTRÓW
/-/Piotr Jaroszewicz

Za zgodność:

Dyrektor Biura Prezydijskiego
Urzędu Rady Ministrów

Stanisław Koszyk

Załącznik Nr 1

do
uchwały Nr 173/77
Rady Ministrów
z dnia 29 listopada 1977 r.

ZARYS
PLANU KOORDYNACYJNEGO
PROBLEMU MIĘDZYRESORTOWEGO Nr MR/II ...

KOMPLEKSOWE BADANIA ANTARKTYKI I ARKTYKI
JAKO PODSTAWA ROZPOZNANIA I OCHRONY ICH
NATURALNEGO ŚRODOWISKA

na lata 1977 - 1980

SPIS TREŚCI

	<u>Str.</u>
I. Założenia problemu	1
II. Ważniejsze cele do osiągnięcia w latach 1977 - 1980	4
III. Plan rozwiązania problemu	5
IV. Współpraca z zagranicą	14
V. Inne środki i warunki	15

- 1 -

I. ZADANIOWA INICJATYWA

1. .... "Kompleksowe badania antarktyki i Arktyki jako poleisana rozpoznania i ochrony ich srodowiska naturalnego"
2. Problem: nowy
3. Horyzont czasowy: do roku 1985
4. Resort odpowiedzialny: Polska Akademia Nauk
5. Nadzorujacy z ramienia resortu odpowiedzialnego:
- Sekretarz Wydzialu II PAN Nauk Biologicznych
6. Jednostka koordynujaca: Instytut Ekologii PAN
Dziewanów Ledny, 05-150 Komianki
7. Komitety Naukowe oceniajace plan i przebieg realizacji:
- Komitet Badan Antarktycznych PAN, we wspolpracy z Komitetem Badan Morza, Komitetem Ekologicznym PAN, Komitetem Geofizyki PAN
8. Zespól koordynacyjny:
Kierownik problemu: prof. dr Romuald S. Elekowski
Instytut Ekologii PAN
Zastepca kierownika: doc. dr hab. Stanislaw Rakusa-Suszczewski
Instytut Ekologii PAN

Członkowie Zespołu:

doc. dr Stanislaw Baranowski	- Instytut Geograficzny Uniwersytet - roclawski
prof. dr Krzysztof Birkenmajer	- Zaklad Nauk Geologicznych PAN
prof. dr Jerzy Dera	- Zaklad Oceanologii PAN
prof. dr Czeslaw Druet	- Zaklad Oceanologii PAN
prof. dr Idzi Lrzycinski	- Akademia Rolnicza w Szczecinie
prof. dr Daniel Duda	- Wyzsza Szkola Morska w Gdyni
prof. dr Jerzy Jankowski	- Instytut Geofizyki PAN
doc. mgr inż. Wojciech Krzeminski	- Instytut Geodezji i Kartogra- fii
dr Henryk Kurowski	- Komisja d/s SCOR; MESZ-12
prof. dr Leszek Kulnicki	- Wydzial II PAN
doc. dr hab. Krzysztof Kwarczek	- Instytut Medycyny Lotniczej
doc. dr Ryszard Maj	- Morski Instytut Rybacki
prof. dr Wladyslaw Malukowski	- Morski Instytut Rybacki
prof. dr Maksym Wikonow	- Państwowy Zaklad Higieny
doc. dr hab. Jan Piechura	- Morski Instytut Rybacki
doc. dr hab. Kazimierz Rótdyński	- Instytut Meteorologii i Gospodarki wodnej
prof. dr Roman Teisseyre	- Instytut Geofizyki PAN
prof. dr Adam Urbanek	- Wydzial II PAN
prof. dr Jan Galinowski	- Instytut Ekologii

84.

- 2 -

mgr Edwin Wiśniewski - Ministerstwo Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej
sekretarz Zespołu:
mgr inż. Maciej Zalewski - Instytut Geofizyki PAN

9. Cel główny problemu

Utworzenie naukowych podstaw dla polskiej działalności gospodarczej w rejonach Antarktycznych i Arktycznych; racjonalne wykorzystanie zasobów żywych Północnego i Północnego Oceanu, jako źródła żywności i paszy a w dalszej perspektywie wykorzystania wyników badań dla oceny możliwości eksploatacji bogactw mineralnych.

10. Uzasadnienie wyboru problemu

Wykorzystanie zasobów żywych i mineralnych Antarktyki i Arktyki wyprzedzać muszą szeroko zakrojone własne badania naukowe, dla ustalenia wielkości tych zasobów, ich lokalizacji oraz warunków eksploatacji. Prowadzenie badań w zakresie rozpoznania środowiska daje krajowi podstawy, zgodnie z obecnie obowiązującymi międzynarodowymi układami do decydowania o przyszłości politycznej tych regionów.

Badania w problemie będą głównie prowadzone:

1. w krajowych placówkach naukowych
2. na stałych stacjach badawczych
  - im. H. Arctowskiego
  - Hornsund - Spitsbergen
  - okresowo na stacji im. A.B. Dobrowolskiego
3. na polskich statkach naukowych i przemysłowych
4. na stacjach i statkach innych państw

Celowość rozwoju badań w problemie opiera się na przesłankach leżących w sferze naukowej, politycznej i ekonomicznej.

Badania wchodzące w zakres problemu dotyczyć będą głównie biologii i oceanologii, geofizyki, meteorologii, klimatologii, glaciologii, geologii poszukiwawczej, paleontologii i medycyny. Szczególna uwaga będzie zwrócona na problemy ekologii tych organizmów morskich, które stanowią źródło białka paszowego i żywnościowego /skorupiaki, głowonogi, glony plechowe i ssaki/, jak również rozpoznania bogactw mineralnych.

W zakresie nauk o Ziemi istotne znaczenie dla nauki i gospodarki polskiej będą miały badania globalnej tektoniki, ewolucji struktur tektonicznych, genezy złóż i składowanie perspektywiczne

nych obszarów eksploatacji zasobów /ropa, gas, węgiel, rudy metali/.

W sferze politycznej, posiadanie stacji i prowadzenie badań objętych problemem, na obszarze Antarktyki i Arktyki, daje Polsce prawa: 1/ Międzynarodowej "Organizacji Konsultatywnych Spotkań" Państw Sygnatariuszy Układu w Sprawie Antarktyki, 2/ Komitecie naukowych Badań Antarktycznych /SCAR/, którego rekomendacje przyjmowane są przez rządy jako obowiązujące. Posiadanie "prawa głosu" w tych organizacjach leży w interesie naszego obozu i służy polityce związanej z kładącą i przyszłą eksploatacją bogactw Antarktyki i Arktyki.

Obecna aktywność Polaki w badaniach naukowych w Antarktyce, a w szczególności sukcesy wyprawy PAN w roku 1976/77 i założenie stałej stacji im. H. Arctowskiego na Szetlandach Południowych, stworzyły warunki, które kraj nasz musi spełnić chcąc zostać pełnoprawnym członkiem SCAR /Komitet Naukowy Badań Antarktycznych/. Rezultatem działalności naukowej naszych ekspedycji zarówno lądowych jak i morskich w rejonie Antarktyki było oficjalne przyjęcie dnia 29 lipca br. PRL jako 13-tego państwa do Spotkań Konsultatywnych Państw /Stron/ Układu Antarktycznego.

Instytucja ta jest obecnie jedynym organem międzynarodowym, który może podejmować decyzje polityczne dotyczące tego regionu. Podobnie przedstawia się udział Polski w badaniach Arktyki, a w szczególności Spitsbergenu. Polski dorobek naukowy w wielu dziedzinach badań ma znaczenie fundamentalne. Osiągnięcia te składają się na silną pozycję Polski w tym rejonie. Chcąc tę pozycję utrzymać należy jeszcze bardziej zaktywizować naszą działalność. Prowadzenie stałych badań naukowych daje Polsce prawo do uczestniczenia w organizacjach międzynarodowych decydujących o przyszłości tych rejonów oraz do udziału w międzynarodowych programach badawczych, w pracach międzynarodowych organizacji naukowych.

W sferze ekonomicznej polskie badania polarne mają szczególne znaczenie w aktualnej ostrej konkurencji międzynarodowej w zakresie priorytetów w wykorzystaniu bogactw Antarktyki i Arktyki, w szczególności biologicznych zasobów kryla i innych potencjalnych źródeł białka spożywczego i paszowego, a w dalszej perspektywie bogactw mineralnych.

Zgodnie z zaleceniem Rządu i Partii podjęty zostanie dalszy rozwój i intensyfikacja badań naukowych w Antarktyce i Arktyce prowadzonych w ramach niniejszego problemu. Program ten przewiduje prowadzenie kompleksowych badań biologicznych, oceanologicznych, meteorologicznych, klimatologicznych, glaciologicznych, geograficznych i geologicznych /w tym również poszukiwawczych/, paleontologicznych i w zakresie medycyny polarnej.

II. WYNIOSZCZA CIELE ILO OBLIĘGNIĘCIA W LATACH 1977 - 1980

lp.	cele	symbol Grupy	Główny wykonawca	Termin /rok/
1.	Stworzenie podstaw naukowych dla rozpoznania zasobów biologicznych organizmów użytecznych jako źródła żywności, pasz i surowców	A.01.	Instytut Ekologii PAN	1978
2.	Zbadanie procesów geofizycznych i budowy geologicznej w szczególności dla rozpoznania zasobów mineralnych środowisk polarnych		Instytut Geofizyki PAN	1980
3.	Rozpoznanie i prognozowanie warunków hydrologiczno-meteorologicznych środowisk polarnych dla potrzeb badań środowiska i działalności gospodarczej	B.02.	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej	
4.	Określenie psychofizycznych mechanizmów adaptacji organizmu ludzkiego do życia i pracy w warunkach polarnych	A.03.	Instytut Medycyny Lotniczej	1980

UWAGI:

1. Szacunkowe koszty realizacji powyższych celów do końca 1980 r. wyniosą łącznie 848 mln zł z czego przypada na:
  - badania naukowe prowadzone w kraju - 150 mln zł
  - rozbudowę i modernizację stacji polarnych oraz organizację rejsów i badań naukowych na statkach - 698 mln zł
2. Podany w rozdziale III "Plan rozwiązania problemu" - program badawczy będzie wykonywany w kraju, na stacjach polarnych oraz laboratoriach zainstalowanych na statkach. Podane nakłady dotyczą tej części badań, która będzie wykonana w kraju.

DEPARTAMENT PRAWNO-TRAKTATOWY
DPT-I-54-1-85

Warszawa, 1988-12-5

Towarzysz Minister H. JAROSZEK

T. Dyr. Mickiewicz

*podkreślenie
stawiński
DPT*

*H. Jaroszek
88/12-05*

*F. Bijsak
F. Luchini
W. Kowalczyk*

W dniu 2 czerwca 1988 r. w Wellington, na zakończenie IV Specjalnego Spotkania Państw-Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego przyjęta została Konwencja regulująca zagospodarowanie zasobów mineralnych Antarktyki. Konwencja stanowi ważny element popieranego przez Polskę Systemu Układu Antarktycznego. W sposób kompleksowy reguluje działalność państw, przedsiębiorstw narodowych lub wielonarodowych mającą na celu rozpoznanie i wykorzystanie na skalę przemysłową zasobów mineralnych Antarktyki (tzn. na obszarze Kontynentu Antarktycznego oraz na jego szelfie kontynentalnym).

Podczas negocjacji tekstu Konwencji ścierały się ze sobą różne poglądy Państw-Stron Konsultatywnych Układu Antarktycznego. Część z nich sprzeciwiała się w ogóle idei eksploatacji zasobów mineralnych Antarktyki, motywując to niebezpieczeństwem realnej możliwości naruszenia systemu ekologicznego tego unikalnego obszaru. Z drugiej jednak strony, większość państw zaprezentowała konstruktywne podejście do problemu, proponując kompromisowe rozwiązanie łączące w sobie względy ochrony środowiska naturalnego, z prowadzeniem racjonalnej działalności gospodarczej. Sytuację komplikowało stanowisko państw, które wniosły w przeszłości roszczenia terytorialne do odpowiednich obszarów antarktycznych. Państwa te dążyły do przyznania specjalnych gwarancji i prerogatyw dotyczących działalności wydobywczej prowadzonych na tych obszarach przez inne państwa.

Uwzględniając całokształt uwarunkowań politycznych, gospodarczych oraz międzynarodowych sporządzenie Konwencji należy uznać za duży sukces państw socjalistycznych i innych państw Stron Konsultatywnych Układu potwierdzający wolę umocnienia Systemu Układu Antarktycznego.

- 2 -

Jest to istotne w związku ze stałym naciskiem grupy państw rozwijających się, mającym na celu zmianę statusu prawnego Antarktyki poprzez uznanie, jej, na wzór dna mórz i oceanów poza granicami jurysdykcji państw, za wspólne dziedzictwo ludzkości.

25 listopada br. odbyła się w Wellington ceremonia otwarcia Konwencji do podpisu. Wzięli w niej udział przedstawiciele 28 państw (w tym Polski). Podczas ceremonii Konwencję podpisały następujące państwa: Brazylia, Finlandia, Korea Południowa, Norwegia, Nowa Zelandia, Republika Południowej Afryki, Szwecja, Urugwaj oraz ZSRR.

Mając na względzie znaczenie Konwencji Departament Prawno-Traktatowy po otrzymaniu od Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych oraz Polskiej Akademii Nauk pism uznających za celowe podpisanie Konwencji przez Polskę, proponuje upełnomocnić tow. Antoniewicza - Charge d'Affaires a.i. Ambasady PRL w Wellington do podpisania Konwencji. Podpisanie Konwencji będzie miało charakter aktu poparcia przez Polskę systemu prawnego Antarktyki opartego na Układzie Antarktycznym.

Po podpisaniu Konwencji Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych, jako resort wiodący, przygotowuje ewentualnie ratyfikację Konwencji.

J. HICKIEWICZ

Pełnomocnictwo z dnia 15 grudnia 1988 r. do podpisania Konwencji o regulowaniu działalności
dotyczącej zasobów mineralnych Antarktyki

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
Pełnomocnictwo

Pismem niniejszym upoważnia się

Pana Tomasza ANTONIEWICZA,
Radcę Handlowego Ambasady Polskiej
Rzeczypospolitej Ludowej w Wellington,
Chargé d' Affaires a.i. Ambasady Polskiej
Rzeczypospolitej Ludowej w Wellington,

do podpisania w imieniu Rządu Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej Konwencji o regulowaniu działalności dotyczącej
zasobów mineralnych Antarktyki.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy.

Dano w Warszawie dnia 15 grudnia 1988 roku.

PREZES RADY MINISTRÓW

MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Autor: Marcin Michalik

Bezzałogowy samolot używany do monitoringu ekologicznego w ramach polsko-norweskiego projektu MONICA.

V.

Sekretariat
Układu Antarktycznego

ŚRODEK 1 (2003) Sekretariat Układu Antarktycznego

Przedstawiciele,
nawiązując do Układu Antarktycznego i Protokołu o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego (Protokół);

uznając potrzebę istnienia sekretariatu wspierającego Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego (ATCM) oraz Komitet Ochrony Środowiska (CEP) w wykonywaniu ich zadań;

nawiązując do decyzji 1 (2001) XXIV ATCM o ustanowieniu Sekretariatu Układu Antarktycznego (Sekretariat) w Buenos Aires w Argentynie;

zalecają swoim Rządom zatwierdzenie, zgodnie z art. IX ust. 4 Układu Antarktycznego, następującego Środka:

Artykuł I

Sekretariat

Sekretariat jest organem ATCM. Jako taki jest podporządkowany ATCM.

Artykuł II

Funkcje

1. Sekretariat wykonuje zadania na rzecz ATCM i CEP powierzone mu przez ATCM.
2. Pod kierownictwem i nadzorem ATCM Sekretariat realizuje w szczególności następujące zadania:
  - a. obsługa administracyjna, przy wsparciu goszczącego rządu, spotkań organizowanych na podstawie Układu Antarktycznego i Protokołu oraz innych spotkań związanych z ATCM. Obsługa administracyjna obejmuje:
    - (i) przygotowywanie zestawień informacji na spotkania ATCM / CEP, np. ocen oddziaływania na środowisko lub planów zarządzania;
    - (ii) przygotowywanie porządków posiedzeń i raportów oraz ich rozprowadzanie;
    - (iii) przekład dokumentów ze spotkań;
    - (iv) realizacja tłumaczeń ustnych;
    - (v) kopiowanie, porządkowanie i rozprowadzanie dokumentów ze spotkań;
    - (vi) pomoc ATCM w opracowywaniu dokumentów ze spotkań, w tym raportu końcowego;

---

¹ Środek 1 (2003) stał się obowiązujący dnia 6 października 2009 r.

- b. wsparcie prac ATCM i CEP w okresie międzysesyjnym poprzez usprawnienie wymiany informacji, załatwianie spraw związanych z pomieszczeniami, w których mają odbywać się spotkania oraz realizacja innego rodzaju obsługi administracyjnej zgodnie ze wskazówkami ATCM;
- c. usprawnianie i koordynowanie łączności i wymiany informacji między Stronami we wszystkich sprawach, których wymaga Układ Antarktyczny i Protokół;
- d. pod kierownictwem ATCM, prowadzenie koordynacji i utrzymywanie kontaktu z innymi elementami systemu Układu Antarktycznego oraz, w odpowiednich przypadkach, innymi organami i organizacjami międzynarodowymi;
- e. ustanawianie, utrzymywanie, rozwój i w odpowiednich przypadkach udostępnianie baz danych związanych z realizacją Układu Antarktycznego i Protokołu;
- f. dystrybucja wśród Stron innych informacji i rozpowszechnianie informacji o działalności prowadzonej w Antarktyce;
- g. zapis, przechowywanie i publikacja, w odpowiednich przypadkach, protokołów z ATCM i CEP oraz innych spotkań zwoływanych na podstawie Układu Antarktycznego i Protokołu;
- h. zwiększanie dostępności informacji o systemie Układu Antarktycznego;
- i. przygotowywanie raportów z własnej działalności i przedkładanie ich ATCM;
- j. pomoc ATCM w dokonywaniu przeglądu statusu zaleceń i środków przyjętych na podstawie art. IX Układu Antarktycznego;
- k. pod kierownictwem ATCM, utrzymywanie i uaktualnianie „Podręcznika” systemu Układu Antarktycznego;
- l. inne wyznaczone przez ATCM zadania związane z realizacją celów Układu Antarktycznego i Protokołu.

Artykuł III

Sekretarz Wykonawczy

1. Na czele Sekretariatu stoi Sekretarz Wykonawczy powoływany przez ATCM spośród kandydatów będących obywatelami Stron Konsultatywnych. Sekretarz Wykonawczy wybierany jest zgodnie z procedurą przyjętą na mocy decyzji ATCM.
2. Sekretarz Wykonawczy powołuje członków personelu koniecznych do realizacji zadań Sekretariatu i angażuje odpowiednich specjalistów. Sekretarz Wykonawczy i inni członkowie personelu działają na podstawie procedur oraz na warunkach wynikających z Regulaminu Personelu przyjmowanego na mocy decyzji ATCM.
3. W okresie międzysesyjnym Sekretarz Wykonawczy prowadzi konsultacje w sposób określony przez Regulamin.

Artykuł IV

Budżet

1. Sekretariat powinien gospodarować zasobami w sposób oszczędny.
2. Budżet Sekretariatu zatwierdzany jest przez Przedstawicieli wszystkich Stron Konsultatywnych obecnych na ATCM.

3. Składki do budżetu Sekretariatu wpłacają wszystkie Strony Konsultatywne. Połowę budżetu wpłacają w równych częściach wszystkie Strony Konsultatywne. Pozostałą część budżetu Strony Konsultatywne wpłacają zgodnie z zakresem działalności prowadzonej w Antarktyce i z uwzględnieniem ich zdolności płatniczych.
4. Sposób obliczania skali składek określa decyzja 1 (2003) i załącznik do niej. W drodze decyzji ATCM może zmienić proporcje, w jakich stosowane są obydwa wyżej wymienione kryteria oraz sposób obliczania skali składek.
5. Każda z Umawiających się Stron może w dowolnym czasie dokonać dobrowolnej wpłaty.
6. ATCM przyjmuje w drodze decyzji Regulamin Finansowy.

Artykuł V

Status prawny, przywileje i immunitety

1. Status prawny Sekretariatu jako organu ATCM, jak również przywileje i immunitety Sekretariatu i Sekretarza Wykonawczego oraz innych członków personelu na terytorium Republiki Argentyńskiej reguluje Umowa o siedzibie Sekretariatu Układu Antarktycznego (Umowa o Siedzibie) w brzmieniu przyjętym i załączonym do niniejszego Środka, którą należy zawrzeć z Republiką Argentyńską.
2. ATCM upoważnia osobę piastującą stanowisko Przewodniczącego do podpisania Umowy o Siedzibie w imieniu ATCM, w momencie gdy niniejszy Środek stanie się obowiązujący.
3. Sekretariat może korzystać ze statusu prawnego wynikającego z art. 2 Umowy o Siedzibie jedynie w takim zakresie, na jaki zezwoli ATCM. W ramach budżetu zatwierdzonego przez ATCM i zgodnie z wszelkimi innymi decyzjami ATCM Sekretariat może zawierać umowy oraz nabywać i zbywać ruchomości w celu wykonywania swoich zadań wymienionych w art. 2 niniejszego Środka.
4. Sekretariat nie może nabywać ani zbywać nieruchomości, ani też wszczynać postępowania sądowego bez uprzedniej zgody ATCM.

MEASURE 1 (2003) Secretariat of the Antarctic Treaty

The Representatives,

Recalling the Antarctic Treaty and the Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty (the Protocol);

Recognizing the need for a secretariat to assist the Antarctic Treaty Consultative Meeting (the ATCM) and the Committee for Environmental Protection (the CEP) in performing their functions;

Recalling Decision 1 (2001) of the XXIV ATCM on the establishment of the Secretariat of the Antarctic Treaty (the Secretariat) in Buenos Aires, Argentina;

Recommend to their Governments the following Measure for approval in accordance with paragraph 4 of Article IX of the Antarctic Treaty:

Article 1

Secretariat

The Secretariat shall constitute an organ of the ATCM. As such it shall be subordinated to the ATCM.

Article 2

Functions

1. The Secretariat shall perform those functions in support of the ATCM and the CEP which are entrusted to it by the ATCM.
2. Under the direction and supervision of the ATCM, the Secretariat shall, in particular:
  - (a) Provide, with assistance from the host government, secretariat support for meetings held under the Antarctic Treaty and the Protocol and other meetings in conjunction with the ATCM. Secretariat support shall include:
    - i) Collation of information for ATCM/CEP meetings e.g. environmental impact assessments and management plans;
    - ii) Preparatory work for and distribution of the meeting agendas and reports;
    - iii) Translation of meeting documents;
    - iv) Provision of interpretation services;
    - v) Copying, organizing and distributing meeting documents; and
    - vi) Assisting the ATCM, in drafting the meeting documents including the final report;
  - (b) Support intersessional work of the ATCM and the CEP by facilitating the exchange of information, organizing meeting facilities and providing other secretariat support as directed by the ATCM;
  - (c) Facilitate and coordinate communications and exchange of information amongst Parties on all exchanges required under the Antarctic Treaty and the Protocol;
  - (d) Under guidance from the ATCM, provide the necessary coordination and contact with other elements of the Antarctic Treaty system and other relevant international bodies and organizations as appropriate;

- (e) Establish, maintain, develop and, as appropriate publish, databases relevant to the operation of the Antarctic Treaty and the Protocol;
- (f) Circulate amongst the Parties any other relevant information and disseminate information on activities in Antarctica;
- (g) Record, maintain and publish, as appropriate, the records of the ATCM and CEP and of other meetings convened under the Antarctic Treaty and the Protocol;
- (h) Facilitate the availability of information about the Antarctic Treaty system;
- (i) Prepare reports on its activities and present them to the ATCM;
- (j) Assist the ATCM in reviewing the status of past Recommendations and Measures adopted under Article IX of the Antarctic Treaty;
- (k) Under the guidance of the ATCM, take responsibility for maintaining and updating an Antarctic Treaty system “Handbook”; and
- (l) Perform such other functions relevant to the purposes of the Antarctic Treaty and the Protocol as may be determined by the ATCM.

Article 3

Executive Secretary

1. The Secretariat shall be headed by an Executive Secretary who shall be appointed by the ATCM from among candidates who are nationals of Consultative Parties. The procedure for the selection of the Executive Secretary shall be determined by a Decision of the ATCM.
2. The Executive Secretary shall appoint staff members essential for the carrying out of the functions of the Secretariat and engage experts as appropriate. The Executive Secretary and other staff members shall serve in accordance with the procedures, terms and conditions set out in the Staff Regulations which shall be adopted by a Decision of the ATCM.
3. During the intersessional periods the Executive Secretary shall consult in a manner to be prescribed in the Rules of Procedure.

Article 4

Budget

1. The Secretariat shall operate in a cost-effective manner.
2. The budget of the Secretariat shall be approved by the Representatives of all Consultative Parties present at the ATCM.
3. Each Consultative Party shall contribute to the budget of the Secretariat. One half of the budget shall be contributed equally by all Consultative Parties. The other half of the budget shall be contributed by the Consultative Parties based on the extent of their national Antarctic activities, taking into account their capacity to pay.
4. The method for calculating the scale of contributions is contained in Decision 1 (2003) and the Schedule attached to it. The ATCM may amend the proportion in which the abovementioned two criteria shall apply and the method for calculating the scale of contributions by means of a Decision.
5. Any Contracting Party may make a voluntary contribution at any time.

6. Financial Regulations shall be adopted by a Decision of the ATCM.

Article 5

Legal capacity and privileges and immunities

1. The legal capacity of the Secretariat as an organ of the ATCM as well as its privileges and immunities and those of the Executive Secretary and other staff members in the territory of the Argentine Republic shall be provided for in the Headquarters Agreement for the Secretariat of the Antarctic Treaty (the Headquarters Agreement) hereby adopted and annexed to this Measure, to be concluded between the ATCM and the Argentine Republic.
2. The ATCM hereby authorizes the person who holds the office of the Chair to sign the Headquarters Agreement on its behalf at the time this Measure becomes effective.
3. The Secretariat may exercise its legal capacity as provided for in Article 2 of the Headquarters Agreement only to the extent authorized by the ATCM. Within the budget approved by and in accordance with any other decision of the ATCM, the Secretariat is hereby authorized to contract, and to acquire and dispose of movable property in order to perform its functions as set out in Article 2 of this Measure.
4. The Secretariat may not acquire or dispose of immovable property or institute legal proceedings without the prior approval of the ATCM.

POROZUMIENIE O SIEDZIBIE SEKRETARIATU UKŁADU ANTARKTYCZNEGO¹

Spotkanie Konsultatywne Układu Antarktycznego (ATCM) i Republika Argentyńska, przekonane o konieczności umocnienia systemu Układu Antarktycznego;

uwzględniając szczególny status prawny i polityczny Antarktyki oraz szczególny obowiązek zapewnienia przez Strony Konsultatywne Układu Antarktycznego, aby wszelka działalność w Antarktyce była zgodna z celami i zasadami Układu Antarktycznego oraz Protokołu o ochronie środowiska do tego Układu;

uwzględniając decyzję nr 1 (2001) XXIV ATCM i środek nr 1 (2003) XXVI ATCM w sprawie Sekretariatu Układu Antarktycznego (Sekretariat) w Buenos Aires w Argentynie;

pragnąc umożliwić Sekretariatowi, jako organowi ATCM, wypełnianie powierzonych mu zadań i funkcji w sposób pełny i efektywny; oraz

pragnąc określić status prawny Sekretariatu jako organu ATCM, jak również przywileje i immunitety Sekretariatu i Sekretarza Wykonawczego oraz innych członków personelu na terytorium Republiki Argentyńskiej;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszego Porozumienia:

- a. „Układ Antarktyczny” lub „Układ” oznacza Układ Antarktyczny, sporządzony w Waszyngtonie 1 grudnia 1959 r.;
- b. „właściwy organ” oznacza krajowe, regionalne lub lokalne władze Republiki Argentyńskiej zgodnie z przepisami prawnymi Republiki Argentyńskiej;
- c. „archiwa” oznaczają wszelkiego rodzaju korespondencję, dokumenty, rękopisy, fotografie, dane przechowywane komputerowo, filmy, nagrania oraz wszelkie inne zapisy w formie papierowej, elektronicznej lub innej, należące do Sekretariatu lub będące w jego posiadaniu;
- d. „Komitet Ochrony Środowiska” lub „CEP” oznacza komitet ustanowiony na mocy artykułu 11 Protokołu;
- e. „delegaci” oznaczają przedstawicieli, zastępców przedstawicieli, doradców i inne osoby reprezentujące Państwa Strony;
- f. „Sekretarz Wykonawczy” oznacza Sekretarza Wykonawczego powołanego przez ATCM, który sprawuje funkcję kierownika Sekretariatu zgodnie z dokumentem ustanawiającym Sekretariat;

---

¹ Porozumienie, po wejściu w życie środka nr 1 (2003), zostało podpisane dnia 10 maja 2010 r. przez Jorge Enrique Taiana (Ministra Spraw Zagranicznych i Wyznań Republiki Argentyńskiej) oraz Roberto Puceiro Ripoll (Przewodniczącego XXXIII Spotkania Konsultatywnego Układu Antarktycznego).

- g. „specjalista” oznacza osobę zaangażowaną w realizację projektów krótkoterminowych lub tymczasowych na rzecz Sekretariatu, lub biorącą udział w pracach Sekretariatu, lub sprawującą misję na rzecz Sekretariatu bez konieczności otrzymania wynagrodzenia ze strony Sekretariatu; kategoria ta nie obejmuje członków personelu;
- h. „Rząd” oznacza Rząd Republiki Argentyńskiej;
- i. „siedziba” oznacza pomieszczenia obejmujące budynki lub części budynków oraz związany z nimi teren, niezależnie od formy własności, zajmowany przez Sekretariat w celu prowadzenia działalności urzędowej;
- j. „działalność urzędowa” oznacza wszelkie czynności podejmowane na podstawie Układu i Protokołu, w tym czynności administracyjne Sekretariatu;
- k. „Protokół” oznacza Protokół o ochronie środowiska do Układu Antarktycznego sporządzony w Madrycie 4 października 1991 r.;
- l. „Sekretariat” oznacza Sekretariat Układu Antarktycznego ustanowiony jako stały organ ATCM;
- m. „członek personelu” oznacza Sekretarza Wykonawczego oraz każdą inną osobę zatrudnioną w Sekretariacie i podlegającą Regulaminowi Personelu; kategoria ta nie obejmuje osób z naboru miejscowego, które otrzymują wynagrodzenie według stawki godzinowej;
- n. „Państwa Strony” oznaczają Państwa Strony Układu Antarktycznego.

Artykuł 2

Status prawny

Sekretariat, jako organ ATCM, posiada osobowość prawną i zdolność do wykonywania swoich funkcji na terytorium Republiki Argentyńskiej. W szczególności posiada zdolność do zawierania umów, nabywania i zbywania ruchomości i nieruchomości oraz wszczynania postępowania sądowego i bycia stroną postępowania sądowego. Sekretariat może korzystać ze zdolności do czynności prawnych jedynie w zakresie upoważnienia udzielonego przez ATCM.

Artykuł 3

Siedziba

1. Siedziba jest nietykalna i znajduje się pod pełną zwierzchnością Sekretariatu.
2. Rząd udostępnia wolną od czynszu nieruchomość w Buenos Aires, odpowiednią dla siedziby.
3. Rząd podejmuje wszelkie działania na rzecz ochrony siedziby przed wtargnięciem lub uszkodzeniem oraz zapobieżenia naruszeniu jej powagi.
4. Rząd powinien dopilnować, aby siedziba otrzymała od właściwych organów możliwość korzystania z dostępnych usług publicznych, takich jak energia elektryczna, zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie ścieków, zaopatrzenie w gaz, pocztę, telefon, telegraf, instalację deszczową, wywóz śmieci i ochronę pożarową na warunkach nie mniej korzystnych niż warunki, z jakich korzystają misje dyplomatyczne w Republice Argentyńskiej.
5. Sekretariat, za pośrednictwem ATCM, przedstawia Rządowi wszelkie potrzeby związane ze zmianą lokalizacji lub wielkości stale zajmowanej nieruchomości lub archiwów oraz tymczasowym zajmowaniem nieruchomości przeznaczonych do wykonywania działalności urzędowej. Jeżeli do wykonywania działalności urzędowej są wykorzystywane lub

zajmowane inne nieruchomości niż te, o których mowa w ustępie 2, za zgodą Rządu nieruchomości te otrzymują status oficjalnych nieruchomości Sekretariatu. Jeżeli dokonywane są, zgodnie z niniejszym ustępem, stałe lub tymczasowe zmiany w stanie nieruchomości Sekretariatu, wszelkie dodatkowe nieruchomości zajmowane przez Sekretariat nie muszą być udostępniane przez Rząd bez czynszu.

6. Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego Porozumienia, Sekretariat nie powinien dopuścić, aby siedziba stała się miejscem schronienia przed wymiarem sprawiedliwości dla osób pragnących uniknąć aresztu lub doręczenia pism procesowych, lub osób, wobec których wydano nakaz ekstradycji lub deportacji.
7. Przedstawiciele właściwych organów mogą wchodzić na teren siedziby w celu wykonywania swoich obowiązków jedynie za zgodą Sekretarza Wykonawczego oraz na warunkach z nim uzgodnionych. Domniemywa się, że Sekretarz Wykonawczy wydaje taką zgodę w razie pożaru lub innych okoliczności wyjątkowych, wymagających podjęcia natychmiastowych działań zapobiegawczych.

Artykuł 4

Immunitety

1. Z zastrzeżeniem postanowień Układu, Protokołu oraz niniejszego Porozumienia, działalność Sekretariatu w Republice Argentyńskiej podlega argentyńskiemu prawu wewnętrznemu zgodnemu z prawem międzynarodowym.
2. W ramach działalności urzędowej Sekretariat, jako organ ATCM, oraz jego majątek, pomieszczenia i aktywa korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego w postępowaniu sądowym i administracyjnym, z następującymi wyjątkami:
  - a. jeżeli ATCM wyraźnie zrzeknie się tego immunitetu;
  - b. w odniesieniu do wszelkich umów dostawy dóbr i usług, jak również kredytu i innych form udostępnienia środków finansowych oraz wszelkich gwarancji lub ubezpieczeń w odniesieniu do wymienionych transakcji lub innych zobowiązań finansowych;
  - c. w odniesieniu do procesu cywilnego wytoczonego przez stronę trzecią w związku ze śmiercią, uszkodzeniem mienia lub obrażeniami ciała z udziałem pojazdu mechanicznego należącego do Sekretariatu lub obsługiwanego w jego imieniu, w zakresie wykraczającym poza należną kwotę ubezpieczenia;
  - d. w odniesieniu do wykroczenia drogowego z udziałem pojazdu mechanicznego należącego do Sekretariatu lub obsługiwanego w jego imieniu;
  - e. w razie roszczenia związanego z uposażeniem lub innego rodzaju świadczeniem należnym od Sekretariatu;
  - f. w odniesieniu do roszczenia wzajemnego bezpośrednio związanego z postępowaniem wszczętym przez Sekretariat;
  - g. w odniesieniu do roszczeń dotyczących nieruchomości położonych w Republice Argentyńskiej;
  - h. w odniesieniu do powództwa wynikającego ze statusu Sekretariatu jako spadkobiercy lub beneficjenta majątku położonego w Republice Argentyńskiej.
3. Majątek, pomieszczenia i aktywa Sekretariatu nie podlegają żadnej formie ograniczenia ani

kontroli, takiej jak rekwizycja, konfiskata, wywłaszczenie lub zajęcie. Nie podlegają one również żadnej formie przymusu administracyjnego lub sądowego, z zastrzeżeniem, że pojazdy mechaniczne należące do Sekretariatu lub obsługiwane w jego imieniu nie są zwolnione z przymusu administracyjnego lub sądowego, jeżeli jest on konieczny w związku z zapobieganiem wypadkom lub ustalaniem okoliczności wypadków z udziałem tych pojazdów.

4. Postanowienia niniejszego Porozumienia nie ograniczają immunitetu Państw na terytorium innych Państw ani nie powinny być interpretowane jako uchylenie tego immunitetu.

Artykuł 5

Cel przywilejów i immunitetów oraz ich uchylenie

1. Przywileje i immunitety przewidziane w niniejszym Porozumieniu przyznawane są w celu zapewnienia niezakłóconego funkcjonowania ATCM i Sekretariatu oraz całkowitej niezależności osób, którym są one przyznane. Nie są one przyznawane w celu uzyskania osobistych korzyści przez poszczególne jednostki.
2. Z zastrzeżeniem postanowienia ust 3 poniżej, przywileje i immunitety przewidziane niniejszym Porozumieniem mogą być uchylone przez ATCM. Powinny być one w szczególności uchylone w sytuacji, gdy dany przywilej lub immunitet udaremniałby prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości i mógłby być uchylony bez uszczerbku dla celu, dla którego został ustanowiony.
3. Przewidziane w niniejszym Porozumieniu przywileje i immunitety delegatów mogą być uchylone przez Państwa Strony, które oni reprezentują.

Artykuł 6

Archiwa

Archiwa są nienaruszalne.

Artykuł 7

Flaga i emblemat Układu

Sekretariat jest upoważniony do wywieszania flagi i emblematu Układu w pomieszczeniach i na środkach transportu Sekretariatu i Sekretarza Wykonawczego.

Artykuł 8

Zwolnienie z podatków bezpośrednich

W ramach wykonywania działalności urzędowej Sekretariat, jego majątek, pomieszczenia i aktywa, jak również przychody (w tym składki na rzecz Sekretariatu dokonane w wyniku porozumienia osiągniętego przez Państwa-Strony) wolne są od wszelkich podatków bezpośrednich, w tym podatku dochodowego, podatku od zysków kapitałowych oraz wszelkich podatków państwowych. Sekretariat jest zwolniony z podatków samorządowych z wyjątkiem tych, które stanowią zapłatę za określone usługi świadczone zgodnie z artykułem 3 ustęp 4 powyżej.

Artykuł 9

Zwolnienie z opłat celnych i podatku akcyzowego oraz podatku od wartości dodanej

1. Majątek Sekretariatu konieczny do wykonywania jego działalności urzędowej (w tym publikacje ATCM, pojazdy mechaniczne i przedmioty przeznaczone na urzędowe cele reprezentacyjne) zwolnione są ze wszystkich opłat celnych i podatku akcyzowego.
2. Sekretariat zwolniony jest z podatku od wartości dodanej lub podobnych podatków od towarów i usług, w tym m.in. od publikacji i innych materiałów informacyjnych, pojazdów mechanicznych i przedmiotów przeznaczonych na urzędowe cele reprezentacyjne, jeżeli są one konieczne do realizacji celów urzędowych Sekretariatu.

Artykuł 10

Zwolnienie z ograniczeń i zakazów

Towary wwożone lub wywożone w związku z realizacją działalności urzędowej Sekretariatu zwolnione są z wszelkich zakazów lub ograniczeń stosowanych do tych towarów ze względu na kraj pochodzenia.

Artykuł 11

Odsprzedaż

Towary nabyte lub wwieszone przez Sekretariat, do których mają zastosowanie zwolnienia artykułu 9 powyżej oraz towary nabyte lub wwieszone przez Sekretarza Wykonawczego lub innych członków personelu, do których mają zastosowanie wyłączenia wynikające z artykułu 16 lub artykułu 17 poniżej nie podlegają rozdaniu, sprzedaży, wypożyczeniu, wynajmowi ani innego rodzaju zbyciu w Republice Argentyńskiej, chyba że odbywa się to na warunkach uzgodnionych z Rządem.

Artykuł 12

Waluty i wymiana walut

Sekretariat zwolniony jest z wszelkich ograniczeń w zakresie walut lub ich wymiany, w tym ograniczeń dotyczących otrzymywania, nabywania, przechowywania i zbywania środków finansowych, walut i papierów wartościowych. Sekretariat może również obsługiwać bez ograniczeń rachunki bankowe lub inne rachunki w celach urzędowych w dowolnej walucie oraz zlecać ich przekaz na terytorium Republiki Argentyńskiej lub innego kraju.

Artykuł 13

Łączność

1. W odniesieniu do łączności oficjalnej i przekazywania wszelkiego rodzaju dokumentów Rząd powinien traktować Sekretariat w sposób nie mniej uprzywilejowany niż inny rząd, w tym jego misje dyplomatyczne, w zakresie pierwszeństwa, stawek i podatków od łączności pocztowej oraz wszelkich form telekomunikacji.
2. Sekretariat może korzystać z odpowiednich środków komunikacji, w tym wiadomości szyfrowanych. Rząd nie nakłada żadnych ograniczeń na oficjalną łączność Sekretariatu lub rozpowszechnianie jego publikacji.
3. Za zgodą Rządu Sekretariat może instalować i wykorzystywać przekaźniki radiowe.

4. Oficjalna korespondencja Sekretariatu i inne środki przekazywania informacji przez Sekretariat nie podlegają cenzurze i korzystają ze wszystkich gwarancji, jakie przewiduje argentyńskie prawo wewnętrzne.

Artykuł 14

Publikacje

Wwóz i wywóz publikacji Sekretariatu i innych materiałów informacyjnych wwożonych lub wywożonych przez Sekretariat w ramach wykonywania działalności urzędowej nie podlegają żadnym ograniczeniom.

Artykuł 15

Przywileje i immunitety delegatów

1. W okresie pobytu w Republice Argentyńskiej w związku z wykonywaniem oficjalnych funkcji delegaci Państw-Stron korzystają z przywilejów i immunitetów należnych przedstawicielom dyplomatycznym na podstawie Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z 18 kwietnia 1961 r.
2. Postanowienia ustępu 1 mają zastosowanie niezależnie od stanu stosunków panujących między rządami, które reprezentują osoby, o których mowa a Rządem i nie naruszają żadnych dodatkowych immunitetów, do których takie osoby mogą być uprawnione w Republice Argentyńskiej.
3. Przywileje i immunitety przedstawione w ustępie 1 nie przysługują delegatom Rządu ani obywatelom Republiki Argentyńskiej lub osobom ze stałym miejscem pobytu w tym kraju.
4. Rząd będzie traktować delegatów z należytym szacunkiem i podejmować wszelkie kroki, aby zapobiec zamachowi na ich osoby, wolność lub godność. Jeżeli wydaje się, że doszło do wykroczenia w stosunku do delegata, należy podjąć kroki zgodne z argentyńskimi procedurami prawnymi w celu wyjaśnienia okoliczności sprawy i zapewnienia podjęcia odpowiednich kroków w odniesieniu do ścigania podejrzanego o wykroczenie.

Artykuł 16

Sekretarz Wykonawczy

Oprócz przywilejów, immunitetów, zwolnień i ułatwień, o których mowa w artykule 17, Sekretarz Wykonawczy, o ile nie jest obywatelem Republiki Argentyńskiej lub nie ma stałego miejsca zamieszkania w tym kraju, korzysta z przywilejów, immunitetów, wyłączeń i ułatwień, do jakich uprawniony jest przedstawiciel dyplomatyczny w Republice Argentyńskiej, w tym przywilejów, immunitetów, wyłączeń i ułatwień w odniesieniu do członków jego rodziny wchodzących w skład gospodarstwa domowego, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub mają stałe miejsce zamieszkania w tym kraju.

Artykuł 17

Członkowie personelu

1. Członkowie personelu Sekretariatu:
  - a. korzystają, również po zakończeniu służby w Sekretariacie, z immunitetu procesowego

oraz immunitetu przed innego rodzaju postępowaniem prawnym lub administracyjnym lub wnioskami sądowymi w związku z czynnościami dokonanymi przez nich podczas sprawowania funkcji urzędowych, w tym ich wypowiedziami ustnymi i pisemnymi;

- b. jednakże immunitet, o którym mowa w powyższym zdaniu nie ma zastosowania w przypadku wykroczenia z udziałem pojazdu mechanicznego, popełnionego przez członka personelu lub Sekretarza Wykonawczego ani w przypadku postępowania cywilnego lub administracyjnego w związku ze śmiercią, uszkodzeniem mienia lub obrażeniami ciała z udziałem pojazdu mechanicznego należącego do niego lub przez niego kierowanego, w zakresie wykraczającym poza należną kwotę ubezpieczenia;
  - c. są zwolnieni z wszelkich obowiązków w zakresie służby wojskowej i innego rodzaju służby obowiązkowej, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju;
  - d. nie podlegają przepisom dotyczącym rejestracji cudzoziemców i imigracji;
  - e. korzystają z takich samych wyłączeń w zakresie ograniczeń walutowych i wymiany walut, z jakich korzystają urzędnicy porównywalnej rangi z przedstawicielstw zagranicznych w Republice Argentyńskiej, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju;
  - f. jeżeli obejmują stanowisko w Republice Argentyńskiej po raz pierwszy, są zwolnieni z opłat celnych i podobnych opłat (z wyjątkiem płatności za usługi) w odniesieniu do wwozu mebli, pojazdów mechanicznych i innych przedmiotów osobistego użytku będących ich własnością lub będących w ich posiadaniu lub już przez nich zamówionych, przeznaczonych do osobistego użytku lub urządzenia się, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej. Dobra te należy wwieźć w ciągu 6 miesięcy od pierwszego wjazdu członka personelu na terytorium Republiki Argentyńskiej, jednak w wyjątkowych przypadkach Rząd może przedłużyć ten termin. Dobra nabyte lub wwiezione przez członków personelu, do których mają zastosowanie wyłączenia niniejszego punktu nie podlegają rozdaniu, sprzedaży, wypożyczeniu, wynajmowi ani innego rodzaju zbyciu, chyba że odbywa się to na warunkach uprzednio uzgodnionych z Rządem. W momencie wyjazdu z Republiki Argentyńskiej w związku z zakończeniem sprawowania oficjalnych funkcji członkowie personelu mogą wwieźć bez cła meble i przedmioty osobistego użytku;
  - g. są zwolnieni z wszelkich podatków od dochodu uzyskanego z Sekretariatu. Wyłączenie to nie dotyczy członków personelu będących obywatelami Republiki Argentyńskiej lub osobami na stałe zamieszkującymi w tym kraju;
  - h. przysługują im podobne ułatwienia repatriacyjne jak te przyznawane członkom przedstawicielstw zagranicznych w okresie kryzysu międzynarodowego;
  - i. korzystają z nietykalności osobistej w odniesieniu do wszelkich form aresztowania, zatrzymania osoby lub bagażu osobistego, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju.
2. Przywileje i immunitety, z których korzystają członkowie personelu na podstawie ustępie 1 literach c), d), e), f), h) oraz i) dotyczą również członków ich rodzin wchodzących w skład gospodarstwa domowego, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju.

Artykuł 18

Specjaliści

Podczas wykonywania swoich funkcji specjaliści korzystają z następujących przywilejów i immunitetów w zakresie koniecznym do wykonywania ich funkcji, w tym podczas podróży do Republiki Argentyńskiej:

- a. immunitet procesowy oraz immunitet przed innego rodzaju postępowaniem prawnym lub administracyjnym lub wnioskami sądowymi w związku z czynnościami dokonanymi przez nich podczas sprawowania funkcji urzędowych, w tym ich wypowiedziami ustnymi i piśmennymi. Immunitet ten nie ma jednak zastosowania w przypadku popełnionego przez specjalistę wykroczenia z udziałem pojazdu mechanicznego ani w przypadku postępowania cywilnego lub administracyjnego w związku ze śmiercią, uszkodzeniem mienia lub obrażeniami ciała z udziałem pojazdu mechanicznego należącego do niego lub przez niego kierowanego, w zakresie wykraczającym poza należną kwotę ubezpieczenia; Immunitet ten obowiązuje nadal po zakończeniu wykonywania przez specjalistę funkcji związanej z Sekretariatem;
- b. nienaruszalność oficjalnych druków i dokumentów jak również innych materiałów oficjalnych związanych z wykonywaniem przez Sekretariat swoich funkcji;
- c. korzystanie z takich samych wyłączeń w zakresie ograniczeń walutowych i wymiany walut, z jakich korzystają przedstawiciele rządu zagranicznego odbywający w Argentynie misję tymczasową w imieniu tego rządu, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju; oraz
- d. korzystają z immunitetu w odniesieniu do aresztowania, zatrzymania osoby lub bagażu osobistego, chyba że są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub na stałe zamieszkują w tym kraju.

Artykuł 19

Wizy

1. Wszystkie osoby załatwiające oficjalne sprawy związane z Sekretariatem, mianowicie delegaci oraz członkowie ich rodzin wchodzący w skład ich gospodarstwa domowego, członkowie personelu Sekretariatu oraz wszyscy członkowie ich rodzin wchodzący w skład ich gospodarstwa domowego oraz specjaliści, o których mowa w artykule 18 powyżej posiadają prawo wjazdu do Republiki Argentyńskiej, pobytu w tym kraju oraz wyjazdu z niego.
2. Rząd podejmuje wszelkie kroki konieczne do ułatwienia wjazdu do Republiki Argentyńskiej, pobytu na jego terytorium i wyjazdu z niego wszystkim osobom, o których mowa w ustępie 1 powyżej. Wizy, jeżeli są wymagane, przyznawane są bez oczekiwania lub opóźnienia oraz bezpłatnie za okazaniem zaświadczenia, z którego wynika, że wnioskodawca jest osobą, o której mowa w ustępie 1 powyżej. Ponadto Rząd ułatwia podróż takich osób po terytorium Republiki Argentyńskiej.

Artykuł 20

Współpraca

Sekretariat w pełni współpracuje z właściwymi organami w celu zapobieżenia wszelkiego ro-

dzaju naruszeniom przywilejów, immunitetów i ułatwień, o których mowa w Porozumieniu. Rząd zastrzega sobie suwerenne prawo do podejmowania uzasadnionych działań na rzecz zachowania bezpieczeństwa. Żadne postanowienie Porozumienia nie uniemożliwia zastosowania przepisów zdrowotnych i kwarantannowych lub – w odniesieniu do Sekretariatu i jego urzędników – przepisów odnoszących się do porządku publicznego.

Artykuł 21

Powiadamianie o powołaniu na stanowisko, dowody tożsamości

1. ATCM powiadamia Rząd o powołaniu Sekretarza Wykonawczego oraz o dniu, w którym obejmuje on stanowisko i je opuszcza.
2. Sekretariat powiadamia Rząd o objęciu i opuszczeniu stanowiska przez członka personelu oraz o rozpoczęciu i zakończeniu projektu lub misji przez specjalistę.
3. Dwa razy w roku Sekretariat przekazuje Rządowi wykaz specjalistów i członków personelu oraz członków ich rodzin pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym w Republice Argentyńskiej. W każdym przypadku Sekretariat wskazuje, czy osoby te są obywatelami Republiki Argentyńskiej lub osobami na stałe zamieszkującymi w tym kraju.
4. Po powiadomieniu o powołaniu członka personelu lub specjalisty Rząd wydaje mu, tak szybko, jak to możliwe, dowód tożsamości z fotografią posiadacza pozwalający na zidentyfikowanie go jako członka personelu lub specjalisty. Dowód akceptowany jest przez właściwe organy jako dowód tożsamości i powołania na stanowisko. Dowody tożsamości należy wydawać również członkom ich rodzin pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym. Jeżeli członek personelu lub specjalista przestaje pełnić swoje obowiązki Sekretariat zwraca Rządowi dowód tożsamości tej osoby wraz z dowodami tożsamości wydanymi członkom jego rodziny pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym.

Artykuł 22

Konsultacje

Rząd i Sekretariat jako organ ATCM porozumiewają się ze sobą na wniosek jednej ze stron w sprawach związanych z niniejszym Porozumieniem. Jeżeli sprawy tej nie można rozwiązać bezwzględnie, Sekretariat przekazuje ją ATCM.

Artykuł 23

Zmiany

Porozumienie może zostać zmienione w drodze umowy między Rządem a ATCM.

Artykuł 24

Rozwiązywanie sporów

Wszelkie spory wynikające z interpretacji lub stosowania niniejszego Porozumienia rozwiązywane są w drodze konsultacji, negocjacji lub w inny sposób akceptowalny dla obu stron, w tym w drodze wiążącego arbitrażu.

Artykuł 25

Wejście w życie i wygaśnięcie

1. Porozumienie wchodzi w życie w momencie podpisania.
2. Porozumienie może zostać wypowiedziane w drodze pisemnego powiadomienia złożonego przez jedną ze Stron. Wypowiedzenie wchodzi w życie po dwóch latach od otrzymania powiadomienia, chyba że strony postanowią inaczej.

Sporządzono w Punta del Este w dniu 10 maja 2010 r., w dwóch egzemplarzach, każdy w języku hiszpańskim, angielskim, francuskim i rosyjskim, przy czym oba egzemplarze są jednakowo autentyczne.

HEADQUARTERS AGREEMENT FOR THE SECRETARIAT OF THE ANTARCTIC TREATY

The Antarctic Treaty Consultative Meeting (ATCM) and the Argentine Republic,

Convinced of the need to strengthen the Antarctic Treaty system;

Bearing in mind the special legal and political status of Antarctica and the special responsibility of the Antarctic Treaty Consultative Parties to ensure that all activities in Antarctica are consistent with the purposes and principles of the Antarctic Treaty and its Protocol on Environmental Protection;

Having regard to Decision 1 (2001) of the XXIV ATCM and Measure 1 (2003) of the XXVI ATCM on the Secretariat of the Antarctic Treaty in Buenos Aires, Argentina;

Desiring to enable the Secretariat as an organ of the ATCM fully and efficiently to fulfill its purposes and functions; and

Desiring to define the legal capacity of the Secretariat as an organ of the ATCM as well as its privileges and immunities and those of the Executive Secretary and other staff members in the territory of the Argentine Republic;

Have agreed as follows:

Article 1

Definitions

For the purpose of this Agreement:

- a. "Antarctic Treaty" or "the Treaty" means the Antarctic Treaty done at Washington on 1 December 1959;
- b. "Appropriate Authorities" means the national, provincial or local authorities of the Argentine Republic in accordance with the laws of the Argentine Republic;
- c. "Archives" means all correspondence, documents, manuscripts, photographs, computer data storage, films, recordings and any other records, in paper, electronic or any other form, belonging to or held by the Secretariat;
- d. "Committee for Environmental Protection" or "CEP" means the Committee established under Article 11 of the Protocol;
- e. "Delegates" means Representatives, Alternate Representatives, Advisers and any other persons who represent the States Parties;
- f. "Executive Secretary" means the Executive Secretary appointed by the ATCM to head the Secretariat according to the instrument establishing the Secretariat;
- g. "Expert" means a person engaged to perform short term or temporary projects on behalf of the Secretariat or participate in the work of or perform a mission on behalf of the Secretariat without necessarily receiving remuneration from the Secretariat, but does not include staff members;
- h. "Government" means the Government of the Argentine Republic;

- i. "Headquarters" means the premises, including buildings or parts of buildings and any land ancillary thereto, irrespective of ownership, occupied by the Secretariat for the performance of its Official Activities;
- j. "Official Activities" means all activities undertaken pursuant to the Treaty and the Protocol including the Secretariat's administrative activities;
- k. "Protocol" means the Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty done at Madrid on 4 October 1991;
- l. "Secretariat" means the Secretariat of the Antarctic Treaty, established as a permanent organ of the ATCM;
- m. "Staff member" means the Executive Secretary and all other persons appointed for employment with the Secretariat and subject to its Staff Regulations, but does not include persons recruited locally and assigned to hourly rates of pay; and
- n. "States Parties" means the States Parties to the Antarctic Treaty.

Article 2

Legal Capacity

The Secretariat as an organ of the ATCM has legal personality and capacity to perform its functions in the territory of the Argentine Republic. It has, in particular, the capacity to contract, to acquire and dispose of movable and immovable property, and to institute and be a party to legal proceedings. The Secretariat may exercise its legal capacity only to the extent authorized by the ATCM.

Article 3

Headquarters

- 1. The Headquarters shall be inviolable and shall be under the full authority of the Secretariat.
- 2. The Government shall provide premises rent-free, in Buenos Aires, suitable as the Headquarters.
- 3. The Government shall take all appropriate steps to protect the Headquarters against any intrusion or damage and to prevent any impairment of its dignity.
- 4. The Government shall arrange for the Headquarters to be supplied by the appropriate authorities with available public services, such as electricity, water, sewerage, gas, mail, telephone, telegraph, drainage, garbage collection and fire protection, on terms no less favourable than those enjoyed by diplomatic missions in Argentine Republic.
- 5. Through the ATCM, the Secretariat shall make known to the Government the need for any changes to the location or extent of its permanent premises or archives and of any temporary occupation of premises for the performance of its Official Activities. Where any premises other than those provided under paragraph 2 above are used or occupied by the Secretariat for the performance of its Official Activities, such premises shall, with the concurrence of the Government, be accorded the status of official premises of the Secretariat. Where any permanent or temporary changes are made to the premises of the

Secretariat in accordance with this paragraph, any additional premises occupied by the Secretariat shall not necessarily be provided by the Government rent-free.

6. Without prejudice to the terms of this Agreement, the Secretariat shall not permit the Headquarters to become a refuge from justice for persons avoiding arrest or service of legal process or against whom an order of extradition or deportation has been issued.
7. The Appropriate Authorities may enter the Headquarters to carry out their duties only with the consent of the Executive Secretary and under the conditions agreed by him/her. The Executive Secretary's consent shall be deemed to have been given in the case of fire or other exceptional emergencies which require immediate protective action.

Article 4

Immunities

1. Subject to what is provided for in the Treaty, the Protocol or this Agreement, the activities of the Secretariat in the Argentine Republic shall be governed by Argentine domestic law consistent with international law.
2. Within the scope of its Official Activities, the Secretariat as an organ of the ATCM and its property, premises and assets shall have immunity of jurisdiction in judicial and administrative proceedings except:
  - a) to the extent that the ATCM expressly waives such immunity;
  - b) in respect of any contract for the supply of goods or services and any loan or other transaction for the provision of finance and any guarantee or indemnity in respect of any such transaction or of any other financial obligation;
  - c) in respect of a civil action by a third party for death, damage or personal injury arising from an accident caused by a motor vehicle belonging to, or operated on behalf of, the Secretariat to the extent that compensation is not recoverable from insurance;
  - d) in respect of a motor vehicle offence involving a motor vehicle belonging to, or operated on behalf of, the Secretariat;
  - e) in the event of a claim for salaries, wages or other emoluments owed by the Secretariat;
  - f) in respect of a counter-claim directly connected with proceedings initiated by the Secretariat;
  - g) in respect of claims made on real estate situated in the Argentine Republic;and
  - h) in respect of actions based on the Secretariat's status as heir or beneficiary of property situated in the Argentine Republic.
3. The Secretariat's property, premises and assets shall have immunity from any form of restrictions or controls such as requisition, confiscation, expropriation or attachment. They shall also be immune from any form of administrative or judicial constraint provided that motor vehicles belonging to or operated on behalf of the Secretariat shall not be immune from administrative or judicial constraint when temporarily necessary in connection with the prevention of, and investigation into, accidents involving such motor vehicles.
4. Nothing in this Agreement shall impair, or shall be construed as a waiver of, immunity that States enjoy in the territory of other States.

Article 5

Objective and Waiver of Privileges and Immunities

1. Privileges and immunities provided for in this Agreement are granted to ensure the unimpeded functioning of the ATCM and the Secretariat and the complete independence of the persons to whom they are accorded. They are not granted for the personal benefit of the individuals themselves.
2. Except as provided in paragraph 3 below, the privileges and immunities provided in this Agreement may be waived by the ATCM. They should be waived in a particular case where the privilege and immunity in question would impede the course of justice and can be waived without prejudice to the purpose for which they are accorded.
3. In the case of Delegates, their privileges and immunities provided in this Agreement may be waived by the States Parties which they respectively represent.

Article 6

Archives

The Archives shall be inviolable.

Article 7

The Treaty Flag and Emblem

The Secretariat shall be entitled to display the Treaty flag and emblem on the premises and means of transport of the Secretariat and of the Executive Secretary.

Article 8

Exemption from Direct Taxes

Within the scope of its Official Activities, the Secretariat, its property, premises and assets, and its income (including contributions made to the Secretariat as the result of any agreement arrived at by the States Parties) shall be exempt from all direct taxes including income tax, capital gains tax and all State taxes. The Secretariat shall be exempt from municipal taxes with the exception of those which constitute payment for specific services rendered in accordance with paragraph 4 of Article 3 above.

Article 9

Exemption from Customs and Excise Duties and Value Added Tax

1. The property used by the Secretariat necessary for its Official Activities (including the ATCM publications, motor vehicles and items for official entertainment purposes) shall be exempt from all customs and excise duties.
2. The Secretariat shall be exempt from any value added tax or similar taxes for services and goods, including publications and other information material, motor vehicles and items for official entertainment purposes, if the services and goods so purchased by the Secretariat are necessary for its official use.

Article 10

Exemption from Restrictions and Prohibitions

Goods imported or exported for the Official Activities of the Secretariat shall be exempt from any prohibitions or restrictions applicable to such goods on grounds of national origin.

Article 11

Re-sale

Goods which have been acquired or imported by the Secretariat to which exemptions under Article 9 above apply and goods acquired or imported by the Executive Secretary or other staff members to which the exemptions under Article 16 or Article 17 below apply, shall not be given away, sold, lent, hired out or otherwise disposed of in the Argentine Republic, except under conditions agreed in advance with the Government.

Article 12

Currency and Exchange

The Secretariat shall be exempt from any currency or exchange restrictions, including those in respect of funds, currency and securities received, acquired, held or disposed of. The Secretariat may also operate without restrictions bank or other accounts for its official use in any currency, and have them transferred freely within the Argentine Republic or to any other country.

Article 13

Communications

1. With regard to its official communications and the transfer of all its documents, the Secretariat shall enjoy treatment not less favourable than that generally accorded by the Government to any other government, including the latter's diplomatic mission, in the matter of priorities, rates and taxes on mails and all forms of telecommunications.
2. The Secretariat may employ any appropriate means of communication, including encrypted messages. The Government shall not impose any restriction on the official communications of the Secretariat or on the circulation of its publications.
3. The Secretariat may install and use radio transmitters with the consent of the Government.
4. Official correspondence and other official communications of the Secretariat are not subject to censorship and shall enjoy all the guarantees established by Argentine domestic law.

Article 14

Publications

The importation and exportation of the Secretariat's publications and other information material imported or exported by the Secretariat within the scope of its Official Activities shall not be restricted in any way.

Article 15

Privileges and Immunities of Delegates

1. Delegates of the States Parties shall enjoy, during their stay in the Argentine Republic for exercising their official functions, the privileges and immunities of diplomatic agents as established in the Vienna Convention on Diplomatic Relations of 18 April 1961.
2. The provisions of paragraph 1 above shall be applicable irrespective of the relations existing between the governments which the persons referred to represent and the Government, and are without prejudice to any additional immunities to which such persons may be entitled in the Argentine Republic.
3. The privileges and immunities described in paragraph 1 above shall not be accorded to any delegate of the Government or to any national or permanent resident of the Argentine Republic.
4. The Government shall treat Delegates with all due respect and shall take all necessary measures to prevent encroachment on their person, freedom and dignity. Where it appears that an offence may have been committed against a Delegate, steps shall be taken in accordance with Argentine legal procedures to investigate the matter and to ensure that appropriate action is taken with respect to the prosecution of the alleged offender.

Article 16

Executive Secretary

In addition to the privileges, immunities, exemptions and facilities provided for in Article 17 below, the Executive Secretary, unless he or she is a national or a permanent resident of the Argentine Republic, shall enjoy the privileges, immunities, exemptions and facilities to which a diplomatic agent in the Argentine Republic is entitled, including privileges, immunities, exemptions and facilities in respect of the members of their family which form a part of the household, unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic.

Article 17

Staff Members

1. Staff members of the Secretariat:
  - a) shall have, even after the termination of their service with the Secretariat, immunity from suit and any other legal or administrative proceedings or judicial request in respect of acts and things done by them in the exercise of their official functions, including words written or spoken;
  - b) immunities set out in the sub-paragraph above shall not, however, apply in the case of a motor vehicle offence committed by such a staff member or the Executive Secretary nor in the case of civil or administrative proceedings arising out of death, damage or personal injury caused by a motor vehicle belonging to or driven by him or her to the extent that compensation is not recoverable from insurance;
  - c) shall be exempt from any obligations in respect of military service and all other kinds of

- mandatory service, unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic;
- d) shall be exempt from the application of laws relating to the registration of aliens and immigration;
  - e) unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic, they shall be accorded the same exemption from currency and exchange restrictions as is accorded to an official of comparable rank from an international agency in the Argentine Republic;
  - f) unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic, they shall when taking up their post in the Argentine Republic for the first time, be exempt from customs duties and other such charges (except payments for services) in respect of import of furniture, motor vehicles and other personal effects in their ownership or possession or already ordered by them and intended for their personal use or for their establishment. Such goods shall be imported within six months of a staff member's first entry into the Argentine Republic but in exceptional circumstances an extension of this period shall be granted by the Government. Goods which have been acquired or imported by staff members and to which exemptions under this sub-paragraph apply shall not be given away, sold, lent, hired out, or otherwise disposed of except under conditions agreed in advance with the Government. Furniture and personal effects may be exported free of duties when leaving the Argentine Republic on the termination of the official functions of the staff member;
  - g) shall be exempt from all taxes on income received from the Secretariat. This exemption shall not apply to staff members who are nationals or permanent residents of the Argentine Republic;
  - h) shall have similar repatriation facilities as are accorded to representatives of international agencies in times of international crisis; and
  - i) shall have personal inviolability with respect to any form of personal arrest or detention or seizure of their personal baggage unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic.
2. Privileges and immunities applicable to a staff member in accordance with sub-paragraphs c), d), e), f), h) and i) of paragraph 1 above shall also apply to the members of his or her family forming a part of the household, unless they are nationals or permanent residents in the Argentine Republic.

Article 18

Experts

In the exercise of their functions experts shall enjoy the following privileges and immunities to the extent necessary for the carrying out of their functions, including while traveling in the Argentine Republic to that effect:

- a) immunity from suit and any other legal or administrative proceedings or judicial request in respect of acts and things done by them in the exercise of their official functions, including words written or spoken. This immunity shall not, however, apply in the case of a

motor vehicle offence committed by such experts nor in the case of civil or administrative proceedings arising out of death, damage or personal injury caused by a motor vehicle belonging to or driven by him or her to the extent the compensation is not recoverable from insurance. Such immunity shall continue after the expert's function in relation to the Secretariat has ceased;

- b) inviolability for all their official papers and documents as well as other official materials, which are related to the performance of the functions of the Secretariat;
- c) unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic, the same exemption from currency and exchange restrictions as is accorded to a representative of a foreign Government on a temporary mission in Argentina on behalf of that Government; and
- d) unless they are nationals or permanent residents of the Argentine Republic, immunity from personal arrest and detention and from attachment of personal luggage.

Article 19

Visas

1. All persons having official business with the Secretariat, namely Delegates and members of their families forming a part of the household, staff members of the Secretariat and any members of their families forming a part of the household, and the experts referred to in Article 18 above, shall have the right of entry into, stay in and exit from the Argentine Republic.
2. The Government shall take all measures necessary to facilitate the entry into the Argentine Republic, the sojourn on that territory and the exit therefrom of all persons mentioned in paragraph 1 above. Visas, where required, shall be granted without wait or delay, and without fee, on production of a certificate that the applicant is a person described in paragraph 1 above. In addition, the Government shall facilitate travel for such persons within the territory of the Argentine Republic.

Article 20

Cooperation

The Secretariat shall co-operate fully at all times with the appropriate Authorities in order to prevent any abuse of the privileges, immunities and facilities provided for in this Agreement. The Government reserves its sovereign right to take reasonable measures to preserve security. Nothing in this Agreement prevents the application of laws necessary for health and quarantine or, with respect to the Secretariat and its officials, laws relating to public order.

Article 21

Notification of appointments, identity cards

1. The ATCM shall notify the Government of the appointment of an Executive Secretary and the date when he or she is to take up or relinquish the post.
2. The Secretariat shall notify the Government when a staff member takes up or relinquishes

his or her post or when an expert starts or finishes a project or mission.

3. The Secretariat shall twice a year send to the Government a list of all experts and staff members and the members of their families forming a part of the household in the Argentine Republic. In each case the Secretariat shall indicate whether such persons are nationals or permanent residents of the Argentine Republic.
4. The Government shall issue to all staff members and experts as soon as practicable after notification of their appointment, a card bearing the photograph of the holder and identifying him or her as a staff member or expert as the case may be. This card shall be accepted by the appropriate Authorities as evidence of identity and appointment. The members of their families forming a part of the household shall also be issued with an identity card. When the staff member or expert relinquishes his or her duties, the Secretariat shall return to the Government his or her identity card together with identity cards issued to members of his or her family forming a part of the household.

Article 22

Consultation

The Government and the Secretariat as an organ of the ATCM shall consult at the request of either of them concerning matters arising under this Agreement. If any such matter is not promptly resolved, the Secretariat shall refer it to the ATCM.

Article 23

Amendment

This Agreement may be amended by agreement between the Government and the ATCM.

Article 24

Settlement of disputes

Any dispute arising out of the interpretation or application of this Agreement shall be settled by consultation, negotiation or any other mutually acceptable method, which may include resort to binding arbitration.

Article 25

Entry into force and termination

1. This Agreement shall enter into force upon signature.
2. This Agreement may be terminated by written notification by either Party. Termination shall take effect two years after receipt of such notification unless otherwise agreed.

Done in Punta del Este, on the tenth day of May, two thousand and ten, in two originals, in the Spanish, English, French and Russian languages, both being equally authentic.

Autor: Katarzyna Chwedorzewska
Mchy i porosty ożywiają krajobraz antarktyczny.

Autor: Mariusz Potocki

Obóz terenowy glaciologów na kopule lodowca na Wyspie Króla Jerzego. Naukowcy często prowadzą badania w terenie, gdzie muszą być przygotowani na pracę w każdej pogodzie.

VI.

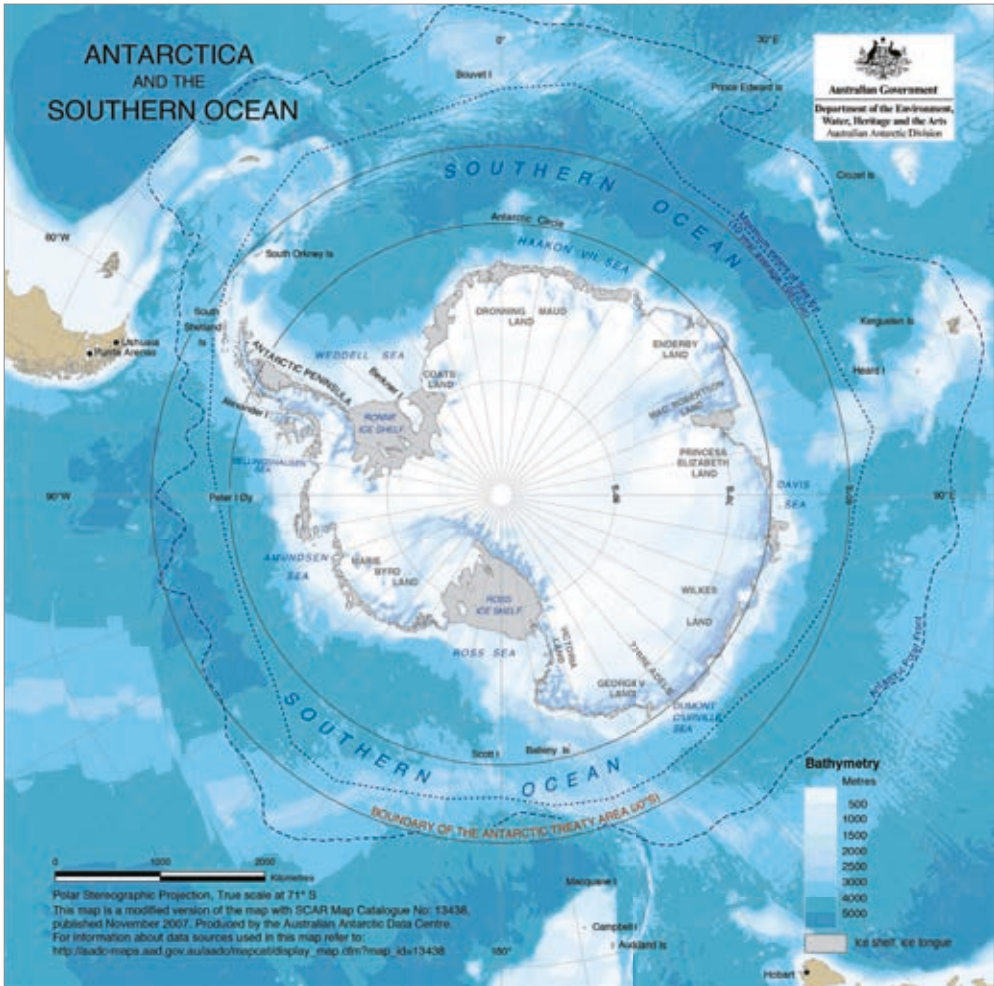
Lista polskich wypraw naukowych
na Antarktykę

Lista wypraw na Polską Stację Antarktyczną im. Henryka Arctowskiego

KIEROWNICY POSZCZEGÓLNYCH WYPRAW		
1.	Wyprawa (1976 – 1977)	– Stanisław Rakusa-Suszczewski, Józef Jersak (kierownik grupy zimującej)
2.	Wyprawa (1977 – 1978)	– Maciej Seweryn Zalewski
3.	Wyprawa (1978 – 1979)	– Stanisław Rakusa-Suszczewski, Maciej Rembiszewski (kierownik grupy zimującej)
4.	Wyprawa (1979 – 1980)	– Andrzej Myrcha, Eugeniusz Moczydłowski (kierownik grupy zimującej)
5.	Wyprawa (1980 – 1981)	– Krzysztof Birkenmajer, Lech Rościszewski (kierownik grupy zimującej)
6.	Wyprawa (1981 – 1982)	– Ryszard Wróblewski
7.	Wyprawa (1982 – 1983)	– Marek Zdanowski
8.	Wyprawa (1983 – 1984)	– Ryszard Stępnik
9.	Wyprawa (1984 – 1985)	– Tadeusz Wojciechowski
10.	Wyprawa (1985 – 1986)	– Edward Kotakowski
11.	Wyprawa (1986 – 1987)	– Rajmund Wiśniewski
12.	Wyprawa (1987 – 1988)	– Piotr Presler
13.	Wyprawa (1988 – 1989)	– Henryk Gurgul
14.	Wyprawa (1989 – 1990)	– Paweł Madejski
15.	Wyprawa (1991 – 1992)	– Przemysław Gonera
16.	Wyprawa (1992– 1993)	– Wojciech Kittel
17.	Wyprawa (1993 – 1994)	– Wojciech Bart
18.	Wyprawa (1994 – 1995)	– Krzysztof Makowski

KIEROWNICY POSZCZEGÓLNYCH WYPRAW		
19.	Wyprawa (1995 – 1996)	– Adam Barcikowski
20.	Wyprawa (1996 – 1997)	– Tomasz Zadróżny
21.	Wyprawa (1997 – 1998)	– Anna Kidawa
22.	Wyprawa (1998 – 1999)	– Zbigniew Battke
23.	Wyprawa (1999 – 2000)	– Sebastian Baranowski
24.	Wyprawa (2000 – 2001)	– Tomasz Janecki
25.	Wyprawa (2001 – 2002)	– Paweł Loro
26.	Wyprawa (2002 – 2003)	– Wojciech Majewski
27.	Wyprawa (2003 – 2004)	– Wiesław Kołodziejki
28.	Wyprawa (2004 – 2005)	– Arkadiusz Nędzarek
29.	Wyprawa (2005 – 2006)	– Leszek Wilczyński
30.	Wyprawa (2006–2007)	– Michał Offierski
31.	Wyprawa (2007–2008)	– Mikołaj Golachowski
32.	Wyprawa (2008–2009)	– Marek Zdanowski, Tadeusz Sobczak (kierownik grupy zimującej)
33.	Wyprawa (2009 – 2010)	– Tomasz Janecki, Joanna Zubek (kierownik grupy zimującej)
34.	Wyprawa (2010 – 2011)	– Lech Wiśniewski
35.	Wyprawa (2011 – 2012)	– Artur Body
36.	Wyprawa (2012 – 2013)	– Marek Zieliński
37.	Wyprawa (2013 – 2014)	– Zbigniew Sobierajski
38.	Wyprawa (2014 – 2015)	– Katarzyna Chwedorzewska
39.	Wyprawa (2015 – 2016)	– Adam Latusek
40.	Wyprawa (2016 – 2017)	– Bartosz Matuszczak

ANTARKTYKA i Ocean Południowy